DRUMUL SPRE ÎNALTA SOCIETATE

JOHN BRAINE

DRUMUL SPRE ÎNALTA SOCIETATE

În românește de
Any Florea
și
Constantin Țoiu

AM SOSIT la Warley într-o dimineață umedă de septembrie, cu un cer cenușiu ca gresia de Guiseley. Eram singur în compartiment. Țin minte că-mi spuneam: „Gata Joe, ai scăpat de momâile, de cadavrele alea ambulante“.

Stomacul îmi chiorăia de foame. În ajun băusem cam multișor, și în nări încă îmi mai stăruia o senzație înțepătoare de sifon. În dimineața aceea deosebită, însă, până și aceste mici neplăceri îmi sporeau încântarea. Eram un călător distrat — distrat, asemeni unui *gentleman* care se gândește la baia fierbinte de acasă, la cafeaua neagră și la halatul de mătase în care va picoti, lenevind.

Mă îmbrăcasem în cele mai bune haine ale mele: un costum ușor gri, care mă costase paisprezece guinee, o cravată tot gri *uni*, ciorapi gri și pantofi cafenii. Pantofi mai scumpi nu purtasem niciodată. Aveau un luciu orbitor, bătând în negru. Impermeabilul și pălăria nu erau de aceeași calitate: după trei luni fulgarinul se boțise de tot și mirosea a cauciuc, iar pălăria, puțin îmbâcsită de briantină, se deformase în partea din față.

Mai târziu, printre altele, am învățat să nu cumpăr niciodată haine de ploaie ieftine, să îndrept borul pălăriei înainte de a o pune deoparte și să nu port toate articolele vestimentare asortate exact în ton. Dar în dimineața aceea, în urmă cu zece ani, arătam destul de bine. Nu începusem încă să am rotunjimile oamenilor între două vârste și — fie că sună sentimental ori nu — eram însuflețit de o ardoare, o încredere în mine care compensam cu prisosință straiele modeste cu aspect de uniformă. Aseară am dat de o fotografie făcută nu mult după ce mă stabilisem la Warley. Părul îmi șade lipit pe cap ca o tichie, gulerul cămășii e strâmb, iar nodul cravatei, mult prea mic, e prins cu un ac oribil, în chip de pumnal. Dar asta nu contează. Pentru că obra-

zul meu e, chiar dacă nu inocent, oricum, neuzat. Vreau să spun, neuzat de amor, de bani, de dorința de a-mi face relații și de a obține una sau alta de la oameni, aproape neatins de murdăriile în care trebuie să te zbați ca să răzbești.

Cu obrazul acesta mă înfățișasem înaintea doamnei Thompson. Locuința mi-o alesesem citind un anunț publicat în *Warley Courier*, astfel încât nu dădusem ochi cu proprietara. Însă chiar și fără haina castanie și revista *Queen*, după care trebuia s-o identific, am recunoscut-o numaidecât; arăta întocmai cum mi-o închipuisem după hârtia de scrisori, imaculată, „comandă specială", și după scrisul frumos așternut, cu *e*-uri grecești.

Aștepta lângă ieșire. I-am întins controlorului biletul și m-am întors spre ea:

— Doamna Thompson?

Zâmbi. Avea o față senină, palidă, părul închis, puțin încărunțit. Zâmbetul era poate rezultatul unui exercițiu îndelungat; gura abia i se mișca; surâsul îi pornea din ochi: ceva cald și prietenos, nu strâmbătura aceea obișnuită, convențională.

— Dumneata ești Joe` Lampton? m-a întrebat. Sper că ai călătorit bine.

Stătea și se uita la mine cu o stăruință care mă intimida. Numaidecât îmi adusei aminte că trebuia să-i întind mâna.

— Mă bucur că vă cunosc, am spus, și într-adevăr vorbele mele traduceau exact ce simțeam.

Avea palmele răcoroase, uscate și mi-a strâns mâna cu hotărâre. Am ieșit, luând-o de-a lungul unei pasarele acoperite ce vibra cutremurată de un tren care tocmai trecea pe dedesubt, apoi printr-un pasaj subteran, nesfârșit, plin de ecouri. Prin gări totdeauna mă simt încolțit, pierdut, și o clipă mă cuprinse descurajarea, iar vâjâiala din cap se preschimbă într-o durere ascuțită.

Când am ieșit afară, m-am simțit mai bine. Nu mai ploua, burnița doar, iar aerul proaspăt, curat, mirosea ca o bucată de pâine unsă cu unt, semn că pământul reavăn al câmpului era pe aproape. Gara se afla în centrul cartierului de răsărit. Părea că toată industria orașului se îngrămădise într-un singur loc. Mai târziu aveam să aflu că această segregație se datora politicii Consiliului municipal; dacă cineva voia să-și construiască în War-

ley o fabrică, o uzină, trebuia ori s-o ridice aici, în cartierul de est, ori să renunțe.

— Asta nu este partea cea mai frumoasă a orașului, mi se adresă doamna Thompson, schițând cu mâna un gest ce cuprindea o fabrică mare, o prăvălie și un hotel amărât. Nu știu de ce, dar așa-i peste tot prin preajma gărilor. Cedric are în privința asta o teorie a lui. Dar să știi, cartierul e destul de atrăgător. În spatele hotelului începe un adevărat labirint de străzi . . .

— Strada Vulturilor e departe? am întrebat. Să luăm un taxi . . .

În fața gării așteptau vreo cinci-șase taxiuri; șoferii păreau împietriți la volane.

— E o idee bună, răspunse. Bieții oameni, mi-e milă de ei. Râse. N-am văzut niciodată taxiurile astea folosite; stau și așteaptă aici, zi de zi, an de an, niște clienți care nu mai vin. Uneori mă întreb din ce trăiesc bieții șoferi.

În taxi, îmi aruncă iarăși o privire lungă, iscoditoare, însă fără nimic stingheritor, tot atât de vioaie, netă, prietenoasă și fermă ca și strângerea ei de mână. Aveam impresia că trecusem un examen.

— Am să-ți spun „domnul Lampton“, dacă vrei, rupse la un moment dat tăcerea, dar mai curând ți-aș spune „Joe“.

Vorbise fără nici o urmă de sfială sau de cochetărie; toată atitudinea ei îți dădea a înțelege că pusese lucrurile la punct, și că de aici înainte așa aveau să rămână o dată pentru totdeauna. Adăugă:

— Pe mine mă cheamă Joan.

— Perfect, Joan! am răspuns.

Și de atunci așa i-am spus mereu, pe numele mic; deși, curios lucru, nu m-am gândit niciodată la ea altfel decât ca la „doamna Thompson“.

— Asta e strada St. Clair, observă când taxiul o apucă pe un deal lung, abrupt. Noi stăm Sus. Așa se spune la Warley: „Sus“. Cu literă mare. Și despre asta are bărbatul meu o teorie . . .

Băgai de seamă că rostea cuvintele cu o dicțiune fără greș; avea o voce joasă, însă limpede, nu rotunjea prea mult vocalele, ca oamenii din Yorkshire, și nici nu vorbea cu prune în gură, ca în comitatele din jurul

Londrei. M-am felicitat singur de norocul ce dăduse peste mine. Ar fi putut foarte bine să fie o proprietăreasă obișnuită, duhnind a sodă de rufe și praf de copt, locuința mea putea fi una din acele căsuțe mizere cum sunt atâtea prin vecinătatea gărilor, și astfel să nu fi avut măcar senzația că plecasem din Dufton. Pe când eu mergeam undeva Sus, într-o lume care, de la prima privire, mă umplea de neastâmpăr: clădiri mari cu alei, grădini și garduri bine îngrijite, un liceu la care băieții se vor întoarce curând după aventurile lor de vacanță din Bretagne, Brazilia și India, sau măcar de la un vechi castel din Cornwall, mașini scumpe — „Bentley“, „Lagonda“, „Daimler“, „Jaguar“ — parcate pretutindeni, într-o neorînduială fastuoasă, ca și cum cartierul le-ar fi semănat ici, colo, la întâmplare, ca să-și dovedească bogăția. Apoi vântul, un vânt ce venea din zarea îndepărtată, dinspre păduri și câmpii.

Cel mai mult m-a impresionat Aleea Chiparoșilor. Era largă și dreaptă, străjuită de două șiruri de chiparoși. Strada pe care locuiam la Dufton se numea Cotitura Stejarilor, însă nu avea sădit de-a lungul ei nici măcar un arbust și nu-și cotea linia nici cu un grad. Din clipa asta, Aleea Chiparoșilor deveni pentru mine simbolul orașului. Aveam senzația că toată viața mea de până acum mestecasem rumeguș, crezând că-i pâine.

Doamna Thompson îmi atinse genunchiul cu palma. Am simțit o adiere de parfum de cea mai bună calitate, discret și aseptic.

— Iată-ne acasă, Joe, spuse ea.

Era o casă cu un zid comun; aș fi preferat să fie izolată. Dar era destul de mare și clădită dintr-o piatră gălbuie de calcar, ceea ce îi dădea o înfățișare costisitoare; avea și garaj. Vopseaua strălucea, nou-nouță. Peluza era catifelată. Se vedea că e o casă bine îngrijită. Totul strălucea, în afară de garaj — și asta mă miră — care avea vopseaua umflată, coșcovită și geamul spart.

— Cedric își păstrează acolo toate vechiturile, mă lămuri doamna Thompson. (Avea un fel straniu de a răspunde la întrebări ce nu i se puneau.) Ar trebui să-l reparăm puțin, dar nu știu cum se face că niciodată nu-i vine rândul. La moartea lui Maurice, am renunțat la mașină. Era a lui, și n-am mai putut să ne folosim de ea.

Deschise ușa.

— Se înrolase? întrebai.

— Da, la aviație, pilot. A murit într-un accident stupid în Canada. Abia împlinise douăzeci și unu de ani.

În hol mirosea a ceară de parchet și a fructe; pe o măsuță de stejar se afla un vas mare de cupru plin cu mimoze. Mimozele și vasul, galben cromat și auriu, proiectate pe pereții zugrăviți glăbui, erau atât de frumoase, încât nu-ți venea să crezi că e adevărat; ca o fotografie din revista *Case și grădini*.

I-am ajutat doamnei Thompson să-și scoată haina. Pentru o femeie care împlinise, după socotelile mele, cel puțin 45 de ani, arăta bine; avea mijlocul subțire, fără tendințe de îngrășare sau slăbire. Era ușor să ți-o închipui cum arătase în tinerețe, deși nu încerca să-și ascundă vârsta. Cu toate acestea, am privit-o fără nici cea mai mică licărire de dorință; niciodată n-am râvnit să mă culc cu doamna Thompson, deși, ca să fiu sincer, n-aș fi gonit-o din pat.

Se uită iarăși la mine cu privirea ei bizar de stăruitoare.

— Semeni cu el foarte mult, murmură. Apoi își îndreptă spatele, ca și cum ar fi vrut să alunge un gând. Iartă-mă, Joe. Am uitat de îndatoririle mele. Să-ți arăt odaia.

Odaia de pe strada Vulturilor era prima mea cameră în adevăratul înțeles al cuvântului. Nu pun la socoteală cămăruța din timpul războiului, în cartierul ofițeresc de la Compton Bassett, fiindcă nu am folosit-o decât ca să dorm în ea și totdeauna am avut impresia că devenise impersonală prin numărul celor ce locuiseră acolo înainte de a porni spre alte meleaguri sau spre cimitir; și nici camera de la mătușa Emily; aceea era pur și simplu un dormitor. Presupun că aș fi putut să-mi cumpăr ceva mobilă și să-mi instalez un radiator electric acolo, dar nici unchiul, nici mătușa n-ar fi priceput dorința mea de a mă simți la mine acasă sau de a avea o cameră proprie. Pentru ei un dormitor însemna o cameră cu un pat — al meu avea ramă de metal și saltea de lână — un dulap, un scaun necapitonat; o cameră având ca unic scop dormitorul. Citeai, scriai, discutai și ascultai radioul în odaia de zi. Ca și când odăile nu puteau fi folosite decât în funcție de denumirea lor.

Acum, pornind după doamna Thompson către *camera mea*, simțeam că mă îndrept spre o lume deosebită.

— E frumoasă, am spus, simțind că vorba aceasta nu era potrivită, însă nevrând să par prea impresionat; doar nu trăisem în cocioabe.

Am privit odaia încântat, nu-mi venea să-mi cred ochilor: tapetul în dungi verticale bej și argintii, o arcadă mare cu geam cât un perete întreg și cu perne de-a lungul ei, un studio cu aspect de canapea și nu de pat, care la lumina zilei te deprimă amintindu-ți de somn sau de boală, două fotolii, o măsuță de toaletă, dulap, un birou, toate din același lemn deschis, lucios. Pe bibliotecă de culoare crem, se afla un vas cu anemone, iar în cămin ardea focul, răspândind o mireasmă puțin acrișoară, puțin parfumată, pe care o cunoșteam, dar n-o puteam defini.

— Lemn de măr, spuse doamna Thompson. Cu lipsa asta de cărbuni, devenim rafinați. Avem un radiator electric, dar m-am gândit că un foc adevărat e mai vesel pe o zi mohorâtă ca asta.

Pe peretele din fund erau prinse trei tablouri mici: *Portul Arles*, o scenă de patinaj de Breughel și *Olimpia* lui Manet.

— Alese anume în cinstea dumitale, observă doamna Thompson. Sunt reproduceri Medici. Avem o colecție întreagă de reproduceri... când te plictisești de astea, n-ai decât să le înlocuiești.

— Îmi plac patinatorii, am spus eu, vrând să arăt că preferam tabloul lui Breughel.

Dar nu era adevărat; chiar în timp ce vorbeam, mă uitam la Olimpia, albă, plinuță, sigură de sine. Dar buna-creștere mă făcu să mă stăpânesc; nu puteam să admit în fața unei femei că îmi place un nud.

Până în ziua aceea nu privisem cu adevărat un tablou. Știam, bunăoară, că în odaia de zi a mătușii Emily erau trei acuarele, dar niciodată nu-mi aminteam ce reprezintă. Am un spirit de observație normal și am stat în odaia aceea doi ani; dar la Dufton picturile erau pur și simplu niște mobile, nu fuseseră puse pe pereți spre a fi privite, în timp ce reproducerile Medici aveau tocmai acest scop. Făceau ca viața să-ți fie plăcută, plină de grație. Spre mirarea mea, această frază banală de prin

revistele feminine exprima exact atmosfera camerei — era ca un costum de gata care îți vine perfect.

— Poate că vrei să te speli! spuse doamna Thompson. Baia e la dreapta, celelalte comodități, alături. Luă o legătură de chei de pe masa de toaletă: Să nu uit, Joe, iată cheile dumitale. De la ușa de la intrare, de la cameră, dulap, birou, și dumnezeu știe pentru ce or mai fi celelalte două, dar am să-mi amintesc eu îndată. Luăm cafeaua peste o jumătate de ceas. Sau poate vrei un ceai?

Am spus că o cafea mi-ar fi prins grozav de bine (aș fi preferat un ceai, dar am simțit, instinctiv, că nu era potrivit la ora aceea). Când a ieșit din cameră, am desfăcut geamantanul și am scos halatul de casă. Era primul meu halat. Mătușa Emily zicea că halatele nu numai că sunt un lux („ce-ți trebuie halat, n-ai pardesiu?"), dar că sunt livreaua leneviei și stricăciunii. Privind halatul, mi se părea că o aud repetându-mi: „Mai bine aș vedea pe cineva gol pușcă. Oamenii muncitori când se îmbracă în țoalele astea par scrîntiți la cap, ca femeile alea de stradă care se învârt și se tot învârt pe lângă casă, puturoase de nu se spală nici măcar pe față. Cheltuiește-ți banii pe ceva mai folositor, băiete." Am zâmbit; sigur, acest articol vestimentar nu era prea de soi. Îmi aduc aminte că era făcut dintr-o mătase artificială foarte subțire, iar vânzătorul îmi spusese că e *changeante*, ceea ce însemna că, după cum bătea lumina, arăta când strălucitoare, când mată. Țesătura era slabă, rară, și după primul spălat, se făcu cârpă. Era o marfă de duzină, tipică pieței din perioada imediat următoare războiului, și cred mai curând că eram beat când o cumpărasem.

Cu toate acestea, îmi făcea mai multă plăcere decât halatul pe care îl am acum și pe care l-am cumpărat la magazinul „Sulka", în Bond Street. Nu că n-aș aprecia acest magazin; e tot ce poate fi mai șic, și eu mă îmbrac șic. Dar uneori am senzația neplăcută că sunt silit să fiu o dovadă vie a prosperității acestei firme, un fel de om-reclamă. Nu-mi place să umblu prost îmbrăcat; dar mi-e necaz că nu îndrăznesc să merg prost îmbrăcat dacă așa am chef. Atunci cumpărasem halatul acela ieftin ca să-mi fac o plăcere; acum îmi cumpăr articole scumpe de mătase pentru că una din obligațiile nescrise ale contractului meu e să port întotdeauna lucruri de

calitate. Cred că niciodată nu voi mai încerca senzația de bunăstare și bogăție care m-a cuprins în prima după-amiază la Warley când mi-am scos haina și gulerul și m-am dus în baie îmbrăcat într-un halat adevărat.

Baia era, ca în orice casă mic-burgheză, faianță verde, email verde, bare cromate pentru prosoape, o oglindă mare cu suporturi pentru periuțe și paharul de spălat pe dinți, un dulăpior de metal, o cadă îngropată cu duș și lumină ce se aprinde cu ajutorul unui cordon, nu al unui întrerupător. Strălucea de curățenie și mirosea ușor a săpun parfumat și a prosoape proaspăt spălate: era o baie, nimic altceva și fusese anume făcută ca să te speli în ea.

Baia pe care o folosisem acasă cu o seară înainte de a sosi la Warley fusese mai înainte dormitor. Pe vremea când se construiseră casele de pe Cotitura Stejarilor nu se luase în considerație faptul că și clasa muncitoare ar avea nevoie de băi. Era o cămăruță cu podeaua de lemn (dacă nu umblai atent, puteai să te înțepi într-o așchie) și cu un tapet cafeniu pătat de stropi. Prosoapele se țineau pe marginea căzii, care de obicei era plină cu rufărie de corp, întinsă la uscat. Pe pervazul ferestrei puteai să vezi un aparat de ras, un săpun de ras, o pastă de dinți și un talmeș-balmeș infect de perii de dinți, lame vechi, ștergare și nu mai puțin de trei căni fără toartă care se presupunea că sunt pentru bărbierit, dar după stratul de praf de pe ele clar că nu fuseseră întrebuințate niciodată.

Nu pretind că tot timpul cât am stat la mătușa Emily sensibilitatea mea ar fi fost pusă la grele încercări. Charles și cu mine, dimpotrivă, ne făcusem un adevărat punct de onoare din a nu fi niciodată mofturoși. Nu voiam să fim ca băcanul de pe Cotitura Stejarilor, care vorbea mereu de marea lui stimă pentru curățenie și de dezgustul său profund pentru persoanele care n-o apreciază. Adesea Charles îl maimuțărea: „Vai, și parcă săpunul și apa ar costa cine știe cât! Nu trebuie să fii *bogat* ca să fii curat. Eu n-aș putea trăi fără *baie* pentru nimic în lume...“ Vorbea de băi ca și cum ar fi fost ceva lăudabil în simplul fapt de a-ți scufunda corpul în apă. După cum spunea Charles, auzindu-l, îți venea să țipi în gura mare că tu ții cărbuni în baie și te speli numai când simți că ești gata să faci râie.

Totuși, începusem să găsesc că unele amănunte ale vieții din Dufton erau prea mizere ca să mai fie amuzante. Țineam mult la mătușa Emily și la unchiul Dick, și chiar și la cei doi fii ai lor, Tom și Sydney, de 13 și 14 ani, gălăgioși, stângaci, simpli, care se pregăteau direct pentru fabrică și păreau să fie fericiți astfel. M-am simțit chiar și puțin vinovat că părăseam Duftonul, știind că cele opt lire pe care le dădeam în fiecare lună le erau de mare ajutor. Dar nu mai puteam trăi în lumea aceasta. Ștergându-mi fața și mâinile cu un prosop mare și moale, uitându-mă cu coada ochiului la halatul care atârnă în spatele ușii (mă tot uitam la el de parcă mi-ar fi fost frică să nu fugă) și respirând aerul parfumat și curat al încăperii, făcusem primul pas într-o lume cu totul deosebită.

M-am întors în cameră, mi-am schimbat gulerul și mi-am periat părul. Privindu-mă în oglindă, m-am simțit deodată foarte singur. M-a cuprins o părere de rău copilărească după odăile urâte și străzile unde nu era posibil să rămâi flămând sau să te rătăcești; după fețele familiare care puteau fi plicticoase sau enervante, dar nu te jigneau și nu te trădau. Nu cred că dorul de casă poate fi înlăturat cu desăvârșire; dar al meu s-a concentrat într-o puternică doză de câteva secunde în acea primă zi, și de atunci nu l-am mai resimțit niciodată.

M-am uitat pe fereastră. Curtea din spate era neașteptat de mare. Avea un gard viu de lemn-câinesc, iar în fund, un măr, cu doi cireși alături. Mi-am adus aminte că tatăl meu îmi spusese o dată că cireșii nu înfloresc singuri. „Trebuie să fie căsătoriți înainte de a lega rod", adăuga el, încântat de vorbele acestea. Tatăl meu nu a avut niciodată o grădină a lui, doar un petic de pământ din parcelele municipale. Nici meri, nici cireși, nici peluză, nici gard viu.

Mi-am aranjat cravata și am coborât în salon. Nici nu trecură cinci minute, și doamna Thompson apăru cu cafeaua. O adusese pe o tavă de argint; mă întrebam câți bani câștigau. Îmi spusese în scrisoare că soțul ei predă engleza la o școală primară; dar asta nu era destul pentru a explica nivelul lor de viață. Nu mă impresionase numai tava și cafetiera — la urma urmei, puteau fi cadouri de nuntă — ci cana de lapte, ceștile și zaharnița. Erau subțiri, transparente, emailate în culori clare și

simple — roșu, albastru, galben, portocaliu — știam că sunt scumpe, pentru că nu erau ornamentate, iar emailul avea o strălucire adâncă. Când e vorba de bani, am un instinct de ghicitor; eram sigur că mă aflam în fața unui venit de cel puțin o mie de lire pe an. Când am observat nepăsarea cu care doamna Thompson manevra serviciul de cafea, fără nici o urmă din acel amestec de mândrie și teamă, caracteristic majorității femeilor când își scot la iveală porțelanurile, am majorat suma cu cinci sute.

— N-am mai avut nici un locatar până cum, spuse în timp ce-mi servea cafeaua. (Vocea sa făcu o pauză perceptibilă la cuvântul *locatar*, ca și când s-ar fi gândit și ar fi înlăturat voit orice eufemism — „musafir cu plată, tânăr care să locuiască la noi", și așa mai departe.) Dar în tinerețe am suferit și eu de pe urma proprietăreselor. Vreau să mă înțelegi, Joe, camera este în întregime a ta. Poți să-ți aduci prieteni oricând dorești. Șovăi. Dacă ai să te simți vreodată singur — printre străini, într-o casă nouă, se-ntâmplă — vei fi oricând binevenit aici. E prima dată când pleci de acasă? Vreau să spun, în afară de anii petrecuți în armată?

— Da și nu. Părinții mei au fost uciși în timpul războiului și am locuit la mătușa Emily.

Eram gata să pronunț cuvintele cu un ton mai afectat, dar preferai să amân.

— Și Duftonul cum e?

— Plin de uzine. O fabrică de chimicale, o școală primară și un monument al eroilor, și un râu care își schimbă culoarea în fiecare zi. Un cinematograf și paisprezece cârciumi. Asta e cam tot ce se poate spune despre Dufton.

— Nu aveați nici un teatru?

— Când voiam să văd o piesă, mă duceam de obicei la Manchester. La Dufton mori de plictiseală.

Pentru Charles și pentru mine Duftonul era un oraș mort, iar consilierilor, notabilităților și tuturor celor pe care nu-i înghițeam le spuneam „momâi". Făcusem și un fel de clasificare. Despre patronul lui, Charles spunea: „«Momâia numărul trei» ne-a spus azi un banc. Îți fac pur și simplu milă când au pretenția că sunt vii, *n'est-se pas?*" Când am ajuns în ordine numerică la zece, începuserăm să ne încurcăm și am adoptat alt sis-

tem. „«Momâia burtoasă» a botezat iar berea“, ziceam când patronul birtului „La călăreţul“ se lăfăia într-un costum nou de lână. „Ţoalele astea nu şi le-a cumpărat pe bani munciţi.“ „Momâia curăţică“ era băcanul care zicea mereu că se spală, şi „Momâia zâmbăreaţă“ ţinea o croitorie de lux şi făcea cămătărie. Mai erau şi alţii. Ştiam o groază de lucruri despre cetăţenii urbei. Mult mai multe decât bănuiau „Momâia adulteră“ şi „Momâia iubitoare de copii“, două dintre cele mai de vază personalităţi; dacă ar fi aflat, ne-ar fi zburat repede din slujbe.

— La Warley avem un teatru mic, însă foarte bun, spuse doamna Thompson. „Thespienii[1] din Warley“ — un nume cam stupid. Trebuie să vii la viitoarea noastră adunare, Joe. Au să te înhaţe, duc lipsa de bărbaţi.

Am ridicat din sprâncene.

— Vreu să spun de bărbaţi actori. Zâmbi. Deşi e mare cerere şi de tineri celibatari, binefăcuţi. Ai mai jucat vreodată teatru?

— Puţin, pe la serbările militare. La Dufton nu prea aveam timp liber. Şi, ca să vă spun adevărul, nu-mi prea plăceau *Cyril zăpăcitul*, *o apucă pe calea cea rea*, sau *Peggy premiantul*.

— Astea le-ai inventat dumneata, spuse doamna Thompson, încântată de vorbele mele. Deşi recunosc că au ceva din Thomas Heywood[2] . . .

— De fapt, Charles le-a scornit, am spus eu. Prietenul meu, Charles Lufford. Ne cunoaştem de când eram de-o şchioapă.

— Ţii mult la el, nu-i aşa?

— Ne avem ca fraţii. Ba chiar suntem mai apropiaţi decât mulţi fraţi.

Îmi adusei aminte de faţa bucălată a lui Charles, cu ochelarii lui cu rame absurd de groase şi expresia aceea de nevinovăţie şi veselie puţin lubrică. Eu îi ziceam că arată ca un popă plecat în vâjâială. „Duftonul ăsta te ucide, Joe. Pleacă până nu ajungi şi tu o momâie . . .“ Îi auzeam atât de clar vocea adâncă, regusită de băutu-

---

[1] Denumirea vine de la *Thespis*, tragic grec (secolul al VI-lea î.e.n.), considerat drept părintele tragediei.

[2] *Thomas Heywood* (1574—1641), dramaturg englez, autor de piese cu caracter moralizator.

ră, de parcă s-ar fi aflat lângă mine în cameră. „Când ai să pleci la Warley, Joe, ai să scapi de momâi, de toate cadavrele astea ambulante.“

— Ai să-i simți lipsa, observă doamna Thompson.

— Da. Am să trec însă și peste asta, deși... Făcui o pauză, neștiind cum să mă exprim.

— Cred că prieteniile dintre bărbați sunt mai trainice decât cele dintre femei, spuse doamna Thompson. Nu sunt egoiste, bărbații nu-și stau niciodată în cale unul altuia.

Nu mărturisise că știa ce gândeam; dar efectul era același; cu tactul ei obișnuit, mă scosese din încurcătura de a lămuri că nu mi se rupea inima pentru că-l părăsisem pe Charles, dar că nici nu-mi era complet indiferent.

Ceasul bătu o dată, și doamna Thompson spuse că trebuie să se ducă la bucătărie. Când a ieșit din odaie, mi-am aprins o țigară și m-am îndreptat spre polița de pe cămin. Deasupra atârna o fotografie cu ramă mare, din care mă privea un tânăr în uniforma aviației, la bonetă cu semnul alb al escadrilelor de vânătoare. Avea părul negru, des, o gură plină, cu o expresie de dârzenie, și sprâncene groase. Zâmbea din ochi — ca și doamna Thompson. Era drăguț; avea și farmec, ceea ce de obicei în fotografii se pierde.

Farmecul personal era un subiect favorit de discuție între mine și Charles. Știam că dacă am putea învăța cum să folosim această calitate, cariera noastră ar fi avut mult de câștigat. A avea farmec nu este în sine o garanție a succesului, dar se pare că se ține după ambiție ca după un pește-pilot. Aceasta însă nu era o însușire prețuită la Dufton. Acolo era la modă să vorbești pe șleau, brutal. După cum spunea Charles, cei din Dufton se purtau ca și când s-ar fi obligat prin contract să trăiască după tradiția „preacinstitului cetățean din Yorkshire, cel cu inima de aur sub înfățișarea lui necioplită“. Cel mai rău lucru, adăuga el, e că, sub aspectul lor grosolan, inimile le erau tot atât de josnice și de vicioase ca ale celor din Sudul suav și perfid. Nu cred că vina era în întregime a lor. Nu, la Dufton nu exista loc pentru o viață amabilă, politicoasă. Tânărul din fotografie (fără îndoială fiul doamnei Thompson, căzut în război) primise din naștere fondul necesar farmecului. E ului-

tor cât de des inimile de aur se asociază cu bunăstarea materială.

Eram puțin surprins că doamna Thompson pusese la vedere fotografia fiului ei mort. Îmi închipuiam că-i făcea rău amintindu-și-l. Charles spusese odată: „Momâile, de regulă, se duc pe lumea cealaltă definitiv, își dau duhul, adică, decedează întru domnul. Ei *pierd* oamenii, așa cum pierzi un pachet sau o mănușă, și nu suportă să li se vorbească despre moarte, ori să li se amintească, de ea. Asta fiindcă sunt morți, născuți morți . . .“,

Nu, doamna Thompson nu făcea parte din categoria momâilor. Ea era în stare să privească fotografia fiului ei fără accese de isterie. Nici camera nu avea nimic care să incite la isterie. Era un salon mobilat, după cum mi se părea mie, cu mult gust; mobilier în stil „Sheraton“[1], cu picioare subțiri și grațioase, dar nu fragile sau în formă de fus, și un tapet galben-pal și crem, într-o îmbinare de culori originală. Mai era și un radio cu *pick-up*, o bibliotecă mare deschisă și un pian cu coadă: capacul pianului nu era acoperit, dovadă sigură că era folosit ca instrument muzical, și nu ca o a doua poliță pentru bibelouri. Carpeta de urs alb de pe jos era, presupuneam, gen „Metro-Goldwin-Mayer“[2], dar se potrivea cu restul, adăuga o notă de frivolitate necesară, chiar de oarecare senzualitate, ca o bomboană parfumată.

M-am uitat din nou la fotografia lui Maurice. Semăna cu cineva cunoscut. Mă sâcâia că nu-mi puteam aminti cu cine; era ca și când aș fi căutat fișa rătăcită a unei cărți despre care știam cu siguranță că se află în raft. Mi se părea foarte important să-mi amintesc cu cine seamănă; dar cu cât mă străduiam mai mult, cu atât fața lui devenea mai neutră și anonimă. Am renunțat și m-am dus sus să-mi despachetez lucrurile.

2

CEDRIC Thompson era cu cel puțin o palmă mai înalt decât mine, și eu am aproape un metru optzeci fără pan-

---

[1] Desenator englez de mobile de pe la 1800. Caracteristica stilului: linii drepte și proporții grațioase.

[2] Casă americană de filme.

tofi. În schimb, era foarte slab. Nu cred să fi cântărit mai mult de șaizeci și cinci de kilograme. Avea o voce profundă, bubuitoare, parcă prea puternică pentru trupul lui. Costumul său, de un gri clerical, era făcut dintr-o stofă de lână gros și des țesută și avea acea elasticitate pe care o dă numai o croială de prima calitate, dar avea praf de cretă pe mâneca dreaptă și-l purta închis la doi nasturi, așa că-i stătea strâmb. Jerseul împletit din lână roșie și albastră și cămașa maro cadrilată, deși destul de elegante, nu se potriveau cu costumul. Mi-a făcut impresia că purta haine neasortate nu fiindcă așa i-ar fi plăcut lui, ci pentru că se îmbrăcase la nimereală.

— Mă bucur foarte mult că nu ești profesor, spuse el. Profesorii parcă n-ar fi oameni vii... Pe când meseria de contabil e rațională și în același timp încântătoare. *El îl făcea pe Homer să sune ca un bilanț, iar un bilanț întocmai ca pe Homer...*

— Am văzut piesa la Londra, am spus.

— E bine să te duci la teatru, dar să te ferești de lectură. Tinerii sănătoși n-ar trebuie să citească. Până la urmă ajung niște bieți suplinitori ramoliți.

Luam dejunul în sufragerie. Cedric ședea în capul mesei și tăia puiul, dar uitase ce făcea și rămăsese cu cuțitul în aer.

— Cedric, interveni doamna Thompson cu autoritate, nu suntem la un cenaclu literar, dă-i, te rog, puțin pui. Băiatul e de azi dimineață pe drum. Zâmbi. Cum ții cuțitul așa în mână, zău, parcă ai avea de gând să-l mănânci mai curând pe el decât să-i dai ceva să mănânce.

Am izbucnit în râs. Era una dintre acele observații care, citite negru pe alb, n-au haz, dar care în realitate sunt de un comic irezistibil. Râsul acesta comun avu darul de a mă introduce în intimitatea lor.

Doamna Thompson îl opri pe Cedric în timp ce mă servea cu piureu de cartofi.

— Ah, dragă, am uitat. Joe, îți place ceapa?

— Foarte mult.

— Splendid! Asta-i specialitatea mea: cartofi fierți în lapte, cu ceapă tocată.

— Bărbaților virtuoși, binefăcuți și inteligenți le place ceapa, remarcă Cedric. Cu femeile, e altceva; rar găsești una căreia să-i placă. Uitase să mai împartă piureul. Când am descoperit întâia oară că lui Joan îl place ceapa,

m-am decis pe loc să mă însor cu ea. Ne plimbam ceasuri întregi pe la periferie și mâncam ceapă cu brânză și beam bere.

Ochii doamnei Thompson sclipiră; începu să chicotească.

— Îți aduci aminte ce zicea tata? Zicea că duhneam atât de tare, că trebuia musai să ne luăm; altfel, la nici unul dintre noi nu s-ar mai fi uitat nimeni.

Am izbucnit iarăși în râs tustrei.

Luând în salon cafeaua, pe când îi aprindeam doamnei Thompson țigara, am descoperit de cine îmi amintea Maurice. Cedric se opri brusc în mijlocul vorbei și mă privi, de parcă aș fi avut trei ochi.

— Cum de nu mi-am dat seama până acum? exclamă înciudat. Nu te mișca, Joe! Se învârti în jurul meu ca și când s-ar fi uitat la o sculptură. Ești blond, asta m-a indus în eroare. N-aș fi crezut... Aceiași ochi, aceeași statură, aceeași expresie...

— Eu am observat numaidecât, murmură doamna Thompson. Seamănă leit cu Maurice.

Privind fotografia de pe polița căminului, mi-am văzut pentru prima oară chipul. Un moment mă apucă amețeala — mă simțeam zvârlit în zona aceea de ireal pe care o trăiam uneori în aviație, în secundele când priveam un avion „Wimpey“ la distanță de o aripă de mine dezintegrându-se în flăcări verzi, portocalii, și știam că oamenii dinăuntru, cu care băusem doar câteva ceasuri mai înainte, se prăjesc în propria lor grăsime, ca niște bucăți de slănină.

— Îmi pare rău, Joe, spuse doamna Thompson. Vorbim despre tine ca și când n-ai fi aici... iartă-ne! Și puse mâna pe mâna mea. Știi, uneori ne e tare dor de Maurice. Dar nu l-am prefăcut în altar, nu ne gândim tot timpul la el. Și nu ne supără când ni se amintește de el... e complicat ce spun, dar înțelegi ce cred.

— Da, la fel simt și eu când mă gândesc la părinții mei, am remarcat, surprins de ceea ce spusesem.

Cedric mă privea consternat. Avea o față osoasă, blajină, sprâncene stufoase și părul negru, rar.

— Sunt un babalâc nebun, nesimțit, grosolan! izbucni el. Te rog să mă ierți. Joe, e o nedelicatețe...

— Nu, vă rog, nu-i nimic, am spus și i-am surâs.

Se făcu liniște, dar nu o liniște penibilă, apăsătoare. În acel moment ajunsesem să ne înțelegem de minune. Tustrei eram în cele mai bune relații cu putință între un tânăr și o pereche de oameni de vârstă mijlocie. Ne aflam pe o bază de intimitate — cuvânt compromis de revistele duminicale într-atât, încât nu mai poate fi folosit — căci ei erau soiul de oameni cu care nu se putea conviețui pe altă bază. Totuși, aveam destul bun-simț ca să-mi dau seama că nu trebuia să mă bag prea mult în sufletul lor fiindcă, deși lucrurile mergeau strună, călătoria abia începuse.

Când Cedric plecă din nou la școală, m-am dus în camera mea să mă culc. Noaptea trecută nu dormisem bine și, după dejunul acela copios, mă cuprinsese o toropeală dulce. Mi-am scos pantofii și haina, mi-am pus halatul (mai mult de plăcere decât de frig) și m-am întins pe canapea.

N-am adormit îndată; am stat așa, dinadins, moțăind, având pe limbă gustul de pui, de prăjitură cu lămâie și cafea turcească, gândindu-mă ce fel de oameni or fi cei de la primărie și mai ales ce fel de șef o fi Hoylake, trezorierul. Slujba mea nu începea decât luni, iar eu sosisem vineri, așa încât aveam destul timp pentru investigații... Ploaia încetase. În casă domnea tăcerea și o auzeam pe doamna Thompson trebăluind jos la bucătărie. Nu mă deranja; nu m-a oprit de pe panta lină pe care alunecam spre somn; era ca și când toate sunetele — duduitul prietenos al focului, clinchetul farfuriilor, țârâitul apei ce curgea — ar fi fost născocite anume ca să-mi facă mie plăcere.

3

M-AM TREZIT la ora trei. O clipă, n-am știut unde mă aflu. Afară soarele străluoea palid, dar cald — culoarea romului „Demerara". În cireș stătea cocoțată o mierlă, netedă, strălucitoare, ca muiată în ulei, cu ciocul de același galben pur, asemeni cești din care băusem de di-

mineață cafeaua. Când m-am uitat pe fereastră, începuse să cânte, terminându-și fiece tril, brusc, de parcă și-ar fi pierdut suflul. Curios, era ca o cântăreață amatoare.

Când am coborât, doamna Thompson întindea o foaie de aluat. Bucătăria era mare, curată și luminoasă, cu un cuptor electric având un tablou de comandă ca al unui bombardier. Puteai fi sigur că toate cutiile conțineau exact ceea ce era scris pe eticheta lor, că toate cuțitele erau bine ascuțite și toate ustensilele, de la tel până la storcătorul de portocale, se aflau în perfectă stare de funcționare. Încăperea era tot atât de veselă ca șorțul înflorat al doamnei Thompson și ar fi putut servi ca decor în orice comedie despre clasa mijlocie. Nu te făcea să te simți străin în ea, nu existau mici secrete, murdare, cum ar fi chiuvete înfundate ori șomoioage slinoase de spălat vasele.

— Mă duc după cumpărături, Joan, am spus eu. Ai nevoie de ceva?

— Nu, mulțumesc, mi-a răspuns. Cele mai bune magazine sunt în jurul pieței. Autobuzul de Modley te lasă acolo, oprirea e la capătul străzii. La întoarcere, faci o jumătate de oră de la stația de autobuz până aici. Apropo... Serviciul alimentar este la primărie. Nu-i așa că sunt o comoară de informații?

Despachetă o bucată de brânză și începu s-o radă.

— Ce prepari? am întrebat.

— Ai să vezi la ora șase. Sper să fie ceva delicios, dar, bagă de seamă, nu promit nimic. Mă privi cu o afecțiune calmă. E plăcut să ai iarăși de îngrijit doi bărbați.

Am ieșit pe strada Vulturilor. Casa Thompsonilor nu se afla, după cum am observat, chiar în partea cea mai de sus a orașului și nici a străzii. Cea mai înaltă clădire era un bloc de beton armat și sticlă, la care predomina sticla, iar strada St. Clair, din care se deschidea strada Vulturilor continua să suie cel puțin încă un sfert de milă.

Casele erau o amestecătură de stiluri: unele cu geamuri zăbrelite sau cu grinzi de lemn aparent, stil elvețian, altele pe care le-am bănuit a fi gen maur, după zidurile lor albe, acoperișurile de un verde-închis și bogăția lucrăturilor în fier. Probabil că pentru cineva care ar fi avut cunoștințe de arhitectură ar fi fost un coșmar; eu însă nu le-am privit din punct de vedere estetic. Le pri-

veam gândindu-mă la Dufton, la casele lui strâns lipite între ele, la privăţile din curţi, la fumul ce te înecă şi-ţi murdăreşte rufăria în câteva ore. Ce-mi plăcea mie la strada asta era prospeţimea spoielii, construcţiile de piatră şi faptul că fiece casă avea garajul ei şi un aer de îmbelşugare tot atât de plăcut şi de tonic ca un „soda". Orice om care are oarecari venituri şi îşi face vilegiatura la Bath[1] mă va considera o brută imbecilă; dar oricine trăieşte într-un loc ca Duftonul va înţelege senzaţia de libertate şi de uşurare pe care am avut-o în acea după-amiază de septembrie — senzaţia că în sfârşit respiram şi eu oxigen din plin.

Primăria era o combinaţie stranie de arhitectură gotică şi palladiană[2], cu creneluri, turnuri, pilaştri şi doi lei de piatră. Semăna cu cea din Dufton şi cu sutele de clădiri destinate aceluiaşi scop. Cum am trecut pragul intrării, am recunoscut mirosul municipal de calorifere, dezinfectante şi bradolină. Departe fiind de toate acestea timp de două zile, uitasem cât de deprimant poate fi mirosul birocraţiei şi al servituţii, cum obişnuia să-i spună Charles.

Birourile Serviciului alimentar erau şi ele la fel cu cele din Dufton — o tejghea lungă, mese demontabile, şiruri de clasoare, afişe ţipătoare, făcând apel la donatori de sânge, la voluntari, pentru armată şi la pietoni să fie atenţi cum umblă pe stradă. Şi cu toate că făceau parte din primărie, aveau un iz caracteristic, care nu te poate înşela, ceva între o ceainărie şi o papetărie.

Biroul era gol. După tejghea şedeau două fete. Cea mai în vârstă, o fată grăsuţă şi cu ochi negri, îmi ieşi în întâmpinare.

— Dumneata lucrezi la trezorerie, nu-i aşa? mă întrebă ea. Ţi-am văzut fotografia în *The Courier*. Nu te flatează de loc. Aş zice, dimpotrivă . . . Nu-i aşa Beryl?

— E un bărbat grozav! spuse Beryl, privindu-mă cu impertinenţă.

Avea trăsături reformate, copilăreşti şi un piept abia înmugurit, dar emana ceva sălbatic de provocător, ca şi

---

[1] Cunoscută localitate balneară din Anglia.

[2] *Andrea Palladio* (1518—1580), arhitect italian; reânvie arhitectura clasică.

când, o dată cu obținerea certificatului școlar, ar fi trecut și un examen asupra sexului opus.

— Când ai să mă cunoști mai bine, ai să vezi că sunt și mai grozav, am spus eu. Am farmece ascunse.

Chicotiră.

— Ești cam obraznic, domnule, începu Beryl când în birou își făcu apariția un om între două vârste, ducând un vraf de fișe cât sfântul potir.

Atmosfera de flirt și de feminitate ostentativă, tânără, prostuță și drăgălașă ca o pisicuță se risipi. Rămăsese totuși destulă ca să mă însoțească, cu parfumul ei, toată ziua, ca o pată de pudră pe reverul hainei.

După ce am terminat cumpărăturile, m-am dus în Snow Park. Nu era cum te aștepți să fie un parc municipal, adică un loc izolat de viața obișnuită — o carantină; dimpotrivă, părea că se contopește cu orașul. Râul Merton înconjoară jumătatea de sud a orașului Warley. Parcul se află între râu și pădurea Warley și se îngstează în dreptul pieței, ca și când ar vrea să lase pădurea să se apropie de oraș, astfel încât ulicioarele din jur îți dau impresia că intră în apă și în crânguri.

M-am așezat pe o bancă lângă râu și am scos *The Warley Courier*. Privind râul — limpede de puteam vedea în albie culoarea pietrelor — m-am gândit la acea jalnică parodie de râu ce curge, dacă se poate folosi acest cuvânt despre o masă de apă stătută ca puroiul, printre străzile negre ale Duftonului. Râul Merton era umflat de ploaia căzută în timpul zilei și curgea năvalnic, dar într-un loc îndiguit, la vreo sută de metri depărtare de banca pe care ședeam eu; observai ceva chiar mai important decât limpezimea apei: acel strat verzui de alge ce arată că apa este destul de curată ca peștii să poată trăi în ea. Îi invidiam pe cei doi băieți care se plimbau în acel moment cu mama lor: vor crește lângă un râu în care pot să înoate, să se plimbe cu barca și să pescuiască. Râul Langdon din Dufton putea să înece oamenii, și o făcea adesea; dar aceasta era singura lui calitate de apă curgătoare.

Banca se afla pe o moviliță ce cobora spre râu. Din acest punct, parcul se lărgea din nou după ce trecea de locul pieței, astfel încât avea două părți, aproape de forma literei *B*, întoarsă cu spatele spre oraș. Era o formă armonioasă, sălbatică, naturală, și totuși cultivată. În

după-amiaza aceea în parc nu era multă lume. Puteam auzi zumzetul slab al circulației vehiculelor din strada Pieței. De n-ar fi fost zgomotul acesta, aș fi putut crede că mă aflu undeva la țară. Partea cealaltă a râului era și mai singuratică; existau în pădure locuri, numai la cinci minute distanță, unde nu mai zăreai nici un coș de casă. Dar asta aveam s-o aflu mult mai târziu.

Nu m-am ostenit că citesc ziarul, am dat să aprind o țigară, dar am renunțat. N-avea rost să umpli acest moment cu asemenea mărunțișuri, și-așa era supraîncărcat. Destul să stai acolo, să respiri, să privești râul, copacii, pur și simplu să trăiești.

Trecuse cel puțin un ceas, când vântul se răcori și mi se făcu frig. Am plecat din parc și m-am dus în strada Pieței, să iau un ceai. Stătusem prea mult în aceeași poziție, și când am pus mâna pe clanța ușii, să intru în cafeneaua „Sylvia", am simțit că-mi amorțise un picior. Clătinându-mă am pus cealaltă mână pe perete, ca să mă sprijin. Era ceva cu totul banal și mi-am revenit într-o clipită, dar în fracțiunea aceasta de timp, măruntul incident îmi schimbă complet focarul senzațiilor. Parcă înaintea mea s-ar fi deschis o barieră: totul îmi păru dintr-o dată foarte real, ca și când m-aș fi observat pe mine însumi luând parte la un film documentar —, unul cu adevărat bun, meticulos, viu, fără obișnuitele trucuri cinematografice. Pietrele pavajului, negre, stropite cu verde, cu galben și roșu de zeama fructelor și zarzavaturilor strivite, plapuma de mătase stacojie ținută în sus ca la o luptă de tauri de un om gras în cămașă, chicotelile unor școlărițe în jurul unei vitrine cu lenjerie de mătase artificială, viu colorată, clopotele bisericii parohiale bătând ora trist, ca duminica, o fetiță care purta un șorțuleț cu breteaua încheiată cu un ac de siguranță surprinzător de mare — toate acestea erau foarte semnificative și totuși păreau închise într-o realitate a lor. Nu erau efecte, trucuri de lentile ori de microfoane, clădirile urmau cu străș-nicie legile perspectivei, culorile erau înregistrate fără pete, sunetele nu erau nici simfonie, nici simple zgomote discordante. Nici un milimetru, nici o umbră, nici cel mai mic sunet, nimic nu era fals. Era ca și când întâia oară m-aș fi folosit de toate simțurile; apoi, intrând în cafenea, m-am reîntors la normal, ca un schior care aterizează după o săritură de pe trambulină.

M-am așezat lîngă fereastră și am comandat un ceai. Era o fereastră lungă, curbată ca o punte de vapor și se întindea cât ținea cafeneaua. Masa la care mă aflam se găsea în centrul ferestrei și puteam vedea toate străzile ce duceau spre parc. Strada Pieței era cea mai largă, alcătuind o parte a scuarului. Alte trei străzi, înguste și pietruite, porneau din ea, câte una din fiecare colț, în partea de sus, și o alta, nu mai lată decât să încapă pe ea două persoane braț la braț, se deschidea la jumătatea drumului. Cele două case așezate vizavi la capătul acestei străzi erau pe jumătate de lemn. Le-am recunoscut a fi în stilul elizabetan, grinzile făcând parte integrantă din structura lor, nu simple șipci prinse în ghips. O punte de fier forjat și de sticlă unea următoarele două case. Se părea că doar puntea aceasta le împiedica să nu se aplece una peste cealaltă. Strada se numea *strada Călăului;* probabil, mi-am spus eu, că acolo a trăit vreunul din călăii aceia sângeroși de pe vremea Elizabetei, un domn mărunt, posac, plicticos și cu pălărie tare.

Apoi, în momentul în care chelnerița a adus ceaiul, s-a întâmplat ceva ce avea să-mi schimbe întreaga viață. Poate că nu e chiar așa; presupun că instinctele mele m-ar fi condus acolo unde mă aflu acum chiar dacă nu aș fi stat în după-amiaza aceea la geamul cafenelei „Sylvia". Probabil că nu am fost „dirijat" în sensul pe care Ministerul Muncii îl dă acestui cuvânt, dar mi s-a arătat drumul spre o destinație diferită de aceea la care năzuiam eu însumi pe atunci.

În fața biroului unui avocat, peste drum de cafenea, era parcat un „Aston-Martin" verde, cu suspensie joasă și cu aripa ca de bicicletă. Avea eleganța severă, oficială a mașinilor sport englezești; e o calitate greu de redat fără a folosi termenii reclamelor — „opera unor tehnicieni ireproșabili", și așa mai departe — pot doar să spun că era o mașină superbă, și atât. Înainte de război ar fi costat cât trei automobile mici; nu era un turism de afaceri sau de familie, ci pur și simplu o jucărie de om bogat.

În timp ce o admiram, un băiat și o fată ieșiră din biroul avocatului. Fata îi spuse ceva tânărului, care răsuci cheia contactului, și după ce mai schimbară câteva cuvinte, el ridică parbrizul. Ea îi netezi părul — gestul l-am găsit curios de tulburător — și iarăși, nu știu cum, parcă

din nou s-ar fi dat la o parte înaintea mea o barieră, însă de astă dată printr-un act raţional.

Faptul că tânărul poseda un „Aston-Martin“ îl aşeza din capul locului într-o clasă socială cu mult deasupra mea; dar a avea un astfel de automobil era pur şi simplu o chestiune de bani. Fata, uşor bronzată, cu părul tuns scurt, aranjat într-o coafură prea simplă ca să nu fie costisitoare, era tot atât de inaccesibilă posibilităţi or mele, ca şi automobilul. Dar a o avea şi pe ea, era tot o simplă chestiune de bani — preţul inelului cu diamant de pe mâna ei stângă. Toate acestea par evidente; însă pentru mine era un adevăr pe care până în acel moment îl pricepusem doar teoretic.

Maşina porni cu un zgomot impresionant. Când trecu pe lângă cafenea în direcţia străzii St.-Clair, băgai de seamă că tânărul avea pe el o cămaşă măslinie, iar la gât un fular de mătase de culoare deschisă. Gulerul cămăşii era băgat sub haină; purta această îmbrăcăminte oarecum teatrală cu un aer obişnuit şi nepăsător. Totul în jurul lui era uşor şi comod, dar nu obosit sau neglijat. Avea o faţă lipsită de distincţie, fruntea îngustă, părul tuns scurt şi lins, fără a fi dat cu briantină sau ulei. Era obrazul unui ins avut, împăcat de atâta siguranţă şi trai bun.

Fără să muncească vreodată, a obţinut tot ce i-a poftit inima — totul i s-a aşternut la picioare. Salariul de care eu eram atît de mulţumit, avansarea de la categoria zece la nouă lui i s-ar fi părut un fleac. Costumul cu care mă fuduleam atâta — cel mai bun costum al meu — i s-ar fi părut ieftin şi urât. El nu are „un costum de sărbătoare“; toate hainele sale sunt de sărbătoare.

O clipă l-am urât. M-am văzut, în comparaţie cu el, în postul meu de conţopist la primărie, gata să devin o momâie, un cadavru ambulant, şi am simţit gustul amar al invidiei. Apoi m-am scuturat de ea. Nu din motive morale, ci pentru că atunci, ca şi acum, am simţit că invidia e un viciu meschin şi infam — deţinutul face bot că tipului cu care stă în celulă i s-a dat o porţie mai mare de zeamă lungă. Asta însă nu mi-a potolit dorinţa arzătoare de a răzbi. Voiam să am şi eu un automobil „Aston-Martin“; voiam o cămaşă de trei guinee, voiam o faţă bronzată pe Riviera — toate acestea le-am simţit ca pe nişte drepturi ale mele, ca pe o moştenire căpătată printr-un testament semnat şi parafat.

Uitându-mă după coada mașinii „Aston-Martin", cu plăcuța ei nouă, strălucitoare, ieșind din câmpul meu vizual, mi-am amintit de mașina de ocazie „Austin-Seven" pe care și-o cumpărase „Momâia isteață", șeful serviciului financiar din Dufton. Asta era tot ce-mi puteau oferi autoritățile locale; nu-mi ajungea. Atunci, acolo, pe loc, am ales: trebuia să mă bucur de tot luxul de care se bucura tânărul acela. Acest țel trebuia să-l ating. Era un fapt tot atât de clar și de obligatoriu ca și vocația pe care se presupune că o au medicii și misionarii, deși în cazul meu, desigur, chemarea aceasta îmi dicta să-mi fac bine mie, și nu altora.

Dacă Chrales ar fi fost cu mine, lucrurile s-ar fi petrecut altfel. Născocisem un mod special de conversație pentru a combate invidia și contrariul ei, admirația exagerată. „Bestia capitalistă", ar fi spus Charles. „Îmbracă fata la loc, Lufford", i-aș fi spus eu. „Ochii tăi mari și holbați strălucesc de poftă", ar fi spus Charles. „De dorul fetei, sau al mașinii?"

Am fi continuat astfel un timp, devenind din ce în ce mai scabroși, până ce am fi izbucnit în râs. Era un fel de descântec, un ritual; faptul că admiteam pe față pizma ne spăla de ea într-o oarecare măsură. Toate astea erau înțelepte și cred că și-au atins în prea mare măsură țelul, făcându-ne să uităm faptul că obiectele la care râvneam atât ne erau inaccesibile.

Cum să ajung la ele, nu știam. Eram ca un sublocotenent, proaspăt ieșit din școala militară, în imposibilitate, deocamdată, de a transforma vălmășagul de cadavre, explozii și spaime într-o metodă de luptă clară, de nebiruit. „Totuși, voi cuceri poziția", îmi ziceam, și eram sigur de asta. Porneam la atac, și nimeni să nu fi îndrăznit să mi se așeze în cale.

Generalul Joe Lampton pornise ostilitățile.

A DOUA ZI, Bob și Eva Storr au venit la ceai. Mai târziu aveam să mă împrietenesc strâns cu ei, dar în după-amiaza aceea mă intimidară. Mai întâi am cre-

zut că sunt frate și soră, atât de mult semănau — amândoi mici, cu părul închis, cu nasul în vânt și gura mare. Au vorbit mult, mai ales despre teatru, despre „Thespienii din Warley".

Văzuseră toate piesele noi, baletele și știau totul despre viața particulară a vedetelor.

— Iar la repetiția generală, spunea Bob, a năvăli o *armada* de taxiuri, care vărsau valuri de pederaști. Teatrul putea ca un bordel. Și acest tip, dragii mei, închipuiți-vă, este eroul ideal al gospodinei engleze; toantele, leșină în flanc în jurul lui, grămadă, ca o turmă...

Eva turnă și ea în conversație doza ei de oțet:

— Nu-i chiar atât de periculos, dragul meu, vreau să spun că el nu *corupe* pe nimeni — prietenii lui *sunt* gata corupți. Ce-a mai fost și cu necăjitul de Roger! Era atât de încântat când i s-a dat rolul ăla... Dar ce i se cerea în schimb... Rosti numele unui impresar de teatru pe care-l cunoșteam din auzite și despre care se spunea că atinge o culme a „predilecției pentru masculi". Îl poftea pe Roger la masă în fiecare duminică. Mai întâi a încercat să-l îmbete, și când a văzut că nu-i merge, i-a oferit un salariu gras... Bineînțeles că Roger a părăsit teatrul. „Dacă trebuie să fac *asta* ca să ajung actor, zicea el — îți amintești, Bobby dragă? — atunci prefer să termin cu teatrul." Bietul băiat, era gata să plângă.

Un moment m-am gândit că Roger poate nu avusese o chemare prea mare pentru teatru și născocise anume toată povestea, ca să explice de ce fusese concediat, dar mi-am ținut gura. Spre sfârșitul mesei, reieși că în lumea teatrului nu există nici o persoană normală. Toți, în cel mai bun caz, erau ori eunuci, ori nimfomane.

Amândoi vorbeau de parcă ar fi trăit zi de zi în lumea teatrului profesionist. De fapt, cunoșteau doar o mână de profesioniști, cei mai mulți tineri ca Roger, ieșiți de curând din școala de artă dramatică. „Thespienii" erau vizitați ocazional de actori și dramaturgi porniți să le țină prelegeri, majoritatea niște pârliți, care, în schimbul unui pahar de băutură, când aveau noroc, sau a unei mese bune, sau a unui pat pentru o noapte, le debitau fel de fel de cancanuri și de povești scandaloase.

Nu mi-am dat seama de aceste lucruri decât mult mai târziu. Pe Bob și pe Eva îi socoteam foarte rafinați.

Aveam impresia că erau inițiați, că veneau în contact cu o lume perversă, atrăgătoare și, mai ales, bogată. Pe lângă Cedric și doamna Thompson, păreau foarte tineri, nu cu mult mai în vârstă decât mine, deși el avea 37 de ani, ea 33 și aveau doi copii.

Am auzit că Bob lucra în industria textilă, însă ce anume făcea n-am putut să aflu. Locuise un timp la Londra, dar nu-i plăcuse acolo.

— Mă plictisisem al dracului, spunea el. Nu-mi place să fiu un pește mic într-un lac mare. Ne-am bucurat când ne-am întors acasă, nu-i așa, Evi?

Am observat că, din când în când, înghițea silabele; învățase asta de la Ronald Colman[1] mă gândii, și m-am simțit mai puțin impresionat — asta îl punea la același nivel cu lucrătorul care maimuțărea expresia împietrită a lui Alan Ladd[2] sau cu lucrătoarea care se pieptăna ca Veronica Lake[3].

— Joci teatru? mă întrebă Bob.

— Am făcut-o și pe asta, am spus. Dar prea puțin . . . nu am prea avut timp.

— Ai un profil drăguț, spuse Eva, și o voce caldă, profundă. E timpul să avem și noi un nou june prim. Prăpăditul ăsta joacă toate rolurile de amorezi. Când am intrat în teatrul de amatori, îmi închipuiam că o să fiu strânsă în brațe de tineri drăguți, mereu alții și alții. Și singurul bărbat care mă îmbrățișează e respectabilul meu soț. Mersi, asta pot s-o fac și-acasă.

— Da, are dreptate, spuse Bob și-mi făcu glumeț cu ochiul.

Deodată mi i-am închipuit în pat împreună. Eva îmi aruncă o privire, cântărindu-mă parcă. M-am întrebat dacă nu cumva ghicise la ce mă gândeam.

— Îl prezentăm lui Ronnie și facem o probă, zise doamna Thompson cu însuflețire.

— Nu-l prezenta lui Alice, spuse Eva. E în căutare de carne tânără. Nu și-a revenit încă după tânărul Woodley.

— Sst, făcu doamna Thompson, îi creezi lui Joe o impresie greșită.

— Cum, Joe, accepți tutela? ripostă Eva.

---

[1], [2], [3] Cunoscuți actori de film americani.

— Fii liniștită, că n-o să mă înhațe nici una, am intervenit eu.

— Am să-ți fac cunoștință cu câteva fete nostime . . .

— Draga mea, spuse Bob, ce amestec oribil de desfrâu și respectabilitate este în această frază. Întotdeauna mă frapează . . .

Doamna Thompson îl întrerupse:

— Mai lasă umorul ăsta din *Planuri de viitor*, Bob Storr.

Zâmbetul care îi însoți cuvintele făcu reproșul mai puțin aspru, dar mi-am dat seama că ea ținea în mână conversația și că Bob fusese îndepărtat printr-un viraj de la un subiect periculos.

— N-aveau de ce să joace piesa aceea, spuse Cedric. Ar trebui să fie *interzisă* amatorilor. Da, interzisă. Au pus-o în scenă numai așa, ca să-și arate rochiile de seară.

— Vai, ce toaletă am avut, irezistibilă! exclamă Eva.

— Da, spuse Bob. Dumnezeu știe cum se mai ținea pe tine!

Eva îi scoase limba. Apoi se întinse, ridicându-și mult brațele deasupra capului, și căscă, cu ochii iar ațintiți asupra mea.

Nu m-am îndrăgostit de ea. Nu eram un obsedat sexual, deși există și obsesii mai rele. Eram pur și simplu un burlac, în vârstă de 25 de ani, cu pofte normale. Dacă ți-e foame și cineva prepară o mâncare bună, faci în așa fel încât să fii invitat.

Ca să spun așa, mâncarea era pusă pe masă și nu mâncasem de mult. Ca să fiu exact, de la un bal la Dufton. Nu-mi puteam aminti nici măcar numele ei. Fusese ceva sordid, la iuțeală, prea mare plăcere nu-mi făcuse. Genul ăsta de amor începuse să-mi displacă: era tipic pentru Dufton, deci trebuia depășit.

Dintr-o dată am avut intuiția că s-ar putea să mă culc cu Eva. Era o intuiție firească și nu o justificare rațională a dorințelor mele. Am considerat întotdeauna că intuițiile dau rareori greș. Ale mele funcționează foarte bine, pentru că nu prea mă avânt în speculații abstracte și niciodată nu mă aștept ca cei din jur să-mi fie superiori moralicește.

După ceai, ne-am dus la „Thespieni“ cu mașina lui Bob. Era un „Austin-Eight“, nou-nouț, se găseau foarte

greu mașini noi — în special din cele mici — și-mi spusei că, indiferent ce făcea el în industria textilă, câștiga bani, nu glumă.

— Tu du-te în față cu Bob, îi spuse Eva lui Cedric. Acolo poți să-ți întinzi în voie picioarele. Iar tu, Joan, stai în spate. Și tu, Joe, dragul meu, ca să mă pot așeza pe genunchii tăi.

— Eu zic să-i ceri mai întâi voie lui Bob, am spus cu o mulțumire prostească.

— Bob, dragul meu, cred că nu te supără dacă stau pe genunchii lui Joe, nu-i așa? N-ai să fii gelos și tiran ca un erou victorian, nu?

— Dacă pe el nu-l supără, mie mi-e perfect egal. Îi atrag însă atenția că o să-i pară rău când o să ajungem la destinație. Joe, mi se adresă direct, Eva *pare* numai ușoară și fragilă. Eu n-am lăsat-o niciodată să stea pe genunchii *mei*.

— Lasă-l în pace, spuse Eva. Ești destul de puternic ca să-mi suporți greutatea. Joe, dragul meu, spune-mi, îți face plăcere, nu-i așa?

Am luat-o în brațe.

— Poți să ne duci până unde vrei, Bob am spus.

Îi simțeam trupul mlădios și cald.

Cartierul unde se afla teatrul era, după cum spusese doamna Thompson, un adevărat labirint de străduțe. O clipă mi-am adus aminte de Dufton; dar străduțele pe care înaintam erau vesele, animate, ceea ce la Dufton n-ai fi văzut niciodată.

Poate că atmosfera asta o crea însăși prezența teatrului. Până și cel mai amărât teatru răspândește un fel de veselie, e ca și când ar semnala existența unei lumi mai largi, a altor lucruri în afara monotoniei zilelor mirosind a leșie și a formularelor de impozit. Bineînțeles, Warleyul n-a avut de suferit niciodată prea mult de pe urma crizei economice, fiindcă avea rezerve multiple. În 1930, trei sferturi din muncitorii din Dufton erau șomeri. Îmi amintesc de străzile pline de bărbați cu fețele pământii din pricina margarinei unse pe pâine, unica lor hrană, și a somnului prelungit până la prânz, și de copiii umblând cu sandale de pânză în toiul iernii. Și gârla aceea cu apa groasă și galbenă ca puroiul — ca o insultă supremă, mai rea chiar decât Pădurea Cerbu-

lui, acea ultimă bucățică de natură nejefuită din Dufton, pe care primăria, până la urmă, a tăiat-o și a îngrădit-o cu sârmă ghimpată, înlocuind sălbăticia pădurii cu o plantație de pini ordonat aliniați. Mizerabil, schilodit sufletește, Duftonul nu avusese această înfățișare numai în timpul crizei. Chiar după reluarea lucrului, încă stăruia în el o atmosferă de sărăcie și de nesiguranță, o hoardă de temeri meschine, scârboase îl umpluse, ca bastarzii după retragerea unei oști invadatoare.

Adaug că toate astea nu mă interesau politicește. Deși, dacă m-aș fi aflat într-un post în care aveam dreptul să fac politică, poate că aș fi încercat să pun oarecare ordine în haosul acesta, instalându-mă la Hampstead[1], care este, fie că o credeți sau nu, locul unde stă deputatul laburist din Dufton. (Am votat pentru el în 1945, întâmplător; pe de o parte, pentru că așa fusese voința părinților mei, pe de altă parte, întrucât candidatul conservatorilor era o rudă a familiei Torver, proprietarii celei mai mari firme din Dufton, iar pe „ăia" în nici un caz nu i-aș fi ajutat — ar fi însemnat să le ling cizmele, și-așa destul de linse.)

Vocea doamnei Thompson îmi întrerupse gândurile.

— În copilărie îmi închipuiam că ușa seniorului de Maladroit[2] se afla pe aici pe undeva. Și îmi plăcea să hoinăresc, așteptând o aventură extraordinară.

Mașina mirosea a piele, tutun și parfum. Coapsele mele începură din nou să simtă corpul Evei. Mă aflam la Warley, călătorind într-o mașină spre teatru. Duftonul rămăsese departe în urmă. Duftonul era mort, mort, mort.

— Și ai avut vreo aventură? am întrebat-o pe doamna Thompson.

Ședeam cu fața lipită de părul Evei.

— O dată m-a sărutat un băiețel, spuse ea. Unul mic, urât, robust și roșcat. S-a repezit la mine, m-a sărutat, mi-a dat un pumn și a fugit. De atunci am îndrăgit locurile astea.

— Băiețelul acela, spuse Bob pe un ton grav, e azi cel mai bogat om din Warley. De la întâlnirea aceea fatală, nu s-a mai putut uita niciodată la altă femeie.

---

[1] Suburbie aristocratică a Londrei.
[2] Personaj din povești.

Toată lumea îl socotește aspru și distant, interesat doar de bani și putere. Dar uneori, stând singur în palatul lui de Sus, își amintește de fetița cuceritoare, pe jumătate înger, pe jumătate păsăruică, și lacrimile îi umezesc ochii scăpărători . . . Este emoționant, într-adevăr, ca Dante și Beatrice.

Parcase mașina lângă teatru.

— Dante avea nevastă și o familie numeroasă, remarcă Cedric cu blândețe.

— Ai câștig de cauză, spuse Bob ieșind din mașină. Totuși, e o poveste frumoasă.

Doamna Thompson nu spuse nimic. Se mulțumi să-i surâdă lui Bob.

Teatrul avea o fațadă de beton, albă, strălucitoare, iar deasupra intrării, o firmă mare și luminoasă. Literele firmei dădeau clădirii aerul unui club de noapte, ceea ce cred că fusese făcut dinadins . . . Sala mirosea a rumeguș, vopsea și cretă. Era decorată în două culori, galben și gri, și avea o scenă obișnuită. Atmosfera îți evoca întrucâtva o clasă de școală, și impresia aceasta cred că se datora mirosului — amestec de cretă și vopsea. Sala nu avea nimic deosebit; mă așteptasem ca teatrul să fie plin de oameni cum erau Bob și Eva, deștepți foc și spirituali, vorbind în gura mare și cabotini până în măduva oaselor.

Nici piesa nu avea nimic deosebit. Se jucase trei ani la rând în timpul războiului. Eu n-o văzusem — pe vremea aceea mă aflam în lagărul nemțesc de prizonieri nr. 1.000. Trata despre o familie simpatică din marea burghezie, ai cărei membri erau cât pe-aci să comită un adulter, cât pe-aci să facă avere, cât pe-aci să facă o căsătorie nereușită, cât pe-aci să-și abandoneze adevărata vocație și așa mai departe, totul aranjându-se la sfârșit cu ajutorul bunicii înțelepte, care, lucru cam îndrăzneț pentru o asemenea piesă, spunea prologul și epilogul legănându-se într-un balansoar și tricotând, pentru a da discursului mai multă naturalețe.

Mi-a plăcut pentru același motiv pentru care oamenilor le place *Jurnalul doamnei Dale* — personajele făceau parte din acea categorie de venituri în care aș fi vrut și eu să intru. Parcă aș fi participat — spectator invizibil — la viața dusă într-una din casele de pe strada Vulturilor. Totul era foarte liniștitor, până și servitorii,

buni la suflet și plini de umor (doica îi oferea economiile ei stăpânului aflat în pragul falimentului, și în spatele meu am auzit o femeie sughițând de plâns).

Abia la jumătatea actului întâi am văzut-o întâia oară pe Susan. Era fiica cea mai mică, fata veselă și nevinovată, care se amorezează de un bărbat mai vârstnic, gata să-i frângă inima, cel puțin așa comenta cronica din ziarul *Warley Clarion.* Îmi amintesc prima ei replică: „Ah, pe toți dracii, am întârziat! Salutare, mămico!" Înjurătura era împrumutată bineînțeles de la bărbatul mai vârstnic, un compozitor petrecăreț și cărunt; o folosea când noua lui simfonie nu ieșea bine, și jargonul acesta era bineînțeles dovada rafinamentului și depravării sale.

Susan avea o voce tânără, proaspătă, cu accentul deprins în acele școli care garantează desăvârșirea unei bune educații. În piesă trebuia să aibă 16 ani, dar nu era nici durdulie, nici stângace, nu avea nici una dintre caracteristicile acestei vârste, și am apreciat că trebuie să fi împlinit 19. Nu prea juca bine, dar mie mi se părea că înviorează piesa aceea stupidă. Rolul nu trebuia jucat; era creat ca să se potrivească oricărei tinere drăguțe, cu o dicțiune bună. Ceea ce mă atrăgea mai mult la ea era faptul că avea o drăgălășenie convențională. Păr negru până la umeri, ochi mari, rotunzi, căprui nasul, gura, foarte fine, și gropițe — era ca fetele de pe reclamele americane cărora li se dau în dar un ceas „Hamilton", un sul de pânză, sau un „Nash" de opt cilindri.

Ar fi putut fi sora fetei pe care o văzusem lângă cafeneaua „Sylvia".

Charles și cu mine făcuserăm o dată o clasificare a femeilor, întrucât observasem că un bărbat cu cât are bani mai mulți, cu atât nevasta lui arată mai bine. Am bătut la mașină un tabel intitulat *Raportul Lampton-Lufford despre iubire*, cu un supliment special despre viața sexuală. Spuneam că o femeie din categoria întâi era atât de grozavă la pat, încât soții de categoria întâi trebuia să fi moștenit averea, deoarece lor nu le-ar mai fi rămas puteri să câștige bani. Bărbaților de categoria a patra li se dăruia ceva în plus la fiecare avansare („ah, iubitule, sunt atât de fericită că, în sfârșit, te-au apreciat și pe tine directorii", zicea ea, cu ochii înceto-

șați); iar categoria a noua, desigur, nu-și permitea luxul iubirii decât sâmbătă seara și duminică după-masă.

Categoriile corespundeau, firește, cu veniturile soțului sau logodnicului, mergând de la categoria întâi, pentru milionari, vedete de film și dictatori — de fapt, oricine ar fi dispus de un venit anual de cel puțin douăzeci de mii de lire — până la categoria a douăsprezecea, pentru cei cu trei sute cincizeci de lire și fără perspective de a avea mai mult. Charles și cu mine făceam parte din categoria a șaptea, care era de șase sute de lire, ceea ce reprezenta venitul unui șef de serviciu. În realitate, aparțineam unei categorii inferioare, dar în tabelul nostru se subînțelegea că alegerea soților se făcea atât după salariul real, cât și după cel virtual, considerându-se că femeile peste categoria a zecea aveau un anumit nivel de discernământ. Tabelul nostru bineînțeles că nu era perfect: uneori bărbați de categoria a șaptea aveau neveste de categoria a treia, adică femei capabile să obțină un bărbat de cinci mii de lire anual, și bărbați ridicați prin ei înșiși la categoria a treia aveau neveste de categoria a zecea, care puseseră mâna pe ei mai înainte de a fi făcut avere. Dar bărbații de categoria a șaptea își pierdeau de obicei nevestele din pricina unor amanți care le înțelegeau și le apreciau cu adevărat, sau, se putea întâmpla un lucru și mai grav, trebuiau să le suporte tot restul vieții bombăneala și văicărelile în legătură cu lipsa de bani; iar bărbații de categoria a treia cu neveste de categoria a zecea aveau în general amante de categoria a treia. Toate acestea par foarte cinice, dar adevărul e că Charles și cu mine ajunseserăm atât de experți în materie, încât apreciam veniturile soților până la o diferență de cincizeci de lire. Era o vreme când preciziunea sistemului nostru ajunsese să mă întristeze adânc. (Asta s-a întâmplat când eram legat de Dufton și de statutul N.A.L.G.O.[1]). Știam că am tot atâta drept la dragoste și că sunt un bărbat incomparabil mai bine decât „Momâia fercheșă", un tânăr cu părul negru unsuros, cu fața roșie lucioasă și ceas de aur „Rolex Oyster", inel-sigiliu de aur, bricheță de aur și portțigaret de aur. Dar eu, neavând un tată agent de curse, puteam

---

[1] Inițiale Asociației naționale a funcționarilor din organizațiile locale guvernamentale.

râvni, în cel mai bun caz, o nevastă de categoria a șasea, pe când el atrăgea, automat, una de categoria a treia.

Susan făcea parte din categoria a doua — poate chiar întâi — fie că era sau nu bogată. Aveam convingerea că ea corespundea categoriei respective atât din punct de vedere financiar, cât și sexual. Sincer vorbind, nu acesta era singurul motiv pentru care mă tulburase, pentru care lucrurile cele mai banale din piesă îmi păreau pline de poezie, pentru care mi se părea că în orice clipă voi avea o revelație, un fel de bunăvestire ce-mi va transforma viața în ceea ce ea ar fi trebuit să fie, aducându-mi fericirea pe care Warleyul, pare-se, mi-o făgăduise. La fel aș fi simțit dacă aș fi fost unul dintre acei oameni simpli și cinstiți căruia numai ideea de a clasifica femeile i s-ar fi părut de un cinism abject. Susan era atât de tânără și de nevinovată, încât aproape îmi sfâșia inima. Ciudat, privind-o, îmi producea o suferință plăcută. Dacă se poate spune despre carne că are un gust, atunci a ei îmi închipui că ar fi trebuit să fie ca laptele proaspăt. Mă îndrăgostisem de ea de la prima vedere. Folosesc dinadins fraza convențională, ca într-o stenogramă, pentru a exprima într-un spațiu cât mai restrâns sentimentele pe care le trezise în mine.

Pe când ne îmbrăcam în foaier, Cedric spuse:

— Presupun, Joe, că după talmeș-balmeșul ăsta burghez, simți nevoia să bei un pic de alcool ca să te înviorezi.

Auzisem cuvintele, dar n-am putut să le leg într-un tot inteligibil.

— Susan Brown e foarte frumoasă, am spus eu.

Apoi mi-am dat seama că arătam probabil ca vițelul la poarta nouă și, spre necazul meu, am simțit că roșesc. Eva izbucni în râs.

— Mor de gelozie! și îmi trase un ghiont în piept mai curând cu forță decât cu voioșie. Cum cunosc și eu un bărbat bine, se și amorezează de păpușica asta.

— Mie mi se pare cam nesărată, observă Bob, gen domnișoară de pension.

— A, nu, spuse repede Eva. E foarte drăguț din partea ta, iubitule, dar nu-i adevărat. Joe are gust. Susan e frumoasă, da, cu adevărat frumoasă, și proaspătă ca un trandafir în ziua bătăii cu flori, sau cum e în

poezia aia? Nu, fără discuție, e o fată fermecătoare, și bună la inimă.

— Cum să nu fii așa, cu un tată bogat, care te adoră? stărui Bob.

— Să i-l prezentăm pe Joe, propuse doamna Thompson.

— Lăsați sporovăiala despre frumusețe și drăgălășenie! exclamă Cedric, nerăbdător. Eu aș bea ceva tare. Bob, dacă voi vă duceți în culise, ne vedem la „Clarence".

Ieși în stradă, cu fularul vârât într-un buzunar al fulgarinului, aproape târându-l pe podea. Vorbea agitat. „Nici viață, nici forță, nici poezie!" îl auzii spunând în timp ce se îndepărta. Doamna Thompson pășea liniștită lângă el, cu capul puțin aplecat într-o parte, privindu-l cu o expresie atentă, dar ușor amuzată.

— Joe, după cum văd eu, Susan ți-a căzut cu tronc la inimă, spuse Eva în timp ce mergeam pe culoarul din spatele foaierului.

— O fi având ea pe cineva, am spus cu tristețe.

— Nu-i logodită, interveni Bob. Dar ai grijă de Jack Wales. E putred de bogat, are doi metri înălțime și o cuceritoare mustață de aviator.

Am râs.

— Am mai văzut eu de-alde ăștia, am spus. Și-apoi admirația mea față de Susan Brown este pur estetică.

Nici eu nu prea eram convins de asta, dar nu știu ce mă împingea să joc rolul săracului care stă și așteaptă în fața grilajului porții —tainic și umil admirator de la distanță.

Cabina, o cameră îngustă cu podea de ciment și o masă lungă cu oglinzi luminate deasupra, era arhiplină. Mirosea plăcut a farduri, a tutun și a trupuri bine hrănite, bine spălate.

Susan tocmai se demachiase și își ștergea de pe față restul de cremă. Am observat cu emoție cât de albă și catifelată îi era pielea.

— Ți-l prezint pe Joe Lampton, spuse Eva. Vine tocmai de la Dufton. I-a plăcut foarte mult piesa.

— Mai ales dumneata, am spus eu.

Mână ei era caldă ca a unui copil și mi-ar fi plăcut să i-o țin mai mult, dar gesturi gratuite ca acestea intrau în obiceiul „momâilor" care iau aperitivele drept prânz, așa

încât n-am prelungit strângerea de mână mai mult de o secundă.

— De fapt, joc destul de prost, spuse cu modestie.

Eram aproape de ea, dar trebuia să fac un efort ca să-i prind cuvintele. Susan vorbea întotdeauna încet când se intimida.

— Dacă aș fi știut, ți-aș fi adus flori, am spus eu.

Lăsându-și în jos genele negre, întoarse o clipă privirea. Era un gest pe care numai o fecioară poate să-l facă fără să fie ridicolă: naturală, nestudiată, reacția ei m-a mișcat aproape până la lacrimi.

— Dacă ai fi știut ce?

— Dacă aș fi știut că ești atât de frumoasă.

Bluza îi era descheiată la un nasture. Vedea că mă uitam stăruitor într-acolo, dar nu schiță nici o mișcare ca s-o încheie. Era ca începutul unei făgăduieli, deși aveam siguranța că n-o făcuse anume.

— Vii să bem un pahar, dragă? o întrebă Eva.

— Mi-ar face plăcere, dar Jack și cu mine am promis să venim acasă la cină.

— Adu-l și pe Jack, spuse Bob. Vreau să-i explic cum funcționează cyclorama[1]. Zorii pictați de el semănau cu niște fulgere, ceea ce e splendid pentru Burma, însă nu și pentru centrul Angliei.

— Ești imposibil, spuse Susan. A fost un răsărit de soare foarte *drăgălaș*.

Vorbea ca și cum răsăritul acela ar fi fost un animal de joacă, micuț.

Începură să se certe pe chestia asta, și atunci își făcu apariția Jack. Am ghicit numaidecât că era el. Mustața stufoasă de aviator o purta cu ostentație; fusese ofițer, și ăsta era semnul distinctiv al rangului. Eu nu-mi lăsasem mustață tocmai din cauza asta: dacă o porți fără să fi fost avansat, lumea se uită la tine ca și cum te-ar acuza pentru port ilegal de uniformă sau decorații. Ce mă supăra la el era faptul că mă depășea în înălțime cu vreo zece centimetri și părea mai lat în umeri. Avea o figură simpatică, dar colțuroasă, de buldog, și, fără

---

[1] Sistem modern de decor, constituit dintr-un fundal semicilindric sugerând cerul și pe care se proiectează o suită de imagini.

îndoială, mă gândeam cu răutate, era conștient de acest lucru.

— Bună, Sue, spuse el. Se uită la ceas. Nouă fix. Încep operațiile cinei. Râse mulțumit de gluma făcută. Doamne, ce îmbulzeală! exclamă, uitându-se în jur. Cum poți să suporți, Sue?

Imi aruncă o privire pătrunzătoare.

— Să vă prezint, zise Bob. Jack Wales, Joe Lampton. Cred că aveți ceva comun. Amândoi ați fost aviatori bravi și îndrăzneți nu-i așa?

Jack râse și îmi întinse o mână cărnoasă. Încercă să-mi strângă mâna mai cu putere decât i-o strângeam eu, dar nu-i merse.

— În ce mă privește, spuse el, îmi pare bine că s-a terminat. Să zbori e o distracție, dar să tragă în tine cu tunul e foarte neplăcut.

— Adevărat, am încuviințat eu. Deși plăcerea de a zbura mi-a cam căzut greu la stomac până la urmă.

— Ce tineri blazați sunteți! exclamă Eva. Vii să bei un pahar cu noi, Jack?

— Îmi pare foarte rău, spuse, dar știi cât de mult ține la punctualitate papa Brown. Cu altă ocazie, o să fim încântați. Sau, mai bine zis, eu voi fi încântat, și-i făcu stângaci cu ochiul Evei, dar fără ceilalți. Numai tu și cu mine, da?

Îl ascultam cu toții ca și cum ar fi fost majestatea-sa regală explicând grațios că, având alte obligații, îi era cu neputință să deschidă bazarul, dar poate cu altă ocazie . . După ce aveau să plece împreună, în urma lor o să rămână un gol. Ei plecau spre căldură, lux și veselie, lăsându-ne pe noi în plictiseala și monotonia acelei zile de început de săptămână.

Nu m-am alăturat invitațiilor insistente ale Evei, deși ghicisem că Susan ar fi preferat să meargă cu noi.

— Ei, te fac o bere? m-am adresat Evei, vorbind din-adins în argou, spre a contracara accentul ofițeresc distins al lui Wales, tot atât de natural și degajat ca și costumul său de *tweed*. Haida!

M-am întors spre Susan, cu surâsul meu cel mai cuceritor, pe care îl exersasem o grămadă de vreme din pricina danturii mele, care, deși pasabilă, era menținută în bună stare în urma unor chinuri reînnoite anual la dentist. Mi-ar fi plăcut să am dinții tot atât de albi ca

rivalul meu (căci astfel începusem să-l consider), dar un zâmbet cu gura închisă și cu ochii puțin strânși la colțuri poate avea același efect la femei ca un zâmbet cu toți dinții; sau cel puțin așa mi s-a părut atunci văzând-o cum roșește.

— Data viitoare n-am să uit florile, spusei.

— Mulțumesc, murmură ea.

Ochii îi străluceau. Știu că asta se datorește unei hiperfuncțiuni a glandelor lacrimogene, poate din pricina excesului de rimel în cazul ei, însă în clipa aceea avea aerul unui copil încântat că a primit un dar de Crăciun. M-am întrebat dacă namila cu aere posesive care stătea lângă ea îi făcea multe complimente.

Când am ieșit în stradă, Eva îmi dădu iarăși un pumn în piept, în glumă.

— Ești foarte . . . *direct.*

— Eu merg întotdeauna drept la țintă.

Bob mârâi răutăcios:

— Lui Jack nu i-a plăcut chestia cu florile, să știi. Părea gelos.

— Doar nu-i logodit cu ea.

— Bine, dar se cunosc de mici. Dragoste din fragedă copilărie, mă rog, chestii de-astea . . .

— Hm, ce drăguț! am ricanat.

5

DOUĂ LUNI mai târziu, mă aflam la biblioteca publică, încercând să explic o operație elementară de contabilitate directorului adjunct al bibliotecii, un omuleț îngrijit, pe care-l întâlnisem la „Thespieni". Făcuse în registrul de casă și depuneri o asemenea încurcătură, încât un moment l-am bănuit că încarcă deliberat conturile. Apoi am descoperit că dăduse din buzunar zece șilingi. Ca mulți oameni care strălucesc în alte direcții, își pierdea mințile în fața unei coloane de cifre; probabil nu-și închipuise niciodată că deficitul putea fi datorat unei simple greșeli de înregistrare.

— Nu sunt bun pentru asemenea chestiuni, spuse plângăreț, după ce în sfârșit, îndreptasem lucrurile. Pierd

o oră pe zi cu registrele astea afurisite. Mi se pare o risipă inutilă de timp, ca să nu mai vorbim de timpul dumitale.

— Bătrânul ăla o să explodeze în curând, am spus eu, urmărind cum un om cu părul alb încerca să-i explice ceva unuia dintre funcționarii noi, un tânăr sfrijit, care și căpătase ținuta gârbovită a bibliotecarului. Uite ce, Reggie, am să vorbesc cu Hoylake despre registrele de casă și depuneri. Trebuie să existe o soluție mai simplă.

Mă gândeam că am putea fie să micșorăm numărul facturilor, fie să preluăm noi întreaga problemă, colectând banii și înregistrându-i în fiecare dimineață. Oricare vor fi sugestiile mele, Hoylake le va asculta. Era o mare deosebire între el și „Momâia capabilă".

Nici acum nu-mi place să-mi amintesc de „Momâia capabilă". Avea capul mare, părul scurt, gominat, și o față complet inexpresivă — nici plină de demnitate, nici împietrită — pur și simplu moartă; părea că alungă tot oxigenul din jur. Reușisem să-l îmbrobodesc să creadă că eram de acord cu felul său special de a concepe eficiența în muncă și ținea la mine în măsura în care era în stare să țină la cineva. Da să te fi ferit sfântul să muncești sub ordinele lui!

Era unul dintre acei funcționari guvernamentali locali care au fel de fel de complexe legate de siguranța postului lor și de cele treizeci și șase de ore de muncă săptămânale. Mereu ne vorbea despre greutățile vieții și mereu se întreba cam ce gândea consiliul despre noi. Și consiliului nici că-i păsa; majoritatea membrilor săi n-ar fi observat nimic chiar dacă toți funcționarii primăriei ar fi venit la birou în pielea goală. Dar se găsește câte un consilier care, de dragul publicității locale, poza în „biciuitor al birocrației îmbuibate..." Ori de câte ori în ziarul *Dufton Observer* apărea câte un titlu de felul ăsta: *Consilierul comunal a dat o lovitură la conferință, Primăria să introducă ceasul de pontaj, Scandaloasa creștere a salariilor*, „Momâia capabilă" dădea drumul unui șuvoi de note dactilografiate, care toate începeau cu: „Având în vedere că" și se termina cu: „ACEASTĂ STARE DE LUCRURI TREBUIE SĂ ÎNCETEZE". Dar și mai ale naibii erau admonestările verbale, cum le zicea el; te speriai numai și numai privindu-l — vorbea aproape

fără să deschidă gura, și vocea lui clară, metalică, parcă ar fi venit din neant.

Ni se cerea să lucrăm tot timpul, ceea ce părea destul de rezonabil. Greșeala era însă că începeam întotdeauna treburi pe care apoi eram obligați să le lăsăm baltă, iar faptul acesta până la urmă te face să iroșești mai mult timp decât cele zece minute când fumai sau flirtai cu dactilografa. Făceam ore suplimentare cel puțin o seară pe săptămână; asta îi dădea o mare satisfacție „Momâii capabile", mai ales dacă se întâmpla să se afle vreun membru al consiliului pe acolo, dar dacă funcționarii ar fi fost lăsați să-și fixeze ei înșiși ritmul de muncă, n-ar mai fi fost nevoie de nici o oră suplimentară.

Hoylake, în schimb, avea toate însușirile care „Momâii capabile" îi lipseau. Era mic, rotund și amabil, cu o mustăcioară ca o periuță de dinți și ochelari fumurii. Îmi amintea întotdeauna de Robinson Hare, cu deosebirea că avea un ușor accent „Yorkshire". Ne lăsa de capul nostru; nu-i păsa cum se făcea treaba, atâta timp cât o executam în termenul stabilit, și nu-i plăcea să fie plictisit cu fleacuri. De aceea serviciul lui dădea un randament mult mai bun decât al „Momâii capabile" din Dufton. Eram o echipă bine pregătită, nu o colecție de mașini de calculat.

Acesta era, ca să zic așa, alt dar al Warley-ului. Pentru prima dată mă simțeam cu adevărat mulțumit de slujba mea.

Intrasem în cercul „Thespienilor" și începusem să vin în contact cu un soi de oameni cu care înainte nu avusesem niciodată nici cea mai mică tangență. Teatrul de amatori devenise un fel de club — ajungea să fii tânăr, și te primeau numaidecât. Era și exclusivist; cu toate că nu exista nici o opreliște pentru muncitori, nici unul nu îndrăznise totuși să pătrundă în acest cerc. Apoi „Thespienii" treziseră în mine un lucru pe care nu-l încercasem niciodată: simțul de a aparține, de a face parte dintr-o comunitate. Poate că sună bombastic, dar n-are importanță. Pe scurt, eram mulțumit, fericit — chiar prea mult. Dădusem uitării hotărârea luată în după-amiaza petrecută la cafeneaua „Sylvia".

Lucram la registrul de casă și depuneri în odăița de lângă ghișeul bibliotecii de împrumut, căreia funcționa-

rul de acolo îi zicea birou, deși nu era decât o cameră de lucru. Am văzut-o pe Eva prin paravanul de sticlă. Reggie o pofti înăuntru.

— Dragă, vino și depune mărturie pentru onestitatea mea, spuse el. Joe pur și simplu mă acuză că falsific registrele.

— Favoritul inimii mele nu greșește niciodată.

— Credeam că eu sunt favoritul tău, protestă Reggie.

Eva îl bătu ușurel pe mână.

— Ehei, dragă Reggie, asta a fost până la venirea lui Joe! Privi șirurile de cărți noi. Ai ceva tare, senzațional? Ador cărțile porcoase, dar voi n-aveți de-astea pe-aci.

Mirosea a trandafiri arși; parfumul ei umplea încăperea, acoperind duhoarea de cărți vechi și de clei.

— Îmi recomanzi vreuna, Joe? se întoarse spre mine.

— Mie îmi plac porcăriile în viață, în viața adevărată, am răspuns eu.

— Și-atunci, ce mai așteptăm?

Reggie se uita la noi atent, intrigat. Biblioteca era bursa de cleveteli a orașului. Am schimbat îndată vorba.

— Știai că joc în rolul lui Ioshua? și, umflându-mi pieptul, mi-am arătat bicepșii: Forță de uriaș; inimă de copil. Dus de nas de o femeie a dracului.

— Fi-ar să fie! exclamă Eva. Și eu, care aș fi vrut să te duc de nas! De ce nu mi-a dat mie rolul comitetul de distribuție?

— Rolul nevestei credincioase e mult mai interesant, remarcă Reggie. E mai complex. Pe Leda poate s-o interpreteze oricine.

— O fi, spuse Eva îmbufnată, dar m-am săturat să tot joc femei caste. Aș vrea să fiu și eu seducătoare... vampă... Ce găsiți la Alice și la mine nu?

— Cine e Alice? am întrebat.

— Ai cunoscut-o, prostănacule! Una, așa, blondă, înaltă, subțire... A jucat în piesa de aseară. Ai fi observat-o dacă nu i-ai fi făcut ochi dulci lui Susan.

— E măritată?

— Sper că da, trăiește cu un tip de aproape zece ani. George Aisgill, l-ai cunoscut și pe el, a fost la ultima reuniune. Are o groază de bani. Par destul de fericiți.

Se opri, ca și cum ar fi fost gata să facă o indiscreție.

— A, da, mi-aduc aminte de ea, am spus. Părea cam înțepată. Aș zice chiar rece, distantă . . .

— Vrei să spui că nu ți-a căzut pe loc în plasă, replică Reggie.

Tonul lui era glumeț, nu puteam să mă supăr, dar mi-am zis ca pe viitor să fiu mai atent cu el.

— Unei femei nu-i place să te uiți la o alta în timp ce vorbești cu ea, spuse Eva. Nu mă mir că biata femeie era distantă. Alice e într-adevăr o ființă foarte drăguță, și să nu mi-o vorbiți de rău, ați înțeles?

— E o foarte bună actriță, spuse Reggie. Doamne, s-o fi văzut în *Curtea*, a fost extraordinară! Emana atâta senzualitate . . . La mijlocul actului II, o pereche de bătrânei au ieșit din sală.

— Ei, nu-i chiar atât de grozavă, încercă să-l potolească Eva. Am văzut piesa la Londra. A furat mult de la actrița La Thomas . . . îți amintești cum își scotea pantofii? Dar are să fie bine în rolul ăsta nou, vă asigur. Și Joe are să învețe multe de la ea . . .

— Înaltă subțire și blondă. Buun, sunt gata să învăț!

— Fii cu ochii pe el, spuse Reggie.

Fața lui negricioasă luă un aer melancolic.

— Ei, băiete! exclamă Eva, citând din piesă. Nu ne prăpădește lumea că te-ai făcut de râs. Ceva o să iasă și din tine!

Reggie lăsă registrele C. și D.

— Mai bine mă duc să văd dacă funcționarii mei nu se fac de râs, zise ieșind din încăpere și îndreptându-se spre locul unde omul cu părul cărunt tot mai încerca să-i explice tânărului funcționar ce dorea.

— Joe, vino să-mi ajuți la alegerea cărților, spuse Eva, luându-mă de braț. Domnul Scurrah ăsta e simpatic, nu-i așa? Puțin cam bleg. Mie nu-mi plac bărbații blegi . . .

— Nu toți pot fi la fel, am răspuns eu.

Eva îmi pipăi bicepsul cu degetele ei mici și tari.

— Ești o gorilă simpatică.

— Am făcut și box.

— Și te-ai lăsat?

— Ce rost are să încasezi lovituri degeaba? Și nici nu eram destul de bun ca să ajung profesionist.

— Fă-te profesionist, spuse ea, și-am să fug cu tine. N-aș rezista unui boxer masiv, brutal și năduşit.

Am aruncat o privire rapidă prin bibliotecă. Ajunseserăm la secția „Teatru“, o firidă în ungherul cel mai îndepărtat al încăperii. Nimeni n-ar fi putut să ne vadă chiar dacă s-ar fi uitat în direcția aceea.

— Chiar mă gândeam că ai să fugi cu mine, spusei eu. Măcar pentru un *week-end*.

— Nu înțeleg ce vrei să spui.

Vocea ei își pierduse tonul șăgalnic.

— Duminica trecută ai spus . . .

— A, asta era! Cum, numai pentru că te-am lăsat să mă săruți sub influența berei, acolo, la recuzite, ai crezut că gata, îți merge? . . . Nu, dragă, hotărât nu!

— Atunci, de ce ai promis?

Dădu din umeri.

— Probabil fiindcă te așteptaĭ să-ți promit. Și-apoi nici nu sunt sigură că ți-am promis . . .

Am simțit urcând în mine un val sălbatic de dorință și furie. Când o sărutasem duminică, mi se păruse că totul avea să meargă cum prevăzusem. Simțindu-i trupul moale și parfumat, curat și mai ales luxos, costisitor, mă gândisem că iată, în sfârșit, îmi fusese dat să am și eu o femeie care n-o să plângă de rușine că s-a culcat cu un bărbat și nici n-o să fac amor mâncând prune. La Dufton, în barul „Locarno“, m-aș fi descurcat mai bine.

— Ești o mare cochetă, i-am spus. Și nimeni nu s-a înfuriat rău pe tine, niciodată?

— Eu nu am de-a face decât cu oameni civilizați, spuse cu răceală.

Am respirat adânc. Să-mi fi dat drumul mâniei, n-ar fi folosit la nimic.

— Nu te teme. N-am să te mai sâcâi, am încercat să zâmbesc. Ești prea atrăgătoare, asta-i nenorocirea.

A urmat o pauză. Când vorbi din nou, vocea i se muiase.

— Joe, ești complet lipsit de experiență. Nu poți să obții tot ce dorești, așa, dintr-o dată. Ai să ții minte lucrul ăsta?

— Am să țin minte, am spus, neștiind ce voia de fapt să înțeleagă.

ÎN SEARA aceea aveam prima lectură la piesa *Ferma din vale*. Când am ajuns la teatru, Ronnie Smith, regizorul, se și afla în sală. Era funcționar de bancă, deși n-ai fi crezut la prima vedere. Purta pantofi verzi de antilopă, pantaloni vechi de flanelă, un pulover galben strâns pe gât și o haină de golf; avea obrazul zbârcit, părul uns cu briantină, rărit pe la tâmple, și arăta ca un actor între două vârste, ceea ce bănuiesc că și urmărea.

— Hei, Ioshua! spuse el, sau mai curând strigă, asta făcând parte din apucăturile actoricești. Doamne, ce rol colosal! Divin! Repeta cu încântare: Da, divin! Dar ai să ai de muncit, Joe, zău, trebuie să muncești zdravăn!

— Îl sperii, spuse Eva, care tocmai intrase cu Alice Băiatul a venit să se distreze nu-i așa, puișor?

— Bună, Eva, am spus eu. Bună, Alice. Trebuie să recunosc că ești seducătoare.

— Foarte drăguț din partea dumitale, zise ea. Dar azi am impresia că arăt foarte prost.

Glasul nu-i era prea prietenos. Hotărât lucru: nu capitula înaintea farmecelor mele.

Alături de Eva, trandafirie la față, clocotind de viață, Alice părea palidă, cu privirea rătăcită. Avea părul de culoarea mierii, adunat într-un coc, și trăsături foarte fine. Trupul slab, colțuros, semăna cu siluetele din revistele de modă, contrastând însă cu sânii pe care îi avea mari. Strânși într-un pulover alb, sânii păreau că atârnă sub propria lor greutate. Într-un sens, îmi plăceau mai mult decât dacă ar fi fost tari, greutatea îi făcea parcă mai reali. Mă și vedeam atingându-i.

Am alungat ispita. Ce rost ar fi avut? Mi-am amintit-o pe Eva lipindu-se de mine și spunând: „Ești o grozăvie, trebuie să facem ceva, să plecăm undeva", și la ce-mi folosise? Mi-am amintit și de Susan, la ultima reuniune: Jack n-o slăbise din ochi și o condusese direct acasă într-o mașină nou-nouță. Nici Alice nu era de mine; trebuia să mă las păgubaș înainte de a începe să mă obsedeze.

Am trecut în revistă restul distribuției. Herbert Downs avea o mică țesătorie. Tatăl lui Johnny Rogers făcea

negoț cu cărbuni. Tatăl Annei Barlby avea trei băcănii. Jimmie Matthew, cel mai tânăr, învăța la Școala tehnică din Leddersford. Jimmie urma să-și ajute tatăl în afaceri și, fără îndoială, Jonny o și făcea. Fratele cel mare al Annei era ucenic, bineînțeles la băcănie, pornind de la treapta cea mai de jos, ca orice muritor de rând. Anne urma să plece la Școala de artă plastică din Leddersford, ceea ce o va feri să clace strâmb până la căsătorie, și avea să se mărite probabil cu Johnny, afacerile tatălui acestuia prosperând sub păcătosul guvern laburist. Toți aveau mai mulți bani decât mine, dar nu erau mari bogătași. La poziția lor puteai să ajungi prea ușor, așa încât prea mult nu-i respectam. Îi priveam gesticulând liber și dizgrațios în timp ce vorbeau cât se poate mai fără accent, și în sinea mea râdeam de ei ca un moșier care vede niște negustori maimuțărind rangurile sociale superioare. Dar sentimentul meu de superioritate nu ținu mult. Prima lectură a mers foarte prost. Enervat încă din pricina Evei și a lui Susan, mi-am citit mizerabil rolul, pronunțând anapoda cele mai simple cuvinte și nuanțând incorect aproape toate replicile. A trebuit să ne oprim un moment când, din greșeală, am citit „brasiera" feroviarilor în loc de „braseria". Am început să râd și eu alături de ceilalți dar cu un mare efort.

— Cavalerul d'Éon[1] a înviat, spuse Alice. Ce idee, pervertiri erotice în rândul clasei muncitoare!

Mi se adresase direct.

— Și eu fac parte din clasa muncitoare, am spus îmbufnat. Și nu-i nevoie să-ți explici gluma. Știu cine era cavalerul d'Éon. Am citit odată o carte.

— Nu trebuie să te... începu ea, apoi se opri. Am să-ți spun mai târziu.

Îmi zâmbi și se întoarse la textul ei.

Tot restul lecturii am stat cu ochii la ea. Uneori, când nu-și citea rolul, era șteарsă, de-a dreptul urâtă: bărbia îi era grea, fără formă, iar linia frunții și a gâtului părea scobită cu cuțitul. Când citea însă, fața i se înviora, nu într-atât încât să-i uiți defectele, dar trăsă-

---

[1] *Charles de Beaumont d'Éon* (1728—1810), agent politic al lui Ludovic al XV-lea. Deghizat în femeie, a fost trimis la curtea imperială rusă.

turile deveneau tandre, emoționante. Am constatat cu uimire că, în acele clipe, celelalte femei păreau lipsite de gust și șleampăte; până și Eva.

Când am terminat, Ronnie ne-a privit un minut, pufăind zgomotos din pipă și bătând cu un creion de aur „Eversharp“ într-un teanc de foi cu însemnări.

— O să avem mult de lucru. Piesa e cu mult mai subtilă decât pare. Scoțându-și pipa din gură, își aținti mușțiucul spre mine: Joe, ține minte că ești un simplu fermier onest. Și, pentru dumnezeu, fii atent la... hm... la lenjeria de damă!

Toți au râs, în afară de mine.

— De fapt, mai bine aș tăia fraza asta.

— Ai grijă, Joe, spuse Eva. Ronnie are o adevărată pasiune să foarfece textul. Dacă nu ești atent, ri-o să-ți mai rămână nimic din rol

Ronnie îi surâse.

— Toate piesele ar trebuie reduse la jumătate...

— Se crede Orson Welles[1], îmi murmură Alice la ureche.

— Bine, copii, spuse Ronnie. Pentru astă-seară am terminat. Herbert și cu mine vom încerca să aprofundăm intențiile scenografice ale autorului.

— Bei o cafea? am întrebat-o pe Alice când se ridică.

— Nu, mulțumesc.

„Du-te dracului!“ i-am spus în gând, și-i întorsei spatele.

— Dar ai putea să-mi oferi o bere...

— La „Clarence“?

— Nu, e prea multă lume cunoscută acolo. Și e prea curat și prea multă lumină. Curând or să pună și neon. La „St. Clair“ e mult mai drăguț. Localul e întunecos și miroase a friptură și a lumânări.

Mașina ei, un „Fiat 500“ verde, era parcată afară. Descuie ușa din dreapta, apoi ezită:

— Știi să conduci?

— Oricât de curios ți s-ar părea, da.

— Nu fi așa de susceptibil...

— Nu sunt...

— Ba ești. Mă gândisem că ți-ar face plăcere să conduci. Majoritatea bărbaților refuză să fie conduși de

---

[1] Cunoscut regizor de cinema din S.U.A.

femei. În ce mă privește, trebuie să-ți spun că șofez mizerabil.

Nu i-am răspuns nimic. M-am așezat la volan și am deschis portiera cealaltă.

E plăcut să conduci un automobil. Bineînțeles, niciodată n-am avut o mașină a mea. Învățasem să șofez în aviație: aveam un „Austin Chummy", împreună cu încă trei inși din echipaj. Când am băgat motorul în viteza întâi, mi-am adus aminte cum străbăteam câmpiile triste ale Lincolnshireului, cu un coș plin cu sticle de bere la spate, și Tommy Jenks conducând corul, care cânta *Pisicile pe acoperiș*, sau *La drum cu mașina*, sau *Trei bătrâne*. Am încercat o senzație de nostalgie după zilele acelea, când îmi permiteam să cheltuiesc patru lire pe săptămână pe bere și țigări, iar insigna de argint cu o jumătate de aripă era un pașaport ce obținea băuturi gratuite și femei de categoria întâi. Mașina nu era prea grozavă — și nici nu-i de mirare, după șaptesprezece ani de folosire — dar un sfert îmi aparținea. Tommy a făcut-o praf pe șoseaua Fincheley, împreună cu persoana sa, cu o fată caporal în corpul auxiliar feminin și cu soldatul ce conducea mașina pe care o tamponase.

— Ce încruntat ești... spuse Alice. Știi cum arăți cu pălăria asta? Ca un gangster. Ia-o, te rog, la dreapta.

— Unde suntem?

— Aproape de șoseaua St. Clair. E chiar drumul care duce spre casa mea.

— Locuiești chiar așa de Sus?

Probabil că vocea mea avusese un ton ironic. Am văzut-o tresărind și m-am mirat ce demon m-o fi posedând.

— Locuiesc pe strada Linnet, spuse ea. Nu eu am ales casa. Deși o găsesc foarte plăcută. Dumneata locuiești pe strada Vulturilor, nu-i așa?

— Stau în gazdă acolo, am spus.

Mergeam pe bulevardul Plopilor. Dintr-o casă mare în stânga noastră răzbăteau o lumină puternică și muzică. Poarta, înaltă, de fier, era larg deschisă. Am observat strălucirea unei ape și o platformă albă.

— Doamne, am exclamat, un bazin de înot!

— Aici locuiește Susan Brown, spuse Alice. Azi e ziua ei de naștere.

— Ce plăcut trebuie să fie, am spus. Cred că Jack e invitat. Dacă mi-e permis să vorbesc cu atâta familiaritate despre el.

Alice părea că nu mai auzise.

— Ia-o la stânga, spuse.

Am străbătut o stradă îngustă și o piațetă. În cartierul ăsta casele erau mai mici: casa cea mai mare din capul străzii era ultimul avanpost al lumii cu bazine de înot personale și plopi și mașini marca „M.G." noi. Cartierul muncitoresc de lângă gară se întindea mai mult decât crezusem, intercalându-se ca un scut între bulevardul Plopilor și fumul uzinelor din vale. Niște trepte înguste de piatră duceau din piață spre o stradă dreaptă, pavată cu pietricele. Strada St. Clair se afla la capătul unei alei, aproape de piață.

Așa cum spusese Alice, localul era întunecos și mirosea friptură și a lumânări. În odăița de lângă bar nu se afla nimeni, doar doi bătrâni stăteau ghemuiți lângă foc. Pe perete atârnau două gravuri vechi reprezentând Warleyul, și fotografia unei case cu acoperișul luat de uraganul din 1888. Spațiul liber era ocupat de alămuri strălucitoare și de radiatoare cu cărbuni. Scaunele de lângă perete erau îmbrăcate în piele și bine capitonate.

Alice privi în jurul ei mulțumită.

— Iată ce-nseamnă un colțișor liniștit, zise ea. Atât de liniștit, încât e aproape sinistru.

Patronul localului, un om cu părul rar și cărunt, se strecură înăuntru.

— Bună seara, doamnă Aisgill. Bună seara, domnule. Cu ce vă pot servi?

— Dă-ne o „bere bătrână", spuse Alice. Asta-i berea adevărată. Nu-i așa Bert?

— E o băutură plăcută, doamnă Aisgill, spuse el cu o voce adâncă, lugubră. O bere pe cinste.

Într-adevăr o bere excelentă, neagră, dulce și ușoară. Era cald și odihnitor în colțișorul acela comod și îmi plăcea că mă aflam acolo cu Alice. Nu mă ispitea să mă culc cu ea, și de aceea nu mă temeam că voi fi respins. I-am oferit o țigară. Când sunt încordat, uit să mai fumez. Era prima țigară din seara aceea, și tutunul

avea un gust tare, aproape acru, așa cum îmi place cel mai mult.

— Joe, ascultă, spuse Alice, va trebui să jucăm împreună, așa încât e bine să lămurim lucrurile între noi de la bun început. Pentru numele lui dumnezeu, nu te mai bosumfla pentru orice fleac! N-am vrut să-ți spun de față cu ceilalți, dar ai fost groaznic de nepoliticos cu mine. Ai un complex de inferioritate, sau ce-i?

— Nu, am bolborosit eu.

— Atunci, ce te roade?

— Am crezut că vrei să faci pe doamna nobilă cu mine, asta-i tot. Taică-meu n-a avut nici uzine, nici manufacturi, dar asta nu înseamnă că nu am citit nimic și că nu știu să conduc mașina.

Mi-am dat seama că nu era explicația cea mai potrivită; de fapt, nici nu eram supărat pe Alice.

— Dar, Joe dragă, spuse, cui îi pasă de toate astea? Mie, nu. Thompsonilor, nu. Lui Eva, nu. Se încruntă: Eva-i de vină, nu-i așa? Mai întâi încurajează tinerii, și apoi face pe distanta. E o cochetă înnăscută, n-o să se schimbe niciodată. Știi, nu m-ar mira deloc dacă . . . nu, mai bine să nu spun.

Am mai comandat bere.

— Acum, dacă ai început, continuă . . .

— Nu m-ar mira de loc dacă aș afla că-i povestește lui Bob aiurerile ei cu bărbați mai tineri. Amândoi sunt reci ca niște reptile. N-ai luat-o în serios, nu-i așa?

— Depinde dè ceea ce înțelegi prin serios.

— Același lucru ca și tine . . .

— Doamne, nu! Nici o clipă măcar. Am râs. Trebuie să par foarte prost. Dintr-o dată mi-am amintit motivul nemulțumirii mele principale: Jack Wales, am spus făcea pe protectorul cu mine, vorbea de popota ofițerilor, îmi uita numele când mi se adresa . . .

— Se întoarce curând la Universitate, spuse ea. Și, de altfel, nu-i ăsta motivul pentru care ești supărat pe el. Și-a arogat un aer de proprietar asupra Susanei. Asta-i, nu?

N-am răspuns. Mă miram cum ajunsesem până aici. Discutam cu ea tot atât de liber cum aș fi vorbit cu Charlĕs, și mă simțeam dezorientat.

— Nu ăsta-i motivul? repetă ea.

— Da, așa-i. Simplă invidie. Oamenii ca el iau tot ce e mai bun printr-un fel de drept divin. Prea ades am văzut asta . . .

— Parc-ai fi un puști. Doar nu-i logodită cu el, și nici tu nu ești căsătorit. Este? Ori ți-e frică de el? De ce nu-i telefonezi fetei, s-o inviți să iasă cu tine în oraș?

— Nu m-am gândit la asta niciodată, am spus încet.

— Preferi să te văicărești? În loc să acționezi, stai cu mâinile în sân. Sau crezi că Jack ți-e superior?

— Nu, am răspuns. Oricum, n-ar avea importanță — vreau să spun dacă mi-ar fi sau nu superior — din moment ce ea mi l-ar prefera. Simt însă că nu-l place. S-a obișnuit să-l aibă în preajmă, asta-i tot. Simt că eu aș putea să-i stârnesc interesul. Asta mă frământă. Să nu crezi că sunt un închipuit. . .

— Nu, spuse Alice, ești tânăr și foarte lipsit de experiență. Dacă asta-i ce simți în legătură cu Susan, intuitiv și nemijlocit, atunci probabil că așa este.

Încrederea în intuiție nu este proprietatea mea exclusivă, dar auzind-o pe ea vorbind astfel, am simțit că nu-i pot ascunde nimic.

Am privit paharul gol.

— Nu-ți plac jumătățile de măsură, am spus și mi-am scotocit în buzunar după bani.

— Lasă-mă să fac eu cinste, vrei? spuse Alice.

— Dar am bani . . .

Ridică mâna ca să mă facă să tac.

— Fără discuții. Întotdeauna plătesc partea mea. Am învățat asta demult, pe când eram într-o trupă profesionistă.

— Dar eu nu sunt actor profesionist.

— Lasă. Nu-mi pasă chiar dacă ai fi casierul primăriei, sau proprietarul localului. Eu sunt independentă, pot să-mi permit să plătesc. Ai înțeles?

Am luat banii și am comandat băutura. Ca să fiu sincer, aranjamentul acesta îmi convenea, căci berea veche costă doi șilingi o halbă, și în ritmul în care beam noi, ar fi făcut cel puțin zece șilingi până la sfârșitul serii. Aveam opt sute de lire la bancă, această sumă fiind constituită în mare parte de asigurarea părinților și salariile acumulate din perioada cât fusesem

în lagărul german nr. 1.000. Dar nu n-am atins de ei niciodată; nu aveam posibilitatea să mai adun prea curând atâția bani. Trăiam din salariu, iar salariul meu nu-mi permitea cheltuieli neprevăzute de aproape zece șilingi.

Am privit-o pe Alice cu duioșie.

— Vrei niște cartofi pai?

— Da, cu plăcere. Cere și puțină sare, te rog.

— Îmi plac sărături la bere, am spus eu. Ceapa murată și slănina de porc sunt cele mai bune.

Îmi zâmbi. Era un zâmbet prietenesc, fără nici o urmă de senzualitate.

— Și mie îmi plac. Am gusturi ordinare. Și, în plus, beau de zvânt, beau cât tine.

— Asta o să vedem.

— Am să țin pasul cu tine. Am fost înțărcată cu bere, dar toți bărbații pe care i-am cunoscut beau numai *whisky* și gin. Ei cred că glumesc când spun că-mi place berea și comandă dintr-aceea sticlă, cu mult acid, sau bere slabă nemțească.

Berea bătrână era mai tare decât credeam; la jumătatea celei de a treia halbe am simțit cum mă năpădește un val cald de afectiune.

— Să-ți spun ceva, Alice. Îmi placi. Nu vreau să spun că te-aș dori la pat, ci că-mi placi tu ca om. Cu tine pot să discut ca și cu un bărbat. Pot să-ți spun o grămadă de lucruri . . ., o, doamne, numai despre mine vorbesc!

Am mai luat o înghițitură de bere și am ronțăit niște cartofi.

— Și tu îmi placi, spuse ea. Uneori parcă ai avea optsprezece ani ani, știi?

Am rămas până la ora închiderii, apoi m-a condus acasă. Dar în pat mi-am dat seamă că nu mai spusesem nici unei femei atâtea lucruri despre mine însumi, și mai ales nu aveam senzația aceea neplăcută că am spus prea multe, sau că m-aș fi făcut de râs. Perna mirosea ușor a levențică; îmi amintea de ceva. Era parfumul ei, răcoros, ca rufăria curată, prietenos ca berea; am adormit fără să-mi dau seama, visând că mergeam cu ea în „Fiat", mașina făcea niște cotituri fantastice într-o țară care era un amestec de Lincolnshire și Prusia;

apoi se transformă în Susan, cu ochii strălucitori și fața schimonosită de plăcere. Dintr-o dată mă rătăcisem într-un loc sălbatic, acoperit de nisip, copaci și buruieni, și strigam, dar nu numele lui Susan, ci al lui Alice, apoi mă trezisem în camera mea de pe Cotitura Stejarilor, privind reproducerea cu Olimpia, cea moale, albă și drăguță, dar eram conștient de asta: tabloul crescu până când acoperi tot peretele, iar eu ducându-mi mâinile la ochi, am încercat să țip și m-am trezit la Warley, în zbârnâitul soneriei ceasului deșteptător, pe când la bucătărie slănina se prăjea sfârâind.

7

BIBILIOTECA se afla în clădirea primăriei. A doua zi de dimineață, pe la ora 10, trecând pe acolo, am aflat că Jack pleca peste câteva zile la Universitate.

Ședeam într-o încăpere mică, denumită Secția documentară, simțindu-mă absurd de vesel și, în același timp invidios. Cambridge! Pentru mine asta însemna vin de Porto, canotaj, discuții libere în jurul unor mese lungi, strălucind de argintării și cristaluri. Dar mai cu seamă puterea, puterea pe care o dobândeai vorbind o engleză impecabilă, puterea rezultată din faptul că te născuseși într-o familie sus-pusă, că ai relații cu oamenii sus-puși: dacă ai de gând să conduci treburile țării, îți trebuie neapărat o educație universitară.

Printre altele, tatăl lui Jack era și fabricant de mașini. Afacerile erau înfloritoare. Deși, chiar de n-ar fi fost așa, n-ar fi avut prea mare importanță, deoarece el crease un trust mic, dar solid, care se înălța din ce în ce mai sus pe verticală. Ori de câte ori se întîmpla să cheltuie prea mulți bani pentru un material, cumpăra imediat firma care-l producea. Deținea o fabrică de plastice, o tăbăcărie, o echipă de constructori de caroserii și chiar o spălătorie și o tipografie. Pe lângă „Ford", sau „Lyons", sau „Unilever", era un cartel mic. Dar m-aș fi mirat dacă bătrânul ar fi scos mai puțin de un milion pe an.

Cedric mi-a explicat de ce ținea Jack să obțină diplomă în științe.

— Cine conduce un cartel n-are nevoie să se specializeze într-o anumită ramură, spunea el. Trebuie să aibă „o concepție generală". Dacă te pierzi prea mult în amănunte, nu poți cuprinde întregul. Asta-i motivul pentru care Jack se duce la Cambridge: ca să învețe să gândească. Și Cedric îmi zâmbise complice. Asta nu schimbă mai nimic. Funcționarii și inginerii fac să meargă treaba, indiferent cine o conduce. Necesar e ca Jack să-și facă relații utile cu oamenii din lumea bună să învețe să se descurce cu ei. Cu știința să-și bată capul ăilalți, așa-i, nu?

„Foarte bine, am bâiguit copilărește în sinea mea. Am să-ți suflu fata, Wales, cu toți banii tăi cu tot, n-ai să-mi stai în cale..."

M-am dus la telefonul public din fața primăriei și i-am telefonat lui Susan. Așteptând legătura, eram aproape gata să renunț. Dacă nu ar fi răspuns chiar ea, mă îndoiesc că aș mai fi încercat vreodată.

— Aici Susan Brown, a spus ea.

— La telefon Joe Lampton. (Ce oficial vorbim! Cabinei telefonice îi lipsea un geam, și înăuntru bătea un vânt rece. Mâinile îmi tremurau de emoție.) Am două bilete la baletul de sâmbătă noaptea, mă gândeam poate că ai vrea să-l vezi.

— Sâmbătă noaptea?

— Vreau să spun, seara, am zis, înjurându-mă în gând.

— Mi-ar face mare plăcere să-l văd. Stai puțin să mă gândesc, Joe, sunt zăpăcită... abia am ieșit din baie.

Mi-am închipuit-o goală, cu trupul tânăr, ferm și parfumat. Apoi am alungat gândul ăsta. Era ceva la care nu voiam să mă gândesc. Nu pentru că n-aș fi dorit-o. Dar s-o dezbrac în minte, era o apucătură de adolescent, nu exprima adevăratele mele simțăminte Pot să declar în mod cinstit: intențiile mele față de Susan au fost întotdeauna cele mai onorabile. Orice altă reacție față de frumusețea ei ar fi părut meschină. Chiar fără a-i lua în considerație averea, merita să o iei în căsătorie. Susan era prințesa din basme, fata din legendele străvechi, eroina comediilor muzicale. Le se-

mână atât trupește, cât și din punctul de vedere al categoriei de venituri necesare acestor personaje. Așa-i în toate poveștile: prințesa e întotdeauna frumoasă, trăiește într-un palat de aur, portă straie scumpe, giuvaeruri, mănâncă pui, căpșuni, turtă dulce, și chiar dacă dă peste ea nenorocirea și ajunge fată la bucătărie. prințul o va descoperi imediat, pentru că ea uită un inel scump în prăjitura pe care o coace pentru el; iar când prințesa este adusă înaintea lui, îmbrăcată în piele de măgar, cu fața și mâinile mânjite de funingine, prințului îi va tresări în piept inima și va crede că s-a îndrăgostit de o fată din popor. (Categoria a zecea.) Dar prințesa își leapădă pielea de măgar, și el îi vede în fine pielea albă, gingașă.. Totul se aranjează: ea redevine categoria întâi și se pot căsători nestingheriți și vor trăi ani mulți și fericiți. Calificativele necesare unei prințese în basmele cu zâne sunt foarte clare.

Susan era fără doar și poate o prințesă, iar eu un porcar, sau cam așa ceva. Într-un fel, participam din plin la desfășurarea unui basm. Nenorocirea era că aveam de trecut piedici mai mari decât baluri și vrăjitoare și n-aveam la îndemână nici o zână ocrotitoare. In dimineața aceea mi-ar fi fost peste putință să prevăd sfârșitul basmului. Când Susan lăsă pentru câteva clipe receptorul, mi se păru că nu se mai întoarce. O clipă m-am gândit că închisese receptorul, însă undeva, ca un fundal, se auzea zgomotul unui aspirator și voci de femei.

— Îmi pare rău să te-am făcut să aștepți, spuse ea, nu-mi găseam carnețelul unde-mi notez totul. Sâmbătă seara sunt liberă, Joe.

Primul balaur fusese ucis, dar era un balaur mic. M-am stăpânit să nu par prea vesel.

— Splendid! Am să vin să te iau la șase și un sfert, se poate?

— Nu, nu spuse ea repede, ne întâlnim la teatru.

— Atunci la șapte fără un sfert.

— Doamne, o aud pe mama. Trebuie să fug. La revedere.

— La revedere, am spus puțin mirat.

O parte din poleiala de pe turta dulce se și dusese. De ce se speria așa când intra maică-sa în cameră? Era

ca și cum nu vroia să se știe că ieșea în oraș cu mine. Era oare de presupus că nu iese cu altcineva în afară de Jack? Și nu eram oare destul de onorabil să fiu primit la ei acasă, cum era primit el?

Când m-am întors la secția financiară, Teddy Soames bea ceai și filtra cu June Oakes, dactilografă de la secția sanitară. June avea 20 de ani, părul roșu și pielea albă; eram sigur că e prostuță, dar drăgăstoasă, însă aveam ceva mai bun de făcut decât să mă încurc cu ea. Legăturile astea de birou încep ușor, dar sfârșesc greu, mai ales într-un oraș mic.

Totuși, am intrat în vorbă cu ei. Faptul că aveam la îndemână o fată care, judecând după buzele-i cărnoase și umede, nu m-ar fi ațâțat pe degeaba și ar fi fost încântată oricând să-i fac o vizită acasă, mă liniștea, îmi dădea un sentiment de siguranță.

— Ei, regina inimii mele! am spus, luând o ceașcă de ceai. E o plăcere să se uite omul la tine. Ești din zi în zi mai frumoasă. Ce bine îmi pare că nu lucrezi la finanțe!

— De ce?

— Fiindcă aș sta și m-aș uita toată ziua la tine. N-aș mai lucra nimic.

Chicoti:

— Am auzit că umbli după alta.

— Asta pentru că nu vrei tu să te măriți cu mine.

— Dar ce, parcă m-ai cerut?

M-am așezat în genunchi și am dus o mână la inimă.

— Dragă... aș spune chiar cea mai dragă... domnișoară Oakes, îți ofer mâna și inima mea!

— Dă-l încolo, June, spuse Teddy. Se duce și bea cu femei măritate.

M-am ridicat.

— Eu beau cu femei măritate? Cum adică?

June chiocoti din nou:

— Numele ei ar putea începe cu A. E mult prea bătrână pentru tine.

Avea o voce pițigăiată, ca un chițcăit de șoricel. Nu prea mergea cu pieptul ei impunător.

— A, asta era, am spus ușor. M-a condus cu mașina acasă. Am vorbit despre piesă. Teddy nu poate să înțeleagă. Relațiile noastre sunt pur platonice.

— Da, înțeleg, spuse Teddy, înlănțuind-o pe June cu brațele. Aș vrea să plec cu June într-un *week-end* platonic. Sigur, prea bine n-ar fi dacă am face și un copil platonic.

Râse cu râsul lui zgomotos, fals și își vârâ nasul în obrazul lui June.

— Ah, ești groaznic, spuse ea. Nu, Teddy. Nu, te rog... Dacă intră domnul Hoylake?

— O să-mi ordone să te las în pace, ca să te mângâie el, ripostă Teddy.

— N-am să mai vorbesc niciodată cu tine, se bosumflă June. Ai niște purtări... Îmi zâmbi: Pe când Joe e un om delicat, un *gentleman*.

— Nu te bizui prea mult pe asta, spusei eu.

Se apropie de mine. Mirosea ciudat. Nici a parfum, nici a săpun, nici a transpirație — era ceva aproape grosolan, însă curat. Am fost foarte ispitit s-o mângâi, sau măcar să-i dau o întâlnire, dar primul lucru ar fi fost nesatisfăcător, iar al doilea periculos. Așa încât i-am zâmbit și eu.

— Ești fermecătoare.

— Și tu ai niște ochi superbi, spuse ea. Ieșind îmi întinse în treacăt mâna. Ce cusur avem noi, bietele fete nemăritate? întrebă ea, ca și când Teddy nici nu ar fi fost acolo.

— Nu te sinchisi de mine, spuse el. Tu, Joe, ai un succes nebun la femei, nu-i așa?

— Stau la coadă numai ca să-mi vorbească!

— Pe June ți-o cedez, spuse el. E o puștoaică. Dar pentru doamna A.... ei, pentru *ea* te invidiez cu adevărat.

— N-ai de ce să mă invidiezi.

— E o femeie grozavă, spuse el.

Fața-i ascuțită exprima regrete pline de dorințe.

— Da, într-adevăr, e o femeie bine, dar nu m-am gândit niciodată la altceva.

— Doamne, eu m-aș fi gândit. E... Caută un cuvânt potrivit și apoi îl rosti rușinat: E o ... doamnă. Dar e și femeie. De câte ori o văd, mă trec sudorile și amețesc, știi ce vreau să zic...

— Ești un desfrânat, am spus eu. Știi ce spune *Biblia* despre adulterul înfăptuit cu gândul.

— Bărbatul ei îl comite altfel.

— Asta nu-i o scuză. Dar apropo, cum arată?

— E un negustor de lână bogat. Politicos, rece, distant.

— Și cu cine se ține?

— Cu o fată din biroul lui. Tânără, grăsuță și târâpilă. Aventura durează de un an.

—Sunt mai răi decât animalele, am spus indignat. Ce, Alice nu-i ajunge?

— Alice are treizeci și patru de ani și sunt căsătoriți de zece ani și n-au avut copii. Râjni. Eu i-aș da o mână de ajutor. Bucuros.

Am înălțat din umeri.

— Nu mă atrage din acest punct de vedere.

Mă gândii la Susan. Amintindu-mi de ea, un fior mă trecu prin stomac. Ardeam de dorința să spun cuiva, să mă laud discret. Speram ca Teddy să aducă în discuție numele, și pe urmă aș fi aruncat o vorbă la întâmplare despre întâlnirea noastră. Dar n-a adus vorba despre ea și continuă să flecărească despre Alice.

In seara aceea m-am dus la a doua repetiție a piesei *Ferma din vale.* Ronnie era în formă. Trăgea tare din pipă, trecându-și mâna prin păr pentru a indica tensiune nervoasă și mâzgălind cu furie textul regizorial.

— In seara aceasta, oameni buni, spuse el, sunteți doar trupuri. Și încă niște trupuri frumoase, dacă pot spune așa. Vreau să lămurim mișcarea de scenă, apoi o să continuăm cu . . . cu intențiile textului.

Alice și cu mine aveam trei scene de dragoste pasionată. Ma așteptam să le găsesc jenante, dar era atât de impersonală în atitudine, atât de lipsită de jenă, încât îmbrățișările noastre erau ca un dans lent. Am lucrat atât de frumos împreună, încât Ronnie nu a trebhit să mă corecteze decât de două ori la fiecare mișcare, ceea ce este destul de bine în acest stadiu al repetițiilor. M-am lăsat condus de Alice, lucru desigur foarte firesc, pentru că trebuia să fiu sedus de ea.

Ronnie a fost impresionat și m-a lăudat după aceea.

— Scenele tale de dragoste au început să se contureze bine, Joe. Prevăd însă greutăți în altă direcție, a clipit către mine deasupra ochelarilor. Știi, treburile astea plicticoase cu intrările și ieșirile, statul jos și ri-

dicatul în picioare. Te așezi ca și cum... ei. dar nu vreau să fiu vulgar. Și te ridici ca și cum ai fi stat pe un cui. Cu Anne și Johnny ești foarte stângaci. Nu trăiești decât scenele cu Alice.

— Alice învie și morții, am spus.

Am zâmbit către ea. Spre surprinderea mea, am văzut că roșise puțin.

Când Ronnie a terminat cu observațiile, am coborât după Alice în sală. Își luă haina pe care o lăsase într-un fotoliu. I-am ajutat să se îmbrace. Înainte de a-mi lua mâinile de pe umeri, ei, s-a rezemat de mine; la fel de impersonală ca și în îmbrățișările noastre de pe scenă. Mi-am pus și eu pardesiul și m-am așezat lângă ea.

— Ți-am urmat sfaturile.

— Care sfaturi?

— I-am telefonat lui Susan. Mergem la balet.

De undeva din culise se auzea vocea lui Ronnie și a lui Herbert, o lumină albastră scăldă scena plină de mucuri de țigări, mesele demontabile, scaunele „Windsor" și canapeaua tapisată unde jucasem pe amorezul cu ea. Era un teatru mic, dar deodată mi se păru mare și pustiu, plin de ecouri.

— Susan? spuse ea. Da, îmi amintesc. Lumina deveni de un roz-cald. Îndrumat de mine, nu poți să greșești. Mătușa Alice are întotdeauna dreptate.

— Nu poți fi o mătușă, am spus eu. Mătușile au patruzeci de ani și miros a camfor.

Se strâmbă. Am observat că sub bărbie pielea i se lăsase puțin.

— Eu cel puțin nu miros a camfor. Mă comport ca mătușa din *Conversațiile unei femei*. Sau dădaca Julietei.

Tonul ei părea amar.

— Ba nu, am spus. Am văzut o dată *Romeo și Julieta*. Aia era o babă afurisită. Tu ești drăguță, ispititoare. Ba mai mult...

M-am oprit. Intram pe un tărâm periculos.

— Mai mult ce?

— Să nu te superi pe mine. Promite.

— Bine, spuse ea impacientată. N-o să mă supăr chiar dacă e indecent. Promit.

M-am bâlbâit.

— Mi se pare, așa, prostesc. Nu pot...

— Asta e la fel ca în *La Doamna Bean*, spuse ea. Ești enervant, Joe. Pentru dumnezeu, spune odată!

— Ești mai degrabă... nu... nu înduioșătoare, dar rătăcită, pierdută, ca o fetiță mică. Parcă ai căuta ceva. Scuză-mă, cuvintele mele sună ca-ntr-un film ieftin. Te rog să uiți ce-am spus, bine?

Tăcu o clipă. Ochii i se umeziră.

— Curios că mi-ai spus asta. Nu, nu sunt supărată, dragul meu.

Căută ceva în geantă. Scoase o țigară. Când i-am aprins țigara, am rămas mirat văzând că-i tremură mâna.

În acel moment intră George Aisgill. Purta un pardesiu mult prea mare pentru statura lui. Avea mâini mici, frumoase, cu unghiile foarte îngrijite, și purta, în afara unui inel cu sigiliu pe degetul mijlociu, o șevalieră cu diamant pe degetul mic. Trăsăturile îi erau regulate, pielea netedă, iar mustața, parcă pictată. Deși avea unghiile date cu lac și purta inele, nu părea efeminat. Dar nu arăta nici prea viril. Era ca și cum ar fi ales să fie bărbat, găsind că asta e mai practic și mai confortabil. De cum l-am văzut, îmi deveni antipatic, însă în alt fel decât Jack Wales. Jack de fapt nu era periculos, pe când George Aisgill răspândea în jur o răceală atât de calculată, încât te speria: el niciodată și în nici un chip n-ar fi putut să se facă de râs.

— Golanilor, haimanalelor, dați-mi nevasta! glumi el intrând. Alice, închipuiți-vă, și-a stricat „Fiat"-ul.

— George, ți-l prezint pe Joe Lampton, spuse Alice. E amorezul meu.

— Vai mie, exclamă el, Îmi pare rău! V-am deranjat?

— Ne-am mai cunoscut, am spus.

Îmi aruncă o privire iute, iscoditoare.

— Da, îmi amintesc, mormăi. Arătă cu capul spre scenă. Ei, cum merge?

Așa cum ne privea, avea aerul să spună că, după părerea lui, spectacolul pe care-l montam noi era o aiureală, și nimic mai mult.

— Știu eu... am șovăit. Întrebați-o pe Alice.

— Nu e nici mai bine, nici mai rău decât altă dată, răspunse Alice cu o voce indiferentă. Continuăm să ne amuzăm.

Întreaga-i purtare se schimbase o dată cu venirea lui. Nu era supusă, sau sepriată, sau... era foarte greu să precizezi în ce consta deosebirea, dar am sesizat-o pe loc. Devenise așa cum crezusem cu o seară mai înainte că e în realitate — rece, blazată, trufașă, doar pe jumătate vie.

— Ești *amploaiat* la primărie, nu-i așa? întrebă el.

Cuvântul acesta demodat, boieresc, mă făcu să mă crispez.

— La serviciul financiar.

— Trebuie să fie cam plictisitor.

— O să vi se pară curios, am spun zâmbind, dar întotdeauna se găsește câte un om de afaceri care încearcă să tragă chiulul. Oamenilor nu le place de loc să-și plătească impozitele, asta e o regulă!

— Băiete, cu mine n-o să aveți de-a face. Fabrica mea nu-i în Warley.

— Nici *asta* nu ne place. Vă privați de bani urbea natală.

— Când consiliul va încuraja afacerile, am să construiesc o fabrică la Warley.

— Când o să găsim un om de afaceri care să considere că politica noastră de combatere a fumului industrial nu-i o vorbă goală, o să-l primim cu bucurie.

Zâmbi, arătându-și dinți albi, mici și ascuțiți

— Acolo unde e murdărie...

Eram gata să ripostez că el avusese destulă grijă să trăiască în afara mizeriei, când Alice ne întrerupse:

— Mai lăsați afacerile. Nu vă plictisiți tot discutând despre ele?...

Ridică mâinile într-un gest de prefăcută resemnare, și diamantul din deget îi sclipi rece.

— Femeile nu înțeleg niciodată că noi, bărbații, trăim pentru munca noastră. Cum discutăm și noi ceva mai interesant, vă și plângeți că vorbim despre afaceri.

Contrar voinței mele, mă bucuram că îmi considerase interesante părerile, deși știam că era un mic compliment de circumstanță, menit să atragă simpatia, potrivit tacticii lui Dale Carnegie[1]. Ceilalți se strânseră în jurul lui pe nesimțite, cum se strângeau în jurul lui

---

[1] Autor al unei cărți intitulate *Arta de a-ți face prieteni și a-i influența pe cei din jur.*

Jack Wales. Domnul Aisgill reprezenta forța banilor, ca și Jack. Era și el un rege. Privindu-i pe toți cum îi făceau plecăciuni, m-am mirat cum de ajunsese să se însoare cu Alice, cum reușiseră buzele lui subțiri de sub mustața tunsă perfect să rostească — și precis că le rostiseră — cuvintele *te iubesc*. Tot așa, nu mi-i puteam închipui împreună în pat. Nu erau de același soi și nici nu ajunseseră să semene unul cu altul, cum se întâmplă cu cei fericiți în căsnicie.

M-am ridicat și i-am spus lui Alice că plec.

— Mergi în direcția noastră? întrebă ea.

— Nu mai aveți loc în mașină, am răspuns eu.

— Prostii! făcu George. N-ai nici un program, nu-i așa?

— Avem loc destul, spuse Alice. Hai, Joe.

M-am uitat lung la ea. Vorbea ca și cum mi-ar fi cerut s-o apăr.

Mașina lui George era un „Daimler" de 2500 cmc. M-am așezat în spate cu Johnny Rogers și Anne Barlby. Nu mai călătorisem până atunci într-o mașină „Daimler", proprietate particulară. George aprinse o clipă lampa: lumina ei plăcută ne transportă într-o lume intimă, caldă și confortabilă, dar totodată dură și aventuroasă, arogantă, sugerând viteza, distanța.

Johnny ne oferi țigări, și eu m-am răsturnat pe pernele moi și adânci, furat de această lume a proprietății private, lăsând atmosfera ei de lux să se frece de mine ca o pisică. Johnny discuta despre mașini cu George; desigur că în curând urma să-și cumpere și el una. Foloseau limbajul aviatorilor, care mie, personal, îmi face întotdeauna greață: dacă nu-i vorbit la perfecție, miroase a gazetărie și a filme.

— Să fi văzut bolidul ăla, zicea Johnny. Formidabil, domnule! Decolează...

Era un tip insipid de cel mult 20 de ani, cârn, cu părul ondulat și cu aerul acela al oamenilor matinal îmbăiați, care se culcă devreme, se scoală devreme și fac multă gimnastică.

Anne Barlby era verișoara lui. Îi vorbea lui Alice, sau mai curând „o înțepa", spunându-i cât de fericită trebuie să fie că posedă o mașină „Daimler" și un amant atât de frumos. „Jean Marais în carne și oase, draga

inea.“ Desigur, eu eram amantul lui Alice. Aluzia începea să devină transparentă.

Anne n-avea temperamentul lui Johnny, dar semăna cu el — aceeași înfățișare plină de prospețime și părul ondulat. Din păcate, avea un nas care i-ar fi stat mai bine unui bărbat — un nas mare, inform, aproape borcănat. Din anumite unghiuri de vedere nu arăta prea rău, și pe scenă „mergea“. Dar asta o necăjea, o făcea foarte sensibilă. Și n-ar fi avut de ce: era o fată veselă, deșteaptă, cu o siluetă armonioasă și, cu toate că nu se putea numi chiar o moștenitoare bogată, dispunea de ceva gologani. Totodată, simțeai că e în stare să fie afurisită și a dracului ca o cățea. Pe mine se vedea clar că nu mă înghite și nu pierdea nici un prilej să mă înțepe. Acum, uitându-mă în urmă, înțeleg de ce nu mă putea suferi: nu mă străduisem destul să ascund faptul că n-o găseam atrăgătoare din punct de vedere fizic. Un mic flirt amabil, un avans discret i-ar fi schimbat radical atitudinea față de mine. Se purta ca și cum n-ar fi acceptat în viața ei să te apropii de ea, cu nici o intenție, de orice fel ar fi fost, iar eu, prostul, o luasem de-a bună. Or, acesta este ultimul lucru pe care-l dorește o femeie.

„Daimler“-ul urca fără nici un efort strada St. Clair. Era ca și când te-ai fi aflat într-un salon mișcător; atât că era mai confortabil decât multe alte saloane. George conducea cu abilitatea unui șofer; nu puteam să nu compar tehnica lui cu neglijența imprudentă a lui Alice.

— Noi vă lăsăm aici, spuse Anne la jumătatea străzii St. Clair. E o mașină minunată, domnule Aisgill. Mult mai simpatică decât „Fiat“-ul. În „ Fiat“ nu se pot înghesui decât cel mult două persoane, nu-i așa, Joe?

— Vai, exclamă Alice, când George porni din nou mașina, ce otravă! Și ce insinuări dezgustătoare face cu vocea aia a ei de damă de șantan... O să aștepte mult și bine s-o mai iau cu mașina. Să-ți mărturisesc totul, George? Să mă las în voia mărinimiei tale? Aseară l-am condus pe Joe cu mașina și am intrat la „St. Clair“. Secretul nostru vinovat a fost dat în vileag. Ce târg nenorocit! Pavat cu scandaluri, bârfe și intrigi...

— Așa sunt toate orașele mici, spuse George nepăsător. Dar ce te complici cu localurile astea? Adu-l mai

bine pe Joe acasă dacă nu-ți place să te bârfească lumea. Avem băuturi destule acasă, nu?

Trecusem de strada Vulturilor, dar eu nu mi-am dat seama decât după o jumătate de milă, aproape de capătul străzii St. Clair.

— Cobor aici, am spus eu.

— Nu vrei să vii să iei masa cu noi? mă întrebă el. Poți să telefonezi familiei Thompson.

— Hai, vino, stărui Alice.

— Și cartelele?

Râse.

— N-avea nici o grijă, dragul meu. În orice caz, nu va fi un banchet, luăm un aperitiv.

Am ajuns la capătul străzii St. Clair. Dincolo de strada Vulturilor se întindea câmp deschis — pășuni mărginite de copaci, cu câteva case mari așezate la o oarecare distanță de șosea. În stânga, pe jumătatea ascunsă de pini, era cea mai mare casă pe care o văzusem în Warley. Un conac, de fapt un palat în stil victorian autentic, cu turnuri și creneluri, o alee pentru mașini lungă de cel puțin un sfert de milă și un pavilion pentru personalul de serviciu, dar care avea dimensiunile unei vile obișnuite.

— Cine stă aici? am întrebat eu.

— Jack Wales, spuse George. Sau mai bine zis familia Wales. L-au cumpărat de la un negustor de lână, ruinat. E colosal, nu-i așa? Și știi, nu folosesc nici jumătate din el.

Moralul meu se prăbuși. Pentru prima dată înțelesesem avantajele uriașe ale lui Jack asupra mea. Desigur, știam să sunt un bărbat tare, puternic, dar casa asta mă handicapa. Era o prelungire materializată a lui Jack, cu o valoare de cel puțin cincizeci de mii de lire, care-i gira superioritatea față de mine.

Casa familiei Aisgill era așezată la capătul unei străzi murdare, înguste, imediat după parcul St. Clair. Fusese construită în 1930, din beton alb, și avea acoperișul drept. În jur nu mai era nici o casă. Se ridica pe un dâmb și avea în spate câmpia, iar în față, parcul. Părea costisitoare, clădită la comandă, dar cam fistichie, ca o cocotă de pe Piccadilly. care s-ar plimba pe câmp în pantofi cu tocuri albe și ciorapi de nylon.

Înăuntru era decorată toată în alb, cu scaune de metal și cauciuc, mai confortabile decât păreau la prima vedere. Pe pereți se aflau expuse trei tablouri pictate în culori radioase: două dintre ele, după cât îmi dădeam eu seama, nu erau decât o încurcătură de linii, pete și cercuri, dar celălalt era un portret în care puteai s-o recunoști pe Alice. Purta o rochie de seară decoltată, dintr-un material argintiu strălucitor. Pieptul era mai mic și mai ferm, iar obrajii netezi, plini. Artistul nu o făcuse mai frumoasă; se putea observa că avea bărbia puțin lăsată, iar fața ușor brăzdată de riduri.

— Nu te uita prea atent, Joe, spuse ea, apropiindu-se de mine. Pe atunci eram cu zece ani mai tânără.

— Aș vrea să fiu eu acum mai mare cu zece ani, am spus.

— Vai, Joe, ce drăguț ești! Îmi strânse mâna și nu mi-o lăsă imediat. Îți place odaia?

— Foarte mult.

Dar nu păream prea convins. Era o cameră stranie, foarte curată, foarte luminoasă, de bun-gust, dar oarecum lipsită de confort. Rafturile joase, albe, așezate de-a lungul peretelui din fața căminului, erau pline de cărți majoritatea nou-nouțe, învelite în supracoperți; cărțile ar fi trebuit să mai încălzească un pic odaia, dar nu era așa, aveai impresia că n-ai fi putut citi nici una; făceau într-atât parte din decorul camerei, încât nici n-ai fi îndrăznit măcar să pui mâna pe ele.

— Ce bei? întrebă George, ducându-se spre bar. Gin, *whisky*, coniac, rom, vin de Xeres, mai am și alte licori, dar sunt prea scârboase, nu ți le recomand.

— Un *whisky*, te rog.

Mă privi răutăcios.

— Din păcate, nu-i „Scotch". Un client american mi-a dat o ladă. Are un gust de briantină. Te previn.

— Am băut o grămadă din ăsta la Berlin, am spus eu. Fără sifon, mulțumesc.

Mi-a lăsat o căldură în stomac, după ce, pentru o secundă, îmi uscase gura și făcuse să-mi vină aer pe gât.

— Alice spune că ești din Dufton.

Își umpluse paharul cu sifon și începu să soarbă din el puțin câte puțin, ca și cum ar fi băut o doctorie.

— Da, acolo m-am născut.

— Am fost la Dufton în interes de afaceri o dată sau de două ori. E un oraș urât.

— Te obișnuiești.

— Cunoști familia Torver, cred...

Îi cunoșteam tot atât cât îi cunoșteam pe prefectul ținutului. Ei erau cei mai vechi fabricanți din Dufton; de fapt, unică familie de fabricanți care mai rămăsese după criză, celelalte întreprinderi fiind preluate fie de stat, fie de cartelul din Londra.

— Tatăl meu a muncit în fabricile lor, am spus eu. Era supraveghetor. Așa încât nu ne-am cunoscut din punct de vedere social, cum se spune.

George râse.

— Dragul meu Joe, nimeni nu se cunoaște cu Torverii din punct de vedere social. Toți fug de ei. Bătrânul n-a avut nici un sentiment uman de când l-a înțărcat mă-sa. Iar Dicky Torver își petrece puținul timp care-i mai rămâne, când obosește alergând după fetele din fabrică, îmbătându-se turtă.

— Noi îi ziceam „Momâia sexuală", am spus eu.

— Perfect! Ha-ha-ha! Extraordinar! și-mi umplu îndată paharul, ca și când m-ar fi răsplătit că-l distrasem. Da, chiar așa arată, cu mutra aia latră ca o plăcintă și cu trupul ăla greoi, și cum vede o femeie nostimă, ochii i se fac sticloși... Dar e un om de afaceri foarte priceput. Ehei, trebuie să te scoli foarte de dimineață ca să i-o iei înainte lui Dicky Torver.

— Vai, e o oroare, spuse Alice, intrând cu o tavă cu tartine. Își turnă singură un *whisky*. L-am cunoscut la un bal la Leddersford. În primele cinci minute mi-a și propus să plec cu el nu știu unde, iar după alte cinci minute... Zău, de ce nu-i trage cineva o bătaie zdravănă?

— S-ar putea ca unele femei să-l găsească atrăgător, spuse George.

Mușcă dintr-un biscuit cu brânză.

— Poate vrei să spui că soții unora dintre femei ar vrea să facă afaceri cu el? am întrebat eu.

Râse din nou. Era un râs gros, plăcut. Se vedea că putea să râdă la comandă.

— Nu în sensul ăsta, Joe. E ca și cum ai mitui un călău; dacă ești grațiat, călăul zice că ai scăpat datorită

lui, iar dacă ești spânzurat, nu mai poți vorbi. Dacă nevasta vreunuia e, să zicem, *drăguță* cu Dicky, și soțul obține contractul sau afacerea respectivă, atunci Dicky își are partea lui de câștig. Iar dacă soțul nu face afacerea, nu poate să înainteze nici o plângere. Nu, afacerile nu sunt chiar așa de simple.

— Se-ntâmplă, spuse Alice.

— Uneori.

Atitudinea lui mi-a dat de înțeles că subiectul fusese încheiat, iar eu fusesem pus la punct.

— Joe, ia o tartină, mă îndemnă Alice. Le-am pus aici ca să le mâncați.

Tartinele erau făcute din felii de pâine foarte subțiri și felii groase de friptură rece. Tava era încărcată.

— Ai consumat toate rațiile, am spus eu.

— A, nu, protestă Alice. N-avea grijă de asta. Mai avem o mulțime. Te asigur.

— Fermierii au carne, spuse George, și eu am stofă. Pricepi?

Era perfect clar, și mie-mi plăcu și mai mult carnea. Aveam aceeași senzație ca atunci când conduceam mașina Alicei, trăiam pentru un moment la nivelul la care doream să fiu mereu. Eram eroul uneia dintre acele comedii intitulate *Rege pentru o zi*. Numai că eu nu puteam să mă păcălesc singur timp de o zi întreagă, dar puteam — în odaia aceea, gustând friptura și simțind căldura băuturii în stomac — să mă pun în locul lui George.

Alice stătea puțin mai departe de masă, cu fața spre mine. Purta o fustă neagră plisată și o bluză roșie de poplin foarte fin. Avea picioare elegante, poate puțin uscățive, și iar mă gândii că semăna perfect cu un desen din *Vogue*. Am privit-o cu luare-aminte. „Suntem același soi de oameni: blonzi, nordici", gândeam eu, puțin confuz.

George îmi turnă din nou un pahar de „Bourbon". L-am dat pe gât și am mușcat din a doua tartină. Alice îmi adresă un zâmbet ușor. Nu era mai mult decât o grimasă fugară, dar am simțit că îmi ard obrajii și mi-am dat seama că aș fi vrut să fiu în locul lui George în mai multe privințe.

SÂMBĂTA următoare, așteptând-o pe Susan, eram atât de emoționat, de parcă întâia oară aș fi avut întâlnire cu o fată. Stăteam în foaierul teatrului „Leddersford". Era un foaier obișnuit, cu covoare roșii, coloane albe, fotografii de vedete cu danturi superbe, coafuri lucioase și ochi strălucitori. Peste toate plutea un miros ușor de țigări de foi și dezinfectante parfumate, însă în acele clipe mi se părea că totul avea o splendoare neîntinată. Eram atât de emoționat, încât mă simțeam ca un copil în posesia unei cutii cu bomboane asortate, cum se obișnuia înainte de război. Nu știam din care să gust mai întâi: ciocolata simplă de menaj, care înseamnă să te plimbi prin oraș cu o fată drăguță; ciocolata umplută — simbolul vanității; ciocolata cu lapte — a iubirii; ori cea mai ispititoare dintre toate, cu un gust îmbătător de rom — senzația de a fi mai presus de Jack Wales.

Dacă Susan ar fi apărut în clipa aceea, aș fi avut senzația că hăpăi deodată toată cutia cu bomboane. Dar la șapte fără trei minute nu sosise încă, și gustul întregii seri începu să se înăcrească. Iar îmi amintii de panica din glas. „Vai, o aud pe mama". De ce oare s-o fi speriind așa că o să afle maică-sa despre mine? Ce, n-aveam dreptul să vin la ea acasă? Dar de ce l-aș fi avut? M-am văzut eu însumi așa cum m-ar fi văzut mama ei, necioplit și vulgar, un tip din clasa de jos, cu toate lipsurile parvenitului, dar cu nici unul din meritele acelea trainice, cum ar fi o sută de mii de lire în titluri sigure, de dragul cărora se pot ierta atât de multe. O auzeam pe Susan spunând: „Lampton, băiatul acela îngrozitor, cu dinții caraghioși, se ține scai de mine. Da! Știu, ai dreptate! Nu știu de ce, dar i-am promis că mă duc cu el la teatru. Da, recunosc, am făcut o prostie, însă nu m-am gândit... Am uitat! *M-a luat prea repede*... Cred că mă așteaptă și acum. Nu-i așa că sunt *îngrozitoare*?"

Îmi imaginam acest dialog cu o plăcere lugubră, masochistă, când am simțit o atingere pe umăr.

Stăteam și mă uitam la tine, spuse ea. Arăți foarte prost dispus. Ești supărat pe mine?

Acum, că ai venit, nu.

— Îmi pare foarte rău c-am întârziat. Herbert m-a condus cu mașina și s-a întâmplat ceva cu *magletul*[1].

Am râs.

— Asta e foarte grav. Ești sigură că era vorba despre maglet?

— Nu mă pricep de loc la mașini, spuse ea.

— Nu e nici o lege care să te oblige. Magletul e o idee bună, în orice caz. Toate mașinile ar trebui să aibă câte un maglet. Am luat-o de braț. Trebuie să ne grăbim. Mai sunt doar două minute până la fix.

Purta o căciuliță căzăcească de blană, mănuși mari îmblănite și palton lung de cașmir. Ochii îi erau strălucitori, iar obrazul îi roși puțin. În jurul ei plutea un miros curat — ca de talc pentru pudrat copiii, amestecat cu fân proaspăt cosit — pe care îl simțisem și când o văzusem întâia oară.

Când am arătat biletele la intrare, le observă prețul.

— Patru șilingi și jumătate! exclamă ea. Vai nu sunt prea scumpe?

Am privit-o țintă. Oare se așteptase la o lojă? Dar am văzut că nu vorbise ironic, și naivitatea ei mă miră și mă încântă în același timp. Îmbrăcămintea pe care o purta trebuie să fi costat cel puțin cincizeci de lire.

Ne-am așezat în fotolii să privim *Balul stafiilor*. I-am oferit un pachet de ciocolată cu lapte. Mâinile mele îi atinseră mâna o secundă, dar fără să primească vreun răspuns. Dacă o fată vrea s-o ții de mână, îți reține ușor degetele când i le atingi pe ale ei.

Să-i fi ținut mâna într-a mea, mi se părea foarte important. Contactul cu ea ar fi fost tot atât de deosebit de contactul cu femeile obișnuite ca vorbirea de cântec. Asta, repet, mi se părea ceva foarte important. Și totuși nu voiam să abuzez. Un instinct adânc se trezise în mine, adus la suprafață poate de muzică, de dansatorii azvârliți de acordurile ei pe scenă ca niște panglici de mătase colorată. Voiam pur și simplu să admir ceea ce este în fond un exemplar omenesc destul de rar: o fecioară neprihănită și frumoasă. Chiar când mi-am oprit ochii asupra pieptului ei tare, micuț sub pulover, am făcut-o fără nici o dorință. Încercam aceeași emoție ca la prima noastră întâlnire. Numai că acum era vorba de ceva real, nu mai

---

[1] Eronat în loc de „magnetoul".

exista prezența neplăcută a altora, și Susan era ea însăși, rostea cuvintele ei proprii și nu pe acelea ale unui personaj fictiv de dramă pe care îl poți vedea plătind doi șilingi și jumătate.

În pauză am dus-o la bufet.

— Mama ar fi foarte supărată dacă ar ști că sunt aici, spuse ea, uitându-se stingherită la șirurile de sticle colorate, la oglinzile aurite, la afișele și caricaturile înrămate, la bărbații corpolenți și femeile grăsuțe, mirosind a rom și violete, pe care nu-i vezi apărând în nici un loc decât la bufetele teatrelor și totdeauna par să se fi repezit la locurile cele mai confortabile înainte de a fi ieșit tu din sală.

— De ce, face parte din vreo ligă antialcoolică? am întrebat eu.

— Mama spune că birturile sunt vulgare. Dar ăsta nu e chiar birt, nu-i așa?

— Nu-i, nu-i chiar birt, am spus eu. Vrei să bei ceva?

— N-ai să râzi de mine dacă vreau un suc de grepfrut, n-ai să râzi, nu-i așa?

— Nu-i oprit prin nici o lege. I-am zâmbit. Ia ce dorești.

Când am adus băuturile, i-am oferit o țigară.

— Nu mulțumesc, nu fumez.

— Cu fete ca tine îmi place să ies în oraș.,

Mă privi cu o cochetărie naivă.

— De ce îți place să ieși în oraș cu fete ca mine?

— Nu ai vicii costisitoare.

— Fetele cu care ieși de obicei te pun la cheltuieli mari?

— Nu am nici un fel de fete, i-am spus. N-a existat niciodată nici una. Doar tu.

— Acum spui minciuni. *Răutăciosule!*

Cuvântul avusese o intonație cu totul fermecătoare și inocentă, dar în același timp puțin șăgalnică.

Am dus mâna la inimă.

— Nu există nici una în afară de tine.

— Abia ne-am cunoscut. Cum poți vorbi așa? Mă privi puțin speriată.

M-am gândit că o luasem prea repede.

— Nu ești, cum se zice, „scumpă foc", am răspuns, ca și când n-aș fi auzit întrebarea.

Vorbele acestea îi atraseră imediat atenția, așa cum și calculasem.

— Cum adică nu sunt „scumpă foc"?

— Așa obișnuia maică-mea să spună când voiam ceva care costa mai mult decât își putea ea permite.

Bătu din palme. Era un gest despre care citisem, dar nu-l văzusem niciodată, atât de copilăresc și demodat, încât cred că numai Susan putea să-l facă.

— „Scumpă foc"! „Scumpă foc"! Vai, ce drăguț! Dar, știi, adăugă, mie mi-ar plăcea să fiu „scumpă foc".

Sorbeam încet din *gin-fizz*-ul meu. Îl alesesem pentru că nu lăsa nici un miros, dar prea mult nu-i plăcea, iar prețul era un adevărat jaf. O clipă m-a cuprins o dorință arzătoare să fiu cu Alice la „St. Clair" și să beau bere bătrână.

— Îți place spectacolul?

— E splendid. Ador baletul. Și muzica mă turtește complet, totdeauna mă apucă o amețeală... Parcă se învârte lumea cu mine. Își puse cotul pe masă și își sprijini bărbia în palmă. E așa de greu să explici....E ca și când ai fi într-o casă vopsită în culori frumoase, și pe măsură ce asculți, parcă atingi vopseaua, și culorile ți se învălmășesc în minte... vorbesc prostii, nu-i așa?

— Nu, de loc. Și eu mă simt totdeauna la fel, numai că nu pot să mă exprim așa de bine ca tine.

Desigur, mințeam: pentru mine baletul e ceva la care te uiți, în timp ce cântă muzica. Dar nici prin gând nu-mi trecea să spun una ca asta. Era foarte important să reiasă că-i împărtășeam gusturile, sau, mai precis, că aveam aceleași gusturi. Trebuia totuși să descopăr un subiect banal asupra căruia să nu fiu de acord cu ea, ca să mă creadă un tip deștept, cu idei originale.

— Mi-ar plăcea să mergem la baletul „Sadler Wells", am spus la un moment dat.

— Ai văzut-o pe Margot Fonteyn?

— Da, pe toate le-am văzut.

Am vorbit despre balet până la sfârșitul pauzei, izbutind cu destulă îndemânare, socoteam, să ascund faptul că nu fusesem la „Sadler Wells" decât o singură dată și că Fonteyn era singura balerină pe care o văzusem în viața mea.

La terminarea spectacolului, după obișnuitele aplauze furtunoase și tâmpite, am întrebat-o dacă ar dori o cafea.

Am ajutat-o să-și îmbrace haina. Îmi aduc aminte cum am remarcat cu satisfacție că luase în serios întrebarea mea pusă de politețe.

— Cafea? Drăguț din partea ta. Aș vrea.

— Și niște prăjituri, am adăugat. Știu o cafenea care are prăjituri bune.

— Mi-e o foame grozavă! N-am luat cina, n-am mai avut timp.

— Ar fi trebuit să-mi spui. Nu-i bine să rabzi de foame, iarna mai ales.

— Nu face nimic. Eu mănânc *teribil* de mult, într-adevăr. Dar acum sunt moartă de foame. Aș putea să mănânc și să tot mănânc... vai, Joe... și își duse palma la gură. Vai, acum chiar că ai să crezi că sunt „scumpă foc", spuse pe ton plângăreț.

Am râs.

— N-ai nici o grijă.

Era o încântare s-o vezi ducându-și palma la gură; naturală, dar fină și grațioasă. Pe lângă ea, toate fetele cu care ieșisem înainte păreau șterse, greoaie și îmbătrânite înainte de vreme; gândul era amestecat cu puțină teamă, jocul devenea serios.

Cafeneaua se afla chiar lângă teatru. Era unul din localurile pe care încă nu le frecventam — pereții îmbrăcați în stejar, covoare groase, o orchestră alcătuită din patru persoane, atmosferă de exclusivitate. Nu vreau să spun că eu, personal, mă simțeam intimidat de clientela elegantă de acolo (majoritatea, negustori de lână, burtoși, bătrâni). Dar totdeauna mă temeam să nu-mi dau în petec, să nu mă fac de râs în fața categoriilor superioare. Să spui ceva nepermis chelnerului sau să greșești furculița, să nu găsești garderoba imediat, nu ar fi avut nici o însemnătate într-o cafenea obișnuită. De fapt, acolo nici n-aș fi avut prilejul ca să fac un *faux pas*[1]. În fața celor care nu aveau mai mulți bani decât mine, nu simțeam nevoia să mă supraveghez, oamenii din aceeași categorie de venituri nu-ți pot fi dușmani. Bogații erau dușmanii mei, cel puțin așa socoteam pe vremea aceea: abia așteptau să mă vadă făcând o mișcare greșită.

---

[1] Pas greșit (în limba franceză în original).

E ciudat când îmi amintesc... Ajunsesem să iau masa chiar și prin baruri-expres, când, cu câțiva bani în plus, aș fi putut să mănânc ca lumea într-un restaurant bun. Dar în seara aceea, fiind cu Susan, am intrat vesel în cafenea; ea era permisul meu de liberă trecere: mă aflam în lumea ei.

— Nu-i așa că-i drăguț aici? spuse ea. E ca în Dickens. Și ia te uită la chelnerul ăla micuț cu cârlionți! Îți vine să-l mănânci. Nu crezi, Joe?

Chelnerul veni spre noi, călcând ușor, fără zgomot, ca un servitor de profesie. Abia ne așezarăm, și ne pomenirăm cu el alături. M-am întrebat o clipă dacă ar fi venit tot așa de repede de n-aș fi fost cu Susan. Când se îndepărtă cu comanda, Susan mă privi și chicoti.

— Crezi că m-a auzit? Mi-e totuna, zău dacă nu-ți vine să-l mănânci! Are un aer trist și totuși vioi, ca o maimuțică. Mă întreb dacă îi place meseria pe care o face. Ce o fi gândind despre clienții lui?

— Gândește că ești cea mai frumoasă fată pe care a văzut-o vreodată, am spus eu, iar pe mine mă consideră foarte norocos că sunt cu tine. E trist fiindcă e însurat și are douăzeci de copii, și tu îi ești pe veci inaccesibilă, și e vioi pentru că nici un om nu poate rămâne nepăsător când tu ești prin preajmă. Înțelegi?

— Mă faci să roșesc.

Continuă să privească în jur cu un interes sincer și viu. În capătul cel mai îndepărtat al sălii se afla o femeie între două vârste, cu părul negru vopsit, având un aer de vagă distincție. Vorbea cu o voce răgușită, dar încă atrăgătoare, întoarsă către vecina ei, o femeie micuță, cu părul lins, cu o bluză decoltată, din care se vedeau, după aprecierea mea, cel puțin opt bretele. Fața femeii între două vârste era încremenită într-o expresie de resemnare jenată; parcă și-ar fi pierdut vitalitatea, tot atît de brusc și de caraghios, ca un jupon al cărui elastic pocnește deodată pe stradă. Prinzându-i lui Susan privirea, zâmbi. Câteva secunde arătă vârsta ei adevărată, dar vârsta adevărată nu contează. Nu știu de ce îmi amintesc de acest lucru și nici de ce mă doare când îmi amintesc un asemenea amănunt. Susan i-a răspuns femeii

bătrâne cu un surâs și continuă să se uite în jur, examinând fiecare persoană cu un interes spontan de copil.

Am râs.

— Ai același cusur ca maică-mea.

Păstrasem un ton ușor și glumeț pentru că, deși o mamă decedată este foarte utilă în ridicarea tensiunii emoționale, dacă aș fi folosit un ton de îngropăciune, asta ar fi stricat linia pe care mi-o impusesem.

— Și maică-mea era curioasă să știe ce se întâmplă în tot orașul. Ca și tine, observa oamenii. Spunea chiar că omul care nu se uită la ce fac ceilalți nu-i normal...

— E drăguț ce spune. Aș vrea s-o cunosc.

— A murit.

— Vai, ce rău îmi pare. Bietul de tine!

Își puse repede mâna pe mâna mea, apoi o retrase.

— Să nu-ți pară rău. Îmi place să vorbesc despre ea. Nu vreau să spun că nu-i duc lipsa — și mamei și tatălui meu — dar nu vreau să trăiesc în cimitir.

Mi-am dat seama că o imitam pe doamna Thompson. Nu vedeam nici un rău în asta din moment ce credeam ceea ce spusesem. De ce m-aș fi simțit vinovat?

— Cum s-a întâmplat?

— O bombă. Singura bombă care a căzut în Dufton. Cred că fusese aruncată la întâmplare.

— Vai, trebuie să fi suferit groaznic.

— E mult de-atunci.

Chelnerul aduse cafeaua și prăjiturile și se retrase tot atât de tiptil cum venise. Zâmbise către Susan; era zâmbetul lui adevărat, o licărire caldă, puțin stânjenită, nu un rânjet de chelner. Cafeaua era foarte tare, iar prăjiturile, foarte proaspete și din acelea care le plac fetelor — cu frișcă, *éclair* cu ciocolată, rulouri de marțipan.

— Te place într-adevăr, am spus eu. La toți ceilalți le-a servit prăjituri Madeira și cornuri cu stafide.

— Ești îngrozitor! E un omuleț *delicios* și îmi place foarte mult. Mușcă dintr-un *éclair*. Aici la Warley n-am prea simțit războiul. Tata muncea foarte mult în uzină. Uneori lipsea și noaptea.

„Și ce bine o fi dus-o, m-am gândit. Bogații au dus-o întotdeauna bine în timpul războiului. Au îndoita plăcere de a înrâuri mersul evenimentelor și de a se îmbogăți și mai mult". Mă încurcasem în aceste reflecții amare. Deodată m-am simțit singur și trist.

— Nu ți-e uneori foarte dor de părinții tăi? întrebă ea.

— Foarte des chiar. Dar când mă gândesc la ei — poate e curios — mă simt fericit. Nu fericit că sunt morți, fericit fiindcă erau oameni de treabă.

Era perfect adevărat. Dar privind fața trandafirie și tânără a lui Susan — atât de tânără, încât gâtul plinuț și sânii mici și tari păreau în unele clipe că nu-i aparțin și că fuseseră anume împrumutați pentru această ocazie de la o soră mai mare, ca ciorapii de mătase și rujul de buze — m-am simțit vinovat. Tot ce spuneam nu era decât o manevră ca să cuceresc poziția pas cu pas. Înregistram efectul fiecărui cuvânt pe care-l rosteam, și lucrul acesta făcea ca totul să-mi pară lipsit de valoare.

9

CÂTVA TIMP după aceea, m-am simțit abătut. N-aveam nici un motiv concret: era mai mult amărăciunea pe care o încerci când te trezești din somn și îți dai seama că cecul de șaptezeci și cinci de mii de lire, atât de convingător chiar și prin timbrele de doi *penny* care nu lipseau, n-a fost, de fapt, decât un vis.

Lunea următoare, când m-am dus la teatru, tristețea aceasta a început să pălească. Atmosfera la o repetiție are un efect calmant, asemeni cuișoarelor pe care le sugi pentru durerea de dinți. E prăfuită, uscată, răcoroasă și uneori pare un rezervor uriaș de liniște, în care toate vorbele cad la fund. Dar în același timp e tot atât de caldă, plăcută și intimă ca o odaie de copii, și orice gest, până și simplul fapt de a-ți aștepta replica, este important și emoționant, încât ai senzația că fiece clipă ți se așază în mână ca o franzeluță proaspătă unsă cu unt.

Când Alice veni lângă mine, senzația aceasta de plăcere spori. M-am simțit în siguranță, ocrotit ca un copil. Puteam să-i vorbesc despre orice și eram sigur că mă va înțelege. Același lucru îl simțeam atunci când — „Momâia capabilă“ depășindu-și gradul obișnuit de mârșăvie — mă duceam la Charles și-i împărtășeam toată supărarea și umilința adunate în mine. Atâta doar că niciodată nu-mi trecuse prin gând să-l dezbrac pe Charles, și iată că acum simții, cu un șoc, că doream s-o dezbrac pe Alice. Asta mă nemulțumea. Mă simțeam tot atât de

vinovat ca și cum aș fi dorit-o pe doamna Thompson. Sincer vorbind, nu voiam să stric prietenia ce se înfiripase între noi. Plăceri amoroase putea să-mi dea orice fată cunoscută într-un birt, sau într-un local de dans, dar nu și amiciția pe care mi-o arătase Alice din prima seară, în cârciuma de pe strada St. Clair. Această prietenie se născuse spontan, ușor, fără grabă, și nu numai că puteam discuta cu ea despre orice subiect din lume, dar puteam să stăm împreună tăcuți și să fim mulțumiți, fericiți.

— Mă bucur că te văd, am spus.

Și nu era o simplă formulă...

— Și eu mă bucur că te văd, Joe.

Când zâmbi, am observat că avea o carie pe unul din dinții de sus, iar altul părea a fi mai mult plombă decât dinte. N-avea dinți urâți; dar nu erau mai buni decât ai mei, și constatarea asta crease parcă o înrudire între noi, ca și cum am fi suferit amândoi de aceeași boală. O înrudire pe care nu aș fi putut-o avea niciodată cu Susan; îmi plăcea să-i privesc dinții albi, mici și regulați, însă totdeauna îmi dădeau un sentiment neplăcut de inferioritate.

— Îmi știu rolul acum, am spus eu. Iar *Cântarea lui Solomon* pot s-o recit și de la coadă la cap. E plină de tâlc.

— Nu cumva să-i spui lui Ronnie că-ți place, că atunci o taie.

— O să facem săli arhipline, am spus.

Când îmi veni rândul, un minut mai târziu, nu m-am mulțumit „să ies“ pe scenă; mi-am făcut o adevărată „intrare“. Trebuia să fac o pauză de o secundă uitându-mă la Herbert și Eva înainte de a ataca replica. Până în seara aceea nu-mi ieșise niciodată scena. Fie că lungeam prea mult tăcerea, fie că tăceam prea puțin. În seara aceea o nimerisem: știusem instinctiv că o fracțiune de secundă mai puțin ar fi părut fără rost și o fracțiune mai mult ar fi dat impresia că aștept să mi se sufle. Descoperisem și cauza care adusese personajul meu în starea aceea de încrâncenare: îmi doream prea mult amanta și eram lipsit de ea ca un taur priponit primăvara. Totul mergea strună, nu puteam da greș; iar când intră Alice, se întâmplă ceva rar pentru amatori — avurăm ritmul cel mai potrivit. Mi-am dat seama că gândeam, sau mai

curând simțeam că în anumite locuri trebuia să încetinesc și în altele să mă grăbesc, dar încetinirea și graba nu trebuiau făcute de-a valma, ci dozat, așa cum se întâmplă de obicei. Și pentru prima oară în viață am devenit conștient de trupul și vocea mea, fără înfumurare, ca de niște instrumente. Alice și cu mine alcătuiam un cuplu perfect. Parcă am fi fost ea infirmieră, iar eu un chirurg. Nu era Alice Aisgill pe care dorisem adineauri s-o dezbrac, era Sybil, pe care o dezbrăcasem într-o altă lume, mărginită acum de decoruri îngrămădite, încâlcituri de sârme și frânghii, pe care plutea mirosul vopselii proaspete.

— N-ai fost rău în seara asta, îmi spuse după aceea Alice în „Fiat".

— Nu așa de bine ca tine! am răspuns eu.

Lauda ei mă măguli. Am întors cheia contactului. Motorul porni pe dată, deși mereu dădea de furcă. În clipa aceea aș fi vrut ca viața să se oprească și totul să rămână cum mi se înfățișa: mașina alunecând ușor pe străzile înguste; felinarele scăldând caldarâmul într-o lumină portocalie; miresmele cartierului de est al orașului trăgându-mă de mânecă, să le iau în seamă, ca strengarii de ziua de naștere a tatii — mirosuri de cafea, de pește prăjit și acea aromă amețitoare de pâine cu unt ce venea dinspre câmpurile învecinate. În mașină predomina un miros viril de oțel, ulei și piele încălzită, dar cel mai plăcut dintre toate era parfumul lui Alice — lavanda amestecată cu căldura trupului ei — un parfum tot atât de stăruitor ca acela de blănuri și proaspăt ca aroma merelor.

Părăsisem prea repede cartierul. Era partea orașului care-mi plăcea cel mai mult. În seara aceea străzile aveau aerul unei sărbători tainice: fiece casă îmi aparținea, iar pietrele înnegrite erau netede ca bunătatea. Îmi aduc aminte că perdelele unei case nu erau trase de tot și am văzut un băiat în salopetă ținând de mijloc o fată roșcată. Îmi închipuiam că se luaseră de curând și i-am privit cu duioșie, ca și cum le-aș fi urat: „Fiți binecuvântați!", și nu zgâindu-mă cu poftă, cum ar fi spus Charles.

Chiar și pustietatea străzii Sevastopol, fără case, mărginită doar de clădirile țesătoriei „Tebbut" părea o părticică din fericirea mea. Războaiele de țesut umpleau aerul

cu zdrăngănelile lor puternice ce nu semănau cu un zgomot normal, asurzitor, ci cu unul slab, anume amplificat să enerveze trecătorii, iar luminile fluorescente ale atelierelor, ca zorile coclite de după chef, sau ca zorii dimineților de execuții, îi făceau pe muncitori să arate asemeni locuitorilor unui vast acvariu. Dar eu puteam să preschimb și zgomotul și lumina în imagini de belșug, petrecere și dans.

Iar când am ajuns pe bulevardul Plopilor, trecând pe lângă casa lui Susan, am fost în stare să râd fără supărare sau dezamăgire. Mi-am închipuit-o așezată în fața mesei de toaletă de nuc lustruit, pe care se aflau împrăștiate în dezordine fel de fel de perii de argint și flacoane cu parfumuri scumpe. Lenjeria de pat era de mătase albă, iar mocheta albă atât de groasă, încât piciorul ți se înfunda în ea până la gleznă.

Erau și o mulțime de fotografii; dar nu din cele ieftine, care prind oamenii în poziții atât de țepene, încât, dacă i-ar fi ținut un moment mai mult, le-ar fi produs dureri fizice. Fotografiile lui Susan erau dintre cele mai bune, nici una mai ieftină de o guinee — opera unor fotografi profesioniști care știu să schimbe drăguțul în frumos, mediocritatea în drăguț, iar urâtul în „interesant". Înconjurată de această strălucire de bunăstare, Susan poate că își peria părul, moale, lucitor, cu reflexe de cărbune, negândindu-se la nimic, nedorind nimic, nefăcându-și planuri, ci pur și simplu *existând*.

Și iarăși mi s-a părut că trăiam un basm. Gândul că n-aș fi putut să ajung niciodată la Susan îmi dădea o voluptate plină de melancolie. Oare îmi trecuse vreodată prin cap să mă însor cu ea? Nu-mi venea a crede. Asta era o profeție nebunească de vrăjitoare bătrână. Eram mulțumit că exista, așa cum eram mulțumit că există Warleyul. Drumul foșnea de frunze moarte, aerul era dulceag, vaporos, de parcă tot pământul ar fi ars ca o țigară, transformându-se în fum și parfum. Dintr-o dată am avut senzația că se va produce un miracol. Acest sentiment în sine îmi ajungea: nu mă așteptam la nici o înfăptuire. Mă simțeam chiar onorat; o dată copilăria dusă, viața nu-și mai dă osteneala să fie plăcută.

— Zâmbești, spuse Alice.

— Sunt fericit.

— Doamne, atât aș vrea să fiu și eu fericită...

— S-a întâmplat ceva?

— Nimic, spuse ea. E prea sordid și plictisitor să-ți explic...

— Ar trebui să bei.

— Ai ceva împotrivă dacă nu mergem să bem? Râse. Nu te uita așa speriat, dragul meu.

— Vrei să mergi acasă?

— Nu, nu țin...

Dăduse drumul aparatului de radio. O orchestră intona *Intrarea gladiatorilor;* grandilocvența gălăgioasă a acestei bucăți părea gata să ridice, să arunce în aer automobilul.

— Aș vrea să merg pe Dealul Vrăbiilor, spuse Alice.

— E frig acolo...

— Asta și vreau, stărui ea cu înverșunare. Un loc rece și curat. Fără oameni, fără oameni murdari...

Am îndreptat „Fiat"-ul spre Dealul Vrăbiilor, pe o șosea îngustă, întortocheată, abruptă, mărginită de o parte și de alta de bălării și câmpii ce se pierdeau în obscuritatea nemărginită. Alice închise radioul tot tât de brusc cum îl deschisese și nu se mai auzi alt zgomot decât zumzetul satisfăcut al „Fiat"-ului și tânguielile vântului printre sârmele de telegraf.

— Departe, departe, în țări minunate trăiesc spiridușii... Au mâinile verzi, picioarele albastre și au plecat pe mare într-un ciur...

Vocea îi era melancolică, dar o fracțiune de secundă în tonul ei se strecură ceva care-mi zburli părul pe ceafă. Îi vedeam profilul în penumbră: nasul drept, bărbia puțin greoaie, cam lăsată, și din nou i-am simțit parfumul, dar acum parfumul nu mai era o parte a serii, era seara întreagă.

La poalele dealului începea platoul din Warley. În trecere văzusem vechile cărămidării desprinzându-se limpede pe cerul înnoptat, și în apropierea lor, Dealul Vrăbiilor ridicându-se, râpos, în mijlocul câmpiei.

Pe lângă cărămidării trecea un drum de țară. Am oprit mașina lângă o căsuță acoperită cu tablă ondulată. Ușa era bătută în scânduri, iar ferestrele, sparte. Privind această dărâmătură și cuptorul uriaș, surpat, m-a cuprins o melancolie plăcută, deși în general nu-mi plac locurile fără viață și prefer să privesc o fabrică prosperă decât o ruină, oricât ar fi ea de frumoasă. Aici, în mijlocul câm-

piei, totul părea altfel: era ca și cum cineva s-ar fi jucat cu tabla aceea ondulată și cu cărămizile, părăsindu-le apoi în pustietatea locului, spre a lăsa o mărturie a existenței umane.

— Aici suntem prea la vedere, spuse Alice. Întoarce la stânga, în spatele dealului.

Dealul Vrăbiilor e la vreo două sute de iarzi depărtare de șosea; partea dinspre șosea e golașă, doar cu o iarbă micuță, păscută, roasă de oi, dar partea opusă e acoperită de boschete, tufe de ferigi și un crâng mare de fagi la picioarele dealului.

— Mergi pe șosea, spuse ea. Ia-te după bordura de beton — se termină lângă ferma din dreapta. Au încercat să construiască tot felul de lucruri altădată pe Dealul Vrăbiilor, dar toate au căzut baltă.

Am oprit la adăpostul copacilor. Inima îmi bătea tare, și când i-am oferit lui Alice o țigară, mâna îmi tremura. *„Aici suntem prea la vedere“*. Știam exact ce însemnau aceste cuvinte. Și totuși nu voiam să le atribui nici un înțeles. Voiam să amân cea ce avea să se întâmple în următoarele minute: mă aflam pe marginea unui tărâm necunoscut, și tărâmul acesta mă înspăimânta. Alice reprezenta mult mai mult decât o pereche de coapse care cedează, și desigur avea să ceară mai mult decât o plăcere rapidă. În clipa aceea nu-mi formulasem chiar atât de limpede aceste gânduri, dar îmi amintesc bine că mă simțeam la fel ca atunci când am posedat prima femeie — o grăsană al cărei nume l-am uitat, din corpul auxiliar al armatei — la vârsta de 18 ani.

Și atunci am început să vorbesc. Am vorbit în neștire despre lucruri de care azi nu-mi mai aduc aminte. Parcă aș fi făcut obstrucție. Parcă ar fi urmat să se promulge un proiect de lege ce avea să-mi schimbe toată viața, și eu nu eram hotărât să-mi schimb viața. Apoi am încetat să mai vorbesc; sau, mai bine zis, glasul mi se stinse deodată în tăcerea din jur, fără să-mi dau seama. Am privit-o. Zâmbea cu expresia aceea crispată, aproape chinuită, pe care o observasem când luasem cina la ea acasă. Își ținea mâinile încleștate pe genunchi, cu fusta puțin trasă în sus.

M-am aplecat spre ea.

— M-am gândit la tine toată săptămâna. Te-am visat, știi?

Întinse mâna și îmi atinse ceafa. Am sărutat-o. Buzele ei aveau un gust de tutun și de pastă de dinți; le simțeam umede, moi, cu totul altfel decât în sărutările ei seci și ușoare de pe scenă. I-am simțit pieptul greu lipit de al meu. Părea mult mai tânără, mult mai apropiată și mai feminină decât mi-o închipuisem.

— Ah, mi-au înțepenit toate oasele! exclamă ea. Marca asta de mașină e făcută pentru femei cu moravuri foarte austere.

— Să ne dăm jos, am spus cu voce răgușită.

Îmi săruta mâinile.

— Ai mâini frumoase, șopti. Mari, brune și brutale... Vrei să mă încălzești?

Îmi amintesc cu deosebire aceste vorbe. Erau niște vorbe goale și de prost-gust, nu se potriveau cu cele ce s-au întâmplat puțin mai târziu în crângul de fagi, dar le rostise Alice, iar eu le păstrez ca pe niște relicve sfinte. Deși nici unul dintre noi n-a încercat o plăcere fizică prea mare în seara aceea: era prea frig, eu eram nervos. Momentul cel mai plăcut a urmat după aceea: parcă am fi băut o ceașcă de cafea excelentă, și am fi fumat o havană după o masă mediocră, care ți-a astâmpărat însă o foame acută. Era o noapte senină, înstelată. Printre copaci se întrezăreau dealurile îndepărtate. Am sărutat-o pe Alice pe tâmplă, acolo unde părul miroase altfel. Firele sunt subțiri, mătăsoase, ca un ciuf de copil mic. Se ghemui și mai proape de mine.

— Ești cald, spuse. Ești un palton, dragul meu palton. Mi-ar plăcea să dorm cu tine, Joe. Vreau să spun, să dorm cu adevărat, într-un pat mare, cu o saltea mare de puf, cu bare de bronz și o oală de noapte de porțelan dedesubt.

— Nu te-aș lăsa să dormi, am spus, neînțelegând atunci.

Râse.

— Vom dormi împreună, iubitule, îți promit.

— Niciodată nu am simțit ca acum, am spus.

— Nici eu.

— Știai că așa se va întâmpla?

Ea nu răspunse. După un moment adăugă:

— Te rog, nu te îndrăgosti de mine, Joe. Să rămânem prieteni, vrei? Prieteni care țin mult unul la altul...

— Da, care țin mult unul la altul, am repetat eu.

La întoarcere, Alice n-a vorbit de loc. Zâmbea de una singură tot timpul. Poate că era un joc de lumină, dar părul ei iradia parcă de o strălucire interioară. Am mers cu toată viteza, luând turnantele ca pe șină. Nu putea să se întâmple nimic; mașina părea mult mai ușoară decât era în realitate.

Eram cineva: amantul unei femei măritate, ieșeam cu fiica unuia dintre cei mai bogați oameni din Warley, nimic nu-mi rezista. Puteți să spuneți tot ce vreți despre mine, dar că eram blazat, asta în nici un caz.

10

CRĂCIUNUL l-am petrecut la Dufton, la mătușa Emily. În seara în care am plecat din Warley, ningea. Străzile erau acoperite de un strat ușor de pulbere albă, ca un cadou al marilor magazine „Raphael", „Tuck" și „Sharpe", menit să umple de străluciri ochii fetelor, pe cei plecați cu colindul să-i îndemne a cânta mai cu inimă, făcând casele să pară mai mari, mai tainice, ca-n basmele în care totul se sfârșește cu bine. Orașul forfotea de oameni ce-și dădeau frâu liber bucuriei la care îi îmbiau negustorii, presa, radioul: fiece fulg, fiece bătaie a orologiului primăriei sporeau fericirea aceea nevinovată, convențională, ca-ntr-o poveste de copii.

Îmi venea greu să părăsesc Warleyul tocmai acum. Parcă aș fi fost trimis acasă chiar în mijlocul serbării, înainte de a fi desprinse din pom darurile. De fapt, nu mă simțisem în apele mele toată luna decembrie. Mă dusesem la teatru la festivitatea de crăciun, fusesem „jumătatea din spate a unui cal" într-o piesă pentru copii, sărutasem toate fetele de la primărie după golirea paharului tradițional, dar aveam impresia că nu participam în întregime la sărbătoarea orașului, deoarece plecam înainte ca pregătirile să se fi definitivat, înainte de vremea curcanului, a prăjiturilor și a *whisky*-ului, când toate porțile caselor se deschid larg și deosebirile sociale nu mai contează. Nu credeam că un asemenea lucru se putea întâmpla cu adevărat, dar la Warley cel puțin puteai visa la așa ceva.

La Dufton, unde zăpada se înnegrește înainte de a atinge pământul, nu poți visa. Acolo crăciunul pare întotdeauna puțin rușinat de el, ca și când ar ști că aduce o risipă de bani nepermisă. Duftonul n-avea nimic comun cu veselia. Iar casa noastră din Dufton era mică, apăsătoare, întunecoasă și mirosea urât. Nu că n-aș fi ținut la mătușa Emily și la familia ei, însă acum mă simțeam prea legat de obiceiurile cartierului de Sus, și detestându-mă pentru ceea ce simțeam, m-am trezit privindu-i ca pe niște străini. Erau drăguți, buni, generoși; dar mă rupsesem de ei, nu mai făceam parte din lumea lor.

A doua zi de crăciun, la „Siège Gun" în afara orașului, i-am povestit lui Charles câte ceva din toate astea. „Siège Gun" era localul nostru preferat. Se afla pe culmea unui delușor ce domina o mulțime de parcele necultivate și de crescătorii de păsări. De la Cotitura Stejarilor până acolo făceai cam o jumătate de ceas. Nu se știe din ce motive, era singurul local respectabil din Dufton. Celelalte nu erau chiar vulgare, dar te puteai aștepta oricând să vezi apărând muncitori în salopete, duhnind a nădușeală. Patronul localului „Siège Gun", un bătrân acru, fost militar de carieră, le cerea clienților, când voiau să intre în camera cea mai bună, să-și pună guler și cravată. Așa se face că acesta era singurul loc din Dufton unde te puteai întâlni cu cei din pătura de sus, așa cum era ea. Petrecusem seri plăcute la „Siège Gun", dar în ziua aceea, privind în jurul meu, am înțeles că ele se duseseră. Localul era prea mic, prea întunecos, prea proletar; patru luni trăite în Warley îmi formaseră gustul, făcându-mă să prefer ori localuri rustice, autentice, de mâna întâi, ori birturi.

— Treaz, n-aș mai putea suporta Duftonul, i-am spus lui Charles.

— Ai dreptate, încuviință el. Abia aștept s-o șterg la Londra.

Știam de o lună că își găsise o slujbă acolo, dar auzindu-l vorbind cu atâta ușurință despre plecare, m-am simțit dintr-o dată singur și părăsit. Cred că aș fi dorit să rămână pentru totdeauna la Dufton, ca măcar astfel orașul meu natal să-mi poată asigura prieteni la scurtele mele popasuri. Singura virtute a Duftonului era că nu se schimba niciodată. Charles întruchipa pentru mine o parte a orașului. Acum, când și el pleca, era ca și când

cineva ar fi tras de un mâner care ar fi grăbit distrugerea Duftonului.

— Porc mongol cu ochi piezișiși! i-am spus. De ce pleci de aici? Cu cine o să mai stau de vorbă când am să dau pe-acasă?

Charles scoase o batistă mototolită și se făcu că-și șterge ochii.

— Apelul înălțător pe care îl adresezi prieteniei mele mă mișcă profund. Dar nu pot să rămân la Dufton nici chiar pentru a-ți face ție plăcere. Știi că atunci când intru în acest local nici măcar nu mai trebuie să comand? Automat mi se aduce o halbă. Iar dacă vin cu încă cineva și vreau o bere dublă, dau de două ori din cap. Altminteri, am început să țin prea mult la aceste libațiuni, singurul mijloc rapid de evadare din locul ăsta împuțit. Privi la băutură, și o expresie comică de nesaț se așternu pe fața lui plinuță de înger bătrân. Dragă, dragă bere! exclamă. Sprijinul nordului industrial, bastionul Constituției britanice. Dacă localurile Duftonului s-ar închide măcar o singură zi, până la ora zece n-ar mai rămâne o fată mare și nici un geam întreg.

— Și-așa n-au mai rămas prea multe, nici din una, nici din alta, am spus.

— În ceea ce mă privește, fac tot ce pot, zise el. Dar, apropo, cum o mai duci cu amorul?

— Binișor. Mă văd cu Alice în fiecare săptămână.

— Vremea e cam rece pentru d-alde astea, spuse el.

— Are o prietenă la Leddersford, cu un mic apartament.

— Ai grijă, băiete.

— Nu, nu e acaparatoare. Nu-i ceea ce s-ar putea numi o legătură.

„Dar ce era de fapt? mă gândii. Mi-am adus aminte că o dată, stând cu ochii pe jumătate deschiși, am surprins-o luându-mi cămașa de lângă pat și sărutând-o. Când și-a dat seama că o priveam roși și se întoarse. Am simțit că roșisem și eu.

— Nu mă tem de nimic, am spus cu hotărâre. E grozavă la pat, și nu mă încurcă de loc.

— Te va încurca în viitor.

— Alice nu-i genul ăsta...

— Continuă așa, și în curând am să-ți văd numele la rubrica de scandaluri mondene a ziarelor duminicale.

— Pff! am făcut. Am încheiat un contract limpede. Strict higienic. Și în afară de asta, mă ajută să mă menţin pur pentru Susan.

— În ultimele scrisori nu prea mi-ai scris despre asta. „Farmecul Lampton“ nu mai are efect?

— Am ieșit cu ea de vreo șase ori până acum. La teatru, cinema, dans. Toate foarte șic. Mă costă însă o groază de parale — flori, ciocolată și toate celelalte — și până acum n-am primit în schimb nimic.

— Porcule!

— Ascultă, Charlie, mă găsește grozav. Se uită la mine ca la un frate mai mare. Îi fac mereu complimente și o tratez cu mare respect etc., etc. E cu neputință să n-o impresioneze... presupun că Wales se poartă cu ea ca și cum ar fi un drept al lui. Vita!

— Babacii lor or fi aranjat între ei totul, spuse Charles. Așa încât junele nu mai socotește de cuviință să se osteneaască. Să fiu al dracului dacă n-aș fi procedat la fel! Nu ai nici cea mai mică șansă, ascultă-mă pe mine. Doar dacă ai să te porți ca o lichea și să mergi drept la țintă... înțelegi ce vreau să spun.

— Înțeleg. Dar e mai ușor de spus decât de făcut. Nu simte nevoia să facă amor cu mine, îmi dau seama.

— Poate te ții prea mult de ea. Ce-ar fi s-o lași vreo lună, două? Fără să ai vreo explicație cu ea. Pur și simplu încetează s-o mai vezi. Dacă o interesezi cât de cât, are să se simtă puțin jignită. Sau are să se întrebe ce nu-ți place la ea. Ține minte, s-a obișnuit să te vadă într-una, biata fată. Dar — mă amenință cu degetul — nu vorbi cu nimeni despre asta. Dacă te întâlnești întâmplător cu ea, poartă-te ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat. (În contrast cu gulerul alb, scrobit, obrazul îi era foarte roșu, iar în ochii lui albastru-deschis licărea încordarea unui jucător de șah). Da, să știi, ar putea fi foarte interesant, urmă el gânditor, și, să nu uiți, sergent, să-mi raportezi de îndeplinirea misiunii, dacă vei scăpa cu viață...

— S-ar putea să nici nu-i pese dacă o văd sau nu, am spus eu. Probabil că nici n-are să observe că m-am retras.

— În cazul ăsta, n-ai să pierzi nimic. Iar mândria îți va fi salvată.

— Mă tem să n-o pierd, am spus. Sunt îndrăgostit de ea.

Pufni:

— Îndrăgostit de ea! Prostii! Vrei s-o ai la pat. Și te mai ispitește și contul lui papa de la bancă. Lasă, că te știu eu, pezevenghiule! Fă cum te învață unchiul Charles, și totul o să meargă ca pe roate.

— Să văd, am să încerc, am spus. Mai bei o bere?

— Așteaptă, șopti Charles. (Un tânăr îmbrăcat într-un pardesiu foarte elegent intrase pe ușă). „Momâia mirobolantă“ încearcă să fie democrat. La urma urmelor, am fost colegi de școală. Îi făcu semn noului-venit: Vino aici, Cyril. Se întoarse spre mine și-mi făcu cu ochiul. Pe toți dracii, bătrâne, mă bucur că te văd! Ce bei?

Vorbea cu accentul lui de „ofițer superior“, și remarcam asta amuzat. Era o achiziție de război, îl prinsese în zece zile, după ce văzuse un tânăr sublocotenent cu accent co*ckney*[1] împins la sinucidere de ironiile tipilor care vorbeau o englezească universitară. Se descurca binișor. „Momâia mirobolantă“, un suflet simplu, al cărui tată fusese înainte de război gunoierul corporației, era, ca întotdeauna, mișcat și măgulit.

— E rândul meu. Charlie, spuse el repede. Ceva tare, ai? ce ziceți?

M-am întors la mătușa Emily puțin ametit.

— Bine-ai venit, băiețele, mă întâmpină. Te-ai întâlnit cu Charles?

— Da, ne-am adus și noi aminte de vremurile de altădată, am spus eu. Ne vedem și diseară, m-a invitat să ies cu el.

— Unde vă duceți?

— Habar n-am...

— Tot la chef, lasă, că mi-l cunosc eu pe Charles...

Stătea lângă foc, cu mâinile încrucișate. În camera din față era aproape întuneric. Focul ardea cu o strălucire mocnită, reflectându-se în mobila bine lustruită. Un miros slab de țigări, de vin și de ciocolată mai plutea încă în odaie. Mătușa Emily semăna foarte mult cu mama. Fața ei avea aceeași distincție și același aer de energie

---

[1] Dialectul populației periferice londoneze.

reținută. Ajutat de bere, de *whisky*, de tristețea odăii, am simțit că-mi dau lacrimile.

— Ce-i cu tine, băiete?

— Mi-ai amintit-o pe mama.

Oftă.

— Eh, mi-aduc aminte de ea când era fată... După moartea lui bunicu-tău, ea a luat în mână frânele gospodăriei. Era o femeie aprigă maică-ta. Ce-a mai plâns bunică-ta când bunicul a murit la fabrică. Nu mai avea nici o tragere de inimă. Asta era pe vremea primului război, și patronii făceau afaceri, nu glumă, dar bunică-ta n-a primit ca indemnizație nici un bănuț. P-ormă a venit criza din 1930. Patronul ăl bătrân s-a împușcat.

— Bine a făcut, am spus eu.

— Da, dar pentru ăi care au fost dați afară și au rămas pe drumuri n-a fost de loc bine. Mă privi cu asprime. Gândește-te ce noroc a dat peste tine, Joe. Primăria nu dă faliment. Niciodată n-o să rămâi flămând. Nu va trebui să te chinuiești să strângi ban peste ban, să ai la bătrânețe.

— S-a mai îmbunătățit situația prin uzine, am spus. Oamenii au de lucru. Unii muncitori chiar o duc mai bine decât mine.

— Vai! exclamă ea. Dar cât câștigă ei? Câștigă, să zicem, zece, douăsprezece lire și lucrează cincizeci, șaizeci și uneori șaptezeci de ore pe săptămână în murdărie, în zgomot și-ntr-o căldură de curge apa pe ei... Cât poate să muncească un om așa? Se ridică. Mă duc să fac niște ceai. Unchiu-tău s-a lungit, se odihnește oleacă, și băieții sunt afară cu joaca — îmi făcu cu ochiul — așa că n-am rămas decât noi doi în casă și-o să bem o ceașcă de ceai adevărat. Am puțin pus deoparte pentru tine.

Împins de un val de duioșie, am sărutat-o pe obraz.

— Fă-l strașnic, mătușico, auzi? i-am spus. Să-mi dai o cană de jumătate de litru. Am sărutat-o și pe celălalt obraz. Ești foarte bună cu mine, mătușico, am adăugat.

— Se vede că te-a muiat berea, băiete, zise ea, dar părea mulțumită după sprinteneala cu care ieși pe ușă.

Când se întoarse cu ceaiul, i-am întins o țigară. Spre mirarea mea, primi.

— M-am stricat, nu-i așa? spuse pufăind, neîndemânatică.

Ceaiul era acrișor și dulce în același timp și pusese în el și rom.

— Asta e prima ceașcă de ceai adevărat pe care o beau de când am plecat de acasă, am spus eu.

— E vremea să te tragi și tu la casa ta.

— Sunt încă prea tânăr, am spus încet.

— Tânăr, pe dracu, ești un crai bătrân, te ții după toate fustele, lasă, că știu eu!

— Nici una nu mă vrea. Dacă nu sunt bogat...

— Fugi de-acolo! Nu ești urât, și ai un post bun și sigur. Și nu ești nici bleg, te știu băiat înfipt. Să nu-mi spui mie, Joe, că nu găsești fete, nu te cred. Cum adică, la teatrul ăla despre care îmi scrii n-ai găsit nici una?

N-avea nici un rost să mai tăgăduiesc. N-aș fi putut rezista curiozității ei. Poate că, în mod inconștient, voiam și să-mi ispășesc păcatul față de mama, căreia întotdeauna îi răspundeam cu mormăieli obraznice la întrebările ei precise și pline de bun-simț.

— Este una, Susan Brown, am spus eu. Am ieșit cu ea de câteva ori. E drăguță.

— Și ce neam de fată-i asta?

— Taică-său are o fabrică lângă Leddersford. E consilier municipal.

Mă privi cu o curiozitate plină de milă.

— Ban la ban trage, băiete. Bagă de seamă să nu te arzi. Și zici că e o fată drăguță-drăguță?

— E încântătoare. Nu numai că-i frumoasă, dar e și dulce, nevinovată și bună.

— Sunt sigură că nu muncește ca să-și câștige pâinea, sau dacă are vreo slujbă, este așa, ca să aibă și ea bani de buzunar. Ce-ți trebuie ție o fată ca asta? Ia-ți una din tagma ta, băiete, omul trebuie să se însoare pe ulița lui.

Mi-am turnat încă o ceașcă de ceai. Avea un gust neplăcut. Era prea tare, îmbâcsit și iute și se simțea că fusese ținut prea mult în cutie.

— Dacă vreau, pot să mă însor cu ea.

— Mă întreb dacă o iubești cu adevărat, spuse mătușa Emily cu mâhnire.

— O iubesc. Și am să mă însor cu ea.

Rostind aceste cuvinte, parcă mi se făcuse rușine.

În drum spre local, în seara aceea, am trecut pe lângă locul unde se ridica vechea noastră casă. Zăpada căzută

în ajunul crăciunului se topise și era frig, un frig umed, pătrunzător. Parcă ai fi stat încuiat într-o pivniță părăsită. M-am oprit lângă groapa unde se înălța pe vremuri casa părintească. Nu voiam să retrăiesc amintiri vechi, însă dintr-o dată, nechemate, întâmplările din acea dimineață a lui 1941 — *Dimineața Îngrozitoare*, *Dimineața Morții* — se depănară în mintea mea ca un film. Ceea ce mă supărase cel mai mult fusese mirosul. Acum ruinele nu mai răspândeau decât un iz slab de mucegai. Dar în *Dimineața Îngrozitoare* duhoarea lor mă înecase — acea duhoare de explozii, var stins și oase sfărâmate. La Londra și în împrejurimile ei o acceptasem ca pe un component al atmosferei. Aici, la Dufton, însă, mi se păruse tot atât de deplasată ca apariția unui tigru.

Acum nu mai vedeai grămezi de moloz, nici geamuri sparte, nici petice de hârtie colorată fluturând în vânt. În dimineața aceea tragică pavajul fusese făcut praf și pulbere: printre sfărâmături, oglinda de baie — care rămăsese întreagă după explozie, nu se știe prin ce minune — sclipea batjocoritor în soarele de august, ca și când ar fi fost bucuroasă că le supraviețuise părinților mei. O clipă am crezut că bomba căzuse pe o altă casă și că în curând aveam să discut despre asta tot cu mama. Casele astea, cu uși de stejar, perdele de dantelă, trepte de piatră galbenă, și fațade de cărămidă vopsită Accrington (să țină o mie de ani), erau atât de asemănătoare, încât era posibil ca primăria să fi făcut o confuzie când m-a anunțat. De altfel, fațada casei fusese rasă atît de perfect, încât ai fi putut bănui că la mijloc era vorba de o farsă macabră — nu spusesem de atâtea ori, Charles și cu mine, că „Momâile“ au un simț straniu al umorului?

La fața locului se strânsese obișnuitul grup de spectatori, cu obișnuita expresie de agitație zadarnică — amatori de priveliști sinistre; n-am vorbit cu nici unul; îi uram atâta, încât nu puteam nici să deschid gura. I-am alungat din gând; dacă mi-aș fi pierdut stăpânirea de sine, le-aș fi oferit o plăcere în plus, o senzație neașteptată.

Aplecându-mă pe sub frânghii, am intrat pe ușa principală, care spânzura într-o balama. Aș fi putut foarte bine să intru pe oriunde — pereții căzuseră toți la pământ. Dar ar fi fost o lipsă de respect; era ca și cum ai arunca lături peste un cadavru.

„Întinde-o!“ mârâi omul în uniformă. Stătea în colțul celălalt al camerei de toate zilele, cu un carnețel roșu în mână. Casca de pompier lăsată pe spate lăsa să se vadă un smoc de păr des, cărunt. Purta ochelari cu rame groase și avea o mustață albă, stufoasă. Era bondoc, pătrat și stătea cu picioarele crăcănate, ca și când podeaua s-ar fi clătinat. „Întinde-o! repetă el. Zidul ăsta acuși pică. Ce, n-ai mai văzut case bombardate?“ „E casa în care am locuit...“ „Îmi pare rău“. Își scoase ochelarii și începu să-i șteargă cu o cârpă. Un moment, fața lui își pierdu expresia marțială și deveni grăsună, civilă. „E groaznic ce s-a întâmplat. Groaznic! Se uită la insigna de aviator de pe tunica mea: Dar ai să te răzbuni, nu-i așa?“ mormăi. Își puse iar ochelarii. Fața își recăpătă expresia concentrată. „Da, zise el, să-i faci pilaf pe câinii ăștia!“

Rostise oare cu adevărat vorbele acestea, sau eu mi le închipui acum? Da, chiar așa se exprimase; îmi amintesc până și felul cum își scosese bărbia înainte și se încruntase, încercând să arate ca un afiș al Ministerului Informațiilor. Fundalul era ideal pentru un asemenea afiș: mașina de stors rufe înfundase geamul bucătăriei; piatra de ascuțit era crăpată în două; un ciorap gri, țesut la călcâi, ieșea pe jumătate de sub un bloc de ipsos, iar farfuriile, în afara unei căni de o litră, rămasă intactă, zăceau sfărâmate, amestecate cu unt, zahăr, marmeladă, pâine și salam și băltoace aurii de sirop.

Mama și tata dormeau când picase bomba. Sirena sunase, dar probabil că nu-i dăduseră nici o atenție. Duftonul nu merita osteneala unui raid. Au murit pe loc — cel puțin aceasta fusese formula pe care o folosiseră „Momâia numărul unu“ (arătând deosebit de prosper în costum nou și cravată de mătase cu picățele), care venise în grup cu grefierul de la primărie, și „Momâia capabilă“, cu prilejul condoleanțelor oficiale. O dată cu condoleanțele, mi-au oferit și un pahar de *whisky*. Părea un ritual clandestin. Bând *whisky*-ul, era să mă apuce râsul, fiindcă îmi amintisem deodată ce zicea Charles despre ascunzătoarea de băuturi a consiliului, cam cum ar fi trebuit să arate: o pivniță enormă, ticsită cu băuturi rare și vinuri păzite de eunuci uriași, cu paloșele ridicate, gata să-ți taie capul. Avusesem chiar un impuls nebunesc să-i întreb dacă mai au dosite niscaiva specialități

pentru „Momâi", ca, de pildă: „*Cocktail* sângeriu de benedictină".

Am păşit înainte spre maidanul care fusese camera de toate zilele. Perfect calm acum — mult mai calm decât în dimineaţa aceea de august — am reconstituit-o din memorie. Am revăzut draperia crem, perdelele roşii de catifea, o fotografie mare de-a mea din copilărie, atârnată deasupra căminului; doar masa de stejar nu mai ştiam unde era aşezată. Am închis o clipă ochii şi îmi apăru lângă peretele din stânga, înconjurată de trei scaune „Windsor". Apoi, canapeaua cu învelitoarea ei albastră. Trebuia neapărat să mi-o aduc aminte. Când i se strică caseră arcurile, tata cumpărase o canapea de automobil îmbrăcată în piele de la un negustor de vechituri. Învelitoarea canapelei nu era fixată, şi când părinţii plecau de acasă, o scoteam, mă aşezam în dreapta şi conduceam ceasuri întregi „Bentley"-ul domnului Birkin sau „Rândunica" domnului Saint.

Pereţii fuseseră tapetaţi până la jumătate cu hârtie gălbuie şi portocalie, iar în partea de jos, cu plăci — imitaţie de stejar. Din tapet nu mai rămăseseră decât nişte fîşii, iar imitaţia de lambriuri fusese măcinată de intemperii. În plăci ţin minte că erau nişte încrustaţii de forma unor bile mici. Aprinzând un chibrit, l-am apropiat de perete. Descoperiscm acolo câteva urme vagi — locurile de unde în copilărie mă îndărătniceam să scot bilele cu unghiile. Un moment m-a cuprins remuşcarea. Casa ar fi trebuit să fie ferită de asemenea stricăciuni mărunte, nedemne.

Căminul scăpase neatins. Cele două cărămizi nefixate din partea stângă, scoase puţin în afară, erau şi acum ca doi dinţi strâmbi. Totdeauna mă uitam urât la ele. Dar în *Dimineaţa Morţii* aveau un patetism insuportabil. Iar mânerul de aerisire de deasupra căminului — o mână de crom ţinând o vergea — care mă speriase în viscle mele, nu mai părea înspăimântătoare, ci stingheră şi suferindă, ca mâna unui copil bolnav.

Toţi fuseseră foarte buni cu mine, şi lumea venea la mătuşa Emily să mă vadă. Toate organizaţiile din oraş mă copleşiseră cu o puzderie de daruri pe care am fost nevoit să le primesc şi fusese vorba să se deschidă chiar şi o listă de subscripţii anume pentru mine. Adevărul era că întreaga maşinărie înjghebată în vederea ajutorării

sinistraților și victimelor bombardamentelor stătuse de pomană până la moartea părinților și se pusese în mișcare începând cu nenorocirea mea, astfel încât ți-ar fi putut da impresia unui elefant care ridică o alună. Totuși, într-un fel mă simțeam încântat că era în centrul atenției, obiectul simpatiei generale.

Un vânt leneș se furișă dinspre Munții Penini, rece, umed și agresiv, încercând să găsească o spărtură pe unde să mă atace. Dar se retrase, înfrânt de alcoolul și carnea pe care le consumasem, de lâna groasă a pardesiului și de cașmirul moale al fularului. Acum nu mai avea asupra mea nici o putere: doar pe săraci și pe cei slabi putea să-i chinuiască. Am privit spațiul mic pe care se înălța altădată casa părintească. Străbătusem un drum lung din 1941.

Poate că mersesem prea departe. M-am gândit la tatăl meu. Era un muncitor bun; un muncitor prea bun ca să fie concediat, dar prea sincer în convingerile lui laburiste ca să răzbească în viață. Îmi spusese toate acestea fără amărăciune. Descoperisem chiar o notă de mândrie în vocea lui groasă, măsurată: „Dacă m-aș fi dat cu conservatorii, băiete, aș fi avut mașină, m-aș fi dus cu mașina la fabrică".

La vârsta de 15 ani nu împărtășeam mândria tatălui meu, fiindcă automobilul acela ipotetic pe care el îl respinsese cu atâta noblețe era pentru mine o realitate de neatins. Așa încât, în locul unei priviri aprobatoare pe care o aștepta de la mine, întâlnise doar o căutătură ursuză.

Mama știa ce era în capul meu. „Tu n-ai dus niciodată lipsă de nimic, Joseph! mă certa ea. (Totdeauna când mă mustruluia îmi spunea pe numele întreg.) Tatăl tău ar fi murit mai bine de foame decât să se vândă pentru un pumn de arginți — acesta era unul dintre citatele ei favorite, și, nu știu de ce, când îl folosea, mă punea în încurcătură — dar nu-i va lăsa niciodată pe ai săi la ananghie. De-aia m-am măritat cu el. Aș fi putut să iau unul cu burtă și cu mașină, dar eu am vrut să am lângă mine un bărbat frumos și bun".

Îi zâmbise tatii; văzându-i zâmbetul, m-am simțit — cu mirare — exclus din comunitatea lor. Tatăl meu ședea în fotoliu, în stânga căminului, fumându-și pipa și ascultând o piesă de Noël Coward... Era lenevos ca

motanul sur care moţăia tolănit lângă foc, la picioarele lui. Dar comparaţia se opreşte aici. Tata nu îţi inspira nimic felin. Dimpotrivă. Avea figura statuară a unui industriaş din epoca victoriană — o faţă masivă, energică, brăzdată de cute adânci, cu o expresie de voinţă neclintită. De fapt, era un bărbat foarte bine, cu trăsăturile regulate, cu părul des, deschis, lucios, şi dinţii lui — lucru rar în Dufton — străluceau albi şi drepţi. Era o frumuseţe demodată, gen Charles Hawtrey, ca rachiul de dafin — bărbătesc, sănătos. Mama avea o faţă îngustă, vioaie, deschisă şi era de felul ei vorbăreaţă şi neastâmpărată. Avea obrajii proaspeţi, trandafirii, cu ochi de un albastru-deschis. La 38 de ani părul începuse să-i albească, dar asta — ciudat — o făcea să arate mai tânără, ca şi cum s-ar fi prefăcut doar că e bătrână.

Tata se sculase în picioare. Se ridica foarte repede şi cu uşurinţă. Era un bărbat vânjos (de un metru optzeci şi cinci şi avea peste nouăzeci de kilograme), dar nu era greoi, ca majoritatea bărbaţilor solizi. Avea mişcări de taur tânăr, însă fără nimic ameninţător.

„Ei, eu mă duc să beau un păhărel, femeie, spuse el. În trecere, îmi ciufuli părul: Ţine minte ce-ţi spun, Joe. Sunt unele lucruri care se cumpără scump, prea scump. . .“

Apoi mi-am reamintit de explozia bombei, şi toată scena se risipi. Era ca şi când memoria mea ar fi fost împărţită în compartimente etanşe. În spatele uşii acestui compartiment special — al bombardamentului — zăceau, chiar după şase ani, lucruri pe care nu le puteam privi în faţă. Groaznic e şi când asemenea nenorociri li se întâmplă unor străini. Îmi amintesc bunăoară de popota W.A.A.F.[1]-ului de la prima mea garnizoană, după ce fusese lovită în plin de o bombă. Suportasem asta mai bine decât mă aşteptasem, gândindu-mă pur şi simplu că se întâmplase un dezastru şi că trebuia să-i pun punct, să-l plasez, chiar şi după ce o văzusem pe fata aceea blondă din Doncaster cu ochii scurşi pe obraz. Ce m-a depăşit însă şi n-am mai putut îndura a fost când am călcat pe o ciozvârtă de carne, care se răsuci sub talpa mea ca un şoarece. Imaginile acelea de abator, toate grozăviile care parcă puseseră stăpânire pe lume — nu le puteam asocia cu părinţii mei, refuzam să accept aşa ceva.

---

[1] Forţele aeriene auxiliare feminine.

Am părăsit repede ruinele casei părinteşti. Făcusem o greşeală că trecusem pe acolo. Compartimentele etanşe din memoria mea se încurcaseră. Suferinţele, prăpădurile, amintirile de pe vremea războiului, pe care aş fi vrut să le dau uitării, reapăruseră întregi la suprafaţă. Cât timp mergeam, rămâneau amestecate, haotice, ca nişte scene din cărţi şi filme de care îţi aduci vag aminte. Dar cum m-aş fi oprit, ele s-ar fi înşirat într-un tot organizat. Trebuia deci să încerc să umblu cât mai iute ca să-mi îmbăt mintea de viteza propriilor mele mişcări, să mi-o încarc cu imagini diverse: băcănia cu vitrina ei oblonită de ger, pomul de crăciun, magazinul de confecţii bărbăteşti, cu îngrozitoarele cravate americane, internatul, curtea cu asfaltul crăpat. Apoi am renunţat. Era zadarnic; aici în stânga se înălţau compacte, uriaşele uzine „Torver“, unde tata lucrase douăzeci de ani încheiaţi; dincolo era cafeneaua „Wellington“, localul lui obişnuit; dincoace, zarzavageria de unde cumpăra struguri tămâioşi când ieşeam la plimbare duminica... oriunde mi-aş fi întors privirea, dădeam de câte o amintire, vedeam urma ghearelor morţii.

De ce nu observasem asta mai înainte? Fiindcă Warleyul îmi arătase alt mod de viaţă. Era întâia oară când trăiam într-un loc fără amintiri, şi tot întâia oară vieţuiam în acest loc în adevăratul înţeles al cuvântului. Trecuseră abia trei luni de când mă stabilisem în Warley, dar şi începusem să fac parte din oraş; mă integrasem în el mai adânc decât în urbea mea natală. La Dufton stătui trei zile. Dar nici în aceste trei zile nu mai puteam să suport odaia de dormit din casa mătuşii Emily. Mi se părea rece, respingătoare, cu tapetul ei hidos şi vederea asupra coşurilor de fabrică şi a grămezilor de gunoaie. Nu mai suportam baia crăpată, albiturile aspre — mătuşa şi unchiul meu erau într-adevăr generoşi şi sinceri, gata oricând să-ţi dăruiască ceva, dar nici o virtute nu mai putea înlocui aşternutul moale şi răcoros, strălucirea curată a unei băi adevărate, priveliştea câmpului în zori din Warley şi hoinăreala de-a lungul şoselei St. Clair, pe lângă casele somptuoase.

„Ăsta e oraşul morţii, murmuram în sinea mea. E Duftonul Infect, Duftonul Lugubru, Duftonul Scârbos!“ Apoi m-am oprit. Era prea multă linişte. Ferestrele luminate păreau dinadins puse de-a lungul străzilor ca să te

amăgească — îndreaptă-te spre ele, și vei ajunge la marginea prăpastiei, de unde te vei prăbuși în văgăuna vrăjitoarei, ca să muncești pe veci în iadul uzinelor. Șanțurile erau pline de mucuri de țigări, de coji de portocale și de ambalaje de bomboane, dar aceste țigări și aceste bomboane nu le fumaseră, nu le ronțăiseră oameni vii. Orașul te făcea să te gândești la romanele polițiste ce se vindeau cu o anexă în care erau înșirate toate corpurile delicte: mucuri de țigări, pastile de otravă, ace de cap... Am trecut podul suspendat de la capătul orașului. Râul curgea mai repede ca de obicei, umflat de zăpada topită, încrețit de vântul de nord-est. Podul se legăna, scârțâia sub picioarele mele, și dintr-o dată mi-a fost frică să nu mă arunce în apă, ca un cal nărăvaș; m-am silit să merg încet, dar fruntea mi se îmbrobonase de sudoare.

11

ALICE mă apucă de păr.

— Ai un corp frumos, știi? Păros și nu prea. Mie nu-mi plac bărbații așa... îmblăniți. Parcă ar fi niște carpete vii.

Credeam că mă sufoc.

— Doamne, tu ești o minune! Nu mai știu ce să zic. Ești atât de frumoasă!

— O femeie bătrână ca mine?

— Nu ești bătrână.

— Ba da, sunt, iubitule. Sunt mult mai bătrână decât tine.

— Te rog să nu mă iei așa, ca pe un băiețel, am spus, puțin iritat. Am douăzeci și cinci de ani și am trecut prin multe.

— Sunt sigură de asta. Ochii de un albastru-închis îi erau blânzi și amuzați. Îmi trase capul spre sânii ei. Da, băiețelul meu dulce, da. Ești foarte bătrân, foarte matur și ai să ajungi un om mare.

Nu vedeam nimic altceva decât trupul ei, nu respiram decât aroma înțepătoare de lavandă și mirosul acela de nedescris și foarte plăcut al pielii femeiești. Mi-am apăsat și mai mult fața pe pieptul ei; mâinile subțiri ce-mi cuprindeau capul s-au strâns convulsiv.

— Ah, doamne! exclamă ea. Ești atât de bun cu mine. Ești atât de drăguț. Nimeni n-a fost atât de bun cu mine. Sunt vie acum, totul în mine a înviat. Sunt lucruri de mult uitate și nervii parcă mi se regenerează și uneori mă doare... dar nu-mi pasă.

Îmi acoperi fața cu sărutări.

Sărutările ei mici erau mai ameţitoare decât cel mai lung sărut pe gură. Nu erau simple preludii; erau complete în ele însele. Mă săruta umed ca o fetiță, și asta mă bucura, mă făcea fericit; descopeream că abia acum cunoșteam dragostea și că până atunci nu-mi plăcuse cu adevărat trupul nici unei femei. Dragostea cu care eram obișnuit era ca a personajelor din filme, unde totul e igienic, parfumat, — ca și când carnea ar fi mătase întinsă pe cauciuc, ca și când buzele ar fi fost unica parte sensibilă.

Alice nu era mai lacomă de senzații decât alte femei; dar nu avea pudori, aversiuni, inhibiții. În brațele ei învățam repede; așa încât acum mă trezii sorbindu-i umezeala de pe buze. Nu voiam să o șterg de pe buzele mele, voiam să rămână acolo, ca Alice să devină o parte din mine.

— Ce animal superb ești tu, spuse ea și dădu la o parte cuvertura. Un animal frumos, fără complicații.

— Nu, am spus. Sunt un ștrengar aiurit, cum se spune în filme.

Își plimbă ușor mâna peste pieptul meu.

— Ar fi trebuit să fii săpător. Nu pot să sufăr când te văd îmbrăcat.

— Săpătorii nu umblă goi. Ba chiar sunt câte unii mai îmbrăcați decât contabilii.

— Aș vrea totuși să fii săpător. Să mă bați în fiecare sâmbătă seara... Joe, vrei să-mi spui ceva?

— Ce iubito?

Îmi smulse un fir de păr de pe piept.

— Uite, am să-l păstrez ca amintire.

Își lipi fața de pieptul meu și tăcu.

— Nu asta ai vrut să mă întrebi, am spus eu. Și apoi l-ai luat fără să ceri voie.

— E o întrebare caraghioasă. Are înainte un dacă. Uite, să zicem că m-ai fi întâlnit înainte de a mă mărita, și dacă aș fi fost cu zece ani mai tânără, cum ți-aș fi părut?

— Simplu. Ca și acum.

— Nu asta voiam să spun. M-ai fi luat în serios? Pieptul meu îi înăbușea vocea.

— Da. Știi că da. Dar ce rost are întrebarea?

— Nu fi așa realist, Joe. Lasă rațiunea. Închipuie-ți că aș fi arătat cum eram acum zece ani. Și tu, așa cum ești acum.

Am privit-o în ochi. Mă vedeam în pupilele ei, mic și ciufulit.

— Dacă te uiți mult în ochii mei, ai să vezi un copil, spuse ea cu sfială.

Am avut aceeași senzație pe care o încercasem când, copil de 10 ani fiind, o văzusem pe mătușa Emily cu pruncul ei la sân. Sau când observam privirile și gesturile părinților mei — ocheadele tainice, îndrăznețe înainte de ora culcării, mâinile rătăcind pe genunchi: era ca și când aș fi dat peste ceva ce mă depășea, o realitate neîndurătoare, un lucru ce nu putea fi înlăturat, dar pe care — cu rușine — încercam să-l ocolesc. În mijlocul acestui lucru era un strop de fericire, o fericire însă înfricoșătoare.

— Pe atunci nu aveam riduri, spuse ea. Și, uite — și aici — îmi puse mâinile pe piept — era mai tare. Aveam tot viitorul înainte. Uneori nu puteam dormi, minunându-mă ce mi se va întâmpla. Știam că oricum va fi ceva extraordinar... Asta pe vremea când aveam nouăsprezece ani. Da, închipuie-ți cum eram la nouăsprezece ani. E vârsta cea mai frumoasă. Și ce fericită eram, grozav de fericită, așa, spontan, fără nici un motiv. Și plângeam ușor, dar îmi plăcea, și ochii nu mi se înroșeau niciodată. Atunci m-ai fi luat în serios?

— Probabil că tu nu m-ai fi luat în serios.

— Aș fi fost o proastă... Pe atunci aveam o *carieră*. Tocmai absolvisem școala de dramă — o școală nenorocită, cu un bătrân care o conducea — cea mai bună pe care mi-o putea oferi mama. Era o școală ieftină. Mama spera că voi învăța să vorbesc și să mă comport cum trebuie și că voi căpăta un oarecare lustru și puțin farmec, și apoi voi agăța un tânăr bogat, ca să refac averea familiei.

— Dar cum era Alice la douăzeci și cinci de ani?

— O, eram teribil de manierată, aproape onctuoasă. Devenisem onctuoasă, vreau să spun. Stătusem la Lon-

dra trei ani. Londra asta e un iad când ești sărac — trebuia să păstrez aparențele. Am avut și niște ocupații groaznice. Plasatoare de cinema, chelneriță la bar, orice vrei, numai o viață tihnită nu. Dar eram tânără. Aveam in mine multă energie.

— Ai și acum.

— Da, dar ca s-o păstrez, trebuie să fac eforturi. Atunci nu-mi păsa. M-ai fi plăcut atunci, ai fi putut face pentru mine o mare pasiune?

— Cred că mi-ai fi frânt inima. Ce puteam eu face pentru o actriță tânără și ambițioasă? Prefer să te iau așa cum ești acum.

Se dădu jos din pat.

— Mă duc să fac o cafea.

— Ceai ar fi mai bine.

— Biata Elspeth, spuse ea. Ne împrumută apartamentul, și îi mai consumăm și ceaiul.

— Lasă, că-i procur eu altul.

Strâmbă din nas și își întoarse palmele în sus; privind-o, mi se păru că fața ei căpătase o expresie bărbătească, șireată și că nasul i se lungise.

— Ce, și tu faci afaceri pe picior?

Începu să se îmbrace.

— Nu-mi place să te văd îmbrăcată, spusei.

— E drăguț din partea ta, dar sunt prea bătrână ca să umblu goală.

Își puse combinezonul.

— Totuși, îmi place să mă uit la tine când te îmbraci.

Veni lângă mine în combinezon și mă sărută. Am mângâiat-o la rândul meu; în capotul albastru de mătase părea alta, mai mică, dar mai puțin vulnerabilă, mai stăpână pe sine.

Smulgându-se din îmbrățișarea mea, își îmbrăcă rochia și se duse la bucătărie. Am auzit scăpăratul unui chibrit, apoi șuierul gazelor. M-am îmbrăcat repede; singur fiind, mă simțeam vag jenat de goliciunea mea. Am aprins o țigară, cea dintâi în ultimele două ore, și am tras adânc un fum în piept.

Nu era un apartament mare. Blocul era una din casele în care locuiseră cândva industriașii din Leddersford; odaia unde ne aflam noi aparținuse pesemne vreunui servitor. Era de un gust mic-burghez, demodat, puțin tea-

tral: patul mare acoperit cu o cuvertură mov și cu rulouri pline cu puf, apoi o masă de nuc lustruit și o grămadă de fotografii de actori și actrițe, covorul alb foarte gros, iar scaunele, aurite, aveau picioare subțiri. Pe masa de toaletă se aflau o mulțime de păpuși; era un budoar ce-și dădea o senzație de trândăvie și moliciune, ceva exagerat de feminin. Nu mă simțeam în largul meu acolo. Era ca și cum aș fi greșit camera.

Am intrat în bucătăria care arăta ca o cutie. Alice păzea ceaiul și bătea nerăbdătoare din picior.

— În felul ăsta, n-o să fiarbă niciodată, am spus eu, înlănțuindu-i mijlocul.

Se lăsă în brațele mele; mi-am apropiat obrazul de al ei, adulmecându-i parfumul. Parcă am fi respirat amândoi cu aceiași plămâni. Răsuflam adânc, rar, mă simțeam în siguranță și la căldură. Ceainicul începu să fluiere; era ca sirena unei fabrici care sună la 6 dimineața. I-am dat drumul cu inima îndoită.

— Fii atent, spuse ea, în clipa asta opărești esența. Niciodată nu trebuie să lași apa să clocotească în ceainicul cu esență... În felul ăsta ceainicul e fierbinte, dar rămâne uscat. Acum lasă-l trei minute, să se facă infuzia. Atenție la ceas... doamnelor și domnilor, marca „Roger“ dă ora exactă: douăzeci și două de minute. Și-al tău e „Roger“?

— „Roger“, răspunsei.

Avea un ceas mic de aur, extraplat, cu nestemate în loc de cifre.

— Cel puțin așa cred eu, că-i opt și douăzeci adăugă ea. Ceasul e foarte drăguț, dar e greu să spui ce oră arată.

— Mi-ar plăcea să-ți pot cumpăra și eu așa ceva.

Rostind aceste vorbe, îmi venea să calc ceasul în picioare. Apoi m-am gândit că, posedând-o pe Alice, ceasul, într-un fel, își pierduse dintr-o dată valoarea pentru mine... Însă nici gândul acesta nu mă consolă prea mult. Nu părea să fi auzit ce spusesem.

— Iubitule, du asta în cameră. Ți-e foame, nu-i așa?

— Aș mânca și pietre. Camarazii îmi ziceau Râșniță.

— Vai, ce drăguț! Așa am să-ți zic și eu de-acum încolo: Râșniță. Ia și tartinele astea, domnule Râșniță, și du-le. Ia și murăturile. O să ne înfruptăm în lege.

Chicoti ca o școlăriță, și fața ei își pierdu brusc asprimea.

Pâinea era proaspătă, bine unsă cu unt, iar tartinele îndesate cu pui fript, frumos rumenit, auriu. Ne-am așezat unul lângă altul, într-o tăcere agreabilă; din când în când Alice îmi surâdea. După ce am terminat de mâncat, se duse la bucătărie să mai taie pâine. Stăteam cu ochii pe jumătate închiși, sorbind ceaiul tare. Deodată am auzit-o strigându-mă. Stătea lângă fundul de lemn pentru tăiat pâine, cu degetul arătător de la mâna dreaptă plin de sânge.

— Nu-i nimic, spuse, dar avea fața albă ca varul.

Am împins-o spre chiuvetă și i-am spălat degetul cu apă caldă. Deasupra chiuvetei am observat un dulăpior sanitar și, scotocind la repezeală (Elspeth se pare că-l folosea drept cutie de farduri), am găsit înăuntru un plasture. Am turnat o ceașcă de ceai, și i-am dus-o la gură.

— Dă-mi o țigară.

— Bea mai întâi asta.

Bău, ascultătoare. Culoarea îi reveni în obraz. I-am aprins o țigară, și ea se lăsă pe umărul meu.

— M-am purtat ca o proastă. Cred că a fost șocul. Nu pot să văd sânge... Ești foarte îndemânatic, nu-i așa, Joe?

— Am bandajat răni mai mari decât asta.

— Joe, tu ai văzut multe lucruri îngrozitoare? În aviație vreau să spun.

— Nu mai multe decât alții. Dar le uiți repede.

— Pari atât de tânăr. Numai linia gurii e matură. Ești sigur că le-ai uitat?

— Uneori, câte ceva le aduce la suprafață. Își scot capul și mârâie, dar le împingi îndată la loc în cușcă. De ce mă întrebi? Crezi că sunt nevropat?

Mă sărută pe obraz.

— N-am cunoscut om mai sănătos decât tine. Eram de mult curioasă să aflu acest lucru, dar n-am avut pe cine întreba. George n-a făcut armata. Are un timpan perforat și n-au vrut nici măcar să se uite la el. Mă privi puțin supărată: N-a fost din lașitate.

— N-am spus nimic.

— Totul pare atât de liniștit, de civilizat, de confortabil, continuă, pe jumătate visând. Când vezi toți bărbații ăștia, atât de manierați, de amabili și plăcuți...

dar ce se ascunde în spatele acestor maniere? Violență și moarte. Fiecare dintre ei a văzut grozăvii care ar scoate un om din minți. Și, totuși, n-a rămas nici o urmă. Toți au mâinile pătate de sânge, ăsta-i de fapt adevărul... totul e atât de nesigur!

Am simțit-o înfiorându-se.

— Nu te mai gândi la asta, iubito, am spus. Lumea e plină de violență. Totdeauna a fost așa. Probabil că la mai puțin de zece mile depărtare, cineva e ucis chiar în acest moment.

— Taci, nu mai vorbi! exclamă ea.

— În război e cu totul altfel. N-ai timp să fii dezgustat. Sunt prea multe de făcut. În orice caz, dacă ești prea sensibil, nu-i poți fi nimănui de ajutor.

— Știu, știu, spuse nervoasă. Ah, doamne, totul merge atât de repede! Nu e nici un mijloc să oprim caruselul. Niciodată nu te simți în siguranță. Când eram mică, mă simțeam în siguranță. Chiar când mama și tata se certau, tot erau buni cu mine. Și casa era solidă. Afurisita asta de cazarmă din beton în care locuiesc acum e atât de curată și aerodinamică, încât nu m-aș mira de loc dacă într-o bună zi și-ar lua zborul.

— Vorbești prea mult, i-am spus, și am tras-o pe genunchii mei. Liniștește-te, taci, nici un cuvânt mai mult.

I-am mângâiat pielea catifelată a brațului; închise ochii și se lăsă moale în brațele mele.

— Poți să mă mângâi așa toată noaptea, spuse ea. N-am să te opresc. Suspină: Ești cel mai confortabil fotoliu. Îmi vine să torc ca o pisică.

Netezimea brațului, greutatea ei caldă pe genunchii mei... da, aș fi putut sta așa toată noaptea. Actul dragostei devenea ceva dintr-o serie nesfârșită de plăceri; a unor plăceri care erau legate numai de făptura ei.

Se auzi soneria. Țârâi de trei ori scurt, o dată lung și iarăși de trei ori scurt.

— Elspeth, am spus.

Am dat să mă ridic, dar Alice m-a împins înapoi.

— Nu fi așa burghez, îmi spuse.

Am strâns-o mai tare în brațe.

Elspeth își vârî capul pe ușă cu un zâmbet strengăresc care i-ar fi stat mai bine pe scenă, în turneu cu piesa *Femeiușca*. Intră în cameră mai mult dansând, cu

fusta umflându-i-se și răspândind un miros greu de parfum.

— Bună, dragii mei! spuse cu vocea ei groasă, răgușită. Sper că nu v-am deranjat. Eu sunt discretă, dar trebuia să intru. E un frig afară...

— Să-ți fac un ceai, spuse Alice și se duse la bucătărie.

Elspeth se trânti într-un fotoliu.

— Vai, ce seară am avut! N-ajunge că faci regie, mai trebuie să le și înveți cum să joace. Zău, fetele astea sunt niște gâște, nu pricep nici cele mai simple lucruri. Nu știu de ce m-am apucat de teatru, habar n-am...

Se îndreptă spre pian și începu să cânte *Nu-ți face fata artistă, doamnă Worthington*, cu o voce încă limpede și plină.

Terminând de cântat, răsuci scaunul pianului și se întoarse spre mine cu brațele îndepărtate de trup.

— Eu nu știu să cânt decât muzică de cabaret, zise ea. Muzica asta n-are nici o greutate...

— Dacă vrei să ne dai un concert, ar fi mai bine să mănânci ceva, spuse Alice din bucătărie.

— Splendid, draga mea! spuse Elspeth. Cu o voce scăzută adăugă: Ești un băiat fericit, Joe. Alice e un înger, un înger adevărat. Și are o inimă... de aur!

Ochii ei ca niște nasturi negri mă priveau cu atenție. Pe obrazul ofilit, fardat, păreau izbitor de tineri. Stătea cu picioarele ușor depărtate și fusta i se ridicase peste genuchi. Mi-am întors privirea, puțin dezgustat. Și picioarele le avea mai tinere, mult mai tinere: de la talie în jos arăta ca o poză obscenă. Oricât de lungă i-ar fi fost fusta, Elspeth avea întotdeauna, în felul cum ședea, ceva deocheat.

Își trase fusta peste genunchi.

— Mereu uit, se scuză ea. Îmi zâmbi, cu capul puțin înclinat într-o parte. Ehei, dacă m-ai fi cunoscut pe vremuri, n-ai mai fi stat așa, acolo, pe scaun.

— Sunt sigur de asta.

Îmi trimise o bezea.

— Să știi, n-o condamn pe Alice. Ești genul de bărbat care-mi place. Mare... voinic. Azi, peste tot dai numai de pederaști. Ce bărbați voinici am cunoscut eu în trecut! Toți au murit, și slăbănoaga de mine, uite că mai trăiesc... Fața ei de carte poștală ilustrată, cu buzele

violent rujate, cu părul roșu vopsit și cu nasul și bărbia *à la* Lilly Langtry era tristă, plictisită, ca a unei maimuțe bolnave. Cum să-ți spun, Joe... continuă. Parcă bărbații, cu cât sunt mai mari și mai solizi, cu atât au de unde hrăni boala... Îmi aduc aminte de noaptea în care a murit Laird... „Nu mai pot să răsuflu", a zis și tot se trăgea de guler. Pe urmă, o dată, buf! a căzut cu fața în jos pe podea. Doamne, ce s-a mai cutremurat cabina! Când l-am ridicat, era mort. Treizeci și cinci de ani avea, și o viață înainte. Te miri, nu-i așa? Își aprinse o țigară turcească. Aroma dulce, pătrunzătoare, arhaică umplu încăperea cu un iz de tămâie. Era parcă făcut pentru mine, să fug cu el, continuă. Uneori îmi pare rău că n-am făcut-o. Bărbatu-meu nu era prea breaz nici atunci. Eram foarte zvăpăiată, și el voia să mă țină în frâu. Vai, și când se îmbăta... dracul adevărat când era beat. Și mare, voinic. N-am putut rezista niciodată bărbaților mari, voinici. O iubești pe Alice?

— Da, am spus, fără să mă gândesc; pusă brusc, întrebarea mă luase pe nepregătite.

— Și eu am avut impresia asta, zise calm. Am văzut cum stătea cu tine. Ea nu-și dă încă seama că o iubești. Își puse mâna pe mâna mea. Să nu-i faci rău, auzi? Să nu-i faci nici un rău.

Parcă o apă neagră mi-ar fi acoperit vederea: odaia mi se păru dintr-o dată fără aer, mirositoare, tot ce mă înconjura părea putred. Obrazul boit din fața mea era al unei vrăjitoare bătrâne. Am să mă trezesc brusc și am să mă pomenesc preschimbat într-un moșneag, și ea o să râdă în hohote de mine, prefăcută iarăși în fata rumenă și plinuță, renăscută din tinerețea mea furată.

Începu să vorbească despre zilele ei de demult, când era la teatrul „Daly"; abia o ascultam, și deodată simții nevoia să ies afară din casă, să mă plimb pe câmp, bătut de ploaie, de vânt.

Când Alice intră cu tava de mâncare, o clipă avui impresia că semăna cu Elspeth, că venea dintr-o lume închisă, mucegăită, năclăită cu fardurile grase prelinse, și toată duioșia din mine se risipi. Nu puteam crede să-i îmbrățișasem trupul gol, iar toată seara aceea mi se păru o repetiție, repetiția unei farse penibile de dormitor, o rutină tristă de culoarea ștearsă a aurului și a plușului dintr-un teatru provincial.

SALONUL-BAR al hotelului „Western“, care se află chiar în fața primăriei, este remarcabil în felul lui. E cel mai bine mobilat din tot orașul. Are canapele capitonate, un covor gros cenușiu, mese cu cristal, scaune de răchită, o expoziție de fotografii ale echipelor locale de *cricket* și fotbal și un tapet portocaliu și gri care, dacă ții la asemenea lucruri, îți încântă privirea. La bar n-au acces decât bărbații; celelalte săli, chiar și holul, sunt mult mai puțin îngrijite, cu mese cu picioare de fier, bănci tari și scaune „Windsor“. De aceea barul este frecventat mai ales de oameni de afaceri bine situați și de funcționarii primăriei, cărora le face plăcere să bea un pahar fără compania femeilor, dar nu agreează rumegușul și scuipătorile din cârciumi. „Western“-ul este localul tradițional de întrunire anuală a membrilor N.A.L.G.O. din Warley; serată exclusiv a bărbaților. Ritualul este următorul: participanții se întâlnesc în salonul barului pentru a da pe gât câteva halbe, masa se ia în sala de sus, unde mai consumă câteva halbe, apoi se reântorc la bar, pentru a se pune în sfârșit pe băutură. Una dintre legile nescrise ale acestei serate constă în a-ți face relații cu funcționarii din alte secții; îmi amintesc că în seara aceea am stat cel mai mult de vorbă cu Reggie de la bibliotecă.

Pusesem în practică sfatul lui Charles și n-o mai văzusem pe Susan de la crăciun. Nu-mi făcusem prea multe speranțe în reușita acestui plan; de fapt, aproape mă hotărâsem s-o trec la rubrica de pierderi. Dar în seara aceea — probabil din cauza celor patru halbe pe care le băusem și a sentimentelor stranii pe care le încercasem cu o zi mai înainte în legătură cu Alice în apartamentul lui Elspeth — am început să visez cu ochii deschiși. Și am făcut-o până în cele mai mici amănunte. Visam că am primit o scrisoare de la Susan, prin care mă invita la o petrecere la ei acasă și în care mă întreba îngrijorată dacă făcuse ceva care să mă supere. Sau, și mai bine, într-o seară rece și ploioasă va zbârnâi soneria, și ea va sta în fața mea, cu obrazul înroșit de vânt; poate va pretexta că a venit să-i vadă pe Thompsoni într-o problemă legată de „Thespieni“ sau poate că va spune pur și simplu: „Trebuia să vin, Joe. Ai să

crezi poate că sunt lipsită de pudoare, dar . . .“ și eu aș fi luat-o în brațe, și nu ar mai fi fost nevoie de cuvinte; am fi stat puțin ascultând ploaia care ne-ar fi învăluit în fericire, iar apoi am fi pornit spre Dealul Vrăbiilor. „Îmi place să mă plimb prin ploaie cu tine“, ar spune ea, și am merge și am merge, fără oprire, pentru totdeauna, inspirând adânc în plămâni aerul curat și proaspăt, basmul devenind realitate . . .

Dar nu se întâmplă chiar așa. Stăteam în salonul barului împreună cu Reggie, după masă, bine hrăniți și băuți, dar nu chiar atât de plini încât să nu mai fie loc pentru câteva halbe. Tocmai îi spusesem lui Reggie o anecdotă porcoasă, din acelea pe care nu le spui decât la serate de bărbați.

— E cea mai porcoasă din câte am auzit vreodată! exclamă el cu admirație. De unde dracu le iei, Joe? Asta-mi amintește ceva. Am întâlnit-o pe Susan ieri.

— Susan Brown? mi-am păstrat în mod voit o voce indiferentă.

— Am făcut o șuetă plăcută. I-am oferit o cafea la „Riley“. La urma urmelor, dacă tu nu ai grijă de ea, trebuie s-o facă cineva. Aproape tot timpul am vorbit despre tine.

— Nici nu ați fi putut găsi un subiect mai bun.

— Nu sunt de aceeași părere, bătrâne. Am încercat să-mi pun în evidență calitățile mele, bineînțeles în mod discret, dar ea mereu revenea la Joe Lampton. „Nu-i așa că Joe e drăguț? Nu-i așa că Joe e deștept? Nu a fost Joe minunat în *Ferma?*“ până mi s-a urât.

— Glumești.

— Ce n-aș da să fie așa! N-ai mai văzut-o de mult, nu-i adevărat?

Mi-am terminat halba.

— Mai iei una? Încercai să-mi ascund zâmbetul triumfător.

— Nu am capacitatea ta de uriaș, spuse el. Doar un țap, te rog.

Am chemat chelnerul. În acel moment intră Hoylake, agitat și sclivisit. Văzu scaunul gol de lângă noi și se apropie.

— Nu vă deranjez, băieți?

— De loc, am spus eu. Luați un pahar, domnule Hoylake?

— Îți fac eu cinste, Joe, și ție, Reggie. Am intrat doar pentru cinci minute. Trebuie să încurajez activitatea asociației N.A.L.G.O.. Deși prefer petrecerile mixte. Seratele strict bărbătești nu mă prea interesează. Sper că nu vorbiți despre birou. Nu pot suferi să vorbesc despre chestiuni de serviciu.

O ușoară liniște se lăsă în cameră; dar nu dură mult. Hoylake nu era genul de șef care să paralizeze conversația, deși știam că nu poți să te încrezi în felul său atât de prietenos. Era foarte drăguț din partea lui că ne spunea Joe și Reggie, dar mă gândeam că nu i-ar fi făcut plăcere dacă noi i-am fi spus Fred.

— Vorbeam despre o tânără, îl lămuri Reggie.

— Bine, bine, răspunse Hoylake. Ne aruncă peste ochelari o privire de prefăcută severitate. Sper că nu ați tratat-o cu ușurință?

— Dimpotrivă, foarte serios, spuse Reggie. Suntem rivali pe viață și pe moarte pentru grațiile ei. Ne gândim chiar la un duel în Snow Park.

— Ce viață aventuroasă duc colegii mei, spuse Hoylake. Ridică paharul cu *whisky*. Noroc, băieți!

— Eu pierd în orice caz, spuse Reggie. Chiar dacă învinq în duel, n-o să mă vrea pentru că l-am rănit pe scumpul ei Joe. Dacă aș fi în locul fetei, nici nu m-aș uita la el. Ce părere aveți, domnule Hoylake, despre un tânăr care iese luni de zile cu o fată încântătoare și apoi o părăsește brusc?

Mi-am dat seama că roșisem.

— Nu credeți un cuvânt din ce spune. Fetei nici nu-i pasă.

— Nici nu-i pasă, într-adevăr! spuse Reggie cu necaz. Se aprinde toată doar când îi aude numele. Iar pe el îl lasă rece. Și e cea mai frumoasă fată din Warley.

— Toate se îndrăgostesc de Joe, spuse Hoylake. Când încasează el taxele în Gilden, toate femeile vin grămadă. Plătesc și de două ori, numai să mai stea cinci minute cu el. Oftă. Ține minte, dacă eram mai tânăr, nu ți-ar fi mers așa de ușor, ți-aș fi pus multe bețe în roate...

Mă gândeam la cele spuse de Reggie cu o plăcere crescândă. Bineînțeles, am refuzat să cred tot ce-mi înșirase; s-ar fi putut ca Susan să fi reacționat astfel doar din orgoliu rănit, sau măcar ușor atins. Și poate că dac-aș invita-o să iasă cu mine, i-aș de prilejul să

se răzbune, pretextând orice scuză banală pentru a mă refuza. Dar am alungat aceste gânduri pe loc, știam că toate erau prostii; Susan nu era fata care să urmărească o răzbunare.

— Cea mai frumoasă fată din Warley, spuse Hoylake gânditor. Cine ar putea fi? Cred că e nemăritată. Îmi închipui că Joe o întâlnește la „Thespieni". Stai să vedem, numele începe cu *S*? Cel de familie cu *B*? Are părul negru și oarecari legături cu președintele comitetului financiar?

— Sunteți un detectiv de prima mână, spuse Reggie.

— Sunt un bătrân care-și bagă nasul unde nu-i fierbe oala, răspunse Hoylake. Așa suntem cu toții în Warley. Se vorbesc multe, vrute și nevrute, pe socoteala tuturor... să nu mă atacați și pe mine — râse scurt, sugrumat, scuzându-se parcă pentru lipsa lui de modestie — nici măcar sub forma bârfei mincinoase... Lucrul acesta indică însă interes pentru semenii tăi, fapt care e lăudabil. Mă bucur că Joe a început să participe la viața socială a Warleyului și n-a rămas izolat în afara lui. Nu-mi place de loc naveta — oamenii ar trebui să-și ducă viața personală și cea profesională în același loc. Ah, dar am ajuns pe punctul de a vorbi despre treburi de birou... iată-l pe șeful tău, Reggie. Trebuie să-i spun o vorbă. Pe curând!

Se duse spre bibliotecar; am observat că și-a luat paharul cu băutura aproape neatinsă. Avea un salariu de două ori cât al bibliotecarului și nu voia să-l facă pe acesta să plătească băuturi scumpe.

— E un mare șmecher, spuse Reggie. Nimic nu-i scapă. Fiecare mișcare îi e măsurată.

— Atâta timp cât mă înțeleg cu el, poate să fie cât vrea de șmcher, am spus eu. Ascultă, Reggie, ești serios cu privire la Susan? Adică, a spus ea toate lucrurile astea?

— De ce dracu aș glumi? Păru puțin indignat. Este absolut adevărat. Eu am adus vorba despre piesa *Ferma*, apoi am vorbit despre interpretarea ta. Printre altele, bineînțeles, pentru că nu mă impresionase grozav, dar ea a sărit ca pe arcuri în apărarea ta. După asta nici n-am mai vorbit despre tine. Se transfigura când aducea vorba de tine. E imposibil să mă înșel; cunosc ex-

presia aceea — un fel de bucurie prostească. În treacăt fie spus, o ai și tu acuma.

— Mai bei un pahar? am întrebat în grabă.

— E rândul meu. Nu încerca să schimbi vorba.

— Eu beau două în timp ce tu bei unul, încât e cinstit așa.

— E ridicol, spuse el, nu prea hotărât, încât am înțeles că se simțea ușurat. Făcu ocolul camerei cu privirea. Funcționarii ăștia de provincie, doamne, ce adunătură! știi, Joe? Aș da salariul pe un an să scap de Warley.

— Nu sunt de aceeași părere cu tine. Mie-mi plac orașele mici. Dacă îți dau posibilitatea să trăiești ca lumea.

— Firește, ție ți-e ușor să te aranjezi. Ești un tip deștept, capabil. Oriunde te duci, te remarci numaidecât. Într-un loc ca Warley ai toate șansele să parvii. Și, pe urmă, pentru tine este ceva nou. Dacă ai fi trăit aici toată viața, ai fi simțit altfel.

— Și eu urăsc orașul meu natal, am spus. Dar e cu totul deosebit. Duftonul e îngrozitor. Literalmente. E mort ca un hoit de vită. Warleyul trăiește, am simțit asta din momentul în care am pus piciorul aici. Și mai e ceva, e așa de mare, încât în cinci minute poți fi departe de toate și de toți. Are chiar și o istorie a lui, în fiecare zi poți afla ceva nou despre el . . .

Vocea mea scăzu — mă trădasem prea mult.

Reggie zâmbi.

— Oricine te-ar fi auzit, ar fi putut crede că vorbeai despre o femeie, și nu despre un oraș cât se poate de obișnuit, cu câteva fabrici. Ești un tip ciudat Joe.

În acel moment Teddy Soames veni la masa noastră.

— Cu toții arătăm ca trăsniți aici, spuse el. Râgâi tare. Scuzați-mă, sunt puțin ametit. Cu toate că n-ar trebui să fiu. Când eram în aviație, cantitatea pe care am băut-o în seara asta n-ar fi făcut să mi se clintească nici măcar un fir din părul meu briantinat. Se așează greoi. Dați-i drumul unui nou război!

— În ceea ce mă privește, nu, spuse Reggie. N-am dus-o niciodată în viață atât de îngrozitor.

— Uneori era plicticos, sunt de acord cu asta, reluă Teddy. Dar nu aveai griji și erai plin de bani. Aveai bere, țigări și femei din belșug. Să le cântăm un cântec

vechi din aviație, Joe? începu să cânte încet *Pisicile pe acoperișuri, pisicile pe țigle.*

— Hoo! am spus eu. E prea devreme pentru balade obscene.

— Uitasem că am devenit o persoană respectabilă, spuse Teddy. Am cântat asta în cele mai bune hoteluri din Lincolnshire. Cu comandori și comandanți de escadrilă care cântau cu mine. Zile fericite!

— Poate că pentru tine așa o fi fost, replică Reggie. Pentru mine războiul a fost un iad. Mai întâi, instrucția sub un soare arzător, și tu îmbrăcat cu rufărie de lână care te mănâncă. Apoi, curățatul cartofilor. Mai târziu am devenit cel mai nepriceput furier al armatei britanice. Acolo măcar am avut liniște pentru un timp. Cel puțin nu aveam de mânuit arme încărcate și alte asemenea obiecte periculoase. Apoi, un oarecare planificator lipsit de omenie de la oficiul de război s-a apucat să reducă personalul administrativ. În felul ăsta am devenit infanteristul cel mai speriat al armatei britanice. Ziua în care mi-am îmbrăcat din nou costumul civil a fost cea mai fericită zi din viața mea. Când am ajuns acasă, am constatat că blestemata de asociație a bibliotecarilor fixase examene de zece ori mai grele, dând astfel posibilități sporite femeilor și celor care s-au opus conștient să plece pe front.

— Strict interzis a vorbi despre chestiuni de serviciu, spuse Teddy. Iar asociația bibliotecarilor e o chestiune de serviciu. Hotărât lucru! Se uită la mine, apoi întinse mâna să-mi pipăie stofa costumului. Lână de prima calitate, spuse el. Ia te uită, și cămașa și cravata! Dumnezeule, domnule Lampton, cum reușiți s-o scoateți la capăt cu cartelele?

— Are relații, spuse Reggie.

Salută cu pumnul strâns.

— Joe, la putere! Votați pentru laburiști!

— Idiotule! i-am spus. Știi ce părere are Hoylake despre politică.

— Asta nu-i politică, răspunse Teddy. E o lozincă. Reggie o scria cu cretă pe tancul lui înainte de a pleca la luptă.

— N-am văzut niciodată cum arată un tanc pe dinăuntru, spuse Reggie. O dată am văzut un neamț deschizând turela unui „Sherman“ și aruncând înăuntru o

grenadă de mână. Sentimentul de securitate pe care ți-l dădeau tancurile la prima vedere era cu totul iluzoriu. Sincer vorbind, eu am crezut întotdeauna în războiul de tip vechi, „care pe care!“, când stăteai într-un adăpost comod de beton și lăsai artileria să se lupte. Totuși, niciodată n-am reușit să conving statele majore să stea de vorbă cu mine. Singura lor preocupare părea să fie a mă trimite pe mine să traversez toată Africa, Italia...

— Mi s-a părut că te-am recunoscut în *Deșertul Victoria*, spuse Teddy. Un erou cu un bandaj însângerat înfășurat în jurul capului, îndemnându-și oamenii la atac.

— Aș fi vrut să mă fi văzut pe mine, spuse Reggie. Eu însă eram unul dintre sărmanii îndemnați la atac.

L-am auzit râzând pe bibliotecarul-șef. Avea un râs ascuțit, aproape feminin.

— Asta e râsul lui pentru glumele porcoase, spuse Reggie. Are câte un râs special pentru fiecare ocazie. Un râs respectuos, un râs rafinat, un râs ironic când spun ceva cu care nu e de acord... Dacă ar fi fost sergentul meu, aș fi putut găsi o ocazie să-l împușc pe ticălos. Ar fi trebuit să rămân în armată.

— Voi, intelectualii, spuse Teddy, niciodată nu sunteți mulțumiți.

Bibliotecarul se apropie de noi. Era un om mărunt, cu ochii atât de înfundați în orbite, încât îți făceau impresia că sunt montați orizontal. Avea vreo treizeci și cinci de ani și părea că nu fusese niciodată mai tânăr.

— Vă distrați? ne întrebă.

— Reconsiderăm războiul, domnule, spuse Reggie. (Ne făcu semn cu ochiul.) Am hotărât că ar fi trebuit să-i lăsăm pe ruși să-i lichideze pe nemți și apoi să mergem să-i lichidăm pe ruși cu bomba atomică.

Și iar ne făcu cu ochiul.

— Exact ceea ce spuneam eu întotdeauna. Bibliotecarul spumega de entuziasm: Aliații au plătit scump greșeala lor. Recunosc că înainte de război eram puțin comunist, dar m-am schimbat repede... Ce beți, băieți?

— Mulțumim, am comandat, am spus eu. Nu beți un rând cu mine?

— Ba, zău că aș vrea. Vezi, Reggie, la secția finanțe toți sunt niște plutocrați. Așa e întotdeauna: noi, care purtăm torțele culturii, suntem plătiți cu salarii de mi-

zerie, iar materialiștii, brutalii oameni ai faptelor și cifrelor, sunt privilegiații lumii. Comandă un țap, Joe.

— Aici se beau numai halbe, am spus eu. Numai halbe.

— O facem latã, așa-i? Râse, dar de data asta nu i-am putut clasifica râsul. Domnul Hoylake ne-a spus adineauri o istorioară foarte nostimă. Doi colonei bătrâni cică stăteau într-o zi la club . . .

Nu-l ascultam; am recapitulat felul în care i-am dominat pe Teddy și Reggie, îmi aminteam felul în care Hoylake, de fapt, refuzase să bea un rând plătit de mine și apoi de bibliotecar. Plătise el consumația, dar nu din generozitate, ci din cauza unui protocol care, dacă l-ai fi cântărit, nu era mult mai puțin rigid decât cel diplomatic. Dar era vorba de sume atât de neînsemnate; Hoylake era omul cel mai bogat din salon, avea un venit de o mie de lire pe an. Eram sigur că George Aisgill cheltuia această sumă doar pe mâncare, băutură și benzină. Nici Bob Storr nu avea mai puțin de o mie. Mă gândeam că dacă aș fi fost om de afaceri, ar fi trebuit să lingușesc oameni pe care îi disprețuiam, ar fi trebuit să îndrum conversația spre subiectele lor favorite, ar fi trebuit să le ofer mese și băuturi. Dar era un joc care merita să fie jucat; dacă îmi vindeam independența, măcar să fi obținut pe ea un preț bun.

— Și atunci al doilea colonel a zis: „Cămilă, femelă desigur. Desigur, nu-i bătrânul Carruthers!“

Bibliotecarul își lăsă capul pe spate și râse pițigăiat.

Berea începuse să-și facă efectul. Băusem șapte halbe fără să-mi dau seama. Mi-am făcut în gând o mică socoteală: de cinci ori 1,40, plus încă una de 1,40, minus una de 1,40 pe care mi-o plătise Hoylake.

— Voiam să-ți spun, Joe, zise bibliotecarul, cât de mult mi-a plăcut cum ai jucat în *Ferma*.

— Teribil, exclamă Teddy, te-ri-bil! Pun pariu că ai repetat și în particular scenele alea de dragoste! Recunoaște, craiule!

— O, am protestat eu, relațiile mele cu doamna Aisgill sunt imaculate ca o blană de hermină!

— Nostimă hermină, dar puțin cam îngălbenită de vreme.

Bibliotecarul chicoti:

— Ia mai lăsați bârfa! Deși, ca să spun adevărul, eu

personal n-aș avea nimic contra unei prietenii curate cu doamna la care vă referiți.

Își șterse sudoarea de pe frunte și trase o dușcă zdravănă din halbă. Ca majoritatea băutorilor fără experiență, se simți obligat să se țină după restul societății; cu un efort eroic, își bău restul halbei, apoi sughiță penibil.

— Scuzați-mă, domnilor, trebuie să mă duc să schimb apa din acvariu, cum spun francezii.

Ieși afară, grăbit și livid.

Când plecă, am izbucnit în râs.

— Vinul e mare pișicher, băutura tare te întoarce cu susu-n jos, spuse Reggie. Sărmanul de el, nu-i obișnuit cu asta, nu-i așa?

— Cred că mai curând din cauza lui Alice i s-a făcut rău. Poftele diavolului au pus stăpânire pe el, își dădu Teddy cu părerea.

— Mărturisește adevărul, Joe, mi se adresă Reggie, Nu-i faci servicii suplimentare?

— Nu trebuie să-mi pui asemenea întrebări. Dacă spun da, sunt un bădăran, iar dacă spun nu, sunt un mincinos. Am rânjit maliții os: Ți-ar plăcea și ție, Reggie?

— Dumnezeule, cum să nu! E teribilă. Ascultă, e niței cam trecută, dar e rasată, e o femeie rasată.

— Dar June? întrebă Teddy. Spune ceva drăguț și despre June. Ea are meritul că e fată mare!

— Juné e o fetiță, spuse Reggie. Aș simți în spate suflarea fierbinte a ziarelor de duminică dacă m-aș apropia de ea. Nu suferă comparație.

Am simțit o bucurie adâncă. Toate dorințele de care erau chinuiți acești băieți eu mi le satisfăcusem și le voi mai satisface peste șase zile. N-aveam decât să cer, ca să obțin ceea ce ei nu vor obține nici într-o mie de ani. Și Susan mi se va oferi; și dacă aș fi vrut, nu vedeam nici un motiv ca să nu mi se dea și June.

Apoi iarăși m-am gândit la Dealul Vrăbiilor și la câmpia Warleyului. Știam că afară bătea un vânt rece și totul era acoperit de un strat ușor de zăpadă. Acolo, pe landuri, desigur, era liniște și omătul neatins, imaculat.

Amețeala îmi trecu brusc, m-am simțit scârbit de egoismul meu ca de un guturai nesuferit; nu aveam în inimă nimic care să se armonizeze cu imensa întindere a câmpurilor, străjuită de bolta nesfârșită cu miloane de stele. Apoi am alungat tristețea care mă cuprinsese.

— Hai să cântăm, am spus eu. Un cântec nevinovat, dar nu cine știe ce. Muzica, Teddy, te rog, *Roua rece*....

Teddy bătu la pianul din colțul sălii primele acorduri și începu să cânte. În curînd toți intonară:

Vara și iarna am mângâiat-o,
Iar de i-am făcut vreun rău,
E că de rouă am apărat-o ...

Trăgând cu ochiul, l-am văzut pe Hoylake: murmura melodia ca pentru sine, având pe față o expresie de încuviințare blajină.

13

— EȘTI TĂCUT, dragul meu, spuse Alice.

— Îți admiram trupul. Doamne, ești atât de frumoasă! Aș vrea să am un tablou al tău, așa. L-aș ține încuiat și l-aș privi ori de câte ori aș fi trist ...

Privind în urmă, văd clar cum s-au petrecut lucrurile; acestea au fost cuvintele care au declanșat totul; spuse într-o doară, în apartamentul lui Elspeth, într-o vineri seară. Dacă din miile de cuvinte aflate la dispoziția mea aș fi folosit oricare altele, întreaga mea viață și a ei ar fi luat un curs diferit. Dar cuvintele următoare rostite de ea tot așa, într-o doară, au pornit avalanșa.

Râse

— Există un tablou al meu, un nud. Numi un oraș oarecare din împrejurimile Londrei. După câte știu, mai există încă în Galeria municipală. Pe vremuri am și pozat.

Era ca și cum mâna moale care mă mângâia ar fi devenit dintr-o dată aspră și enormă și m-ar fi lovit. M-am simțit dezgustat, trădat, murdărit. M-am îndepărtat de lângă ea până la marginea patului.

— Nu mi-ai spus niciodată. De ce nu mi-ai spus?

— Aproape că și uitasem. În nici un caz nu-i ceva prea important. Aveam mare nevoie de bani, l-am întâlnit pe acel pictor la o serată, și avea nevoie de un model. Am pozat și pentru un fotograf. Asta a fost tot. Pe urmă n-am mai făcut-o niciodată.

— Într-adevăr? Nu ai mai făcut-o? am întrebat-o cu vocea răgușită. Ești sigură?

— Nu mint, spuse ea calm. Știi doar asta. Ochii îi erau ca de oțel. Apoi zâmbi și întinse mâna. Dragul meu, de ce faci atâta caz pentru o nimica toată? O nimica toată! Nu ți-aș fi spus-o niciodată dacă aș fi știut că faci atâta caz. Nu m-am culcat cu nici unul dintre ei dacă la asta te gândești, așa că poți fi liniștit.

— O, doamne, am spus cu o voce nenorocită, pentru ce-ai făcut-o? Nu ar fi trebuit, sunt milioane de femei tot atât de sărace cum ai fost tu, și mai bine ar fi murit decât să se expună astfel pentru câțiva gologani amărâți. Lua-te-ar dracu, doamne-dumnezeule mare, îmi vine să te bat, să te bat măr!

— Dar isprăvește odată, strigă ea, ce te privește asta pe tine? S-a întâmplat cu ani în urmă, înainte de-a te întâlni. Trebuia să mor de foame pentru că într-o zi se putea întâmpla să întâlnesc un ipocrit din Dufton, cu mintea îngustă, care nu va fi de acord cu ideea că mi-am arătat trupul pe care mi l-a dat Dumnezeu? Se dădu jos din pat și începu să se îmbrace în grabă:

— Deoarece spiritul tău stupid de provincial nu admite nuditatea, mai bine să mă acopăr, nu-i așa?

Am început și eu să mă îmbrac. Dacă măcar unul din noi doi ar fi râs, totul ar fi fost altfel; era doar un spectacol foarte caraghios cum ne îmbrăcam în grabă, ferindu-ne cu pudoare privirile unul de celălalt, când numai cu o clipă înainte nu ne săturam privindu-ne. Dar eram prea supărat și dezgustat; ideea de a mai sta dezbrăcat încă o secundă îmi făcea greață.

Alice trecu lângă mine ca să-și prindă ciorapii.

— Asta îți place, nu-i așa? spuse ea cu răutate. Fete în cămășuțe dantelate care-și arată coapsele.

Ultimul cuvânt ca și cum l-ar fi scuipat.

Am apucat-o de umeri.

— Proasto, nu-i asta! Nu înțelegi că nu suport ideea că alții te-au privit goală? Nu înțelegi că asta mi se pare ceva . . . indecent?

— Lasă-mă, spuse ea cu un ton glacial.

I-am dat drumul. Mâinile îmi căzură grele înlături.

— Dumnezeule, am spus, acum înțeleg ce-i face pe unii bărbați să omoare femei ca tine.

— Ești foarte viteaz, spuse ea. Și foarte moral. Nu este decent din partea mea să pozez pentru un artist care mă vede doar ca un efect de culoare și lumină, dar este absolut decent ca tu să mă săruți pe tot corpul și să stai nemișcat timp de o oră să mă privești. Presupun că asta te excită, îți provoacă o plăcere murdară, parcă aș fi o ilustrată obscenă pentru uz strict personal. Nu poți concepe că un bărbat poate privi o femeie goală fără să vrea să se culce cu ea, nu poți, nu?

— Nu-i vorba de asta, am spus, obosit.

M-am dus la bufet și mi-am turnat un gin. L-am băut dintr-o înghițitură și mi-am mai turnat unul.

— Știi că Elspeth nu-i bancheră, spuse Alice înțepată. Avea fața albă, urâtă și bătrână. Nu-i bea tot ginul!

Am scos o hârtie de o liră din portofel și i-am aruncat-o.

— Dă-i asta. Spune-i că am spart sticla.

Lăsă hârtia să cadă jos. Eram tentat să o ridic; știam foarte bine că Alice îi va cumpăra în orice caz alt gin lui Elspeth. Dar sunt momente când demnitatea unui bărbat valorează mai mult decât o liră. Mi-am umplut din nou paharul și am aprins o țigară. Eram mult prea emoționat ca să deschid o discuție.

— Când mă gândesc că ți-am permis să mă atingi... spuse ea liniștit. Ia uite cum stai. Poza clasică — cu paharul în mână, fața buhăită, roșie, încinsă din cauza respectabilității ultragiate. Credeam că te deosebești de ceilalți, dar ești la fel. Ești un caz tipic — băiatul respectabil care vrea să se distreze puțin, dar știe până unde să meargă. Eu sunt distracția ta, felia pe care ți-o tai pe furiș dintr-un tort început, sperând că nimeni nu va băga de seamă. Ești un porc ipocrit și încrezut!

M-am trezit strivind țigara abia aprinsă. Am aruncat-o și am aprins alta cu o mână tremurătoare. Ea continuă să vorbească, dar cu o voce joasă, controlată.

— Să-ți intre bine în cap. Sunt stăpână pe trupul meu. Nu mi-e rușine de el. Nu mi-e rușine de nimic ce am făcut vreodată. Dacă ai fi frecventat din când în când un cerc de oameni inteligenți, nu te-ai uita la mine acum ca și când aș fi comis o crimă! Râse. Era un râs sec și neplăcut, care făcu să mi se sburlească părul. Parcă te văd la Dufton, răsfoind reviste pornografice și făcând bale la gură. Spunându-ți în gând că ți-ai sacrifica o

oră din viața ta prețioasă pentru oricare dintre ele. Dar înjurându-le și făcându-le curve . . . Cuvântul îi țâșni din gură ca un scuipat. Da, ce te uiți la mine așa? Doar ai folosit destul de des cuvântul ăsta cu prietenii tăi la beții, nu-i așa? Eram aproape moartă de foame când am nesocotit morala ta curioasă. Nu poți înțelege asta niciodată. Te lauzi în toate prilejurile cu începuturile tale umile, dar nu ai fost flămând niciodată. Își micșoră ochii. Tare aș fi vrut să fii . . . Probabil că altcineva s-a lipsit de multe pentru dragul nostru Joe, seducătorul cu păr blond . . .

Am mai băut un pahar. Ginul avea gust de mucegai.

— Ce crezi că i se dă de mâncare unui prizonier de război? am întrebat-o cu amărăciune.

Râse din nou.

— Nici măcar atunci nu ai suferit de foame. Primeai suplimente pentru că păreai atât de arian și nordic, doar tu mi-ai povestit. Da, desigur, tu întotdeauna cazi în picioare. De ce nu ai evadat și tu, ca Jack Wales?

Asta era mai mult decât puteam suporta.

— Nu pronunța în fața mea numele acestui individ! am spus eu furios. Pentru el era foarte bine să evadeze. Avea un tată bogat care să-i poarte de grijă și să-i plătească educația. Își putea permite să-și piardă vremea. Eu nu puteam. Acești trei ani de captivitate au fost unica mea șansă de a avea timpul necesar pentru învățătură, pentru a dobândi o calificare. Lasă-i pe ticăloșii ăștia bogați, care au de toate, să fie eroi dacă le place. Să plătească pentru privilegiile lor. Dacă vrei să știi, ei bine, află: am fost foarte încântat când am fost luat prizonier. Nu era să mă las omorât încercând să evadez și nu era să mă las omorât zburând din nou. Nu mi-a plăcut să fiu prizonier, dar era mult mai bine decât să fii mort. Dacă e vorba de asta, tu ce ai făcut în timpul războiului?

— Foarte bine, spuse ea cu o voce obosită. Nu te mai apăra. Nu trebuia să aduc asta în discuție. E inutil să-ți explic că ceea ce am făcut eu este lipsit de importanță și nu e nimic rău în asta. Suntem oameni diferiți, și nu mai avem nimic să ne spunem.

— Crezi că nimic? Tu nici măcar nu-ți dai osteneala să te explici. Nu sunt nici ipocrit, nici moralist; nu-mi pasă dacă te-ai culcat cu pictorul. Pur și simplu, faptul în sine că i-ai pozat mă doare. Doamne, nu m-am gândit

niciodată la asta până acum, și de ce m-aș fi gândit? Mă simt ca și cum aș fi primit o lovitură sub centură.

— Nu pot să-ți ajut cu nimic. Ți le faci cu mâna ta. Lacrimile începură să-i curgă pe obraz. Oh, te detest, te detest, te detest!

— Mai bine ai bea ceva.

I-am întins un pahar plin, l-a băut înecându-se puțin. Am vrut s-o iau în brațe și să-i spun că nu avea importanță, că am greșit și-mi părea rău; nu suportam s-o văd plângând. Avea un aer jalnic, dezolant, asemeni acelor femei uscate, bătrâne, urâte, pe care le vezi în fotografiile cu catastrofe miniere, neconsolate, lângă gura minei. Dar amintindu-mi de felul în care mă respinsese când am atins-o, nu am mai încercat.

— Mai bine aș face puțin ceai, spuse ea. Se întoarse de la ușă: Totul s-a terminat. Abia îi puteam auzi cuvintele. Totul s-a terminat, Joe.

M-am dus și m-am așezat într-un fotoliu lângă foc; mi-era frig și mă simțeam bolnav. Nu mai avusesem până acum o asemenea ceartă. Neînțelegerile cu părinții mei nu erau decât fleacuri; tata era prea blând și mamei îi trecea supărarea prea repede. Nu-mi amintesc să fi țipat vreodată mai tare la mine. Totul se sfârșise; Alice avea dreptate. Mă simțeam ca și cum mi-aș fi pierdut toată vlaga; totul mi se părea străin, trupul era o povară rușinoasă, somnul mă părăsise. M-am gândit la Susan, dar nu mi-a ajutat cu nimic; făcea parte din aceeași categorie cu Alice. Îmi ziceam că poate suntem, fiecare dintre noi, însemnați încă de la naștere, și numai pușlamalele și geniile reușesc să se ridice deasupra clasei lor.

Alice intră cu ceaiul.

— Nu vrei să mănânci ceva?

— N-aș putea. De data asta nu mai sunt Râșniță.

Am reușit să schițez un zâmbet slab. Turnă ceaiul.

— Ar trebui să fim lucizi. Doar ne înțelesesem, nu-i așa, că legătura noastră nu va fi permanentă.

M-am auzit rostind cuvinte pe care nu-mi dădeam seama să le fi ales eu:

— Să ne oprim aici.

— Da, să ne oprim aici, spuse ea. Își puse mâna pe mâna mea; era uscată și fierbinte. Nu vreau să fiu terorizată, Joe. Nu vreau să fiu dominată. Nu voi fi proprietatea nimănui. Să nu gândești rău despre mine.

— Niciodată, dimpotrivă. Îți sunt foarte recunoscător. Mă retrăgeam, nu mă luptam; dar de unde mă retrăgeam, cu cine mă luptam? A fost minunat Alice. Îmi pare rău de tot ce s-a întâmplat.

— Să nu mai vorbim, spuse ea.

Duse ceașca cu ceai la gură, dar mâna îi tremura așa de tare, încât o vărsă pe jumătate. Privirea mea s-a oprit la hârtia de o liră de pe podea și mi-am dat seama că nu-mi păsa de ea nici cât negru sub unghie.

14

AM IEȘIT din apartament, ca de obicei, înaintea lui Alice. Era la ultimul etaj, și liftul se defectase. Îmi amintesc de treptele care mi se păreau interminabile și de liniștea adâncă din acel loc. Clădirea fusese împodobită în stilul obișnuit de după război și semăna cu un vapor mare. În aer plutea un miros înecăcios, curios, de pâine prăjită și clor. Treptele erau largi și covorul gros, cenușiu, părea că absoarbe orice zgomot. Peste tot era foarte curat și strălucitor; și chiar foarte drăguț, dar din păcate dădea impresia că blocul nu fusese locuit de vreo ființă umană niciodată. Nu-mi închipuiam nimic decât vid în spatele acelor uși albe cu numerele lor cromate și plăcutele dreptunghiulare de metal.

Pe vremuri toți oamenii bogați din Leddersford locuiseră în acest cartier. Când mașinile deveniseră un mijloc de circulație mai sigur și orașul ajunsese mai murdar, bogătașii au evadat în orășele ca Warley. Casele care nu fuseseră transformate în apartamente și hoteluri particulare aparțineau acum unor doctori, dentiști sau fotografi. Străzile erau largi și străjuite de mulți pomi; într-un fel îmi amintea de Warley. Dar incercase de mult să mai însemne ceva pentru mine.

Era o seară senină, cu un vânt cald. Venea primăvara, cu toate că la Leddersford nu puteai sesiza o diferență simțitoare între anotimpuri, fiindcă laurii, pinii și brazii arătau la fel tot timpul anului — negri, melancolici și stranii. Nu eram așteptat acasă înainte de ora 10; era doar opt și jumătate. Aveam de petrecut o groază de

timp inutil; mi-am ocupat gândurile cu lucruri triste, ca un om mort de foame care mănâncă pământ. „S-a terminat, îmi spunea partea rațională din mine, ai scăpat de cățeaua asta nevropată. Ești în afara pericolului de scandal, ești în afara pericolului de a nu mai fi stăpân pe tine.“ Dar cealaltă parte din mine își amintea mereu de lacrimile mari care-i șiroiau pe obraz, își amintea cu tandrețe nesfârșită cum îi năruiseră frumusețea.

Apoi am revăzut-o stând culcată, goală, lângă mine, și suferința reveni, reală ca o durere de dinți. Lucrul cel mai straniu era speranța că mă mințise, că de fapt se culcase cu artistul. Asta ar fi fost mai suportabil. Ceea ce mă durea era faptul că se expusese privirilor cu sânge rece, desconsiderându-și parcă trupul. Un efect de culoare și lumină — ca și când un efect de culoare și lumină ar putea să-și taie degetul cu cuțitul de pâine, să se căsătorească, să facă dragoste, să-mi primească cele mai secrete confidențe. Această scuză, acest paleativ al geloziei mele mă rănea cel mai mult. Am înjurat-o cu cele mai grosolane înjurături care mi-au putut trece prin gând, repetându-le mereu printre dinți, însă nu m-am simțit mai ușurat. (În fond, nu există decât vreo duzină de cuvinte triviale în limba engleză, și nouă dintre ele nici nu sunt la drept vorbind triviale, ci doar descriu acte fiziologice.)

M-am gândit cu un regret amar la vremea când Alice era doar o străină pentru mine și când nu mi-ar fi păsat dacă ar fi mers goală pe stradă ziua în amiaza mare. Făcuse lucrul ăsta ca și când eu nu aș fi existat — mi-am mușcat buzele până la sânge. Capul mi se învârtea, iar în gură aveam un gust de vomă, gâtul îmi era uscat. Mi-am rezemat mâinile de un zid, ca și când aș fi fost atacat de un dușman nevăzut. Pe urmă am traversat strada și am continuat să merg. Casele aveau terase largi și semănau toate între ele; îmi amintesc că la o fereastră perdelele erau date în lături, iar înăuntru se vedea un grup de tineri și se auzea muzică. Dar în clipa când am ajuns sub fereastră, au închis obloanele. Am mers mai departe; casele deveniră mai mici, copacii dispărură, iar fabricile se iviră amenințătoare din întuneric. Nu voiam să mă gândesc la ceea ce făcuse Alice, și totuși imaginația mea se încăpățâna să se întoarcă la Londra cu zece ani în urmă: o vedeam, inocentă, hotărâtă, plină de tinerețe,

intrând în atelier, dezbrăcându-se în spatele unui paravan, apoi, complet goală, poate puțin stânjenită, încurajată de pictor. Acesta arăta cam ca Jack Wales, doar că avea barbă. O vedeam stând pe piedestalul pentru modele, cu picioarele puțin depărtate... De fiecare dată aici mă împotmoleam; mă cuprinse din nou o furie dezlănțuită, inutilă, sfâșietoare. Mi-am amintit de Charles și de mine uitându-se la nudurile din Galeria de artă de la Leeds sau asistând la un program de *music-hall* de la Londra. „Fără discuție, spusese Charles, nu sunt mai bune decât niște prostituate. Pentru nimic în lume nu m-aș însura cu o femeie care ar fi expus tot ce are unor tineri libidinoși ca tine și ca mine."

Apoi mă întrebai dacă George știa. Dacă ar ști, i-ar păsa oare? M-am încruntat din pricina concentrării. Dacă ar fi suferit din această cauză, ar fi însemnat că era un om din specia mea, și astfel durerea mi-ar fi fost împărtășită. Dar știam cu precizie că dacă ar fi știut, lucrul n-ar fi avut nici o importanță pentru el; dacă i-ar trece măcar prin minte așa ceva, l-ar amuza, și atâta tot. Asta era o suferință în plus pentru mine, cu totul lipsită de logică, dar indiscutabil reală.

Am zărit un local mare, situat puțin mai departe de șosea. Am intrat. Fiind într-o joi, era aproape gol. Bând-du-mi halba, am început să recapitulez ultima mea lecție de economie politică. Teoria plusvalorii spune... În mod normal, am o memorie ca un burete; mă distram uneori singur, în timpul meu liber, proiectându-mi în memorie pagini întregi tipărite.

Dar acum vedeam în fața ochilor lecția ruptă în bucățele, faptele erau complet nelegate. În seara aceea, pagina pe care încercam să mi-o aduc aminte era acoperită de un singur cuvânt: NUD. Am închis ochii o secundă și am văzut o pată roșie întinzându-se pe după pleoape, apoi i-am deschis și am văzut din nou cuvântul. M-am uitat în colțul cel mai îndepărtat al sălii și am dat de un afiș: NUDURILE CELE MAI GRAȚIOASE ȘI MAI ÎNDRĂZNEȚE CARE S-AU PREZENTAT VREODATĂ PE SCENĂ — SANDRA, CAROLE, ELISE, LIZBETH... Și Alice. M-am întrebat dacă o fi făcut-o și pe asta, dacă acesta era încă un lucru despre care nu meritase să-mi vorbească; oare defilase în raza roșiatică a reflectoarelor, cu o diademă din paiete și o frunză de smochin aurie

ținându-i loc de îmbrăcăminte, în fața miilor de perechi de ochi implântați ca niște lipitori în carnea ei goală? Nu puteam avea certitudinea că nu se întâmplase așa, că ea, cu mintea-i lucidă și ageră și cu senzualitatea ei, nu a decăzut până la această ultimă treaptă. Era ca și când aș fi văzut-o pradă torturii, într-o pivniță sinistră. Imi făcea rău. Nu faptul că în general se pozează ca model pictorilor, ci că Alice fusese model. Unele dintre criteriile mele de judecată erau încă de tip Dufton, și în Dufton modelele artiștilor erau considerate femei ușoare, nu chiar profesioniste, dar pur și simplu femei dintr-acelea care nu-și dădeau osteneala să spună nu. Era de nesuportat să mă gândesc la Alice în acest fel, și mai cu seamă nu știam sau nu voiam să știu de ce îmi păsa de asta. Și eram gelos retrospectiv, ca și cum m-aș fi aflat nedreptățit, jefuit, chiar la poarta atelierului aceluia — un puști de 16 ani, plin de coșuri pe obraz.

Privind în trecut, îmi dau seama că mă aflam în pragul nebuniei. Azi nu aș mai putea simți la fel; există, acum, pare-se, un perete transparent între mine și emoțiile tari. Acum simt ceea ce e corect să simt; fac mișcările pe care trebuie să le fac.Dar nu pot să mă conving că toate astea ar avea vreo însemnătate pentru mine. Nu vreau să spun că sunt un om mort; dar că pur și simplu am început să mor, deși mai am încă vrea șaizeci de ani de viață înaintea mea. Nu sunt nefericit și nu mă tem de moarte, dar nu mai sunt tot atât de viu cum eram în seara când m-am certat cu Alice. Îl privesc pe tânărul acela fără experiență, nenorocit, din cârciumă, cu un simțământ de sinceră părere de rău. Nu aș face schimb cu el chiar dacă aș putea, dar incontestabil că era un om mult mai de valoare decât personajul civilizat care sunt acum, după acești zece ani în care am obținut aproape tot ce dorisem vreodată. Știu ce nume mi-ar fi dat cel de atunci: „Momâia parvenită“.

Bineînțeles că nu-mi pasă dacă tânărul acela care se uita la afișul de teatru era mai înțelept, mai bun sau mai inocent decât „Momâia parvenită“. Dar era de mai bună calitate: simțea intens, avea capacitatea de a suferi. De mai bună calitate pentru cel ce acceptă că o făptură omenească e destinată să aibă și unele emoții, să fie puternic afectată de ceea ce i se întâmplă, să trăiască *printre* oamenii din jurul său. Nu vreau să spun că trebuie

să-i iubești pe oameni, ci doar că trebuie să-ți pese de ei. Eu sunt acum ca un „Cadillac“ nou-nouț într-o regiune industrială mizeră, izolat prin oțel și sticlă și aer condiționat de nenorociții de afară, de ploaie și de trupurile înfrigurate și suferinde. Nu doresc să fiu ca oamenii de afară, nu vreau nici măcar să mă las târât de vreo slăbiciune, sau de vreo prostie, printre obrazurile invidioase ale nenorociților, în ploaie și în mirosul specific al înfrângerii. Dar uneori aș dori să pot dori acest lucru.

Ceea ce mi s-a întâmplat este exact ceea ce am vrut să mi se întâmple. Sunt constructorul vieții mele. Destinul, întâmplarea, soarta, norocul sau ghinionul, toate acestea pot fi alungate din istorisirea mea, ca niște actori demodați care se cramponează de un repertoriu prăfuit, pot fi goniți și lăsați să moară de foame, n-au avut vreun rol în povestea mea. Totuși, undeva în cursul acțiunii piesei, personalitatea mea ar fi putut evolua în alt chip. Cee ce s-a petrecut cu sentimentele mele este tot atât de fantastic ca și ceea ce se întâmplă cu oțelul în timpul fabricației unei mașini americane; oțelul ar trebui să-și păstreze totdeauna oarecare duritate, să aibă totdeauna o anumită densitate, și nu să devină o foaie maleabilă și lăcuită. Tot astfel și sentimentele de bază ar trebui să păstreze și ele o anume intensitate și densitate. Presupun că mi se oferise și mie posibilitatea de a deveni un om adevărat. „Tu clocotești în permanență, mi-a spus o dată Alice. Pulsezi de viață până la ultima fibră. Alături de tine, ceilalți parcă ar purta mănuși de cauciuc“.

Acum n-ar mai putea să spună asta.

15

SORBIND ultima ceașcă de ceai la micul dejun, mi-am aruncat ochii pe invitație. Era o dimineață frumoasă; soarele topise mai toate urmele de zăpadă din vale și aveai senzația că vezi firul ierbii crescând. Era pentru prima oară de o sptămână încoace când nu mă gândeam la Alice.

— Sally Carstairs m-a invitat la ziua ei de naștere, i-am spus doamnei Thompson.

— E o fată foarte drăguță. N-ați jucat împreună în *Ferma*?

— Da, ea era cu recuzita. Dar n-o cunosc prea bine. Ce cadou trebuie să-i fac?

Am încercat să par nepăsător, dar eram emoționat și încântat. Familia Carstairs avea bani mulți — erau proprietarii mai multor cafenele — și locuiau într-o casă mare la Gilden, pe culmea Warley Moor.

— Lasă asta pe seama mea. O cunosc foarte bine pe mama lui Sally.

— Cât trebuie să cheltuiesc?

— N-avea grijă... N-am să te ruinez, îți promit.

— Îmi depun soarta în mâinile dumitale, am spus eu.

De fapt, îmi lăsam tot mai mult soarta în mâinile ei, în mâinile ei subțiri cu degete lungi, atât de asemănătoare cu ale Alicei — la acest nume m-am cabrat ca un cal în fața unui cadavru. M-am uitat la ceas. „E timpul să mă duc la slujbă.“ Mi-am luat rămas bun de la doamna Thompson; trecând pe lângă scaunul ei, aș fi vrut s-o sărut. Nu cu pasiune, bineînțeles, ci așa cum aș fi sărutat-o pe mama înainte de a pleca la lucru.

Coborând pe strada Vulturilor, m-am întrebat dacă aș putea ajunge la vreun rezultat cu Sally. Era mică, slabă și blondă ca un canar și studia la Școala de artă plastică din Leddersford. La numele orașului am tresărit din nou, dar de data aceasta a fost mai curând un pas în lături de la ceea ce ar fi putut să mă tulbure, și nu un salt violent și dureros. Coborând culmea, m-am simțit din nou pus pe cucerire.

Întins la poalele dealului, Warleyul aștepta parcă să fie luat cu asalt. Locuiam într-o cameră frumoasă, care se afla atât de aproape de cartierul cel mai șic al orașului, încât diferența nu mai conta. Eram invitat la niște oameni bagați, și cine știe ce avea să iasă din asta? Poate că acolo aveam s-o întâlnesc și pe Susan, ceea ce, la urma urmelor, n-ar fi fost chiar atât de important. Nu pentru că nu l-aș fi crezut pe Reggie, dar nu mă simțeam încă pregătit de atac în acel sector special de luptă.

Gilden este un târg industrial infect, situat la nord-est de Warley. Pare un fort pregătit pentru orice eventualitate. De după geamurile înguste ale caselor de piatră te

aștepți oricând să răsară guri de carabine și nu trebuie să faci un efort prea mare de imaginație ca să vezi pe la colțurile străzilor și străduțelor baionete scânteind; în scuarul unde se înalță monumentul eroilor, cele două tunuri capturate în războiul Crimeii sunt unse, frecate gata să intre în acțiune, iar prăvăliile de pe strada principală au în ele îngrămădite provizii pentru un asediu de cinci ani.

Târgul se termină brusc cu capela metodistă, împrejmuită de un cimitir înghesuit. Dincolo de ea, nimic; nimic decât câmpia, câteva oi și o fermă izolată la doi kilometri spre vest. Până și ferma are înfățișarea unei redute. Câmpia e zidul de apărare al târgului, iar la adăpostul întăriturilor se pun la cale atacuri, incursiuni în vale, lupte de stradă, ultima rezistență disperată, în timp ce cadavrele dușmanilor se îngrămădesc de cealaltă parte a întăriturilor.

Casa familiei Carstairs se ridica mai la o parte, ca un opulent bastion al neutralității. Nu numai cele zece odăi, nu numai noutatea ei agresivă, cărămizile de un roșu-aprins (dintre acelea care se presupune că vântul și intemperiile le mai decolorează), nu numai astea îi dădeau un aer complet străin de târgul Gilden, care nu avea alt rol decât să-i asigure o localizare în spațiu; fusese așezată la distanță de prăvălii, de alte proprietăți și de casele de pe șosea nu din motive de ordin practic, ci pentru că așa i se năzărise lui papa Carstairs, să-și trântească o casă în mijlocul câmpiei. Asta-mi plăcu; nu avea nici o legătură cu vreo necesitate economică, era pur și simplu expresia unui capriciu vulgar de om avut.

Am luat împreună cu Reggie un taxi din Warley. Autobuzele mergeau din oră în oră. Când am ajuns pe aleea ce ducea spre casa Carstairs, ne-am încrucișat cu autobuzul care pleca din Gilden. Am întrezărit un bătrân, un grup de copii, o pereche de tineri ținându-se de mână. Am văzut și o femeie în vârstă care stătea în față. Sub basmaua cândva albă, figura ei încruntată arăta ca o budincă. Nu plătea taxele comunale decât în ultimul moment, și cred că asta din pricina cârciumii din Gilden, unde bărbatul ei era nelipsit la orice oră din zi și din noapte. Mi se făcu milă de ea. Trecând mai departe, avui impresia că se încrucișaseră două lumi. Lumea grijilor pentru chirie, pentru impozite și nota de

la băcănie, a mirosului de leșie și de cărbuni, a afișelor NU FUMAȚI, NU SCUIPAȚI PE JOS, PREGĂTIȚI BANI POTRIVIȚI, și lumea mașinilor „Rolls“, a hainelor cumpărate la bursa neagră, a parfumurilor „Coty“, a carierelor ce se îndreaptă ca pe șine spre titlul de baronet sau lord și a serbării din casa cea mare de la capătul aleii mărginite de două rânduri de pini, unde — am avut brusc senzația într-un acces de neașteptat pesimism — avea să mi se arate foarte curând că locul meu era în lumea celor săraci, cu prezentul ei îngust ca o ogradă de păsări împrejmuită.

Când sosirăm în fața casei, un „Jaguar“ cenușiu era gata de plecare. Femeia care îl conducea îi făcu lui Reggie un semn cu mâna și îi adresă un zâmbet glacial. Avea părul negru, o jachetă de blană și se ținea foarte țeapănă, disprețuitoare, ca și când ar fi dat ordine mașinii, și nu ar fi condus-o.

— Doamna Brown, spuse Reggie. Asta-i mașina ei de toate zilele. Domnul are un „Bentley“, și ca mașină de schimb au și un „V_8“ canadian, pe care-l folosesc cu rândul.

— Pare foarte conștientă de toate astea, am spus eu.

— Nu prea, bătrâne. Este ultima descendentă a familiei St. Clair și e putred de bogată. Conservatoare până în vârful unghiilor — nu te prea poți înțelege cu ea; *fiecăruia un loc și fiecare la locul lui!* A alungat pur și simplu un tânăr din oraș numai pentru că a îndrăznit să-i facă curte lui Susan.

Am plătit șoferului.

— Nu știam că vine și Susan.

— Nu poți să le știi pe toate, mormăi Reggie când femeia de serviciu ne deschise ușa.

Holul era impersonal — un hol ca de hotel. Pe pereți erau atârnate trofee — coarne de bivol, capete de leu, o elice „Fokker“ — dat toate păreau că fuseseră cumpărate laolaltă, cu toptanul, atât de curate, de dichisite și de noi arătau. Totul, de la cutiile de argint pentru țigări, până la scrumierele îngropate, era nou, masiv și scump. Când femeia de serviciu îmi luă paltonul, mi-am făcut o inspecție la repezeală. Tot mi se părea că eram descheiat la pantaloni, că șiretul de la pantofi mi se rupsese, că-mi pusesem ciorapii de-a-ndoaselea...

De față se aflau vreo douăzeci de persoane. Pe cei mai mulți nu-i cunoșteam. Fetele erau colosal îmbrăcate. Mi-aduc aminte că Sally purta o rochie albastră care lăsa să se vadă porțiuni mari din pieptul ei bogat și frumos, și chiar Anne Barlby îți deschidea unele apetituri, așa cum era îmbrăcată, în alb și în roz. Încăperea în care ne aflam nu semăna cu nici una dintre încăperile pe care le văzusem până atunci în casele particulare, iar parchetul avea un desen cum întâlnisem doar prin biblioteci și muzee. Mobila anunța o modă încă nerăspândită, iar fiece perete bătea în altă nuanță de verde.

Dar cum am zărit-o pe Susan, am uitat de toate. Purta o fustă neagră de tafta și o bluză albă brodată. Alături de ea, toate celelalte fete păreau mototolite, neîngrijite. Dacă cuiva i-ar trece prin cap să justifice sistemul capitalist, cred că ar încerca s-o facă prin Susan. Domnișoara Brown era un exemplar perfect al speței umane, o pasăre phoenix printre orătăniile de curte

— *Hello!* i-am spus. Arăți atât de bine, că-mi vine să te mănânc! M-am uitat fix în ochii ei. Eu am lăsat primul ochii în jos. Nu știam c-am să te întâlnesc aici.

Se bosumflă.

— Vrei să spui că n-ai fi venit dacă ai fi știut că sunt și eu?

— Dimpotrivă. M-aș fi plictisit fără tine. Simpla ta prezență e o sărbătoare.

— Îți bați joc de mine, spuse ea cu voce joasă.

— Vorbesc foarte serios. Deși n-am dreptul...

O clipă mă privi liniștită. Se uită la mine cu o atenție concentrată. Atunci am observat prima oară că ochii ei erau stropiți cu aur, luminoși, vioi, jucăuși. Privindu-i, respirându-i parfumul, am simțit că amețesc.

— Nu văd de ce n-ai avea dreptul să vorbești serios, spuse ea. Nu-i bine... vreau să spun că nu se cade să glumești...

Niciodată n-am iubit-o mai mult ca atunci. Am uitat de tot, și de mașinile „Jaguar", „Bentley" și „ „Ford V_8. Susan iubea, voia să fie iubită și era toată numai tandrețe. Nu se putea să nu-i răspund din tot sufletul, cum nu-i poți refuza unui copil o bucată de pâine. Într-o tainiță a creierului meu, o mașină de control anunța semnalul victoriei și începu pe loc să-i scrie lui Charles o scrisoare triumfătoare: dar acea parte din mine care

era spontană, cinstită, îi ieși în întâmpinare lui Susan cu brațele deschise.

În acel moment mama lui Sally veni spre mine plină de efuziune și bijuterii.

— Fiica mea nu-i cuminte de loc, Joe, nu-și face datoria de gazdă, spuse ea. Trebuie să-ți fac cunoștință cu toată lumea.

Cu coada ochiului, l-am văzut pe Reggie luând-o deoparte pe Susan, și următoarele zece minute au fost un vârtej de fețe noi și de nume pe jumătate auzite. Am întrezărit un tânăr cu nasul strâmb, student la medicină, o grămadă de slujbași tineri, cu caș la gură, câțiva juni îmbătrâniți înainte de vreme — probabil angajații firmei „Carstairs & Co“ — și un fluviu de fete în rochii de bal.

Azi îți vine greu să-ți imaginezi zilele când alimentele erau raționalizate. Ceea ce știu sigur e că flămânzeai mereu. Nu era o foame ca aceea din lagărul 1.000, erai flămând de belșug, flămând de suplimente de lux, flămând de frișcă, ananas, friptură de porc și ciocolată. Familia Carstairs lucra și în branșa asta (aveau și niște băcănii); dar bunătățile înșirate pe masa din sufragerie ar constitui chiar și azi un regal. Erau acolo homari, pateuri cu ciuperci, fileuri de *anchois*, tartine cu pui, tartine cu șuncă, tartine cu curcan, icre afumate, așternute pe felii subțiri de pâine de secară, salată de fructe veritabile, aromată cu *sherry*, prăjituri cu frișcă, plăcintă cu mere, brânzeturi „Danish Blue“, brânză de Chester și Gorgonzola și o duzină de alte feluri de prăjituri încărcate cu cremă și ciocolată, fructe și marțipan. Susan mă privea mâncând cu o expresie de bucurie maternă.

— Mai poți să mănânci? Mai poți? Unde încap în tine atâtea?

— Nu am nici o dificultate, am răspuns cu gura plină. „Inimă curată, stomac sănătos“.

— Joe al nostru e un pofticios... exclamă Anne Barlby. Dacă ar fi nițeluș mai gras, ar fi ca Henric al VIII-lea.

— Ești îngrozitoare! o puse la punct Susan. Mie îmi plac bărbații care mănâncă mult.

— Henric al VIII-lea n-avea numai faima unui mâncău, adăugă maliţioasă Anne.

I-am râs în nas.

— N-am decapitat încă pe nimeni. Şi nici măcar n-am divorţat, dacă-i vorba pe-aşa. I-am zâmbit lui Susan. Eu sunt sincer. Pentru mine nu există decât o singură fată.

— Care? se interesă Anne. Tu ai aşa de multe...

Susan roşi. Părea o pisicuţă care fusese lovită în loc să fie mângâiată. Nepricepând ce se petrecea, simţea că fusesem încolţit.

— Eu credeam că ţie îţi plac femeile mai coapte, continuă Anne. Mai mature, mai îngrijite.

I-am privit nasul proeminent, pe urmă l-am văzut la capătul celălalt al mesei pe Johnny Rogers conversând foarte animat cu Sally. Înţelesei pe loc totul.

— Nu te-am auzit, dragă, am spus pe un ton dulceag N-am auzit nici un cuvânt.

Mă privi furioasă.

— De obicei auzi foarte bine...

— Nu şi ceea ce nu vreau să ascult...

Anne plecă în direcţia lui Johnny, fără să mai scoată o vorbă. „Ştie prea multe“, m-am gândit, presimţind un pericol.

— De ce eşti încruntat, mă întrebă Susan. Eşti supărat pe mine?

— Nu, doamne fereşte. Mă gândeam doar.

— La ce?

— La tine. Totdeauna mă gândesc la tine.

— Dar văd că asta nu te face fericit. Aveai o expresie înfiorătoare. Tu, Joe, uneori pari teribil de dur.

— În ceea ce te priveşte, sunt foarte slab şi sentimental.

— Şi ce gândeai despre mine?

— Am să-ţi spun altă dată.

— Spune-mi acum.

— E un secret. Am să-ţi spun când vom fi singuri.

— Ah, făcu ea. Răutăciosule!

După masă, urmă dansul. Susan era o dansatoare bună, precisă, suplă, aeriană. Parcă nu muzica, ci o bucurie copilărească ar fi purtat-o pe deasupra parchetului, veselă, imponderabilă. Între dansuri stăteam pe canapea şi ne ţineam de mână. Avea mâinile albe, gră-

suțe, cu unghiile roz, lucioase. (Mă gândeam la mâinile lui Alice, care începuseră să devină osoase, cu arătătorul îngălbenit de tutun, cu unghiile pline de pete albe). De câte ori mă uitam la Susan, îmi zâmbea sincer, din toată inima, fără rezerve, fără pretenții — bucuria zburda în ea ca un copil.

La mijlocul serii s-a trecut la un tangou.

— Nu știu să dansez asta, i-am spus.

— Nici eu.

— E foarte cald aici.

— Și eu mă gândeam.

Afară era răcoare și peluza îmi părea un parchet de dans pe arcuri — trupurile noastre încă mai păstraseră elasticitatea dansului. Luna plină netezise zgrunțurii fațadei de cărămidă roșie. Din salon se revărsau acordurile exotice ale tangoului și se pierdeau în liniștea gravă a câmpiei. Noaptea avea ceva din decorul unei comedii muzicale: un singur cuvânt, o apăsare pe un buton, și luminile se vor schimba, spalierele se vor acoperi de trandafiri, straturile de flori se vor umple de lalele, panșele, niprale, umezelii mucede a pavilionului de vară îi va lua locul parfumul florilor ce-și exală miresmele doar noaptea, iar aerul se va încălzi și va răsuna de cântecul păsărilor și de zumzetul albinelor.

Când am luat-o în brațe, tremura toată. Am sărutat-o pe frunte.

— Un sărut curat, am șoptit. Am sărutat-o iar, pe buze. Să nu-ți fie frică, iubito.

— Niciodată nu mi-e frică de tine.

Simțeam nevoia să-i dau ceva, cum i-ai da o pungă cu bomboane unui copil care se bucură când te vede. Doream din tot sufletul să-i dau ceva care să valoreze tot atât de mult cât știam că îmi dădea ea în acea clipă.

— Mâine am să-ți telefonez la zece.

— Nu.

— De ce?

— Altă dată ai fost foarte rău cu Susan. Ai spus că ai să-i telefonezi, dar ai păcălit-o. Mai bine spune când și unde.

— La ora șase la Teatrul Mare din Leddersford. Ah, draga mea!

I-am sărutat obrajii, bărbia, nasul și ceafa netedă, pufoasă. Încă mai tremura.

— Dacă am putea rămâne aici pentru totdeauna, șopti ea.

— Și eu aș vrea, draga mea.

Și era adevărat. Dacă timpul mi-ar fi permis atunci, acolo aș fi fost în stare să înăbuș meschinul sentiment de triumf ce se năștea în mine, aș fi fost în stare să acumulez suficient capital emoțional ca să egaleze ceea ce era pe cale să-mi ofere. Două ore mi-ar fi fost de ajuns în noaptea aceea, în pavilion, când încă ne mai aflam sub vraja dansului, când lumea se dăruia risipitoare, și prezența iernii murise parcă, iar bucuria nouă a trupurilor noastre înlănțuite pentru prima oară alungase toate complicațiile și obligațiile impuse de restul lumii. Dar nu avusesem două ore la dispoziția noastră. Timpul e ca și împrumutul de la bancă: ți se oferă doar atunci când ai atât de mult, încât nu-i mai simți nevoia.

16

SUSAN și venise la întâlnire când am ajuns la Teatrul Mare din Leddersford. Obrazul ei proaspăt, luminos, se detașa pe fundalul întunecos al clădirii.

— Bună, draga mea. I-am luat mâinile. Îmi pare rău că am întârziat.

— Ești groaznic de răutăcios, îmi spuse, strângându-mi și ea mâinile. N-am să mai ies cu tine. Îmi întinse obrazul ca să i-l sărut. Abia așteptam să mă săruți. Sunt nerușinată?

— Ești bucuria vieții mele, i-am spus, simțindu-mă brusc foarte bătrân. Am scos din buzunar ziarul de seară. Este un film bun la „Odeon". Sau o piesă mediocră la teatru. Sau ce dorești?

Își privi vârful pantofilor.

— Nu te supăra pe mine. Dar nu vreau să merg nici la film, nici la teatru.

— Desigur că nu mă supăr. Dar dacă mergem să ne plimbăm, va trebui să mă conduci. Sunt străin pe aici.

— Ooh, spuse ea. Răule, răule! N-am spus că vreau să mă plimb. Există pădurea Benton. Am o prietenă acolo. Dar nu e nevoie să o vedem.

Mă luă de braț, ținându-mă strâns, în timp ce mergeam spre stația autobuzului de Benton. Trecând pe lângă magaziile în jurul cărora plutea mirosul greu, uleios al lânii neprelucrate, pe lângă birourile minuscule, cu mobilele lor de mahon și scaune înalte, pe lângă Bursa de lână în stil gotic, țâșnită parcă dintr-o pictură a lui Gustave Dore, mă simțeam așa cum cred că se simt patronii, stăpânii, conducătorii ale căror mașini impunătoare staționau ici-colo; orașul era al meu, ca o mamă iubitoare, întunecimea și murdăria lui erau temelia casei mele din Ilkley, Harrowgate sau Burley, erau sursa vacanțelor mele la Biarritz sau Monte Carlo, originea costumului meu croit din propriul meu balot de stofă; Susan mă eliberase de orice invidie în clipa aceea, mă făcuse bogat. Mergeam încet, cercetând toate vitrinele; am cumpărat o pereche de pantofi de golf din piele de vițel roșcat, făcuți de comandă, o cămașă din mătase naturală, tot de comandă, o duzină de cravate de lână, o pălărie de fetru moale de cinci lire, un pămătuf de bărbierit din păr de castor și un automobil „Triumph". Lui Susan i-am cumpărat o sticlă mare de parfum „Coty", o capă de vizon, o perie de cap cu mâner de argint, un capot de nylon și un borcan cu mure zaharisite. Sau, mai bine zis, așa aș fi făcut dacă magazinele nu ar fi fost într-adevăr toate închise nu știu din ce motive.

Autobuzul avea scaune de lemn, asta îi amintea lui Susan călătoriile ei pe continent în clasa a II-a. Sporovăi cu vocea ei subțire și limpede despre Rouen, Paris, Versailles și Reims, despre St. Malo, Montmartre și Montparnasse, despre Luvru și Comedia Franceză, dar nici un moment nu am avut sentimentul că se lăuda, nu avea nici o urmă de îngâmfare în ton; fusese în toate locurile acestea, o interesaseră foarte mult, și voia să-mi povestească totul despre ele. Leddersford este un loc unde oamenii care-și dau aere nu plac. A vorbi aici engleza fără accentul din nord este în sine ceva suspect; localnicii consideră asta drept afectare. Dar a vorbi despre vacanțe în străinătate trădează fără greș indivizii suspuși, pe cei atotputernici, care fac pe grozavii, dar nu valorează mai mult decât ceea ce credem despre ei. Toți oamenii de pe platformă o auziseră pe Susan; cu toate astea, fețele lor nu vădeau semne de indignare. Dimpotrivă, privirile erau indulgente și trădau chiar o melan-

colică admirație (prințesa venise printre noi, era atât de aproape, încât am fi putut-o atinge dacă am fi îndrăznit) cu care trebuia să mă obișnuiesc, fiindcă o întâlneam oriunde mă duceam cu Susan.

— Îmi stârnești invidia, am spus. Mi-ar plăcea să vizitez și eu Franța, dar înainte de a fi prea bătrân ca să mă mai pot bucura.

— Nu ești bătrân, prostănacule!

— Ba da, sunt foarte bătrân. Am douăzeci și cinci de ani. Sunt un veritabil B.L.

— Ce-i aceea un B.L.?

— Glumești. Nu se poate să nu știi.

— Serios că nu știu.

— Bătrân libidinos.

Mi-am scos din buzunar un carnețel și am mâzgălit în el o clipă.

— Ce faci acolo? Privi peste umărul meu. Ah, Joe, ce rău ești. Am s-o rup.

Am pus carnetul la loc.

— Fac o colecție de „susanisme", am spus eu. Aseară mi-ai spus că am o voce de caramea și că zâmbetul meu e bătrân și răutăcios. E destul de mult pentru început.

— Totuși, așa e, spuse ea. Ai o voce de caramea, plăcută și catifelată. E minunată. Eu ador caramelele. Aș ronțăi acum una, dar mi s-a terminat cartela.

— E foarte trist, am spus. Dacă ai căuta în buzunarul meu din dreapta, poate ai găsi ceva . . .

Se aplecă peste mine, și părul ei moale, mirosind a portocale, îmi gâdilă obrazul. Cu colțul ochiului am văzut strada pe care locuia Elspeth. Trupul lui Susan era cu totul altfel, mă gândisem la asta mai demult. Prin straturile de îmbrăcăminte, îți permitea o intimitate minimă, jucăușă și era mai tânăr, mai puternic, mai curat decât acel instrument de plăceri pe care Alice îl folosea în camera lui Elspeth.

Susan țipă de bucurie.

— Vai, Joe, exact asta voiam! Îmi adresă un zâmbet radios. Joe, oare totdeauna ai să-mi dai ce-mi doresc?

— Întotdeauna, draga mea.

Îmi ținu strâns mâna tot restul călătoriei, lăsând-o doar ca să mai pună în gură o caramea.

Odinioară Benton fusese ur orășel mic și drăguț, cu un specific al lui; avea chiar și o brânză renumită căreia i se spunea: „Benton Blue“. Acum, orășelul vechi, cu casele lui cenușii de piatră, se îngrămădea în jurul pieței pavate, închistată în tencuială, cărămidă și beton. Dar pădurile au rămas aceleași, deși șoseaua asfaltată care le traversează ca o panglică neagră a distrus aproape complet liniștea adâncă și înfricoșătoare pe care trebuie s-o aibă orice pădure. În timp ce mergeam pe șosea, Susan mă luă de braț. De ambele părți ale drumului se înșirau regimente de brazi reci și umezi; nu se afla nimeni prin apropiere și era liniște, dar nu liniștea pe care aș fi dorit-o eu. La capătul acestei plantații de brazi era un pârleaz în spatele căruia se înălțau copacii, adevărați copaci englezești, cu mugurii gata să țâșnească asemeni unui cântec de pasăre. L-am sărit și ne-am continuat drumul prin pădure până am ajuns la o scobitură în coasta dealului. Ca și când s-ar fi supus dorinței mele, soarele începu să apună, pentru a ne feri de priviri indiscrete în momentul când am întins pe jos haina mea de ploaie și am tras-o pe Susan lângă mine.

Mă ținu strâns îmbrățișat în timp ce ne-am sărutat. Mă gândeam la diferența dintre ea și Alice. Și Alice mă ținea strâns, dar era conștientă de trupul meu care rămânea lipit de al ei; Susan strângea cu un fel de abandonare copilărească. Îmbrățișarea ei era stângace, așa cum și-ar ține partenerul o dansatoare proastă.

— Nu te simt, am spus.

I-am descheiat paltonul și am vârât mâinile dedesubt, mângâindu-i spatele cald sub puloverul subțire de cașmir. Fusta i se ridicase mai sus de genunchi; o trase în jos în mod automat. Tremura la fel ca la sindrofia Carstairsilor, cu o seară înainte; i-am atins foarte ușor sânul.

— Îți bate tare inima, am spus. Sper că nu ești speriată cu adevărat, nu-i așa, draga mea?

— Ba da, acum sunt puțin, șopti.

Mi-am vârât mâinile prin mânecile largi ale paltonului ei și i-am dezmierdat brațele. Pielea îi era atât de răcoroasă și netedă, încât degetele mele îmi părură murdare și butucănoase. Apoi i-am cuprins încheietura mâinii între degetul mare și cel mic.

— Ce încheieturi delicate ai.

— Acum mă sperii cu adevărat, spuse ea fericită. Exact ca Scufița Roșie și lupul cel rău și mare.

— Dar eu sunt cu adevărat un lup rău, am spus, îngroșându-mi vocea și mușcându-i urechea.

— Oh, spunea ea. Susan ametește, Susan e furnicată peste tot, mai fă-mi o dată așa . . .

Strângând-o puternic în brațe, am simțit cum mă cuprinde un sentiment de singurătate, atât de real, ca mirosul de cimitir al buruienilor, melancolic ca susurul pârâiașului din vâlceaua de lângă noi. Mă simțeam greoi ca o zi de duminică; era ca și când timpul m-ar fi zvârlit deodată într-o lume ce semăna cu o litografie proastă, încremenită, sumbră, monotonă, fără vreo speranță. M-am smuls din tabloul schițat în culori atât de triste de sentimentul singurătății mele: pădurea în lumina înserării, cele două siluete îmbrățișate fără nici o noimă, umbrele din fundal care păreau să stea la pândă, și începui să scormonesc în minte după cuvinte frumoase, pe care să i le spun lui Susan.

— Doamne, am început, ești atât de frumoasă și de dulce, că nici nu-mi vine să cred. Parcă ai fi o floare de primăvară . . .

— Iar tu ești ca marea pe zi de furtună, spuse ea. Nu știu de ce. Ah, știu, Joe. Se opri brusc. Joe, vreau să-mi spui ceva.

— Orice dorești, iubito.

Îmi mângâie părul.

— Ai un păr minunat, atât de suplu, de moale și de bălai.

Mi-am adus aminte de Alice, care mă sfătuise cu mult timp în urmă să nu-mi mai dau cu briantină („zău așa, dragul meu, parc-ai fi dansator de local") și m-am felicitat că-i ascultasem sfatul: dacă mâna lui Susan ar fi dat de un strat de grăsime parfumată, s-ar fi dus naibii toată atmosfera.

— Joe, spuse ea. Ai gândit aseară că m-am purtat ca o stricată. Vai, am fost atât de nerușinată! . . .

— Ai fost delicioasă, draga mea.

— Așa de frică mi-era că nu mă mai placi! Păreai rece, indiferent . . . Își trecu degetele peste fruntea mea. Ești un bătrân încruntat. Mă sărută pe frunte. Am să-ți netezesc încruntarea cu sărutări. Nesuferitule, mă placi, sau nu, spune?

— De când te-am văzut, nu mai am somn.

— Iar mie mi se păruse că ești odios, spuse ea. Îmi aruncai niște priviri! Și te uitai la Jack de parcă ai fi vrut să-l ucizi.

— Chiar asta aș fi vrut. Eram foarte gelos.

Mă apucă de încheietura mâinii.

— Ce oase puternice ai! Și ce gât! Zău, și chiar erai gelos? Nimeni n-a mai fost gelos pe mine până acum Cel puțin așa cred.

— Ai zdrobit atâtea inimi, încât nu mai știi.

— Ce nostim! Atunci sunt *une femme fatale*[1], ca Alice? În piesa *Ferma*, voiam să spun. Felină și seducătoare?

— Nu ești de loc.

— Ești rău, spuse ea și se trase mai la o parte. Joe Lampton, nu vreau să mai am de-a face cu tine.

— Ești mult mai mult decât *une femme fatale*, am spus eu. Ești o zână fermecată, tânără, proaspătă și frumoasă... Mi-am amintit de cuvintele Evei. *Comme la rose au jour de la bataille*[2].

— Vai, ce frumos! spuse ea. Repetă cuvintele în franțuzește; accentul ei era mult mai bun decât al meu. Încolăcindu-și brațele în jurul gâtului meu, mă acoperi de sărutări. Dragul, dragul meu Joe. Apoi am rămas un timp tăcuți. Joe, murmură ea, la ce te gândeai atunci. la serată? Mi-ai promis că ai să-mi spui când vom fi singuri.

La ce mă gândisem oare? Mi-am amintit de scopul pe care mi-l fixasem. Privindu-i ovalul palid al feței, ochii mari, acum gravi și întunecați, în minte îmi reveni o frântură dintr-o poezie care îi plăcuse mult lui Alice: „Trupul tău e ca laleaua, / Ochi adânci, obraz ca neaua...“

— Asta-i din Betjeman, spuse ea. E superb, totuși nu sunt chiar așa de frumoasă.

— A fost scris pentru tine, am spus eu. De azi înainte ai să fii laleaua mea. Am să-ți spun lalea, vrei?

---

[1] Femeie fatală (în limba franceză în original).

[2] Ca trandafirul în ziua bătăliei (în limba franceză în original).

Mă lovi peste braț.

—'Joe, tu mă înnebunești! Spune-mi, aseară la ce te gândeai?

Dacă i-aș spune, într-adevăr, la ce mă gândeam, ce s-ar întâmpla oare? Gândeam că am pus în aplicare sfatul prietenului meu, și am cucerit-o, e a mea, și pot face ce vreau cu ea. L-am învins pe păcătosul de Wales. Am să mă însor cu ea chiar de am să-i fac înainte un copil. Am să-l silesc pe taică-său să-mi dea un post de mâna întâi. N-am să mai număr fiecare bănuț. Și, din când în când, mă străbătea o durere ascuțită ca o durere de dinți: senzația singurătății, chinul de a simți nevoia singurei persoane de care nu voiam să am nevoie. Astea erau gândurile mele, la care se adăuga o satisfacție brutală în fața fecioriei și tinereții Susanei și un simțământ de milă, deplasat ca o diademă de strasuri pe fruntea unei broaște. Mi-am înăbușit glasul conștiinței și am lăsat rațiunea să mă călăuzească.

— Ai să te superi pe mine dacă am să-ți spun, am zis.

— Promit că nu. Jur!

— Nu pot.

— Ești josnic, spuse ea. Ochii i se umplură de lacrimi. Mi-ai promis. Mai bine nu-mi spuneai.

Am sărutat-o cu putere.

— Te iubesc, am spus. Te-am iubit întotdeauna. La asta mă gândeam.

— Și eu te iubesc, murmură ea.

Mi-am introdus în voce doza corectă de încântare și neîncredere.

— Adevărat, Susan? Sincer și cinstit? Oh, draga mea, nu-mi vine să cred.

— E adevărat. Cred că te-am iubit tot timpul, chiar și atunci când gândeam că ești îngrozitor, mă gândeam într-una cât ești de îngrozitor. Și ieșeam cu Jack, dar fără să-mi facă plăcere.

— Erai îndrăgostită de Jack?

— Nu cu adevărat. Îl cunosc de multă vreme, și mama îl place. E foarte serios și așezat.

— Eu sunt serios și așezat?

Își plecă ochii.

— Tu mă faci să mă simt foarte ciudat aici, înlăuntrul meu. Nu am mai simțit niciodată astfel.

— Și tu mă faci să mă simt foarte ciudat înlăuntrul meu. Știi, te blestemam de sute de ori... când ieșeam înainte împreună, păreai atât de rece și distantă, atât de infernal de platonică. Pur și simplu, m-am lăsat păgubaș, totul mi se părea fără sens.

— Pe legea mea, ardeai de dorințe refulate, ca eroii din cărți.

— Chiar așa.

— N-ai încercat niciodată să mă săruți.

— Ar fi fost zadarnic. Știi totdeauna când o femeie vrea să fie sărutată.

— Nu-ți place să fii respins, nu-i așa, Joe?

Avea în ton o viclenie care mă descumpănea.

— Nu, am să fiu cinstit cu tine. Nu suport să fiu refuzat. Nici tu nu ai suporta dacă ai fi în locul meu.

— De ce îți vine ție mai greu decât mie?

M-a iritat. Ea era norocoasă, fusese întotdeauna norocoasă, nu a știut niciodată ce înseamnă un dormitor neîncălzit și o cameră de zi prost acrisită, cu un radio care îți sparge urechile, nu a avut niciodată grija examenelor sau a unei slujbe sau aceea de a-și strânge bani pentru haine noi; chiar și felul ei de a vorbi cu o ușoară afectare copilărească era un lux pe care nimeni din rândurile clasei muncitoare nu și-l putea permite. Aș fi vrut să-i trântesc în față toate astea; dar n-ar fi înțeles și, în orice caz, eu trebuia să-i apar sub alt chip. Am simțit instinctiv că avea despre Joe Lampton o concepție pe care nu-mi era îngăduit să o dezmint până în cel mai mic amănunt. Mila de sine însuși și conștiința de clasă nu erau incluse în această concepție. Alice ar accepta asemenea lucruri, cu toate că și-ar bate joc de prostia mea. Alice era destul de matură ca să înțeleagă că bărbații nu sunt croiți dintr-o bucată, destul de matură ca să mă accepte așa cum eram, și nu așa cum ar fi dorit ea să fiu. Eu o priveam pe Susan nu ca Susan, ci ca o partidă de categoria întâi, frumoasă, fiică de mare industriaș, care îmi putea oferi cheia de la peștera lui Aladin, unde zăcea satisfacerea ambițiilor mele. Iar ea mă lua drept iubitul perfect și un tovarăș încântător, pasionat, tandru, excitant și foarte inteligent;

bineînțeles, s-ar putea ca Susan să fie gata să mă accepte cu toate lipsurile mele pentru că mă iubea din toată inima; s-ar putea într-adevăr ca, purtându-mă urât cu ea, să fi fost o metodă sigură de a o ține. Dar nu-mi puteam permite nici un risc.

— Sunt foarte timid, am spus. Știu că sună caraghios, dar nu pot să cred niciodată că o femeie ar putea să mă placă atât de mult ca să mă lase s-o sărut. I-am luat mâna. Draga mea, știu că sună caraghios, dar așa este. Și poate... da, poate sunt și puțin vanitos. Îngâmfare masculină... o să ți se pară ciudat, dar mă gândesc că sunt neatrăgător și în același timp prea reușit ca să fiu respins. M-am tras puțin deoparte și am aprins o țigară. Ah, doamne, mi-e scârbă de mine însumi! Ce pacoste să-ți legi viața de un tip bizar ca mine.

În timp ce cuvintele îmi ieșeau din gură, simțeam că îmi erau complet străine, că nu aveau nimic comun cu mine. Și nici nu aveau: o parte din mine simțea o mare duioșie pentru ea — era încrezătoare ca un copil — dar partea hotărâtoare din mine continua operația conform planului prevăzut.

Îmi sărută mâinile.

— Sunt frumoase. Puternice. Dar nu sunt ascultătoare. Când sunt cu Susan, umblă mereu pe unde nu trebuie. Ah, Joe, ce neascultător ești. Și mâinile tale sunt neascultătoare. Și sunt atât de calde, ca niște pâinișoare scoase de la cuptor. Ah, ești minunat, ești cel mai minunat om din lume! Nu, nu ești de loc bizar. Așa sunt aproape toți bărbații.

— Nu, nu cred.

— Prostule. Toți sunt ca tine. Acum mă faci tu pe mine să mă simt bătrână.

Avea mâinile înghețate.

— Mai bine să plecăm, am spus. Ți-e frig.

— Nu mi-e frig. Cu Joe al meu, nu mi-e frig niciodată.

— Draga mea Susan. Am să-ți țin mereu de cald. Dar încă nu-i vară, trebuie totuși să plecăm.

— Nu mi-e frig, și gata!

— Fără vorbe, că te bat măr.

— Vai, ce mult mi-ar plăcea!

Am ajutat-o să se ridice. Își apropie obrazul de al meu, ridicându-se în vârful picioarelor.

— Joe, mă iubești cu adevărat?
— Doar știi că da.
— Cât de mult?
— De o sută de mii de lire, am spus eu. De o sută de mii de lire.

17

HOYLAKE își descoperi toți dinții falși într-un zâmbet strălucitor.
— Stai jos, Joe. O țigară?
Ușoara strângere de inimă pe care o avusesem când am intrat în biroul lui se risipise; era clar că nu aflase nimic despre legătura mea cu Alice. Mă cam speriasem din cauza asta; funcționarii primăriei nu au voie să facă ce vor în timpul lor liber. Întotdeauna umbra primăriei plutește amenințătoare deasupra lor. Am cunoscut funcționari căsătoriți cărora li se pusese în vedere fie să înceteze cu adulterele, fie să-și dea demisia. Totuși, nu-mi venea să cred că mi s-ar fi putut întâmpla ceva neplăcut în dimineața aceea. Eram într-o dispoziție prea bună, mi se părea că norocul mă urmărește ca un câine mare și credincios. De o lună ieșeam cu Susan zi de zi, iar amintirea celor petrecute cu o noapte înainte, când am făcut amândoi pe dădaca la bebelușul familiei Storr, mai dăinuia ca o plăcere în conștiința mea. O lume care cuprindea atâtea plăceri, gândii eu, nu putea face nici cel mai mic rău.
— Ce vreme îngrozitoare, am deschis eu vorba.
Hoylake încetă să mai mâzgălească pe sugativă și privi pe fereastră. Zgomotul ploii umplea camera cu o liniște ritmică.
— Valea asta e o cursă a ploilor, spuse el.
Rândui hârtiile de pe birou cu gesturi vagi, nehotărâte, ca și cum ar fi existat un anume fel de aranjare care ar fi putut să-mi comunice în locul lui tot ce avea el să-mi spună.
— Ți-ai deprins munca foarte repede, mi se adresă.
— Mulțumesc, domnule.
— Ești de șase luni aici, nu-i așa?

— Da, am răspuns eu, întrebându-mă unde naiba voia să ajungă.

June intră cu o ceaşcă de ceai.

— Ah, exclamă Hoylake, o gustare binevenită! Adu-i, te rog, şi domnului Lampton una, vrei copila mea?

Îşi sorbi ceaiul încet, ca şi cum ar fi fost amar. June intră cu o altă ceaşcă din porţelan alb cu albastru, marca „Worcester".

— E o ceaşcă foarte frumoasă, spuse Hoylake. S-ar părea că June are o slăbiciune deosebită pentru dumneata!

— E ceaşca mea personală.

— Ah. Eşti un sybarit[1], după câte văd. Stinse ţigara şi aprinse alta. Ei bine, spuse el dregându-şi vocea, am să-ţi povestesc pe scurt biografia mea, Joe. M-am născut aici în Warley. Aici mi-am petrecut toată viaţa. Familia mea, de asemenea. M-am căsătorit cu o fată de aici, şi trebuie să spun că nu am regretat niciodată. Cunosc Warleyul ca propria-mi palmă. De fapt, chiar mult mai bine, pentru că palma nu mi-o cunosc. Îi ştiu foarte bine pe toţi consilierii municipali. În special pe consilierul Brown. Am fost colegi de şcoală.

Se opri. Ceaţa din mintea mea se limpezi deodată, iar inima începu să bată neplăcut de tare.

— Te-ai descurcat excepţional de bine aici, Joe. Şi mă bucur foarte mult să văd că ai toate calităţile ca să reuşeşti şi mai bine. Toate drumurile sunt deschise la noi pentru cei ce merită să avanseze, ştii asta. Oamenii rămân rareori timp îndelungat în Warley. Sunt mutaţi în centre mai importante. Primesc salarii mai mari, dar viaţa îi costă mai mult; sunt puşi în faţa alternativei fie să locuiască într-o stradă dosnică acolo, sau într-o suburbie elegantă aici. E mult mai plăcut aici — poţi să locuieşti în apropiere de locul de muncă şi totuşi să fii ca şi la ţară. Îţi place aici, nu-i aşa?

— Foarte mult.

— Ah, eşti un tânăr cu scaun la cap. Din nou îşi drese glasul. Este foarte probabil că o să te irite ceea ce am să-ţi spun acum. Într-un fel, ai avea dreptul.

---

[1] Amator de plăceri, de frumuseţi. Cuvântul îşi trage originea de la vechiul oraş grec Sibarys, renumit pentru bogăţiile şi viaţa trândavă a locuitorilor săi.

„Acuma vine", mă gândii eu. Mi-am compus o figură calmă, inexpresivă.

— Ceea ce faci în timpul tău liber, te privește, Joe. În anumite limite, bineînțeles, și nu e nevoie să-ți spun care sunt aceste limite.

— Au fost plângeri împotriva mea?

Ridică mâinile, ca și când s-ar fi ferit de un atac.

— Nu voiam să spun asta, Joe. Pentru dumnezeu, să nu mă înțelegi greșit. În ceea ce privește limitele aparențelor convenționale — oricare or fi ele — te asigur că nu le-ai depășit.

— Atunci ce-am făcut?

L-am privit supărat, dar îmi ocoli privirea. Orbitele lui ascunse de ochelari erau îndreptate spre mine, dar aveam impresia că ochii, adevărații lui ochi, rătăceau ca niște șoareci prin biroul întunecos și îmbâcsit.

— Am să-ți spun ce-ai făcut. Nu-i vorba de nici o necuviință. Hai s-o luăm altfel: trebuie să-ți dau unele sfaturi despre felul cum se trăiește la Warley. Vorbim ca de la bărbat la bărbat. Spre binele tău. Și pentru că îți sunt superior — îmi făcu cu ochiul în semn de scuză — trebuie să mă asculți, pisălog bătrân ce sunt. Ei bine, să continuu. Sunt sigur că ai unele noțiuni despre organizarea conducerii locale. Cea mai importantă rotiță a mașinăriei este, teoretic, consilierul. În practică, totuși, funcționarul superior este acela care conduce. Consilierul poate fi schimbat; funcționarul, dacă nu este necinstit, prea desfrânat, sau incompetent până la tâmpenie, se află într-o siguranță absolută. Nimeni nu se poate atinge de el dacă-și face treaba cum trebuie. Dacă își face munca așa cum ți-o faci tu, Joe, nimeni nu va încerca să-l dea afară. Asta și în interesul lor, nu numai al tău.

Telefonul începu să sune.

— Scuză-mă, Joe. Hoylake la telefon. Da. Da. Desigur. În maximum cincisprezece minute. Acum sunt ocupat. Te chem eu. La revedere. Se întoarse din nou spre mine. Cum îți spuneam, oamenii își văd în primul rând de interesele lor. Funcționarul este în perfectă siguranță în ceea ce privește postul său. Dar asta e tot... Avansarea este cu totul altceva. Avansarea, indiferent de recomandarea șefului departamentului, depinde de votul majorității comitetului. Apoi, de tot consiliul. Și,

tu știi, consilierii sunt ca oile. Dacă o personalitate puternică se declară categoric împotriva avansării unui funcționar, majoritatea îl va urma. Îl vor urma pentru a se pune bine cu el, sau pentru că îi sunt îndatorați într-un fel oarecare, sau pur și simplu deoarece gândesc că din momentul ce înțeleptul consilier Cutare este împotriva respectivului, trebuie să fie ceva cu el. Și, bineînțeles, există întotdeauna o ultimă resursă de a oferi un motiv întemeiat, în stare să dejoace planurile acelora care ar îndrăzni să se opună consilierului nostru ipotetic...

— Vreți să spuneți că domnul consilier Brown...

Interveni grăbit:

— Nu, nu-i vorba de asta. Nu discut despre consilierul Brown. Ți-am spus că suntem foști colegi de școală și că între noi este mai mult decât o cunoștință întâmplătoare. Pe când singura legătură pe care o ai dumneata cu consilierul Brown este că l-ai întâlnit o dată sau de două ori aici și îl vei mai întâlni la comisia personalului.

— Mi-l amintesc. Un om vesel. Își cam exagerează rolul omului de afaceri grosolan din Yorkshire.

Hoylake chicoti:

— Rămâne între noi, așa e. Dar nu e prost. S-a ridicat din nimic, din absolut nimic. Am vorbit cu el despre tine în câteva ocazii. Am spus că ești un tânăr cu perspective. Foarte inteligent. Destul de inteligent ca „să înțeleagă pe moment despre ce e vorba fără sentimentalisme ieftine".

Îmi ofer încă o țigară. Am observat că portțigaretul lui era de argint.

— N-aș putea să-mi măsor exact gradul de inteligență, domnule Hoylake, am spus eu. Dar vă înțeleg foarte clar.

M-am străduit să zâmbesc.

— Perfect, perfect. Să spunem atunci că vorbesc în termeni generali. Închipuiește-ți că aș fi, dacă vrei, profesor la un curs de vară... Consilierul Brown, fiindcă i-ai pronunțat numele, este un om foarte bogat. E foarte influent. Este și un om încăpățânat, pe care nu-l poți scoate dintr-ale lui. El este, după cum știi, președintele comisiei personalului. E ca un mecanic de precizie, îi

place ca totul în jurul lui să meargă fără defecțiuni, ca o mașină de primă calitate. Viața lui și a familiei sale a organizat-o până în cele mai mici amănunte pentru următorii douăzeci de ani. Dacă cineva i s-ar așeza în cale, ar fi nemilos . . .

În cameră se făcuse întuneric; Hoylake aprinse lampa de birou. Cercul galben de lumină îți dădea iluzia că masa de mahon era mult mai mare decât în realitate, destul de mare pentru a face o operație pe ea. Pielea lui Hoylake era uscată ca pergamentul și avea linii aspre de comisar, de la nări spre colțurile gurii. M-am simțit mic și înspăimântat, apoi deodată se urcă în mine un val de furie care mă învioră brusc.

— Poate ar fi mai bine să-mi caut un serviciu în altă parte, am spus eu.

— Doamne-dumnezeule, dragă prietene, cum ți-a venit ideea asta? Mă amenință în glumă cu degetul: Mă tem că nu mi-ai acordat întreaga atenție. Deși mi-am dat toată osteneala să subliniez — în termeni cât mai viguroși — munca ta foarte bună, totuși, după cum am arătat, problema avansării nu se pune în prezent. Dacă superiorul tău imediat, domnul Harrod, ar primi alt post, atunci s-ar schimba socoteala . . . Asta-i micul nostru secret; vedem noi pe urmă ce-o să mai fie . . .

Mi-am reamintit privirea trufașă a doamnei Brown, clădirea impunătoare de pe bulevardul Plopilor, plină de lumină, de muzică, mașina de un roșu obraznic a lui Jack Wales și accentul lui universitar perfect — uite că rămăsesem iar pe dinafară, cu mutra mea mică și mânjită lipită de geamul prăvăliei, pierdusem bănuții cu care aș fi putut cumpăra acadelele, și negustorul mă alunga.

— N-ai nici o prietenă în Warley, Joe? Sau, cum spunem noi pe aici, nu ești în vorbă cu nimeni?

— Mai am timp, am răspuns eu.

— Hm. Ai succes la femei. Uneori asta e o nenorocire. Te pune în niște situații . . . Sigur, ar trebui să te gândești de pe acum la însurătoare. Pentru un bărbat nimic nu e mai bun decât o căsătorie făcută în tinerețe. Îți mărește simțul răspunderii, știi pentru ce muncești . . .

— Asta e foarte adevărat, am spus, făcând un efort să nu se simtă furia în vocea mea. Omul devine mai maleabil . . .

— Sună cam .amar ce spui, spuse dojenitor. Apropo, vii la balul primăriei?

— Sper. Dacă am să găsesc de închiriat un frac.

— La balul primăriei vin fete foarte drăguțe. Îmi făcu iar cu ochiul, de astă dată, complice. Am să-ți fac cunoștință cu câteva.

— Mă gândisem să merg cu cineva.

— Semestrul de primăvară se termină la 15, spuse. Balul are loc la 25.

— Nu știu ce vreți să spuneți.

— Haide, hade . . . Zâmbi cu buzele, dar nu și cu ochii. Sunt sigur că înțelegi. Vreau să-ți fac economie de o liră. Doar nu te duci la vie cu struguri, nu-i așa? Privi ceașa goală. Eu aș mai lua un ceai.

M-am ridicat.

— Am s-o rog pe June să vă aducă.

— Am să telefonez să mai aducă două cești, spuse el. Nu pleca încă, Joe. Încă n-am terminat.

Simțeam nevoia să beau a doua ceașcă, gura mi-era uscată ca iasca și limba parcă mi se umflase.

— Ca în Cehov, nu-i așa? spuse pe neașteptate. Stăm aici, bem ceai și vorbim despre viață . . . Fără spectatori, din păcate. Înțelegi ce vreau să spun, nu-i așa?

Am râs. Râsul suna răgușit, forțat, și l-am întrerupt la jumătate.

— Într-adevăr. Mi-a făcut plăcere mica noastră discuție intimă, domnule Hoylake. Și o să-mi aduc aminte de ce ați spus: sunt câteva fete foarte drăguțe care vin la balul primăriei.

— Așa e bine, rosti aprobator, așa e bine. Nu o spun adeseori, Joe. dar tu ai un viitor strălucit înaintea ta.

— Ai stat mult cu *Fuehrer*-ul, mă apostrofă Teddy Soames când m-am întors. Te-a săpunit puțin nu-i așa?

— De loc, am spus. Discuția noastră s-a desfășurat într-o atmosferă de perfectă înțelegere.

Am căscat, mă simțeam atât de obosit, încât aș fi putut să mă culc pe podea.

— Spune, ce-a fost? întrebă el. Doar nu te-a ținut

acolo douăzeci și cinci de minute numai ca să vă înțelegeți perfect. Uneori n-am încredere în tine, Joseph. Despre ce-ați vorbit?

— Despre amor, am spus.

18

ÎN SEARA aceea, îndreptându-mă spre casă, am intrat într-o drogherie să-mi cumpăr niște lame. Proprietarul magazinului, un bărbat înalt, slab, cu o mutră încruntată de sergent-major, discuta politică împreună cu un client, un negustor burtos. Droghistul știa că lucrez la primărie și mă salută rostindu-mi și numele. (Se adresa mai tuturor clienților spunându-le pe nume, ceea ce constituia unul din motivele prosperității sale.)

— Bună seara, domnule Lampton, cum stăm cu finanțele orașului?

— Suntem solvabili, am răspuns.

— Păcat că nu se poate spune același lucru despre toată țara, oftă clientul cel gras.

— Așa e, Tom, niciodată n-ai spus un adevăr mai mare! Fața droghistului era aproape vânătă de supărare. Totul e rațională, nimeni nu se mai ține de nici o făgăduială. Parcă ar vrea cu tot dinadinsul să ducă de râpă comerțul, industria. Unde-i libertatea noastră? Avea dreptate Winnie. Am încăput și noi pe mâinile Gestapoului.

Vânzătorul din drogherie tocmai termina de legat un pachet mare pentru negustor.

— Aveți dreptate, domnule Robbins, spuse el. Și să nu mai vorbim de impozite . . .

Era un om voinic, la fel de înalt ca mine, cam la vreo 40 de ani. Mi-am adus aminte cum odată îmi spusese că lucra la Robbins de douăzeci de ani. Fără îndoială că el era nătăfletul bun la toate care făcea tot ce era mai greu și la orele cele mai incomode. Avea fața lividă, cu un surâs înghețat, iar obiceiul de a se tot ploconi îi gârbovise umerii, odinioară drepți, poate chiar atletici.

— Aveți dreptate, domnule Robbins, repetă el. Într-adevăr, așa este.

Zâmbi și mai larg, dând din cap, înlăturindu-și vorbele. Ceilalți doi nu-i aruncară nici o privire, deși stăteau nas în nas cu el.

Am plecat din prăvălie scârbit. Cum dracu suportă omul acesta asemenea lucruri? Bine, se vânduse. Dar pe ce preț? Poate pentru șapte lire pe săptămână, și nici măcar n-are-siguranța că nu va fi dat afară; pâinea lui zilnică depindea de un singur individ, și individul ăsta era ignorant, grosolan și cărpănos. Apoi mi-am adus aminte de întrevederea mea cu Hoylake, și m-am gândit ce diferență neânsemnată exista de fapt între mine și vânzătorul de la drogherie. E drept că aveam mai mulți bani, condiții mai bune de muncă și eram sigur pe postul meu; dar în fond ne aflam în aceeași situație. Stăpânul meu era mai binecrescut decât Robbins și avea mai puțină putere asupra mea; totuși, era stăpânul meu. Numai că prețul meu era ceva mai ridicat, asta constituia singura deosebire.

Mai ploua încă; am prins autobuzul în stație. Mirosea a haine ude și a mahorcă veche și nu era nici un loc liber. M-am dus în față, cufundat în gânduri, și abia când am ajuns în apropiere de strada Vulturilor mi-am dat seama de situația încâlcită în care mă aflam. Când am reușit să cobor din autobuz, abia mai puteam să respir și hainele mi-erau complet mototolite.

Am pornit pe strada Vulturilor, ridicându-mi gulerul și ținându-mi pălăria în contra vântului și ploii; la un moment dat am văzut „Austin"-ul lui Bob Storr dispărând pe strada St. Clair.

După ce am luat ceaiul, i-am dat un telefon.

— Bob, mai ai nevoie de cineva care să vegheze mâine bebelușul?

— Nu sunt sigur... Așteaptă o clipă, Joe. Avea un ton reținut.

— Săptămâna trecută spuneai că ai avea nevoie...

— Da, da, desigur. Stai s-o întreb pe Eva.

Am așteptat; de enervare, inima începuse să-mi zvâcnească în piept cu „putere' știam ce avea să urmeze.

— Îmi pare foarte rău, bătrâne, răspunse după un timp, dar Eva a invitat câțiva prieteni. Rămâne între noi — e vorba de treburi profesionale. A citi de curând articolele alea... despre cum trebuie să-și împingă o soție bărbatul spre succes. În ceea ce mă privește, aș

ieşi în oraş, sunt nişte pisălogi, dar n-am încotro. Cu altă ocazie, da? De altfel, vremea a început să se încălzească. Râse; mi s-a părut că disting în râsul lui o notă de satisfacţie răutăcioasă. Transmite-i salutări lui Sue, spuse. Şi din partea Evei. Îmi pare rău că te-am încurcat, Joe.

— Nu face nimic, spusei. Nu m-ai încurcat de loc.

— Eu, când eram mai tânăr, obişnuiam să mă duc la „Folly". Nici dracu nu mai calcă azi pe acolo. Şi chiar dacă ai să găseşti ceva lume, n-or să te deranjeze. Râse din nou. E o pacoste să fii tânăr şi să ai temperament într-o ţară cu climă rece.

— Mie-mi spui?! i-am răspuns. Mie-mi spui?! Ei, acu ce să fac, am să mă reântorc la voluptăţile economiei politice. La revedere, Bob.

Am închis telefonul şi m-am dus la fereastră. Pământul strălucea spălat de ploaie. Odaia era liniştită. Ai casei se duseseră la teatru şi n-aveau să se întoarcă până târziu. În cămin focul ardea cu flăcări mari, răspândind o mireasmă plăcută, ca în prima zi când veniserm. Această pace din jurul meu mă proiectă dintr-o dată în afara timpului. A trebuit să mă uit în ziar ca să mă asigur ce dată era. Aveam impresia că retrăiam seara trecută, ştiind însă că va trebui să îndur din nou discuţia cu Hoylake şi convorbirea telefonică cu Bob.

Aşadar, am aprins o ţigară şi m-am reântors la economia politică a lui Benham. La jumătatea unui capitol, m-am oprit. Nu înţelegeam o iotă. Adevărul era că primisem o lecţie crâncenă de economie politică. Vom începe prin a examina cazul Joseph Lampton. Data naşterii: ianuarie 1921. Localitatea: Dufton. Tatăl: John Lampton. Ocupaţia tatălui: contramaistru. Studii: Şcoala superioară din Dufton. Debutul: în 1937, funcţionar inferior la administraţia financiară a primăriei din Dufton. În 1940: sergent-observator. Între 1943—1945: lagărul de concentrare 1 000, Bavaria. Serviciul actual: funcţionar superior la serviciul de verificare, secţia contabilitate, al primăriei din Warley. Încadrarea $A.P.T._2$ (categoria a doua din tabelul tarifar). Resurse: opt sute lire strânse din solda de aviator, prime şi asigurarea părinţilor. Perspective: ar putea să ajungă într-o zi şeful serviciului financiar din Warley. Cu un venit poate de o mie de lire la vârsta de 40 de ani, dacă e foarte noro-

cos. Ținând seama de proveniența lui umilă, Lampton s-a ridicat destul de sus; dar, după părerea noastră(părere bine întemeiată), nu are nici o șansă de a „reuși“ în sensul pe care îl dăm noi acestui cuvânt. N-are antecedentele necesare, nu are greutate, nu are educație: pe scurt, este esențialmente vulgar și n-are nici un talent care să-i compenseze lipsurile.

Spre mirarea și groaza noastră, aflăm că Lampton a intrat în relații clandestine cu o fată tânără din categoria a doua. Tânăra în chestiune este o fire pasionată, dar lipsită de experiența vieții, care ar ajuta-o să ia o poziție fermă față de un individ de sciul lui Lampton. În consecință, este absolut necesar să intervenim.

Prăpastia de netrecut dintre categoria a doua (spre culmea ei) și categoria a opta (spre drojdia ei) este în sine un motiv suficient pentru ruperea imediată a acestei legături. Dar există un motiv și mai puternic: existența lui John Alexander Wales. Născut aproape în același timp cu Lampton, sus-numitul are toate calitățile care îi lipsesc vădit rivalului său. El își prepară în prezent o licență în științe la Cambridge, obținând nu numai cunoștințele tehnice necesare calificării pentru postul de director al întreprinderilor „Wales“, dar și manierele elegante, obișnuința de a comanda și calmul superior care sunt atributele — să nu ne speriem de acest cuvânt — unui perfect *gentleman*.

O privire edificatoare asupra însușirilor comparative ale celor doi bărbați poate fi obținută prin examinarea rolurilor pe care le-au jucat în cel de al doilea război mondial. Domnul Wales a făcut o carieră remarcabilă în aviație, încoronată prin evadarea sa din lagărul 2 001 în 1942. Domnul Wales este prea modest pentru a discuta despre această faptă vitejească a sa, dar este suficient să spunem că menționata evadare subliniază în cel mai înalt grad ingeniozitatea și curajul său. Se va lua notă că Lampton, în aceeași situație, nu a făcut nici o încercare de evadare, dimpotrivă, și-a epuizat toată energia studiind, dând cea mai mare parte a examenelor de contabilitate în timp ce era încă prizonier. Aceasta arată — încercăm să fim imparțiali — că el dă dovadă de o tenacitate de admirat în atingerea scopurilor sale, întrucât trebuie să fi fost foarte dificil să înveți într-un

lagăr de prizonieri. Pe de altă parte, însă, lucrul acesta nu pledează pentru bărbăția și patriotismul său.

La sfârșitul ostilităților, în timp ce domnul Wales era comandant de escadrilă și avea D.S.O.[1] cu o tresă și D.F.C.[2], Lampton nu primise nici o distincție, în afara celor oferite, cum s-ar zice, o dată cu rațiile, tuturor militarilor chemați sub drapel. Domnul Lampton a început războiul cu gradul de sergent și l-a terminat tot ca sergent. După cum se vede, nu are stofă de ofițer, ceea ce este foarte regretabil. Dacă ar fi avut această calitate, desigur că am fi fost de o cu totul altă părere.

Prietenia dintre domnul Wales și domnișoara Brown (tânăra care întreține relații cu Lampton) este veche. Domnul Alexander Wales tatăl, proprietarul întreprinderilor reunite „Wales", e legat printr-o veche prietenie de tatăl domnișoarei Brown. În ultima vreme și-au dat seama că o colaborare mai strânsă în afaceri — eventual chiar o fuziune — n-ar putea fi decât spre folosul amândurora. Dacă fiul domnului Wales și fiica domnului Brown se vor hotărî de asemenea să realizeze ceea ce am putea numi o „fuziune permanentă", aceasta ar consolida în mod cert relțiile de afaceri ale părinților lor. Asemenea coincidențe fericite consolidează temelia marii finanțe britanice, care nu este, așa cum cred unii, o junglă unde cel slab este mâncat de cel puternic, ci un mod civilizat și armonios de a-ți câștiga pâinea cea de toate zilele. Bineînțeles, nimeni nu vrea să-i constrângă pe cei doi tineri să se căsătorească împotriva voinței lor, dar cei ce le poartă la inimă binele simt cu tărie că cei doi au fost creați unul pentru celălalt, iar dragostea domnișoarei Brown (sau ceea ce își închipuie ea că-i dragoste) pentru Lampton va fi de scurtă durată. Lampton nu face parte din clasa ei, iar deosebirea este mult prea mare pentru a putea fi ștearsă. De altfel, dacă el ar avea ceva de obiectat la acest raționament, i s-ar putea răspunde oricând cu aceeași monedă, atrăgându-i-se atenția că sunt multe fete tinere, respectabile, drăguțe și destul de inteligente cu care Lamp-

---

[1] *Distinguished Service Order* — decorație echivalentă cu medalia militară.

[2] *Distinguished Flying Cross* — cruce de război decernată aviatorilor.

ton nu s-ar gândi în ruptul-capului să se căsătorească, împiedicat fiind numai de motive sociale. Dacă el nu s-ar înjosi niciodată să ia în căsătorie o muncitoare sau o vânzătoare de magazin, de ce să se înjosească domnișoara Brown căsătorindu-se cu un amploaiat de la primărie?

Ni s-a adus la cunoștință că domnul Lampton a petrecut câteva seri singur cu domnișoara Brown în casa unui om de afaceri din localitate. Se pare că nu s-a întâmplat nimic grav, în afara unor simple îmbrățișări; de altfel, suntem încredințați că ambii tineri au măsură și prudență. Dar, după cum obișnuia să spună bunicul domnișoarei Brown: „Când un bărbat și o femeie se află undeva, singuri, dracul își vâră și el coada". Ar mai fi de menționat de asemenea faptul că rețeaua de afaceri a domnului Brown se extinde în comerțul cu lână și că el exercită o mare influență atât în Warley, cât și în Leddersford. Așa încât ar trebui să i se atragă atenția respectivului om de afaceri în casa căruia se întâlneau cei doi tineri — bineînțeles cu mult tact — că nu ar fi înțelept să atragă asupra sa dușmănia unui om care l-ar putea ajuta în mod substanțial atât în afaceri, cât și în ambiția lui de a ocupa un post în Consiliul municipal.

Nu trăim în evul mediu, și deci ar fi neînțelept să i se interzică domnișoarei Brown să-l vadă pe Lampton și, la drept vorbind, ar fi cu totul imposibil să nu i se dea voie tânărului curtezan s-o vadă pe sus-numita domnișoară. În orice caz, domnișoara Brown, e o fată cu personalitate, în vârstă de aproape 20 de ani, și dacă am interveni în mod brutal, n-ar fi exclus s-o determinăm să fugă din casa părintească. Totuși, ar fi bine ca domnișoara Brown să fie convinsă cu blândețe să înceteze a-l mai vedea pe domnul Lampton. Ar fi foarte bine dacă n-ar mai frecventa teatrul de amatori, de exemplu. Fiindcă ea se întâlnea acolo cu Lampton sub pretextul că se duce la reuniunile „Thespienilor", sau că se întâlnește cu prietenele ei. Ar fi bine să i se atragă atenția asupra acestui lucru, însă cu mult tact. O vacanță în străinătate și vizitarea marilor magazine de pe Bond Street, a unui local de lux ca „Savoy"-ul, ar fi de asemenea binevenite. Iar în ceea ce privește măsurile ce trebuie luate contra domnului Lampton, cred că pot fi lăsate în

seama lui Fred Hoylake, șeful finanțelor din Warley, un om valoros, al cărui văr, domnul Squire Oldroyd, este, întâmplător, un funcționar destoinic al domnului Brown...

„Imbecilule, mi-am spus cu glas tare, imbecil ce ești! Cum de nu ți-ai dat seama până acum? Tot orașul s-a coalizat împotriva ta.“ M-am privit în oglinda de deasupra căminului. Eram un bărbat destul de drăguț, dar încă mai purtam costumul care îmi fusese dat la demobilizare. Cămașa nu mi-o schimbasem de două zile. Aveam mentalitatea muncitorului care nu pune haine bune pe el decât duminica. „Haide! mai bine privește lucrurile în față: Adio Susan, adio limuzină, adio casă frumoasă, adio putere, adio visuri frumoase!“ M-am uitat în jur; camera nu mi se părusе niciodată atât de atrăgătoare și de plăcută. Și dintr-o dată mă fulgeră gândul că s-ar putea să fiu constrâns să spun adio Warleyului, mobilei cu picioare subțiri, tapetului alb și auriu, băii calde de fiece seară, copacilor, râului și platoului, străzilor pietruite din cartierul de răsărit, pline de tihna lor elegiacă. Adio lui Alice! Dar noi ne și spusesem adio; de ce oare când mă gândeam la ea întrebuințam timpul prezent, de ce mă gândisem instinctiv în dimineața aceea că Hoylake a aflat de Alice, de ce simțisem că legătura ruptă dintre mine și o femeie cu aproape zece ani mai în vârstă era cea mai importantă? Mi-o aminteam goală, țipând la mine ca o precupeață, îmi aminteam fața ei pe care începuseră să apară semnele vârstei, îmi aminteam degetele îngălbenite de tutun, dintele de sus din stânga care trebuia plombat. Și nimic din toate astea nu conta.

Am înjurat zdravăn, urât, ca la militărie. Aproape că uitasem acest limbaj. Apoi m-am dus la telefon. M-am oprit cu mâna pe receptor și m-am reîntors la fotoliul meu și la Benham. La început continuam să mă gândesc la Alice la fiece pagină; voiam să fac notițe, dar toate se terminau cu numele ei. Nu îndrăzneam să mă mai gândesc la ce făcuse ea în trecut, la Londra... dar și acest lucru era prezent în mine ca o nevralgie amorțită de un hap. Apoi n-am mai încercat să-mi mai opresc gândurile și m-am hotărât să lucrez de două ori mai îndârjit. După un timp, izbutind să mă concentrez, numele ei îmi apărea neutru, ca un număr de pagină, sau ca un titlu de capitol.

— NU MERGEM să stăm cu bebelușul? întrebă Susan.

— Nu, am răspuns eu. Au oaspeți.

Susan își schimonosi fața, ca și când era gata să plângă, și bătu din picior.

— E foarte urât din partea lor, doar au *promis!*

— N-o să mai mergem acolo, spusei.

— De ce?

— Vine autobuzul, Trebuie să fugim să-l prindem.

Am sărit în el în clipa când pleca din stație și ne-am așezat abia trăgându-ne sufletul.

— Și atunci unde mergem?

— La „Folly".

— Oo, răule! E foarte pustiu acolo.

— De asta și mergem acolo. I-am strâns mâna. Doar dacă nu preferi un film.

— Nu, ba chiar de loc. Mă privi cu ochi strălucitori.

— Nu mai e frig, am spus, dar dacă ți-e rece, mergem imediat acasă.

— N-o să-mi fie frig. Jur! Se aplecă spre mine și șopti: Dacă ai să mă ții în brațe, am să mă încing ca o felie de pâine prăjită!

Respirația ei mirosea a pastă de dinți și, ceea ce era mai plăcut, a trup tânăr și a sănătate. Susan arăta atât de curată și de netedă, de parcă nu ar fi putut să fie niciodată murdară. Și noaptea era la fel de curată ca ea: luna nouă arginta copacii înșirați de-a lungul străzii Vulturilor, o briză puternică mătura norii. Simțind-o pe Susan lângă mine, întâmplările din ziua precedentă îmi păreau absurde, de necrezut. Apoi, brusc, inima îmi îngheță la vederea unui om între două vârste și cu ochelari care se urca în autobuz. Dar nu era Hoylake.

La stația următoare se suiră în autobuz un băiat și o fată, amândoi de vreo 19 ani; așa apreciasem eu, că nu puteau să aibă mai mult de 19. Atât ea, cât și tânărul aveau o expresie dârză, de parcă amândoi luaseră hotărârea că atinseseră vârsta cea mai convenabilă pe care o poate avea cineva și se stabiliseră la ea. Fata era rotundă la față, cu buzele vopsite cu un ruj de culoare ne-

potrivită, iar ciorapii de mătase și tocurile înalte îi dădeau o notă discordantă de voluptate. Parcă ar fi spălat podelele într-o cămașă de noapte de nylon transparentă. Tânărul avea un pardesiu bleu-marin, mănuși și fular, dar era în capul gol, conform ciudatei mode muncitorești, care acum, după educația primită de la Alice, mi se părea tot atât de bizară ca și când ai umbla pe stradă fără pantaloni. Un sentiment de vanitate meschină pusese stăpânire pe mine. Cu claia aceea de păr dată cu briantină, cu gulerul cămășii răsfrânt peste haină, cu mutra lui colțuroasă, inexpresivă, comună tuturor celor ce se distrează în localuri de mâna a doua, individul mă deprima profund. Acest Len sau Sid sau Cliff sau Ron n-ar fi putut avea niciodată privilegiul să cunoască o fată ca Susan, n-ar fi putut măsura niciodată adâncimea unei pasiuni și a unei inocențe pe care doar o sută de mii de lire depuse la bancă o fac cu putință.

— De ce nu mai mergem la Eva? întrebă Susan.

— Nu știi?

— Nu fi așa de misterios, dragul meu. Dacă aș ști, nu te-aș mai întreba.

— Cred că părinții tăi nu mă plac, spusei eu. Și Bob ascultă de ei.

Își retrase mâna.

— E monstruos ce spui. Părinți mei nu sunt tirani, și Bob nu e la cheremul lor.

— Totuși, am și eu oarecare dreptate. Nu poți nega asta. Părinții tăi nu mă înghit.

Își puse din nou mâna în mâna mea.

— Nu-mi pasă. Ei nu mă pot împiedica. Nu facem nimic rău.

Am coborât din autobuz la parcul St. Clair și am intrat prin locul unde fusese marea poartă de fier. Era, după cum îmi spusese o dată Cedric, cea mai frumoasă piesă de fier forjat din Anglia, executată în secolul al XVIII-lea. Consiliul municipal o scosese în timpul războiului și o vânduse la fiare vechi. Unuia dintre șoimii așezați pe stâlpii porții dinspre St. Clair îi lipsea o aripă. Un soldat beat se găsise să-l ia drept țintă pentru exercițiii cu automatul. La capătul aleii se afla castelul St. Clair. Nu avea proporțiile unui castel, era ceva mai mic și foarte auster. Parapetul era perfect linear, fără proemi-

nențe. Dar mi se tăie respirația când, privindu-l, mi-am amintit brusc o expresie a profesorului meu de desen din Dufton: „Castelul din Warley e o muzică încremenită“. Cel care îi făcuse planul nu pusese nici un amănunt de prisos, tot așa cum eu, prezentând un bilanț, n-aș greși calculul nici cu o centimă. Dar era mort. Nu era nevoie să-i vezi geamurile astupate, fântânile secate, lacurile decorative — din partea de răsărit și apus — stătute, ca să-ți dai seama de asta. Mirosea a moarte, voise să moară. Am urcat poteca ce ducea spre dealul din spatele castelului, întortocheată ca un labirint. Cotiturile aveau un aspect oarecum sinistru, ca și când te puteai aștepta, în orice clipă s-ar fi ivit prilejul, să te conducă spre o tainiță. În lumina lunii, copacii mari din jurul nostru păreau tot atât de goi ca niște spânzurători, și totuși în unele locuri tufișurile erau atât de dese, încât împiedicau trecerea. Când am ajuns la micul promontoriu unde era așezat „The Folly“, nădușisem tot. Am așezat pe jos haina mea de ploaie și ne-am lăsat o clipă în iarbă, tăcuți. La poalele noastre se așternea tot orașul, până la Snow Park. Pentru prima dată am observat că avea formă de cruce, cu piața în centru și culmea în partea de nord. Am observat drumuri și case pe care nu le mai văzusem niciodată înainte — case mari pătrate, șosele drepte, late, care nu erau negre sau cenușii, ci albe, curate. Mi-am dat seama după aceea că mă uitam la noua clădire a consiliului din cartierul de est; în lumina lunii betonul părea marmură, iar șoseaua neterminată arăta ca de piatră.

„The Folly“ era o ruină artificială în stil gotic. Avea trei turnuri, tăiate oblic, și mult prea mici ca să fi fost vreodată folosite ca turnuri. În cel mai înalt erau două crăpături în chip de geamuri. O parte a clădirii principale avea o ușă cu un arc de piatră deasupra ei, iar cealaltă, trei ferestre care se terminau prea abrupt, la jumătate. Era construită foarte solid; Cedric spunea că, dacă o comparai cu gravurile din epoca contemporană, era evident că supraviețuise peste o sută de ani pe acest promontoriu expus, fără să fi fost vătămată de loc.

— Stră-stră-stră-străbunicul meu a construit asta, spuse Susan. Numele lui era Peregrine St. Clair, era foarte destrăbălat și prieten cu Byron. Mama mi-a povestit câte ceva despre toate astea; făcea orgii grozave aici.

Practic vorbind, tot Warleyul era terenul St. Clair și putea face tot ce dorea.

— Ce obișnuia să facă la orgii?

— Răutăciosule! exclamă ea. Nu știu, dragul meu. Mama nu e niciodată prea clară. Deși acum se pare că e mândră de el. A murit de suficient timp încât să poată apărea demn ca o figură romantică. El a risipit cea mai mare parte a averii familiei pe orgiile astea, și apoi stră-stră-străbunicul meu a risipit restul și a fost ucis în Crimeea. Mama e mândră și de ăsta, era foarte chipeș și curajos.

— Nu mai e nici un St. Clair în Warley? am întrebat-o.

— Numai mama. Taxele de moștenire și băutura au ruinat familia St. Clair, așa spune mama. Rudele ei trăiau la Richmond, au murit cu toții. Mai era un singur bărbat în familie și a fost omorât în războiul din 1914. Majoritatea au fost omorâți în războaie. O trecu un fior. Sunt foarte bucuroasă că sunt fată.

— Și eu, am spus, și am sărutat-o.

Un nor trecu peste lună, întunecând ruina „Folly“ o clipă, în care păru o ruină adevărată. Omul care o construise era mort, toți din familia St. Clair erau morți; dar eu trăiam, și am simțit cum simplul fapt că supraviețuiam era în sine o victorie asupra lor; și părinții ei, și Hoylake, și Bob, și Jack Wales, toți erau niște momâi, numai eu eram real.

— Ai vrea să vii cu mine la balul primăriei? am întrebat-o.

— Îmi pare foarte rău, dar nu pot.

— De ce?

— Mă duc cu Jack.

— Am crezut că mă iubești pe mine. Îl preferi pe el și mașina lui?

— Cum poți să-mi spui un lucru atât de îngrozitor? Sări în picioare, ca și cum supărarea ar fi smuls-o de jos. Nu-mi pasă de mașina lui afurisită! Nu-mi pasă nici că tu n-ai mașină Mama l-a invitat să vină cu noi, așa face ea totdeauna. O să mergem cu „Bertley“-ul, nici măcar n-o să fim singuri. Începu să plângă. Cred că nu mă iubești de loc.

Era jignită. Părea singură și îndurerată. În acel moment mi-a fost milă de ea, ca și cum ar fi fost o fată oarecare, și nu fiica lui Harry Brown, ferită de orice durere printr-o barieră de o sută de mii de lire.

— Draga mea, am spus, îmi pare rău. Te iubesc, e o gelozie neghioabă. I-am luat mâna și am tras-o jos lângă mine. Nu plânge, iubito, au să ți se înroșească ochii. Lipește-te de mine și nu mai plânge, ca să-i faci plăcere lui Joe. Am sărutat-o tandru și am simțit cum se destinde în brațele mele.

— Uneori e groaznic acasă, spuse printre suspine. Nu-mi vorbesc deslușit despre tine, dar știu, se gândesc că n-ar trebui să ne întâlnim. Zic că sunt prea tânără ca să ies în permanență cu același băiat, oricine ar fi el, dar știu că nu ăsta e motivul.

— De ce nu le spui?

— Joe, am doar nouăsprezece ani. Nu știu să fac nimic. Totdeauna mi-au spus că nu e nevoie să învăț.

— Pot să te întrețin.

— Dar dacă nu obținem încuviințarea să ne căsătorim?

Mi-am amintit de canarul pe care-l avusesem odată acasă. I-am dat drumul din colivie și a zburat în curtea murdară; peste cinci minute l-a înhățat o pisică. Mi-am dat dintr-o dată seama că nu-i puteam pretinde să-și lase casa părintească, schimbând-o cu o locuință ieftină și o slujbă nenorocită, care îți mănâncă sufletul, într-o prăvălie sau o fabrică, până va atinge vârsta de 21 de ani. Susan să stea toată ziua după o tejghea, cu fața încremenită într-un surâs de vânzătoare, cu picioarele umflate Susan într-o fabrică primind ordine de la o supraveghetoare care ar urî-o cumplit pentru tinerețea ei, pentru frumusețea și accentul ei, pentru superioritatea ei vizibilă și care ar găsi o mie de mijloace meschine ca să-i facă viața amară: asta m-ar face să retrăiesc momentul de acum douăzeci de ani, când, văzând trupul sfâșiat al păsării, am avut conștiința că murise din pricina mea.

— Nu te necăji, iubito, am spus eu. O să găsim o cale să ne căsătorim.

— În general, îmi dau tot ce vreau. Cel puțin tata nu știe cum să mă mai răsfețe. Nu sunt răi, Joe, zău că nu sunt. Deodată se aruncă spre mine, acoperindu-mi fața cu

sărutări. Ah, doamne, te iubesc atât de mult, nici n-ai idee!

Expansiunile ei amoroase erau istovitoare. Parcă am fi jucat o partidă de tenis la mixt, foarte disputată. Când i-am vârât mâna sub bluză, gemu și o apucă un tremur.

— Joe, Joe, Joe!

O simțeam undeva, departe de mine, nu o puteam urma, dar știam că trebuie să fiu alături de ea.

— Te iubesc, Joe. Te iubesc atât de mult, încât te-aș lăsa să mă calci în picioare dacă ai vrea tu, te-aș lăsa să mă rupi în bucăți și nu mi-ar păsa. Îmi apăsa tare mâna pe pieptul ei. Aș vrea să mă lovești aici. Ah, doamne, ești atât de frumos! Ai ochi minunați, ca ai lui Isus.

Toată înflăcărarea mea se mistui. Cuvintele mi se implântaseră în auz, și multă vreme aveau să mă obsedeze. Erau ale unei fetișcane romantice, dar sub ele se ascundea o pasiune înspăimântătoare prin intensitatea ei.

— Te iubesc, am spus. Aș vrea să te sărut peste tot, centimetru cu centimetru.

— Poate că n-o să-ți placă toți centimetrii mei, spusé ea.

— Ba da.

— Nu, te rog, nu.

— Nu mă iubești?

— Aș face orice pentru tine. Dar mi-e frică.

M-am îndepărtat. Așa se termina întotdeauna și nu știam dacă să-mi pară rău sau să mă bucur. Am aprins o țigară. Mâinile îmi tremurau.

— Nu mă mai iubești? întrebă cu o voce slabă.

— Doamne, Susan, tu nu cunoști încă viața. Te iubesc prea mult, asta-i nenorocirea. Nu vezi? am întins mâna. Dar din ce crezi tu că sunt făcut, draga mea?

— Din șoricei, melci și cozi de căței[1], spuse ea. Așa-i!

— Iar tu din zahăr și mirodenii, din tot ce-i mai frumos, am răspuns. Era zadarnic să-i explici cât de îngrozitor e pentru nervi să te oprești la momentul crucial; și în afară de asta voiam s-o menținm în cadrul

---

[1] Vers dintr-o poezie pentru copii.

basmului. Poate e mai bine să așteptăm, am spus. Dar te doresc cu adevărat, știi ce vreau să spun?

— Ești sigur, Joe? Chiar atât de sigur?

— Te iubesc, vreau să mă căsătoresc cu tine și să-ți fac copii

Vântul îi spulberă părul peste fața mea, moale, negru și mirosind a portocală; aș fi vrut să fie mai lung, să mă acopere, să mă îngroape, voiam să dorm, să nu discut, să nu mint, să nu promit, să nu-mi calculez viitorul, ca un raid deasupra Ruhrului.

— Și eu te doresc, spuse ea. Aseară am visat că aveam un copil. Era blond ca tine, și râdea tot timpul, și eram foarte mândri de el. Dar... oh! nu-i nimic.

Îmi mângâie părul.

— De ce?

— Ai să crezi că sunt proastă.

— Promit că nu. Mă jur cu mâna pe inimă.

— Tu n-ai inimă, Lampton, spuse ea. E o piatră care oscilează.

— E singura pe care o am. Am gâdilat-o la coaste și se zbătu în brațele mele scoțând țipete ascuțite. Am să te gâdil până îmi spui.

— Esti crud! Esti foarte crud cu sărmana Susan

— Spune-mi.

— Mă gândeam, murmură, că n-ai să mă placi... când voi fi însărcinată.

Am legănat-o ușor în brațele mele.

— Prostuță Susie! O femeie însărcinată este în grațiile lui dumnezeu. Am să te iubesc și mai mult, am să fiu mândru pentru că va fi copilul meu.

— Ești bun cu mine, spuse ea, aproape plângând. Ești atât de drăguț, te iubesc atât de mult.

Asta și voiam; m-am felicitat pentru măiestria mea. Ciudat era însă faptul că eu credeam cele ce spusesem. Și era ușor să cred când simțeam atingerea trupului ei tânăr. Dar cuvintele se adresau altcuiva, și în același timp se adresau nopții aceleia, înfățișării stranii a orașului sub lună și vântului care slăbise, încât părea acum că iarba, copacii și râul din vale mi-ar fi respirat în obraz. Vorbele i le oferisem bucuros lui Susan, însă le rezervasem, de mult, pentru altcineva.

AM ÎNCHIRIAT un frac pentru balul primăriei. Nu-mi venea perfect, și nici cămașa pe care am cumpărat-o nu se prea potrivea. Totuși, când mă oprisem în pragul porții deschise a Institutului „Albert", mă simțeam fericit. Lumina și muzica se revărsau în stradă, poleind frunzele întunecate ale dafinilor de pe alee; melodia era aceeași pe care pare-se o cântă toate orchestrele de dans când intri într-o sală de bal, un foxtrot dintr-o perioadă nedefinită, trist, distins și lasciv. Sala era decorată cu baloane, ghirlande de hârtie colorată și flori, peste tot erau flori și ferigi: balul primăriei era evenimentul anual al orașului, furniza material pentru două pagini întregi ale ziarului local. În sală plutea o ceață albăstruie de fum de țigară, amestecată cu miros de parfum, pudră, lenjerie curată și transpirație de femei; vocile invitaților urcau și coborau la unison, de parcă fiecare dintre ei ar fi fost o persoană anumită care tocmai primise asigurarea din sursă certă că pe această parte a globului, în următoarele câteva ore, viața avea să capete un sens; vocea aceasta unică părea să anunțe calm și convingător: „Nu încape nici o îndoială, mă voi distra foarte bine".

Se aflau acolo majoritatea consilierilor și toți funcționarii primărei erau aproape de nerecunoscut în albnegrul fracurilor și smochingurilor, în rochii decoltate, cu brațele și busturile dezgolite, care, în majoritatea cazurilor, ar fi fost mai în avantaj acoperite, îmi spuneam eu, în timp ce priveam fascinat la teribila tejghea de carne marmorată pe care-o expunea secretara secretarului general al primăriei.

Am văzut-o pe June la marginea platoului de dans, vorbind cu Teddy Soames. Purta o rochie verde de tafta, cu umerii complet goi; Teddy, cum era și de așteptat, nu se uita în ochii ei. M-am îndreptat spre cei doi, dar în momentul când am vrut să-i strig, s-au lansat într-un vals. Mi-am încercat norocul cu alte câteva fete, dar n-am reușit să obțin decât promisiuni pentru dansurile următoare; la balul primăriei dansatorii trebuiau să-și angajeze dinainte fiecare dans (singurul bal de acest fel la care am fost vreodată). Sfatul pe care

mi-l dăduse Hoylake nu se dovedea prea bun; era o seară la care trebuia să vii cu o parteneră. „Altfel, mă gândeam cu tristețe în timp ce înconjuram cu pași bățoși parchetul de dans, ținând în brațe o fată de la bibliotecă, cu părul neîngrijit și ochelari, trebuia să te mulțumești cu cele de categoria a zecea. Mai bine făceam dacă m-aș fi dus la Leddersford într-o cârciumă oarecare și aș fi găsit acolo o fetișcană drăguță, cu vederi largi".

M-am dus la bar. „Iată, îmi spuneam în timp ce căutam să atrag atenția chelnerului, încă un defect al acestor ceremonii în ținută de seară. Sau plătești o avere pe băuturi tari, sau trebuie să te umfli cu bere la sticle." Făcui un gest în direcția chelnerului, și plastronul cămășii îmi sări și se umflă; simțeam cum mi se urcă sângele la cap. În acel moment am văzut-o pe Susan la capătul celălalt al sălii. Alături de ea era Jack, îmbrăcat într-un frac croit pe măsură, cravată albă, butoni de manșetă bineînțeles de aur, batista albă din buzunarul de la piept de mătase. Râdea arătându-și dinții albi și perfecți. Mi-ar fi făcut plăcere să-i fac zob; numai că el mi i-ar fi distrus mai întâi pe ai mei. Susan purta o rochie argintie, care era un compromis între modestie și rafinament, arătând exact atât cât trebuia din umerii ei înguști, dar rotunzi, și din sânii tineri și tari, pe care — mi-am amintit cu o satisfacție ticăloasă — eu îi văzusem mult mai de aproape decât bogătașul acela bădăran de lângă ea.

Împreună cu Jack se afla într-un mic cerc în centrul căruia se găsea consilierul Brown, cu fața sa roșie și strălucitoare. Și Hoylake era acolo; se uită drept la mine, adresându-mi doar un surâs abia schițat. M-am întors su spatele spre ei și mi-am sorbit băutura. De la prima înghițitură am simțit pe limbă gustul acela amar pe care-l am întotdeauna când sunt supărat.

Mi-am băut berea repede și am comandat un *whisky*. Stăteam tot cu spatele spre micul cerc, întrebându-mă dacă să mă alătur și eu sau nu. Am scos o țigară și, negăsindu-mi chibriturile, am cerut individului de lângă mine un foc. Privirea mi s-a încrucișat cu a lui Susan, care-mi zâmbi strălucitor; încurajat, m-am îndreptat spre grupul lor, care, în timp ce parcurgeam drumul nesfârșit de lung străbătând sala, îmi apărea din ce în ce mai

înfricoșător, din ce în ce mai inatacabil, ca un blindat din acelea circulare cu turele mobile care erau folosite în războiul civil american.

— Bună seara, Susan, am spus.

— *Hello, Joe!* Avu un moment vizibil de șovăială. I-ai cunoscut pe mama și pe tata?

— Bună seara, domnule Lampton.

În glasul doamnei Brown părea să vibreze o sinceră căldură. Privită de aproape, era și mai impunătoare. Simțeam că fața ei putea oricând să împietrească într-un orgoliu distant, de castă.

— Te-am văzut la primărie, tinere, spuse Brown.

Ochii lui căprui ca ai lui Susan mă învăluiră într-o privire rapidă, cercetătoare. Arăta tot atât de sigur de el ca și Jack, dar în alt chip. Accentul lui „Yorkshire", pe care cred că-l exagera puțin, era unul din semnele siguranței de sine.

— Bun! Ei, ce bei?

— Un *whisky* . . .

Pocni din degete, și un chelner răsări ca din pământ. L-am privit pe Hoylake. Pentru o fracțiune de secundă am zărit pe fața lui un fel de zâmbet sec, apoi se scuză și plecă repede. Încăperea era ticsită, dar el își făcu loc fără să se atingă de nimeni. Nici nu se uita pe unde trece, și deodată mi-am amintit de povestea aceea veche cu regina Victoria care dădea să se așeze și se așeza totdeauna fără a se gândi dacă exista sau nu un scaun în apropiere. Lumina se răsfrângea în ochelarii și în chelia lui, costumul său de seară era uniforma vreunei ierarhii nobiliare bizantine, crude și complicate. Regele și regina mă priveau gânditori și reci, servitorul îmi înmâna un pahar de chihlimbar topit, iar stomacul mi se strângea numai la gândul că va trebui să-l beau, ca și cum ar fi fost un filtru vrăjit care m-ar fi constrâns să divulg întreg adevărul de neiertat. Prințesa îmi șopti câteva cuvinte politicoase și îmi adresă un zâmbet convențional, ca și când ne-am fi cunoscut doar în acel moment, iar prințul, de la înălțimea lui, se pregătea să adreseze un cuvânt amabil băiatului, amărâtului ex-sergent, care probabil nu se simțea de loc bine printre atâtea notabilități.

— Apropo, nu ai fost la Compton Bassett? mă întrebă el.

— Ba da, în escadrila 51, am răspuns.

— Un foarte bun prieten al meu a luptat în escadrila asta. Darrow, Chick Darrow. Un băiat de treabă, am făcut școala împreună . . .

— Nu-mi amintesc de el.

— O, trebuie să-l fi cunoscut. Nu se poate să-ți fi scăpat. Avea părul roșu și o voce teribilă de bariton. Ar fi putut să ajungă cântăreț de operă.

— Nu l-am cunoscut niciodată, repetai și am ținut-o așa peste un sfert de oră, timp în care el, asistat de domnul și doamna Brown, mă hărțuia într-una: „Dar pe cutare îl cunoști? Dar pe cutare ?“ trecând în revistă repede și cu cruzime toate domeniile: sociale, politice, ba chiar și religioase. Se uitau la mine uluiți că nu-l cunoșteam pe canonicul Jones din Leddersford, care, fără a fi un bigot, era singurul intelectual distins dintre toți clericii din nordul Angliei. . . Era jocul arhicunoscut, cu ajutorul căruia cei cu bani îi umilesc pe cei săraci. N-aș fi putut spune că le mersese, dar am plătit scump paharele de *whisky*, oferite de Brown și Jack. Însă lovitura de grație, dată cu un rafinament extrem, a fost refuzul lui Jack — dintr-un singur gest al mâinii la intenția mea de a plăti consumația. „Nu, nu bătrâne, e teribil de scump“, spunea gestul.

Niciodată în viață nu m-am simțit atât de singur. Eram încolțit printre paharele de *sherry* sau *whisky*, și micile săgeți veninoase îndreptate fără încetare împotriva mea, menite să-mi paralizeze orgoliul: „Îl cunoști?“ și: „Precis că l-ai întâlnit!“ și: „Trebuie să-l fi cunoscut“. Susan a vorbit foarte puțin, dar am simțit că înțelegea ce se petrece. M-ar fi ajutat dacă ar fi putut, dar nu avea nici experiența necesară, nici tăria de caracter să o facă.

Luasem la „St. Clair“ două halbe de bere bătrână înainte de a mă duce la bal; combinate cu patru *whisky*-uri și cu enervarea mea crescândă, m-au adus într-o stare în care am uitat de prudența pe care mi-o impuneam în mod obișnuit. Nu eram beat, dar nici deplin stăpân pe mine însumi nu eram. Jack mă întrebă dacă îl cunosc pe fiul „Momâii zâmbitoare“.

— Un băiat amuzant, declară el. Ține minte ce-ți spun, o să se sinucidă cu vechitura aia a lui de „Alfa". Conduce ca un nebun. Trebuie să-l cunoști. Se învârte mereu pe lângă Dufton.

— Printre cunoștințele mele nu figurează nici un cămătar, am spus.

Urmă o tăcere.

— Nu te înțeleg, bătrâne . . .

— Un cămătar care vinde haine pe credit, am spus eu. De fapt, e tot un mod de a împrumuta bani cu dobândă. El cumpără hainele direct de la fabricant și le revinde la preț de detail, cu cincizeci la sută mai scump decât aș plăti eu, sau oricare alt om care are ochi de văzut. Asta înseamnă să iei camătă.

— Așa sunt afacerile, întrerupse Jack. Doar nu ești împotriva profitului, nu-i așa?

— Astea sunt afaceri murdare, am răspuns.

Obrazul doamnei Brown rămăsese până atunci aproape inexpresiv. Era un obraz frumos conturat, cu ochi mari și o piele palidă, care accentua întunecimea moale a părului negru. În timp ce vorbeam, pe fața ei se răspândi o expresie de ușor dezgust, care spunea clar că în nici un caz ea nu putea fi trecută în rândul prietenilor acestei persoane vulgare, cu pieptul cămășii umflat și butonii cromați. Mai cu seamă după ce fusese martoră la răspunsul prostesc și grosolan pe care-l dăduse la politicoasa întrebare pusă de scumpul Jack; Jack fusese foarte amabil cu el, vorbindu-i ca și cum ar fi fost o ființă umană, și, bineînțeles, acestei creaturi i se urcase la cap. Îl luă pe Brown de braț.

— E dansul nostru, dragă. La revedere pentru moment, domnule Lampton.

Brown îmi zâmbi.

— Nu te frământa, băiete, de felul în care-i alcătuită lumea. Bucură-te de viață cât ești tânăr.

Mă bătu pe umăr și se pierdu în mulțime. Avea același fel de a vorbi, aceeași gravitate edwardiană ca și tatăl meu. Spre surprinderea mea, mi-aș fi dorit să nu fi fost silit să-l urăsc pentru a-mi păstra respectul față de mine însumi.

— TREBUIE să te văd, Alice, am spus.

— Trebuie într-adevăr?

— Îmi pare rău. Îmi pare rău de tot ce s-a întâmplat.

— Ți-a trebuit cam mult timp să-ți dai seama.

— Nu pot să-ți explic la telefon, am spus eu. Nu aș fi făcut tot tărăboiul ăsta, dar . . .

— Dar ce?

— Ai însemnat atât de mult pentru mine. Eram atât de fericit cu tine . . .

Cuvintele nu mai voiau să părăsească țarcul din care se avântaseră atât de suple și sprintene abia cu câteva zile în urmă, ca să o poarte pe Susan într-o lume a fanteziei; știam că așteptau acolo, ca niște cai înhămați și înșeuați, gata să ne poarte departe de minciună și de singurătate, de umilința fracurilor închiriate și a *whisky*-urilor aruncate ca o pomană. Dar încă nu le sosise timpul de plecare.

— Poate că mi-am găsit pe altcineva, spuse ea.

— O, doamne, nu!

Dar nu eram speriat cu adevărat; eram singur că și ea ghicise cuvintele nerostite.

— Liniște-te, n-am pe nimeni. Dar apreciez încrederea ta calmă, care te face să presupui că am stat așteptând să-mi faci doar un semn cu degetul cel mic. Crezi că ți se cuvine totul.

— Foarte bine atunci. Se vede că am fost nebun sperând să mă ierți.

— Așteaptă. Am să vin la „St. Clair". Pe la nouă. Trebuie să te las acum. Coboară George.

— Dar e trecut de zece, am spus eu, ca un tâmpit

Alice râse.

— Ești extraordinar, dragul meu. La revedere.

Închise telefonul înainte de a-i putea răspunde și m-am întors la primărie, cât pe-aci să fiu călcat de un autobuz; totul mergea iar ca pe roate. Eram atât de fericit, încât umblam ca în transă; numai la simplul fapt că-i auzisem vocea ușor răgușită, și toate chinurile mele încetaseră, iar cele petrecute la balul primăriei mi se părură lipsite de orice importanță.

Alergând pe coridor spre secția de finanțe, m-am lovit de June. Fără să mă gândesc la ceea ce fac, am apucat-o de mijloc și am sărutat-o pe obrazul neted, acoperit de puf auriu. Nu pe ea o sărutam, ci toate femeile; știu că toate, fără excepție, sunt proaste și iresponsabile, influențate de anumite date lunare, bietele de ele, dar toate au o bunătate aproape fizică, la fel de sfântă ca laptele de mamă; nu există femeie rea, căci tocmai blânda lor complexitate este cea care ne dă viață.

June își duse mâna la obraz.

— Doamne, a venit vara! exclamă.

— Acolo unde ești tu, este mereu vară, i-am răspuns.

Buzele îi tremurau, și fața îi devenise visătoare. Într-o secundă am intuit adevărul. Era o fată bună, virgină — asta se observă întotdeauna — și o văzusem o dată și pe mama ei, o femeie cumsecade, grăsuță, veselă, care, după cum îmi povestise June, o inițiase din timp în toate meandrele gospodăriei, începând cu copturile și până la prepararea berei. Într-o societate mai sănătoasă, June ar fi purtat o parură specială sau o pieptănătură specială, ori o floare după ureche, pentru a arăta că e în căutarea unui soț; și într-o societate mai sănătoasă., toți tinerii s-ar fi ținut după ea cu patimă și încăpățânare, dar cu intenții onorabile. Emana în jurul ei o fericire simplă, cinstită, aproape nutritivă; dacă femeile ar putea fi comparate cu mâncărurile, ea ar fi ca sosul de friptură, cu amestecul lui de gusturi de la sărat până la dulceața mierii; dacă imaginea vă pare caraghioasă, vârâți-vă nasul într-o tigaie cu friptură rumenă de vițel care mai sfârâie încă; are un miros obișnuit, nepretențios, plăcut ca o bucătărie curată, dar în același timp tot atât de înviorător și plin de poezie ca florile și iarba pe care le pasc vitele.

Mi-am dat seama de toate astea, dar mi-am continuat drumul meu, depășind-o, fără să întorc capul. Înainte de Crăciun, poate că aș fi întors capul; înainte de Crăciun, poate i-aș fi putut face curte lui June. Dar n-ar fi ieșit nimic din asta, și mă bucur că mi-am dat seama la timp. Acum e măritată de patru ani, și foarte fericită, sau, cel puțin, din câte am auzit eu, nu știu să fie nefericită. Însă nu mă pot împiedica să simt că

totuși am jignit-o. Era ca și când ea mi-ar fi oferit o masă bine gătită în casă, iar eu o refuzasem, preferând un sandviș cu pate de ficat cumpărat de gata. De câte ori mă gândesc la June, am sentimentul că am risipit ceva. Sunt sigur că ne alegem singuri soarta; dar nu pot să cred că din clipa în care ți-ai ales un drum, mai ai vreo putere să-l schimbi.

În dimineața aceea, însă, eram la o mie de leghe depărtare de asemenea gânduri . Important era doar faptul că în curând aveam să fiu alături de Alice, și singurătatea acelor două luni avea să ia sfârșit. Dorința mea de a fi din nou împreună cu ea era foarte concretă. La urma urmelor, nu poți să nu suferi din pricina abstinenței când foarte mult timp ai dus o viață sexuală normală și o întrerupi brusc. Nu vreau să spun că o doream pe Alice numai din punct de vedere fizic; dar abstinența mea se datora în primul rând faptului că, din cauza ei, nu-mi mai plăceau femeile pe care le puteai culege prin sălile de dans și damele din cârciumi, mărunta plăcere și amorul abject făcut la repezeală. Pentru treaba asta există sute de sinonime, iar obscenitatea lor reflectă dezgustul pe care orice bărbat, care a depășit întrucâtva stadiul unei maimuțe, trebuie fără doar și poate să-l simtă atunci când se culcă cu o femeie pe care o disprețuiește. Dar toate umilințele pe care le suferisem de când ne certaserăm — din partea lui Hoylake, a familiei Storr, a lui Jack Wales sau a familiei Brown — mi se șterseseră din memorie la imaginea lui Alice aflată iarăși în brațele mele, a iubirii mature în locul jocurilor copilărești pe care le jucasem cu Susan și care nu duceau la nimic.

M-am dus la Gilden după-amiază, și timp de trei ore am încasat bani pentru chirii și impozite și am plătit bani pentru salarii; era o fericire că această îndeletnicire — care mi se băga pe gât din ce în ce mai des — era de așa natură încât putea fi făcută și în somn de un copil idiot. Dar chiar și așa îmi făcea de obicei plăcere; Gilden era, după cum am mai spus, un sat tipic de câmpie, cu majoritatea locuitorilor născuți acolo, și era întotdeauna interesant să observi cele douăsprezece tipuri de bază — acolo fuseseră într-adevăr numai douăsprezece familii după cucerirea normandă — cu mici deosebiri, datorate sexului și vârstei.

În după-masa aceea, însă, fiecare figură care mi se înfățișa era inexpresivă. O singură față doream să văd, o singură voce să aud, un singur trup doream să ating. O dată, când eram în lagărul 1.000, fusesem risipitor cu rația de țigări și am rămas apoi trei zile fără tutun; încercam acum aceeași senzație, dar mai rea, o dorință sălcie, o asprime în interior, o stinghereală adâncă; fețele șterse dinaintea mea erau fețe de prizonieri, mesele lungi de stejar, registrele grele și pereții verzui ai camerei din față a Institutului din Gilden erau sârmele ghimpate și posturile de mitraliere și alsacienii despre care se spunea că erau instruiți să tragă mai întâi în organele genitale.

Reîntâlnirea noastră de la „St. Clair" nu a fost de loc așa cum îmi imaginasem eu că va fi. Eram singuri în micuțul colț liniștit; am sărutat-o scurt pe obraz. Ea își întinse mâna spre fața mea și își reținu plânsul cu un smiorcăit lipsit de grație sau de artificiu. O milă cumplită mă sfâșie până în măruntaie.

— Îmi pare atât de rău, draga mea. Nu am făcut-o intenționat, n-aș fi vrut niciodată să-ți fac cel mai mic rău.

— Mă dau în spectacol. Cu toate că-mi propusesem să fiu înțeleaptă.

— Pentru dumnezeu, nu! Hai să ieșim de aici și o să putem vorbi.

Urcându-ne în mașină, își dădu drumul; lacrimile îi curgeau șiroaie pe obraz, lăsând două dâre paralele prin fard. Am condus cât mai putut de repede până la Dealul Vrăbiilor. Pe strada St. Clair era cât pe-aci să calc un ciclist. I-am văzut fața albă când se răsturnase în șanț și ne amenința cu pumnul.

Ne-am întins sub fagi, învăluiți într-o obscuritate blândă, și am tăcut. Ea continua să plângă, ascunzându-și capul la pieptul meu. Pe cămașa mea se făcuse o pată mare, întunecoasă, de umezeală.

— Nimic nu mai are acum nici o importanță, am spus când, în cele din urmă, își șterse ochii. Nu trebuie să plângi. Înțelegi acum de ce am făcut atunci atâta caz, nu-i așa?

— Îmi pare bine că ai procedat așa, spuse ea. Era groaznic că m-ai tratat ca pe o târfă. Dar cel puțin asta dovedește că nu-ți sunt indiferentă.

— Te iubesc.

— Sunt bătrână și arăt groaznic. Nu e posibil să mă iubești.

Într-adevăr, avea o mină groaznică, își arăta vârsta din plin chiar și pe întuneric; dar cuvintele care nu voiau s-o pornească azi-dimineață o luară acum la goană, călătoria noastră începuse. Nu era un sentiment romantic: nu-mi făceam iluzii nici despre ea, nici despre mine, dar când ne aflam împreună, nu mă simțeam singur, și, ori de câte ori eram despărțiți, mă simțeam singur. Asta era tot.

— Nu mă iubești? am întrebat-o eu.

— Sigur că te iubesc, prostule! Altfel, de ce crezi că aș plânge?

Îmi luă mâna și o strecură sub bluză.

— Aici, iubitule, murmură ea. Cuibărește-te ca un pui de animal care se întoarce în vizuina lui.

În jurul nostru mirosea a vară, a iarbă proaspătă și pământ umed. Pe platou aerul era tare și curat. Nici un firicel de fum sau de murdărie care să-ți dea senzația că ai plămânii umpluți cu câlți. Iar noi doi făceam parte integrantă din tot ce ne înconjura, alcătuiam o singură ființă fericită, o singură realitate. Am vrut să o posed atunci, nu pentru că actul în sine ar fi avut vreo importanță, ci pentru că doream să mă contopesc cu ea, să-i dau ceva din mine. I-am pus mâna pe genunchi. Mi-o îndepărtă.

— Nu se poate acum.

— Îmi pare rău.

— Și mie. Ar fi trebuit să nu vin în astă-seară, totdeauna arăt ca dracu și mă simt rău în zilele astea, știi cum e.

— Din fericire, nu.

Am început să râdem.

— Simțeam atât de mult nevoia să te văd, dar nu-mi place să-mi impun prezența atunci când...

— Nu, nu vorbi așa. Te iubesc la fel de mult acum ca și atunci când ești bine.

— Ai dormi cu mine? Ai împărți patul cu mine?

— De ce nu? Tocmai când te simți bolnavă și nefericită ai nevoie de cineva pe care să-l simți lângă tine.

Începu iar să plângă.

— O, doamne, ești atât de *normal*. Și pentru asta te iubesc, te iubesc, te iubesc... Următoarele cuvinte le rosti în șoaptă. Sunt atât de fericită cu tine, încât aș vrea să mor acum. Aș vrea să mor acum.

22

URMĂTOARELE două luni au fost — cel puțin atât timp cât mă aflam împreună cu Alice — în întregime fericite. Nu eram numai amanți, ne aveam ca soț și soție. Bineînțeles că totdeauna îi dădeam ceea ce în limbajul nostru numeam un „bibelou", dar asta devenise acum aproape un accesoriu. Siguranța, liniștea, duioșia firească pe care ea le emana, astea contau, precum și discuțiile pe care le aveam împreună, fără viraje periculoase sau subiecte interzise. Nu ne ascundeam niciodată nimic unul altuia, stăteam de vorbă în adevăratul înțeles al cuvântului. Iar vorbele noastre nu erau numai mârâieli animalice, ori jetoanele unui joc social, financiar ori senzual.

După balul primărei am continuat să mă văd cu Susan. Nu mai trăgeam nădejde să mă însor cu ea, dar nu vedeam nici un motiv să las totul baltă. Era șilingul săptămânal aruncat întâmplător la loterie, fără speranță de câștig. Și presupun că faptul de a avea două femei deodată îmi gâdila vanitatea. Apoi, arătându-mă în lume cu domnișoara Brown, îi mai tăiam din nas lui Jack Wales și celorlalți.

Nu-mi mai făcea prea multă plăcere să mă plimb cu Susan. Ea, acum, că prinsese gust, ca să spun așa, nu mai cunoștea limite. Chiar când eram în autobuz sau pe stradă, voia să ne ținem de mână sau să-i înlănțui mijlocul. Iar când credea că nu ne vede nimeni, îmi lua mâna și mi-o apăsa pe sâni. Când lucrul se mai învechi, începu de-a dreptul să mă sâcâie. Asta pentru că lucrurile nu se terminau așa cum era fireso. Cu toată adânca noastră intimitate — și în anumite privințe îi cunoșteam trupul mai bine decât pe cel al lui Alice — ea se oprea întotdeauna la momentul cul-

minant. Dacă Alice nu ar fi fost amanta mea, sunt sigur că aș fi forțat-o pe Susan să-mi dea ceea ce doream. Dar așa cum stăteau lucrurile, ea era desertul cu care mă desfătam după felul de bază — desertul delicios, pur, vaporos ca vata de zahăr a tinereții, însă cam fad, nici consistent, nici hrănitor.

Într-un fel, eram răsplătit: cu Susan îmi regăseam tinerețea furată. Mă înrolasem în aviație la 19 ani și mă maturizasem mult prea repede. La vârsta când un sărut n-ar fi trebuit să stârnească în mine decât reacții sentimentale „tehnicolore", fără nici o legătură cu violentele tulburări fizice ale adolescenței, eu mă aflam pe un câmp lângă Cardington, cu o bucătăreasă de la cantina corpului auxiliar, care, cu mâinile ei roșii, mâncate de lește, îmi descheia îndemânatică nasturii („Bobocelule, după cum văd, treaba asta n-ai făcut-o de multe ori"). Da, cu Susan îmi recuceream tinerețea în măsura în care tinerețea poate fi recuceritâ. Cerul nu mi se mai părea gata să se surpe, nu mai simțeam că sunt gata să mor de plăcere descoperind ce divin e trupul femeilor, iar jocurile copilărești pe care le jucam nu erau pline de .vrajă decât dacă voiai să crezi în vrajă.

Astăzi mă mir și eu că am lăsat să continue atât de mult timp această situație. Alice știa că ieșeam cu Susan, dar se făcea că nu-i pasă.

— E un copil, îmi spuse o dată. Curând ai să te plictisești de ea. Vezi să n-o faci să sufere, dragul meu.

Pe atunci purtarea ei m-a surprins. Acum o înțeleg. Era încredințată că Susan nu se va căsători cu mine și, în același timp, avea certitudinea că ea va izbuti să mă păstreze. De ce și-ar fi măcinat nervii făcându-mi scene de gelozie? Pur și simplu aștepta evitabila ruptură.

Dar lucrurile se petrecură cu totul altfel decât prevăzuse Alice.

Îmi aduc aminte și azi de ultima noastră seară trăită în această atmosferă pașnică, fericită, așa cum îți amintești de o serbare ținută în ajunul unei răzmerițe, sau de o piesă de teatru văzută cu câteva ceasuri înaintea unui cutremur de pământ. Era o seară caldă, stam în pat și leneveam. Nu-mi venea să mă scol, să mă îmbrac. Alice intră în odaie îmbrăcată într-o rochie

neagră de tafta, care foșni când se așeză alături de mine.

— Încheie-mi nasturii la spate, iubitule.

Am făcut ce-mi ceruse, cu ochii pe jumătate închiși, simțind cu fiece năsturaș auriu încheiat că mă legam de ea și mai mult.

— Ai face bine să te îmbraci, îmi spuse. Elspeth poate să pice dintr-o clipă într-alta.

— Alice, îmbracă-mă tu . . .

— Satir senzual ce ești! exclamă ea fericită. Chiar vrei să te îmbrac?

— Dar ce, crezi că glumesc? Am îmbrățișat-o. Asprimea lunecoasă a taftalei pe pielea mea goală mă făcu să mă înfior de plăcere. Hai, răsfață-mă, ocupă-te de mine.

Mă îmbrăcă dovedind îndemânarea unei surori de caritate. Am închis ochii adulmecându-i transpirația și aroma de lavandă proaspătă ca o dimineață cu soare.

— Îmi place când cineva se îngrijește de mine, am spus.

Era palidă și ținea buzele strânse.

— Nu-ți găsesc ciorapii.

— Parcă ți-ai fi uitat mâinile pe mine, peste tot trupul. E o senzație grozavă.

Fața i se încreți și se lăsă să cadă pe pat plângând cu sughițuri.

— Vreau să te îngrijesc tot timpul, Joe. Vreau să fac totul pentru tine, să gătesc, să-ți cârpesc ciorapii, să-ți curăț pantofii, să te îmbrac dacă vrei, vreau să-ți fac copii . . .

— Și eu vreau.

Îmi acoperise picioarele cu fața ei. Abia o mai auzisem. Nu eram sigur de ce spunea.

— Sunt prea bătrână pentru tine. E prea târziu.

Am simțit pe picioare picurii calzi ai lacrimilor.

— Hai să plecăm împreună, am spus eu. Mi-e silă să mă mai întâlnesc cu tine pe ascuns. Vreau să dorm cu tine, ții minte?

— Parcă mă sfâșie aici, pe dinăuntru. Veni lângă mine și-mi apăsă mâna pe pântecele ei. Mă simt goală pe dinăuntru. Stau noaptea trează și mă doare acest vid din mine. Mă trezesc, și sunt singură; mă plimb prin Warley, și sunt singură; vorbesc cu oamenii, și sunt

singură; mă uit la fața lui George când sunt acasă, și George are o față de mort când zâmbește, sau când râde, sau când e gânditor. E ca o marionetă trasă de sfori, bătută de luminile reflectoarelor. Chicoti, prinzându-mi mâna, și își înfipse adânc unghiile în ea. Când îmi dădu drumul, sângele mustea din piele. Mă privi speriată. Sunt isterică, nu-i așa?

Am scuturat-o ușurel.

— Găsește-mi ciorapii și fă-mi un ceai. Te iubesc.

— Da, da, îndată. Găsi ciorapii sub masa de toaletă și mi-i aduse. Ți-am spălat picioarele cu lacrimile mele, spuse ea. Își trecu ușor părul peste ele, mângâindu-mi-le. Ți-am spălat picioarele cu lacrimile mele și ți le-am șters cu părul meu.

Îmi trase ciorapii, îmi puse pantofii și-mi legă șireturile. Apoi ieși din cameră. Se opri la ușă ca și când ar fi fost pălmuită sau de parcă s-ar fi stârnit un uragan, și ea i se împotrivea cu toate puterile. Apoi își duse foarte încet mâinile pe pântece.

— Dă-mi geanta, Joe.

Am alergat spre ea.

— Ce este, comoara mea?

— Nimic. Fața îi era încordată de teamă, ca și când uraganul ar fi împins-o înapoi, centimetru cu centimetru, spre marginea unei prăpastii. Scoase două tablete din geantă și le înghiți. Am simțit cum i se relaxează trupul. Nu fi îngrijorat, Joe. E o boală femeiască. N-am să mor.

— Dar abia . . .

— Sunt mai multe feluri de boli de femei, iubitule. Stai jos. Îți aduc ceaiul numaidecât. Mă sărută pe frunte. Te iubesc, Joe.

M-am așeazat pe cuvertura de creton cu desene trandafirii și roșii ca focul, înconjurat de fotografii, de menajeria de sticlă, de pulverizatoare de parfum, de feluri te vaze de flori și exemplare din revistele *The Stage* și *Theatre Arts*. Încercam și eu senzația aceea de vid interior, și dintr-o dată înțelesei ce înseamnă a fi Alice. Era ca și când eu însumi aș fi avut durerea aceea în pântece, ca și când, printr-un efort de voință, ne-am fi schimbat trupurile.

După ce-am mâncat, am părăsit apartamentul, luând-o înaintea ei, ca de obicei. Pășind prin coridorul întune-

cos, a cărui liniște era tot atât de deosebită de liniștea adevărată ca somnul provocat de somnifere față de somnul natural„ m-am gândit dintr-o dată: „Nu trebuia să o părăsesc“. Coborând scara în spirală, cuvintele ei îmi răsunau fără încetare: „Vreau să fac totul pentru tine, vreau să-ți fac copii . . .“ Da, era posibil, era realizabil; aș putea fi împreună cu ea tot timpul, ființele noastre ar putea da rădăcini tot atât de adânci ca tata și ca mama. Am putea realiza o căsătorie adevărată, care n-ar fi doar permisiunea legală de a avea raporturi sexuale — eram destul de bătrân pentru a mai alerga după fantome, trebuia să mă bucur de Ziua de Azi în culorile sale adevărate, fără a încerca s-o denaturez cu visuri stupide.

Când am ieșit în stradă, am simțit că mă bate cineva pe umăr. M-am întors surprins. Era Eva Storr.

— Ce mutră vinovată ai! exclamă ea. Ce cauți pe-aici?

— Dar tu, dulceața mea?

Lipită de mine cu trupul ei micuț, durduliu, cu ochii negri rotunzi ațintiți în ai mei, semăna cu o pasăre de pradă. Păsările astea nu cântă, ci saltă, plutind în slăvi, apoi se reped săgeată în jos asupra prăzii, de la o mie de picioare înălțime, și ciugulesc ochii oamenilor morți, sau chiar ai celor vii, când îndrăznesc.

— Am fost în vizită la o veche cunoștință, spuse ea.

— De gen feminin, desigur!

— Da . . . Colege de școală.

— Foarte frumos. Te cred. Am luat-o de braț. Mergi spre autobuz?

Voiam s-o șterg cât mai repede de acolo. Fiatul era parcat prin apropiere.

— N-am încotro. Bob n-a putut obține un surplus de benzină luna asta.

— Are să-ți prindă bine dacă te mai amesteci și tu puțin cu vulgul.

Îmi îndepărtă brațul.

— Nu-i bine așa. Mă luă ea de braț. Acuma-i mai bine. Nu sunt atât de tandră ca Susan, dar pentru o noapte, merge, nu-i așa? Fereascâ sfântul să ne vadă cineva! De-ai ști cât de multă lume din Warley vine la Leddersford!

Acum eram blindat împotriva atacurilor ei. Luând-o pe bulevard, am spus, pe un ton care ar fi putut să semene cu un mârâit:

— Virtutea ta, dragă, e arhicunoscută . . .

Nu-mi respinse brațul.

— Ești răutăcios, zise.

— O, nu. Vă *respect*, doamnă Storr.

Vorbele mele o lăsară indiferentă.

— Dar nu mi-ai spus unde ai fost.

— La o veche cunoștință.

— Bărbat sau femeie?

— Asta-i secret.

Ce-aș fi putut spune? Mă gândisem să născocesc un prieten vechi din aviație, dar minciunile sunt periculoase. Și nici să pronunț numele lui Elspeth nu îndrăznisem.

— Privește, am spus arătând spre apus.

Soarele scăpăta, scufundându-se încet, ca un vas de război, cu văpăile stingându-se în marea neagră a Leddersfordului. Castelul masiv începu să arunce luminițe galbene și puteai auzi zgomotul ușor al jaluzelelor.

— Un apus frumos îmi dă întotdeauna o reacție teribilă, am spus eu.

— Serios? Eva își pusc o secundă capul pe umărul meu. Ascultă, dacă vechea ta cunoștință e bărbat, adăugă ea, ar trebui să-l sfătuiești să nu-și mai dea cu parfumul ăsta femeiesc.

23

AȘA SE EXPLICĂ de ce, trei zile mai târziu, primeam o scrisoare de la Susan:

„Nu vreau să te mai văd niciodată. Când mi se vorbea despre legătura ta cu ea, nu credeam, dar acum știu că n-ai încetat s-o întâlnești cât am fost împreună. Curând voi pleca în străinătate, așa încât n-are nici un rost să-mi scrii sau să-mi telefonezi. Te-ai purtat foarte rău cu mine, și ceea ce mă doare mai mult e că m-ai mințit tot timpul. Erai convins probabil că sunt prea tânără și

prea proastă ca să te fac fericit. Poate că așa e; dar acum mă simt foarte maturizată. Sper că vei fi fericit și că obții ceea ce dorești atât de mult. Nu sunt supărată pe tine, sunt doar tristă și îndurerată, ca și când mi-ar fi murit cineva drag.“

Era o scrisoare bine ticluită, după toate regulile artei; prima pe care o primisem de la ea și, în general, din partea unei femei. Într-un fel, respiram ușurat; nu mă mai vedeam obligat să cheltuiesc nici măcar șilingul săptămânal aruncat la loterie. Tot capitalul meu fizic și sentimental putea să se îndrepte spre Alice. Afacerea se încheiase în mod elegant — mă simțeam și oarecum măgulit de faptul că eu eram motivul unei tristeți atât de mari. *„Ca și când mi-ar fi murit cineva drag“* — reținusem fraza. Așadar, mă iubise, și totul se terminase, și era foarte mâhnită din pricina asta, fără să coboare la injurii, sau să mă amenințe cu sinuciderea. Era o scrisoare tipică pentru o femeie de categoria a doua. O femeie de categoria mea n-ar fi putut niciodată — chiar dacă, să zicem, i-ar fi dat prin cap să întocmească o scrisoare — să atingă acest ton candid, elegiac, inocent și plin de demnitate.

Zâmbind, am desfăcut scrisoarea lui Charles.

„Sunt pe cale de a mă stabili definitiv și fericit la Londra, deși până acum nu am fost în stare să găsesc una din acele bătrâne bogate care protejează tineri provinciali, cu toate că, după câte mi s-a dat a înțelege, asemenea creaturi abundă pe aici. Totuși, în momentul de față sunt încurcat cu bibliotecara de la secția copii, o fată delicioasă, de categoria a cincea — dacă nu chiar a patra — inteligentă (cel puțin e de acord cu tot ce spun eu), neprihănită — jur! — și, spre marea mea surpriză și bucurie, având un tătic director de întreprindere. Îți atrag atenția, firma e modestă și tăticul are trei fechiri — trei cretini, beți, care îi toacă de zor gologanii; unul e la Oxford, altul cică e scriitor, dar primește o subvenție prea grasă de la taică-su, iar cel mare lucrează chiar în întreprinderea babacului și are un salariu nepermis de mare. Nici unul nu se gândește la biata Iulia — ea în mine are un apărător devotat, te rog să mă crezi.

Dar nu despre asta voiam să-ți scriu. Înainte ca noaptea cea neagră și fără de sfârșit a căsniciei să fi pogorât asupra noastră — sau, în orice caz, asupra mea — voiam să te întreb, ce părere ai avea despre o vacanță în Dorset? Mi s-a oferit să închiriez o vilă la Cumley, care e un târgușor așezat la capătul unui mic golf de lângă Lulworth. Roy Maidstone ar împărți cheltuielile cu noi și ne-am putea oferi două săptămâni de pescuit, înot, băutură și, sper întâlniri păcătoase ou fetele din localitate, care, după cum spune toată lumea, sunt proaste; duioase, arzulii și le miroase pielea a fân și a flori. Singura piedică ar fi că vila nu e liberă decât între 20 iunie și 11 iulie, iar Roy și cu mine nu putem pleca până în 24 iunie. N-aș pierde decât patru zile, dar și atâta mă cam jenează. Nu ziceai tu că ai putea pleca pe 20?, așa încât, dacă ai vrea să te duci înaintea noastră și să ne întocmești o listă de aparente fecioare, de locuri istorice și așa mai departe, mica reședință pitorească ar rămâne în întregime la dispoziția ta. Sau poate ai prefera să petreci cele patru zile în chichineața mea de la Londra (cum vrei) . . .“

Am zâmbit din nou. Făcusem planuri vagi cu Alice să plecăm undeva împreună, fie chiar pentru o singură noapte. Ea urma să-și viziteze o veche prietenă la Londra în luna iulie. George pleca pe continent în interes de afaceri.

— Ți s-a răcit ceaiul, Joe, spuse doamna Thompson.

— Mă gândeam la vacanță.

Îmi dădu altă ceașcă de ceai.

— Și ai aranjat totul?

— Da, spusei. E curios, dar ori de câte ori te gândești intens la ceva, ți se realizează.

Expresia ei, de obicei veselă, mulțumită, se schimbă brusc. Mai văzusem cândva o asemenea reacție; așa arăta și mătușa Emily în timpul anchetei care urmase după moartea părinților mei. Mă privea acum o față îmbătrânită, care știa prea multe despre dragoste, despre dragostea adevărată, simplă, umană, tot atât de plată și de banală ca o zi umedă de luni și tot atât de necesară ca leafa; o fată care știa prea multe despre durerea ce se manifestă cu accente tot atât de prozaice ca un polițist ce depune o mărturie. Doamna Thompson

știa în acel moment — sunt sigur — totul despre mine, privirea ei răzbătea dincolo de cuvinte, până în străfundurile sufletului meu.

— Când ești tânăr, totdeauna ți se împlinește ce vrei, zise ea. Toată lumea conspiră să-ți ofere ceea ce dorești . . .

Apoi deveni din nou ea însăși, iar eu părăseam sala tribunalului unde mă aflasem în 1943, cu mirosul ei de lână umedă, cerneală uscată și podele de piatră, unde procurorul de la parchet o audiase pe mătușa Emily cu o expresie plictisită întipărită pe obrazul lui gras; reveneam la familia Thompson în camera din față, cu soarele jucându-se pe masa lucioasă de stejar, iar afară, cu strada Vulturilor râzând luminoasă ca un prunc proaspăt îmbăiat.

Când am intrat în biroul meu, încăperea era înțesată de lume care îl felicita pe Tom Harrod. Tom era șef contabil, avea ochelari, chelie, vreo 30 de ani, fața buhăită și spinarea adusă, caracteristică muncii sedentare. Presupun că poseda toate însușirile omenești normale, dar mie mi se părea că făcea parte din utilajul biroului — ca tampoanele, sugativa, călimările, agendele oferite în dar de Crăciun.

M-am alăturat celorlalți.

— Felicitări. Ai să fii un excelent administrator financiar. Când pleci în sud?

— Nu te grăbi, spuse el. Încă nu mi-am lăsat treburile de aici. Puse mâna pe umărul lui Teddy. Cred că o să vă puteți descurca și fără mine.

Teddy luase un aer important. Nu i se potrivea. Când plecă Tom și rămaserăm singuri, mă întrebă:

— Candidezi pentru post, Joe?

— Dacă m-ar sălta la gradul patru, aș face-o, dar gradul ăsta nu-l obții decât atunci când ești prea bătrân ca să te mai bucuri de el, am spus eu. Și, în afară de asta, nu merită surplusul de răspundere.

— Totuși, în ceea ce mă privește, aș face o încercare.

— În orice caz, ai mai multe șanse decât mine. Ești aici de mai mult timp. Era într-adevăr de mai mult timp acolo; dar nu era așa de bun ca mine, și știa lucrul acesta. O să te avanseze mai întâi la gradul trei, am spus. Gradul patru are ceva care îi sperie.

— Cât de puțin, tot e bine, spuse Teddy. Știi că merge bine cu June!

— Nici n-ai putea dori altceva mai bun. În prima clipă am încercat senzația că am pierdut ceva, apoi am avut impresia că se ridică o barieră între mine și restul lumii. Îți doresc succes. Atât cu ea, cât și cu slujba.

— Ești sigur că n-o să-ți pară rău dacă am să candidez eu?

— De ce dracu să-mi pară?

— O să fiu superiorul tău.

— Tom nu m-a necăjit niciodată prea mult.

— Se zvonește că Hoylake își reorganizează serviciul.

— Știu asta de mult, am spus eu.

Am privit rafturile cu dosare, călimările cu cerneală neagră și roșie pe care omul de serviciu ar fi trebuit să le curețe de mult, capacul de cutie folosit ca scrumieră, în care fumega țigara mea, mașina de calculat și cea de scris, calendarul care avea pe copertă fotografia unei fete ce semăna cu Susan, mapa plină de conturi de pe biroul meu. Toate aceste obiecte păreau elementele unui deșert sufocant — „cel puțin mă voi feri să fiu victima unui miraj", mă gândii, întorcându-mi privirea de la calendar.

— Știu asta de mult, repetai. Mi-am lăsat mâna pe umărul lui Teddy și îl strânsei cu o amiciție prefăcută până când îl văzui că se strâmbă de durere. Dă-i drumul înainte, Teddy!

24

CÎND TRENUL ajunse la Wool, Alice dormea cu capul pe umărul meu. Era o clădire insuportabilă; lăsasem deschisă fereastra compartimentului tot timpul călătoriei, dar fără nici un rezultat. Aerul se învălmășea fierbinte, fără cel mai mic atom de oxigen. O scuturai pe Alice încetișor; se trezi greu, și cum deschise ochii îmi zâmbi. Era îmbrăcată într-o fustă încrețită pe talie și o bluză albă. Ajutând-o să se ridice, i-am atins în treacăt cu mâna sânii bogați, și asta îmi dădu o senzație plăcută.

— Patru zile, spuse ea, când ne aflam în taxi. Patru zile încheiate. Nu știu cum de am putut răbda atâta timp. Mă sărută, fără să-i pese de mulțimea vilegiaturiștilor care mișunau prin gară. Privește, îmi spuse când mașina șerpuia pe drumuri mărginite de o verdeață bogată, acolo e castelul lui Tess d'Urberville[1]. Odată, într-un turneu îngrozitor, am fost și eu distribuită în rolul lui Tess și am învățat tot ce se poate ști despre pasiune, dragul meu. E o regiune prielnică pasiunii.

Am mușcat-o ușor de ureche.

— E o făgăduință?

— Poți să-mi faci orice vrei, îmi șopti ea. Poți să mă și bați dacă ai chef.

— Asta depinde de felul cum ai să gătești.

— Avem un geamantan plin de conserve. Am golit cămara.

I-am șoptit la ureche ceva deșucheat și, spre surprinderea mea, roși, apoi chicoti ca o școlăriță:

— Ah, cine-mi ești, domnule Lampton! spuse ea cu accentul regiunii. Când ți se aprind călcâile, nu mai poate să te țină nimeni în frâu, nu lași fetele în pace un minut.

— Ei, frumoaso! am spus. Adevărul e că sunt lacom, nesățios. Am să te pun la încercări grele, să știi, te avertizez.

Vârându-și un deget în gură, Alice privi spre șofer.

— Zău dacă așteptarea asta n-a fost un iad!

— Doamne, cum să nu... Până nu te-am văzut la gara Waterloo, n-am crezut că o să izbutim să plecăm cu adevărat. Nici acum nu-mi vine să cred că e adevărat.

Am rămas tăcuți, mână în mână, până când taxiul a ajuns la vilă. Era o casă văruită, cu acoperiș de stuf și cu două porți, una lângă alta. La origine fuseseră două vile, și proprietarii le uniseră. Aflată la capătul unei ulițe abrupte, departe de șoseaua principală, într-o sălbăticie de soc și tufe de mure, casa avea un aer straniu, de căutată izolare. Dar când trecurăm de movila din fața ei, se deslușI vag zgomotul valurilor.

Am plătit șoferului, și taxiul o porni pieptiș pe ulița abruptă, gata să-și frângă gâtul. Era o mașină înaltă,

---

[1] Eroina piesei dramatizate după romanul cu același nume al scriitorului englez Thomas Hardy (1840—1928).

veche, marca „Minerva“, și se clătina de-i auzeam arcurile gemând.

— Parcă e o casă bântuită de stafii am spus eu.

— Probabil că așa și e. Și noi o să bântuim pe aici după ce n-o să mai fim, nu-i așa?

— Nu murim noi așa de repede, am spus, ridicând-o brusc în brațe și trecând-o astfel pragul.

Am culcat-o pe canapeaua din salon și am rămas așa, aplecat peste ea, puțin ametit.

— Am făcut-o, spuse ea. Gata, ești compromis.

— Nu-mi pasă. Îți dai seama, iubit-o, că suntem singuri, numai noi doi? Nu trebuie să ne mai gândim că Elspeth ar putea să vină pe neașteptate, sau că Eva ne spionează. Nu trebuie să te părăsesc la ora zece, și pot să-ți ofer câte un „bibelou“ ori de câte ori am chef.

— De ce nu acum, pe loc?

Și mă trase jos lângă ea. Am urmat-o aproape imediat într-o agonie de plăcere; ne-am scufundat într-o altă dimensiune spațială, din care am ieșit amețiți și înspăimântați — era ca și cum am fi fost contopiți unul în altul, ca amibele, dar în chip violent, ca două mașini care se ciocnesc bot în bot.

— Isuse, exclamă ea, a fost prea frumos!

Nu suna ca o blasfemie, cum nu fusese blasfemie nici în clipele de dragoste, când îl repetase într-una, într-o uimire care îi tăia răsuflarea; era întâia oară când o auzeam folosind acest cuvânt.

Înainte de a lua ceaiul, ne-am spălat în bucătărie. Bucătăria era mică, friguroasă, cu ciment pe jos. Chiuveta, nu prea adâncă, zvârlea apa afară și te stropea. Apa era rece ca gheața. Dezbrăcată până la brâu, Alice dârdâia când picăturile îi alunecau pe spate. Geamul era mic, prăfuit. În semiobscuritatea dinăuntru, pielea ei avea un ton luminos. Eliberat un moment, detașat de dorință, i-am contemplat frumusețea ca pe un simplu efect de culori și lumină, ca pe un joc armonios de linii unduind elegant, oferindu-se aerului, apei glaciale, mie însumi... Trupul femeii totdeauna vrea să dăinuie, să trăiască până și cu ultima fibră; trupul bărbatului îți amintește de moarte. Dar atâta timp cât Aice era lângă mine, nu-mi păsa; era ca și când maică-mea sau taică-meu s-ar fi aflat în viață; era ca și când toată spaima și toată singurătatea mea s-ar fi risipit.

Se întoarse spre mine și îmi înconjură gâtul cu brațele.

— Până acum n-am lăsat nici un bărbat să mă vadă în timp ce mă spăl, spuse ea. Totdeauna am făcut mare caz de chestia asta. Nu le dădeam voie să mă privească decât atunci când arătam bine, aranjată, îmbăiată, pieptănată. Dar tu, dacă vrei, poți să mă privești oricând. Nu-mi pasă cum mă vezi, atâta timp cât mă vezi tu. Te iubesc, Joe, te iubesc cu adevărat, ca o soție. Aș vrea să ne iubim atât de mult, încât să nu mai fie nevoie să ne-o spunem. Dar uite că nu pot și-mi vine să ți-o spun mereu.

— Te iubesc, te iubesc ca un soț. Aș muri pentru tine.

— Nu vorbi de moarte.

— Atunci, am să trăiesc pentru tine. Am să te fac cea mai iubită femeie din lume.

— Nu. Ci femeia pe care o iubești tu cel mai mult. Oftă. Aș sta aici o viață.

Ochii mei erau gata să se umple de lacrimi. Suntem cu toții prizonierii unui pitic egoist — *eul* — dar când iubim, devenim atât de repede umani, încât ne doare!

— Acum totul e real, am spus eu. Pământul îl simt sub picioare, tare, solid.

Se ghemui la pieptul meu.

— Spune, e bine cu mine? mă întrebă. Sânii mei îți plac? Nu sunt prea trecuți?

— Sunt perfecți. Numai când îmi culc obrazul pe ei mă simt fericit.

Rostind însă aceste cuvinte, m-am surprins că dorisem o clipă să fi fost mai tineri.

Am luat un ceai copios: conserve americane de salam, ouă, fructe; apoi am coborât la Cumley. Mai bine zis am urcat; satul e la o milă distanță de mare, iar vila se afla tocmai la capătul golfului Cumley. Se făcuse ora 6 când am ajuns în sat, și se răcorise puțin. După ce am cumpărat de la o prăvălie pâine și lapte, ne-am trântit pe iarbă la umbra unui stejar, lăsând liniștea să vină lângă noi și să ne adulmece ca un cățel.

Alice își pusese altă rochie — o rochie de mătase, cu desene verzi, roșii, aurii, topindu-se unele într-altele. Avea bogăția savuroasă a unei prăjituri cu stafide, și

făcea ca părul ei galben cum e mierea și pielea ușor bronzată să pară exotice. Un țăran care se îndrepta spre casă, îmbrăcat gros, înfofolit, deși era o temperatură de plus douăzeci și cinci de grade la umbră, ne spuse bună seara, și ochii lui spălăciți întârziară gânditori asupra trupului Alicei.

— Pulover, vestă, cămașă de flanelă, pantaloni de catifea și, probabil, izmene lungi de lână, spuse ea. Numai când mă uit la el, simt că încep să transpir.

— În Germania obișnuiam să lucrez dezbrăcat până la brâu. Soarele frigea și aveam arsuri pe piele de înnebuneam, și ori de câte ori se schimba vântul, răceam.

— Deșteptul mamei! exclamă ea. Crezi că știi totul, nu?

— De pildă, acum nu știu nici unde mă găsesc. Nici munți, nici coșuri de fabrici, nici clădiri înnegrite de fum.

— Doar nu vrei să spui că Warleyul e un oraș industrial.

— Nu, dar industria există acolo ca un fundal, ceea ce e cu totul altceva.

Am privit vilele cochete din apropiere, strălucitor de albe sau de culoarea cafelei cu lapte, cu acoperișurile joase de stuf, apoi m-am uitat în partea opusă, la biserica de piatră cenușie, roasă de ploi și vânturi. Locul mi se părea că miroase a lapte, a fân și a pulbere curată de vară; totul emana o voluptate somnolentă. Un orășel din Dales, într-o seară ca asta, ar fi înghițit soarele ca pe o tabletă de vitamine — o necesitate care întâmplător este și plăcută — în timp ce Cumleyul se răsfăța în amurg într-o abandonare nerușinată.

— Într-adevăr, e altceva, spuse ea. E o lume mai veche. Se deosebește atât de mult de peisajele noastre obișnuite, încât ni se pare străin. Aparține fermierilor și boierilor. Presupun că cei mai mulți dintre ei miros îngrozitor, totuși, o grămadă de baligă miroase mai bine decât un atelier de scărmănat lâna. Totul aici e mai englezesc decât în nord... doamne, ia auzi cum îmi merge gura!

— Continuă, te rog.

Îmi plăcea întotdeauna s-o ascult; avea darul să discute generalități, fără a transforma conversația într-o prelegere.

Stăteam acolo de vreo oră, când trecură două fete urmate de doi flăcăi. Una dintre fete îmi atrase privirea. Arăta de vreo 15 ani și avea o față comună, nepăsătoare și părul negru. Purta o rochie imprimată, scurtă, prin care îi ghiceam forma pulpelor.

— Bună seara, spuse ea. Vă rog, nu știți cât e ceasul?

Înainte de a mă uita la ceas, Alice îi dădu informația necesară scurt și tăios. Fata continua să mă privească măsurându-mă de sus până jos, așa cum făcusem și eu.

— Mulțumesc, domnule, spuse ea. E cald, nu-i așa?

Apoi se întoarse și plecă pe cărare, legănându-și șoldurile. I-am auzit chicotind înainte de a pieri în pădurea ce se întindea în partea de apus a satului.

— Simt nevoia să beau ceva, spuse Alice. Se uită în direcția pădurii. Ea n-are nevoie.

— Eu pe tine te iubesc, am spus. Nu mă interesează fetițele. Mai ales una ca asta.

— Ai să mai rămâi aici după ce plec eu, continuă Alice. Vrei să-mi promiți ceva? Acum, când ești treaz, la lumina zilei? Să nu te culci cu ea. Cu oricare alta, iubitule, dar nu cu asta.

— Bineînțeles că nu. De altfel, nici n-am să mai fiu în stare.

Pufni în râs, și fața i se lumină. Am plecat spre cârciumă îmbrățișați. Niciodată nu mă simțisem atât de liber, eliberat de orice încordare, preocupare, rușine. Localul, o clădire veche, cu tavanul jos, cu grinzi de stejar, pereți groși și ferestre cu patru ochiuri, era un loc plăcut, unde puteai sta ascultând accentul cald din Dorset și bând bere neagră, care, spre deosebire de berea din sud, are un gust bun de malț. La al treilea rând i-am oferit lui Alice o țigară.

— Nu, scumpule.

— Mai am.

— Nu vreau. Nu cred că am să mai fumez vreodată. În seara asta te am pe tine, și încă trei zile înaintea mea, și avem casă, avem mâncare și băutură din belșug și nervii îmi sunt destinși. Nu merită să mă gândesc la asta, și totuși mă gândesc, fiindcă e un simbol. Tu poți să fumezi, iubitule, dacă vrei. Și dacă o să am nevoie de un calmant, am să te rog... îmi șopti la ureche.

Era ca și când aș fi fost luat de ceafă și azvârlit într-un cer făcut numai din brațe, și fiecare braț al

Alicei, și brațele acestea îmi încetineau căderea, până când mă pomeneam iar în local, amețit de bucurie, privind în ochii ei viorii. Nu puteam scoate o vorbă. Momentul era copleșitor. Descoperisem cum era dragostea noastră, descoperisem, nu ca altă dată, ce o făcea să se asemene cu iubirea altora, ci ceea ce o deosebea. Privind-o pe Alice, am înțeles că nu voi mai avea niciodată altă dragoste, că mi-am atins apogeul. Sigur că ar fi fost mai bine dacă ar fi fost cu zece ani mai tânără și dacă ar fi avut banii ei, așa cum viața ar fi fost mai plăcută dacă în albiile râurilor ar fi curs bere, iar în copaci ar fi crescut sandvișuri cu șuncă.

Ideea că nu există decât o singură femeie cu care te potrivești poate să pară prostesc de romantică. Realitatea e însă că nici o altă femeie nu mă putea face fericit. Nu ne lega obsesia dorinței, iar dragostea noastră nu era o potrivire exactă de virtuți și defecte. Când spun că mi se potrivea, folosesc termenul și în sensul pe care îl are în Yorkshire, și care vrea să spună: „Sunt mulțumit de": „Sunt încântat de". *Mă potrivesc cu tine, fată*, a fost o frază pe care o rostisem fără glumă, care exprima ceva ce nu putea fi spus altfel.

În noaptea aceea și în nopțile următoare, am învățat tot ce se poate ști despre trupul unei femei și despre al meu însumi, și tot ce-am să știu vreodată, căci acum, pentru mine, nu mai există femei, ci niște ființe străine, plăcute, cu aparențe și funcțiuni femeiești. Acum, ori de câte ori fac dragoste, am impresia că sunt un personaj de reclamă. Știți: o încăpere mare în care totul e nou-nouț, și niște raze de soare litografiate pătrund pe fereastră. Femeia din pat este, după cum spun poeții, trandafirie și gingașă ca o floare. Pare atât de tânără, încât n-ai crede că e măritată, dar, uite, poartă verigheta în deget. Soțul are de obicei o mutră de cimpanzeu cu ochi rotunzi, buza de sus groasă, puțin umflată, și câteva cute pe frunte. Acestea din urmă, împreună cu tunsoarea de pușcăriaș, sunt singurele indicii ale sexului. Amândoi arată foarte curați — prea curați, ca și când ar fi confecționați dintr-o materie lucioasă lavabilă, ca plăcile de faianță din baie. Ochii ar trebui să le fie mai somnoroși, mai mahmuri și puțin uzați, tot așa cum odaia ar trebui să aibă o crăpătură, cât

de mică, ori un pahar cu o proteză în el, iar razele soarelui să scoată la iveală praful pe care, fie că ne tragem din el sau nu, îl înghițim cu toții până când ne dăm duhul. Soția mea și cu mine desigur că nu suntem chiar o copie conformă a acestei perechi, dar aparținem aceleiași lumi. Iar ceea ce se întâmplă de două sau trei ori pe săptămână în așternutul nostru din dormitorul vilei confortabile de pe strada Linnet seamnă, sunt sigur, perfect cu ceea ce se întâmplă cu perechea din reclamă. Nu spun că nu-mi face plăcere; e ceva decent, sănătos și mulțumitor. Dar senzațiile pe care le trăiam alături de Alice nu le mai poate avea nimeni. Nu exista între noi nici o reținere, nici o rușine, nimic firesc sau nefiresc, fie că ne aflam în patul dublu din camera luminată de o lucarnă, fie că ne scăldam despuiați în micul golf din apropiere, fie că alergam prin pădurea plină de caprifoi și pe aleile cu arbori și boschete asemeni unor tuneluri întunecoase și calde. Ne lăsasem de fumat: ne impuseseră acest lucru simțurile noastre ajunse la paroxism în acele zile. Tot ce ar fi putut să ne sustragă din extaz, tot ce-ar fi risipit cea mai mică părticică din timp era de neconceput. Cu toate că făcuserăm planuri să ne petrecem împreună toată viața, ne purtam instinctiv, ca și cum ne-am fi întâlnit pentru ultima oară.

25

A PLÂNS tot drumul până la Dorchester. Am stat strâns lipiți, obraz lângă obraz. Îmi amintesc de parfumul părului ei. Mirosea a apă de mare, a măsline și a transpirație. Aproape că nu ne-am vorbit. Eu mă uitam pe fereastră la dealurile unduitoare, la grâul lucind întunecat ca pirita, la întinderile părăginite, tot atât de teatral de pustii, pe cât de teatrală era bogăția fermelor. Sorbeam cu înghițituri mari peisajul, ca pe o băutură tare, împotriva deșertăciunii, a sentimentului de vinovăție pe care îl simțeam crescând în mine.

Când am ajuns în gară, Alice spuse dintr-o dată:

— Aș vrea să mă omori.

Cuvintele mă izbiră prin tonul lor indiferent.

— Să te omor?

— Dacă ai vrea s-o faci acum, te-aș lăsa. Fața ei pârlită de soare era plină de pete. M-ai făcut atât de fericită, încât nu pot să-mi închipui o clipă viața fără tine. Nici nu pot să-mi închipui momentul când voi rămâne singură în compartiment... Bănuiesc că oamenii care urmează să fie spânzurați nu cred în realitatea acestui fapt până în momentul în care se urcă pe eșafod.

— Taci, prostuțo. Ne vom revedea. O să fim împreună mereu. Tot restul vieții, să ții minte!

— Mă iubești? Să nu mă minți. Vrei cu adevărat să divorțez?

Ochii i se urâțiseră de atâta plâns, rochia nu mai arăta ca scoasă din cutie. Dintr-o dată, am revăzut-o pe Alice cea rece, distantă și bine îmbrăcată pe care o cunoscusem în prima seară, la „Thespieni", și m-am simțit un criminal.

— Îți jur. Am privit-o drept în ochi. Te iubesc cu adevărat, Alice. Am să te iubesc până la moarte. Acum ești femeia mea. Niciodată nu va exista altcineva. Te voi însoți cu gândul tot timpul călătoriei.

— Nu mai am nimic să-ți spun, Joe. Începu să se fardeze repede și cu îndemânare. Fă-mi un serviciu înainte de sosirea trenului, vrei, iubitule? Cumpără-mi niște țigări și chibrituri. Și pleacă după ce mă urc în tren. Pleacă și nu te uita înapoi. Și gândește-te la mine tot timpul. Gândește-te într-una la mine.

După ce am condus-o până la peronul pentru Londra din gara mică și neobișnuită — verde și albă, mult prea curată pentru o stație de cale ferată — îmi mai rămăsese un ceas până la sosirea lui Charles și Roy. M-am dus la un hotel să beau ceva. Sub soarele arzător, tot orașul părea dedat plăcerilor. Nu era atmosfera veselă din Blackpool, Margate, sau Scarborough, unde oamenii, după ce au isprăvit ziua de lucru, se distrează. Aici, însuși modul de viață era ușuratic, huzurind de confort: oamenii din jurul meu, din barul hotelului cu covoare moi, erau voioși doar pentru că timp de câteva ore nu trebuiau să se gândească la procese, la contracte, sau rapoarte, și nu pentru că beau băuturi scumpe înainte de a servi un prânz bogat. Acest din urmă fapt intra

în firescul lucrurilor. Barul luxos, băutura rece, costumul ușor, cravata de mătase și pălăria de panama făceau parte din vacanța mea, la fel ca taxiul pe care-l luasem de la Cumley. Dar, pentru cei bogați, asemenea lucruri nu constituiau plăceri în sine, ci simple necesități. După ce mi-am terminat băutura, am chemat chelnerul în sacou alb. Sosi imediat. Am înțeles că mă acceptase ca pe un client pe placul direcției. Dacă vrei să afli în ce rang te plasează cei din jur, intră în orice bar la orele aglomerație și notează cât de repede ești servit.

După masă m-am întâlnit cu Charles și cu Roy. Charles purta niște pantaloni dintr-un material subțire de culoarea biscuitului, pantofi maro cu alb, o cămașă roșie și o șapcă albă cu cozoroc verde. Sub cozoroc fața îi era cărămizie. Roy, un tânăr înalt, puțin adus de spate și care lucră la bibliotecă într-un sector afiliat celui unde lucra Charles, avea niște pantofi albaștri de antilopă, pantaloni de in, tot albaștri, o cămașă portocalie și ochelari de soare cu rame albe. Amândoi fumau țigări de foi.

— Ia te uită, am exclamat eu, parc-ați fi doi regizori de film țicniți, plecați în vâjâială!

— Păi asta și vrem să părem, spuse Charles. Din secunda asta, o duzină de ex-fecioare așteaptă cu sufletul la gură contractele.

— E foarte simplu, adăugă Roy. Spui doar atât: „Fii drăguță cu mine, fetițo, și am să fiu și eu drăguț cu tine". Mă cercetă tăcut și dădu din cap. Avea o mutră de comedian din Lancashire, lungă, încremenită, cu zbârcituri adânci, care-i dădeau expresia unei amabilități ironice. Pari obosit, Joseph. Fără îndoială că ai ostenit pregătindu-ne căsuța.

— Nu cu brațele a muncit el, ricană Charles. Examinează, te rog, acest costum cochet, cămașa orbitor de albă și, pe dumnezeu, panamaua! Privește-i pungile de sub ochi, privirea plină de o mulțumire languroasă, îți spun eu, Roy, nici nu s-a gândit la noi în aceste patru zile. Știi de ce are dungile la pantaloni ca lama de cuțit? Pentru că azi e prima oară când și-a pus pantalonii pe el de când a venit în Dorset, te asigur.

— Nici nu ne-ai admirat automobilul, spuse Roy.

Era un „Hudson Terraplane“ de dinainte de război, cu o alură gangsterească.

— L-am închiriat de la unchiul lui Roy mai pe nimic, zise Charles. Îl cunoști, individul ăla jovial pe care l-ai întâlnit de Crăciun.

— Nu-i chiar atât de jovial, spuse Roy. A omorât cum mașina asta a lui trei oameni. A crezut că face o afacere grozavă când a cumpărat-o ieftin și a cârpit-o, dar acum nu poate s-o vândă. E o rablă nenorocită... mai are încă pete de sânge pe bancheta din față.

Charles mă bătu pe spate și-mi vârâ o țigară de foi în gură.

— Uite la el, tipul englezului desăvârșit. Bine hrănit, puțintel afumat și în ultimul grad de epuizare sexuală. Se uită la ceas. Mai luăm un pahar înainte de închidere, sau o pornim încet spre vilă?

— Spre vilă, am spus eu. M-am așezat alături de el în față, iar Roy se întinse pe banca din spate.

— M-am logodit, știi? Charles își scărpină nasul — gestul lui când se afla în încurcătură.

— Nu cumva cu Julia?

— Chiar așa. E fată bună. Trebuie s-o cunoști.

— Nu cred că o să-i facă chiar atâta plăcere. Să știi, mă bucur că te aduni de pe drumuri. Ești prea bătrân ca să mai zbori din floare în floare. Nu te-ai menținut așa de bine ca mine. A trecut în categoria întâi acum?

— Întrunește toate categoriile la un loc. Niciodată nu te plictisești cu ea.

Am avut o senzație de schimbare, o schimbare tot atât de firească și inevitabilă ca succesiunea anotimpurilor; un flux de care ar fi trebuit să mă las purtat și eu, dar nu o făceam.

— Și eu am fost găsit bun pentru căsătorie, spuse Roy.

— Felicitări. Mă izbi un gând. Sper că nu le-ați invitat la vilă, nu-i așa?

— Liniștește-te, băiete. A mea e în Irlanda și a lui Roy în Scoția.

— Soacrele noastre n-au încredere în noi, spuse Roy.

— Nici nu-i de mirare, precizează Charles, strecurându-se cu optzeci pe oră printre o căruță și o motoretă care se apropia. Lucy este una dintre subalternele lui

Roy. Când a venit prima dată la bibliotecă, era o fetiță dulce de șaisprezece ani.

— Mergi mai încet, am strigat eu, sau am să las și eu urme de sânge pe tapițeria mașinii. Doamne, cum trebuie să fi condus tu un *jepp?*

— În Ziua Victoriei eram cu Errol Flynn[1]. Mergeam pe o șosea pavată cu cadavre de japonezi. Mountbatten, Slim și ceilalți mă urmau la o distanță respectabilă. Frumuseți exotice ne sufocau cu sărutări și ghirlande de flori, iar „Warner Brothers" pluteau deasupra capetelor noastre cântând *te-deum-uri* . . .

Cel cu motoreta se băgă în noi trecând la câțiva centrimetri distanță de aripa din față a automobilului. Charles îl amenință cu pumnul.

— Boule! zbieră el.

— Lasă-mă pe mine, am spus. De câte ori stai la volan, uiți că nu mai ești în Orientul fermecat, unde puteai să calci făpturi umane cu sutele și să scapi doar cu un avertisment.

— Pe dracu avertisment! spuse Charles. Opri mașina și se dădu la o parte ca să-mi facă loc. Un *culi* m-a costat o dată un miar.

— Brută imperialistă! răcni Roy. Indivizi ca tine ne-au făcut să pierdem imperiul.

Mașina porni cu o smucitură, dar curând mă învățai cu ea. Direcția era foarte slabă și destul de greoaie, însă mașina avea destulă putere și am simțit că-mi place. Charles și Roy începură să lălăie în gura mare, iar eu, scoțându-mi trabucul din gură, le-am ținut isonul:

„În mașină, pe roți, hiphip — ura!
Să dai vinul pe gât,
În mașină, pe roți, hiphip — ura!"

Privind țigara de foi, mi-am adus aminte că mă lăsasem de fumat și începu să mă roadă un sentiment de vinovăție. Dar când am isprăvit de cântat, am pus din nou țigara în gură. Era prea bună ca s-o arunc.

Charles mă bătu pe spate.

— Trăsăturile acestei fețe sensibile poartă o mască a durerii. O lacrimă tremură în ochii săi albaștri, stră-

---

[1] Actor american de cinematograf.

bătuți de vinișoare roșii. Oare cântecelul nostru îi amintește de vremea când era un adept al briantinei și nu purta pardesiu nici în zilele cele mai friguroase?

— Nu-l asculta, spuse Roy. Așa a ținut-o tot drumul. Se antrenează pentru rolul de șef; în curând ai să-l vezi înecând vreun biet funcționar inferior într-un val de sarcasm.

— Poate vei fi chiar tu acela, spuse Charles. După ce-am să fac apelurile de rigoare, ca funcționarii superiori din subordinea mea să fie în mod obligatoriu exemplari, *etcaetera*, am să trec la cazuri particulare. „Maidstone — am spun, râgâind ușor după masa copioasă de la «Savoy» — Maidstone, nu-mi vine să cred că un om care ocupă o poziție atât de înaltă ca dumneata nu își dă seama că există o anumită vârstă legală de la care, în sus, poți avea anumite raporturi cu o fată. Este inutil să-mi aduceți argumentul că numărul avorturilor juvenile a sporit considerabil...“

Am încetinit trecând pe lângă izlazul satului.

— Iată o copilă delicioasă pentru voi, am spus eu.

Era fata cu păr negru care mă întrebase cât e ceasul în prima zi când ședeam cu Alice pe iarbă.

— Ah, făcu Roy, legați-mă de catarg! spunea bătrânul Ulise. Merită zece ani de pușcărie, nu-i așa?

Fata ședea pe iarbă lângă drum și citea o revistă. Purta pantaloni și un jerseu roșu lipit de corp. Își ridică privirea spre noi când trecurăm pe lângă ea.

— Ție îți zâmbește, spuse Roy. Charles și cu mine vom depune mărturie pentru tine. N-ai decât să spui că ți s-a făcut negru înaintea ochilor, că ți-ai pierdut uzul rațiunii...

— Sunt ca niște mere mici, rosti Charles melancolic. E ceva scandalos. Vârsta la care fete de soiul ăsta merită să cunoască plăcerile vieții este exact vârsta la care o lege tâmpită le declară inviolabile. Fata asta e coaptă pentru dragoste. Pe urmă începe declinul.

M-am gândit la fața Alicei brăzdată de lacrimi, la umerii ei gârboviți, așa cum plecase de lângă mine, în gară, și m-a cuprins furia împotriva fetișcanei aceleia, pentru că era tânără, și împotriva mea, că mă uitam la ea.

— Îmbătrânești, Charles, am spus. Faza următoare

e cinematograful. Parcă te văd înghesuind fetițele pe întuneric.

— Indiscutabil, indiscutabil, aprobă Charles. Când eram de vârsta ei, nu mă uitam la femei sub treizeci de ani. Acum nu m-aș uita la o femeie peste — și mă privi pieziș — douăzeci. Cel mult, douăzeci și unu.

— Sunteți niște bătrâni desfrânați și libidinoși, declară Roy. Haideți să facem o baie înainte de ceai și să ne spălăm ideile impure. Care e locul cel mai bun, Joe?

Treceam pe ulița ce ducea spre golful unde mă scăldasem cu Alice în dimineața aceea. Era cel mai bun loc de înotat. Restul plajei era plin de pietriș și expus tuturor privirilor. Dar nu suportam ideea ca niște străini să-mi tulbure amintirea celor petrecute acolo doar cu patru ore în urmă. Golful era proprietatea noastră într-un fel în care, nu știu de ce, vila nu era.

— Mai încolo cam cu o jumătate de milă, am spus eu, trecând de uliță.

— Grăbește-te, spuse Charles nerăbdător. Drumul e liber.

Am apăsat pe accelerator. Puțin mai târziu ne opream într-un nor de praf pe drumul îngust ce ducea spre partea de nord a Cumleyului. Înhățându-și costumele de baie, Charles și Roy o porniră în goană pe potecă ce cobora spre plajă.

— Tu nu vii, Joe? întrebă Roy. Mai e un slip în mașină.

— Nu mulțumesc, am spus. Am făcut azi o baie.

Coborau cărarea chiuind ca niște școlari. Peste zece minute i-am auzit înjurând. Desculți cum erau, dăduseră peste bolovanii ascuțiți de pe plajă. Apoi am auzit plescăituri. Am luat o țigară de foi din cutia de pe bancheta din spate, i-am retezat capătul, am aprins-o cu grijă și am încercat să nu mă mai gândesc la nimic, mângâind, drept consolare, bachelita veche a volanului.

26

TOTUȘI, am avut o vacanță plăcută. Ziua o începeam cu un ceai tare cu rom, pe urmă, înainte de micul dejun, făceam o baie — golful îl descoperiră singuri, încă

de a doua zi — și mâncam de plesneam. Am vizitat tot ce se putea vizita — uriașul Cerne, castelul Corfe, Cloudshill și celelalte. Beam la bere cu nemiluita și nu ne îmbătam. Asta probabil pentru că stăteam la soare, la aer curat și mâncam bine. În orice caz, singura zi în care ne-am amețit cu adevărat a fost o zi ploioasă. Am început-o la restaurantul din oraș, am continuat după masă în vilă cu bere la sticle, iar seara am plecat cu mașina la un han pentru automobiliști, pe lângă Bournemouth. Nu cred că am mai băut vreodată atât: totdeauna ești înclinat să exagerezi cantitatea, dar când am făcut socoteala, am căzut de acord că băusem nici mai mult, nici mai puțin de douăzeci de halbe de cap de om, plus câte o jumătate de sticlă de gin fiecare.

Nici nu mai știu cum am condus mașina înapoi. În mod normal ar fi trebuit s-o lăsăm acolo și să luăm un taxi, dar Roy pocnise la closet pe un ofițer din corpul teritorial, și cel mai bun lucru era s-o ștergem cât mai urgent. Roy, de obicei un băiat pașnic, devenea, după spusele lui Charles, foarte arțăgos când întrecea măsura la băutură. Charles o păți cu el în spatele mașinii. Roy, nu se știe de ce, tot încerca să se dezbrace și nu se lăsă decât în clipa în care Charles îi trase una în bărbie. Apoi deveni normal, dacă se poate numi normală o alternare de accese de plâns și înjurături. Eu eram în faza aceea în care cu rațiunea îți dai seama că ești beat și creierul dă anumite ordine membrelor și simțurilor cum să se comporte, însă execuția se face anapoda și cu secunde întârziere. Noaptea împrăștia căldură ca un animal uriaș; parcă o vedeai ridicându-se din pământ. Drumurile erau alunecoase; de două ori mașina derapă, și cel mai rău era că, deși știam că nu era totuna dacă scăpam sau nu cu viață, nu-mi păsa câtuși de puțin. Ba chiar m-aș fi bucurat dacă mi s-ar fi întâmplat ceva.

Când am ajuns la Culey, ploaia stătuse. Mirosea a iarbă udă, și luna se ivise rece și îndepărtată ca țipătul unei bufnițe.

— A murit dumnezeu! urlă Roy dintr-o dată. Apoi iar începu să plângă. Erau doi ofițeri acolo. Acum îmi aduc aminte. L-am pocnit tocmai pe ăl care nu trebuia. Să mă ierte dumnezeu.

— Asta-i faza ultimă, mârâi Charles. Lacrimi, remuș-cări și regrete.

— N-aș vrea să fiu indiscret, am spus eu, dar te rog explică-mi, de ce l-ai lovit?

— Că avea Crucea Militară, bolborosi Roy.

— Și tu ai delirium tremens, am spus eu. Ce ăsta-i un motiv să-l pocnești? Crezi c-ai să capeți și tu o decorație dacă i-ai turtit nasul?

— Nu-i așa că-i un tip curios? întrebă Charles. Cum se cherchelește, cade în schizofrenie. E supărat că nu i-au dat și lui o decorație, că l-au uitat. La dracu, eu ar fi trebuit să sar întâi la bătaie. Păi eu am omorât patruzeci de japonezi, fără să-l mai pun la socoteală și pe ăla pe care l-am călcat cu mașina la Calcutta. Și ce mulțumiri am primit pentru asta? Ce recunoaștere a devotamentului, a vitejiei mele? Aiurea. Și uite că tac, nu zic nimic. Bine că în locul meu s-au dus pe lumea aialaltă patruzeci de japonezi.

— Nu înțelegi, spuse Roy. Eram sergent. Dacă aș fi făcut chiar mai mult decât a făcut căpitanul ăla, mie nu mi-ar fi dat Crucea Militară. Mi-ar fi dat Medalia Militară.

— Există mai multe calități de curaj, observă Charles. Hai, sergent, nu te lăsa; ține-te bine!

— Prea se frământă și el, am spus.

— Mai bine așa decât să nu-ți pese de loc, răspunse Charles și sughiță, iar fapta lui a fost copilăroasă, lipsită de sens, chiar dacă l-ar fi lovit pe ăla care trebuia. Important e doar că, simțind ceva în neregulă, a trecut la acțiune.

Intrând pe alea ce ducea spre vilă, mașina derapă din nou și, atent să n-o scap de sub control, nu i-am mai răspuns lui Charles. Când am ajuns la vilă, Roy dormea tun. I-am descheiat gulerul cămășii, apoi l-am culcat pe o canapea. Charles trecu din nou la atac.

— Vrei să mănânci ceva? mă întrebă.

— Mă duc să mă culc. Se clatină podeaua cu mine.

— Mai bine ai mâncă ceva, să se risipească efectul alcoolului.

Porni spre bucătărie, împiedicându-se de două ori în propriile-i picioare, și se întoarse într-un timp surprinzător de scurt cu ceaiul și o tavă de tartine cu carne de vacă din conserve.

Trase un scaun în fața mea și se așeză călare pe el.

— N-ai să te însori cu Alice, spuse mușcând zdravăn din tartină, deși îi sunt recunoscător că a lăsat aici toate alimentele astea grozave.

— Cine spune că n-am să mă însor cu ea?

— Eu spun.

Își scoase ochelarii. Fără ei, ochii îi păreau mai spălăciți, mai mari și reci; fața lui rotundă, roșie, nu mai era veselă.

— Ascultă aici, am spus. O iubesc pe Alice. Și ea mă iubește pe mine. Sunt fericit cu ea. Nu numai în pat.

— Iubire? Ce cuvânt caraghios! Ce-ar spune mătușa Emily dacă te-ai duce la ea și i-ai spune că iubești o femeie măritată, cu zece ani mai mare decât tine? Sorbi o înghițitură de ceai. Cred că ar apuca-o greața.

— Tu nu poți să înțelegi. Soțul ei nu contează. N-o iubește, și nici ea nu-l iubește.

— Nu, spuse Charles. Sigur că nu. Dar o întreține. Ai spus că ea nu are bani. Toate cutiile astea de conserve din cămară, sticla asta de *whisky*, tabachera asta de argint pe care ți-a dăruit-o, pe toate le-a cumpărat cu paralele lui.

— Fugi de-aici! am exclamat scârbit. Nu face pe moralistul cu mine. Atâta lucru poate să-și permită.

— Nu asta-i problema, imbecilule! Dar dacă procedează așa cu el, la fel o să facă și cu tine.

Am sărit în picioare.

— Ar trebui să te .pălmuiesc!

M-am simțit deodată bolnav și într-o dispoziție de ucigaș. Sângele îmi zvâcnea în urechi. În gură aveam un gust dulceag, leșios.

Charles zâmbi.

— Să nu dai, Joe. Nu ajută la nimic, crede-mă. Și, în afară de asta, știi foarte bine că am dreptate.

Nu i-am răspuns, dar mă învârteam prin odaie ca și când aș fi făcut un inventar pentru portărei: scaune „Windsor", canapea cu păr de cal, o masă roasă, un aparat mare de radio, un *picup*-mobilă, o bibliotecă cu uși de sticlă.

— Cine-i proprietarul casei? am întrebat.

— Un actor. Un prieten de-al lui Roy. E plecat în turneu, așa că s-a gândit să subînchirieze casa. Dar de ce mă întrebi?

— Mă neliniștește. Uneori, nu știu cum, îți dă o senzație neplăcută. E prea rece.

— Cică ar avea și stafii. E un ținut al magiei negre. N-ai observat? Se vede că erai sub vraja Alicei.

M-am turnat o ceașcă de ceai și am dus-o la gură cu amândouă mâinile. Roy începu să sforăie. Sforăielile și ghiorăielile lui făceau concurență sâsâitului neîntrerupt al lămpii cu gaz aerian.

— Un bărbat de douăzeci și șase de ani poate să se însoare cu o fată de șaisprezece, spuse Charles. Unica reacție va fi de invidie. Privește toate căsătoriile astea din înalta societate: miri de treizeci și treizeci și cinci de ani și mirese de câte nouăsprezece ani și chiar mai puțin. Toți actorii de cinema între două vârste își cumpără mirese tinerele, trufandale. Uneori un bărbat se căsătorește cu o femeie mai în vârstă pentru averea ei, și oamenii spun fel de fel de lucruri urâte pe seama lui, dar atâta timp cât are gologani, ce-i pasă? Noi, în clasa noastră, ne căsătorim cu femei de aceeași vârstă, ceea ce cred că e lucrul cel mai decent. Iar tu vrei să procedezi mai prostește decât ambele lumi. Vrei să te însori cu o femeie și mai în vârstă, și fără bani. Și, culmea, mai e și măritată, așa că ai să fii târât și pe la curțile de divorț din pricina ei.

— Bărbatu-său are o amantă, am spus eu. Trăiește alături de Alice numai de ochii lumii.

— Măi, zevzecule! Dar el are mai mulți bani decât tine și e și mai deștept. *El* n-o să fie prins asupra faptului niciodată, orice ar face. Dar, apropo, cum a fost cu baia aia, goi pușcă, tu în chip de Adam și ea de Eva? . . .

— De unde știi? Cine ți-a spuș?

— E adevărat, tu nu mi-ai spus prea multe. Tocmai asta mă face să cred că e ceva serios. Mi s-a dat însă un raport amănunțit asupra activității voastre pe plajă, până la ultimul suspin. Ieri, la cârciuma din sat. Un bătrânel: „Ea n-avea decât o caschetă roșie pe cap. Și a scos-o și pe aia.“ Să-l fi văzut pe moșulică ce ațâțat era când povestea și cum se mai învinețise la față.

— Lăsând la o parte faptul că vrei să mă înjosești, am spus eu încet, unde cauți să ajungi cu toată povestea asta?

— Astă-seară eşti tare prost, Joe. Dacă domnul Aisgill ar vrea să divorţeze, i-ar da mâna să angajeze nişte detectivi care să vă urmărească până aici, şi cred că l-ar fi descoperit şi pe bătrânelul ăla cu istorioara lui. Încearcă să-ţi închipui. Închipuie-ţi toată povestea asta publicată în ziarele de duminică! Priveşte lucrurile în faţă. Nu ai suporta să fii terfelit astfel. Nu faci parte din clasa care prosperă tocmai datorită scandalurilor. Ai suferi crunt. Întorcându-şi capul, murmură: Şi i-ai face să sufere şi pe alţii. Pe cei care nu-ţi doresc decât binele.

Am încercat să mă gândesc la Alice ca la femeia pe care o iubeam, alături de care puteam fi duios, bun şi naiv, femeia de care eram sigur până la ultima suflare, aceea care mi-ar fi dat inima să i-o mănânc, dacă voiam; dar tot ce-mi puteam aminti era fusta ridicată pe canapeaua pe care Roy sforăia acum, trupul ei gol şi neted de pe plaja unde ne scăldasem în acea dimineaţă. Îmi aminteam numai de plăceri, de plăceri uşore şi astea nu erau îndeajuns ca să le opun argumentelor lui Charles.

— Şi cu Susan cum rămâne? întrebă el.

— Am terminat cu ea. Ştii foarte bine că totul s-a sfârşit.

— Nu ştiu. N-ai făcut nici o încercare s-o recucereşti.

— N-are nici un rost. Am căscat. Mă simt obosit. M-am ridicat şi m-am întins. Uite, podeaua nu se mai clatină. Am băut până ne-am dezmeticit.

— Lasă asta. Ascultă, Joe, eu nu-ţi cer prea des favoruri. Nici ăsta nu-i pentru mine. E pentru tine. Promite-mi c-ai să-i scrii Susanei.

VAI CE CALD E, spuse Susan. Ţie nu ţi-e cald?

Şedeam lungiţi, într-o poiană mai sus de castelul „Folly“, printre ferigi. Soarele arzător al după-amiezii strălucea deasupra noastră chinuitor, însă plăcut.

— N-ar trebui să-ţi fie cald, am spus, privindu-i fusta de bumbac şi bluza care lăsa să i se vadă umerii. Eşti aproape goală.

— Răule! exclamă ea, și își potrivi bluza. Ești fericit acum? Joe e fericit că Susan a lui s-a întors?

I-am dezvelit din nou umerii și i-am sărutat încet unul după altul.

— Da, sunt fericit. Numai lângă tine sunt fericit.

Femeile trecute de 30 de ani par mai tinere după apusul soarelui sau la lumina lumânărilor; o fată de 19 ani arată mai tânără, aproape un copil, în lumina crudă a soarelui de amiază: în acel moment Susan nu părea să aibă mai mult de 14 ani. Rujul i se șterse din cauza sărutărilor, pudra dispăruse; buzele îi erau totuși roșii, pielea fără cusur.

— Scrisoarea ta a fost minunată, spuse ea. Ah, Joe, dacă ai ști cât am suferit până în ziua când am primit scrisoarea. A fost cea mai plăcută surpriză din viața mea.

Charles mă ajutase s-o scriu, după o îndelungată discuție, în cursul căreia mi-a spus, printre altele, că m-am tâmpit din cauza exceselor sexuale și că sunt un pește ratat. Și când am semnat-o, așa a spus: „Asta va trebui să o aducă înapoi în pas alergător și cu privirea înflăcărată de dragoste pe cățelușa aia prostuță. Poți să te bizui întotdeauna pe unchiul tău Charles."

Într-adevăr, chiar așa se întâmplase. Prezența Susanei era cea mai vie dovadă. Mă întorsesem de la Dorset de o săptămână, și ea tocmai se înapoiase de la Cannes; mi-a telefonat în clipa când a citit scrisoarea.

Mirosul acru ca de fum al ferigilor mă sufoca; m-am ridicat într-un cot și am contemplat orașul întins în vale. Aveam o vedere generală: primăria, cu florile deasupra intrării, bărcile de pe râu, în Snow Park, autobuzele galbene pornind încet din stații, degetul lung și negru care era coșul fabricii „Tebbut" de pe strada Sevastopol, pulsul circulației în Market Street, cu magazinele ale căror nume le puteam spune pe dinafară — bijuteria „Wintrip", cu frumoasele-i ceasuri de aur și argint care-l făceau pe al meu să pară ieftin, croitoria „Finlay", cu cămășile-i „Dack" și „Vantella" și halate de casă din lână „Jaeger", băcănia „Priestley", cu mirosul de brânză și cafea prăjită, farmacia „Robbins", cu sticlele de loțiune „Lenthéric" pentru bărbierit și pămătufurile din păr de castor — iubeam acest oraș, îl iubeam în întregimea lui, până la fațada

de cărămidă a sălii de lectură „Christadelphia“ și la afișele cinematografelor „Coliseu“ și „Royal“. Nu-l puteam părăsi. Și dacă mă căsătoream cu Alice, aș fi fost silit să plec din el. Poți iubi un oraș numai dacă te iubește și el pe tine, iar Warleyul nu va îndrăgi niciodată amantul unei adulterine. Iar eu, dacă voiam să iubesc Warleyul așa cum i se cuvenea, trebuia să accept toate condițiile pe care mi le impunea. Era prea târziu ca să mă pot mulțumi doar cu o prietenie cordială din partea lui, pe care desigur mi-ar fi acordat-o dacă m-aș fi însurat cu o fată de categoria a șasea și m-aș fi mutat (dacă aș fi avut noroc) într-una din casele ca niște cutii de beton clădite pe noul teren al Consiliului municipal. Desigur că unii oameni puteau fi fericiți chiar și în acele căsuțe cu grădinițe mici, cu o singură baie și fără garaj. Aceștia puteau fi fericiți cu ce câștigam eu în prezent, chiar și cu mai puțin. Dar eu nu puteam; în cazul cel mai rău, ar fi fost de preferat să părăsesc orașul. Dar nici nu se punea această ipoteză; trebuia să forțez orașul să-mi acorde intimitatea, puterea, privilegiile și luxul pe care le emană „Sus pe culme“.

— Joe, spuse Susan. Ești foarte rău. Nu mă asculți.

— Ba da, dragă, am spus eu. N-a fost o scrisoare frumoasă, totuși. Am fost prea agitat când am scris-o. Mi-a fost teamă că, recunoscând scrisul, ai s-o arunci. Nu am avut nici o clipă fericită de când mi-ai spus că totul s-a terminat între noi.

— Mi-ai promis că n-ai s-o mai vezi niciodată pe Alice. I-ai spus?

— Știi că e în spital. E foarte rău bolnavă.

Fața i se înăspri. Nu mai arăta ca o scolăriță, ci mai curând ca una dintre acele femei judecător care trimit pe toți culpabilii la închisoare, neîncurcându-se în amenzi și pedepse ușoare, ca să nu fie cumva învinuite că sunt femei miloase, slabe de înger.

— Trebuie să-i spui chiar acum!

Semăna în clipa aceea cu maică-sa: trăsăturile delicate ale feței se transformaseră în linii drepte, iar buzele se strânseseră cu fermitate — nu cu cruzime însă, ci cu o expresie inchizitorială.

Alice se întorsese de la Londra cu o zi înaintea mea și fusese internată în spital în cursul nopții. Nu am

putut afla niciodată ce boală avea. Nu era cancer, dar un fel de chist intern foarte grav, destul de grav pentru a fi operat, însă nu chiar atât încât doctorii să recurgă la stupefiante pentru a-i calma durerea. Se aștepta operația. Nu avea voie să primească vizite în afara membrilor familiei. Nu-i scrisesem pentru că îmi trimisese un bilet prin care mă avertiza că e mai înțelept să procedăm astfel. Dar eram neliniștit: știam că nu se aștepta să-i urmez sfatul.

— M-ai auzit, Joe? Vocea Susanei atinse o notă ascuțită. Spune-i chiar azi. N-o să moară din asta. Dacă nu-i scrii imediat, să știi că am terminat cu tine definitiv. Vorbesc foarte serios.

— Taci. Am să fac cum ți-am promis — am să termin legătura asta o dată pentru totdeauna. Îndată ce iese din spital. Dar prin viu grai. Nu prin scris. Ar fi o lașitate . . .

Susan se ridică.

— Te urăsc, ah, ce josnic ești! Nu vrei să mă asculți de loc, vrei să te întorci la . . . la femeia aia bătrână numai fiindcă se presupuse că-i bolnavă. Ah, de nu te-aș fi întâlnit niciodată! Mi-ai stricat toată călătoria în Franța, și acum, când aș putea fi iar fericită, uite cum te porți! Te urăsc, te urăsc, te urăsc! izbucni în plâns. Plec. Nu vreau să te mai văd în ochi! Nu m-ai iubit niciodată.

Am apucat-o de braț cu brutalitate și i-am tras o palmă. Țipă, surprinsă, apoi se repezi la mine cu unghiile. Am potolit-o fără nici un efort.

— N-ai să pleci nicăieri, am spus. Și nici n-am să fac ceea ce mi-ai cerut. Te iubesc, prostuțo, și eu decid ce trebuie făcut și ce nu. Ține minte, de azi înainte așa va fi totdeauna.

— Lasă-mă să plec, spuse ea. Dacă nu mă lași, țip după ajutor. Nu poți să treci peste voința mea.

Începu să mi se zbată în brațe. Părul negru i se răvășise și ochii îi sticleau de furie, verzi ca topazul, asemeni ochilor unei tigroaice. Am zgâlțâit-o cât am putut de tare.. Mai făcusem asta în glumă, când mă rugase s-o lovesc („te rog, mult, mult, să mă doară"), dar de data asta a făcusem brutal și cu toată seriozitatea, iar când m-am oprit, am simțit-o în mâinile mele

moale, pe jumătate leşinată. Apoi am sărutat-o, muşcându-i buza până am dat de gustul sângelui. Braţele i se încolăciră în jurul gâtului meu şi se lăsă să cadă la pământ. De astă dată n-a mai făcut pe fecioara speriată; de astă dată n-am mai avut scrupule, şi n-am avut alt orizont decât nebunia clocotitoare a instinctelor mele.

— M-ai rănit, spuse ea mai târziu, când mi-am revenit în fire, cu trupul istovit şi secătuit. M-ai lovit şi m-ai dezbrăcat de tot... uite, curge sânge aici... şi aici... şi aici. Ah, Joe, te iubesc acum cu toată fiinţa mea, fiecare părticică din mine îţi aparţine. N-ai să mai ai nevoie de *ea*, nu-i aşa?

Râse. Era un râs frenetic. Răsuna de o plinătate fizică.

— Poţi să-i spui când iese din spital, iubitule. N-ai să mai ai nevoie de ea acum, ştiu asta.

Îmi zâmbi; zâmbetul radia o mulţumire aproape sălbatică.

— N-am să mai am nevoie de ea, repetasem în şoaptă.

Mai aveam încă gustul sângelui ei în gură, şi mâna zgâriată îmi sângera. Soarele îmi bătea acum în ochi, iar ferigile din jurul luminişului parcă ar fi crescut mai înalte împresurându-mă.

28

PÂNĂ CÂND Alice a ieşit din spital au trecut aproape două luni. Cu o zi înainte, aflându-mă la primărie, fusesem chemat la telefon de Brown. El personal sunase, fără a mai folosi obişnuitele farafastâcuri cu secretara.

— Domnul Lampton? Masa la Clubul conservatorilor. La Leddersford. Ora unu.

— Sunteţi sigur că pe mine mă căutaţi? am întrebat eu.

— Bineînţeles că sunt sigur. E ceva important. Vezi să fii la club la unu fix.

Tonul lui mă enerva. Era o dimineață cenușie și ploioasă de septembrie, rece, sumbră; mapa mea de lucrări era plină, iar după ce o rezolvam, trebuia să vorbesc cu tânărul nostru funcționar Raymond în legătură cu niște lipsuri la mărunțiș. Astăzi, când Raymond a devenit un cetățean onorabil, ocupând vechiul meu post, e greu să-ți închipui cum arăta pe atunci; un tinerel slăbuț, cu fața plină de coșuri, îmbrăcat într-un costum lucios de *serge* albastru, cu manșetele tocite, și cămăși care nu erau nici curate, nici murdare. Când Brown telefonase, el tocmai curăța călimările și cânta *Înainte, soldați creștini* cu o voce tremurândă, încercând probabil să-și mențină moralul ridicat.

— Aveți vreo întrunire religioasă pe acolo? întrebă Brown. Abia te aud.

Am observat că lăsase deoparte accentul său „Yorkshire".

Am acoperit receptorul.

— Taci, Ray, nu vezi că vorbesc la telefon? În ce chestiune doriți să-mi vorbiți, domnule Brown?

— Nu pot să-ți spun la telefon, și chiar dac-aș putea, n-am timp.

Închise.

Am aprins o țigară. Nu avea un gust prea plăcut. De fapt, de când mă întorsesem de la Dorset, nu-i mai găseam tutunului nici un gust. Mă gândeam la întrevederea cu Brown. Într-un fel, fusesem destul de norocos că scăpasem până acum. Nereușind să mă îndepărteze de Susan, Hoylake îi predase probabil această treabă lui Brown, care, de data aceasta fără intermediar, o să-mi dea un șut. Un om cu numai câteva sute de lire la bancă — și care se consideră foarte fericit că le are și pe astea— este neputincios în fața unui om cu o sută de mii. Am să fiu forțat să părăsesc orașul. Aveam de pe acum perspectiva viitorului meu la primărie privindu-l pe Teddy, urmărindu-l cum se umfla văzând cu ochii în urma promovării sale (i se dăduse și lui gradul patru). Cu o seară înainte mă întâlnisem cu Susan; era tăcută, înlăcrimată, distratră și nu voise să-mi spună ce i se întâmplase. Acum știam, Tăticul pusese piciorul în prag, ridicând podisca; prințesa alerga cu răsuflarea tăiată, dar puntea castelului se înălța încet, porțile se ferecau. Și Jack Wales va fi acasă de

Crăciun — ce șansă avea oare porcarul pe lângă prinț? Acum, că zarurile fuseseră aruncate, simțeam un fel de ușurare, nu aveam unde mă retrage, nu mai aveam nevoie să fiu drăguț cu nimeni, puteam să-mi permit luxul să spun ceea ce gândesc.

L-am privit pe Ray, cu mâinile pătate de cerneală roșie și albastră, cu buza de jos tremurândă. Observase că pierdusem mult mai mult timp decât de obicei cu conturile mărunte de casă și știa ce avea să urmeze. Ar fi fost în puterea mea să-i schimb tot cursul vieții: se trăgea dintr-o familie săracă, și știam cât se poate de bine care era soarta celor concediați din instituții de stat. „Momâia capabilă“ concediase un tânăr funcționar pentru exact aceeași greșeală ca a lui Ray, și omul ajunsese până la urmă salahor. Dacă nu ești foarte norocos, foarte bogat sau foarte talentat, sistemul referințelor poate să-ți fie un dușman implacabil pentru tot restul vieții dacă o singură dată calci alături. Ray era pe banca acuzaților, eu eram judecătorul și juriul. Un singur cuvânt. Dacă îi spuneam un singur cuvânt lui Hoylake, Ray zbura.

— Adu-mi caseta cu bani, timbrele și conturile mărunte, am spus eu.

Le scoase din casa de fier și veni cu ele la masa mea, târându-și picioarele în pantofii scâlciați.

— Le-am controlat azi-dimineață, Ray, am spus. Se pare că sunt unele lipsuri.

Mă privi mut.

— Greșeli de calcul, am spus eu. Greșeli care ar fi trebuit să dea un surplus. Cincisprezece șilingi în două săptămâni. Ai cincisprezece șilingi?

Clătină din cap. Ochii i se umpluseră de lacrimi.

— Bine, atunci. Poate am greșit eu. Revizuim conturile împreună.

Stătea aplecat lângă mine. Degetele lui cu unghiile roase, pătate cu roșu și albastru, se țineau după mâna mea, în timp ce cu indexul treceam de la un șir de cifre la altul. Asta în pantofii lui scâlciați mă emoționară; mă vedeam prin pizma lui: bătrân, pedant și atotputernic. Am închis registrul cu o pocnitură.

— Idiotule, de ce ai făcut asta? Știai că o să fii descoperit.

— Nu știu de ce, spuse el plângând.

Eu însă știam. Colegii lui de școală primară câștigau câte cinci-șase lire pe săptămână, în timp ce el, numai două. Nenorocitul, încercase să se mențină la nivelul lor.

— Nu te mai smiorcăi, am spus. Degeaba, cu plânsul nu faci nimic. Ai cincisprezece șilingi?

Clătină iar din cap.

— Nu. Îmi pare foarte rău, domnule Lampton, n-am să mai fac asta niciodaotă, vă jur! Vă rog să nu mă spuneți, vă rog . . .

Am scos din buzunar o hârtie de zece șilingi și două monede de câte doi șilingi jumătate și le-am pus în casetă.

Fața i se lumină puțin.

— N-o să mă spuneți, domnule Lampton?

— De ce dracu crezi că fac asta?

Îmi apucă mâna și începu să mi-o strângă.

— Mulțumesc, domnule, mulțumesc. Am să vă plătesc fiecare bănuț, vă jur!

— Nu, am spus eu. Cincisprezece șilingi era pentru el o sumă tot atât de greu de găsit ca și o mie cinci sute. Nu, prostule. Dar să nu te mai prind altă dată, atâta tot! Acum aranjez eu lucrurile. Dar dacă mai faci una ca asta —chiar dacă e vorba numai de un ban — să știi că te dau pe mâna lui Hoylake. Acum du-te și spală-te pe față.

După ce plecă, m-am întrebat dacă nu cumva m-am ramolit. Într-un fel, acoperisem un delict, și dacă o să fure din nou, tot eu aveam s-o pățesc. Dar mi-ar fi fost imposibil să procedez altfel; îmi aminteam de timpul când eu însumi avusesem o nevoie disperată de cincisprezece șilingi și mă uitam la filfizonii din Dufton plimbându-se țanțos în costume noi și cu pungile doldora de bani, pe când eu abia aveam pentru o țigară. Și, poate, îmi spusesem în mod superstițios, dacă eu mă purtam îngăduitor cu Raymond; Brown va fi îngăduitor cu mine.

Clubul conservatorilor din Leddersford era o clădire mare în stil italian, așezată în centrul orașului. La origine fusese construită dintr-o piatră de culoarea biscuiților — (uneori mă întreb dacă nu cumva arhitecții din secolul al XIX-lea erau puțin nebuni) — dar fumul depus de o sută de ani încoace îi dăduse un aspect

nesănătos și bălțat. Holul de la intrare era acoperit cu un covor de culoare vânătă, în care ți se înfundau pașii, mobilierul era în stil victorian, greoi și întunecat, dar tot ce putea fi lustruit, până și balustrada, scânteia. În hol plutea un miros de țigări de foi, *whisky* și mușchi de vacă, iar peste tot domnea o liniște apăsătoare. Pe pereți fuseseră înșirate portretele unor notabilități ale partidului conservator: toți aveau aceeași expresie de înțelepciune pragmatică, meschină, cu ochi mustrători și gura ca o capcană cu arc, bine înfiptă în friptura mustoasă a succesului.

Simțeam cum mă ia cu cald și cu frig. Va să zică, ăsta-i locul unde cresc banii. În hotelurile scumpe, în baruri și restaurante întâlneai mulți tipi bogați, dar niciodată nu puteai fi sigur de clasa căreia aparțineau, căci pentru a putea pătrunde acolo aveai nevoie doar de banii pentru băutură sau masă, de un guler curat și o cravată. Clubul conservatorilor din Leddersford, însă, cu o subscripție anuală de zece guinee, plus sume incidentale („Înscrie-mă cu o sută de lire, Tom, mai bine s-o ia partidul conservator decât fiscul"), era numai al marilor bogătași. Acesta era locul unde se luau hotărâri, se încheiau afaceri între supă și desert; unde un cuvânt potrivit, un zâmbet sau un gest puteau să te ridice în grad peste noapte. Aceasta era inima țării, pe care de atâta timp încercam s-o cuceresc; aici opera magia, aici porcarul jegos și împuțit putea deveni peste noapte prințul ce-și schimbă zi de zi cămașa.

I-am spus portarului numele meu.

— Domnul Lampton? Da, domnule. Domnul Brown are o întâlnire cu dumneavoastră. A fost reținut, din păcate, dar vă roagă să-l așteptați la bar.

Mă privi puțin neîncrezător; neavând timp să mă schimb, purtam costumul gri-deschis și pantofii cafenii, fostele mele haine de sărbătoare. Pantonfii erau încă buni, dar mult prea grei pentru costum, apoi și costumul ajunsese prea îngust, iar haina, prea scurtă. Croitorii de mâna a treia fac întotdeauna hainele prea mici. Am văzut sau mi s-a părut că deslușesc o privire de dispreț în ochii portarului, astfel încât am pus înapoi în buzunar șilingul pe care voiam să i-l dau. (A fost un noroc că am procedat astfel. după aceea aveam să aflu

că oamenilor de serviciu din cluburi nu li se dau niciodată bacșișuri.)

Barul era ticsit de oameni de afaceri care se străduiau din răsputeri să sprijire înflorirea exportului. Se făcuse o încercare de modernizare; covorul era un zigzag de albastru, verde și galben, barul era acoperit cu un fel de material plastic și în față se înălța ceva asemănător unui cristal negru. Nimic nu arăta că acesta ar fi un teren rezervat rangurilor înalte, doar dacă ai fi luat în considerație tabloul lui Churchill atârnat deasupra barului, deși mutra premierului o puteai întâlni în mai toate localurile. Și nu toată lumea vorbea neapărat engleza corectă. Principala industrie a Leddersfordului e cea textilă, iar majoritatea membrilor clasei conducătoare își făcuseră educația superioară la Colegiul Tehnic, unde, într-o oarecare măsură, se amestecaseră cu plebea și, în consecință, căpătaseră unele trăsături ale accentului nordic. Semnul distinctiv al bogăției celor din bar îl constituia statura lor. La Dufton și chiar la Warley, treceam drept un bărbat înalt; dar aici se aflau cel puțin două duzini de bărbați tot atât de înalți ca mine, și alte două duzini mai înalți și mai solizi. Unul dintre ei, care stătea lângă mine, măsura cel puțin un metru nouăzeci, era lat în spate ca o gorilă, tot numai oase și mușchi, iar haina lui nu avea de loc nevoie de vată la umeri. Mi-ar fi rupt spinarea în doi timpi și trei mișcări și fără îndoială că ar fi făcut-o dacă i-aș fi dat cel mai mic prilej, judecând după felul încruntat în care mă privea. Apoi încruntarea se prefăcu într-un zâmbet convențional și deodată îmi dădui seama că individul era Jack Wales în persoană.

— Ce mai faci, bătrâne?

— Sunt în formă, am spus eu. Am petrecut un concediu grozav la Dorset. Și *tu* arăți splendid, n-am ce spune!

— Am fost la Majorca. Acum, Cambridge o să-mi pară cam răcoros și umed. Mă întorc acolo... am dat o raită și prin Warley. Tata nu se simțea prea bine. Muncește prea mult.

— Îmi pare rău, am spus, întrebându-mă maliții dacă bătrânul Wales era bolnav de gută, prostată sau hipertensiune.

— Acum e bine, spuse el. Îmi zâmbi. Știi, tata lucrează șaisprezece ore pe zi. Bei ceva, bătrâne?

— *Whisky*.

— Ia unul dublu. Așa nu-i nevoie să-i atragi chelnerului de două ori atenția.

— Tu, în privința asta, n-ai nici o dificultate.

— Ce spui? A, da, înțeleg. Totuși, statura asta a mea are și dezavantajele ei. Nu pot să mă strecor... Dar ce vânt te-aduce pe aici? Știam că ești un laburist înfocat. Vrei să intri în pas cu vremea?

Râse cu râsul lui prefăcut.

— Mă întâlnesc cu domnul Brown.

— Tatăl Susanei?

— Îhî!

— Simpatic om. Totuși, nu te da bătut. Ține la prețul cel mai mare cu putință... presupun că discuți o chestiune de afaceri.

— S-ar putea, am spus eu.

Era singurul răspuns pe care îl puteam da.

— Ești discret, îmi răspunse. Se uită la ceasul de aur, care părea mic și feminin pe încheitura mâinii lui uriașe și păroase. Ei, trebuie s-o iau din loc.

Își termină *whisky*-ul.

— Mai iei unul?

— Nu, mulțumesc, bătrâne. În orice caz, tu nu poți plăti; e un regulament al clubului. Pocni din degete spre chelner: Henry, un *whishy* dublu pentru domnul Lampton.

Îi dădu chelnerului o bancnotă și aruncă restul în buzunar fără să se mai obosească să-l numere.

— La revedere, Joe.

— La revedere, Jack.

Trei *whisky-uri* duble făceau cincisprezece șilingi, sumă pentru care nenorocitul de Raymond era să fie condamnat la o viață de galere. Asta nu înseamnă însă că *whisky*-ul mi-a plăcut mai puțin.

L-am văzut pe Brown din clipa când a intrat în încăpere. A venit direct spre mine.

— Se pare că te simți ca acasă, tinere! Cred că am să iau și eu un *whisky* dacă mai e. Făcu un semn cu degetul, și chelnerul se apropie îndată. Sunt foarte supărat pe dumneata, tinere, continuă.

Avea niște sprâncene stufoase, grele și negre, care, alături de părul alb și fața roșie, alcătuiau un contrast neliniștitor. Când le ținea împreunate peste ochii lui adânci, arăta ca un bătrân judecător *bon viveur*[1] care condamnă la spânzurătoare un biet muncitor sau funcționar, drept aperitiv înaintea unei mese bune, la care consumă o sticlă din cel mai bun vin de Porto.

Scoase un portțigaret de aur și-mi oferi o țigară.

— Nu, mulțumesc.

— Ești cumpătat. Fumatul înainte de masă e un obicei prost. Dar e singurul lucru în care ești cumpătat, în celelalte privințe te-ai comportat ca un cretin.

Am simțit că roșesc.

— Dacă acesta este singurul motiv pentru care ați vrut să mă vedeți, nu are nici un rost să mai rămân.

— Nu te arăta mai nebun decât ești. Vreau să-ți fao o propunere. În orice caz — îmi adresă unul din zâmbetele sale fermecătoare, judecătorul implacabil devenise un Moș Crăciun care va aduce în traistă toate darurile cerute de copii — am putea lua mai întâi masa. Nu că ar fi o masă prea bună; localul ăsta a decăzut de când cu raționalizarea.

— Lumea de pe aici nu prea are aerul că moare de foame.

— N-am vrut să spun asta. Am vrut să spun că aici nu mai poți lua o masă bună. E prima oară când intri în clubul ăsta?

— N-am intrat în viața mea într-un club conservator, am răspuns. Tatăl meu s-ar răsuci în mormânt dacă m-ar vedea.

— Și al meu la fel, spuse, făcându-mi cu ochiul. Și al meu la fel, băiete! Dar nu suntem legați de tații noștri.

L-am privit cu răceală. Cordialitatea lui spontană fără îndoială că era prefăcută; era mănușa de catifea ce acoperea pumnul de fier care putea oricând să se abată asupra mea. De ce nu isprăvea odată?

Un chelner se apropie de noi și, cu multe plecăciuni și temeneli, ne conduse în sufragerie. Sufrageria avea același stil ca și fumoarul; fețele de masă erau de o albeață orbitoare, iar tacâmurile, grele, erau, fără îndoială, de argint. Încăperea semăna cu orice surfagerie dintr-un

---

[1] Petrecăreț (în limba franceză în original)

hotel mai bun; dar nu exista nici o crăpătură, nici o zgârietură pe pereți, nici un fir de praf nicăieri, și aveai impresia că ospătarii, fără a clipi din ochi, ți-ar fi adus orice ai fi dorit și așa cum ai fi dorit, la o adică, dacă ai fi insistat, chiar și urechile și ochii lor, fierți în vin de Xeres.

Sorbeam prima lingură de supă, când Brown îmi spuse așa, într-o doară:

— Mă gândesc să te lansez în afaceri.

Aproape că m-am înecat.

— Vorbiți serios?

Se încruntă.

— Nu te-am chemat aici ca să fac glume. Ai auzit ce am spus. Spune, te rog, suma. Se aplecă înainte, încleștându-și mâinile de marginea mesei. Unghiile i se înălbiseră din cauza apăsării. Ești un băiat deștept. Doar nu vrei să rămâi la primărie toată viața, nu? Acuma este vremea cea mai prielnică pentru contabili. Să presupunem că îți împrumut suma necesară pentru a-ți asigura o cotă de participație într-o afacere. N-am să te trag pe sfoară. Și am să-ți trimit și clienți.

— Am impresia că-mi întindeți o cursă, am spus eu.

— Da. Vreau să te fac un om avut — mult mai avut decât ai fi dacă ai rămâne la primărie — cu o condiție însă. Făcu o pauză, și dintr-o dată păru bătrân și bolnav. Cu o singură condiție: să n-o mai vezi niciodată pe Susan, să nu mai comunici cu ea în nici un fel.

— Asta înseamnă că trebuie să plec din Warley?

— Da, trebuie să pleci numaidecât din oraș. Își șterse fruntea cu o batistă albă de mătase. Nici nu trebuie să mai stai pe gânduri. Nu există nici o altă soluție. În caz că nu accepți propunerea mea, te asigur că am să-mi dau toată silința să-ți fac viața insuportabilă.

Îmi vâjâiau urechile; îmi venea să răstorn masa și să-l lovesc până când brațul avea să-mi amorțească, apoi să-l zvârl afară, să-l zvârl afară, să-l zvârl afară! Am respirat adânc.

— Nu, hotărât, nu! Dacă ai fi fost mai tânăr, te lăsam lat pe jos, pe dumnezeul meu că te snopeam în bătăi! Cu spaimă îmi dădui seama că ridicam din ce în ce mai mult tonul: La dracu cu oferta ta împuțită! Mai bine mă fac salahor decât să mă las cumpărat. Pe măsură ce-mi recăpătam stăpânirea de sine, vocea nu îmi

mai tremura. Ascultați-mă, n-o să înțelegeți asta niciodată, dar eu o iubesc pe Susan!

— N-am să înțeleg, spuse el tărăgănând cuvintele. Eu nu înțeleg ce-i aia dragoste?

— E ceva serios, am spus eu. O iubesc. E cea mai bună fată pe care am întâlnit-o vreodată. Din primul moment în care am văzut-o am dorit să mă căsătoresc cu ea. Atunci nu știam cine este și nici nu-mi pasă. La dracu, am să ajung până la judecată. Dacă o alungați, poată să vină la mine acasă. Judecătorii n-au să ne refuze permisiunea de căsătorie, și dacă ne refuză, am să fac un scandal de pomină!

— N-ai să faci una ca asta, Joe, spuse el liniștit.

— Și, mă rog, de ce nu?

— Pentru că ai să te căsătorești cu ea. Cu consimțământul meu. Și foarte repede.

L-am privit cu gura căscată.

Își recăpătase înfățișarea înfloritoare și zâmbea. Continuam să mă uit la el cu gura căscată.

— Termină-ți supa, îmi spuse. Mulți ar fi bucuroși să mănânce așa ceva, și tu o lași să se răcească.

Am început să mănânc ascultător ca un copil. Mă privi cu bunăvoință ursuză.

— De ce mi-ați făcut propunerea aceea? am întrebat.

— Am vrut să fiu sigur că ești potrivit pentru fata mea. În orice caz, ar fi fost o investiție bună. Ești un băiat deștept. Mi-am amintit ce-mi spusese Reggie la serata dată de familia Carstairs.

— Ați mai făcut asemenea propuneri, dacă nu mă înșel?

— Pe vremea aceea Susan n-avea decât șaisprezece ani, spuse el, aproape scuzându-se. Era funcționar la fabrică. Se credea scriitor. Era un vânător de zestre. I-am obținut un post la o firmă de reclame. Nu era nimic serios, doar o dragoste de licean. A cedat pe loc. Dacă-l luai mai repede, era în stare să-ți lingă și ghetele. Dar asta n-ar importanță. Principalul e să fixăm data căsătoriei.

— La început ați fost împotriva căsătoriei noastre, am spus, și acum vreți să ne căsătorim la iuțeală. Nu înțeleg de ce.

— Motivul e foarte simplu. Susan ... nu înțelegi? Îmi pare bine că mai poți roși.

— Dar Susan de ce nu mi-a spus?

Brown privi puiul pe care chelnerul îl adusese chiar în clipa aceea.

— Iar pui, mormăi el. Curând am să mă prefac și eu în pasăre. Ei bine, Joe, nu ți-a spus pentru că nu voia să te însori cu ea doar din obligație. În ce mă privește pe mine, nu ți-am spus, și am vorbit doar despre bani, pentru că voiam să mă asigur că nu te căsătorești cu ea numai din interes. Și-apoi, punându-ți arma asta în mână, ai fi putut s-o întorci împotriva mea.

Respectul meu față de el crescu. Pe urmă mă cuprinse parcă un vârtej, sentimentul că participam din plin la viață, că intrasem în curentul ei principal — toată lumea vorbește despre bucuria de a fi mamă, dar se spune prea puțin despre bucuria de a fi tată, despre nemăsurata tandrețe animalică pe care o simți față de femeia care îți va dărui un copil. *Biblia* are dreptate când pomenește de mărunțaiele care tânjesc de dorul cuiva.

— Vreți să spuneți că ați lăsat-o să nască fără să-mi dați de veste?

— Da, aș fi preferat asta decât să fie nefericită tot restul vieții.

— Susan, cu fiul meu, am spus și am zâmbit.

Eram amețit de fericire. Era o fericire matură, sănătoasă ca mierea din fagure. În sfârșit devenisem bărbat. Nu mi se smulsese din mână cartea la jumătate, puteam trece la capitolul următor.

— Nu ai nici un motiv să rânjești, spuse Brown artăgos. Nu așa îmi închipuisem nunta fetei mele. Ochii i se făcură opaci ca mercurul, iar vocea căpătă ceva tăios și amenințător ca un pumnal. Există părinți care își trimit fetele în . . . unele clinici. Nu-i prea târziu pentru asta.

— N-ar consimți, am spus eu în disperare de cauză. Nici dumneata n-ai fi în stare, n-ai putea să-ți ucizi nepotul. Asta e o mârșăvie fără pereche. Am s-o răpesc la noapte, jur c-am s-o răpesc și-am s-o duc la mine acasă!

— Am să ți-o iau înainte, spuse el. Aș putea să-i relatez convorbirea noastră după bunul meu plac. Știu s-o manevrez mai bine decât dumneata.

— Încearcă numai. Încearcă numai. Am să anunț imediat poliția.

— Te cred în stare. Păru mulțumit. Într-adevăr, te cred în stare. Ești un tip incomod.

— Probabil a fi un om corect înseamnă a fi incomod.

— E drept... De-altminteri, n-am de gând s-o expediez pe Susan.

— Atunci, de ce m-ați speriat?

— Am vrut să văd din ce fel de aluat ești făcut, zise cu gura plină.

— Presupun că de asta m-ați avertizat prin Hoylake să nu mă mai văd cu Susan. Ați vrut să mă intimidați?

— Niciodată n-am îndepărtat-o pe Susan de dumneata, spuse, el servindu-se din cartofii prăjiți. Soția mea a vorbit cu Hoylake la o întrunire bisericească, și el s-a oferit să-ți atragă atenția să nu te mai vezi cu Susan. Asta-i tot, în măsura în care el spune ceva cuiva vreodată. Individul ăsta e făcut să fie slujbaș la primărie.

— De ce n-ați discutat totul direct cu mine?

— De ce să fi discutat? Nu existau decât două soluții: sau aveai stofă, și atunci mă înjurai și mergeai înainte. Sau erai un fricos, atunci ar fi fost suficiente cele câteva amenințări vagi ca să te sperie și toată lumea să fie scutită de o grămadă de necazuri. Chestiunea, băiete, e că un om în situația mea nu poate cunoaște prea bine un om în situația dumitale. Așa încât te-am lăsat să-ți dai singur arama pe față.

— Jack Wales n-ar fi fost pus în situația asta, am spus îmbufnat.

Brown râse înfundat.

— Ar fi trebuit să te îngrijești ca părinții tăi să aibă ceva mai multe parale. Nu eu am făcut lumea.

Acum îmi puteam îngădui luxul să cercetez în amănunt marele noroc care dăduse peste mine, să admir culorile lozului celui mare.

Un lucru nu înțeleg, am spus eu. Credeam că ați aranjat totul, că o veți mărita pe Susan cu Jack. Se vorbea de o fuziune a întreprinderilor...

— Nu era nimic aranjat — fuziunea n-are nimic a face cu asta. Eu nu sunt rege; nu-mi dau fata ca să pecetluiesc o alianță.

— Și cu fuziunea cum rămâne?

— Ai niște idei cam stranii despre afaceri, băiete. Nu m-am gândit serios nici o clipă să mă asociez cu Wales. În primul rând, am fost prea mult timp unicul

stăpân al întreprinderilor mele ca să doresc să fiu doar codirector; și în al doilea rând, nu-mi place felul cum merg treburile la ei. Scot bani câți vor, dar azi oricine e în stare să numere până la zece poate să se umple de bani . . . Totuși, nu te-am adus aici ca să discutăm despre familia Wales. Vreau să-ți dai demisia de la primărie de îndată ce vei putea.

— Știți, nu m-am calificat încă șef-contabil. Am doar gradul de funcționar stagiar.

Îmi făcu semn cu mâna să tac.

— Eu judec oamenii după faptele lor, nu după hârtoage. N-am timp acum să intru în amănunte. Ce pot să spun e că aș avea foarte urgent nevoie de cineva care să-mi reorganizeze birourile. Sunt prea multe hârtii; asta a început din timpul războiului, când am angajat oameni la nimereală. Pe mine mă interesează partea tehnică, nu mă pricep în chestiunile administrative. Dar știu ce putem și ce nu ne putem permite.

— Ar urma deci să mă ocup de problema productivității?

— Nu tocmai. Nu-mi plac indivizii ăștia, unde sunt ei, ies certuri. Trebuie aduse unele schimbări, pe care cel mai bine le poate face un om nou. Asta-i tot.

— Am de întreținut o familie, am spus eu. Ce salariu voi avea?

— O mie, deocamdată. Și nici un chior dacă nu reușești să faci treabă. Ai la dispoziție una din mașinile firmei; trebuie să inspectezi des depozitele din Leeds și Wakefield.

— E prea frumos ca să fie adevărat, am spus, încercând să par subtil, modest și copilăros. Nu știu cum să vă mulțumesc . . .

— Mai e o singură chestiune de lămurit, a spus el. Și dacă refuzi, atunci totul s-a sfârșit. Și așa durează povestea asta de prea mult timp. Se încruntă: Doamne, ai o îndrăzneală! De câte ori mă gândesc la asta, îmi vine să-ți frâng gâtul.

Tăcu din nou. După un minut n-am mai putut suporta.

— Dacă îmi spuneți cu ce am greșit, poate aș reuși să îndrept lucrurile. Nu pot să vă citesc gândurile.

— Părăsește-o pe Alice Aisgill. Acum. Nu vreau ca fiica mea să mai sufere. Și nu vreau ca ginerele meu să

fie amestecat într-un proces de divorț pentru o târfă bătrână ca asta.

— Am terminat cu ea. Nu era nevoie să folosiți un asemenea cuvânt.

Mă privi cu ochii strânși.

— Folosesc cuvitnele cele mai potrivite. Nu ești primul cu care s-a culcat. E destul de deocheată... Mi-am amintit, dintr-o dată, până la ultima intonație, ce-mi spusese Eva despre tânărul Woodley. De-ai ști câți au trecut prin patul lui Alice, continuă Brown. Are o prietenă, o bețivă bătrână, care îi împrumută apartamentul... Și Jack Wales...

Într-un raid peste Colonia, mitraliorul avionului a primit un șrapnel drept în față. Era o bucată de metal de aproape zece centimetri care i-a scos ochii și i-a retezat nasul. În clipa aceea l-am auzit urlând: „O, nu! O, nu!“

La fel am reacționat și eu când Brown rosti numele lui Jack Wales, iar el, urmărindu-și avantajul, continuă să-mi înșire la dovezi.

Ne strânserăm apoi mâinile, încheiarăm contractul, totul pe un ton indulgent: „Și eu am fost tânăr, fără minte“. Laude după aceea: „Ești omul de care avem nevoie. Oricând îți poți croi drum spre înalta societate.“ Pe urmă, cu severitate: „Întâlnește-te mâine cu ea și termină imediat. Eu n-aș mai amâna lucrurile.“ Puțin coniac, o țigară bună de foi, o plimbare cu „Bentley“-ul înapoi la Warley, și la toate răspunsesem un „da“ convingător, judecând după figura satisfăcută a lui Brown. În sinea mea, însă, la fel ca mitraliorul acela — până ce nu l-a calmat morfina — tot ce puteam spune, mereu, mereu, mereu, era echivalentul celor două silabe de neâncredere scandalizată.

29

ERA prin septembrie, ora 8, o vreme nestatornică, cu un cer pestriț: puțin indigo, puțin cupru și pete roșii, nuanța sângelui de bou. Locul acțiunii: apartamentul lui Elspeth. Punctul exact în spațiul unde i-am spus

că totul s-a terminat: pata cafenie de pe covorul din hol, lângă ușa dinspre coridor. Cunoșteam bine pata aceea. Tot eu o făcusem; răsturnasem acolo niște vișinată într-o seară înainte de Crăciun. După ce îi spusesem Aliciei totul, aș fi putut desena o hartă colorată a petei și a împrejurimilor ei, corectă până la ultima volută a scăunelului aurit de lângă ea.

Nu mă puteam hotărî s-o privesc și n-am vrut să mă apropii de ea. Totuși, dintr-o ochire observasem că purta o rochie neagră de mătase, un colier de perle, iar la mâna dreaptă, un inel cu safir pe care nu-l mai văzusem niciodată. Mâinile le ținea lipite de trup, iar roșul de obraz pe care și-l aplicase cu atâta grijă se transformase în două pete de sine stătătoare. Nu-și dăduse cu lavandă, cum obișnuia, ci cu un parfum mai tare, de mosc, care îți sugera un miros de fiară, ca de tigru proaspăt îmbăiat, dacă vreodată cuiva i-ar da prin cap să îmbăieze un tigru.

— Deci, totul s-a terminat între noi, Joe?

Buzele abia i se mișcau și respira foarte repede.

— O iubesc pe Susan.

— E foarte înțelept din partea ta.

— Nu fi răutăcioasă . . .

— Nu sunt. Sunt doar surprinsă. Cât de repede te-ai schimbat. Cât e de când tu . . .?

Descrise tot ce am făcut la Dorset, folosind cuvintele cele mai simple; vorbea nepăsătoare, rece.

— Toate astea n-au lăsat nici o urmă în tine, nu-i așa? Ne-am cunoscut doar cu trupul . . . Al tău, tânăr . . . iar al meu . . . al meu, bătrân, în declin. De ce nu spui lucrurilor pe nume? Eu am treizeci și patru de ani, și ea are nouăsprezece. Vrei lângă tine o femeie tânără, puternică și sănătoasă. Nu sunt supărată pe tine. De altfel, trebuia să mă aștept. Pentru dumnezeu, de ce nu poți să fii cinstit?

— Nu-i așa, am spus obosit. Te-am iubit într-adevăr, dar acum nu mai pot. Să lăsăm asta . . .

Nu puteam să-i spun de Jack Wales. Acum nu mai avea, de altfel, nici o importanță. Gândul că se culcase cu el, tocmai cu el, din toți bărbații de pe glob, aici, în patul în care stătusem cu ea, nu mă lăsase să dorm toată noaptea. Acum, însă, când eram alături de

ea, lucrul nu mai avea nici o însemnătate, era ceva mort, ca știrile din ziarul de ieri. Faptul că primise să se culce cu el nu însemna nimic, putea fi doar un gest de dispreț. Îl folosise într-o oră de plictiseală — ca un bărbat care bea la repezeală un *whisky* când e obosit, deprimat — și apoi îl dăduse uitării. Jack era un amănunt neânsemnat dintr-o perioadă depășită, cu milioane de secunde înainte de era lui Joe, la fel cum fuseseră împreunările mele posomorâte din Dufton, Lincolnshire și Germania înainte de era Alicei.

— Oricum, nu avea nici un rost să continuăm, am adăugat. S-ar fi aflat. Eva ne descoperise, și era doar o chestiune de timp ca să afle și George. El e prea viclean ca să nu tragă de aici un folos, iar eu nu voiam să fiu târât într-un proces de divorț rușinos. Și nici să fiu alungat din Warley. Din ce-am fi trăit?

Gura i se strâmbase.

— Ești un băiețaș timid, după cum văd.

— Îmi cunosc interesele, am răspuns.

Se prăbuși fără grație pe scaunul cel mai apropiat, acoperindu-și ochii cu palmele ferindu-i parcă de becul puternic al lămpii unui interogatoriu imaginar.

— Mai e și altceva la mijloc, spuse ea. De ce te ascunzi? Ți-e teamă să nu mă rănești?

— N-aș vrea să-ți fac nici cel mai mic rău.

Tâmplele începură să-mi zvâcnească. Nu era o durere violentă, dar parcă un ciocan mare m-ar fi lovit pe dinăuntru, oprindu-se înainte de a da lovitura supremă. Voiam să scap din odăița aceea înăbușitoare, care mirosea a parfum și a boală, voiam să mă reântorc în Warley. Iar Alice nu făcea parte din Warley. Nu puteam avea și una și alta: și pe Alice, și orașul pe care îl îndrăgisem; la asta se rezuma totul. Știam că o să-mi fie greu să-i explic, dar trebuia să încerc.

— Sunt logodit cu Susan, am spus. Voi lucra în întreprinderea tatălui ei. Dar nu asta e motivul pentru care trebuie să ne despărțim. Ar fi imposibil să ne iubim în Warley, iar eu nu pot iubi pe nimeni în alt loc, înțelegi?

— Nu, spuse ea. Aș dori un singur lucru, să nu mă minți. Totul este clar și simplu și de înțeles, îți doresc noroc. Deci nu e nevoie să camuflezi totul în prostii din astea. Locul nu contează.

Se ridică și veni spre mine. Fără să vreau, am luat-o în brațe. Ciocanul pe care îl simțeam în cap îmi dădu lovitura supremă; o durere nevralgică, sfâșietoare mă săgetă, însă nimic nu putea știrbi duioșia nemărginită și fericirea ce mă copleșiseră simțind în brațele mele trupul lui Alice.

— Da, sigur, mai e și altceva, spuse ea. Te rog mărturisește-mi, Joe. Atât îți cer.

Avusese o privire rugătoare ca a copiilor germani, după victorie, cărora, în ciuda grozăviilor făcute de nemți în lagărele de concentrare, le dădeai toată porția ta de ciocolată văzându-le fețele hămesite. Trecând peste adevăr, trebuia să respect amorul propriu al Alicei. De fapt, nu Susan era motivul adevărat pentru care voiam să rup legătura; dar dacă aș fi continuat s-o conving că o părăseam ca să rămân în Warley, i-aș fi rănit orgoliul mai mult decât ar fi putut îndura. Așa încât, în timp ce trupurile noastre erau strâns lipite unul de altul, i-am trântit o minciună; deși cu o zi înainte n-ar fi fost minciună.

— Am aflat că Jack Wales a fost amantul tău, am spus eu. Am simțit-o înțepenind în brațele mele. Nu pot suporta asta. Nu cu el. Cu oricare altul, dar cu el, nu. E-adevărat?

Dacă ar fi negat, cred că m-aș fi întors la ea. Era aceeași situație ca după discuția noastră din iarnă, când îi aruncasem hârtia de o liră; desigur, onoarea, ca și libertatea sunt lucruri rezervate pentru cei ale căror venituri le garantează independența, dar există o limită pentru dezonoare, un gabarit de plutire pentru decență, care marchează hotarul dintre a fi bărbat și a fi porc.

— Îl urăști pe Jack, spuse ea. Îmi pare rău. N-ar trebui, el nu te urăște.

— Nici nu știe că exist.

— Când am fost cu el pentru prima dată, nu știa într-adevăr. Tu nu veniseși încă la Warley. Dar îi ești simpatic.

— Te-ai mai întâlnit cu el în ultima vreme?

Se desprinse din brațele mele și se apropie de bufet.

— Cred că amândoi avem nevoie de un gin. Vocea îi era calmă. Am fost cu el de două ori. Dacă vrei cu orice preț să te chinui, poftim: o dată în mașina lui și

o dată aici. Prima dată m-a condus acasă de la balul „Thespienilor“. Ciocni paharul de paharul meu. E gin cu lămâie.

— Nu vreau nimic. L-am dat pe gât și am tușit. Și-a doua oară?

— A doua oară a fost după ce ne-am certat. În seara următoare l-am întâlnit întâmplător în barul unui hotel.

— Și de ce nu mi-ai spus?

— Nu mi s-a părut important. Nu te-am întrebat niciodată de trecutul tău, și nici măcar de prezent. Dacă ai uitat cumva, îți amintesc că, la urma urmei, stabilisem între noi o înțelegere în privința asta.

În cameră se lăsase o liniște grea; părea că se strecoară înăuntru încet-încet, de afară, de pe coridoarele lungi, cenușii. Dintr-o dată nu mai avurăm să ne spunem nimic. Ea stătea lângă bufet cu spatele la mine. Soarele apusese și nu o vedeam prea bine, dar cred că începuse să plângă.

— La revedere, Alice, am spus eu. Îți mulțumesc pentru tot ce-ai făcut pentru mine.

Nu mi-a răspuns și am ieșit foarte încet, ca din odaia unui bolnav.

30

A DOUA ZI dimineață, la primărie, bându-mi ceaiul, mă simțeam foarte mulțumit de mine însumi. Mai întâi, ceaiul era proaspăt, tare și dulce și avea în el exact atâta lapte cât îmi plăcea. Cu siguranță că micul Ray, care mă privea cu un devotament de câine, avusese grijă de toate. Călimările fuseseră spălate, frecate, iar pe masă îmi pusese o cutie nouă cu ace și o sugativă albă ca zăpada. Rupsese și foile vechi din calendar. Toți contabilii din lume, chiar și cei deocheați ca mine, au ceva de fete bătrâne: eu, cel puțin, când văd un birou curat, ordonat, mă simt vesel și ușor ca și cum aș fi proaspăt primenit. Acum, că plecam, atmosfera de la primărie mi se părea mai agreabilă. În sfârșit, puteam să văd mecanismul administrației locale așa cum era în realitate, să-l apreciez la justa lui valoare: un

amestec de muncă sârguincioasă și de viață tihnită, domoală. Azi se aud multe lucruri urâte despre funcționarii municipali, dar dacă întreprinderile industriale ar fi conduse în același ritm egal ca cel mai neglijat district urban, atunci americanii ar veni la noi să învețe tehnica unei mai mari productivități, în loc să ne ducem noi la ei.

Mă gândeam la toate acestea, și în minte îmi pregăteam un discurs bine ticluit pentru conferința N.A.L.G.O.; iar când delegații sfârșiră să mă aplaude (nu înainte de a le fi amorțit mâinile), am început să mă gândesc la noutatea din ziua precedentă, desfășurând-o încet, ca pe o stofă căreia nu știi ce să-i admiri mai întâi: strălucirea culorilor? țesătura atât de bine urzită?... La aceasta se mai adăuga faptul că o rupsesem cu Alice într-un mod destul de demn și foarte puțin dureros.

Tocmai terminasem de mobilat o casă pe strada St. Clair și mă duceam la balul primăriei, într-o mașină „Riley" nouă, cu Susan alături, îmbrăcată într-o rochie roșie care avea să-i bage în draci pe toți bărbații și să-i facă să crape de invidie văzându-mă alături de ea, când Teddy Soames intră în birou.

— Am auzit că ai luat masa miercuri cu Brown, spuse el. Așadar, ne părăsești pentru pășunile grase ale întreprinderilor particulare?

— Se pare că da.

— Pune-mi și mie o vorbă bună, vrei? Pot să-ți „aranjaz" un cont de cheltuieli la fel de bine ca și oricare altul.

— Tot ce cunosc în tehnica asta am învățat de la domnul Edward Soames, revizor principal la administrația financiară din Warley, e bine așa?

— Perfect! Dar înainte de a ne părăsi, amice, n-ai vrea să te uiți puțin prin conturile astea, așa, ca să ne scoatem pârleala?

Tonul voia să fie de o severitate glumeață, dar avea ceva veninos. Am rânjit și am început să-mi răsucesc pe deget moțul de păr de pe frunte.

— Da, șefule. Se face!

Îmi dădu mapa cu conturi și îmi întinse o țigară zicându-mi:

— Sper că, în schimbul ăsteia — dacă vei mai da pe-aici — ai să-mi oferi o cutie cu havane. Apoi mă

privi încruntându-se: Dar văd că nu-ți prea pasă de ce i s-a întâmplat Alicei Aisgill, sau n-ai auzit?

— Ce-i cu ea?

— A murit.

„O, dumnezeule, mă gândii îndată în sinea mea, s-a sinucis și a lăsat o scrisoare în care aruncă toată vina pe mine. Acum s-a terminat. Sunt la pământ.“ Ochii lui Teddy erau de un albastru pal, ca și cum s-ar fi scurs toată culoarea din ei; privirile lui mă scrutau.

— Îți era prietenă, nu-i așa?

— Foarte bună prietenă. Cum a murit?

— A intrat cu mașina într-un zid în Warley Moor. Băuse toată noaptea la „Clarendon“ și la „St. Clair“. La „St. Clair“, patronul n-a mai vrut s-o servească.

— Și a lăsat-o totuși să conducă, am spus eu. I-a luat banii și a lăsat-o să se îmbete până când a ajuns în stare să se sinucidă.

Nu era frumos că-l învinuiam pe sărmanul Bert, dar trebuia să spun ceva.

— O fi gonit cu viteză nebună, spuse Teddy. Se spune că mașina s-a făcut uite-așa — își făcu palma căuș — și șoseaua era lac de sânge. N-au găsit-o decât azi-dimineață.

— Unde s-a întâmplat exact?

— Pe strada Corby. Știi, sus, mai la nord de Dealul Vrăbiilor, la dracu-n praznic. Ce-o fi căutat acolo la ora aia?

— Nu pot să-mi închipui . . . murmurai.

Dar puteam să-mi închipui, clipă cu clipă, tot ce i se întâmplase Alicei după ce o părăsisem. A rămas în apartament și a mai băut două ginuri duble. Apoi toate lucrurile din jurul ei — ceasul aurit, păstorițele din porțelan de Dresda, și păzitorii de capre italieni, și fotografiile unor oameni duși de mult de pe lumea asta, volănașele, poleiala, perdelele de creton, sticla din care băusem eu — s-au adunat la un loc și au atacat-o, inofensiv fiecare în parte, dar ucigător cu toate laolaltă, asemeni acelor peștișori sud-americani care în cinci minute rod un înotător până la os. După aceea a fugit din apartament, s-a urcat în mașină și a plecat; dar când a ajuns în Warley (nici nu-și dăduse seama că ajunsese acolo, o cuprinsese un fel de amorțeală, până când s-a

trezit așteptând la stopul din Market Street și repetându-mi în șoaptă numele) n-a mai știut ce să facă. S-a îndreptat spre strada St. Clair, cu gândul să se ducă acasă. Cuvântul „acasă“ îi trezi o clipă în minte o noțiune abstractă, o imagine falsă: părinți, tihnă, îmbrățișări, lapte fierbite, un foc zdravăn în sobă și uitarea tuturor supărărilor și necazurilor după o noapte de somn. Dar când a trecut pe lângă strada Vulturilor (acolo stă Joe), își veni în fire, înțelegând ce însemna de fapt acest „acasă“: o clădire rece, un bărbat pe care nu-l iubea, un radiator electric, toleranța glacială a lui George, și ea însăși prea matură pentru ca o cană de lapte fierbinte să-i alunge gândurile; și nu o aștepta nici o îmbrățișare, chiar dacă ar fi dorit ca bărbatul ei să fie duios cu ea, iar a doua zi totul avea să fie și mai greu de îndurat. Pesemne că s-a întors la Calder Crescent sau la Wyndham Terrace și s-a dus la „Clarendon“. Probabil că a intrat într-unul din boschete, unde n-ar fi riscat să întâlnească fețe cunoscute — „Thespienii“ se strâng întotdeauna la bar. Dacă ar fi simțit nevoia de oameni, dacă ar fi fost în stare să se convingă că nu-i păsa că o părăsisem, ar fi putut să iasă din boschet și să plonjeze în torentul principal, să revină, poate nu la fericire, dar măcar să apuce calea unui fel de purgatoriu sentimental. Pe la ora nouă și un sfert, auzind voci în bar, și-a dat seama că nu voia să vadă pe nimeni cunoscut, sau care mă cunoștea pe mine. S-a strecurat afară pe ușa din spate. La ginurile duble pe care le băuse înainte, s-au mai adăugat vreo trei, patru. Totuși, nu voia să se ducă acasă. Mai rămăsese cârciuma de pe St. Clair. Ginurile băute își suflecară mânecile și se puseră pe lucru: „Trebuie să-l elimini pe Joe din sistemul tău, i-au spus. Elimină-l, împachetează-l, fă-l să dispară. Te duceai adesea cu el la cârciuma de pe strada St. Clair? Foarte bine! Du-te drept acolo și stai unde obișnuiai să stai cu el. Scuipă-l în ochi!“

Sau poate că se dusese cu speranța că va regăsi fericirea aceea limpede și frumoasă pe care o împărtășiserăm altădată, când eram cu aproape un an mai tânăr și cu zece mai inocent! Și a fost nevoie de ajutorul și mai multor ginuri ca să ajungă mai aproape de iluzia pe care o urmărea, apoi a început să cânte, sau să înjure, sau a căzut pe jos, toate trei la un loc, iar Bert,

patronul unui local atât de onorabil, a convins-o să plece. S-a îndreptat iar spre strada St. Clair, apoi a luat-o de-a lungul șoselii înguste pe Dealul Vrăbiilor; dar, oprind la vechile cărămidării, Joe i-a răsărit din nou în față. Și acasă nu putea să se ducă! Își spuse că de-ar apăsa mai tare pe accelerator, ar putea ieși din ea însăși — și acum mă aflam iarăși lângă ea în mașină, și venea curba aceea dublă pe care doar o mașină de curse ar fi putut lua la o asemenea viteză...

— Ce moarte groaznică! exclamă Teddy.

— Mă așteptam la asta, spuse greu Joe Lampton. Conducea ca o nebună. Totuși, ce tragedie!...

Nu-mi plăcea Joe Lampton. Era un tânăr contabil foarte calculat, purtând un costum bleumarin bine călcat și cu un guler alb, apretat. Totdeauna spunea și făcea numai ce se cuvine și niciodată nu punea pe nimeni în încurcătură etalându-și indecent sentimentele. Izbutise să valorifice până și o întâlnire cu o fetișcană drăguță pe care o răsturnase într-o căpiță cu fân, transformând-o în dividende. Îl uram pe Joe Lampton, dar el arăta și vorbea foarte sigur de sine, stând la masa mea, în propria mea piele, și Joe Lampton venise aici nu pentru o vizită scurtă, venise să se instaleze în mine definitiv.

— Alice nu era o ființă fără cusururi, observă Joe Lampton. Dar cine-i perfect? Era o femeie plină de viață și o să-mi lipsească foarte mult... Joe Lampton clătină încet și demn din capul lui frumușel. Asta însemna că urma ceva moralizator: Și mie îmi place să beau un pahar, dar nici așa, să conduci o mașină și să te îmbeți... Asemenea oameni n-ar trebui admiși în localuri. Noroc că n-au fost și alte victime. Doamne, și când te gândești că ieri era vie, veselă, și pe urmă într-o secundă...

— O secundă? Da' de unde! spuse Teddy. Când a venit ambulanța mai trăia, n-a murit decât pe la ora opt.

— Isuse Cristoase! am sărit în sus. Isuse Cristoase! M-am întors înfuriat spre Teddy: Cine ți-a spus? Cine ți-a spus?

— Văru-meu... lucrează la spitalul din Warley, răspunse el. Mi-a făcut rău când am auzit. Cică se târa pe șosea când a găsit-o un țăran. Avea pielea jupuită pe ea și volanul îi intrase...

Am ieșit din birou aproape gonind și m-am dus la toaletă. Dar W.C.-ul era ocupat, și mai trecură aproape

zece minute până se deschise ușa, și un tânăr de la secția sanitară ieși rușinat, lăsând în urmă closetul plin de fum de tutun. Am încuiat ușa și m-am așezat pe colacul scaunului, cu capul în mâini, mâinile acelea bune și drăgăstoase care mângâiaseră adesea ceea ce acum, din pricina trădării acestui creier pe care îl țineam între mâini, se transformase într-o masă de carne crudă, străpunsă de oase.

La ora 12 i-am spus lui Teddy că nu mă simt bine. Nu știu ce făcusem până atuunci; sper cel puțin că am avut obrazul să fac destule greșeli verificând conturile. Am așteptat la stația din Market Street vreo zece minute, pe urmă am luat un autobuz spre Leddersford. Nu puteam să mănânc, nu puteam să stau în Warley și nici să dau ochii cu familia Thompson. Cu siguranță că ar fi vorbit despre Alice, și atunci Joe Lampton avea să pună iar stăpânire pe mine. Joe Lampton, marcă de export, categoria întâi, garantat, fără praf, fără defecte, crăpături sau compasiuni. Atâta timp cât stăteam pe bancă în autobuz, mă aflam în perfectă siguranță. Am încercat să nu mă mai gândesc la nimic; în vereme ce autobuzul gonea pe șoseaua principală: o papetărie, un magazin de textile, o tutungerie, un teren de *cricket*, o fată trasă de un câine alsacian, o femeie bătrână, strâmbată la față, ferindu-se de câinele care sărea spre ea ținând cu tot dinadinsul s-o lingă pe obraz. Apoi veniră câmpiile și vacile, drumeagurile întortocheate ca teniile, dinspre noile terenuri comunale.

Dar Alice fusese ucisă, și ceea ce vedeam eu acum nu erau decât piesele unui mecanism gigant care mai funcționa doar din bravadă: mecanism conceput, construit anume ca s-o ucidă pe Alice, or, scopul fusese atins. Trebuia să i se îngăduie să se strice, apoi să se oprească de tot, cu șoferul adormit la volan, cu pasagerii stând docili, cu gura căscată, așteptând ca autobuzul să zboare mai departe, lăsând în urmă pământurile în paragină, magazinele închise, năpădite de șobolani, vacile nemulse mugind cu ugerele umflate, câinii, pisicile sălbăticite, redevenite fiare cu boturi însângerate, pe urmă să se ridice o vijelie turbată care să mâture pământul de toate necurățeniile, până ce avea să dea de piatră curată și foc. Mi-am lins buzele uscate, privind la pasagerii autobuzului, strălucitori de sănătate, trandafirii la față, mirosind a mâncare,

tutun și somn; am închis pleoapele, cuprins de o greață nesfârșită. Îmi era frig, tremuram și eram gata să vărs. Dar nu era numai asta. Un adevăr cumplit mă asaltă dintr-o dată și-mi dădui seama clar că pe lume nu există nici visuri, nici milă, nimic decât un uragan de violență.

Am rămas cu brațele încordate, așteptând un al doilea atac. Dar nu mai urmă nimic. Când autobuzul a ajuns la Leddersford, am intrat în prima cârciumă întâlnită în cale. Localul era așezat într-un imobil vechi, care mirosea a igrasie și a pluș prăfuit. Ușa din față dădea direct în bar. Când am deschis-o, zgomotul și lumina străzii pierîră. Erau mulți oameni la bar, și toți vorbeau cu voci scăzute. Am comandat un rom și un țap de bere neagră și am început să privesc tablourile agățate pe pereți și pe scara ce ducea spre „W.C. Femei". Toate înfățișau scene de luptă, gravuri țipător colorate, cu marionete energice agitând săbii cu pete roșii de vopsea în vârf, și arme de foc din care ieșea câte un rotocol de fum, iar marionetele acelea înfigeau steaguri pe movilițele conice ce dominau câmpul de luptă plat, înaitând neobosite ca la paradă, uneori murind foarte bățoase, cu mâna stângă la piept, cu dreapta îndemnându-și camarazii să meargă înainte, către victorie. După rom ,berea avea un gust de apă sălcie și mi se făcu greață. Nu credeam că aș fi fost în stare să mai dau pe gât o înghițitură. Apoi am simțit înăuntru, în pântece, că măruntaiele mi se încălzesc, și am mai comandat bere. Căldura lăuntrică a crescut, până când, după patru, cinci rânduri, mă cuprinse o nepăsare fericită: aveam la bancă opt sute de lire, urma să mă însor cu fata ştabului ălui mare, să ajung director cu un cont propriu de cheltuieli, eram deștept, chipeș, plin de bărbăție, un făt-frumos din Dufton, ce înlăturase din calea lui ca prin farmec toate piedicile.

Toate piedicile? Asta însemna și Alice. Alice nu fusese înlăturată ca prin farmec. Oare cât timp s-o fi târât prin întuneric, scăldată în sânge? Și acum unde mă aflam? Eram la Dufton, la Cardington, la Compton Basset, la Cologne, Hamburg și Essen, în avion, prin podgoriile Bavariei, apoi la Berlin, cu școlărițele acelea clorotice și cu mamele lor. Cinci țigări ca s-o ai pe mamă, zece pentru fii-sa. Apoi iar Dufton, apoi iar Warley... nu mai departe decât cu un an în urmă. Ar fi trebuit să rămân acolo unde mă născusem, și atunci Alice s-ar mai fi plimbat și acum

prin Warley, cu părul ei blond strălucind în soare, sau ar fi stat acasă întinsă pe divan, citind o piesă de teatru, sau ar fi mâncat pui cu salată, dacă ar fi fost sezonul de salată. Mi-am dus mâna la cap.

— Nu te simți bine? întrebă cârciumarul.

Avea o mutră flască, inexpresivă și o voce groasă, răgușită. Până în clipa aceea discutase despre fotbal cu un grup de prieteni. Acum nu știu ce i se năzărise, își îndreptase ochii spre mine. Mi-am luat mâna de la cap și-am mai cerut un coniac. Nu se mișcă să mă servească.

— Te-am întrebat: nu te simți bine?

— Hm?

— Ești bolnav?

— Nu... nici vorbă. Am comandat un coniac.

Toți tăcuseră. Mă priveau cu ochii scânteietori, dornici să asiste la o încăierare, să vadă cum sunt cotonogit, cum mi se rup oasele. Cu mine personal n-aveau nimic, dar pur și simplu sunt momente când oamenii se plictisesc, se plictisesc de moarte. Rotindu-mi ochii prin sală, mi-am dat seama că nu intrasem într-o crâșmă obișnuită. Era un local de pariori de curse și de homosexuali(lângă mine se și oploșiseră vreo trei) bătători la ochi; printre apașii din jur, ca niște dinți stricați.

— Te-ai cherchelit, gata, ți-ajunge! bombăni patronul.

M-am încruntat la el. N-aveam nici un motiv să mai rămân acolo. Dar picioarele parcă mi se lipiseră de podea.

— Îți ofer eu un pahar, puișorule, spuse unul dintre homosexuali. Avea părul vopsit într-un galben-metalic și mirosea a mușcată. Ronnie, ești un bădăran! adăugă adresându-i patronului, apoi îmi zâmbi, arătându-și dantura falsă de un alb orbitor. Ești cuminte, nu-i așa, nu muști, frumosul meu lup?

— Ai să dai de dracu! mârâi patronul.

— Asta și vreau, zise individul cu părul vopsit, și chicotiră cu toții, ca la comandă.

L-am lăsat să-mi ofere un coniac dublu, apoi l-am întrebat ce vrea să bea. Voia o citronadă. Homosexualii colindă localurile numai așa, ca să agațe pe câte unul. Nu se îmbată niciodată, cum nu ne-am îmbăta nici eu, nici dumneata dacă am fi înconjurați de femei ispititoare pe care le-am putea avea contra câtorva pahare de băutură.

— Pe mine mă cheamă George, spuse el. Pe tine cum te cheamă, frumosule?

I-am dat numele preotului metodist din Warley, care, în ultimul număr din gazeta *Clarion*, combătuse cu înflăcărare corupția moravurilor (referindu-se la sexualitate).

— Lancelot, spuse el. Am să-ți spun Lance. Ți se potrivește de minune. Ce ciudat, dar caracterul unui om poți să-l deduci imediat după numele pe care-l poartă. Mai iei un coniac, Lance?

Am continuat să beau în contul lui până la trei fără cinci, când am ieșit pretextând că mă duc la W.C. Apoi am cumpărat niște bomboane de mentă într-o farmacie și am zăcut până la cinci și jumătate într-un teatru de varietăți. Joseph Lampton făcea lucrul cel mai înțelept cu putință: se ferea din calea răului, așteptând să se risipească efectele berei, romului și coniacului; și Joseph Lampton punea, păstra o barieră de căldură, întuneric și de umbre colorate între el și durere. Am ieșit la lumina zilei cu senzația de durere de cap pe care ți-o dau matineele, dar încetasem să mă mai gândesc la Alice și mă țineam bine pe picioare.

Am intrat într-un restaurant și am mâncat o porție de pește și cartofi pai, unt cu pâine, două prăjituri cu cremă având un gust bizar (era perioada când cofetarii foloseau plasmă și parafină lichidă) și o înghețată de căpșuni. Apoi am băut un ceainic plin cu ceai indian roșcat. După ce am terminat a treia țigară și nu mai rămăsese nici un strop de ceai în ceainic, m-am uitat la ceas și am văzut că se făcuse șase și jumătate. Am plătit și m-am ridicat cu pasul unuia care iese la plimbare. Eram încă stăpân pe mine și dintr-o dată mă gândii că nimănui nu i-ar fi folosit — și cu atât mai puțin lui Alice — dacă m-aș fi îmbătat ca un porc și aș fi căzut în șanț. M-aș fi dus acasă — căci Warleyul, la urma urmelor, era casa mea, eu singur mi-o alesesem — să iau o aspirină și să mă bag în pat cu o sticlă de apă fierbinte la picioare. Doar nu eu eram bărbatul lui Alice; să se descurce George, n-are decât. Apoi, m-am pomenit deodată nas în nas cu Elspeth.

Înaintea mea se oprise o femeie bătrână, încorsetată, cu părul vopsit roșu, clătinându-se ușor pe tocurile-i înalte. Niciodată n-o văzusem în halul acela. Era machiată ca pe scenă. Pe față avea un strat de pudră atât de gros, și pometii boiți și buzele atât de violent rujate, încât

numai ochii tiviți cu pete purpurii aveau o lucire omenească.

— Monstrule! spuse ea, privindu-mă cu furie. Pește ordinar! Criminalule! Ești fericit acum, nemernicule? Te-ai descotorosit de ea, ai scăpat? . . .

— Lasă-mă, i-am spus. N-am vrut să moară.

Mă scuipă în obraz.

— Ce s-a întâmplat e o pedeapsă groaznică pentru mine, mai mult decât atât nu mă poți pedepsi, am spus. Am să mă pedepsesc singur. Acum, pentru numele lui dumnezeu, lasă-mă în pace! Lasă-ne în pace pe amândoi.

Expresia feței i se schimbă brusc; lacrimi grele începură să-i brăzdeze fardul. Își puse mâna osoasă pe a mea; era uscată și fierbinte.

— Am telefont azi-dimineață și mi-au spus, zise ea. Știam ce se întâmplase la mine. Ah, Joe, cum ai putut să faci una ca asta? Te iubea atât de mult, Joe! Cum ai putut să faci una ca asta?

I-am dat mâna la o parte și am plecat repede. Nu schiță nici o mișcare ca să mă urmeze; rămase locului, cu o privire tristă ca a unei soții tinere privind un vas militar ce pleacă din port. . . Fugeam de centrul orașului, îndreptându-mă pe ulițe dosnice, întortocheate, spre cartierul muncitoresc de lângă șoseaua Birmingham. Șoseaua Birmingham, aceea pe care, mergând vreo două sute cincizeci de kilometri, poți ajunge în cele din urmă la Birmingham; era un motiv în plus ca să mă îmbăt.

Toate evadările sentimentale se termină într-un oraș străin, cu localurile și magazinele închise, fără o para în buzunar, cu trenul ce te-ar duce acasă, suprimat fără termen, suprimat pentru un milion de ani. . . „*Lasă-ne în pace*“, îi spusesem lui Elspeth. Eram *doi* deci. . . Eu și un cadavru, un cadavru care în curând avea să încapă pe mâinile dricarului — puțin ruj, puțină ceară, câteva cusături dibace, bandaje albe de mătase pentru părțile unde nu se mai puteau face reparații, și perechii noastre nu i-ar mai fi fost rușine să se arate în lume. Eu eram cadavrul care arăta mai bine; pe mine încă mult timp nu era nevoie să mă îngroape.

Tramvaiele și magazinele își înfigeau cel mai adânc bisturiul în cancerul din mine. De fiece dată când un tramvai trecea clătinându-se, ratând cu un centimetru pietonii neatenți, o vedeam pe Alice sub roți, însângerată,

țipând, și voiam să fiu acolo, cu ea, să mi se stabilească vinovăția, să se oprească circulația, iar mutrelor bovine să li se facă rău de groază. Nu-mi păsa de restul vehiculelor, nu știu de ce; și nu știu de ce m-am gândit la o asemenea moarte stupidă. Nu îndrăzneam să mă uit la magazine. Era unul cu o firmă nouă — „Umpelby și Dickinson", textile, înființat în 1855 — și azi îmi mai produce coșmaruri. Avea șaizeci și trei de geamuri murdare, iar patru dintre literele scrise sus pe firma de lângă birourile principale lipseau. *Umpelb* și *D kinso* sunt cuvintele cele mai îngrozitoare pe care le-am văzut vreodată. Acum îmi explic că eram speriat fiindcă magazinelor nu le păsa de ceea ce se întâmplase cu Alice. Dar de ce oare uram tramvaiele nevinovate și prietenoase?

Am mers înainte aproape doi kilometri, depărtându-mă mereu de șoseaua principală, dar zgomotele tramvaielor îmi mai sunau încă în urechi. Era o seară frumoasă pentru acel anotimp al anului, neobișnuit de caldă și spumoasă parcă, picurând de-a lungul străduțelor înguste; majoritatea ușilor erau deschise, și oamenii ședeau în prag, ședeau pur și simplu, fără să spună nimic, privind pietrele cenușii, coșurile și dughenele deprimante. Era vineri, și curând aveau să se ducă să se îmbete. Deocamdată se prefăceau că e luni sau chiar joi, că n-au parale și că vor fi nevoiți să stea acasă printre rufele întinse la uscat, privindu-și toată seara nevestele pământii, cu varice la picioare, umblând de colo-colo și urându-l pe amărâtul din strada învecinată care a câștigat un pariu de nu mai puțin de o sută de șilingi, mizând doar cinci. Apoi vor renunța să se mai prefacă și vor cântări lacomi în palmă banii de cheltuială: vreo trei lire.

M-am oprit și m-am rezemat de un felinar. Nu puteam să mai merg. Ar fi trebuit să plec undeva la țară. La țară poți să te plimbi fără să-ți vină să verși, și nu te doare că pomii, iarba, apa rămân nepăsătoare, fiindcă de la ele nu te poți aștepta la nimic, nu le pasă de iubire; pe când orașul ar trebui să fie plin de iubire, și nu-i niciodată.

Un polițist trecu pe lângă mine și mă privi iscoditor. Peste cinci minute trecu din nou. Nu-mi rămânea altceva decât să intru în cel mai apropiat local. M-am dus mai întâi la bar, unde majoritatea mușteriilor păreau a fi salahori irlandezi; chiar când nu vorbeau, păreau de-o

însuflețire, de o violență extremă. Locul meu nu era acolo (tot așa cum al lor nu era la „Clarendon"), și ei știau asta. Le-am simțit cu o bucurie adâncă dușmănia. Era tocmai ce-mi trebuia; asta îmi procură o senzație tot atât de plăcută acră ca un fum greu de mahorcă. Am dat pe gât dintr-o dată o jumătate din halba amară, privind cu o milă batjocoritoare mutrele stupide din jur, mutrele celor care ar fi putut fi viitorii mei camionagii, muncitori, vânzători dacă ar fi dat peste ei norocul acesta! . . .

Am mai băut o halbă. Berea era rând pe rând amară, parfumată, acră, apoasă, dulce, sălcie. Capul mi se umpluse de o ceață goasă, ce căuta să-și facă loc spre gât; presiunea crescu până ajunse în ochi, și atunci scaunele, oglinzile, fețele oamenilor și sticlele din spatele barului se amestecară într-o harababură pe podeaua ce se legăna ușor. M-am apucat zdravăn cuamândouă mâinile de bara de alamă a tejghelii, trăgând adânc aer în piept de mai multe ori, până ce podeaua, protestând ca un animal bătut, se domoli.

După două romuri, am intrat în salonul de alături. Nu fuseseră scaune libere la bar și mă dureau picioarele, dar nu de asta plecasem. Adevărul motiv se afla la intrare — de cum o zărisem, mi-am dat seama că ea era singurul lucru necesar ca să-mi închei seara. Singurul leac pe care încă nu-l încercasem.

Părea de vreo 20 de ani și avea păr blond, creț, și oase mici. Nu arăta rău, dar fața-i era neterminată, ca și când n-ar fi avut destulă carne ca să-i întregească feminitatea. Când a văzut că mă uit la ea, mi-a zâmbit, și pielea palidă mi-a făcut impresia că sta gata să i se rupă. Dar omul nu trebuie să fie prea pretențios cu femeile agățate la întâmplare. În timp de pace, femeile nu pică așa de ușor cum își închipuie cetățenii onorabili. Și avea în ea ceva care dintr-o dată trezi în mine un lucru pe care-l crezusem dispărut de ani, o dorință ce depășea cu mult simpla curiozitate, o poftă perfidă, deșănțată de a vedea cam cum era făcută sub rochie.

M-am așezat lângă ea.

— Te deranjez?

Chicoti.

— Aș, de unde!

I-am oferit o țigră.

— *Mersi frumos*, zise ea. O, dar ce tabacheră grozavă ai! Lovi argintul, și degetele ei lungi, subțiri, cu unghiile sângerii și mult prea curbate, le atinseră pe ale mele. Nu ești de pe-aici, după cum văd.

— Sunt din Dufton. Voiajor.

— În ce branșă?

— Lenjerie de damă.

Când începu să râdă, am văzut că dinții de sus erau străbătuți orizontal de o dungă zimțată cafenie.

— Ești un drac de bărbat! zise ea. Îmi dai și mie o mostră gratuită?

— Dacă ești fată cuminte... am răspuns. Vrei să bei ceva cu mine?

— Da, aș bea o bere...

— Bere? am făcut eu. Nu vrei ceva mai tare? Săptămâna asta am vândut mii de perechi de chiloți de damă...

— Vai, ce urât vorbești!

Dar luă un gin, apoi încă unul și încă unul, apoi un rachiu, și curând începurăm să ne atingem ușor, apropiindu-ne centimetru cu centimetru și totuși îndepărtându-ne parcă din ce în ce mai mult unul de altul. Mi-am dat seama într-o străfulgerare de luciditate, înainte ca băutura și dorința să pună stăpânire pe mine definitiv, că doar trupurile ni se atingeau; dar așa cel puțin nu mă mai gândeam la Alice. Nu se mai târa pe Corby Lane, cu pielea capului jupuită, scalpată, atârnându-i peste obraji. O asemenea ființă nu se născuse, nu viețuise niciodată; și nici Joe Lampton nu mai exista, ci doar un simplu voiajor comercial din Dufton, care petrecea o seară plăcută cu o fetișcană nostimă.

Cred că se făcuse opt și jumătate când mi-am dat seama că în local se lăsase o liniște amenințătoare. Am ridicat ochii; înaintea noastră, un tânăr stătea nemișcat, uitându-se urât la noi. Avea o mutră de delicvent de drept comun, cu cohii căscați, spălăciți cu trăsături boțite, fără formă parcă, și gura mare. Purta un costum albastru ușor, la două rânduri, petrecut în așa fel încât părea decoltat, și avea o cravată albastră de mătase dintr-un material vâscos, lunecos.

În acel moment se bucura de ceea ce mii de filme și de reviste îl încredințaseră a fi o mânie îndreptățită: *amanta lui îl trădase!*

— Hai, făcu el. Vino, Mavis.

— Pleacă, spuse ea. Ce-ai venit pe capu nostru? Ne simțeam foarte bine pân-ai venit tu.

Își scoase pudriera și începu să-și pudreze nasul. Tânărul o apucă de mâini.

— Termină odată! strigă. Am întârziat, dar n-am avut încotro. Am făcut ore suplimentare.

Îl măsuram, gândindu-mă dacă să i-o las lui sau nu. Nu eram atât de beat încât să mă las bătut într-o bombă de pe șoseaua Birmingham. Dar individul nu era un Goliat: era cât mine de înalt, însă umerii îi avea vătuiți și părea cam firav; făcea parte din categoria aceea de inși ale căror oase par că nu se întăresc niciodată.

— Las-o-n pace! m-am răstit la el.

— Da' tu cine dracu mai ești?

— Jack Wales.

— Habar n-am de numele ăsta, nu știu, nu-l cunosc!

— Nici nu mă așteptam. M-am ridicat: Ai auzit ce-am zis?

Involuntar, mâna mea bâjbâi pe masă până dădu de o halbă goală. În local nu se mai auzea nici musca. La masa de alături se afla o pereche cumsecade, deocamdată, de vârstă mijlocie. Amândoi păreau speriați. Bărbatul era mic, pirpiriu, femeia avea ochelari cu rame albe și o gură micuță. Îmi aduc aminte că-mi părea rău de ei, pe când în mine începu să urce o furie limpede, rece, tot atât de tăioasă și de asasină ca halba de bere pe care o țineam în mână.

— Ia laba de pe ea!

Am ridicat halba ca și când aș fi vrut să izbesc o dată în masă cu ea. Mâna lui slăbi strânsoarea, și fata își eliberă încheietura brațului, pudriera pică pe jos și un norișor de pudră se risipi în aer. Tânărul se întoarse și ieși fără o vorbă. Zgomotele obișnuite ale localului reîncepură, și incidentul fu dat uitării tot atât de repede cum începuse.

— Nu-i chiar prietenul meu, Jack, să știi, se scuză ea. Mi-e silă de el. Crede că-i stăpân pe mine, numai așa, că am ieșit o dată ori de două ori cu el.

— În orice caz ne-a făcut prezentările, am zis eu. Deci, Mavis te cheamă. Frumos nume, ți se potrivește, fetiță dragă.

Îmi atinse mâna.

— Ai spus asta atât de drăguț...

— Ție nu-i greu să ți se spună lucruri drăguțe.

— Ești cel mai adorabil băiat pe care l-am cunoscut în viața mea! O, și ce haine frumoase ai! Îmi pipăi la iuțeală stofa costumului. (Era un costum nou, făcut dintr-o stofă pe care mi-o dăruise Alice cu cinci luni în urmă). Lucrez într-o fabrică de textile, mă pricep la stofe.

— Dacă-ți place ție, Mavis; am să umblu numai în costumul ăsta, am spus eu. Limba începea să mi se împleticească în gură. Sunt atât de fericit cu tine... ești atât de drăguță... și de deșteaptă... și de frumoasă...

Reluam vechiul repertoriu, amestecând frânturi de poezii, nume de cântece, fragmente de autobiografie, turnând peste toate siropul lingușirii. Știam foarte bine că nu era nevoie de asta; câteva rânduri de băuturi, o mie de fumuri de nicotină și obișnuitele maniere frumoase ajungeau ca să obțin ceea ce doream. Dar trebuia să înfrumusețez pofta, să atenuez ritmurile bestiale ale împreunării, să dau inevitabilelor minute de demență fremătătoare o oarecare poleială, să fac ca actul sexual să semene cât de cât cu bunătatea și duioșia.

— Lasă-mă pe mine să plătesc, spuse ea când am mai comandat un rând.

— Cum vrei, am spus eu.

— Ai cheltuit câteva lire, știu sigur. Eu, Jack, nu sunt din alea interesante. Mie, dacă-mi place un bărbat, nu-mi pasă dacă nu-mi dă decât un ceai. Eu, să știi, câștig bine. Săptămâna trecută am adus acasă șase lire.

Am simțit că-mi dau lacrimile.

— Șase lire! am exclamat. Păi ăștia-s bani, nu glumă, Mavis! Poți să-ți mai pui și deoparte, pentru zestre.

— Trebuie mai întâi să găsesc un tip potrivit, spuse ea.

Scotoci în poșetă. Era o poșetă mare, de piele neagră, cu inițiale bătute în pietre. Înăuntru avea talmeș-balmeșul obișnuit de pudră, ruj de buze, vată, batiste, țigări, chibrituri, poze... Îmi strecură în mână o hârtie de zece șilingi.

— Plătesc eu, iubitule, spuse ea.

Vocea caldă, cu accent nordic, și privelișteа poșetei deschise îmi dădură un sentiment insuportabil de singurătate. Îmi venea să-mi pun capul între sânii ei micuți, asudați, și să dau uitării lumea crudă în care fiece faptă aduce urmări.

Am comandat o sticlă de bere și un gin cu vermut. Timpul începu să fugă prea repede, să alunece fără speranță. Clipă de clipă mă uitam la ceas și, privindu-i acele, vedeam că trecuseră încă zece, și încă zece minute. Știam că pe Mavis n-o întâlnisem decât cu un ceas înainte, dar ceasul acela era departe, cu un an în urmă. În timp ce beam berea acră cu un miros înțepător, trezit, podeaua începu iar să se clatine. Apoi, toate impresiile pe care le poate avea un om se strânseră laolată, ca o mulțime de curioși la locul unui accident, și fiecare țipa să fie lăsat să mă vadă, să se aplece asupra mea: timpul care dansa, încălțat în ciubote cu ținte pline de noroi, gustul nou al berei și gustul cel vechi al coniacului și al romului, al peștelui și al făinei, al tutunului, al funinginei și murdăriei, al sudorii lui Mavis, care avea ceva nesănătos, și pudra și rujul ei — cretă, rădăcină de iris, bomboane parfumate — și mâna fierbinte a alcoolului ce mă ținea pe linie de plutire, și tocmai când mi se părea că pe lume nu va mai exista alt loc decât încăperea aceea lungă, cu scaunele verzi *art moderne*, și cu mese acoperite cu sticlă, ne-am trezit afară în stradă, înlănțuiți, mergând pe ulițe înguste, pe alei și străduțe, prin curți și maidane; apoi am trecut peste o pasarelă, dedesubtul căreia locomotive făceau o larmă de fierării înghesuite una în alta ca să scape de frigul nopții, toate împreună, fără rost, ca și cum s-ar fi bătut între ele cu palmele pe spinare ca să se încălzească, și în cele din urmă ne-am pomenit în colțul unui depozit de lemne, într-o mică magazie de cherestea. M-am desprins de trupul meu, care singur execută gesturile așteptate de fată. Ea se agață de acel trup după clipa arzătoare a împreunării, ca și când ar fi fost viu, sărutându-i fața răvășită de băutură și punându-și pe sâni mâinile lui inerte.

Foarte aproape de strada murdară erau case, lângă depozitul de lemne; puteam să aud voci, muzică și să adulmec mirosul mâncărurilor. Jur împrejur licăreau luminile orașului. Șoseaua Birmingham pornește din centrul Leddersfordului, iar noi ne aflam pe un mic platou, care se ridica în mijlocul drumului. Nu se zărea nici urmă de câmp și nici o palmă de loc unde să nu fi fost oameni: două sute de mii de singurătăți, două sute de mii de morți diferite.

Atunci, deodată, toată întunecimea pe care lumina o izgonise, străvechea pustietate a șesurilor și pădurilor, pe care o copleșiseră de mult construcțiile, se revărsară asupra mea, fără să-mi aducă nici durere, nici fericire, nici deznădejde ori speranță; pur și simplu neant. Totul era ca fantoma imaginii dintr-un caleidoscop, stinsă pe ecranul orb, și pe care n-o mai puteam face să apară din nou, neavând moneda necesară.

— Ai mâini frumoase și moi, spuse Mavis. Ca de femeie.

— Nu sunt... nu sunt frumoase, am bâiguit eu. Sunt urâte. Mâini de ucigaș.

— Ești beat, îngerașule.

— N...u... niciodată nu m-am simțit atât de bine.

Mă reântorsesem în trupul meu, îmi dădeam seama cu groază de asta, și nu știam ce să fac cu el.

— Ce băiat curios ești tu, spuse Mavis.

Mi-am căutat tabachera. Era goală. Fata scoase un pachet de țigări „Players“ și aprinse două.

— Ia tot pachetul, eu mai am, spuse ea.

Am fumat un timp în tăcere. Mă sileam să ies din beție; în zadar însă. Nu-mi puteam aminti nici unde locuiam și literalmente nu știam dacă eram treaz ori visam.

— Jack, tu mă placi pe mine?

— Din prima clipă în care te-am văzut. Am mai făcut un efort: Ești foarte dulce. Te plac foarte mult, foarte mult.

Luminile începură să se învârtească în jurul meu, urechile îmi țiuiau...

— Mașinăriile astea, am spus. Ale dracului mașinării. Nu se mai opresc odată?

Se vede că mai mult m-a târât de acolo; nici nu știu cum putuse să mă care. Ne-am oprit întâmplător lângă o casă cu terasă, am încercat să mă țin drept, dar n-am reușit. În cele din urmă, m-am sprijinit de gardul grădinii.

— Te simți bine, Jack?

— Splendid, am spus eu. Splendid!

— O iei la stânga și mergi drept înainte. Ai bani de taxi?

Am scos din buzunar un ghemotoc de bancnote.

— Ai grijă, spuse ea. O lumină să aprinse deasupra noastră și am auzit un glas bărbătesc mârâindu-i numele. O, doamne, se sperie, s-au trezit! Mă sărută. La revedere,

Jack. A fost grozav, să știi, n-am să uit! și intră fuga în casă.

Am plecat, legănându-mă pe picioare, ușurel, cu o mișcare grațioasă, în același timp atât de comică, cel puțin așa mi se păru, încât mă simții oglibat să râd.

O mână așezată pe umărul meu îmi întrerupse râsul la jumătate, punînd în acțiune reflexele pe care mi le crease sergentul instructor când mă învățase tehnica luptei corp la corp. Mecanismul era ruginit, dar, mă gândii eu cu bucurie, durerea și umilința își vor da mâna, ca să se avînte înainte, spre a-i strivi pe cei doi indivizi opriți în fața mea.

Unul din ei era iubitul lui Mavis. Pe celălalt nu-l cunoșteam, dar ăsta mă îngrijora cel mai mult. Părea a fi treaz de tot și era mai lat în umeri decât mine.

— Ia te uită la el... spuse pretendentul lui Mavis. Ia te uită la el... îngâmfat și plin de coniac, împuțitul! Mă înjură rar, tărăgănat, iar vorbele acestea, în loc să mă înfurie, mai mult mă mâhniră. Mavis e fata mea, auzi? Nouă nu ne plac străinii care se amestecă în treburile noastre, auzi? Mâna i se încleștă pe umărul meu. Ai să vezi pe dracu, o să blestemi clipa în care ai pus piciorul pe aici, băiete!

— Cară-te! am spus.

— Tu să te cari!

Îmi arse un pumn. M-am ferit, dar nu la timp, și m-a lovit în obraz, tăindu-mă cu ceva (mai târziu mi-am dat seama că era un inel). Pe moment am crezut însă că era un briceag și l-am pocnit în mărul lui Adam. A scos un sunet vag — ceva între gunguritul unui copil și horcăitul unui muribund — apoi se îndepărtă de mine, clătinându-se și ținându-se cu mâinile de beregată.

— Scârnăvie! urlă prietenul lui, încercând să-mi dea una cu piciorul în burtă.

Mai curând dintr-un noroc decât conștient, m-am întors într-o parte; dar nu așa cum mă învățase sergentul la instrucție. Piciorul mă lovi în coapsă, mi-am pierdut echilibrul și am căzut cu individul peste mine. Ne-am rostogolit pe pavaj ca niște strengari care se iau la trântă. Eu încercam să-l țin cât mai departe de mine, iar el, cred că nu se gândea la nimic altceva decât să mă facă să sufăr tot atât cât suferea prietenul lui din piricina mea (pe

ălălalt îl auzeam, abia își mai trăgea sufletul). Cu amândouă mâinile încleștate în jurul gâtului meu, începu să strângă; un val de durere negru și roșu mi se întinse ca o lavă îndărătul ochilor. Mâinile mi se înmuiau, picioarele nu le mai puteam mișca și simțeam gustul sângelui ce curgea din obrazul tăiat și parfumul briantinei și al gulerului scrobit al adversarului meu, și încă un miros amestecat de portocale, pește și de câine plouat. Felinarele crescură dintr-o dată, toate, de o sută de ori, ca vrejurile fasolei în filmele documentare, trăgând după ele și casele, cu dâre lungi de lumină; atunci mi-am amintit de o altă figură pe care sergentul ne-o arătase la instrucție și mi-am scuipat adversarul drept în față. Instintic, se dădu înapoi, strânsoarea slăbi o clipă; mi-am mai adus aminte de alte și alte trucuri, și în treizeci de secunde individul era un morman de cârpe murdare zăcând pe pavaj, iar eu alergam, alergam din răsputeri de-a lungul străzii.

În noaptea aceea am avut noroc. N-am văzut nici un sticlete și n-am mai auzit nici pași care să mă urmărească. După ce am gonit așa vreo zece minute, am ajuns în șoseaua principală și m-am urcat într-un tramvai ce mergea spre centrul orașului. Mâinile, fața îmi sângereau; privindu-mă în geamul luminat, am văzut că aveam pe haină pete mari de noroi și de sânge și că toți nasturii de la pantaloni erau descheiați. Din fericire, în tramvai se mai aflau destui beți, așa încât nu eram chiar atât de bătător la ochi. Înghesuit, împins, am ajuns lângă o femeie ce părea a fi singura persoană trează din tramvai, și femeia avea părul cărunt, o verighetă groasă de modă veche în deget și se uita la mine cu scârbă. În minte, nu știu cum, îmi răsăriră cuvintele unui imn al Armatei Salvării, și, fără să cunosc melodia, am început să-l mormăi: „*Cruce veche și roasă, cruce veche și roasă, mă voi agăța de crucea veche și roasă*“. Scârba de pe fața femeii de lângă mine se preschimbă în dispreț. Arăta așa de curată — ca o mamă — iar de sub jacheta ei albastră se zărea o idee din bluza albă, scrobită, încât m-au podidit lacrimile. Îi eram recunoscător că mă observase, că îi păsa de mine și că mă privea dezgustată.

Luminile, zgomotele, mașinile, autobuzele, tramvaiele, trecătorii — toate acestea se dovediră a fi prea mult pentru mine. De două ori era cât pe-aici să fiu călcat, și oamenii mă speriau tot atât de mult ca și vehiculele. Iar

pietonii mi se păreau și ei făcuți din oțel și din cauciuc, gata să mă calce într-o clipită și să-și continue drumul, grăbiți, habar neavând, nesinchisindu-se că mă striviseră.

Stația autobuzului de Warley era departe de centrul orașului. Nu-mi mai aduceam aminte drumul și nici ora la care pleca ultimul autobuz. Am aprins o țigară, și țigara avea un gust de pudră — pudra lui Mavis; apoi am stat, sau mai bine zis m-am legănat lângă un lacto-bar din vecinătatea gării. Mă întrebam dacă poliția dăduse peste cei doi indivizi; se vede treaba că-i atinsesem prea tare. Mă gândeam la mâinile celui dintâi, roșii, zgâriate, cu negru sub unghii, ținîndu-se de gât, și la trupul moale al celuilalt, cu gulerul curat și cravata nouă de mătase, smulsă, sfârșită, și mi s-a făcut deodată rușine, ca și când aș fi lovit un copil.

M-am învârtit în loc, până am dat de o stație de taxiuri. Îmi luase ceva timp ca s-o găsesc. Mai fusesem prin Leddersford de câteva ori și aveam în minte harta străzilor din cartierul acela, așa că, normal, într-o secundă, aș fi putut să mă descurc. În noaptea aceea însă toate se întorseseră cu fundul în sus, iar străzile parcă își schimbaseră numele. Am mers pe o stradă și m-am trezit iar pe șoseaua Birminghamului, după ce trecusem de două ori prin fața lacto-barului de unde pornisem. Când am văzut șirul de taxiuri de cealaltă parte a șoselei, m-am oprit o secundă, să văd dacă puteam traversa.

Apoi am căzut. M-a cuprins un fel de veselie. Parcă aș fi avut o saltea elastică sub mine care îmi amortiza căderea și mă arunca din nou, sus, tot mai sus, spre cer... Dar eu voiam să zac pe caldarâm, pe partea lui rece, s-o sărut, să adorm cu obrazul lipit de ea. Mă căzneam să mă ridic în picioare, ținându-mă de un felinar, când am auzit o mașină oprindu-se lângă mine. Dacă era poliția, n-aveam altceva de făcut decât să-i înfrunt; eram prea obosit și năuc ca să fug și știam că, dacă încercam să trec șoseaua, aveam să fiu cu siguranță ucis. Mi-am făcut curaj ca să răspund la întrebările oficiale, zgâindu-mă într-una la culoarea verde-închis a stopului.

— E timpul să vii acasă, Joe.

Am întors capul. Era Bob Storr.

— N-am casă.

— Ba da, ai. Toți am fost îngrijorați.

Mă luă de braț. Eva ieși din mașină și mă apucă de celălalt braț; de îndată ce apăru și ea, m-am lăsat în voia lor, dar continuam să insist că n-am casă. Am stat în spate cu Eva; dârdâiam de frig și ea îmi puse o pătură pe genunchi.

— Doamne, murmură, ce-ai făcut? Ai fost căutat prin tot orașul. Familia Thompson. . .

— Susan, am spus eu. Ce-i cu Susan?

— Da' știu că ești beat! exclamă Eva. S-a dus la Londra azi-dimineață după rochia de mireasă. Ai uitat?

— Lasă-l în pace, spuse Bob. Îi ajunge pe ziua de azi.

— Am omorât-o pe Alice, am spus și am început să plâng.

— Nu vorbi prostii! îmi strigă Bob.

— Toată lumea știe că eu am omorât-o. Și familia Thompson știe. . .

— Familia Thompson știe că era metresa ta, continuă Bob. Și ei au avut un băiat, și știu cum sunt tinerii. N-au ce să-ți reproșeze. Nimeni nu-ți reproșează nimic, pricepi?

Acum mașina urca înălțimile din partea de est a orașului, departe de fum, de gunoaie, de unghiile negre ce râcâie pavajul, de figurile triste, pierdute, care încercaseră să fie deopotrivă cu mine; mașina torcea ușurel, cum ar fi făcut dacă Alice ar fi fost alături de mine în locul Evei; cum ar fi făcut chiar dacă lui Bob i-ar fi crescut dintr-o dată gheare și coarne; cum ar fi făcut dacă lumea s-ar fi sfârșit în următoarele cinci minute.

Am continuat să plâng, ca și când lacrimile ar fi putut șterge imaginea ei târându-se în mâini, în genunchi, pe strada Corby, ca și când ar fi putut înăbuși primele ei țipete sfâșietoare, ultimele gemete de delir.

— Ah, doamne, am spus, eu am ucis-o! N-am fost acolo, dar eu am ucis-o.

Eva îmi trase capul spre pieptul ei.

— Dragul meu, n-o lua chiar așa. Acum nu-ți dai seama, dar totul a fost spre binele tău. Ți-ar fi ruinat viața. Nimeni nu te învinuiește, Joe, nimeni.

M-am îndepărtat brusc de ea.

— Ah, dumnezeule, am strigat, dar tocmai asta e nenorocirea!

Viața în înalta societate

CAPITOLUL I

Mă deșteptă din somn ridicându-mi pleoapele; apoi se strecură sub așternut și rămase lângă mine zâmbind, încolăcindu-mi gâtul cu brațele. N-avea ce căuta acolo, trebuia să plece, Susan putea să se trezească dintr-o clipă în alta; niciodată însă nu mă supăram când o simțeam în pat lângă mine, orice-ar fi zis Spock. Era atât de mică și de gingașă și în clipa aceea mi se părea atât de frumoasă, cu obrăjorul ei roz și cu părul blond ciufulit, încât mă simțeam cuprins de panică. Dacă avea să i se întâmple ceva îngrozitor? Nu, lumea noastră nu-i o lume pentru copii.

Am sărutat-o, încercând să alung imaginea trupului ei mutilat de un accident sau de o boală și am strâns-o tare la piept; aici măcar era în siguranță — tot atât de sigură ca și clădirile din jur, în măsura în care casele mai prețuiesc ceva în vremurile astea grele.

Mă privi cu ochi mari, căprui — ochii lui Susan — și-mi atinse barba cu mâna.

— Tu te-ai bărbierit, tăticule.

— Lasă — am spus. Hai, du-te în pătucul tău, Barbara.

Așa îi spuneam în fiecare dimineață.

— Ce cald, ești tu, tăticule. Ești un cald urias.

Uneori punca cuvintele anapoda — lucru scuzabil la patru ani — dar mesajul spuselor ei răzbea totdeauna la lumină. Pentru ea însemnam siguranță, orice aș fi însemnat eu în ochii mei. Soarele cădea pe mânerele de argint ale periilor de cap de pe măsuța de toaletă; dintr-o dată m-am simțit colosal de fericit.

M-am lăsat pe spate și am închis ochii. În ziua aceea n-aveam nici o treabă și eram mai obosit decât crezusem. Susan dormea încă; îi auzeam alături răsuflarea liniștită. Am zâmbit în sinea mea; aseară, după noua

ani de căsnicie, am constatat că nu o cunoșteam încă. Am rămas cu ochii deschiși, căutând să descopăr cine era străina aceea dezbrăcată de lângă mine — degeaba însă. Poate că nu era bine și nici înțelept să încerc să aflu; uriașii calzi iau lucrurile așa cum sunt.

Barbara mi-a ridicat din nou pleoapele.

— Trezește-te, tăticule, a spus.

— Lasă-l pe tăticu să doarmă, Barbara.

— De ce vrei să dormi?

Am căscat.

— Tăticu' muncește din greu toată săptămâna ca să câștige bani. Duminica trebuie să se odihnească și el un pic . . .

— De ce câștigi tu bani?

— Pentru că mămica și tăticu, și Harry și Barbara au nevoie de o casă, nu? Și de mâncare și de băutură . . .

— Harry stă la școală. El are casă acolo . . el are ce să mănânce și ce să bea . . .

— Dar tăticu trebuie să câștige bani ca să-l țină pe Harry la școală. Și mai trebuie bani pentru pijamale, pentru rochițe, pentru păpuși și biciclete și fel de fel de lucruri.

Și pentru covorul gri deschis, și pentru tapetul gri cu buline galbene, și pentru dulapul din perete, și pentru masa de toaletă, și pentru cearșafurile cu dungi caramel, și patul divan cu tăblii stil continental; mereu cumpăram câte ceva nou — toată casa n-avea decât trei ani. Ne mutasem fiindcă în apropierea noastră începuse construirea unui imobil mare al Consiliului municipal. Împrejurimile — trebuie să recunoaștem — decădeau, iar când s-a născut Harry ne-am mutat de pe strada Pudney, pe bulevardul Gilden; casa era prea veche, prea mare, prea greu de întreținut pentru Susan; și, la urma urmelor, prea izolată. Mie personal îmi plăcea și regretam și acum că ne mutasem; eu o alesesem și îmi aparținuse. Vreau să spun că plătisem garanția cu banii mei și făcusem față ratelor ipotecare. Mi-am adus aminte de vizita la avocat, când ne dusesem să examinăm actele casei noastre actuale și de expresia care i-a apărut pe față când și-a dat seama de unde proveneau banii noștri, sau majoritatea lor. Nu era ceva palpabil, dar nu încăpea nici o îndoială că mă privea cu dispreț, iar la Susan se uita cu o lubricitate amestecată cu invidie. Ex-

presia lui nu era prea vizibilă, bineînțeles; și poate nimeni în afară de mine nu ar fi observat-o. Dar când te căsătorești cu fiica unui om bogat, devii expert în chestiile astea.

Barbara mă trase de păr.

— Tot nu te-ai sculat, tăticule?

— Bine, mă scol, — dar hai mai întâi să-i facem un ceai mămicăi.

— Și mie un suc. Suc bun rece, rece. Cu gheață.

Halatul meu de casă zăcea pe podea; m-am întins după el, dar Barbara îl smulse și fugi din cameră. Îl aruncă pe scări și apoi începu să plângă. Am privit-o uimit.

— Ce s-a întâmplat, nesuferită mică?

— Nu-mi place, spuse ea. Nu-mi place halatul ăsta, eu vreau halatul tău mare, pufos.

— Atunci pune-ți tu întâi halatul. Și papucii.

M-am întors în dormitor să-mi iau papucii și halatul cel pufos. Era de lână de culoarea cămilei, îl cumpărasem pe când locuiam în strada Pudney; acum era mai mult ros decât pufos, și se cam lăbărțase. Grosimea lui era binevenită pe coridoarele pline de curent si în baia înghețată a casei din strada Pudney; acum însă nu mai era propriu-zis necesar. Încălzirea centrală cu păcură făcea casa atât de călduroasă, încât aproape că nu mai puneam nimic pe noi, ceea ce nu-mi displăcea de loc, dar erau momente când, în mod pervers fără îndoială, regretam starea de tihnă pe care mi-o dădea în diminețile de iarnă halatul cel vechi, ca și focul din soba de la bucătărie. Dar nu-mi păsa; în zilele acelea devenisem din ce în ce mai nepăsător. Barbara reapăru în halatul ei roz, cu gluga trasă pe cap.

— Fii căluțul meu — se rugă ea — hai fii căluțul meu păros . . .

Am îngenuncheat și am lăsat-o să se așeze călare pe umerii mei. Așa urca sau cobora scările; am coborât foarte încet, ținându-mă pe lângă perete, în timp ce ea vorbea într-una, legând cuvintele anapoda cum făcea când era emoționată; din câte am putut să înțeleg, începuse o poveste despre mine care în același timp eram și tăticul ei și căluțul păros, și despre palatul de pe strada Pasul Veveriței. O primejdie mare ne pân-

dea sub chipul unui uriaș — dar care cred că nu era un uriaș cald — iar Barbara era totodată salvator și victimă.

Ajungând în hol, am îngenuncheat lângă fereastră și am lăsat-o jos. Am tras jaluzelele; spre sud, la celălalt capăt al străzii Pasul Veveriței se zărea Palatul Sindram. Tom Sindram murise de doisprezece ani; mi-am amintit că Bob Storr mi-l arătase într-o seară la Thespieni. Era un bătrânel mărunt, zbârcit, care purta ceea ce, în mod evident, era un fals plastron; Bob, cu o oarecare teamă respectuoasă în glas, spusese că Sindram era cel mai mizerabil bătrân din tot West Ridingul, ceea ce însemna întreaga lume, și că putea să onoreze, în numerar, un cec de o sută de mii și să-i mai rămână cel puțin încă o dată pe atât. Dar când a murit — puțin timp după ce venisem întâia oară la Warley — datora aproape o sută de mii fiscului și nu au reușit niciodată să recupereze o lăscaie. Nu s-a aflat nici măcar cum își risipise banii; din care pricină oamenii din Warley își aminteau de el cu un sentiment ce aducea întrucâtva cu afecțiunea.

Acum era mort iar Comitatul înființase în palatul lui un Centru superior de educație. Pe vremea aceea se ținea acolo, săptămânal, un curs despre teatru. Aspecte ale teatrului contemporan, ceva în genul ăsta. Cea mai mare parte a după-amiezii de ieri mi-o pierdusem conducând o petrecere la Thespieni! Refuzasem să asist la curs; acum, privind turnurile și crenelurile Palatului Sindram, estompate în ceața dimineții, aș fi vrut să fi acceptat invitația cercului de teatru, ca să-i fi putut spune Barbarei că fusesem acolo. Pentru că edificiul acela era „palatul“ ei, contemplarea lui prin fereastra holului devenise de cincizeci de zile un ritual matinal. Nici ritualul, nici povestea nu se schimbau; întotdeauna privea câtva timp Palatul în tăcere, apoi brusc — când se concentra, părea să considere necesar să-și țină respirația — îmi anunța că acum Barbara „se întoarce acasă“.

Dar erau diferite variante, după anotimp; în februarie, când Barbara se întorcea acasă, ningea. Și „acasă“ ajungând, găsea plăcinte cu brânză. În dimineața aceea, când ne-am dus la bucătărie, a găsit flori. Flori! Re-

peta: „flori!“ Fel de fel de flori. Apoi, privindu-mă cum umpleam ceainicul la robinet, uită de poveste.

— Sucul meu, a spus — și începu să sară în sus și în jos. Vreau sucul. Dă-mi sucul meu!

Am aprins gazele la mașina de gătit. Fața i se strâmbă.

— Tăticule, de ce nu-mi dai sucul meu? De ce te-ai oprit și nu-mi dai sucul meu?

— Nu fi așa de nerăbdătoare, obrăznicătură mică, i-am răspuns.

— Eu nu sunt obrăznicătură mică. Tu ești obrăznicătură . . .

— Să nu-ți închipui, fetița mea, că lumea-i făcută numai pentru tine.

Spuneam aceste cuvinte, însă chiar în timp ce le rosteam nu le dădeam crezare; după mine, Barbara avea dreptul la lumea întreagă.

Nu același lucru se putea spune despre Harry. Chiar când era de vârsta Barbarei, Harry era ciudat de retras și de independent, ceea ce uneori mă făcea să mă simt vinovat fără nici un motiv. Iar acum, după ce trecuse prima clasă a școlii secundare, mi se părea că are și mai puțină nevoie de mine; dintr-o dată mi-am dat seama că nici măcar nu știam unde se află în clipa aceea. Dimineața mi se arătă mai puțin luminoasă, masa din perete acoperită cu tablă și cele patru scaune de lângă ea îmi dădură impresia că țin de o cafenea și nu de o casă particulară, iar tapetul roz, cu o scenă de sărbătoare ce avea loc probabil în Mexic, îmi păru prea țipător, ca să fie plăcut vederii. Bufetele erau îngropate în perete, iar Larry Silvington, decoratorul numărul unu al Thespienilor, le ornamentase cu scene speciale. Era un dar de Crăciun oferit lui Susan. Scenele o înfățișau pe Susan în cele patru roluri mari pe care le interpretase — „spectacole, dragă, de care mai târziu ne vom aminti cu mirare și cu plăcere“, — erau foarte vii, foarte vesele și spirituale, Larry știa într-adevăr să deseneze, să sugereze din câteva trăsături de penel mișcarea, amănuntele, să redea atmosfera . . . Era cel mai frumos dar de Crăciun pe care îl primise Susan vreodată și ea nu se putuse stăpâni și-i sărise de gât; Larry era un prieten devotat și fusese atât de drăguț că-și cheltuise pentru noi din timpul lui liber și din talentul lui. Avea fantezie, ceea ce nu se putea spune despre mulți oa-

meni... și totuși eu duceam dorul vechii garnituri de bucătărie, exilată acum în garaj; îmi lipsea fiindcă era a mea, un dar de nuntă primit din partea mătușii Emily; îmi lipsea fiindcă numai eu îi resimțeam absența. Desigur, mătușa Emily n-ar fi avut cum să-i observe dispariția, pur și simplu pentru că ea n-ar fi venit la noi în vizită. Pentru asta, mai întâi ar fi trebuit s-o invităm, nu-i așa?...

Am scos din frigider o cutie cu suc de portocale, am scuturat-o și am turnat-o într-o cană. Am luat tăvița cu cuburi de gheață și am stropit-o cu apă caldă; când cuburile s-au desprins, am pus patru în cănița roz de plastic a Barbarei și i-am dat trei paie. Era un timp când muream de plăcere numai la gândul că aveam la îndemână suc de portocale la gheață oricând aș fi avut poftă; acum, în ce mă privea pe mine, frigiderul nu mai exista decât pentru Barbara.

Am aprins o țigară; fetița tuși puțin și mă privi cu reproș. O expresie pentru care mutricica ei era foarte potrivită: Barbara era genul căruia eu îi zic *victorian:* față ovală, buza de sus scurtă, fruntea înaltă și un nas care într-o zi ar fi putut să fie grecesc.

— Nu-i frumos să fumezi înainte de micul dejun, spuse ea.

— Știu, dar aș putea să fac ceva și mai rău.

— Ce, tăticule?

— Să beau înainte de micul dejun.

— Eu beau înainte de micul dejun, spuse ea. Ești răutăcios, tăticule.

— Da, așa sunt eu.

Așa eram, mă gândeam. Dar de ce să mărturisești asta unui copil de patru ani? Și totuși o făcusem. Adevărul e că voiam cu adevărat să beau ceva, aveam nevoie de ceva care să estompeze puțin lucrurile, să pună o ceață între mine și tapetul roz, și bufetele roz, și frigiderul alb, și cuptorul electric, și mașina de amestecat, și masa roz, și scaunele îmbrăcate tot în roz; era prea multă lumină, strălucire și igienă pentru ora opt dimineața, pentru dimineața aceea de martie cu liniștea ei grea, duminicală. Și asta îmi amintea cu prea mare răceală că aveam 35 de ani, că eram tată a doi copii și cântăream cel puțin zece funzi peste greutatea normală.

M-am așezat pe un scaun și am tras-o pe Barbara pe genunchi. Nu o mai ocroteam eu pe ea; ea mă ocrotea pe mine. Nu știam împotriva cui mă apără, știam doar că atâta vreme cât puteam sta strâns uniți, nimic cu adevărat rău nu mi se putea întâmpla. A sorbit cu zgomot ultimele picături de suc de portocale, a pus pe masă cănița și a spus:

— Te iubesc, tăticule.

— Și eu te iubesc, am spus.

M-a sărutat, pe urmă a adăugat fără nici o schimbare în ton:

— Harry și-a luat micul dejun, da. S-a dus să pândească păsărelele.

— Îi urez noroc, am spus.

M-am uitat prin bucătărie; n-am văzut un vas murdar, nici măcar o fărâmitură care să arate că Harry mâncase acolo. Era neobișnuit de ordonat pentru un băiat de zece ani; când eram eu la vârsta lui, orice odaie prin care treceam arăta ca după o vijelie. Gândindu-mă că luase singur micul dejun, aici în bucătărie, am avut un vag sentiment de vinovăție; ar fi trebuit să stau lângă el. Tatăl meu mă lua la plimbare în fiecare duminică dimineață; dar în căminul nostru părintesc nu se amesteca nici un străin. Harry, dimpotrivă, trebuia să treacă prin mașina de făcut cârnați a clasei mijlocii, care în cazul de față era o mașină de cârnați de tip St. Clair; școala secundară fusese aleasă de bunica lui, la fel cum aveau să fie toate celelalte școli.

Apa fierbea; am lăsat-o încetișor jos pe Barbara și am pregătit ceaiul. Am încălzit ceainicul, am pus câte o linguriță de persoană și una în plus pentru ceainic; acum veneau rafinamentele experimentate cu diferite sorturi de ceai, ultima experiență era două lingurițe de *Horniman Director* la una din *Twining Earl Grey*. Susan bea ceaiul cu lămâie, fără zahăr. Era unul dintre subiectele de conversație din ziua aceea, care aveau să se poarte fie la noi fie la Mark; toate acestea făceau parte din campania dusă de cei din jurul meu pentru a mă sili să slăbesc. După ce ceaiul a zăcut astfel trei minute, mi-am turnat o ceașcă, am pus cinci lingurițe de zahăr și am umplut ceainicul cu apă fierbinte. L-am băut repede și am clătit ceașca; era un mic triumf, aproape tot atât de stimulant ca un whisky dublu.

Când am dus ceaiul în dormitor, Susan dormea încă. Am clătinat-o ușor, apoi i-am ridicat pleoapa. Surâse.

— Ce drăguț ești, Joe.

Am sărutat-o; mă trase peste ea, strângându-mă de gât cu atâta putere, că a trebuit să mă eliberez ca să-mi recapăt răsuflarea.

Barbara își trăsese iarăși pe cap gluga halatului.

— E un tătic drăguț, da, a spus ea, mi-a dat suc și pai cu gheață.

Susan s-a aplecat spre ea și a sărutat-o. Fetița a primit sărutul fără prea mult entuziasm.

— Eu văd prin cămașa ta de noapte, mămico, spuse ea. Tu nu vezi prin pijamaua mea . . .

Susan râse.

— Da, că mare lucru aș vedea! Acum, gata, fugi la tine în pătuc.

— Nu mi-e somn, spuse Barbara.

— Vrei o bătăiță? Mama se supără când n-o asculți...

Barbara ieși cu capul în jos.

Susan își turnă ceaiul.

— O cam răsfeți.

— E un copil bun, am răspuns. Barbara nu se răsfață. De fapt, ar avea nevoie de cineva de vârsta ei, sau aproape de vârsta ei . . .

— Am mai vorbit despre asta.

Se întinse după capotul care zăcea ca de obicei pe covor, lângă pat.

— Am vorbit, dar nu serios, am spus eu. Nu serios.

Îmi sorbeam ceaiul. Noi, Joe și Susan Lampton, nu ne-am pus niciodată serios problema de a mai avea alți copii; dar după ce s-a născut Barbara, socrul și soacra mea s-au gândit la asta.

Am văzut gura lui Susan luând o expresie care, în zilele acelea, prevestea întotdeauna o ceartă. Odinioară prevestea sărutării; era pe vremea când își dorea cinci copii care să semene toți cu mine.

— Dacă ai fi trecut tu prin ce am trecut eu când am născut-o pe Barbara . . .

— Bine, bine. S-o lăsăm baltă.

— Ești un egoist. Ce, ai vrea să mor? Să mor și să pleci cu cocota aia de Jean Velfrey la care ții atâta? Să nu crezi că aseară n-am observat. Sau că n-a văzut nimeni.

— Nu-mi pasă de ea. Știi ce, am spus, hai într-adevăr s-o lăsăm baltă. Să nu mai vorbim de asta.

Susan luă o țigară din buzunarul lizeuzei. Ca mai toate femeile fuma dându-și multă importanță, inhalând și expirând zgomotos fumul.

— Da, aș prefera să nu mai vorbim de asta, spuse.

— S-o lăsăm baltă, am repetat.

Treacă de la mine. Spusesem așa ca să am liniște; dar lucrurile astea, vezi, nu voiau ele să mă lase pe mine baltă. Mă asaltau, mă călcau în picioare, supunându-mă, și uneori simțeam că toată lumea știe ce gândesc. Am avut față de Susan un sentiment foarte apropiat de ură; iar triumfase asupra mea și asta făcuse ca mutra îmbufnată dinainte să se preschimbe, într-un zâmbet sfios. Într-o bună zi acest *aș prefera să nu mai vorbim* se va transforma cu siguranță într-un *te rog, încetează!*; și atunci voi fi nevoit să încep iar să gândesc. Să gândesc „în mod constructiv", ca să folosesc expresia preferată a socrului meu. Și „clar" și „hotărât", ca să mai folosesc și altele. Și „în stil mare", nu trebuie să uit să „gândesc în stil mare".

Susan nu s-a obosit să-și încheie capotul; nu mă puteam opri să-i privesc sânii. Eram nemulțumit, nemulțumit de mine și nemulțumirea aceasta spori când am văzut-o punându-și mâna pe piept și întrebându-mă cu un glas care era mai curând un răsfăț:

— Sunt frumoși, nu-i așa?

Am dat din cap — împrejurările erau iar mai puternice decât mine. Ne culcasem la patru dimineața, adineauri eram gata de ceartă și în orice caz Barbara se găsea în odaia de alături și era complet trează. Dar dacă Susan a început, știam ce va urma. M-am dat jos din pat și am pus pe mine halatul.

— Mă duc să fac un duș.

— Un duș rece?

M-am întors de la ușă.

— Dacă nu bagi de seamă — acu' mă-ntorc în pat!

Chicoti.

— Copilul! spuse ea. Adu-ți aminte de Spock, Joe.

Își scoase capotul.

— Avem timp la noapte, am spus, trântind ușa.

Chicotul ei mă urmări de-a lungul coridorului.

După micul dejun, m-am dus în grădină. În anul acela primăvara venise târziu, zădărnicind planurile noastre măreţe de anul trecut; rămăsesem în urmă cu grădinăritul — două duminici pierdusem. Harling Crescent făcea parte dintr-un cartier nou de locuinţe aflat dincolo de St. Clair Park sau dincolo de Earl Road, depinde din ce unghi îl priveai. (Agenţii imobiliari îi ziceau în general *Park*, aşa era „mai şic“ decât *bulevard.)*

În afara câtorva case mari de pe Earl Road, în acest cartier, până târziu după război, nu existase nici o casă. Noi fuseserăm primii locatari la nr. 7 pe Harling Crescent şi când ne mutasem acolo, grădina era în paragină. Acum, după trei ani, în care aveam impresia că nu făcusem nimic altceva decât să plivesc, să sap şi să împrăştii căruţe cu var şi îngrăşăminte, începea să pară posibil ca peste zece ani să semene de departe cu grădinile din broşura de sfaturi a lui Hunlitt şi Lesper. Ştiam că nu se va putea lăuda chiar cu atâţia trandafiri şi cireşi, că nu va avea un gazon prea mătăsos, nici ornamentaţii mirobolante şi nici clasica limuzină aşteptând pe aleea îngustă (capota maşinii având, după calculele mele vreo 15 picioare lăţime). Prea multe iluzii despre rolul ce trebuia să-l joc în afacerile socrului meu, nu-mi făceam. În schimb ştiam precis că vom avea o grădină, că vara vom lua ceaiul în ea, că vom gusta căpşuni din producţia noastră, că Barbara va avea căsuţa ei şi flori câte ar fi vrut. Apoi, mai presus de toate, grădina ar fi fost o înfăptuire a mea, ceva realizat de mine, ceva ce îmi aparţinea. Poetul care l-a închipuit pe Dumnezeu, plimbându-se în grădina lui, în răcoarea serii, nu avea de ce fi fericit; eu îmi iubeam însă grădina fiindcă era aproape singurul loc din lume în care eu, Joe Lampton, puteam să mă plimb ca *Joe Lampton.*

Şi întrucât mă gândisem că, potrivit planului meu, rămăsesem în urmă cu două duminici în munca mea de grădinar, mi-am dat seama că acolo era singurul loc unde nu trăiam după program; în grădină lucrurile se fac după sezon şi vreme, nu după ceas şi calendar.

Reşedinţa din St. Clair se afla la nord de Harling Crescent, dominată de turnul St. Clair Folly ce se înălţa pe vârful colinei. Îmi făcea încă plăcere să mă uit la acest edificiu, echilibrul, simplitatea clădirii, încă le mai

acceptam; era un timp când faptul că soacra mea era *o St. Clair* îmi dădea un simțământ de coproprietate asupra locului aceluia; pentru că cei din familia St. Clair erau strămoșii copiilor mei, înseamnă că erau și ai mei. În orice caz dădeam credit familiei; printre cei mai de vază membri ai neamului St. Clair se numărau cel puțin doi ucigași vestiți, trei trădători recunoscuți și un gentleman deosebit de ambițios, despre care se spunea că i-ar fi oferit lui Eduard al II-lea pe fiul său în vârstă de 15 ani și că ar fi ajutat să se pună la cale asasinarea lui Eduard la Berkeley. Vânătoarea de moștenitoare bogate și hoția de orice fel se pare că erau subînțelese de toți membrii familiei. Peregrine, cel care a construit în 1810 turnul Folly, a tocat averile a două neveste și apoi s-a îmbogățit din nou în calitate de colonel de regiment. Se spune chiar că ar fi primit comision în schimbul dinților pe care felcerii îi scoteau de la morții căzuți pe câmpul de luptă; dădusem peste această istorioară nostimă într-o cronică chartistă anonimă, pe care mi-a arătat-o Reggie Scurrah la bibliotecă, pe furiș, de parcă ar fi fost o fotografie obscenă cumpărată într-un bazar de la Port-Said.

Reggie credea că am să mă supăr; dar eu mă simțisem ușor măgulit. Asta se întâmplase cu vreo șapte ani în urmă. Acuma familia St. Clair își pierduse în ochii mei strălucirea. E drept că, ori de câte ori ieșeam din Warley, făceam ce făceam și aduceam vorba despre strămoșii nevesti-mi; nu mi-a displăcut niciodată o asociere cu un nume care — mai ales când neamul se stinsese — era un simbol al aristocrației condamnate la dispariție, al flamurilor zdrențuite, al trompetelor de la Roncevaux și așa mai departe. Dar acum foloseam acest gambit social numai când îmi aduceam aminte.

Nu mă mai trăgea inima. N-aș putea să-mi amintesc exact când descoperisem că străbunicii lui Susan muriseră de-a binelea; tot ce știu e că nu mă mai uitam spre miazănoapte atât de des ca înainte. Cele trei turnuri de la Folly, întunecat profilate pe fundalul cerului, ostentativ falnice, felul în care clădirea masivă părea să stea agățată de cer și nu înfiptă în pământ — această priveliște îmi mai dădea o oarecare plăcere, dar nu cine știe ce.

Acum priveam spre sud, spre strada Pasul Veveriței, dar nu spre oraș, nu spre Snow Park pe malul râului, nici măcar spre pădurea Warley de la celălalt capăt al Parcului. Văzusem toate acestea mai înainte; dar până când Barbara nu descoperise Palatul Sindram, eu nu-l văzusem. Am încercat să-l văd cu ochii ei, să mă cufund într-o lume cu uriași, cu salvări miraculoase și vrăji. N-am izbutit; eu tot la bătrânul Sindram mă gândeam. Totuși, era replica onorabilă a unui castel, cu șanțul acela de apărare acum secat și curtea întinsă și turnurile cu găuri prin care luptătorii trăgeau cu arcul; privindu-l, îmi treceau prin cap fel de fel de scene, mai sălbatice decât cele pe care Barbara le închipuia în basmele ei.

Un lucru însă era cert: casa mea n-avea să aprindă niciodată imaginația unui copil. Gândindu-mă la ea, vedeam că era tocmai genul de casă pe care un copil sensibil, având la dispoziție destule țigle pentru acoperiș, blocuri de piatră reconstituite și lemnăria de cedru, ar fi putut s-o construiască singur. Un copil cu fantezie ar fi simțit nevoia să aștearnă peste cenușiul blocurilor de piatră bârne roșcate de lemn de cedru și să pună ieșindul garajului în afara laturii casei, spre a întrerupe linia acoperișului. Și presupun că acel copil ar fi văzut și avantajele încălzirii centrale cu păcură, ale unui garaj dublu și toate celelalte. Era o casă bună, făcea cele 4 500 de lire — liră cu liră — câte se plătiseră pentru ea, și acest capital investit își mărea valoarea aproape zi de zi, lucru pe care socrul meu nu scăpa niciodată ocazia să mi-l împărtășească. Și totuși nu era o casă ajunsă „la maturitate". Nici un copil din cartierul Sparrow Gorge n-ar fi văzut, privind-o în dimineața aceea, „prințese, balauri și uriași calzi". Într-un fel — și asta poate se datora și faptului că titlul de proprietate era pe numele lui Susan — mă simțeam parcă micșorat în dimensiunile mele de om, știind că locuiesc în casa asta. Locuind acolo, pierdusem ceva; și poate că și Barbara.

M-am uitat prin grădină ca să scap de tristețea iremediabilă ce mă cuprinse fără nici un motiv serios în dimineața aceea frumoasă de primăvară. Aveam destule treburi pe cap și Dumnezeu știe cât de mult simțeam nevoia să muncesc. Mintea mi se limpezi deodată: voi aprinde un foc de primăvară! Apoi alt gând sălbatic

mă fulgeră: să ard *nu numai* gunoaiele grădinii! Povara lucrurilor, a tuturor posesiunilor materiale acumulate în zece ani de căsnicie, mă copleșea; cântăreau vreo 2700 funzi, fără a mai pune la socoteală cele două mașini: Zephyrul meu și limuzina lui Susan, un Morris 1000. A face mereu inventarul, an de an, inventarul total, în loc de a adăuga doar valoarea noilor obiecte achiziționate, fusese până acum un ritual care îmi dădea o mulțumire cumpătată dar pătrunzătoare. Până acum, până acum, dar acum doream un altfel de început, un start nou.

Barbara ieși alergând din casă, îndreptându-se spre mine.

— Tăticule, e timpul să mergem la biserică!

Ca de obicei, vorbea ca și cum pe toți ne-ar fi amenințat un prăpăd de neînlăturat. Am ridicat-o și am ținut-o în brațele mele o clipă, vorbindu-i duios.

— Mai avem timp, scumpa mea, un ocean de timp.

Dar ea se smuci din brațele mele și încercă să mă tragă de mână spre garaj.

— Întârziem, tăticule, o să ajungem foarte târziu.

Începu să plângă.

Harry veni la ușă. Era zburlit și avea o pată neagră pe frunte. Ne privea cu un zâmbet șters. Zâmbetul acesta era locatarul mai mult sau mai puțin permanent al feței lui, de anul trecut de când plecase la școală; făcând o concesie, acest zâmbet putea fi numit „de nepătruns", dar eu aveam definiția mea. Îi ziceam zâmbetul „Carruthers"; în spatele lui un *sahib* privea liota băștinașilor spetindu-se sau amuzându-se în felul lor — clienți ai romului, niște brute primitive, dar într-un fel aproape umani... Asta părea că vrea să spună Carruthers, dar nu mi se adresa mie, ci către un tovarăș invizibil de-al lui, vreun camarad care venera același totem.

I-am șters ochii Barbarei.

— Au să ți se topească genele de plâns, am spus. Uită-te la Harry. El nu plânge niciodată.

Lacrimile începură să-i curgă din nou.

— Harry e băiat! Harry e băiat!

Știam ce voia să spună. Ea avea dreptul la plâns; la plâns și la gene lungi. De fapt însă genele lui Harry erau mai lungi decât ale ei; i-o spusese bunica încă de duminica trecută, și asta o mai râcâia și acum.

Zâmbetul lui Harry se lărgi. De data asta era cu adevărat zâmbetul unui băieţaş obraznic.

— Du-te şi spală-te pe faţă — eşti murdar, — i-am spus. Nu mai avem timp. Eşti negru ca dracu. Hai, du-te la baie.

L-am împins uşor; când l-am atins a tresărit; totuşi n-a făcut nici un pas.

— Ce mai aştepţi?

Mi-am auzit iritarea în glas; nu era nevoie, dar Harry totdeauna mă făcea să-mi ies din fire.

— Nu pot să mă duc la baie, a spus.

— De ce?

— În baie, se spală mama; aşa că n-am altceva de făcut decât să aştept.

Căscă şi expresia *Carruthers* apăru din nou pe chipul lui.

— Ştii ce vreau să spun. Spală-te pe faţă şi pe mâini şi pune-ţi hainele de duminică.

— N-am haine de duminică.

— Bine, am făcut. Ai auzit-o pe bunica vorbind despre asta şi acum repeţi ca papagalul. Lasă discuţia şi du-te de fă ce ţi-am spus.

Barbara, care ascultase cu atenţie încetase în cele din urmă să plângă.

— Eşti un urâcios, Harry, spuse ea. Întotdeauna îi răspunzi urât lui tăticu.

Harry ridică din umeri. Era un straniu gest de adult, caracteristic pentru el; voia să arate, cu tot dinadinsul, fără a mărturisi, că orice aş fi zis sau aş fi făcut eu nu avea nici o însemnătate.

— Nu vă speriaţi, a spus în cele din urmă. Am să mă duc să mă spăl şi am să-mi pun *hainele de duminică*.

Porni cu paşi târşiţi spre casă, lăsându-mă să mă simt cam meschin, dar totuşi conştient — deşi destul de vag — că aveam dreptate.

Ajungând la biserică, am început să mă simt mai bine. Mergeam de vreo zece ani la biserica Sf. Alfred; presupun că mai întâi am început să mă duc la slujbă ca să-i fac pe plac soacră-mi, dar acum mergeam din plăcerea mea. (În orice caz, de mult renunţasem la silinţele mele de a fi pe placul doamnei Brown.)

Nu ştiu de ce îmi plăcea atât de mult să merg la biserica Sf. Alfred. Era o biserică igrasioasă, mucegăită,

iar băncile ei păreau mai degrabă colțuri de stânci. Locașul sfânt al familiei St. Clair dădea uneori impresia că este mai curând un muzeu particular, decât un loc de reculegere. Peste tot vedeai relicve ce preamăreau virtuțile lor de războinici, de bărbați de stat, de clerici, înalți dregători și protectori ai artelor. Dar cel mai mult de războinici; era expus acolo și un steag ferfenițit, capturat, zice-se de la Ramillies. Și totuși numai aici — aici, și în baie, mă simțeam perfect liber, nu trebuia să iau hotărâri, nu trebuia să-l ascult pe socru-meu recomandându-mi să gândesc „în stil mare“ sau pe soacră-mea explicându-i fiului meu că oamenii eleganți nu au haine speciale de sărbătoare, fiindcă asta ar însemna să aibă și haine mai proaste; chiar dacă ceea ce auzeam acum, în biserică, nu avea nici un sens, cel puțin suna ca și cum ar fi avut. *Cel ce din Dumnezeu s-a născut, va birui lumea. Și cine birui-va lumea, dacă nu cel care crede că Isus este fiul lui Dumnezeu!*

M-am uitat la mutra lui Harry; expresia *Carruthers* apăruse iar pe figura lui, ceva aproape imperceptibil. În curând, într-o bună zi, această expresie o să fie surprinsă de o persoană neindicată și nasul ăsta drept și subțire — mai curând al bunicii sale decât al meu sau al lui Susan — își va pierde linia, iar ochii aceștia de un albastru închis — ai mei, după cum spune toată lumea (dar au fost oare ochii mei vreodată așa de reci?) — vor fi tumefiați de vânătăi. Iar eu nu-l voi putea apăra de lovituri, fiindcă de mult voi fi pierdut orice contact cu el.

Dar cât timp am să fiu în stare să mă înțeleg cu Barbara? Asta nu era o problemă; afară doar dacă n-aș comite o greșeală catastrofală, noi doi vom fi întotdeauna într-o comunicare directă unul cu celălalt. Acum se foia pe bancă, vădit plictisită; pe fața ei citeai tot ce simțea, avea o față umană, nu o mască sau ceva plat ca o budincă. Fără să știe că o priveam, întinse mâna să o tragă de codițe pe fetița din fața ei. M-am încruntat la ea; se înfundă în scaun. Îmi zâmbi, ca și când ar fi vrut să-mi spună că nu-mi purta pică pentru privirea mea încruntată; i-am surâs și eu. Barbara va fi mereu aceeași; singura greșeală pe care aș putea s-o fac ar fi să n-o iubesc îndeajuns de mult.

„Prea o răsfeți“ spusese Susan, și fără îndoială că avea să mi-o mai spună. Trebuia să-mi asum acest risc. O dată, Alice, vorbind despre copilăria ei petrecută la Harrogate, mi-a spus că niciodată nu trebuie să-ți fie teamă că iubești copiii prea mult. Mi-am amintit cuvintele ei: „Copiii se înrăiesc când nu sunt iubiți de ajuns. Dacă vei avea un copil, iubește-l tot timpul. Nu uita, iubește-l tot timpul!“ Nu uitasem; și-mi mai spusese atunci că în lumea de azi, a discuta despre efectul negativ al iubirii prea mari asupra copiilor e ca și cum ai ține o prelegere despre pericolul obezității când bântuie foamea. Vorbele ei, când îmi aduceam aminte de ele, mă întăreau; erau ca o autorizație de a o iubi pe Barbara.

Biserica gemea de lume, ca de obicei. Era un locaș pentru oameni bogați — Mark îi zicea Teatrul cel Mare; cât îl privește pe preotul Tintman, puteai să te bizui pe el că le va oferi membrilor congregației sale tocmai ce doreau ei și, judecând după predici, ei nu doreau altceva decât să fie asigurați că-și vor avea partea lor din care să se înfrupte în voie. Tintman atingea culmea măiestriei când înfiera materialismul cras al clasei muncitoare și mașinațiile comunismului internațional. Dar țineam la el ca și la biserica Sf. Alfred; vocea lui, frumos modulată și puțin răgușită, mă liniștea întotdeauna, indiferent dacă eram sau nu de acord cu el. Iar biserica, în ciuda întunecimii și umezelii, era vădit prosperă; întotdeauna altarul era plin de flori, mereu altele, exact ca într-o seră, podeaua lucea fără pată, alămurile sclipeau de-ți luau ochii. În dimineața aceea soarele scosese la iveală rochiile de vară ale femeilor; mi se părea că cel puțin cele tinere răspândeau un miros colectiv, ațâțător, de marochinărie nouă. Gândindu-mă la toate trupurile lor, ușor îmbrăcate, am început să fac o pasiență a mea. Jean Velfrey, de pildă, care stătea în dreapta, lângă naos, era fără îndoială asul, dacă nu chiar un carré de dame; toca mică de pai negru și voaleta pe care o purta nu reușeau să-i ascundă părul — dimpotrivă, îi accentuau strălucirea, blondul acela triumfător de fals. Jean nu era o blondă oarecare: ea era *blonda*, prototipul femeii în preajma căreia, orice bărbat, dacă nu e pe moarte, își pipăie cravata și își bombează pieptul. Cu greu mi-am luat ochii de la ea; puțin mai încolo am ză-

rit-o pe Eva Storr. Eva începuse să se îngrașe. Cândva, părul negru și subțirimea trupului ei mă făceau să mă gândesc la o pasăre — un lăstun, o rândunică — acum însă formele i se împliniseră, iar pasărea de care îmi amintea avea mai curând ceva domestic de puică sau bibilică. Totuși nu era de lepădat.

Barbara se suci pe scaunul ei.

— Obraznicule, fii cuminte! țipă ridicându-și vocea tocmai când se rostea cea de a doua rugăciune dinaintea citirii evangheliei. Dă-mi-o înapoi, răule!

Băiețelul din spatele ei îi smulsese de pe cap bereta scoțiană și o strângea cu putere la piept.

Maică-sa încreți buzele și se încruntă la el; băiețelul îi dădu înapoi Barbarei bereta și începu să plângă cu sughițuri. M-am întors; jocul meu se terminase. Era destul de nevinovat și o copilărie în fond, să pui într-un cerc niște femei goale și să le împarți ca pe niște cărți de joc; fata de lângă mama băiețelului nu era o persoană pe care s-o incluzi în joc... n-o cunoșteam, n-o văzusem în viața mea, și totuși, dintr-o ochire, privindu-i obrazul calm, zâmbitor, mi s-a părut că știu despre ea multe. *Apără-ne cu marea ta putere și nu ne duce pre noi în ispită, înlătură răul din calea noastră și toate faptele noastre să fie întru slava și cinstea măririi tale...*

Calm și ușor zâmbitor; am înșirat toate sinonimele cuvântului calm. Liniștit, senin, potolit, netulburat, odihnit, împăcat: liniștit era cel mai potrvit, fiind pozitiv. N-am îndrăznit să mă mai întorc o dată; simțeam că nu numai Susan, dar toată familia Brown era cu ochii pe mine.

M-am uitat în stânga; ei stăteau în față. În biserica Sf. Alfred nu mai existau de mult strane, dar soacră-mea părea că nu recunoaște această realitate. Familia Brown, împreună cu invitatul lor, Ralph Hethersett, ședeau țepeni ca într-o strană, deși, după toate aparențele, aveau o bancă obișnuită, la fel ca restul comunității. Exista însă, invizibilă, o barieră, un semn al priorității: uitându-mă la ceafa roșie și groasă a lui Hethersett și la profilul ascuțit al soacră-mi, un spasm de ură și teamă mi-a tăiat respirația. Ce căuta oare Hethersett aici, atât

de departe de casa lui? Era în anul acela, a treia vizită pe care ne-o făcea și eu știam că socru-meu nu oferea nimănui măcar un pahar de apă fără un scop anumit.

Când orga a intonat imnul, credincioșii s-au ridicat cu toții în picioare, numai eu am întârziat câteva secunde și asta știam că avea să fie încă un punct marcat împotriva mea. Bineînțeles că reproșul nu va urma imediat. Dar într-una din zilele viitoare, soacră-mea va arunca în treacăt o vorbă despre un anumit soi de oameni care sunt atât de stupizi sau de necredincioși — nu se știa exact ce anume — că nu erau în stare nici măcar să urmărească slujba. Iar eu aveam să știu la cine se referă, iar ceilalți aveau să afle și ei din tonul vocii și din direcția privirilor ei.

Soacră-mea știa să se facă neplăcut de limpede, fără a fi concret explicită, iar de când Hethersett devenise un oaspete obișnuit al casei, bătuse vechile ei recorduri. Nu de mult adusese vorba despre vânătorii de zestre, care sunt în general niște tipi imposibili, de nesuferit, apoi despre preferința oamenilor de condiție joasă pentru cârciumile inferioare (asta se întâmplase după ce băusem cu unul dintre muncitorii de pe șantier, căruia i se născuse un copil), și cât de important este ca Harry să vorbească corect. El trebuia să învețe la internat; e foarte ușor să prinzi un accent greșit acasă — vreau să spun la Warley... Dar eu știam că această greșeală nu era freudiană, știam cine are un accent incorect. Ginerele ei. În orice caz, nu Hethersett; el învățase la Harrow și acolo căpătase cu adevărat o mutră de absolvent rasat. Era ca și cum oasele i-ar fi fost scoase din căpățână și înlocuite cu o substanță mai tare și mai netedă, dar infinit mai elastică; ceva căruia puteai să-i dai peste noapte forma dorită. E de presupus că acolo deprinsese și obiceiuri nobile: se ducea la tir și la pescuit și i-ar fi plăcut chiar să vânezc, dacă ar fi avut timp. Cel mai important e faptul că tatăl lui era director al oțelăriei „Hethersett Steel Corporation“, un concern gigantic din Midlands cu care încheiam afaceri din când în când. M-am mai întrebat o dată — o singură dată — care era exact scopul vizitei lui Hethersett, pe urmă nu mi-a mai păsat de asta. Brusc, mi s-a părut cu mult mai important să reconstitui obrazul fetei din spatele meu. Ochii cenușii, păr castaniu ondulat, dinți cam mari, o piele tran-

dafirie. Avea peste 20 de ani. Era pur și simplu un inventar al elementelor ce-i alcătuiau chipul, dar care nu o defineau, nu explicau expresia aceea de liniște.

Când slujba s-a terminat și am avut în sfârșit prilejul s-o privesc din nou, m-am întors așteptându-mă să rămân dezamăgit. Poate de vină era primăvara, soarele ce strălucea, sau reflexele vitraliilor, cuvintele din cartea de rugăciuni, ori poate numai simpla mea nevoie de liniște. Fața ei trebuie să fi fost la fel de moartă sau de răvășită ca și a celorlalți. Și totuși era exact așa cum mi-o aminteam. Am început să mă gândesc „în mod constructiv" din simpla putere a obișnuinței. Warley fiind un orășel mic și ea fiind o figură nouă, aveam s-o întâlnesc mai curând, sau mai târziu. Și aș fi făcut astfel încât să fie cât mai curând. După aparențe, părea genul cu care poți garantat să fii prietenos; era elegantă, fără a se îmbrăca țipător și făcea impresia că se îmbăiază și se primenește zilnic.

La toate acestea se adăuga faptul că se afla în biserică. Pe vremuri, mersul la biserică era aproape obligatoriu, așa încât nici o caracteristică socială nu era legată de faptul în sine. Dar moda asta trecuse; acum însă, la Warley cel puțin, revenise din nou. Nimeni nu pierdea părerile bune ale comunității dacă nu mergea la biserică; dar nu le pierdea nici dacă se ducea.

Așa ceva spusesc și Mark cu o seară în urmă și spre surprinderea mea, m-am pomenit că repetam părerile altcuiva, ceea ce a avut darul să mă enerveze. Ieșind din biserică, mi-am spus că fără îndoială Mark avea dreptate, dar aș fi preferat să nu fi avut.

Dacă avea dreptate sau nu, nu conta față de ceea ce gândeam „în mod constructiv" despre fată. Desigur ar fi fost mai bine ca ea să rămâie un chip, nimic mai mult decât un chip, o poză de vedetă de cinema pe care s-o port în portmoneu. Trebuia să privesc realist lucrurile; atât de realist încât să admit că între mine și fata aceea nu poate exista nici o legătură. Dar această recunoaștere nu însemna și o învoire; privind-o cum dădea colțul, spre Market Street, m-am simțit brusc obosit, cu tinerețea trecută și mi-a venit să beau, să beau să mă-mbăt.

CAPITOLUL II

Brown se încruntă la scrisoare, ca și când ar fi vrut s-o sperie și s-o subjuge.

— Ah, babalâcul ăsta pisălog! făcu.

Am zâmbit, ca să-i arăt câtă dreptate avea, dar nu m-am ostenit să-i răspund; cunoșteam prea bine hachițele pe care socru-meu le avea lunea.

— Încearcă marea cu degetul, asta-i. Știe al dracului de bine că ne are la mână. Mototoli în pumn scrisoarea și o azvârli cât colo. Aha, ticălosul, ce i-aș mai suci gâtul!

Mi-am înăbușit un căscat. În ultima vreme avuseseră loc numeroase scene de felul acesta; înainte de a lua și cea mai simplă hotărâre, găsea necesar să izbucnească într-un acces de furie oarbă.

M-am ridicat și m-am dus la fereastră. Am privit spre răsărit, spre Warley. În zilele senine, puteam deslușI turnul bisericii din parohia Hawcombe. Hawcombe, ūn sătuleț cenușiu de la marginea Warley-ului, nu mă interesa prea mult; însă preferam să mă uit în partea aceea, decât înspre cutiile de cărămidă, risipite, ale întreprinderii „Brown & Co.“ Acum însă, nu mai aveam nici o scăpare; ploaia ascundea dealurile.

Îl auzeam în spatele meu bătând darabana cu degetele în masă; ajunsesem să-i cunosc bine ticul acesta. Mă uitam pe fereastră în curtea cu deșeuri, locul de unde — cum îi explicase Brown lui Harry de nenumărate ori — începuse totul. „Și cum mi-am început eu cariera, băiețaș, nu mi-e rușine s-o spun. Da, bunicuțul tău a adunat cu lopata deșeuri într-o curte ca asta. Pe atunci — ia aminte — eram un țânc. Ce-a mai plâns maică-mea în ziua în care am venit acasă de la muncă! Ești murdar tot de rugină — zicea. E nostim, nu-i așa, băiețaș? Și zău dacă puteai să te speli de praful ăla roșcat, de rugină; tot ce mâncai avea gust de rugină. Și ți-era o sete... Deșeurile? Păi, de la avioane, șpan de la strunguri, de la fel de fel de mașini, uite la asta — o coadă de furculiță, vezi? nimic nu se pierde.

Și-apoi bunicuțul s-a făcut furnalist. Și a trudit și mergea la cursurile serale, și a ajuns contramaistru și a învățat așa într-una... Și, orice s-ar zice, băiețaș, oamenii

îl ajutau bucuroși. Lumea te respectă când te-ai ridicat de jos muncind din greu.“

Acum îi puteam vedea fața lui Harry. Expresia *Carruthers* nu era pe-aproape, deși povestea cu greutățile din tinerețe ale bunicuțului trebuie să-i fi devenit obositor de familiară. Pe obrazul lui se citea respectul. Respect; acesta este cuvântul nimerit și de altfel singurul care i se potrivește. Respect; și dragoste sinceră.

Poate că acum zece ani am făcut greșeala cea mare; poate că ar fi trebuit să-mi cumpăr și eu o salopetă și să încep să muncesc în curtea cu deșeuri; dacă aș fi făcut așa, poate că privirea plină de respect și de afecțiune a fiului meu s-ar fi îndreptat spre cine trebuie. Dar acum era prea târziu, va trebui să-mi văd înainte de meseria mea de administrator disprețuit, de contabil plicticos și antipatic care supraveghează materialele și metodele de birou și care, din când în când, controlează că strășnicie orice tentativă de parvenire. (Sau măcar încearcă să controleze; aveam o bănuială că superiorul meu direct, Donald Middridge, în ciuda celor ce îi spusesem lui Brown cu privire la această problemă, era pe cale să-și ia un ajutor într-un viitor foarte apropiat.)

Un hârșâit de chibrit și am simțit fumul țigării de foi. Accesul de furie se terminase; urma hotărârea. M-am întors și l-am privit, așteptând. Asta era, după cum spun ei, instrucția. Nu e nimic personal în asta, mi-am spus, reprimându-mi gândul că s-ar fi purtat cu totul altfel dacă aș fi avut funcția de director.

La începutul activității mele la firmă încercasem să discut problemele înainte ca el să ia o hotărâre, dar acum nu mai eram atât de naiv. Nu-mi făcea plăcere să-l mai aud spunîndu-mi „boule“, „conțopistule“, două dintre cele mai blânde epitete ale lui, pe care le folosea ori de câte ori aveam și eu o părere a mea. Pe atunci nu-mi păsa de insultele lui; acum știam că n-aș mai fi răbdat. Așa că-l lăsam pe el să vorbească.

— Va trebui să te duci să-l vezi, spuse.

— Ești sigur că eu sunt persoana cea mai potrivită?

Era maximum ce-mi permiteam să-ndrăznesc în legătură cu necesitatea de a mă duce sau nu la Tiffield; mie mi se părea că o scrisoare politicoasă, dar fermă, ar fi tranșat ușor problema.

— Nu sunt sigur că ești persoana potrivită. Nu sunt sigur de loc.

Probabil văzuse pe fața mea că mersese puțin prea departe.

— N-am nimic cu tine, Joe, n-am nimic împotriva ta. Vreau să spun doar că asta nu-i treaba ta, tu nu te ocupi propriu zis de vânzări.

— Atunci mai bine trimite pe altcineva.

— O fi având el un motiv să te prefere pe tine. Pesemne că i-ai făcut o impresie grozavă... Pe naiba, doar te-a văzut o singură dată? Despre ce dracu ați vorbit?

— Îi plac poveștile mele, i-am răspuns eu.

— Nu, nu ești tu singurul care știi o mulțime de povești deocheate. Râse. Bătrânul Tiffield nu e numai un client important. E și... cum să zic... un client cam curios. Ai grijă, asigură-ți bine spatele, băiete! și râse din nou, de data asta cu o notă de grosolănie care nu-mi plăcu.

— Când vrei să mă duc? am întrebat.

— Lucrezi aici de zece ani și mai întrebi așa ceva? Mă mir de tine. Răspunsul este — pleci urgent. Și asta înseamnă chiar acum.

Suflă în tavan un nor de fum.

— Foarte bine, am spus. Telefonează-i dumneata lui Susan. Să vezi ce-o să zică! M-am îndreptat spre ușă.

— Glumesc, spuse el. Nu pot să fac și eu o glumă? Avea tonul flămândului căruia i se smulge de la gură bucățica de pâine. Voi, tinerii, sunteți atât de gravi! Ia primul tren mâine dimineață. Spune-i secretarei să-ți rezerve o cameră la Savoy.

Am ridicat din sprâncene. Nu mă privea, dar mormâia ceva despre Tiffield, că el e cel mai greu client al nostru și că de aceea se cade să acționăm astfel...

Când am ajuns la ușă, m-a chemat înapoi.

— Joe, te-ai gândit la ce-am discutat ieri?

M-am așezat iarăși, de astă dată pe canapeaua din dreapta lui și nu pe scaunul din fața biroului. Canapeaua făcea parte din noul mobilier de birou proiectat de soacră-mea pentru el. Eu găseam canapeaua prea joasă, ca să fie confortabilă, dar m-am așezat pe ea dinadins, fiindcă fusese concepută probabil pentru musafiri, persoane particulare și nu pentru funcționari.

— M-am gândit, am răspuns și am observat spre încântarea mea că nu se simțea în largul lui.

Poate din pricina noii garnituri de cabinet, a biroului aceluia frumos de nuc ce ar fi fost potrivit și într-un salon, a barului pentru coctailuri, cu măsuța de servit cafeaua, cu scaunele și canapeaua liliachii, capitonate, cu covorul crem și draperiile la culoare. Îndărătul acelui birou cochet s-ar fi cuvenit să stea un director tânăr de tip american, îmbrăcat într-un costum italienesc de mătase, cu o croială ușoară, sportivă... Brown părea rătăcit în acest decor.

Se ridică brusc și începu să măsoare camera în lung și în lat.

— Ți-ai format o idee greșită, Joe. Nu ești obligat s-o faci. E o chestiune personală între noi doi.

— Știu, am spus. Dar eu și așa nu stau prea mult pe acasă.

— Nici eu, nici eu. Nu-ți cer nimic care nu mi-ar plăcea nici mie, băiete.

— Cred, am spus automat. Dar nu era valabil pentru el; el nu avea nevastă tînără, doi copii și o sută de alte motive care te îndemnau să întreprinzi ceva activ înainte de a nu fi prea târziu; și, în plus, lui îi plăcea să fie consilier.

— Ei, ce zici! Îmi împinse cutia cu țigări. Am ezitat, apoi am luat una.

— Am fost pe la club aseară, spuse. Sunt foarte interesați. Avem nevoie de sânge tânăr — ăsta-i adevărul. Anul trecut a fost un an trist pentru noi toți. Oameni ca Harry Runcett nu se găsesc pe toate drumurile.

L-am privit cu răceală. Voia să spună că nu le venea ușor să înlocuiască un individ atât de folositor ca Harry Runcett, a cărui atribuție era să dea mereu din cap și să aprobe.

— Toți au căzut de acord că tu ai fi candidatul ideal. Am rămas puțin surprins. A ridicat mâna, să mă facă să tac. Acum, ascultă-mă până la capăt și nu te agita ca și când ai avea pile electrice. Am rămas puțin surprins, îți zic, pentru că foarte rar se întâmplă să fie toți de acord. George Aisgill...

M-am înțepenit tot.

— Ce-i cu George Aisgill?

— El s-a arătat cel mai entuziasmat. Asta e tot ce-am vrut să spun. Doar n-ai să iei de la capăt o chestiune de mult moartă și îngropată, nu-i așa?

— Moartă și îngropată, am spus. Ai dreptate. Moartă și îngropată.

Socru-meu nu avea nevoie numai de un om care să dea din cap, aprobând totul; el mai voia și să împace trecutul cu prezentul. Și asta ar fi fost calea cea mai bună: în locul triunghiului alcătuit din amant, soțul înțelat și amanta moartă, vor exista doar acești doi cetățeni respectabili, consilierul Lampton și consilierul Aisgill. Membrii ai aceluiași mare partid, marele partid din care aveam onoarea să facem parte. Consilierul Lampton și consilierul Aisgill sunt buni prieteni. Consilierul Aisgill e văduv... Toate se potriveau de minune.

— Ar trebui să te duci ceva mai des pe la club, spuse Brown.

— Da, am spus. Trebuie s-o fac și p-asta.

Nu avea nici un rost să lupt împotriva lui, după cum nu avea nici un rost să-l ocolesc pe George Aisgill. Era, cum spusese Brown, o chestiune moartă și îngropată; totul se schimbase, ceea ce se întâmplase cu zece ani în urmă era tot atât de caraghios ca un film vechi. Consilierul Lampton o să bea împreună cu consilierul Aisgill la Clubul Conservatorilor. Consilierul Lampton și consilierul Aisgill vor face parte din același consiliu; și fiind văzuți împreună, cine va mai da crezare vechii povești?

— Ei, atunci cum rămâne, îți pui candidatura? întrebă Brown.

Am dat din cap în semn de încuviințare.

— Să vezi, o să fie interesant.

Și mă bătu pe umăr.

— Știam că ai să te învoiești, Joe. Crede-mă, n-o să-ți pară rău. Multă lume își bate joc de asta, dar consilierii sunt coloana vertebrală a Angliei. Doamne, ce s-ar face Anglia fără noi? Rânji. Și unde mai pui că ești tocmai omul în stare să pună lucrurile pe roate. Dintre noi, prea mulți n-au lucrat la primărie. Asta o să-i facă pe amărâții ăia de contopiști să gândească de două ori!

Am rânjit și eu.

— Braconierii pocăiți sunt cei mai buni paznici de vânătoare.

Deschise barul.

— N-o să fie o treabă prea curată, știi. Dar să bem un pahar în cinstea candidaturii. Turnă două pahare mari de whisky *Black and White.*

— Și dacă nu sunt primit, am spus.

— Nu-i nimic, lasă. Să bem pentru asta! Mă privi cu un fel de duioșie. E prima dată când faci și tu ce vreau eu — să bem, deci, să sărbătorim evenimentul.

Am ridicat paharul și, dintr-o dată, fără nici un motiv, mi-a părut rău de omul acela din fața mea. De mult nu-l mai văzusem atât de încântat de ceva care să nu fie în legătură cu nepotu-său; am început să mă gândesc la dedesubturile acestei chestiuni. Nu putea să-l intereseze cu adevărat dacă eram sau nu primit pe lista candidaților pentru consiliul primăriei, nu se putea să ia în serios acest lucru. Apoi, după zâmbetul care-i stăruia pe față, mi-am dat seama că îl lua în serior. De două ori numai îl văzusem zâmbind astfel: o dată când se născuse Harry și o dată când, după nașterea Barbarei, i-am spus că Susan e în afară de orice pericol.

Era un zâmbet care îi întinerea surprinzător fața roșcovană cu fălci puternice; liniile aspre ale puterii nu pieriseră de pe chipul lui, dar se făcuseră parcă mai blânde, își pierduseră aroganța. O clipă m-am pomenit că ideea de a fi candidat aproape că-mi plăcea și aș fi fost gata să mă conving, cu însumi că bufoneria înfumurată a administrației locale era într-adevăr fascinantă, cum o socotea el.

Seara, în mașină, în drum spre casă, cu cele două whisky-uri băute la ora patru și care îmi dădeau o ușoară dar persistentă durere de cap, începusem să și regret că cedasem. Apoi mai era călătoria aceea la Londra; Susan cu siguranță că avea să se supere. În general, drumul spre casă îmi plăcea; cartierul Leddersford, unde se afla situată uzina, era atât de negru și de hidos, atât de deosebit de atmosfera orașului, încât în fiece zi, când mă întorceam în Warley, mă cuprindea o adevărată bucurie. Senzația unei certitudini pe care mă puteam bizui; reacțiile mele erau întotdeauna aceleași. Ieșind din uzină și luând-o pe Rawdon Road spre Birmingham Road, simțeam în mine o ușurare plăcută, dar

sentimentul acesta îl avea și toată gloata de oameni printre care îmi croiam drum. Faptul că și ei îl împărtășeau, îi scădea valoarea. Adevărata plăcere începea abia când treceam din Birmingham Road spre Leddersford Ring Road, o bucată de șosea dublă ce străbătea terenurile unor vechi exploatări miniere acum redate agriculturii. În seara aceea, câmpia biciuită de o ploaie mărunță părea și mai dezolantă și mai pustie, întinderea ei îngrozitor de monotonă îți insulta privirea. Altădată priveliștea aceasta m-ar fi mulțumit, întocmai ca pe un om cu gâtlejul uscat înainte de a bea. Căci în curând o luam la stânga pe Leeds Road, apoi la dreapta pe Warley Road, de unde nu mai aveam mult și dădeam în Hawcombe. O dată ajuns aici, mă socoteam ca și ajuns acasă. Nu aveam nevoie să-mi arunc ochii pe tabla indicatoare pe care scria Warley — la Hawcombe până și aerul începea să miroasă altfel.

Adevărata exaltare, bucuria cea mare începea de obicei de la Hawcombe, dar în seara aceea Hawcombe părea un sat ca oricare altul. Aerul mirosea ca oriunde și de aici începea șoseaua care urca spre Warley, până la altitudinea de o mie de picioare. Mi-am dat seama că de fapt nu aveam chef să mă întorc acasă. Nu numai pentru că Susan s-ar fi supărat dacă plecam la Londra sau că primisem să intru în consiliul primăriei; mai era ceva, cu mult mai rău. De zece ani încoace, drumul acesta spre casă era o evadare; fiecc centimetru care mă apropia de Warley mărea distanța dintre mine și socru-meu și lumea lui. Sigur, acum îl vedeam des, dar numai ca bunic, ca persoană particulară.

Asta puteam accepta, ba chiar să-l consider, când și când, aproape uman. Dar acum îmi va fi coleg în consiliul primăriei, sau poate chiar șef. Nu voi mai putea evada nicăieri, nu voi mai putea avea nici un răgaz, adio libertatea și independența mea. Din moment ce comitetul de selecție luase hotărârea aceasta, nu mai era nimic de făcut. Harry Runcett spusese odată la un pahar că Park Ward era pentru conservatori un fotoliu de administrație atât de sigur, încât dacă partidul ar fi hotărât, ar fi fost aleasă și a mâță jigărită. El zicea că avea acasă un cotoi siamez și că dacă partidul l-ar fi propus candidat, l-ar fi votat pe loc cu toții . . .

Acum îmi adusesem aminte: povestea o răspândisc Eva Storr, care continua să fie „centrala cancanurilor“ din Warley. Se făcuse oarecare vâlvă în jurul acestei chestiuni, ba, într-o versiune ceva mai îndulcită și fără nume de persoane, ajunsese și în presa locală. Bineînțeles, Brown lămurise treaba numaidecât; presupun că i se amintise frumușel redactorului cu pricina ce apartenență politică anume au principalii acționari ai grupului Clarion. Pe vremea aceea, mă amuzase ieșirea asta a lui Harry Runcett, dacă se putea numi „o ieșire“. Acum, circulând pe ploaie de-a lungul străzii principale din Hawcombe, mi-am dat seama cine era pisica aceea. Și nu era nici măcar un cotoi. Era un neutru, un neutru mare și gras, care făcea totdeauna ce-i spunea socru-său să facă.

Am apăsat pe accelerator și Zephyrul tâșni înainte cu viteză, în sus pe pantă. Cu cât mai repede ajungeam acasă, cu atât mai repede se termina totul; acul vitezometrului sălta spre 60. Ajungând pe muchia dealului. am văzut jos orașul și deodată m-am simțit parcă mai vesel. Ziua rămăsese departe în urma mea și Ledersfordul zăcea pitit după dealul de la Hawcombe; în față se întindeau șoseaua și râul. Am încetinit, am lăsat în jos geamul portierei ca să intre înăuntru ploaia, mireasma pădurii. Și, ca întotdeauna, chiar și acum când nici nu mai îndrăzneam să sper, a venit liniștea, a liniște palpabilă, de un verde închis. Nu știu cum a venit: șoseaua scurtă străbătea partea cea mai îngustă a pădurii, iar dincolo de pod, orașul se vedea din plin. Nu știu cum a venit liniștea, nu avea nici un motiv să vină și totuși era prezentă și atât de puternică în seara aceea, încât o clipă am fost ispitit să opresc mașina și să stau liniștit cu liniștea, nu mai mult timp decât ai fuma o țigară.

O secundă chiar încetinisem, apoi am accelerat din nou; ce voiam eu era inocent, dar absolut imposibil. Traversând podul și întorcând spre Strada Pieței, auzeam parcă glasuri care comentau: „E beat, desigur, spuneau. De ce, dragă? De ce s-o fi oprit, când până acasă nu mai e decât o palmă de loc? Se vede că încearcă să-și revină din beție, i-e frică să se ducă acasă . . .

Sau poate că are o întâlnire, mai știi? . . . da, să știi, că mai curând asta-i . . .“

Cam așa trăncăneau probabil; am mai auzit glasurile astea și altă dată. Cele trei stopuri din Market Street îmi erau potrivnice; la al treilea, înainte de St. Clair Road, motorul mașinii din fața mea s-a blocat și n-am mai putut trece pe verde. Glasurile au trecut la alte subiecte; așteptând acolo, m-am întrebat dacă existase vreun timp în care aceste glasuri să nu-mi fi condus viața.

Nu i-am vorbit lui Susan despre călătoria mea la Londra, până târziu după cină. Nu m-am admirat prea mult că amânasem să-i vorbesc, dar mi se părea că pe ziua aceea îmi consumasem toată mica mea rezervă de curaj. Era aproape ca pe vremuri, la aviație; zi de zi trebuia să faci ceva ce nu doreai, zi de zi erai pus la încercare, bărbații de curaj separându-se de băieții cu oaș la gură. Îmi era o silă de moarte de toate astea, le dovedisem destul de des curajul, voiam doar să stau în fotoliul meu să-mi beau cafeaua, să-mi fac siesta, voiam doar să trăiesc în prezent.

În salon existam în prezent și asta totdeauna mă făcea fericit. Așa, ca pe ultima fâșie de șosea dinaintea barierii orașului, și aici simțeam cum mă învăluie liniștea — era singura odaie din toată casa în care mă simțeam la largul meu. Și asta arăta, concret, cât de departe ajunsesem în acești zece ani; numai parchetul și mobilierul de artar mă ajutaseră să trec peste atâtea clipe grele.

Era odaia la care visasem când locuiam în căscioara părintească din Dufton; acum o aveam, acum mă instalasem în visul meu, husele de in înflorat se potriveau cu perdelele, tapetul crem cu dungi aurii scotea în relief lemnul de nuc al biroului, al măsuței și bufetului, al radioului cu picup, marca Grundig. Singura notă discordantă o făcea uriașul ochi alb ai televizorului; dacă gratificația de anul acesta va fi conformă așteptărilor mele, îl voi schimba cu un nou model, prevăzut cu o ușiță. Apoi mai era candelabrul pe care-l luasem mai pe nimic de la un magazin de antichități din Birmingham Road, chiar înainte de Crăciun; se potrivea cu

parchetul și asta era ca un ultim finisaj, o culme a rafinamentului.

Iar tablourile, ștampe de pe la începutul secolului al XIX-lea, aveau aproape toate, aceeași surse ca și candelabrul Alice îmi dăduse acest sfat. Originalele, spunea ea, sunt prea scumpe, și te poți înșela lesne; reproduceri are toată lumea. Dar poți găsi ieftin stampe vechi, și toată lumea îți admiră gustul, mai ales dacă temele sunt de arhitectură sau zoologie. Și hărțile vechi sunt sigure; cel mai important lucru e că musafirii, — necunoscători în ale artei —, le vor admira.

M-am dus la bar să-mi iau ceva de băut. În seara aceea nu voiam să mă gândesc la Alice. Uneori simțeam că asta era odaia ei, că ea o aranjase și nu eu. Ea nu se potrivise niciodată la gust cu bărbatu-său. El prefera lemnăria de culoare deschisă, decolorată chiar, și nichelul și materiale plastice, și nu numai că știa ce-i place, dar insista să-și impună gustul. Casa lui, în afara cărților de pe rafturi, era în întregime expresia gustului său și nu al lui Alice; odaia aceasta, în care îmi impusesem eu părerea în ciuda unor împotriviri, era singura despre care se putea spune cu siguranță că îi aparținea. Și ea nu avea să știe niciodată. Și nici nimeni altul. Nu era nimeni căruia să-i pot mărturisi, nimeni care să fi înțeles. Doar whiskyul pe care mi-l turnam în pahar ar fi putut să mă ajute niței; dar dacă încercam să-l fac să mă ajute ceva mai mult, a doua zi dimineața constatam că am și eu ficat, organ care acum protesta din ce în ce mai des contra alcoolului în general și a băuturilor tari în special.

— Nu-mi dai și mie ceva să beau? zise Susan.

I-am turnat în pahar puțin whisky; uitasem că se afla acolo, lângă mine.

— Puțin coniac, dragă.

Privi spre paharul pe care-l țineam în mână.

— N-aș vrea să fiu în pielea ta mâine, spuse.

Nu i-am răspuns, dar i-am turnat doza ei medicinală obișnuită de coniac.

— Exact atât cât să uzi fundul paharului, i-am spus, ca de obicei.

Uneori glumeam spunându-i că data următoare voi folosi o pipetă; dar acum nu-mi ardea de glume.

— Și cu mine nu vrei să stai de vorbă?... nu?... întrebă ea.

Am pus paharele pe măsuță.

— Mă gândeam ce bine arăți tu în rochia asta nouă....

Nu era departe de adevăr; purta o rochie de un roșu aprins, cu nasturi în față, în genul pe care doar o femeie tânără și drăguță, cu părul negru și o mină bună, putea să-l poarte. Se așeză picior peste picior; avea genunchi frumoși, nici osoși, nici durdulii. Femei tinere și drăguțe, ai căror genunchi să se potrivească cu restul trupului nu găsești multe; fără să mă gândesc, m-am aplecat și i-am sărutat unul după altul.

— Vai, ce desfrânat ești! exclamă ea.

I-am ridicat puțin fusta; mă împinse ușor.

— Acum trebuie să pice Mark! mă preveni.

Mâna reveni asupra fustei.

— Să ne vadă, să se zgâiască la noi! I-ar face foarte bine.

— Nu fi obraznic, spuse.

Am râs.

— Și lui Sybil i-ar face foarte bine, zău că da. Mark nu prea vorbește despre asta, dar din câte a lăsat să-i scape, draga ta verișoară nu prea face multe parale la așternut.

— Au trei copii mici.

— Mă mir! O fi violat-o, ori i-o fi pus ceva în ceai.

— Ești revoltător, spuse ea. Obrajii însă i se înroșiseră puțin și nu se mai apăra trăgându-și în jos fusta; privind-o părea clar că ea nu era ca Sybil și, o dată cu dorința am simțit un val de tandrețe. Nu era fiica lui Brown; era soția mea. Și spre deosebire de alte soții, mă dorea fizicește. M-am uitat înspre canapea. Era una dintre marile plăceri ale căsniciei: să faci dragoste la alte ore decât noaptea, în alte locuri decât în pat. În, baie în mașină, pe câmp când ieșeam la plimbare, oriunde eram singuri timp de un sfert de oră; ne închipuiam că nu eram căsătoriți, că eram niște îndrăgostiți nefericiți. Iar eu, deși nu-i spusesem niciodată, îmi închipuiam uneori că era căsătorită cu altul, cu unul dintre bărbații cu care s-ar fi putut mărita, și care ar fi avut un Jaguar sau un Porche, ca Jack Wales. Sau

ca Ralph Lumley. Gândindu-mă la ei, îmi veni în minte Brawn; am dat whiskyul pe gât și m-am îndreptat din nou spre bar.

— Nu sunt revoltător, am spus. Sybil vede în sexualitate ceva revoltător, asta-i tot. Nu-i de mirare că Mark calcă pe lături . . .

— Se pare că înainte nu vedea nimic revoltător în sexualitate, spuse Susan. Cândva era chiar veselă. Chichoti. Teribil de veselă cu toți, fără excepție. Ți-ar fi închipuit una ca asta?

— Oamenii se mai schimbă, am spus.

— A fost scandal mare, adăugă Susan. Părinții ei erau plecați de acasă și ea a dat un ceai și la ceaiul ăsta . . . Mama mi-a povestit câte ceva despre asta . . .

Maică-sa, doamna Brown — reieși — îi spuse ceva mai mult *despre asta*; m-am pomenit închipuindu-mi-o pe grasa Sybil, pe hârțuita, înăcrita Sybil, cu ochelarii veșnic aburiți, în cu totul altă lumină.

— Când Susan termină fraza, am fluierat a mirare.

— Veselă e bine pus. E cuvântul potrivit.

Apoi am văzut-o pe Sybil cum arăta în urmă cu douăzeci de ani și mutrele bețivanilor aplecate peste ea, și poziția ei inevitabilă și acțiunile ei la fel de inevitabile; veselă, — mă gândeam acum, nu era chiar cuvântul cel mai nimerit.

— Într-adevăr e rușinos, spuse Susan. Vreau să spun să n-ar trebui să mai dezgropăm lucrurile astea. Oricum, ce-a fost s-a dus . . .

— S-a dus, și totu-i mort și îngropat, am spus. Mort și îngropat. Am aprins o țigară. Apropo . . . m-am oprit.

— Spune, mă îndemnă ea. Știu că urmează ceva neplăcut.

— Mâine plec la Londra.

— Ai fi putut să-mi spui mai înainte, replică îmbufnată. Doar știi foarte bine că joi i-am invitat la masă pe Bob și pe Eva.

— Până atunci probabil c-am să mă întorc.

— Probabil! Ești sigur că n-o să fie așa. Ai să te simți bine la Londra. Vai ce egoist ești, Joe.

— La dracu, nu sunt eu de vină. Plânge-i-te lui taică-tău, nu mie.

— Am și motive, ripostă ea. El nu te silește niciodată să faci ce nu vrei . . . Și iar rămân singură și săptămâna asta n-o am nici pe Gerda. Vai, ce egoist și ce rău ești — te urăsc!

Începu să plângă. Am îngenunchiat alături de ea și am îmbrățișat-o de după umeri.

— Nu fi supărată, dragostea mea, Joe nu vrea să plece, dar Joe trebuie să câștige bani nu? Joe o să-ți aducă ceva frumos, ai să vezi. Nu plânge, odorul meu, nu plânge, hai, fii fetiță cuminte . . .

I-am pus mâna pe genunchi; brusc se opri din plâns.

— Încuie ușa, spuse pe neașteptate.

— Mark . . .

— Vin abia peste o jumătate de oră. Încuie ușa, hai, încuie repede ușa!

Mâinile ei îmi atinseră febril trupul, apoi pe al ei. Încuind ușa și stingând lumina mare, am auzit ceva căzând cu un foșnet pe podea; m-am îndreptat încet spre canapea.

— Hai, repede, șopti. Repede! Știi și tu . . . știi și tu . . . știi că-ți place . . .

Veselă — mă gândeam — veselă nu e cuvântul cel mai potrivit și am strigat de durere când m-a mușcat de mână.

— Cei mari se prefac, a spus ea, când am scuturat-o de umeri. Cei mari se prefac, cei care te lovesc se prefac — nu pot să te opresc, trebuie, trebuie . . .

. . . Și m-am trezit la realitate după un timp ce mi s-a părut lung când am auzit soneria de la intrare.

— Naiba să-i ia, spuse ea. Ajută-mă să mă ridic, iubitule.

Am ridicat-o trăgând-o de mâini, observând că nu mai era atât de ușoară ca altădată. Soneria țârâi iar.

— Nu, nu le deschide — spuse ea, stai întâi să mă aranjez. Zâmbetul i se lăți pe față. Ești descheiat. Și părul . . .

În grabă, îndreptându-mă către ușă, am căutat să-mi aranjez ținuta, să fiu cât mai decent; dar sub privirile lui Mark și Sybil, m-am simțit curios de jenat. Era o seară în care aș fi putut să mă lipsesc de oaspeți, mai ales de Sybil, al cărei glas mi se păru strident la culme. Îmi explica, pierzându-și suflul, că tocmai fuseseră la o întâlnire dezastruoasă a administrației, că avusese o zi

„infernală“ — copiii în ziua aceea fuseseră niște diavoli . . .

Am iuat-o pe după umeri și am sărutat-o pe obraz Pielea ei mirosea a pudră și a oboseală și părul ei ridicat lăsa să-i cadă pe ceafă șuvițe răsfirate; avea doar cu trei ani mai mult decât Mark, dar în momentul acela arăta mult mai bătrână; era una din femeile acelea blonde, cu trăsături delicate, care se ofilesc aproape peste noapte, se culcă seara tinere și a doua zi dimineața se trezesc babe.

— Am eu un leac pentru tine, dragă, am spus. Nu-ți bate tu căpșorul tău frumos, am eu un leac miraculos . . .

— Sper că și pentru mine, zise Mark, urmându-mă în salon. Și eu m-am luptat cu dracii ăia mici.

— Am . . . am pentru amândoi, l-am liiștit.

— Închipuie-ți s-au jucat „de-a localurile de noapte“, spuse Sybil. Lisa e de-a dreptul frenetică. Mi-e teamă că n-o s-o mai putem ține mult timp în frâu. Suspină. Ah, Doamne, bonele astea străine! Unde-or fi dispărut oare servitoarele cumsecade de odinioară?

— N-au existat niciodată, spuse Mark. E o legendă, o prea frumoasă legendă burgheză.

Privi spre bufet.

— O, dar leacul accla miraculos nu mai sosește o dată? Fără nimic, mersi, Joc.

În seara aceea arăta mai dichisit ca oricând; deși ploua nu avea nici o picătură pe el. În schimb pantofii lui Sybil erau plini de noroi, iar tivul rochiei ei purpurii era negru de umezeală. În acest sens era o ființă nefericită, nefericită în lucrurile mici, un magnet al micilor neajunsuri. Mark era unul dintre oamenii aceia fericiți, care merg prin ploaie fără să se ude, care mănâncă și beau zdravăn tot ce le place fără să se îngrașe. Fața lui oacheșă și blajină nu se va schimba nici peste douăzeci de ani. Toată viața lui va avea succes la femei, sau mai curând la fetișcane prostuțe, mi-am amintit eu, nu fără o anumită acreală. Apoi m-am privit pe mine însumi în oglinda din cameră și am simțit cum mă impunge ghimpele invidiei; surplusul de oboseala începea să fie prea accentuat ca să mai fie nostim, iar obrazul meu începea să se buhăiască de grăsime.

Susan apăru pieptănată, cu rochia încheiată, cu dungile ciorapilor perfect drepte, o amfitrionă respectabilă

și pusă la punct, mai purtând însă pe chip mulțumirea de neconfundat a femeii care a făcut de curând dragoste. Era atât de limpede, încât ar fi putut, foarte natural, să și mărturisească; am văzut-o pe Sybil, după ce-i aruncă o privire, întorcându-și repede ochii. Dar pe Mark, se vedea după mutră, îl rodea invidia; o clipă își trădă cei patruzeci de ani împliniți. M-am așezat pe scaun, surâzând, și mi-am turnat încă un wisky.

CAPITOLUL III

Tiffield era bine dispus. Nici nu putea fi altfel; îi oferîsem o masă cu care ai fi putut hrăni o familie de zece persoane, după aceea l-am dus la un local de *strip-tease*, iar acum ne aflam la Barul American al hotelului Savoy, dând pe gât pahare duble de Martini și devorând măsline și cartofi pai, cum de altminteri ar fi devorat orice i-ar fi picat sub nas; eu mă mulțumeam să-l urmăresc, deși cu oarecare greață . . .

— Astea negre sunt mai bune, spuse aruncând în gură ultima măslină de pe o farfurie care fusese plină-ochi. Uleiul cică reface țesuturile gastrice.

Mă privi plin de amărăciune ca și când ar fi făcut o declarație solemnă despre păcat sau despre războiul nuclear.

— Poate că mai vreți să luați ceva, am spus, chemând un picolo.

Ridurile de pe fața lui Tiffield s-au strâns, dându-i o expresie de regret.

— Nu, mersi din inimă, dragă băiete, nu vreau să-mi stric pofta de mâncare pentru cină. Dar încă un . . . și făcu un semn spre paharul gol.

Am comandat încă un Martini, al treilea în douăzeci de minute, și așa cum recomandase personal, fiecare fusese sec, „cât mai sec“. La asta se adăugau peste patru pahare duble de scotch, jumătate de vin de Burgundia și trei coniacuri. L-am privit cu oarecare pizmă. Eu mă și amețisem, ficatul îmi dădea de veste că întrecusem măsura și începusem să vorbesc cu multă prudență. Tiffield, care era cu 30 de ani mai bătrân decât mine arăta

la fel de sigur pe el, de grav, de precis și de treaz, ca și în dimineața aceea, când îl luasem de la birou.

Incepu să se caute încet prin buzunare, apoi mă privi așteptând ceva. I-am întins țigările mele; apucă una cu lăcomie, temându-se parcă să nu mă răzgândesc.

— Vai dragă, să nu uit să-mi iau și eu, spuse.

— Lăsați că știu ce fumați, am replicat — *Benson și Hedges*?

Zâmbi, arătându-și dinții falși, gălbui ca și plastronul cămășii, o dantură care nu mergea de loc cu mutra lui.

— Foarte drăguț din partea ta, tinere. Dar de unde știi?

— Am ținut minte de rândul trecut când am luat masa împreună.

Mințisem; îmi adusesem aminte că fuma *Benson și Hedges* fiindcă la prânz îi cumpărasem o cutie care mai zăcea și acum nedeschisă în buzunarul lui. Probabil o păstra s-o dea cadou de Crăciun, dacă oferise vreodată cuiva vreun dar.

Apăru o fată înaltă, blondă; imediat în spatele ei, ca și când i-ar fi mirosit urmele, răsăriră doi bărbați bondoci, rotofei. Bărbații erau caraghios de asemănători, amândoi purtau costume ușoare, albastre, americane după croială, cămăși albe și cravate înguste, un fel de salopetă a capitaliștilor. După ce s-au așezat, cei doi domni au început să vorbească mai mult între ei decât cu fata. Ei nu-i păsa de loc, n-avea aerul că dorea să fie luată în seamă; privea drept înainte, fără nici o expresie. Obrazul acela parcă-l mai văzusem undeva, dar în două dimensiuni; în două dimensiuni și în două culori cred că arătase mai real. Ochii i se opriră asupra mea o clipă; mi s-a părut că văd pe buzele ei un zâmbet ușor. Unul dintre cei doi domni se întoarse spre ea și-i spuse ceva pe un ton răstit; privirea fetei se desprinse de a mea.

Dintr-o dată mi se păru că toată lumea vorbește foarte tare; sunetele treceau peste mine valuri-valuri. Acum, acasă, Barbara făcea baie, la o depărtare de două sute de mile, se bălăcea și cânta, îngâna un cântec al ei care pentru mine avea adeseori tot atâta înțeles ca orice lucru auzit în cursul zilei. Uneori după ce o culcam în pat, o auzeam cântându-și câteva minute, încetișor, bucuroasă, ca și când și-ar fi recapitulat toate întâmplările plăcute de peste zi. Dar eu mă aflam în Barul American, și dacă aveam ghinion însemna că trebuie să mă mai duc acolo

sau într-alt loc asemănător, și mâine seară și poimâine... Tiffield dăduse pe gât cel de-al treilea Martini și curând avea să înceapă să-mi toarne anecdote scabroase.

Iar eu, desigur, va trebui să râd. Când începu clasica poveste lugubră cu vicarul și cu târfa, mă gândeam că va trebui să râd în hohote. Un zâmbet n-ar fi fost destul. Înveselește-l — îmi recomandase socru-meu — ține-l așa, fă-i babalâcului toate hatârurile. Dacă i te împotrivești lui, mi te împotrivești mie... Nu, asta nu spusese, dar cam așa venea. Tiffield era Brown și Brown era Tiffield. Tiffield cântărea aproximativ 70 de kg și nu-și mai cumpărase un costum nou de prin 1930; Brown cântărea aproximativ 95 de kg și era un client asiduu al caselor de croitorie de pe Bond Street; dar astea erau deosebiri superficiale. Amândoi erau de aceeași teapă: unul mă stăpânea, ținându-mă ca-ntr-un clește, pe celălalt trebuia cu orice preț să-l amuz.

Hărmălaia creștea, chibriturile hârșâiau pe scăpărători, brichetele țăcăneau, gheața făcea cling-cling în boluri ca un clopoțel, banii se topeau; mă aflam la două sute de mile de casă, ascultând palavrele unui moșneag bogat îmbrăcat într-un costum de 50 șilingi, care data dinaintea celui de-al doilea război mondial, povestind o anecdotă pe care o auzisem întâia oară la școala primară din Dufton. Aproape cuvânt cu cuvânt; numai că el nu avea hazul lui Charles.

... — Am încercat și-așa, a zis atunci tipa, dar m-apucă niște sughițuri...

Tiffield izbucni în râs, un râs uscat, care-i scutura pieile veștejite, într-un soi de dans. I-am susținut râsul cât am putut mai tare și ca să-mi ascund mai bine fățărnicia, i-am spus-o și pe aia cu elefantul și călugărița. Râdea atât de tare că începu să tușească. Tusea nu se mai oprea — parcă l-ar fi înhățat de pielea cefei, gata să-l scuture, să-i scoată sufletul din trupul lui slăbănog. Fața i se congestionase, se făcuse roșie vânătă și eu o cam sfeclisem. Nu-mi semnase contractul încă și semnătura lui era singura care conta. Dacă porcul ăsta bătrân crapă acum, s-a dus naibii totul. Tocmai mă gândeam să-i deschei gulerul, când dintr-o dată tusea îl lăsă. Scoase o batistă mare cu buline roșii, de felul acelora în care muncitorii își înveleșc merindele.

— Băiete, tu ai să mă omori, spuse el. Unde-ai mai auzit-o și p-asta?

— De la o prietenă actriță, i-am spus.

Jean mi-o spusese, când mă dusesem sâmbătă seară în vizită la familia Rinkmann; îmi dăduse și numărul ei de telefon din Londra. Ea era la Londra acum. Și eu eram la Londra. Știam sigur că Tiffield o să vrea să meargă de-a dreptul acasă după-masă. Gălăgia era tot atât de mare și eu mă aflam încă în Barul American, la două sute de mile depărtare de casă, însă vocile care țipau nu mai aveau nici o importanță, iar Barbara, în pătucul ei, încetase să cânte.

— De la o prietenă actriță, repetă Tiffield. Dacă aș mai fi tânăr... Și avu un râs scârțâit. Cred că am să mă mulțumesc cu încă un Martini. De fapt, îl merit. Voi tinerii aveți prietene actrițe... noi câte un păhărel de gin, ce să-i faci, asta e...

— Sunteți sigur că...

— Da. După asta ne vom gândi la cină. Prietena dumitale actrița locuiește la Londra?

— Kensington, i-am spus.

O privi pe blondă.

— Am văzut-o la televiziune, adăugă.

Ii spuse numele. Nu eram în stare să-i identific mutrișoara de pisică — foarte la modă — dar îi reținusem numele. Apăruse în toate ziarele cu vreo șase luni în urmă: prea multă băutură, o soție în ascensiune și un bărbat în declin.

Lui Tiffield îi luceau ochii.

— Oamenii ăștia duc o viață ciudată, spuse el fericit.

— Unii, am spus.

Jean nu fusese citată de două ori pentru adulter și nici nu împinsese practic un soț la moarte, dar Jean nu urcase încă prea sus. Iar dacă se va întâmpla să rămână fără angajament, va putea oricând să se reîntoarcă acasă la Warley, la bucătărie. Locul ei era asigurat, n-avea de ce să se teamă.

M-am uitat din nou la blondă; se aplecase înainte ca să-l audă mai bine pe unul dintre cei doi însoțitori care-i vorbea. Rochia ei neagră era atât de decoltată, încât părea cu neputință să nu i se vadă sfârcurile, dar mi-am întors numaidecât privirile. Mi-era rușine s-o doresc: știam de ce fața ei devenise atât de inexpresivă; știam ce în-

seamnă aici să umbli pe sârmă, veșnic preocupat să-ți menții echilibrul.

— Grozav, spuse Tiffield. Dacă aș fi fost mai tânăr, te-aș fi întrebat dacă prietena dumitale n-are o prietenă. Scoase un ceas din buzunar. Cinci șilingi am dat pe el, spuse. Cinci șilingi numai și-l am din 1930. Nu l-am reparat niciodată, n-am dat nici un ban la ceasornicar. Și o să mai meargă mult timp după ce jucăria aia drăguță pe care o porți dumneata va înceta să mai funcționeze . . . Se uită la ceas. Fetele astea te bagă în draci, ce-i drept. Eh, dar timpul trece. Da, timpul trece. Trebuie să ne gândim la cină.

Se gândea de pe acum la cină, tacticos, și ar fi vrut să înceapă cu *foie gras*. Pe urmă s-a arătat nehotărât — singurul lui moment de nehotărâre — nu știa dacă n-ar fi fost preferabil să ia caviar. Continuă cu păstrăvi, cu pui *en cocotte* și *crêpes suzette*; nu vorbea mult, dar mânca zdravăn, teribil de concentrat, cu șervetul legat de gât. Intre feluri îmi fuma țigările și consuma partea leului din vinuri — vin alb de Rhin, vin rosé și Madeira. Vinurile, el le alesese, iar când se aducea fiecare sticlă, îmi ținea o scurtă predică despre motivele alegerii.

De unde ședeam, vedeam întreg platoul de dans; în seara aceea la Savoy se adunase o mulțime de tineri. Se amestecau unii cu alții, toți păreau că se cunosc între ei, domnea o atmosferă sărbătorească. Oameni liberi, care își cheltuiau banii lor, și era o seară splendidă și se bucurau — o seară petrecută la Savoy e ceva de neuitat. Cu unsprezece ani în urmă, când eram la Dufton, mă duceam regulat la Locarno; stâteam sus, mâncam, beam și priveam dansatorii. Mâncam salam și beam ceai sau cafea, costumul meu costa 10 guinee în loc de 35, dar eram un om liber care își cheltuia banii lui. Puteam să ies oricând pe platoul de dans și să dansez, dacă aveam chef.

Am dat la o parte desertul, Tiffield își ridică privirile de pe farfuria lui goală.

— Nici nu te-ai atins de ele, spuse oarecum cu reproș. Ce, n-ai poftă de mâncare, băiete?

— Nu prea mi-e foame, am mărturisit.

Priveam dansatorii; o rumbă frenetică umfla fustele fetelor. „N-ai poftă de mâncare“; un cal de povară n-are

poftă de mâncare, un amărât de slujbaș n-are poftă de mâncare, un ginere n-are poftă de mâncare.

— Ar trebui să mănânci, mă îmbie Tiffield. Clătitele astea sunt delicioase. Se uită la mine cu furculița în mână.

— Cred că sunt delicioase, am spus. Dar nu mai pot mânca.

— N-ai mâncat nimic, observă el. Suc de portocale și omletă — ce, asta-i masă? Se uită cu jind la farfuria mea. Păcat de ele, oftă.

— O să le mănânce chelnerul.

— Te deranjează dacă le iau eu?

I-am împins farfuria; pentru prima dată mi-a fost simpatic. Lăcomia lui avea ceva copilăresc și înduioșător; în fond — îmi ziceam — ce bucurie avea el? Nu se însurase niciodată, nu-l interesase nimic altceva decât afacerile lui, iar acum acestea mergeau de la sine. A început în 1919, cu o afacere în industria ușoară, de la zero, iar acum, unde te duci și te învârți în partea de răsărit a Londrei, dai numai de fabrici „Tiffield".

Oțelul special de care avea nevoie să i-l furnizăm, era necesar pentru un proces cu totul nou; era, de altfel și un oțel cu totul special. Am pierdut mult timp și energie ca să-i dăm exact ceea ce voia, dar el nu era dispus să comande o cantitate suficient de mare. Lui i-ar fi ajuns jumătate din cantitatea necesară ca afacerea să fi fost rentabilă pentru noi. Și alt cumpărător nu se găsea, nimănui nu-i trebuia produsul nostru. Noi știam asta când începusem cercetările, și pusesem o scrumbie drept momeală ca să prindem o sardea. Socru-meu greșise socotindu-l pe Tiffield un client greu; crezuse că Tiffield o să facă o comandă grasă. Iar eu îl vedeam înotând triumfător, cu scrumbia aceea grasă și gustoasă X A 81 în dinții lui galbeni. Și dacă se întâmpla așa, știam pe cine are să cadă vina.

A doua zi trebuia să mă întâlnesc cu directorul producției care avea să-mi pună întrebări despre produsul X A 81, ca și când n-ar ști să citească, sau n-ar crede ce scrisesem noi în prospect; da, îi vom spune, rezistă într-adevăr la temperatura asta; da, într-adevăr rezistă la coroziune față de produsul chimic cutare, cutare; și sânge și benzină și ananas și condimente, și ce naiba mă faceți să-mi pierd timpul? Nu, asta n-am să spun; dar aș vrea s-o spun.

Tiffield terminase a doua porție; i-am întins pachetul meu de țigări. Dacă acum nu-l atacam, n-aveam să mai pot discuta cu el niciodată; n-am să-l las să ocolească iar subiectul.

— Suntem oarecum îngrijorați de comanda dumneavoastră, domnule Tiffield.

Își termină paharul de Madeira.

— De ce, băiete? Sigur, eu nu sunt expert, dar știu că ați făcut o treabă bună. Dacă există un om care se pricepe la oțel află că omul acela se numește Mottram — mi-a vorbit despre asta chiar ieri. E încântat, băiete. Sincer vorbind, Mottram a crezut că nu veți putea îndeplini toate cerințele noastre. Ați dat lovitura cu Z — nu — pocni din degete — cu XA 81 — ați rezolvat o serie de dificultăți tehnice. Și n-ați avut nici măcar o experiență anterioară după care să vă conduceți . . .

L-am întrerupt brusc.

— Pe noi nu ne îngrijorează produsul XA 81 . . .

— Știu, și-mi pare bine, foarte bine, spuse el.

Chelnerul apăru cu tava cu brânzeturi. Tiffield o privi cu atâta lăcomie, de parcă ar fi fost prima mâncare pe care o vedea în ziua aceea.

Alese o bucată de Gorgonzola, apoi, când chelnerul luă tava, arătă spre un *petit Suisse*.

— Da, spuse absent, îmi pare bine că sunteți siguri de produsul ăsta al vostru.

— Am avut o înțelegere cu privire la KY . . .

— KL — rosti, cu gura plină — KL 51.

— Ne-ați scris luna trecută. Și-apoi chiar domnul Mottran s-a arătat, nu de mult, interesat, foarte interesat.

— Sigur. Foarte bine. Asta e treaba domnului Mottram. Presără zahăr peste pucata de *petit Suisse*. Pe domnul Mottram îl interesează foarte mult comanda. Domnul Mottram este specialistul numărul unu, nu-i așa? Și e primul fiindcă îmi cunoaște principiul după care mă conduc eu: când pun un om într-un post, îi las toată libertatea. Da, aș putea spune că la mine câinii latră din propria lor inițiativă. Dacă e chiar atât de interesat pe cât crezi că este, el o să-ți spună . . .

Acum băieții își invitau partenerele la dans. Era un vals lent, un vals vechi de pe vremea lui Caroll Gibbons și a orchestrei orfeenilor. Gibbons figura pe o serie de cutii de țigări, împreună cu Henry Hall și Ambrose și

Billy Cotton și Harry Roy care se căsătorise cu o prințesă. Pe vremea aceea cunoșteam pe toți șefii de orchestră de muzică ușoară. Muzica lor venea din niște locuri fascinante, iar ei trimiteau mesaje dintr-o lume în care nici nu puteai spera să trăiești.

Aș dori să fii aici, spunea muzica, încredințându-te de existența reală a acelei lumi, o lume bogată, veselă — Café Royal, Café de Paris, Savoy — iar eu luam masa acum la Savoy. Caroll Gibbons nu era de față, dar chiar să fi fost, nu puteam să mă alătur dansatorilor. Continuam să discut cu Tiffield; se părea că sosise momentul să acționez direct. Începuse să mă doară capul și mă sâcâia un junghi ascuțit exact sub stern; în clipa aceea, mi-era tot una dacă făcea sau nu comanda pentru KL 51 și aveam impresia că și el știa asta. Mă doborâse; nu mai puteam găsi nici un mijloc de înțelegere. Nu-l uram; era prea bătrân și atâta se bucura că se îndopa pe gratis!

Sorbindu-și coniacul, spuse cu o voce surprinzător de tristă:

— Presupun că acum vrei să pleci.

— Nu mă grăbesc, am răspuns.

— Am să-ți trimit mâine o mașină aici, să te ia.

— Nu-i nevoie, sir.

Am apăsat pe cuvântul *sir*; prefăcătoria asta care îmi dăduse iluzia unei prietenii cu omul din fața mea începuse să mă obosească.

— Cum nu-i nevoie? Ai uitat de întâlnire?

— Transmite-ți-i domnului Mottram scuzele mele.

Clătină încet din cap.

— Eu nu înțeleg, e un mister aici. Socrul dumitale te-a pus să bați atâta drum, tocmai din Yorkshire, ca să faci o treabă. Pe jumătate ai rezolvat-o și asta spre satisfacția ambelor părți, și deodată lași totul baltă și pleci. De ce?

— Pentru că, am răspuns, vreau să termin odată cu lupta asta. Dumneata n-ai de gând să faci comanda, și dacă am să mă întâlnesc cu directorul dumitale, lucrurile nu se vor schimba cu nimic.

Am chemat chelnerul.

— Nota, te rog.

— Te pripești să tragi concluzii, mormăi Tiffield. Nu ești de mult în afaceri, nu-i așa, Joe?

Era prima oară când îmi spunea pe numele mic.

— De zece ani, am răspuns.

— Eu sunt de 50 de ani. Cu alte cuvinte eu sunt un bărbat în toată firea, cum se zice, iar dumneata un țânc. Am început în același timp cu socrul dumitale. Am făcut afaceri împreună în aceeași parte a lumii.

— Nu știam asta.

— Multă lume nu știe. La început nu prea am avut noroc. De fapt, am dat faliment. Da, am fost falit. Eram tânăr și credeam că știu totul. Ne plăcea aceeași fată. Cred că știi cine era.

M-am silit să par cât mai nepăsător. Alunecase pe calea confidențelor și nu voiam să-l opresc. Dar dacă mi-ar fi mărturisit prea multe, a doua zi n-ar fi regretat?

— E vechea poveste, nu? am spus.

— Da, vechea poveste. Își împături șervetul și se ridică brusc. Ei, atunci ne vedem mâine . . .

Țigara mea de foi zăcea neaprinsă lângă paharul de coniac; i-am dat-o.

— Eu și-așa nu mai fumez, i-am spus.

Zâmbi și o vârî în cutia lui de țigări.

— Dumneata mă înțelegi, Joe.

Mă bătu pe umăr.

— Brown cred că are o părere bună despre dumneata, spuse. Ei, poimâine va avea o părere și mai bună. N-ai motive să te îngrijorezi.

— Am destule motive, am spus. Dar acum nu mai are nici o importanță.

— Bine, mâine le discutăm pe toate, când o să studiem proiectul de contract. Un document respingător, trebuie să adaug. Întinse mâna. Îți mulțumesc încă o dată pentru masa asta cu adevărat admirabilă. Acum mă duc acasă, mă culc, iau o ceașcă de Ovaltine și petrec un ceas cu Sherlock Holmes . . . Eh, plăceri de om bătrân, ce să-i faci.

Abia îl mai auzeam.

— Ce proiect de contract, sir?

Duse repede mâna la gură; gestul fusese aproape strengăresc.

— Nu trebuia să-ți spun, zise el. E hotărârea domnului Mottram. Dar va fi exact contractul care te interesează *cu adevărat*, poți să mă crezi pe cuvânt!

L-am privit fără să rostesc o vorbă.

După ce l-am urcat într-un taxi, m-am suit în camera mea. Mi-am scos pantofii, mi-am descheiat gulerul și m-am

trântit pe pat. Era cea dintâi clipă petrecută la Londra când puteam și eu să mă odihnesc. Durerea din piept începu să mă lase; eram înăuntru, eram acasă, eram ferit de orice intemperie. Obținusem comanda. Se jucase nițel cu mine de-a pisica și șoarecele — așa era firea lui, dar reușisem acolo unde alții ar fi dat greș.

Mi-am frecat obrazul cu palma; nu mă mai bărbierisem de la șase dimineața. Un duș, un bărbierit, o cămașă curată și un pahar mare de scotch.

Jean dădea un ceai. Sâmbătă, când mă invitase, nu mă gândisem să mă duc — nu mă așteptam să închei afacerea cu Tiffield. M-am dezbrăcat și m-am dus la baie; în timp ce dușul rece îmi reîmprospăta forțele, mi-a venit deodată în minte gândul că judecând rațional lucrurile, nu mai aveam, de fapt, ce să-mi doresc.

M-am șters cu unul din prosoapele uriașe, albe, m-am primenit, ezitând un moment la alegerea unei cămăși; apoi mi-am pus-o pe cea mai nouă cumpărată chiar în dimineața aceea la Burlington Arcade. Era de mătase crem și puteam să port la ea cravata țipătoare pe care mi-o cumpărasem anul trecut la Paris. De câte ori o puneam Susan îmi făcea scandal, așa că renunțasem s-o mai port la Warley. Acum însă nu eram la Warley și nu voiam să mă mai gândesc la Susan. Cravata mă costasc aproape două mii de franci și mă duceam la un ceai dat de o actriță în apartamentul ei.

Uitasem că eram însurat, uitasem că eram funcționar; în odaia călduroasă în care mă aflam, călcând pe un covor bej ce se întindea de la un perete la altul, cu perdele grele la ferestre, îmi pierdusem identitatea mea din Warley. Aici nu mai existau răspunderi, griji, zgomote în afară de propria mea respirație. Ziua mea de muncă se terminase, mă aflam la Londra și eram liber, de capul meu. Altădată la ora asta, când mă aflam prin alte hoteluri, mă gândeam întotdeauna cu nostalgie la Warley, dar acum nu-mi păsa de nimic. Rezolvasem afacerea — n-aveam chef să-mi contrazic instinctele — iar Warleyul încetase de a mai exista.

Curând voi avea aici un apartament, curând voi fi atât de puternic, încât babalâcii ăia de teapa lui Tiffield nu vor îndrăzni să mă mai joace ca pe un peștișor prins în cârlig.

M-am dus la masa de toaletă și mi-am frecat obrazul cu loțiune de bărbierit. Aici mi se părea că miroase altfel; n-aveam impresia că o folosesc ostentativ, ca la Warley. Mi-am despachetat aparatul electric de bărbierit; în timp ce mă rad, am să comand o băutură. Am să-i telefonez lui Jean. Mi-am zâmbit în oglindă. „Tocmai voiam să-ți confirm că accept invitația, draga mea. N-am vrut să dau buzna peste tine, așa, pe neașteptate... Da, îți telefonez din Londra, surpriză, surpriză, și iar surpriză! La Savoy. Nu chiar, stau în aripa rezervată mitocanilor — da — o cămăruță."

Apoi n-am mai zâmbit. Nu luam parte la o comedie de salon și știam prea bine și o dată cu mine știau și covorul bej, și perdelele grele și mirosul de Old Spice, ce gânduri aveam cu Jean.

CAPITOLUL IV

Când am ieșit de la Savoy, se lăsase noaptea. Ploaia stătuse, aerul era greu, umed și avea un gust metalic. Vocile, zgomotul pașilor, al cauciucurilor rulând pe asfalt păreau să stăruie în aerul încărcat, chiar după ce nu se mai auzeau. Dar era totuși un aer proaspăt, nu condiționat. Mă plimbam singur, făcusem de curând un duș și mă simțeam curat din cap până-n picioare. Altădată făceam o baie pe săptămână, sâmbăta, care era seara cea mai mare și nimeni nu-mi aducea după aceea un pahar zdravăn de scotch. M-am oprit să mă uit în vitrina croitorului de la Savoy. Deodată mi-am dat seama că puteam să am orice haine mi-aș fi dorit.

Am pornit spre Charing Cross Road, simțindu-mă din ce în ce mai bine. Am luat-o pe St.Martin's Lane, am trecut de Teatrul cel nou, apoi m-am oprit la Expoziția Britanică și Colonială să privesc o mașină roz Thunderbird. Deci se mai găsea pe lume câte ceva ce nu puteai să-ți permiți și pentru care făcea să te spetești...

Am lăsat în pace limuzina din vitrină și am chemat un taxi. Nu erau toate chiar atât de simple; în primul rând nu doream un Thunderbird. N-aș fi refuzat dacă mi s-ar fi oferit unul, cum n-aș fi refuzat un pardesiu de lână fină; dar încetasem să-mi mai doresc lucruri, obiecte.

Eu voiam acum putere, putere să-mi realizez ideile mele; voiam să fiu luat în serios, voiam să fiu ceva mai mult decât ginerele patronului.

M-am lăsat pe spate — pentru confort și siguranță, cum spun instrucțiunile: taxiurile rămâneau o mare plăcere și nu voiam să subestimez lucrurile pe care ți le oferă un venit de patru mii de lire pe an și un cont de cheltuieli. Puterea va veni; Brown nu poate trăi o veșnicie. Cu puțin noroc, l-ar putea lovi un atac de apoplexie; avea exact înfățișarea, vârsta și firea potrivite unei morți fulgerătoare. Iar eu eram tatăl prințului moștenitor. Va trebui, deci, să ajung să-l cunosc mai bine; va trebui să ne împrietenim, să devenim adevărați prieteni. Pentru că altfel, într-una din zile, tăticul ar putea fi dat afară din casă, în zloată și frig. S-au mai întâmplat de astea în multe familii și prea tare pe poziție nu eram.

Durerea din piept îmi reveni; de astă dată era atât de ascuțită, că mi-am mușcat mâna ca să nu țip. Transpirația mi se prelingea în ochi, dar n-am îndrăznit să mi-o șterg: durerea mă făcea să stau țeapăn cu mâna în gură, ca un copil. Imi trecuse când ajunsesem în Kensington High Street, dar mai stăteam nemișcat, cu mâna dreaptă la gură, cu mâna stângă ținându-mă de coșul pieptului ca și când aș fi vrut s-o opresc să revină. N-a mai revenit; în schimb am început să mă gândesc la macheta de cale ferată construită de Harry. O isprăvise anul trecut — atât cât se poate isprăvi un model de cale ferată — chiar înainte de a pleca la internat. Macheta zăcea pe două mese de tâmplărie în atelier. Era un fel de cale ferată mixtă, în general vagoane transcontinentale care merg de la Warley la Zürich. De la Warley la Zürich se întindea o câmpie netedă cu trei mori de vânt și două biserici — singurele semne de viață omenească. Pe șoseaua paralelă cu linia principală mergeau un camion, o mașină de tracțiune și un compresor. Dincolo de râul albastru păștеau cirezi de vaci, iar în umbra clădirii pe care o socoteam catedrala din Zürich, un cioban își păzea turma de oi. Dar lângă ei Harry pusese un elefant și un leopard.

În prima seară din vacanța de paște ne-am dus la atelier și am dat drumul la curent. Când locomotiva Diesel a ieșit din tunel, farurile ei au luminat doar catedrala și oile. Elefantul și leopardul rămăseseră niște forme vagi în fundal. Trenul a lăsat poșta la Zürich, un Zürich plin de sol-

dați englezi; apoi farurile, în treacăt, au luminat elefantul și leopardul. Răsuflând zgomotos, Harry încetinise mersul trenului.

— Călătorilor nu le vine să-și creadă ochilor, a șoptit el. Dar nu sunt speriați. Pe urmă a accelerat viteza trenului. Sunt în siguranță, se îndreaptă spre Warley.

— Și cu ciobanul și oile cum rămâne? întrebasem.

— Au grijă de ei soldații, spuse el. De-aia sunt soldați.

Trenul mergea mai repede, apoi, în ultimul moment, înainte de cotitură, Harry l-a oprit.

— Acum călătorii sunt speriați. Au impresia că s-a întâmplat ceva. Elefantul o să sfărâme ușile și leopardul o să intre înăuntru... A pus din nou în mișcare trenul. Da, acum se simt bine. Se bucură că nu mai stau în câmp cu ciobanul. Râd cu toții.

La cealaltă cotitură, trenul luă viteză, dar el nu-l încetini și garnitura sări de pe linie.

— Credeau că sunt în siguranță, spuse el. Dar nu erau. N-au să mai ajungă niciodată la Warley.

Am stins lumina.

— Să mergem la culcare, am zis.

Zâmbetul încă îi mai stăruia pe față, i-l vedeam și pe întuneric.

— Îmi pare rău că a deraiat, tăticule.

— Nu-ți pare rău, dar nu are importanță.

Nu s-a mai jucat de atunci cu trenul. Și ce spusesem era destul de adevărat: nu avea importanță, absolut nici o importanță. In noaptea aceea, însă, între noi se rupsese ceva. Am luat mâna de la gură. Durerea trecuse. Dar continuam să văd Dieselul mare argintiu sfărâmându-se la cotitură, și vedeam în continuare zâmbetul lui Harry.

Bulevardul Kensington High părea pustiu; mă miram, în dispoziția mea sumbră de acum, unde pleca toată lumea seara. Când eram mai tânăr, mi se părea că am o mulțime de oameni în jur; acum nu vedeam decât mașini. Când te apropiai de ele, zăreai întotdeauna pe cineva la volan; dar nu va fi mereu așa. Într-o bună zi mașinile au să meargă singure, fără pasageri, spre o destinație pe care ele și-o vor alege singure, iar noi ne vom ascunde cu toții în casă, așteptând să treacă. Și vor trece, vor trece într-una; ca o paradă de trupe în marș.

Taxiul o luă la stânga, trecu de Olympia într-un cartier de zarzavagii, spălătorii, curățătorii și florării, apoi

o luă la dreapta pe o stradă lungă cu case cu trei etaje și cu terase, apoi iar la stânga spre fundătura unde locuia Jean.

— Știți unde e numărul pe care-l căutați, domnule? mă întrebă șoferul.

— Am să-l găsesc ușor, am spus, și i-am plătit.

Nu l-am găsit ușor: numerele nu mergeau în ordine, m-am plimbat în jurul pieței, sau mai curând de-a lungul ei, înainte de a găsi nr. 14 a, ascuns într-o mică alee alături de 23. Aleea era pietruită și luminată de o lampă de gaz din epoca victoriană. În lampă ardea un beo electric, destul de mic ca să nu fie prea strălucitor. Ușa fusese vopsită de curând în galben deschis, iar mânerul de alamă fusese recent lustruit; mirosea a bani. Am sunat.

Tânărul care mi-a deschis ușa era ceva mai mult decât „puțin ametit".

— Nu-i nimeni acasă, a spus cu limba împleticită, dându-și cu o mână la o parte părul negru căzut în ochi.

— Aici stă Jean Velfrey, dacă nu mă-nșel?

Se clătină o dată pe picioare și își regăsi echilibrul ținându-se cu mâna de perete. Uitându-mă mai bine la el, am văzut că nu era chiar atât de tânăr, cum presupusesem la început; părea mai aproape de patruzeci decât de treizeci.

S-a încruntat la mine.

— Ai să mă recunoști când ne-om mai întâlni, nu-i așa, prietene?

Lângă mine se afla o ladă de stejar cu un maldăr de pardesie pe el; l-am pus și pe al meu la grămadă. N-a fost nevoie să-l mai întreb încă o dată dacă Jean locuia acolo; recunoscusem afișele înrămate.

— Pe ușa asta? l-am întrebat.

— Da, acolo-i cloaca, a spus așezându-se greoi pe lada de stejar. Nu, ailaltă, pe-acolo, amice. Dar nu-i nimeni acasă. Obiectele astea de pe pereți reprezintă toate spectacolele în care au jucat Jacky și Jean. Jean în stânga, Jacky în dreapta. Nimic nu-i nelalocul lui, vezi. Opera de trei parale, Cymbaroon, Anouilh, Coward, Novello, toți. Dar astă-seară nu sunt acasă. Se ridică și îmi prinse reverul între degete. E o țoală frumușică, spuse. Am mai văzut-o, sau chiar pe dumneata, undeva, o dată.

— Nu cred că ne-am mai întâlnit, am spus cu o aversiune brusc sporită față de individul care mă întâmpinase. sunt din Warley.

— Interesant! am făcut. Atunci cu siguranță că o să ne împrietenim.

I-am întors spatele; în clipa aceea s-a deschis ușa și a apărut Jean. Se aruncă de gâtul meu.

— Am crezut că te-ai rătăcit, spuse ea. Jeff a fost politicos?

Am dat din umeri.

— E pilit, nu vezi? N-ar slujbă și e în mare tensiune.

— Mi se topește inima când te văd, am spus. Am înconjurat-o cu brațul și mi-am pus obrazul pe umărul ei. Aaa . . . Diorissima, ce bine miroase! am făcut.

Mă sărută din nou.

— Cum le știi tu pe toate! Și rochia? Îți place rochia? Și fără nici un rost, își trecu ușor mâinile peste șolduri.

— E de la Hardy Amies, am spus. Dar e mai curând Jean.

— Figura asta a făcut-o cu toți în seara asta, spuse Jeff. Nu-i de la Hardy Amies. E de la doamna Winterbottom, High Street, Warley, de acolo a luat-o. Cu juma' de preț; nici o femeie cinstită n-ar purta-o.

Jean mă sărută.

— Mor de bucurie că te văd, spuse ea. Acum nu mai mi-e dor de-acasă.

— Cristoase, gata, a-nceput! Actu-ntâi! exclamă Jeff. Dintr-o dată păru mai puțin beat. Isuse, abia luni noapte te-ai întors!

Își ridică iar cu o mână părul căzut în ochi. Avea o frunte înaltă, latră, fără riduri care nu se potrivea cu restul figurii — mai mult drăguță decât frumoasă — cu gropiță în bărbie, cu buze groase dar bine conturate. Fără fruntea lui și fără barba neagră ar fi fost o față foarte drăguță. M-am mirat de ce era atât de supărat și de ce Jean îl suporta. In orice caz, trebuia pus la punct; am luat-o pe Jean de mijloc.

M-am simțit iar tânăr. Totul era atât de simplu. Băiatul era gelos. Dorea ce doream și eu. Era gelos chiar și pe Warley. În fața mea se afla plăcerea. Nu numai plăcerea de a o avea pe Jean, dar și plăcerea de a o lua de

la altcineva care nu-mi plăcuse de la prima vedere. Îmi petrecusem toată ziua făcând hatârurile unui babalâc lacom și sadic, de dragul pâinii mele cu unt, de dragul nevestei și al copiilor mei. Imi petrecusem toată ziua, de când luasem trenul de Londra la ora șase dimineața, răsfoind fel de fel de acte, cu ochii obosiți, ca un contopist, ca ceva mai puțin decât un bărbat. Iar acum eram liber, eram iarăși bărbat, puteam să mă alătur și eu perechilor care dansau.

Erau treizeci de dansatori. Nu dansau; unii din ei nici măcar nu beau. Nu era o atmosferă de orgie; toți păreau foarte tineri. Sau poate — mă gândeam — eu venisem cu zece ani mai târziu.

— Am să-ți aduc ceva de băut, spuse Jean. Ce vrei să bei, iubitule?

— Spun eu ce vrea să bea, se amestecă Jeff, și-ți spun și cum îl cheamă pe dumnealui. Acum mi-am adus aminte. E Lampton și vrea un scotch mare. E băutura granguriIor din Warley.

Rostise Warley ca un behăit, trăgând cu coada ochiului la mine, să vadă efectul. Am simțit cum mă zbârlesc; instinctiv, l-am măsurat din cap până în picioare. Era cu cinci centimetri mai înalt decât mine, dar imposibil de slab. Nu avea o subțirime atletică, era jigărit, dezarticulat ca un om care nu mănâncă destul; părea plăpând ca și când oasele nu i s-ar fi întărit încă, o umbră de om.

— Ai ghicit, am spus. Văd că cunoști destul de bine Warleyul.

I-am oferit o țigară. Mă gândisem că, oricum, e preferabil să mă port cu el prietenos, nu că mi-ar fi fost teamă de el, doar așa, ca un exercițiu de a mânui oamenii.

— O dată am locuit și eu acolo. Lucram în întreprinderea socrului dumitale. În timpul războiului. Nu l-am văzut niciodată la mutră.

— Dar cine-l vede?

— Pentru dumneata e altceva, spuse. Eu eram un simplu scrib.

— La „Brown & Co.“ așa suntem cu toții, până la unul.

În celălalt capăt al încăperii, pe jumătate ascuns de studio se afla un magnetofon mare; mulțimea de butoane și de întrerupătoare mi-a amintit mașina de calculat Flam-

ville pe care tocmai o cumpărase Brown, în ciuda sfatului meu. Am încercat să alung din minte imaginea aceasta.

— Brown e marele șef, spuse Jeff. Cu Abe Brown nu se poate lucra. E un învechit, un tip din secolul al XIX-lea.

Jean venea cu băuturile. Jeff își luă absent paharul și îl bău pe jumătate dintr-o singură înghițitură. Jean îl privea neliniștită.

— Te simți mai bine, Jeff?

— Mă simt perfect, spuse el. Tocmai vorbeam cu domnul Lampton despre vremurile de altădată. Chicoti. Îl cunosc bine, știi? Se plimbă prin Warley într-o mașină mare albă. Dar el nu mă știe. Eu îl văd pe el, dar el nu mă vede pe mine. Trăiește în înalta societate...

— A sosit o prietenă de-a ta, spuse Jean cu răceală.

— Domnul Lampton e prietenul meu. Toată lumea-l cunoaște pe domnul Lampton. Dumnealui îmi aduce aminte de scumpul și bătrânul meu Warley. Dragul, micuțul, scumpul meu Warley. Mă mai duc pe acolo din când în când, știi? Mama stă pe strada Tebbutt. În societatea de jos...

O mână grăsuță i se așează pe umăr. Se întoarse.

— Judy, dragostea mea! Toată seara ți-am dus lipsa! O apucă de talie și o contemplă așa, de departe. Doamne, arăți grozav. Am să te monopolizez, zău dacă n-am să pun monopol pe tine! Luând-o de braț, o duse spre masa lungă de lângă magnetofon. Arăți splendid, zău, l-am auzit spunând din nou, apoi îi șopti ceva la ureche și ea râse fericită. O secundă, femeia arătă mai tânără; pe urmă fața ei căpătă iar expresia lacomă a vârstei mijlocii.

— Jeff se ocupă cu reclamele, spuse Jean.

M-am strâmbat.

— Nu fi rău, adăugă. N-are rost, dragă, n-ai de ce...

— Nu sunt rău, am răspuns. Dar, oricum, cine-i? El m-o fi cunoscând, dar eu să fiu al dracului dacă știu cine este.

— Cum, nu-l cunoști? Părea că nu-i vine a crede.

— Dacă e din Warley, s-ar putea să-l fi văzut pe-acolo.

— Kelstedge îl cheamă...

— Parcă am mai auzit undeva numele ăsta. De mult.

— Susan nu ți-a vorbit niciodată de el? Avea un zâmbet fățarnic.

— Hai, dă-i drumul, am zis. Spune-mi adevărul. Doar se știe că bărbatul e ultimul care află.

Râse.

— Jeff? Se duce foarte rar acum pe la Warley. Nu, e o flacără veche. Stinsă, de fapt.

Acum îmi aminteam. Flncționarul care fusese alungat din oraș de socru-meu. Părea într-adevăr tipul de om în stare să-și fi luat tălpășița.

— Presupun că ți-a spus totul, am tatonat.

— Nu, nu vorbește despre asta niciodată.

— Nici Susan, am adăugat. N-a fost nimic... o dragoste de tinerețe.

Dar Susan nu o privise astfel; cel puțin așa îmi spusese socru-meu, cu mult timp în urmă, înainte de a mă fi însurat. Atunci când situația mea nu se deosebea prea mult de cea a lui Jeff Kelstedge. Cum privise Susan idila asta? Când îmi vorbise de ea? Când trăiești zece ani cu o femeie, nu rămân multe lucruri nespusc. Acum îmi aminteam de noaptea în care îmi strigase că Jack Wales a de două ori mai bărbat decât mine și că mai bine s-ar fi măritat cu el. Imi aminteam — ca și cum năvodul aruncat ar fi adus la suprafață cizme vechi și cutii ruginite de conserve — și de serata la care îl întâlnise pé Adam Loring, singura celebritate artistică a Warleyului, proaspăt reîntors dintr-un turneu în America, serata unde ea își pusese întrebarea, cam tare și cam vehement, cum ar fi fost dacă s-ar fi măritat cu Adam? Dar nu-mi aduceam aminte să fi pomenit vreodată de Jeff Kelstedge. Și trebuia să-mi amintesc, mi se părea foarte important; l-am privit concentrat, încruntându-mă.

— Nu te mai gândi la el, iubitule, spuse Jean. E tipul lui Jackie, nu al meu. Jackie adună câinii șchiopi, e mama javrelor. Se apropie de mine. Nu mi-ai spus ce impresie îți face apartamentul nostru.

— E plăcut, am spus.

— Asta e camera de lucru, adăugă ca. N-are mărimea și forma cea mai potrivită, dar e o cameră de lucru, nu-i așa? Nu-i nevoie de multă mobilă, trebuie să fie modestă. Canapeaua și garnitura sunt cam pompoase — le am de la părinți. Jackie și cu mine am făcut zugrăveala. Privi paharul meu gol. Mai vrei unul, Joe?

— Da, te rog, am spus. Mă simțeam dezamăgit. Mă aflam la o serată, într-un aprtament din Londra și nu găseam nimic nou în asta. Eram într-o cameră aproape goală, cu pereții zugrăviți în roz cu dungi, și mobilă desperecheată, vorbeam cu o fată drăguță care se nimerise să fie actriță; atât și nimic mai mult.

Jeff și Judy se mutaseră în celălalt capăt al încăperii; el îi tot șușotea ceva la ureche — acum îi atingea umărul gol, iar fața ei se prostise de plăcere. Imi părea rău de el, un regret straniu. Aveam impresia că el este cel exploatat și nu ea. Dar ce-mi păsa mie și ce importanță avea?

— Da, cred că trebuie să mai bei ceva, spuse Jean. Hai, scumpule. Pe urmă o să ne învârtim pe-aici.

Trei ore mai târziu, încă mă mai învârteam pe-acolo. Incetasem să mai număr dansatorii și nu mai încercam să le rețin numele.

Acum strânseseră covorul cel mare indian și dansau cu adevărat; eu valsam cu o fată înaltă, care spunea că e model. Pereții nu mai păreau vărgați, culoarea lor era de un roz pal. La un moment dat, în cursul serii, s-a dat drumul la magnetofon și ne-am oprit din dans să ascultăm imprimarea propriilor noastre voci. Toate fețele erau emoționate, îmbujorate, pe jumătate rușinate; ca întotdeauna drăcovenia asta revărsa numai răutăți: *Fals, desigur*, spunea, *ăsta e un burete, întreabă-l pe Tony, el știe*. Apoi urma o hărmălaie de voci și de zgomote — clinchet de pahare, hârșâit de chibrituri, sfârâitul caloriferului și glasul unei fete care spunea răspicat: *Ultimul? Vai ce bătrân e! Ţâșnește whiskyul din el — nu dragă, nu puteam, ți-am spus*; și o altă voce, vocea fetei cu părul roșu de la RADA cu care îmi aminteam vag că vorbisem mai înainte. *Eu sunt o fată care muncește*, și glasul meu gros, cu un accent Yorkshire mai pronunțat decât îmi închipuisem: *Mi-a făcut multă plăcere...*

Modelul mă părăsise și sporovăia cu Jackie, prietena lui Jean. Jackie era micuță, brunetă, plinuță — semăna puțin cu Eva Storr; m-am îndreptat spre masă să-mi torn ceva de băut, gândindu-mă în același timp că și-așa băusem destul. Am început să mă gîndesc iar la comanda lui Tiffield; Mottram trebuia să-mi comunice a doua zi data

livrării. Fata cu părul roșu, de la RADA, ședea pe genunchii unui băiat; judecând după mutră, lucrul acesta îi producea tânărului o mare plăcere. Mi-am umplut din nou paharul și m-am mutat lângă cămin. În fața lui era un paravan cu trandafiri imposibil de mari și de roșii, niște trandafiri de mătase, acoperiți cu sticlă. În cămin se aflau niște butuci ornați la margini cu hârtie creponată roșie și albastră; butucii par-ar fi fost spălați și lustruiți. Fata cu părul roșu, de la RADA, dădu la o parte mâna băiatului de pe picioarul ei; tânărul îi spuse ceva și ea roși. Ridică o mână să-și aranjeze o buclă; sub braț i-am zărit smocul de păr. Deodată am vrut s-o văd moartă; eu nu eram cu ei, nu eram în „cercul dansatorilor" venisem prea târziu, cu zece ani prea târziu. M-am uitat la invitațiile de pe polița căminului; erau prea multe ca să fie vizibile toate, dar, oricum, ale celebrităților erau pe deasupra.

Jean intră în cameră. Mi-a zâmbit și m-am îndreptat spre ea. Privi spre magnetofon.

— Cât a ținut comedia asta?

— Destul de mult, am spus. Am lăsat jos paharul.

— Ideea a fost a lui Jackie. Grozavă idee, ce să zic, curat sadism!

Avea rujul puțin mâncat și o bretea alunecase de pe umăr.

— Să-ți fac o cafea mică? întrebă. Vrei? Fii sincer.

— Sincer.

Își puse la loc breteaua.

— Arăt prost?

— Limpede ca dimineața.

— Dar uite, a și venit dimineața! Vai, și când mă gândesc cât o să mai dureze aiureala asta . . .

La magnetofon se auzea vocea șoptită a lui Jeff. Se auzea mai bine decât dacă ar fi strigat. Ochii lui Jean se dilatară.

— E teribilă, spuse ea. Are pe puțin patruzeci de ani.

— Se pare că nu mai sunt aici.

— L-a luat cu ea, acum o oră. Are o mașină americană uriașă cu aripi, cu un bar mic înăuntru și canapele rabatabile, știi, de-alea care se trasformă în pat dublu, cunoști . . .

— Cunosc, am spus. Cunosc. O mângâiam pe braț. Respirația i se accelera.

— Nu zise ea. Np aici.

. . . . . .

Bucătăria era foarte mică și mirosea a vopsea proaspătă și a usturoi. Peste mașina electrică stătea aruncat un prosop de bucătărie, cu o rețea de *ratatouille niçoise* imprimată pe el. Lângă chiuvetă zăcea o ladă cu sticle de bere goale.

Intr-un impuls, am îngenuncheat și i-am sărutat tivul fustei. Mătasea mirosea slab a mucegai. Pardoseala era de piatră: prin covor îi simțeam tăria rece. Am cuprins-o de mijloc cu brațele, mi-am lipit capul de trupul ei și am stat așa o clipă. Ea îmi apăsa și mai mult capul pe pântece. Am închis ochii.

Nu fusese un impuls, era scena a doua. Dacă aș fi ținut ochii închiși, în locul ei ar fi putut să fie oricare alta: însă în scena următoare trebuia s-o privesc. Podeaua mi s-a părut că se face mai tare, mai rece. M-am ridicat țeapăn și am sărutat-o pe gură.

— Esti frumoasă, i-am spus. Ești fermecătoare. Si blândă. Și bună. Și liniștită. Duminica trecută m-ai văzut când te priveam, acolo, în biserică?

I-am tras în jos bretelele; rochia rămase la locul ei.

Chicoti.

— Prostuțule, bretelele astea nu susțin nimic.

Am sărutat-o iar, plimbându-mi mâna pe gâtul ei.

— Mă rugam si ai intrat între mine și rugăciunile mele, i-am spus. Nu știam cum ești . . . nu știam cum erai . . .

Mâna părăsi încet gâtul. Nu, obrazul ei nu era blând. Nici bun. Nici liniștit.

Existase oare un asemenea chip în biserică, duminica trecută? Aceasta de acum era o față vie, o față drăguță, care reflecta o fire veselă, sănătoasă, normală — un obraz plăcut pe care ai fi vrut să-l ai alături, pe pernă, dimineața; nu era însă obrazul pe care îl păstrasem eu în minte.

— Te-am văzut, spuse. Era urât din partea ta. Susan . . .

Am sărutat-o iar ca s-o fac să tacă; mă aflam pe un teren neutru. Susan încetase să mai existe.

— Din cauza ta am venit aici, am spus. Anume am scornit afacerea asta. N-aveam ce să caut la Londra. Mâna își croia drum pe sub rochia ei; oftă și mi se lăsă moale în brațe. Trebuia să te văd... Trebuia să te mai văd o dată. Tot drumul m-am gândit la tine... tot drumul... clipă de clipă.

Deodată sări în sus.

— Vine cineva, șopti. Dă-mi o țigară! Și fă-te că umpli ceainicul ăla.

Era Jaqueline. Ne privi cu un zâmbet languros. Parcă ne-ar fi urat bun găsit într-un cerc secret, intim, un cerc strâns și plăcut.

— Venisem să iau niște gheață, spuse. Și ceva whisky.

— Facem cafea, replică Jean.

— Foarte bine, dragă. Mâine, Joe va trebui să aibă capul limpede.

Scoase tăvița cu cuburi de gheață.

— Lasă-mă pe mine, am spus.

Am deschis robinetul de apă caldă, am pus sub el tăvița și am așezat cuburile în vasul pe care îl adusese Jackie.

— Ești drăguț, îmi declară ea. Cred că i-ai prii lui Jean. Ea are nevoie de un bărbat solid. Luă vasul. Să vă fie de bine cafeaua, copii.

Când a plecat, amândoi am pufnit în râs.

— Vorbea de mine, ca și când aș fi o doctorie, am spus. Și crezi... crezi că cu ți-aș prii, dragă?

— Ea pretinde că o aventură face bine oricui. Luă o cutie de Nescafé.

— Aventurile nu ți-ar strica, am spus. Mai ales una anume.

— Care? întrebă ea. O aventură de actriță care primește în dar blănuri de vizon, dineuri la Prunnier?...

— N-aș fi o piedică în calea carierei tale, am spus... Aș fi discret, înțelegător, ca-n filmele franțuzești. Spune-mi ce cadou ai vrea? I-am apăsat încet mâna pe piciorul meu, o secundă. Vreau să-ți fac un dar — un dar de îndrăgostit, am spus.

Își luă mâna de pe mine.

— Să nu vie cineva, șopti. Își mușcă buzele. Alege tu cadoul, dă-mi ce vrei tu...

Am îmbrățișat-o.

— Va fi cel mai frumos dar pe care l-ai primit vreodată.

Am rămas tăcuți, unul lângă altul, abia atingându-ne Duhoarea de usturoi și de vopsea proaspătă crescuse; dar nu-mi păsa, și asta făcea parte din „țara nimănui", teritoriu pe care mă simțeam liber.

Apa fierbea. Jean prepară cafeaua și după ce o băurăm, ne-am întors în odaia de lucru, mână-n mână. Nimeni nu spuse nimic, nici nu se sinchisi să se uite la noi; magnetofonul fusese oprit, luminile stinse, în afară de o veioză. Jackie se duse la patefon și puse o placă; am recunoscut vocea lui Pearl Bailey.

Pe canapea era un loc; m-am așezat și am tras-o pe Jean pe genunchii mei. Difuzorul se auzea încet, dar vocea joasă, mătăsoasă, părea că umple întreaga odaie, iar cuvintele parcă ți se răspândeau prin cap. *Și s-au dus la Astor, la Astor s-au dus să-și piardă faima ei de fată cuminte.*

Jean mă sărută. Eram „omul care dansează când îi place"; eram în țara nimănui; eram liber.

— Mâine, i-am șoptit. Mâine.

— Ssst, taci, făcu ea. Taci, iubirea mea.

CAPITOLUL V

— Ei, acum am să scot din tine un strașnic om de afaceri, spunea în telefon vocea socrului meu. Doamne, nu mi-aș fi închipuit niciodată că ai s-o scoți la capăt!

Tonul lui avea o notă de regret; am mai înghițit o sorbitură de whisky și uitându-mă în oglinda din perete, am scos limba.

— Nici eu nu mi-aș fi închipuit, am spus. Mai sunt puțin neliniștit de data livrării...

— Asta nu te privește pe tine, băiete.

— Cum crezi dumneata...

M-am întins lenevos. Până acum parcă nu observasem cât de confortabil era patul; la ora trei dimineața mă întorsesem la hotel. Prietenul lui Jackie m-a condus cu mașina; părea impresionat de faptul că locuiam la Savoy. Jean îmi ceruse să rămân la ea; de ce n-am vrut oare?

— Nu mai trebuie să te întâlnești din nou cu Tiffield? mă întrebă socru-meu.

— A fost chemat la Paris.

Socru-meu chicoti:

— Drac împielițat ce ești, va să zică ai aranjat totul?

— Te cred, se putea altfel? Numai data livrării...

— Lasă! Pentru ce naiba crezi că-l plătesc pe Middrige? Sper că nu le-ai promis că le livrăm mai devreme...

— Nu, desigur.

— M-ai speriat.

Speriat; Jean folosise cuvântul ăsta aseară. Ne întorsesem din nou la bucătărie; de data aceasta eram într-o altă etapă, ultima oprire înainte de sfârșit; era o fericire, spusese, o adevărată fericire, dar se simțea speriată.

— N-ar fi trebuit, continuai eu. Apropo, cred că îi interesează și HJX.

— O să ne gândim la asta. Eu sunt mulțumit și-așa. Când vii acasă?

— Am să iau trenul de patru.

— Ești sigur că nu mai e nevoie să te întâlnești cu nimeni? Ședința de deseară ar putea fi amânată. Deși n-ar fi bine; George pleacă mâine. Dar tu, dacă vrei, poți să nu vii...

Nici nu mă încântă să vin, m-am gândit. Dar eram obligat să mă duc, fiindcă trebuia să fiu verificat înainte de a fi adoptat, și mai ales George trebuia să mă recepționeze.

— Totul s-a terminat cu bine, adăugă socru-meu. Credeam că n-ai să te întorci azi. Atunci, ne vedem la club... Pe la nouă.

— Vin direct de la tren.

— Nici n-ai putea altfel. Nu face nimic, băiete. Data viitoare când mai pleci la Londra am să te las să mai stai o noapte, să te distrezi. S-o iei și pe Susan, să vă faceți o mică vacanță. Meriți din plin. Ne vedem deseară. Fii cuminte.

— Am să încerc, am răspuns automat și am pus jos receptorul.

Toate compartimentele de clasa I erau pline. În cele din urmă am găsit un loc într-unul de nefumători și am adormit buștean. Când m-am trezit, toată lumea, din

compartiment citea fie rapoarte dactilografiate, fie ziarul de seară. Un bărbat făcea chiar însemnări cu cerneală roșie. Deasupra lui, în plasa de bagaje, era o servietă umflată, din care ieșea cotorul unei cărți groase legate în piele de vițel. Era probabil un judecător, care se ducea să condamne la moarte cine știe ce nenorocit. Omul cu barbă de lângă mine scoase din buzunar o cutie de bomboane de mentă, o deschise, îi cercetă conținutul, vârî una în gură apoi se apucă să-și citească iar ziarul. Citea ca și când ar fi dezaprobat adânc toate informațiile. Am închis ochii, mirat și eu de ura năprasnică ce mă cuprinsese. I-am deschis abia când m-a bătut pe umăr controlorul; nu-mi găseam biletul și, căutându-l prin portofel, aveam impresia că observ pe fețele celorlalți o bucurie rușinată în fața încurcăturii mele. Știam ce gândesc: fie că nu aveam bilet de clasa I, fie că nu aveam bilét de loc— evenimentul le-ar fi umplut ziua, și ar fi avut ce să flecărească la club.

Judecătorul nu mai scria; se uita când la mine, când la vecinul lui, un om chel cu ochelari cu rame de aur. Parcă-l auzeam vorbind: *Având în vedere că... Să admitem cazul... În zilele noastre se întâmplă lucruri care...*

Găsisem biletul. De pe fața judecătorului dispăru expresia de anticipare. Avea o față bucălată, trandafirie, cu pleoape grele, și nu stiu de ce mi s-a făcut frică. Nu aveam nici un motiv să mă sperii, eram cetățean respectabil, un om cu răspundere, tată a doi copii, candidat al circumscripției St. Clair, mă întorceam dintr-o fructuoasă călătorie de afaceri. Aveam aceleași drepturi să stau în compartimentul acela, ca oricare altul; de ce mă simțeam nelalocul meu? Afară câmpiile se întindeau sub soarele palid, jur împrejur nu se vedea țipenie de om. Într-un oraș găsești uneori normal să nu vezi nici o ființă, asta pare logic, dar pe câmp, într-o câmpie trebuie să lucreze cineva. Poate deficiența asta va fi observată în curând și cineva va scoate dintr-o cutie niște muncitori agricoli asortați, un leopard, și un elefant. Sau un pluton de soldați. M-am uitat la ceas; o jumătate de oră până la cină.

M-am gândit la Jean. Când i-am spus că mă întorc acasă, se întristase, dar era departe de a avea „inima zdrobită". Alt bărbat va împărți canapeaua cu ea, alt bărbat va face împreună cu ea călătoria până la ultima

stație înainte de punctul terminus. Sau chiar până la punctul terminus. Nu-mi păsa: eu mersesem destul de departe, îmi satisfăcusem curiozitatea, mândria. De mult se aflau amândouă la regim sec; acum nu mă vor mai necăji. Și nu făcusem nimic rău, nici un judecător nu va câștiga un onorariu gras de pe urma faptei mele. Nu eram nelalocul meu, aici, în compartimentul ăsta de clasa I, mă aflam alături de cei cu bun simț, cărora le aparțineam. M-am ridicat, mi-am luat de jos servieta și am scos dosarul Tiffield. Am început să fac note, dar trenul mergea prea repede, mă hâțâna, mă arunca dintr-o parte în alta. Am continuat însă să țin în mână stiloul ca pe un insemn al funcției mele.

La Leddersford Victoria n-am găsit nici un taxi. Am așteptat un moment, apoi am traversat spre stația centrală. Bătea un vânt rece, care răzbea prin hainele mele subțiri, iar servieta îmi atârna în mână ca un pietroi. Eram voiajorul comercial care se întoarce acasă, comisvoiajorul obosit, iar faptul că socru-meu nu trimisese pe nimeni la gară să mă întâmpine mi s-a părut tipic.

Am luat-o pe o scurtătură prin Ingerton Close. Ingerton Close începe ca o alee îngustă, apoi se lărgește alcătuind o piațetă și iar se îngustează. Era o parodie jalnică a cartierului în care ședea Jean. Pe vremuri fusese un cartier nobil, Albany al Leddersfordului; acum era locuit mai ales de indieni și pakistanezi. Dar nici aceștia nu vor mai sta mult timp acolo; curând cartierul va fi dărâmat. Într-adevăr, Leddersfordul trebuia ras; totul mersese prea departe ca să se mai poată face ceva, totul era prea negru, prea murdar, prea vechi, prea prost proiectat; trebuia să se ridice un oraș nou, dar cine va locui acolo când va fi construit?

La celălalt capăt al străzii, am zărit un grup de tineri strânși în jurul unui felinar; o clipă am ezitat — poate că mai bine era să mă întorc. Dar băieții priveau spre clubul de jazz de la subsolul casei cu numărul șapte. Înăuntru, cineva încerca să facă trompeta să sune liberă, dezlănțuită, dar plămânii care suflau în alămuri nu produceau dezlănțuirea visată, nu rupeau sunete pure, nu creau muzica, și iarba creștea mai departe printre pietrele caldarâmului, și aleea mirosea tot a varză murată și a ulei rânced. Iar expresia de așteptare de pe chipurile

tinerilor nu se schimba. Era la fel de uniformă ca și îmbrăcămintea lor. Cravată șnur, cravată Jim-cel-slab, pantofi albaștri de piele de căprioară cu talpă de crep, pantofi negri de piele cu lănțuguri de alamă, pantaloni fus, pantaloni strâmți de pânză de doc, bluze care puteau fi și haine de ploaie și cămăși, jachete „changeant“ — nici unul n-avea haine la fel, dar parcă toți erau îmbrăcați la fel. Și toți aveau un aer de gașcă, suspect neliniștitor. Erau o bandă, abia așteptau să se întâmple ceva să facă haz, să se bucure împreună. M-am apropiat cu speranța că nu vor mirosi că mi-e frică. Am trecut de ei; o clipă au tăcut și m-au privit. Făceam eforturi să nu mă uit înapoi, să nu o iau la goană; după alee venea strada Webb și singura ieșire din strada Webb era s-o apuc pe scările Humber. Un lucru era sigur; ar fi fost mai iuți de picior decât mine.

Se vede însă că nici nu le păsa de mine. Râdeau de ceva.

— Chiar așa, l-am auzit pe unul spunând. Împuțitul dracului. Am să-i arăt eu! Și știoarfa aia, pică ea o dată în laba mea.

— Nu te lăsa, Killer. Atinge-l!

Era ca un cor antic.

— Îl fac basorelief pe trompetistul ăla...

Pe strada Webb am văzut un polițist. M-a privit cu răceală, apoi o apucă spre Ingerton Close. Consilierul Lampton ar fi trebuit să-i atragă atenţia asupra acelei bande de derbedei, în cap cu Killer; dar încă nu eram consilierul Lampton.

Scările Humber erau abrupte, cu treptele roase, tocite; am început să urc încet, ținându-mă de balustrada de fier. Deși ziua fusese rece, uscată, simțeam fierul balustradei cald sub palmă și unsuros la pipăit. Am grăbit pasul; curând voi ajunge acasă, am să fac o baie fierbinte și am să uit de toate și de Leddersford și de călătoria aceea obositoare de două sute de mile.

M-am suit într-un taxi, lăsându-mă, cu ochii pe jumătate închiși, legănat de gândul băii fierbinți și al somnului dulce ce mă aștepta.

Nu mi-am amintit de întâlnirea pe care o aveam cu Brown decât când am ajuns în strada Market. O clipă am fost tentat să-i spun șoferului să o ia la stânga spre St. Clair Road; în fond, Brown spusese că nu trebuia să

merg neapărat la adunare. Și apoi, n-aveam chef să-l văd pe George Aisgill. Nu ne vorbeam de peste zece ani — instinctiv ne ocoleam reciproc. Nu era o înțelegere, un armistițiu recunoscut, nici n-ar fi fost nevoie. Acum însă eram pe cale să rupem gheața. Acum eram gata să pretindem că de fapt nici nu existase între noi vreo răceală și am fi fost politicoși, prietenoși și înțelepți unul față de altul. Voi reuși s-o fac și p-asta, să încetez de a mai fi cel care cu unsprezece ani în urmă se îndrăgostise nebunește de Alice Aisgill. Îndrăgostit nebunește; ăsta era adevărul. M-am frecat la ochi, de atâta nesomn începuseră să mă usture. Nu vreau să-l întâlnesc în starea asta de oboseală, fără un control deplin asupra facultăților mele. Ar fi putut să fie malițios, ar mai fi avut și acum abilitatea să mă rănească într-un fel sau altul. Dacă tot nu ne vorbiserăm zece ani, o zi în plus nu mai conta. Am s-o iau la stânga spre St. Clair Road, spre casă, spre somn.

Apoi, când taxiul s-a apropiat de luminile stopului, am știut că e zadarnic, că nu puteam ocoli întâlnirea; nu eu alesesem și totuși era o alegere.

— Drept înainte, am spus. Drept înainte și prima la dreapta.

Când am coborât din taxi m-am uitat la ceas. Era nouă fără trei minute. Am lăsat jos servieta și mi-am scos portțigaretul. Am bătut țigara pe cutie și mi-am scos bricheta. Ceea ce Alice numea fetișul meu Phileas Fogg mă avea în mână; îmi place să ajung la întâlniri la oră fixă, să intru atunci când bate ceasul. M-am îndepărtat de intrare ca să privesc un vechi afiș electoral, dar chiar dacă o faci cu începătorul, tot nu-ți ia mai mult de 15 secunde să scoți o țigară și s-o aprinzi. Am privit afișul vreo treizeci de secunde, apoi m-am aplecat ca și când mi-aș fi legat șireturile.

Bentleyul lui Brown stopă lângă mine. Nu privi în direcția mea când coborî, ci se duse să deschidă portiera din spate. M-am îndreptat, apoi m-am aplecat din nou ca și când mi-aș fi legat celălalt șiret. Era nouă fără un minut; dacă nu m-ar observa, aș mai putea încă să intru când ceasul de la St. Alfred ar bate ora. Aș fi dobândit asupra lui o mică victorie; și micile victorii se adunau.

Dar mă văzuse.

— Aduni mucuri de țigară, Joe?

Un huruit și ceasul bisericii bătu ora. Zâmbi.

— La țanc, vezi. Eu totdeauna sosesc la țanc, nu-i așa, Joe?

— Punctualitatea e politețea prinților, am spus. M-am uitat la pasagerul lui. Frumoase picioare. O haină de ploaie albă. Un fular albastru. 26—28 de ani cel mult. Haina de ploaie nu lăsa să se vadă mare lucru dar se părea că avea sâni tari și mirosea plăcut, a lăcrămioare. Era aproape tot atât de înaltă ca și mine; dar nu-i era rușine de înălțimea ei, se ținea dreaptă. O *șiră a spinării dreaptă, suportând întreaga strălucire;* mi-am amintit de aceste cuvinte — cele mai potrivite; de fapt nu le uitasem, le pusesem deoparte, în așteptarea proprietarului. Apoi, reamintindu-mi cuvintele, mi-am adus aminte de proprietarul lor: ea era fata pe care o remarcasem duminica trecută la St. Alfred. Acum, privind-o în voie, mi-am dat seama că n-aș fi avut altă posibilitate decât s-o remarc. In sfârșit, întâlnisem iar o femeie adultă.

— Ți-l prezint pe Joe Lampton, spuse Brown. Joe, Norah Hauxley.

— Bună seara, am întins mâna.

— Doamna Hauxley de la ziarul Leddersford News, precizează Brown ca și când s-ar fi scuzat.

Ea zâmbi.

— Domnul Brown mi-a spus că azi ați făcut o călătorie lungă, domnule Lampton, că v-ați întors tocmai de la Londra.

I-am ținut mâna mai mult decât s-ar fi cuvenit; voiam să fiu cât mai aproape de ea. Zâmbetul nu-i frângea fața ci îi aparținea; acum, mă gândeam, s-a sfârșit cu mine. I-am lăsat mâna. Se sfârșise cu mine, pentru că voiam să fiu al ei aici, acum, în orice condiții, voiam să fiu atras în liniștea ei. Știusem că acest lucru e imposibil când am văzut-o pentru prima dată, duminică. Doamna Hauxley; o tânără femeie căsătorită; probabil fără copii; probabil nu demult căsătorită. Era imposibil — din asta niciodată nu poate să iasă ceva bun.

— Socrul meu mă ține din scurt, am spus.

— O să-mi fie recunoscător într-o zi, spuse Brown. Se întoarse spre doamna Hauxley. Îmi pare rău, doamnă Hauxley, dar trebuie să vă părăsim. Treburi de-ale Consiliului.

Făcu un semn cu capul spre fațada tristă de piatră a clubului.

— Aici se rezolvă mai multe decât la primărie, știi asta. Dar să nu scrii despre asta, și în orice caz, să nu mă citezi...

— Vă mulțumesc încă o dată, spuse ea. Am să vă trimit șpalturile. La revedere, domnule Brown. La revedere, domnule Lampton.

Din capul scărilor am urmărit-o un timp cu privirea.

— Drăguță fată, spuse Brown. Ai văzut ce ținută are? Împinse ușa turnantă. Totuși are dinții cam prea mari.

— Mie mi se pare o fată foarte drăguță.

— Este energică. Au o rubrică de reportaje — o zi din viață — știi cum vine asta. Mă ajută să-mi scot pardesiul, ceea ce pentru el era o dovadă neobișnuită de considerație. A încercat toată săptămâna să mă prindă. Nu mă interesa. Dar obosisem să o tot amân.

„Am să vă trimit șpalturile", îi spusese ea. Va scrie un articol despre socru-meu. Se va gândi la el, va încerca să-și aducă aminte cum arată, ce-a spus, ce-a făcut. Și eu voi fi trecut sub tăcere: dar asta nu înseamnă că nu mă va ține minte. Aveam să-i văd numele tipărit; era un lucru de care mă puteam agăța.

— Publicitatea nu strică niciodată, am spus. Ai condus-o prin uzină?

— Ralph a condus-o.

— Ralph?

— Ralph Hethersett.

— Nu știam că lucrează la noi.

— Încearcă să facă afaceri cu noi. Sau mai curând babacu-său.

— Nu văd de ce a trebuit să-i arate el uzina...

— S-a întâmplat să aibă el o oră de pierdut. Toate oțelăriile sunt la fel, știi. De fapt, a fost imposibil să-l opresc. Chicoti, Ar trebui să bage bine de seamă... Știi cum sunt văduvele.

— Văduvele? am repetat.

— Da, bărbatu-său a murit anul trecut. Un accident de înot. Nu-ți mai amintești?

Privisem holul ca un deținut în prima zi de închisoare; dintr-o dată pereții verzi, gălbui, mulțimea anunțurilor mirosul de esență de brad nu mai avură nici o putere.

Stăteam pe o pardoseală de mozaic cam murdară, în holul Clubului Conservator din Warley — atât și nimic mai mult.

— Dai pe mâna unui țânc o treabă bărbătească, am spus eu. Pe viitor să mă lași pe mine să conduc văduvele tinere.

— S-a făcut! exclamă el.

— Și bineînțeles n-am să-i arăt decât procesele topirii oțelului.

Luasem un ton glumeț, așa era cel mai bine, nu-mi asumam nici un risc. In felul acesta vorbesc bărbații despre văduvele tinere; și urcând scările spre bar am continuat să discutăm despre ea pe același ton glumeț, nesărat.

Ne-am așezat la o masă într-un colț. M-am prăbușit pe scaun; deși barul avea aceleași culori deprimante, verde și galben, ca și holul, scaunele erau noi, confortabile. Am băut o înghițitură de whisky și am simțit cum fierbințeala lui îmi netezește toate asperitățile.

— Asta-mi lipsea, am spus.

— Mai ia unul.

Fără să privească îndărăt, ridică mâna; chelnerul apăru din capătul celălalt al camerei. Brown era genul de oameni pe care chelnerii îi bagă de seamă numaidecât; tot așa --m-am gândit cu invidie — era și Ralph Hethersett.

— Am să iau o halbă de bere amară, am spus.

— Ia ce dorești, băiete. Dădu comanda. Ai dreptul la orice. Apreciez că ai venit aici astăseară, să nu crezi că nu.

— Nu-mi pasă, am spus. Pot să-l văd și acum.

— Ești liber să te răzgândești, spuse el. M-am gândit la asta. Nu sunt sigur...

— De ce nu ești sigur?

Oftă. De obicei oftatul la el era ceva deliberat și în rafale, dar acum oftase fără voia lui.

— Lui Susan n-o să-i facă plăcere. Nici lui Margaret.

— Nu-i vorba dacă le place sau nu...

— Nu, nu e. Un bărbat trebuie să facă ce crede el că e mai bine. Dar ești sigur că vrei să mergi mai departe? Mai ai timp să te răzgândești.

În bar mai erau doar patru inși, toți de vârsta lui Brown. Îi cunoșteam pe toți, sau știam cum își câștigă

existența; cherestea, făină, textile, asigurări. *Cheresteaua* și *Făina* stăteau la bar și discutau despre prețul muncii; *Textilele*, la o masă în capătul celălalt al camerei, *se plângea* de taxele de staționare. *Asigurările* ascultau cu răbdare, așteptându-și rândul. Din camera alăturată am auzit pocnetul bilelor de biliard și zgomote confuze. Vor urma o mie de seri ca aceasta, o mie de alte seri, ascultând oameni ca aceștia. Nemulțumiții prosperi de vârstă mijlocie, cetățenii solizi, raționali, voi sta aici sau în camera comitetului și îi voi asculta, având mare grijă să nu-i jignesc, și, fără să-mi dau seama, voi deveni exact ca ei. Așteptându-mi rândul să fiu nemulțumit, așteptându-mi rândul la tromboză, așteptându-mi rândul să mor. Iar Harry va crește departe de mine, și Barbara, chiar Barbara, va înceta să mă mai iubească. Viața își va râde de ea; și se va căsători cu un tip mieros ca Hethersett, nu va mai spune povești cu uriași calzi și palate, palatele de la Pasul veveriței. Iar Susan va ajunge ca mama lui Susan. Totul era stabilit; obținusem ce voisem și acum plăteam prima rată.

— Nu m-am răzgândit, am spus. Poate dumneata.

— Nu, nu. Vreo doi membri ai clubului au fost puțin — incomozi. Nu persoane importante însă.

— Mă întreb care or fi ăia? am spus.

— Gândește-te la cei care beau bere la ghimber și suc de portocale și o să ghicești.

Se referea la elementele nonconformiste; într-un loc ca Warley, aveam un teren destul de larg din care să aleg.

— Nu-mi pasă de ăștia, am spus.

— Nici nu trebuie. Important e să-ți ții fruntea sus, asta-i tot.

— Păi asta și fac, am spus.

— Ai luat o hotărâre foarte bună, Joe. Dar fii atent cum umbli, ai grijă la fiecare pas pe care-l faci.

Asta o excludea pe Jean. Excludea chiar și micile aventuri de la Londra. Mă întrebam dacă să-i spun lui Susan sau nu despre petrecerea aceea. Bineînțeles, nu chiar totul; dar mai bine era să o iau înainte, să-i spun eu primul. Warley și Londra nu erau lipsite de legături. Mi-am amintit de Jeff.

Nu era chiar atât de beat; fusese gelos pe mine. Își mutase atenția asupra lui Judy fiindcă ea avea parale. În realitate însă pe Jean o dorea. Mama lui Jeff locuia

la Warley și Jeff venea din când în când la Warley, și Jeff ar fi putut să dea un telefon. Era prea târziu ca să mă mai necăjesc de asta, dar pe viitor va trebui să țin minte asemenea amănunte. Eram cetățean al țării verdelui și galbenului și trebuia să fiu atent la fiece pas, să-mi țin fruntea sus, ceea ce nu e chiar atât de ușor. Va trebui să-mi amintesc totdeauna cine sunt, să nu-mi permit nici cea mai mică indiscreție

— Cunosc bine chestiile astea, am zis. Warley e un oraș mic.

— Câteodată al naibii de mic. Își privi ceasul. Dar unde dracu o fi George?

Am făcut un semn spre ușă.

— Vorbești de dracu și dracu... poftim!

George apăruse; Brown a rămas așezat pe scaun; eu m-am ridicat și i-am strâns mâna. În încăperea și în tovărășia aceea era aproape ca revederea unui prieten. Aisgill era cu zece ani mai în vârstă decât mine, dar făcea parte din generația mea. Cândva îl urâsem, fusese o barieră între mine și Alice. Acum înaintea mea aveam un om de vârstă mijlocie, potrivit de statură, dichisit, cu mustața perfect tăiată și cu ochi mai degrabă reci. Reci sau închiși în ei înșisi?

— Îmi pare bine că te văd, George, am spus. Ce bei?

Se așează.

— Un coniac, te rog, Joe. Îi aruncă lui Brown o privire. Ce-i cu dumneata?

— Ai întârziat.

— Am fost s-o văd pe tânăra mea doamnă.

Ultimele cuvinte le rosti cu o falsă afectare.

Am comandat băuturile. Era un avantaj să fii cetățean al țării verdelui și galbenului; acum zece ani nu l-aș fi salutat cu atâta ușurință și nici nu mi-aș fi permis să stropesc momentul cu coniac.

— Arăți grozav, George, am spus eu. Cum berg afacerile?

— Mai bine ca oricând, a spus. Ce te uiți așa mirat? Nu mint.

— E plăcut să auzi un om de afaceri care nu se vaită, observă socru-meu.

— Nu, eu nu mă vait niciodată, Abe.

Își privea unghiile. Își făcuse de curând manichiura și străluceau; cu un gest delicat șterse de pe degetul cel

mic o pată de funingine. Unghiile lui n-aveau nimic efeminat, păreau mai curând o armă păstrată în bunăstare.

— Nici n-ai motive acum, spuse socru-meu. Am scăpat de leprele alea laburiste.

— Sub laburiști am dus-o la fel de bine, spuse George. De fapt, chiar mai bine.

— Ești un original, George.

— Așa am fost eu totdeauna, replică Aisgill. Asta-i cheia succesului meu, adăugă punând mâna pe bolul cu coniac pe care îl adusese chelnerul.

Avea glasul rece, ușor ca întotdeauna; părea că nimic nu-l atinge.

— Ei bine, George, ce crezi despre noul nostru candidat?

— Ți-am spus. Avem nevoie de sânge proaspăt. Poate că Joe o să ne trezească puțin. Sper că se va simți bine printre noi. Dacă memoria mea de om bătrân nu mă înșală, Joe a fost cândva un rebel. Nu-i așa, Joe?

— Nu ești chiar atât de bătrân, am spus. Și nici eu nu-mi amintesc să fi fost vreodată propriu-zis revoluționar.

Zâmbi ușor.

— Nu chiar așa. Ai fost, un timp, membru al clubului. Privi pereții verzi și galbeni și se strâmbă. Nu că asta ar însemna ceva. Jumătate din membrii noștri votează cu laburiștii. Vin aici doar să bea bere și să joace biliard. Și, bineînțeles, să mai uite de nevestele lor.

Brown se ridică.

— Ei, atunci eu mă duc acasă, la nevasta mea. Probabil că se întreabă dacă mai sunt în viață. La revedere, George. Dădu să plece, apoi se întoarse și, spre surprinderea mea, îmi întinse mâna. Ne vedem mai târziu, Joe.

Am rămas tăcuți în timp ce bătrânul ieșea cu pași mari, sigur pe el, greoi, ca cel care hotărește și a hotărât totul spre deplina lui satisfacție.

— Un punct bun pentru tine, spuse George. Nu-i scăpase strângerea de mână.

— Crește iarba verde peste vechiul câmp de luptă, am zis.

Incăperea se umplea. Aveam impresia că toată lumea se uită la noi; reacția generală era a unui mic șoc.

— Dacă te arăți atât de rar pe aici, spuse George.

— Nu, nu cred că-i asta...

— Ai să te obișnuiești. Spune-mi, ce mai face Tiffield?

— E voinic, plin de puteri.

— Știi că odinioară a fost îndrăgostit lulea de soacra dumitale?

— Nu, nu știam, e ceva nou.

Când cineva îți dă o veste, trebuie să i te arăți îndatorat. Chiar dacă o cunoști, de ce l-ai dezamăgi, de ce l-ai lipsi de plăcerea de a crede că-ți spune o noutate? M-am prefăcut teribil de interesat.

— Da, sunt o groază de ani de atunci. Înainte de a se căsători. Brown i-a luat-o înainte lui Tiffield, și poftim rezultatul. Mă îndoiesc că Tiffield i-a iertat-o vreodată.

— Dacă Tiffield ar cunoaște-o așa de bine ca mine, am spus, i-ar cădea în genunchi lui Brown, n-ar mai ști cum să-i mulțumească.

George clătină din cap.

— Acum patruzeci de ani arăta ca Susan, nu oa soacră-ta.

Iar peste patruzeci de ani, Susan va arăta ca soacră-mea. Timpul se scurge repede în țara verdelui și galbenului.

— E bine să cunoști chestiunile astea, spuse George. Tu încă nu-i vezi pe oamenii de afaceri ca pe niște ființe umane, nu-i așa?

— Încerc.

— Încearcă mai mult, spuse el. Dacă aș fi în locul tău, n-aș uita asta. Socrul tău crede că Tiffield s-a schimbat. Dar nu-i adevărat. Tu pășești pe un câmp minat.

— Vrei să spui că socru-meu pășește.

— Și tu. Pentru că pe tine are să dea vina.

— Asta așa e.

— Te previn, spre binele tău. Chemă chelnerul. E curios, dar simt pentru tine un fel de răspundere. Mergi orbește înainte și te izbești cu capul de toți pereții...

— Câteodată se întâmplă să trec și prin ei, am spus.

— Asta când erai mai tânăr. Dar nu acum, Joe, nu acum.

Îmi întinse porttigaretul. Țigările erau mai groase decât cele obișnuite și purtau inițialele lui. Mi-am căutat bricheta, dar am scos în locul ei o cutie de chibrituri pe care o luasem de la Savoy. Privi chibriturile și rânji:

„șparlite“. Rânjetul îl făcea să arate mai tânăr; pentru prima dată începeam să înțeleg de ce se căsătorise Alice cu el.

— Eu n-am vrut să vin aici în seara asta, am spus.

— Îmi dau seama. Nu-i nevoie să căutăm cauzele, nu? De fapt nici eu nu am vrut să vin... Își mușcă buza. Nu putem vorbi aici.

Am stat de vorbă în locuința lui din Pennack Lane. Pennack Lane era o stradă îngustă, nepavată, din Poplar Avenue; era, din anumite motive, o adresă mai bună chiar decât Poplar Avenue. Casa lui George nu era cea mai mare, dar era cea mai nouă; era o vilă tradițională, din piatră locală, cu totul diferită de cutia de beton din Linnet Road în care locuise cu Alice.

Era genul de casă care i-ar fi plăcut lui Alice, deși gusturile lui se pare că nu se schimbaseră. Numai whiskyul Burbon („Imi amintesc de slăbiciunea ta, Joe“) din care mă serveam singur, mă salva de acea depresiune ascuțită; culorile erau prea deschise, mobila prea dreaptă, picturile abstracte prea abstracte. Iar casa era prea curată, prea ordonată, casa unui om curat și ordonat care locuiește singur.

George vorbea tot timpul, învârtindu-se necontenit prin salonaș. Oboseala mea sorbea ca o sugativă Bourbonul, lăsându-mi capul limpede și limba la locul ei; în schimb George, care acum era pe terenul lui, își dăduse drumul. Nu se roșise, nu pălise, dar foarte curând fața și vocea lui trădară o dezordine lăuntrică.

— A fost ideea lui Maureen, spuse el încetând brusc să mai vorbească despre socru-meu.

Luă de pe cămin o fotografie înrămată și mi-o arătă. Fata din fotografie nu părea să aibă mai mult de treizeci de ani; avea părul negru și o gură fermă. Părea amuzată de ceva, dar nu răutăcios. I-am dat înapoi fotografia; o luă cu foarte multă grijă, ca și când, dacă ar fi scăpat-o pe jos, ar fi putut să-i facă fetei un rău.

— E frumoasă, am spus.

— O să ne căsătorim.

— Felicitări.

— Încă nu-i oficial. Dar în curând.

Se așează. Scaunul avea forma unei jumătăți de ou — și eu care crezusem că forma asta exista numai pe reclamele de mobilă din New York. George părea că se simțise bine în el; avea anatomia secolului 20. Eu aveam o statură nepotrivită, și camera aceea era o cameră nepotrivită, pe mine m-ar fi rănit... Eram prea obosit și băusem prea mult. Trebuia să-i mai spun ceva plăcut lui George și-apoi să plec acasă.

— Îmi pare bine că te căsătorești, am spus. E rău să trăiești singur.

— Am trăit singur mult timp, a spus. Toată viața. Știi — își umplu paharul — când Alice a murit — se opri și mă privi aproape cu dragoste, când Alice a murit, m-am bucurat. E mai bine să fii singur cu tine decât singur cu alcineva. Dacă am fi avut copii, poate că ar fi fost altfel.

Era ora 11; Susan se și culcase. O să mă dezbrac pe palier și apoi o să mă strecor ușor lângă ea. Dar mai întâi o să mă duc în camera lui Harry să-i las acolo filmul colorat pe care mi l-a cerut. Apoi am să mă duc în camera Barbarei și-l voi lăsa „pe domnul Mupsy“ pe care i-l cumpărasem de la magazinul Hamley. Nu mă duceam acasă la Susan, ci la copii. Un moment mi-a părut rău de George.

— Te mai gândești vreodată la ea? mă întreabă.

— N-ar avea nici un rost.

— Mai ia un pahar, spuse. Vocea acum i se îngroșase.

— Nu, mulțumesc, George. Trebuie neapărat să plec.

— Insist. Au trecut zece ani de când n-am mai băut un pahar împreună. Ba mai mult chiar. Hai, bea.

I-am întins paharul meu.

— Nu-i destul de încăpător, spuse, și umplu alt pahar mai mare... Noroc! Oricum ar fi. Dar te mai gândești vreodată la ea, Joe?

— Uneori.

— Ești prost. Nu ar fi fost bună pentru tine. Te-ar fi mâncat de viu.

Spre surprinderea mea, m-am pomenit că-mi curg lacrimile din ochi.

— S-o lăsăm să se odihnească în pace...

— Și Maureen spune așa. Încă de când ne-am cunoscut a spus asta. Ești fericit acum, nu-i așa Joe?

— Fericit ca toată lumea. Nu puteam spune mai mult

decât atât; pentru că fusese soțul lui Alice, nu puteam să-l mint. Și el pricepea.

— Nu cine știe ce fericit. Fericit ca toată lumea. Ai și o fetiță.

— Și un băiat.

— Băiatul e al mamei.

— Și al bunicului.

— Fetița e a *ta*. Așa se-ntâmplă uneori.

— Ți s-ar putea întâmpla și ție, am adăugat.

M-am ridicat cam anevoie; scaunul meu, deși nu era chiar stil secolul 20 mă silise să stau într-o poziție înclinată.

— Arăți cam descompus, spuse el. Am să te conduc acasă. Glasul lui își pierduse dintr-o dată agresivitatea; părea nici să nu observe paharul de care nu mă atinsesem.

În drum spre casă n-am vorbit; dar ai fi zis că-i bucuros de ceva, ciudat de bucuros. Ghiceam ce-l făcuse fericit, ce-l făcea gata să chiotească; iasta, nu știu cum, m-a încălzit și m-a apropiat de el. Coborând din mașină mă conduse până la poarta grădinii. Am văzut, spre ușurarea mea, că toată casa zăcea cufundată în întuneric. Eram acasă și știam că aubreția și volbura înfloriseră. Le-am recunoscut numai după locul unde erau plasate; mâine, însă, le voi vedea înflorite, mov, roz, roșii și albastre ca levănțica.

— Hai înăuntru să bem un pahar, i-am spus lui George.

— E prea târziu, a răspuns. Dar oricum, îți mulțumesc.

— Vino cu Maureen într-o zi pe aici, i-am strigat în timp ce se îndrepta spre mașină.

— Mi-ar face plăcere, a răspuns. Noapte bună, Joe.

Portiera mașinii pocni. Era un zgomot de mașină solidă; George avea acum un Mercedes. L-am urmărit până nu l-am mai putut vedea, apoi am deschis ușa din față. N-am intrat imediat, m-am întors și m-am uitat o dată afară. Totul se aranjase acum, mă gândeam, nu mai rămăsese nici o durere. Warleyul era același, Warleyul câștigase în cele din urmă, George va avea copii cu soția lui, iar morții se vor odihni în pace. Am intrat înăuntru închizând ușa încetișor, am deschis servieta și am căutat filmul colorat și pe „domnul Mupsy".

— Dacă vrei, poți folosi electrofonul, Gerda.

— Mulțumesc, domnule Lampton.

Își înclină capul, schițând o reverență. Era blondă, durdulie și supusă; mă întrebam — și nu era întâia oară — cum ar fi reacționat dacă i-aș fi făcut un avans hotărât, Cum se începe oare? *Ești* o *fată bună*, o *fată foarte bună*. Apoi o mângâiere pe obrazul trandafiriu. *Am pentru tine un mic dar...*, dar nu aveam nici un mic dar pentru ea și nu-mi plăcea să mă încurc cu slujnicele. Nu că ar fi fost slujnică — tatăl ei era unul din clienții noștri și ea venise la noi să învețe limba. Astfel încât făcea oarecum parte din familie. Azi nu mai există servitori; m-am născut prea târziu.

— La Hamburg acum toată lumea iese la iarbă verde, spuse Gerda. Pleacă la iarbă verde și dansează...

— Noi, aici, nu prea obișnuim, am replicat. Dar deseară e dans în haine de sport.

Strâmbă din nas.

— Aici se dansează în haine de sport?

— Poți să mergi și în rochie de vară.

M-am uitat peste umărul ei spre perete. Rulourile erau trase pe jumătate și lumina abia pătrundea în bucătărie; pe picturile murale am deslușit linii neobservate înainte.

Costumul lui Susan din numărul *Noapte* și *Zi* din ultima revistă fusese scurtat și strâmtat; dar fusese oare chiar atât de strâmt? Am ridicat rulourile și am privit din nou picturile. Linia dintre picioarele ei dispăruse și forma sânilor abia se ghicea.

— E prea frig ca să te duci în rochie de vară, spuse Gerda.

— Nu-i nevoie să-ți pui o rochie de vară. Dar poate mai încolo o să fie mai cald.

— N-am să mai fiu aici, reluă Gerda.

Se așează pe unul din scaunele de lângă masa de perete și scoase un pachet de țigări Stuyvesant. I-am oferit un foc.

— Mulțumesc, spuse ea. Sunteți foarte bun. Când mă întorc acasă nu mai fumez. Tatălui meu nu-i place.

Nu purta ciorapi; picioarele îi străluciră când le încrucișă, de parc-ar fi fost acoperite cu paiete, ca ale dansatoarelor de la cabaret.

— Cred că tatăl dumitale are dreptate, am spus.

— Dumneavoastră semănați cu tata, domnule Lampton. Tata e un om foarte bun. Sunt foarte fericită aici.

— Atunci de ce vrei să pleci?

— Tatăl meu nu se simte bine.

— Îmi pare rău, am spus.

— Da, și trebuie să plec foarte curând. Săptămâna viitoare, cel târziu...

— O să ne pară rău, Gerda. Copilul are să-ți simtă lipsa.

— Nu. Clătină din cap. Copiilor le pasă numai de mama și de tatăl lor. E normal. Iar Barbara e fata lui tăticu, nu-i așa?

— Da, uneori așa se-ntâmplă, am încuviințat.

— Așa-i și cu mine, deși o iubesc și pe mama.

Își mișcă piciorul și paietele dispărură. Acum picioarele ei nu mai erau simple obiecte de privit, ci obiecte de atins, de mângâiat foarte ușor, să simți fiecare firișor de păr. Mi-am luat ochii cu greu; ochii de pe picioarele ei; era bine că pleca.

— I-ai spus doamnei Lampton, Gerda?

— Abia acum m-am hotărât. Și v-am spus întâi dumneavoastră, nu sunteți dumneavoastră bărbatul? Așa se cade.

Mi-am adus aminte de Maria care-mi cedase la Berlin pentru un pachet de țigări. Alea erau țigări Woodbines; ca și când acum asta ar mai avea vreo însemnătate. Arăta ca Gerda, deși era tot atât de brunetă pe cât de blondă e Gerda și tot atât de slabă pe cât de durdulie este Gerda. Și ce fată supusă — dumneavoastră sunteți bărbatul, nu? — singura ei grijă era să facă bărbatul fericit. Scopul lui Susan părea să fie tocmai contrariul: nu mi-aș fi închipuit niciodată că poate să fie atât de afurisită. Și-i dădusem mult mai mult decât un pachet de douăzeci de țigări Woodbines. Deși casa era a ei, Brown nu-i dăduse nici un fel de rentă. Trăiam din venitul meu până la ultimul ban. În ziua aceea primisem o notă de la Mandley, cel mai scump magazin din Leddersford; pusesem nota în buzunar, nedeschisă, pentru că nu îndrăzneam să mă uit la ea. Eu trebuia să fiu afurisit azi, nu Susan.

— Păreți supărat, spuse Gerda.

— Mă gândeam că doamna Lampton n-o să se bucure auzind vestea asta.

— Aveți o casă mică, spuse ea. Și Harry e plecat mereu la școală.

Mi s-a părut că în vocea ei disting o notă de dispreț.

— Totuși, Gerda, ești de mare ajutor. Doamna Lampton va fi foarte mult legată de casă acum.

Gerda ridică din umeri.

— Toate femeile căsătorite sunt legate de casă. De asta nu mă mărit eu și n-am să mă mărit încă mult timp. Chicoti.

Bucătăria începea să devină mai prietenoasă, ca și când înăuntru ar fi trosnit un foc și grinzile de stejar ar fi fost pline de șunci afumate, ca și când ar fi fost altfel de bucătărie și altfel de casă.

— Mai bine să mă duc s-o anunț, am zis eu.

Gerda se încruntă.

— Domnule Lampton, semănați cu tatăl meu.

— Mi-ai mai spus, am observat.

— Nu, nu asta voiam să zic . . . Și roși.

— N-are de ce să-ți fie teamă, curaj!

— Vreau să spun că sunteți un bărbat bun. Sunteți foarte drăguț și foarte tandru. Sunteți un tată foarte bun și foarte generos. Și lucrați din greu și acum sunteți consilier, pentru că vreți să fiți serviabil, nu-i așa? Și copiii dumneavoastră sunt frumoși. Îmi placeți, domnule Lampton. Da, și . . . Tăcu o clipă. Nu știu cum să spun, murmură ea.

— Mi se pare că te exprimi foarte bine, am încurajat-o.

— Mulțumesc. Ceea ce trebuie să spun e că, pentru că îmi placeți . . . Tăcu din nou.

— Ce-i, Gerda?

Privi în jos spre fustă și și-o trase peste genunchi.

— Doar că îmi pare rău că plec înainte de a fi spus că trebuie să plec. Și că am fost fericită aici până — până când s-a îmbolnăvit tata. Înțelegeți?

— Nu te necăji, am spus eu.

Mă simțeam puțin încurcat, dar în același timp fericit. Cândva Barbara va avea și ea douăzeci de ani; voi avea o copilă care-și va întrerupe șederea în străinătate ca să

mă îngrijească. Aș fi sărutat-o atunci pe Gerda dacă s-ar fi putut ca acest sărut să nu fie prost înțeles; am făcut un compromis, am zâmbit bătând-o ușor pe mână și m-am urcat la Susan.

Am aruncat o privire în odaia Barbarei. Dormea adânc, în brațe cu domnul Mupsy, jucăria pe care i-o adusesem de la Londra. Împinsese cu piciorul afară din pat sticla cu apă caldă, așa cum bănuisem; insistase să i-o punem numai pentru că avea forma unui purceluș — un purceluș albastru cu un dop pe cap — și purcelușul pleca uneori în călătorie cu ea. Își alesese singură tapetul — vapoare roz plutind pe o mare de un albastru pal cu delfini și cai de mare. Ea a vrut vapoare, nu zâne sau Mickey Mouse sau Little Noddy, iar pe tavan a vrut cer și stele. Așa încât tavanul era albastru închis cu stele argintii după care se călăuzeau vapoarele.

Se rostogolise prin somn spre marginea patului și murmură ceva ce n-am putut înțelege. Dar orice ar fi fost în mintea ei, nu era ură, teamă sau nefericire. Era prea plină de dragoste, nu lăsa nici un loc întunericului. Chiar de îndată ce s-a născut, îndepărtase negura; înainte cu cinci ani în căsnicia mea avusese loc o întunecare pe care atunci nu o puteam explica. Dar când s-a născut Barbara misterul a fost dezlegat. Nu era nevoie să fiu psihiatru ca să-mi explic accesele de plâns, stările proaste, atacurile pasionale cu zgârieturi și mușcături, lungile perioade de tăcere ursuză ale lui Susan. Și acum iar începeau. Soluția se afla în mâinile mele, dacă cuvântul mâini nu e un eufemism.

Am bătut la ușa dormitorului. N-am primit nici un răspuns. Am bătut iarăși.

— Ai să trezești copilul, spuse Susan. Intră, pentru numele lui Dumnezeu.

— Ești gata, dragă?

I-am sărutat umărul gol.

S-a tras la o parte.

— Te rog! a exclamat pe un ton sec.

— Iartă-mă, am spus. Soțul tău îți cere umil iertare că te-a sărutat.

Nu părea că ascultă.

— Ah, fir-ar a naibii! strigă. Nu pot să fac nimic cu asta. Arunca jos peria de cap. Mă gândesc să nu mă duc.

Avea ochii încercănați și părul ei, de obicei negru-negru, cu reflexe albastre, părea șters, fără viață. Totuși rămânea cea mai frumoasă femeie de aici; înfățișarea ei bolnăvicioasă o făcea mai atrăgătoare, îi săpa puțin obrajii bucălați, înăsprindu-i trăsăturile.

Ar fi o rușine să nu mergem acum, am spus. Nu avem prea des ocazia să ieșim împreună.

— Acum ai descoperit asta? Aprinse o țigară. Am observat că scrumiera de pe toaletă era plină. De curând trecuse la țigări turcești; dormitorul era îmbâcsit de mirosul lor greu.

— Fumezi prea mult, am spus.

— Vezi-ți de treabă.

— Păi asta-i treaba mea. Îmi trecu un gând prin minte. Sper că nu fumezi în pat când nu sunt eu aici.

Fusese obișnuită întotdeauna ca servitorii să culeagă lucrurile de pe urma ei, să curețe unde lăsase murdar, să golească scrumierele, să închidă luminile și robinetele de gaz; simțeam parcă un miros de așternut ars, auzeam un copil țipând, vedeam un trup micuț carbonizat. Dintr-o dată o uram pe Susan.

— Nu-ți dai seama ce ușor se poate întâmpla, am spus. Barbara . . .

Se întoarse, îmi aruncă o privire.

— Taci din gură, spuse. Sau nu mai merg.

— Cum vrei, am spus. Era numai de dragul tău.

— Numai de dragul meu! Știi câte seri ai fost acasă săptămâna asta? Nici una. Noapte de noapte lipsești. Ședințele de consiliu, întruniri de partid, la Thespieni — vii acasă, mănânci, îi spui noapte bună Barbarei și pe urmă pleci. De ce te mai obosești să vii acasă?

Începu iar să-și perie părul cu atâta furie, că nu m-aș fi mirat să văd țâșnind scântei din el.

— Las-o baltă, am spus. Fii mai înțelegătoare. Trebuie să fac toate astea. Hai să nu ne mai certăm.

— Nu, nu trebuie să ne certăm. Trebuie să facem ce vrei tu. Tatăl meu contează pentru tine mai mult decât contez eu. Chiar și George Aisgill contează mai mult decât mine. Și decât copiii. Da, George Aisgill contează chiar mai mult decât fiica ta pe care pretinzi că o iubești atât de mult. Ce, crezi c-am uitat?

— O, Doamne! am făcut. Asta a fost acum o lună!

— Te întorci după două zile de la Londra, o călătorie pe care ai spus că ai făcut-o cu cea mai mare neplăcere, o călătorie obositoare, îngrozitoare, plicticoasă. Orice bărbat normal dorește să vină direct acasă la nevasta și copiii lui! Numai tu, nu. Tata te ia la club și tu, sigur, atâta aștepți, te duci numaidecât, deși spui că ești obosit. Și asta n-ajunge? Nici după aia nu vii acasă, ți se pare prea devreme și te duci acasă la George Aisgill și stai și bei cu el până la miezul nopții.

— Uite ce, iar vrei s-o luăm de la capăt? Am spus că regret...

— Tocmai la George Aisgill ți-ai găsit să te duci! N-ai vorbit cu el zece ani, și acum ce ți-a venit? Despre ce vorbiți? Despre Alice, nu-i așa?

Mi-am întors ochii de la ea.

— E moartă, am spus, s-a terminat!

— Mă întreb dacă s-a terminat, replică pe un ton liniștit.

— Asta a fost înainte de a ne căsători și nu s-ar fi întâmplat dacă George s-ar fi purtat cum trebuie cu Alice. Eu eram tânăr și prost, iar Alice era cu zece ani mai mare... Glasul mi se frânse.

— Da, acum dă vina pe ea. Învinuiește-o că s-a omorât. Ai fi în stare s-o faci și p-asta!

Dintr-o dată mi-a venit s-o plesnesc.

— Taci! Tacă-ți gura aia afurisită! Ce naiba vrei să faci din mine, târfă nebună, unde vrei s-ajung?

O parte din furie se îndrepta acum asupra mea. O învinovățisem pe Alice jucând rolul unui tânăr inocent sedus de o femeie mai în vârstă. Mai bine ar fi fost dacă n-aș fi încercat să mă justific; așa, o trădam pe Alice.

Susan râse. Nu era un râs sincer, era un râs forțat, rău, încărcat de dispreț.

— Te doare, nu-i așa? Nu-ți convine să te gândești la asta, nu, Joe?

M-am așezat pe pat. Dacă Susan n-ar fi aici, mă gândeam, acum m-aș culca și aș dormi. Aș privi mai întâi tapetul roz, gri și tencuiala strălucitor de albă și nu m-aș mai gândi la nimic. Am închis ochii.

— Joe, mă auzi?

— Nu, am spus. Nu mai aud nimic. M-am ridicat. Trebuie să beau ceva.

— Pleci, cum, iar pleci?

— Nu știu ce vrei să spui.

— Totdeauna pleci. Nu te gândești la mine. Tu nu te gândești la nimeni.

Deschise o sticlă de parfum. Era unul pe care nu-l folosise înainte, greoi și puțin cam dulceag, un parfum de coafeză. Deodată, poate și din pricina parfumului, am văzut-o sub altă înfățișare, ca pe o femeie atrăgătoare, în slip negru, o străină dezbrăcată.

— Sunt obosit, am spus. Am luat sticla de parfum. E ceva nou.

Îmi smulse sticla.

— M-am gândit să-l încerc.

— Foarte bine, am spus. O viață are omul. M-am uitat peste umărul ei. Ce sâni frumoși ai tu, am spus. De ce nu mergi la dans așa?

Își acoperi sânii cu mâinile.

— Nu te zgâi. Du-te și adu-mi ceva de băut. Un Martini sec.

— Am să-i spun vermut ginului, am zis.

— Acum ești iar Joe al meu. Își puse o picătură de parfum după ureche. Îmi pare rău că sunt atât de nervoasă.

— Să uităm, am spus. Viața-i prea scurtă.

— Sunt o târfă posesivă și geloasă, repetă ea. Mirosi parfumul apoi puse la loc dopul. Într-adevăr e cam tare, zise.

Mi-am scos portofelul.

— Cinci lire pentru toată noaptea, suficient domnișoară?

— Stricatule! exclamă.

Am sărutat-o pe obraz; expresia ei de școlăriță, pe care nu i-o mai văzusem de mult, mă înduioșă brusc și m-am simțit ca un unchi.

— Am să încep să mă neliniștesc când n-ai să mai fii geloasă și posesivă.

— O să se întâmple într-o zi și asta. Îmi dădu un ghiont ușor. Acum hai, du-te și prepară-mi un Martini, sclavule.

. . . . . .

Mi-am preparat și mie unul în timp ce o așteptam.

Cearta se terminase, trecuse aproape tot atât de repede cum începuse; aerul se limpezise. Dar aveau să mai urmeze alte furtuni. Și într-una din zile n-aș mai fi fost

în stare să stăpânesc furtuna. Într-una din zile Susan va spune un lucru la care nu voi putea răspunde altfel decât părăsind-o.

Gerda cânta în bucătărie. Era un cântec german; ceva cu un vas al morții. Melodia avea o violență stranie, aspră, era mai mult durere decât muzică, o durere răgușit de adevărată; și vasul acela al morții — pe cât înțelegeam eu nemțește, urma să vină curând să îmbarce o mulțime de oameni. Ei nu așteptau vasul morții, dar vasul morții se îndrepta spre ei, venea să-i ia . . .

Am lăsat jos paharul gol și m-am îndreptat spre canapea. Stând acolo ghemuit, cu o pernă sub cap, am avut, un timp, ilúzia fericirii. Incercam să mă conving că nu eram obosit; un moment lăsasem deoparte toate necazurile.

Pe măsuța de scris, într-un vas de alamă, era un buchet de flori albe cu păstăile pline de semințe, ovale albe, străzevii în lumina amurgului. Le culesesem cu Barbara după-amiază; ea le zicea „flori de hârtie". Îi oferisem nume mai frumoase: flori de mătase, floarea banului, floarea lunii — dar ea le zicea flori de hârtie, i se păreau prea elegante, prea netede, ca să fie adevărate.

Și iarăși am simțit pe umeri povara necazurilor: în odaie nu mai era liniște. M-am ridicat și mi-am scotocit buzunarele, să găsesc o țigară. Nu mai aveam. M-am dus la cutia de argint de pe măsuța de servit cafea. Susan o umplea când își aducea aminte; mi s-a părut că o văzusem deschizând-o în ziua aceea. Partea din stânga era plină; acolo își punea totdeauna rezerva de țigări turcești. Partea mea, din dreapta, era goală.

Mi-am spus că nu are nici o importanță. Nu are nici o importanță. Am să-mi cumpăr țigări în drum spre Alexandra Hall. Nu simțeam o nevoie absolută; dar dacă n-ar fi fost nici un fel de țigări acolo, nu mi-ar fi păsat. Am trântit capacul cutiei și m-am dus la bar.

CAPITOLUL VII

In Warley, invitațiile de duminică dimineață, „la un pahar de sherry", făcute de socru-meu erau ceva sacru. Organiza cam zece de astfel de întâlniri pe an, de obi-

cei în prima duminică a lunii; numărul invitațiilor pe care le primeai era un indiciu destul de clar asupra poziției sociale pe care o aveai în Warley sau asupra relațiilor tale cu familia Brown, ceea ce de fapt era unul și același lucru. În felul acesta socru-meu scăpa ieftin de obligațiile lui sociale și în același timp supunea orașul unui discret proces de selectare; dacă te poftea duminică dimineața „la un pahar de sherry", nu însemna că vei fi neapărat invitat și la cină, dar dacă nu te chema la el duminică dimineața, însemna că nici nu existai în ochii familiei Brown.

Făcând parte din familie, Susan și cu mine aveam invitație permanentă, pe care știam că nu puteam s-o refuz. În acea dimineață de duminică însă, aș fi preferat să beau o halbă de Clarendon. Din imprudență, îi spusesem asta lui Susan, plecând din St. Alfred.

— Îmi pare rău că ai asemenea chefuri, spuse ea.

Incetinicam, ca să iau curba spre St. Clair Road.

— N-are de ce să-ți pară rău, am răspuns. Am spus și cu așa, într-o doară . . .

— Într-o doară, dar nu fără o anumită intenție, a răspuns ea. Mergi cu mine în vizită la tata, dar ai prefera să te duci singur să bei bere . . .

— N-am zis asta.

— N-ai zis, dar nu-ți place să mă iei la Clarendon.

— N-ai spus niciodată că ai vrea să mergi.

— Tu vrei să nu merg, nu eu . . . De ce nu mă lași pe mine la tata? Lasă-mă și pe urmă du-te în oraș, că te așteaptă prietenii tăi de chef, irezistibilii tăi prieteni. Toți afurisiții tăi de alegători. Toți admiratorii tăi. Am să-i spun tatei că n-ai venit și am să-l întreb de ce n-ai putut să vii.

— Spune-i mai bine să crape!

— Drăguț din partea ta, făcu ea. Totdeauna vorbești așa de elegant?

— Îmi pare rău, am spus. Hai să uităm.

Susan nu răspunse; când am privit-o am văzut spre surprinderea mea că plângea. Am întors spre dreapta și apoi am oprit mașina la Royden Lane, un drum îngust și pietros pentru căruțe, la sud de Polar Road.

— Ce s-a întâmplat, draga mea?

— Nimic.

I-am dat batista.

— Trebuie să fie ceva. Nu te simți bine?

— Nu, n-am nimic.

Am cuprins-o pe după umeri.

— Ai o rochie atât de frumoasă, și plângi, se poate?

— Nu sunt o soție bună. Te-ai descurca mai bine fără mine.

— Taci, fetițo. I-am luat batista din mână și i-am șters ușor ochii. Să stăm aici, să fumăm o țigară, uite ce frumos e. N-avem de ce să ne grăbim.

— Da, e un loc liniștit, încuviință ea.

Am privit întinderea mare, înverzită, presărată cu stânci din spatele zidului de piatră care urcă pieptiș spre platoul Warley. În spatele și în stânga noastră câmpia se desfășura luxuriantă — parcă platoul ar fi întins o limbă mare și aspră. În mașină era foarte cald; am lăsat jos fereastra.

M-am strâns mai aproape de Susan și i-am pus mâna pe genunchi. Cu o seară înainte băuserăm amândoi ceva mai mult decât de obicei și adormiserăm numaidecât. Iar azi dimineață îi spusesem în sfârșit că Gerda ne părăsește; atunci începuse harța, harța conjugală, sâcâitoare. Dar acum nu simțeam că sunt căsătorit; acum eram un bărbat și o fată într-un Zephyr alb pe o șosea singuratică.

— Ce-ar fi să ne plimbăm un pic? am spus.

— Cu tocurile astea cui, în picioare?

I-am descheiat nasturele de sus al rochiei. Mi-a dat peste mână și a încheiat nasturele.

— Nu. Aici, nu, spuse fără mânie.

— E rochia ta, am spus.

— E o rochie pretențioasă.

— Virginală. Închisă bine la gât și atât de albă, orbitor de albă. Mi-am apropiat nasul de mâneca ei. E și scrobită, foarte ațâțătoare. Parcă aș viola o călugăriță.

— Nu fi nerușinat, murmură ea. Scoase cutia cu țigări. Te rog, dă-mi un foc.

Când se aplecă spre mine, geanta deschisă îi căzu pe jos. Am simțit deodată un miros greu, înăbușitor; se vărsase o sticluță de parfum. Am ridicat-o și i-am pus la loc dopul.

— Ți-ai schimbat parfumul, draga mea! am spus. A mai rămas ceva. Am tras aer în piept. Uf, mașina o să pută acum ca un bordel.

Privind sticluța, începu iar să plângă.

— Nu plânge, am spus, de ce plângi? Am să-ți cumpăr alta.

— Nu-mi place parfumul ăsta. E oribil. Nu mai vreau. Mi-am aprins țigara.

— Atunci aruncă-l o dată!

— Nu, ar fi o risipă.

Plângând încă, își puse parfum după ureche. Am pufnit în râs; niciodată nu mi se păruse atât de ilogică, atât de feminină, sau, ca să spun totul într-un cuvânt, adorabilă, ca în dimineața aceea frumoasă de iunie. Am sărutat-o.

— Pudrează-te și gata, plecăm, am spus. E caraghios, dar uneori parcă n-ai fi nevasta mea.

— Cum adică?

Spre mirarea mea am constatat că se supărase.

— Era un compliment.

Scoase pudriera.

— Curios compliment, făcu ea. Ai un fel de a vorbi foarte bizar . . .

Am încercat s-o trag mai aproape de mine, dar ea se feri.

— Să nu ne vadă cineva . . .

— Ce, nu suntem soț și soție?

— Parcă adineauri ziceai că nu, nu ziceai tu așa?

— Ei, ziceam și eu! Parcă asta are vreo importanță.

Își scutură un fir pe praf de pe rochie.

— Adevărat, aprobă ea. N-are nici o importanță.

Continua să se pudreze. Acum priveam o mască socială, o față care mergea la biserică, la o serată, la un pahar de sherry; era imposibil să crezi că în ochii aceia mari cafenii străluciseră vreodată boabe de lacrimi.

După ce termină cu pudratul, scoase sticluța de parfum. O ținu în lumină; mai rămăsese un pic. Se întoarse și trăgând de gulerul rochiei își turnă în sân parfumul. Am privit-o fără dragoste; fără nici un motiv se îndepărtase de mine. Trupul ei era tot alături, la fel cum afară continua să existe cerul albastru fără nori. Dar ea, acum, ca și cerul îmi era complet străină.

N-a vorbit până am ajuns în Poplar Road. Fără să mai privească, spuse:

— Te rog de astă dată *să circuli.*

— Ce dracu vrei să spui?

— Te rog să nu stai tot timpul cu tata să discuți afaceri. Sau să încremenești lângă tipa aia, cum îi zice ... Haxey.

— Hauxley, am spus. Dar ea parcă n-a fost invitată?

— Dacă ar fi fost, ai fi zburat s-o vezi, nu-i așa?

— Ah, Dumnezeule, o singură dată m-am văzut cu ea. O singură dată, și numai două minute.

— Ai fi vrut să rămâi cu ea mai mult, nu? Lasă că te-am văzut eu cum te holbai la ea în biserică — aveai o mutră atât de bleagă și visătoare. Și ea a văzut. Nu-i proastă, să știi, nu-i proastă de loc.

— Habar n-are de mine, am spus.

— Nici Eva Storr, nu? Ultima dată de ea te-ai ținut. Și înaintea ei de Jean Velfrey. Când nu stai de vorbă cu tata, totdeauna faci curte câte unei femei.

— N-am să vorbesc în viața mea cu nici o femeie. Sau cu taică-tău. Nici un cuvințel.

Susan mormăi ceva, dar nu mai auzii ce; intrasem pe aleea casei lui Brown și eram atent la cotitură — intrarea era atât de îngustă, încât trebuia să iau colțul pe dedeparte ca să nu zgâriu aripa mașinii. Era singurul loc unde socru-meu făcuse economie. Casa lui era cea mai mare de pe Poplar Road — cu alte cuvinte din Warley, exceptând palatul Wales și palatul Sindram. Dar terenurile palatului Wales și ale palatului Sindram, deși destul de mari, după standardurile normale, nu făceau, laolaltă, ca întindere, cât cel al lui Brown. Constructorii lor folosiseră doar gresia; Brown numai piatră de Bolton Woods, din cea mai bună.

Am parcat mașina lângă intrarea principală, chiar în spatele unui Vauxhall Wyvern prăfuit, pe care l-am recunoscut îndată — era al lui Mark. Ajutând-o pe Susan să coboare din mașină, am murmurat:

— Doamne, Mark ăsta nu și-a mai spălat rabla de un secol.

Susan trase cu putere aer în piept, apoi zise:

— Și mai slăbește-l odată pe bietul Mark cu glumele astea tâmpite. Și încearcă și tu să fii mai drăguț cu Sybil.

— Da, dragă. Iartă-mă, dragă. Cum zic tu, dragă, am spus parodiind blândețea.

Am apăsat pe butonul soneriei. Harriet, comoara familiei Brown, ne deschise. Ca de obicei pe Susan o salută mult mai călduros decât pe mine. Lucra la familia

Brown de douăzeci de ani și era creația lor, la fel ca și casa. Îmi plăcea cum arăta casa, chiar dacă unele persoane, ca de pildă Larry Silvington, spuneau că e un *Winbledon iacobit*. Îmi plăcea să-i pipăi zidurile și totdeauna înainte de a intra, mângâiam într-ascuns ornamentațiile de piatră. Pe Harriet nu puteam s-o sufăr fiindcă, deși nu număra mai mult de patruzeci de ani, avea o față curios de zbârcită. Fața ei nu-mi zâmbea niciodată; dacă ar fi încercat vreodată să-mi surâdă — așa îmi închipuiam — zâmbetul ar fi fost mai curând un rictus batjocoritor. Doamna Brown spunea adesea că Harriet era cu adevărat snoabă, cu ideile ei despre manierele unui gentleman.

Salonul mirosea a flori și a fum de țigară. Nu-și schimbase înfățișarea de când îl văzusem întâia oară cu zece ani în urmă. Familia Brown cumpăra numai lucruri trainice. Doamna Brown avea gust, sau cel puțin vorbea adesea despre „bunul gust“ și era un client obișnuit al licitațiilor și al magazinelor de antichități; dar nici una dintre achizițiile ei nu-și făcea simțită prezența. Nu observai nici canapeaua Hepplewhite, nici bufetul Sheraton, ci doar grosimea covorului verde închis, adâncimea fotoliilor, mulțimea florilor și a cutiilor de argint, a cupelor și statuetelor; iar când priveai pereții, nu remarcai cele două etajere atârnate datând din secolul al XVIII-lea, sau colecția, foarte nostimă de altfel, de reproduceri sportive, singurul lucru salvat din averea familiei St. Clair, ci doar tapetul greu, în relief. Mă gândeam — poate pentru a șaptesprezecea oară — că salonul ăsta ar fi putut să fie al unui om politic; ar fi fost un minunat hol de hotel sau camera de primire a unui primar.

Rose, „comoara cea nouă“, se apropie de mine cu o tavă cu băuturi. Nu-mi displăcea chiar atât de mult ca Harriet, dar era în serviciul familiei Brown numai de zece ani. Curând avea să se dea și ea pe brazdă. În dimineața aceea mi se părea că-mi urmărește mișcările cu o deosebită luare-aminte. Mi-am luat ochii de la Norah, pe care tocmai o zărisem în celălalt colț al încăperii și am întrebat-o pe Rose ce face nepoată-sa. Zâmbi și fața ei roșie, pătrată, se făcu o clipă aproape drăguță.

— E mare acum, mulțumesc, domnule.

Doamna Brown îi spusese odată lui Susan că nepoata în chestiune era de fapt fiica lui Rose. Cățeaua bătrână

avea și ea părțile ei bune. Dar asta nu mă făcea să-mi placă mai mult.

M-am uitat în jur; Susan conversa însufleţită cu Mark și Sybil. M-am îndreptat spre Norah. Doamna Brown, adâncită într-o discuţie cu canonicul Tintman, nici nu mă luă în seamă.

Norah era singură. Nu părea supărată că nimeni nu-i dă atenţie și nici nu încerca să ascundă acest lucru inspectând tablourile, mobila sau antichităţile; se simţea bine așa, nu fugea de oameni, dar nici nu alerga după ei.

— Iar ne întâlnim, am spus. Pot să vă ofer ceva?

— Nu, mulţumesc. Am văzut că pe măsuţa de lângă ea avea un pahar plin cu sherry.

— Asta e deci prima dumitale vizită. Spre mirarea mea, nu găseam ce să-i spun.

— Oarecum, spuse ea. Într-adevăr, e impresionant.

— Zece dormitoare, am spus. Patru băi. Un teren de tenis, un bazin de înot, patru acri de teren . . .

— Patru acri? întrebă, neîncrezătoare.

— Nouăsprezece mii trei sute șaizeci iarzi pătraţi.

I-am pus ușor mâna pe braţ; sub mătasea subţire a rochiei, i-am simţit carnea moale și caldă. Nu-și luă braţul, dar buzele i se îndepărtară ușor. Am privit-o: asta n-aveam s-o uit. Mintea mea era plină de lucruri de care nu voiam să-mi amintesc; acum era ceva de care doream să-mi amintesc, până și de nasturii rochiei, niște nasturi de sticlă dantelată.

— Nu mă pricep la treburile astea, mărturisi ea. Mi-e teamă că ziaristica nu mi se potrivește.

— Sunt sigur că nu-i adevărat, am spus. Profesia dumitale îmi place și ţi se potrivește . . .

Purta o rochie cu mâneci scurte; doream să-mi las mâna mai jos, să-i ating pielea. Avea braţe frumoase, nu grase sau prea muşchiuloase — braţe puternice, rotunde. M-am întors spre fereastră, continuând să-mi ţin mâna pe braţul ei; ar fi putut ușor să se descotorosească de mâna mea, dar nu schiţă nici o mișcare.

— Privește, am spus, ce vezi nu e decât a șasea parte din terenuri.

— Mie mi-ar ajunge trandafirii, spuse ea.

Am luat mâna de pe braţul ei; eram împreună de câteva minute numai și în cameră se mai aflau și alţii. Îi cunoșteam pe toţi și toţi erau indiscreţi; iar Larry Sil-

vington, care avea limba cea mai ascuțită, tocmai se apropia de noi.

Strălucea tot în costumul lui albastru deschis de mătase italiană, cu o cravată roz pictată de mână. De necrezut, dar Larry era specialist în lânuri; venise la Warley cu vreo zece ani în urmă și acum se pripășise pe aici. Era o gură-spartă și un zurbagiu, holteiul, cum spunea lumea, dar un holtei turbat, holteiul clasic, convins. Toată lumea îl simpatiza; fără a fi prea chefliu, el era totuși sufletul petrecerilor. Până și doamna Brown îl socotea fermecător; își spunea, cred, că primind în casă o ființă atât de extravagantă dădea dovadă că e *o femeie de lume*, ceea ce, ocazional, îi producea bucurie ușurându-i totodată rolul ei principal de amfitrioană.

Larry o prinse pe Norah de braț.

— Admiri trandafirii, dragă? Pot să-ți fac o clasificare. Pe arcadă, uite, sunt *Albertine* și *Crimson Conquest;* cei galbeni sunt *Aur Sutter.* Aceia roșii-roșii sunt favoriții mei. *Doamna Henry Bowles.* Mă întreb cum o fi arătat respectiva doamnă.

— Ăia sunt roz, l-am corectat eu. Cei roșii sunt probabil *Montezuma.*

— Asta e un simplu amănunt, spuse el.

Mă privi cu atenție. Avea fața turtită, netedă, cu ochi verzi pe care pleoapele grele îi făceau oblici.

Nu era o față care să fi arătat vreodată tânără și nici nu avea să îmbătrânească. Își mută privirea spre Norah: mă întrebam ce legături crea închipuirea lui între mine și femeia de alături. Clătină din cap.

— Amănuntele sunt treaba lui Joe, Norah, spuse el. El e cu picioarele pe pământ, absolut pe pământ.

— Nu fi chiar atât de sigur de asta, spuse Norah. Îmi zâmbi.

Rochia pe care o purta avea culoarea ochilor ei, gri bătând în albastru, și era cu vreo doi centimetri mai scurtă decât rochiile celorlalte femei. Unii se rușinează să se deosebească de semenii lor, alții o fac dinadins, bucuroși; ei însă nu-i păsa. Era o femeie matură. De zece ani nu mai întâlnisem o femeie matură, de zece ani nu simțisem nevoia să fiu împreună cu o astfel de femeie. Și Alice, până și Alice, avea undeva o fisură — pierduse, cred, obișnuința fericirii. *Te-ar fi mâncat de viu;* ce alta ar fi putut face dacă flămânzise atâta vreme? Dar

și ea îmi dăduse ceva; mai mult decât îi dădusem eu. I-am zâmbit lui Norah; la fel s-ar întâmpla și cu ea, la fel s-ar întâmpla cu orice femeie matură. Chiar și acum simțeam că-i rămăsesem oarecum dator.

Susan avea o discuție aprinsă cu Mark și Sybil; până acum nu observasem nici o privire a ei aruncată în direcția mea; curând însă aveam să-i dau prilej pentru o nouă criză de furie.

— N-ai cunoscut-o încă pe soția mea, am spus.

— Fata aceea drăguță în rochiță albă, aruncă Larry. Stă de vorbă cu o matroană în roșu și cu un bărbat în bluză sport. Chicoti. Azi Sybil îl cam ține din scurt pe Mark, adăugă.

— Fii liniștit, am spus eu.

— Am să-ți spun ceva după ce pleacă.

— Nu vreau s-aud nimic, am răspuns bățos.

Larry chicoti iarăși.

— Multe nu vrei să auzi, tu Ochii-și-Urechile Lumii.

Nu era omul pe care să te superi, dar în clipa aceea abia m-am stăpânit să nu-l pocnesc. Nu voiam ca Norah să mă pună în aceeași categorie cu el, nu voiam ca Norah să mă vadă altfel decât matur. Apoi am remarcat că pe ea o amuza; nu era rece, era indulgentă, știa câte parale face Larry. El n-avea nimic rău; le oferea oamenilor bârfeli, așa cum le-ar fi oferit băutură, țigări, flori, ciocolată...

Spre surprinderea mea, Norah îl luă de braț.

— Îți place să le faci oamenilor mici plăceri, nu? . .

Am privit-o surprins; era gând în gând cu mine.

— Fac și eu ce pot spuse Larry.

Ne-am apropiat de Susan, Mark și Sybil; spre ușurarea mea, Susan părea atât de adâncită în conversație, încât nu cred să fi băgat de seamă că *nu circulasem.* Toate urmele scenei din mașină dispăruseră de pe fața ei, părea plină de veselie, o veselie pe care o risipea în jur cu nepăsare, cum ar azvârli o regină un pumn de bănuți de aur, cerșetorilor. Cerșetorii, fără îndoială, erau Mark și Sybil; Mark o privea ca și când numai prisosul ei de viață îl ținea în picioare; iar Sybil, îmbrăcată mai fistichiu ca oricând în rochia ei purpurie, o privea, nu atât cu invidie, cât cu un fel de dragoste lacomă.

Pe obraz, sub stratul gros de pudră, se deslușeau pete vinete. Susan și cu mine, deci, nu fuseserăm singurii care avuseseră o scenă în dimineața aceea. Probabil că Sybil aflase vreuna din isprăvile lui Mark, cum se întâmla întotdeauna. Normal ar fi trebuit să iau partea unuia dintre ei. Să mă bucur de înfrângerea unuia sau a altuia; așa merita — să zicem — Sybil, care nu-i dădea lui Mark ce voia; sau așa merita Mark care sucea capul unor fetișcane proaste, de fiece dată mai mici și mai prostuțe.

În dimineața asta însă, îmi părea rău de amândoi. Era un sentiment ciudat, neobișnuit. Un sentiment cu care n-ar fi prea ușor să trăiești. Am recomandat-o pe Norah; enunțarea plată, formală, a numelui, repetarea întrebării de politețe la care nu există alt răspuns decât repetarea întrebării, mi se păreau mai ireale decât de obicei. Când firesc ar fi fost să le aduc la cunoștință că de față se afla, prezentă, în sfârșit, o ființă matură; era, cred singurul fapt vrednic de anunțat.

Doamna Brown sporovăia cu canonicul Tintman. Poate că și ea fusese cândva frumoasă, poate că avusese chiar trăsături mai delicate decât Susan; dar toți acești ani în care jucase rolul de Stăpână-a-Casei îi subțiaseră buzele și-i uscaseră carnea pe oase. Canonicul Tintman vorbea ceva despre o cauză dreaptă și despre ce-nseamnă „să fii un exemplu".

— Înțeleg foarte bine, spunea soacră-mea. Dar el nu poate mai mult, nu e întreprinzător... Mă privi gânditoare.

Nu era prea greu pentru inventivitatea mea să reconstitui întreaga conversație sau să ghicesc ce-avea să-mi ceară. Acum eram consilier și era bine să ai consilieri în fel de fel de comitete. În curând va trebui să mă îndrept spre ei și amândoi îmi vor cere să intru în cine știe ce comitet și eu, nu-i așa? va trebui să primesc. Ea va folosi o singură dată, cu mare efort, numele meu de botez și va continua, stăruitor, să-mi aducă aminte ce origine am eu și unde-mi sunt adevăratele interese. Era greu să n-o urăști; ascultând-o însă pe Norah care-i vorbea lui Susan despre trandafiri, ura mă părăsi. Doamna Brown era un copil; și pe copii nu-i pot urî.

— Eu ador trandafirii, exclamă Susan. De ce n-avem mai mulți în grădină, Joe?

— Nu-s ușor de cultivat, am răspuns.

— Prostii, interveni Mark. Trandafirii sunt foarte rezistenți.

— Cred că sunt, am spus.

Cuvintele acestea însă, nu însemnau nimic, nici un cuvânt pe care l-aș fi folosit n-ar fi avut vreo importanță; important era doar faptul că nu poți urî un copil. Și aici toți erau copii, până și Brown, care exagera proporțiile grevei autobuzelor, stând de vorbă cu Julian Farney, directorul școlii de la St. Alfred.

— Este o meserie grea, de mare răspundere, spunea Julian. Eu, personal, nu m-aș încumeta să conduc un autobuz, zău . . .

Râse nervos. Părea mai slab și mai palid ca de obicei pe lângă socru-meu care strălucea în costumul lui nou cu carouri mari, cu o garoafă roz la butonieră.

— Și eu am o meserie plină de răspundere, zise Brown. Și n-am să fac niciodată grevă. N-am să cer dublarea plății și nici pauze pentru micul dejun, marele dejun, pauze, mereu pauze . . .

Pălăvrăgea ca un copil, cu un pahar de lapte într-o mână și în cealaltă cu un trabuc; m-am apropiat puțin de Norah, așa încât umerii noștri să se poată atinge măcar. Voiam să-i spun ce simțeam, la iuțeală și concis ca-n piesele acelea în care, în zece secunde, eroul este informat în șoaptă că, *de fapt*, contesa este strănepoata nelegitimă a mareșalului, că plutonul de execuție folosește gloanțe oarbe, că planurile arse erau simple coli de hârtie nescrise și că fiica contesei care, în realitate, este agenta serviciului de spionaj englez, va aștepta cu persoanele *reale* la asfințit în fața porții de răsărit a castelului Crapaud . . . Mă gândeam revoltat că trebuie să existe un mijloc să-mi comunic și eu tot atât de ușor mesajul; apoi cu o bucurie crescândă mi-am dat seama că nu era nevoie de cuvinte. Ea știa ce voiam și fără să-i spun.

Brown îmi făcu semn cu degetul.

— Vino aici, Joe, spuse el. Vino aici și lămurește-l pe Julian.

— Am să-ncerc, am spus.

E copil — mă gândeam — un biet copil. Iar la șaizeci de ani ești mai aproape de noapte decât oricând; cum de uitasem una ca asta?

CAPITOLUL VIII

Nu mă îndoiesc că Sybil se îmbăia tot atât de des ca oricare persoană din lumea noastră; nu pierdea niciodată prilejul să aducă vorba despre baia ei zilnică și totuși mereu mirosea a transpirație nespălată. Bătând-o pe umăr, mă trăsnise deodată un iz de năduşeală stătută.

— Nu mai plânge, draga mea, am spus. N-are nici un rost. Dar ce s-a întâmplat în fond?

— Nu pot să-ţi spun, bolborosi. E prea de tot, prea mult ca să mai pot răbda.

— Bine, atunci nu insist, am spus.

M-am dus la bar și mi-am turnat un whisky în care am pus și o țâșnitură de sifon. Era a doua oară în săptămâna aceea când o vedeam, la noi, pe Sybil plângând. Întrebarea mea fusese o pură formalitate. Știam foarte bine de ce plângea; aflase că Mark avusese o legătură cu Lucy Harbutt. „Vacă bătrână, tâmpită și împuțită — îmi ziceam — ai venit să-mi strici aerul!“

— Vai ce proastă am fost, se văita ea. Ce proastă și ce oarbă! Cum or mai fi râs de mine, de o sărmană oarbă proastă!

Fraza aceasta o rosti cu o satisfacție grotescă.

— Mai bine-ai bea ceva, i-am propus.

— Voi bărbaţii luaţi uşor lucrurile. Bea, fumează, uite niște flori, cumpără-ţi o pălărioară... Râse. Nu sunt un copil, Joe, sunt femeie în toată firea. O femeie jignită, da, umilită, care nu mai poate îndura atâtea chinuri. De n-ar fi fost copiii, zău că de mult aș fi terminat cu toate.

Ciorapii îi atârnau pe picioare; mi-am întors scârbit ochii. Într-adevăr, nu-l puteam învinui pe Mark; Lucy Harbutt era o femeiuşcă, o cocotă de duzină, dar măcar avea ciorapii bine trași. N-aș fi avut nimic împotrivă s-o văd pe Lucy alături, în salonul nostru; era ea proastă, egoistă, aducea numai ruină și necazuri, dar măcar mirosea a câmp și a plăcere.

— Nu vorbi așa, am spus fără vlagă.

— Trebuie să mă gândesc la copii, spuse ea. Mititeii de ei, nu mă au decât pe mine.

Și pe Susan, m-am gândit cu tristețe; cine altcineva credeți că avea grijă de ei acum? Deodată în sufragerie se auzi un urlet; era Barbara.

— Dă-mi-o înapoi, obraznico, scârboaso și rea ce ești. Te bat — țipa — îți trag o palmă!

Apoi se auzi zgomotul unei perechi de palme. Urmă o liniște mormântală, apoi o hărmălaie de voci. Mă întrebam cine primise palmele; se părea — mă gândeam aprobator — că nu Barbara. Luni îmi spusese cu lacrimi în ochi că Helen îi luase maimuțoiul și Vivien pe „domnul Mupsy“ și că Linda nu se mai dădea jos de pe bicicleta ei; toate erau niște rele, niște obraznice și eu ar fi trebuit să le pun la punct.

— Bate-le, dă-le o palmă, îi recomandasem.

— Sunt mai mari decât mine, obiectase.

— Nu-i nimic, am spus. Dă tu întâi!

Amintindu-mi, am rânjit. Era fata mea — nu se lăsa călcată în picioare.

— Sărmanii mei copilași, se tânguia Sybil. Se pare că nu auzise larma din sufragerie. Mă tem că bănuieso ei ceva.

— Sunt prea mici, am spus eu.

— Linda are șapte ani. Gemenele — cinci. Vai, și în zilele noastre, copiii sunt teribil de precoci. Ai mei sunt teribil de inteligenți — o spun deși nu se cade. Și îmi surâse — un surâs insipid. Gemenele au un temperament . . . sunt la vârsta întrebărilor. Știi?

Mi-am mai turnat un whisky. Îmi venea să casc în fața ei — mi-ar fi făcut plăcere.

— Știu, am încuviințat. E foarte obositor.

— Da, mie-mi spui? Și totuși, Joe, ce satisfacție îți dau copiii! Linda . . . e meditativă. Nu vorbește mult, dar observă tot ce se-ntâmplă . . .

— Este foarte sensibilă, am spus. Cu Linda trebuie să te porți cu multă grijă.

Sybil îmi dădu pe loc replica.

— E teribil de sensibilă. Fiindcă e atât de dezvoltată pentru vârsta ei, lumea crede despre ea că e doar un băiețoi. Dar nu-i așa. Nu. Dădu încet din cap. Linda se gândește tot timpul, pas cu pas. Și după ce a chibzuit bine lucrurile, după ce a gândit problema *în întregime* — abia atunci enunță soluția. Gemenele, ce-i drept, sunt cam impulsive.

Monologul continua. Ascultam nepăsător, scoțând din când în când sunete nearticulate care nu mă angajau. Cel puțin nu se mai văicărea, nu-mi mai cerșea simpatie. Copiii despre care vorbea ea nu păreau să fie cei care făceau zarvă în sufragerie. Parcă urlau cu toții deodată. Harry le spunea Scandalagii-cu-fața-de-budincă; gândindu-mă bine acum, expresia mi se păru destul de potrivită. M-am uitat la ceas; peste o jumătate de oră trebuia să fiu la ședința Comitetului pentru sănătate. Dacă lucrurile mergeau așa, n-aveam să capăt nimic de mâncare.

Susan intră roșie la față, cu Barbara de mână. Barbara strângea la piept, cu mâna liberă, pe „domnul Mupsy", maimuțoiul care zâmbea cu gura până la urechi. Fața îi era mânjită cu sos de roșii.

— Te rog să vorbești cu fiica ta, spuse Susan. E un mic diavol.

— Te cred, am spus eu. Am auzit un vacarm, un început de conflict. Ce-a făcut?

— Le-a bătut pe Helen și pe Vivien. Iar pe Linda a trântit-o de pe scaun.

— Vino-ncoace, m-am adresat Barbarei. Acum, ascultă-mă. Ai fost rea. Helen, Vivien și Linda sunt musafirii tăi. Nu trebuie să te porți urât cu musafirii.

— Nu mi-ai zis tu să le bat? ripostă ea. Tu mi-ai zis să le bat...

— Nu, draga mea. Ți-am spus să nu fii prea blândă cu ele, atât...

Dar nu asta-i spusesem; trântisem o minciună. O minciună mică, totuși o minciună.

— Eu te iubesc, am spus. Măcar asta era adevărat. Așa că fii fată cuminte, pentru tăticul tău. Spune-le verișoarelor tale că-ți pare rău. Promiți? Pentru tăticu!

— Da, tăticule; zâmbetul îi pierise de pe față.

— Fugi și te joacă, răsfățata tatii.

— Ar fi timpul să facă baie, observă Susan.

— Ai dreptate, am spus.

Barbara începu să plângă; am îmbrățișat-o. Încercam s-o consolez, dar mi-am dat seama cu recunoștință, ca și altă dată, că eu eram consolatul; ea se ridica între mine și nedreptate. Eu mă agățam de ea și nu ea de mine. Eu mă agățam de fetița mea pentru că-mi era frică. De ce, nu știam. Am împins-o înainte ușurel

— Ești o fetiță, am spus. Să nu te mai prind că te porți urât cu prietenele tale.

Aprobă cu tărie, scuturând din cap și fugi afară.

— Un cuvânt să-i spună taică-su și face ce vrea, spuse Susan. Îl învârte pe deget și ea știe asta.

— Nu vorbi așa, spuse Sybil. Nu știi ce norocoasă ești. Mă privi cu un aer șăgalnic. Draga mea, aș face schimb de soți cu tine oricând. Joe trăiește pentru copii, pentru munca lui. Mark numai pentru plăceri. Pentru plăcerile lui josnice, sordide.

— Dai îmi închipui, spuse Susan.

— Nu, nu poți să-ți închipui. Bărbatul tău nu aleargă după orice fustă, Joe te iubește pe tine, iubește copiii, el a avut întotdeauna simțul răspunderii. Pe când Mark .. Mark *s-a mutat* toată viața. Dintr-un loc într-altul, din slujbă-n slujbă, din aventură în aventură — lui ce-i pasă? Ah, dacă ar fi vrut ar fi făcut și el ceva în viață — deștept e, are și farmec... Dar lui nu-i place să fie bătut la cap, asta-i. Așa că oamenii harnici dar nesărați, plicticoși i-o iau înainte. Ah, Doamne, de n-ar fi fost atât de deștept și de fermecător. Să fi fost și el un bărbat muncitor și chibzuit cum e Joe...

— Mersi, ești drăguță! i-am retezat-o. Se pare însă că nu mă auzise.

— Știi ce face astă-seară? Se duce la un concurs de tras la țintă, închipuiți-vă. Acum cred că a ajuns acasă, mi-a citit biletul, dar el habar n-are... O să mănânce pâine cu brânză, pe urmă o să se ducă la cârciumă să bea bere și să tragă mai departe la țintă cu Tom, cu Dick, cu Harry, cu dracu' cu lacu", toți se prăpădesc după el. Se simt onorați că au în mijlocul lor un asemenea *gentleman!* ...

Ultimul cuvânt îl pronunță cu același ton batjocoritor pe care l-aș fi folosit și eu.

— Nu fi atât de amărâtă și părtinitoare, draga mea, am spus. Mark nu e chiar așa de rău.

— Nu-l mai apăra, lasă că știu eu cum sânteți voi, corb la corb nu-și scoate ochii. Și eu, de câte ori nu i-am luat apărarea! Dar acum gata, s-a terminat. Am văzut ce-i poate pielea. Ah, Doamne, nu știu ce să mă mai fac... De astă dată glasul ei avu o notă cu adevărat tragică.

— Ar trebui să bei neapărat ceva, am spus.

— Aș vrea să uit, murmură ea. Să dorm, să dorm... sunt atât de obosită, am primit atâtea lovituri...

— Dacă vrei poți să rămâi la noi, propuse Susan. Harry e la școală, așa că o să punem patul de campanie...

Făcu la iuțeală și veselă planul, ca și cum eu atâta așteptam, să mă culc pe canapea și să împart casa cu Sybil și cu liota ei de Scandalagii-cu-față-de-budincă; ultima oară când îi propusesem să-l chemăm la noi pe unchiul Dick cu mătușa Emily să-și petreacă un *week-end*, Susan nu se arătase de loc bucuroasă, dimpotrivă...

— Nu te deranjează, nu-i așa, Joe?

— Vai, de loc! am protestat.

— Iar Gerda nu pleacă până vineri, așa că suntem destui ca să avem grijă de copii.

Am deschis cutia cu alune.

— Desigur, dragă. Mă bucur că pot fi de folos...

— Foarte bine, atunci. Totul s-a aranjat.

— Întreab-o însă mai întâi pe Sybil dacă vrea să rămână.

Sybil se codea.

— Drăguț din partea ta, Susan... Dar mai bine, nu. Vreau să judec lucrurile la rece, știi?...

Se ridică.

— Nu știu ce m-aș fi făcut fără voi în zilele astea. Să vă ajute Dumnezeu. Să aveți parte de fericire.

Și iar se puse pe plâns.

— Aș vrea să mor! strigă apoi. Ce n-aș da să mor!

Susan o îmbrățișă:

— Biata Sybil! Nu te necăji, dragă, las-că avem noi grijă de tine...

Am aruncat în gură câteva alune; acum era prea târziu ca să mai iau masa.

— Plec, i-am spus lui Susan. N-am să lipsesc mult.

Dădu din cap absentă. Era cu gândul la Sybil. Suferința ei zgomotoasă, dezagreabilă, umplea odaia; aveam impresia că se luase după mine, că se furișase aici în sufragerie, unde Gerda o dezbrăca pe Barbara.

— Unde sunt ceilalți copii? am întrebat-o pe Gerda.

— Sunt în grădina din fund! răspunse fata. Cred că plâng cu toții...

— Am bătut-o iar pe Linda, mă anunță Barbara

după ce-și trase bluza de pijama peste cap. A fugit. Și Vivien și Helen au fugit și ele, da, le-am gonit!

— Foarte urât din partea ta, am spus. Dar n-am putut să-mi stăpânesc un zâmbet. Barbara îmi surâse netemătoare; am apucat-o de mijloc și în timp ce se zbătea în brațele mele am ridicat-o sus de tot până-n tavan. Ești rea, am spus, ești foarte rea!

— Să-ți cânt un cântec! a strigat ea.

— Tăticu trebuie să plece acum, comoara mea.

„Strălucește soarele de vară,
Zboară fericirea, zboară . . .“

Se opri, încruntându-se.

— Cântă mai departe, am spus.

— Am să le bat dacă-mi iau maimuțoiul și pe „domnul Mupsy“ și bicicleta mea.

Am început să râd.

— Tu ești fata mea, am spus. Nimeni n-o să te calce în picioare.

Ochii ei mă priveau mirați.

— Ce-ai zis, tăticule?

Am sărutat-o.

— Nimic. Noi doi ne înțelegem — tu și cu mine.

Dădu din cap; odaia se făcuse parcă mai mare iar masa mai bogată. Dintr-o dată, deși eram flămând și necăjit, mi-a venit să plâng de fericire.

CAPITOLUL IX

Casa lui Mark mirosea întotdeauna a pește. Nu mirosul iute, vesel și cald al unui magazin de pește și cartofi prăjiți, nici mirosul aţâțător de vietăți marine comestibile — proaspăt și dulce. Era ca și când în fiece zi, la fiece masă, ar fi mâncat cod fiert. Nimeni în afară de mine — de mine și de Barbara, care o spusese cu glas tare — nu părea să fi observat asta. Adesea mă întrebam dacă era cu adevărat ceva material, sau dacă ceea ce eu credeam că era miros, nu era altceva decât duhul nefericirii.

În seara aceea mirosul acesta ar fi trebuit să dispară. Mark și Sybil se împăcaseră, urmau să înceapă o viață

nouă, de dragul copiilor. Masa ar fi fost o sărbătorire a împăcării, iar noi — după cuvintele cam jenante ale lui Sybil — trebuia să rupem împreună torta, cu dragoste și prietenie.

Așezându-ne în jurul mesei, am văzut-o ducându-și repede batista la ochi.

— Ce-i dragă, ce s-a întâmplat, dragă? a sărit Mark.

— Sunt atât de fericită! exclamă ea. Stăm acasă, în casa noastră și luăm masa cu prietenii noștri — zău, nici nu-mi vine a crede.

Ce puteai să mai zici? I-am trimis ceea ce speram să fie un zâmbet încurajator și am sorbit o lingură de supă. Supa era sleită și avea un gust ciudat, de nisip, — de nisip și de ceva ce aducea vag a grăsime de pasăre. Sybil mă bătu ușor pe mână.

— Iartă-mă, spuse ea. E ridicol că mă smiorcăi atâta, tocmai acum. Dar noi femeile plângem așa, din senin, știi? nu-i așa, Mark?

Mark încuviință pe loc. Ochii îi scăpărau; m-am întrebat dacă nu se fortificase cu ceva mai tare decât vinul de Xeres pe care îl beam.

— Voi sunteți mai delicate, vorbi el. Noi bărbații suntem făcuți mai din topor, nu-i așa, Joe?

— Tu să vorbești în numele tău! am încercat să glumesc.

Am mai sorbit o lingură de supă; era la fel ca prima.

— De-ați ști cât de recunoscătoare vă sunt — ție și lui Susan, oftă Sybil. De n-ați fi fost voi, nu ne-am fi aflat acum aici. Să vă ajute Dumnezeu, dragii mei.

— Pe Susan mai ales, strecură Mark.

— Să bem în sănătatea lor, adăugă Sybil.

Nu mai știa ce să facă de bucurie. Era în centrul scenei, cu toate reflectoarele îndreptate asupra ei. O clipă, văzându-i fericirea întipărită pe față, nu mi se mai păru de loc neplăcut că sufrageria era atât de strâmtă și de rece, că tapetul albastru deschis, perdelele verzi și covorul roșu nu se împăcau de loc între ele, că primul fel de mâncare era ceva necomestibil și că felurile următoare, probabil, aveau să fie și mai rele. Nu-mi mai păsa că rochia ei nouă era prea înzorzonată, prea plină de fanfrelușuri, iar culoarea — un roșu „sânge de bou“ trist, lugubru, părea anume aleasă ca să sublinieze apropierea de cei patruzeci și cinci de ani

pe care avea să-i împlinească, și faptul că fusese o femeie ce nu-și îngrijise niciodată tenul. Nu mă mai sinchiseam de toate acestea; își revenise la viață; biata, nesuferita, grasa Sybil se dezmorțise. Cea mai mare parte a oamenilor sunt loviți tot timpul, până și în somn îi fugăresc monștri, călăi, tigri și nimeni nu-i vede așa cum sunt în realitate. Iar eu, până atunci, n-o văzusem pe Sybil cum trebuia; parcă aș fi văzut-o mereu instalată pe scaunul unui dentist. Acum nu mai suferea, și credea că Mark avea să-și lase năravurile, că n-o s-o mai facă să sufere niciodată. Era fericită; scăpasem de povara, de plictiseala milei și, contrar tuturor așteptărilor, am descoperit că mă bucuram. Cotletele de vițel nu îndeajuns de fripte n-aveau nici un gust, mazărea era cleioasă, budinca înota într-un lichid dubios, vinul alb iugoslav fusese în așa hal de frapat că-ți îngheța dinții. Și totuși „bunătățile“ acestea le gustam exact ca Sybil: erau obiectele sărbătorii, simbolul împăcării.

Susan vorbise foarte puțin până atunci și abia se atinsese de mâncare. Dar și ea părea mișcată de duioșia clipei; de mult n-o mai văzusem strălucind de atâta drăgălășenie. Niciodată nu fusese mai tânără; rochia ei albă de organdi, în ciuda decolteului larg, avea un aer feciorelnic de primă comuniune. Cu un orgoliu posesiv mă gândeam că era imposibil de crezut că adusese pe lume doi copii; apoi, cu teamă aproape, mi-am dat seama ce era cu drăgălășenia aceasta a ei. Susan se maturiza, Susan era Mamă, Susan o ajutase pe Sybil, Susan îi înlesnise împăcarea cu Mark. Și deodată am simțit că respectul meu față de ea se preschimbă într-un fel de venerație; devenise o ființă mai bună decât și-ar fi îngăduit ea vreodată să fie, o ființă mult mai generoasă decât mine — și recunoscând acest lucru avui o ciudată senzație de ușurare.

Sybil suspină.

— Sunt foarte fericită că stau aici cu bărbatul meu și cu prietenii mei. Parc-aș fi trecut printr-o furtună groaznică, infernală. Tu n-ai impresia, dragul meu?

— Da, dragă, răspunse Mark. Este exact cum spui...

Amuzat, băgai de seamă că tocmai în clipa aceea se uita insistent la sânii lui Susan.

— Vai, să nu uit; avem niște porto, exclamă Sybil.

Dar să nu abuzăm! făcu — și ne amenință în glumă cu degetul.

— Nu, nici pomeneală, se grăbi Mark să răspundă. De fapt e un obicei stupid. Eu întotdeauna am fost împotriva beției, tu nu, Joe? și-mi făcu stângaci cu ochiul.

— Da, cum nu, bineînțeles . . .

— Așa ziceți voi. Lasă că vă cunosc eu . . .

Și iar ne amenință cu degetul. Se roșise la față beată nu era, dar se cherchelise puțin. M-am ridicat și i-am tras scaunul. O undă de parfum mă învălui. Era un parfum ușor de flori, nu destul de tare ca să acopere mirosul transpirației. Era prima dată când observam că Sybil se parfuma. Ehei, mi-am zis, grea noapte o să mai aibă Mark. Era dezlănțuită; și cu toate silințele mele, nu izbuteam să văd în imaginea asta decât ceva dezgustător și nu simțeam pentru Mark decât dispreț, un dispreț plin de caraghioslâc.

Când femeile ieșiră din odaie, ochii lui o urmăriră din nou pe Susan. Și iar am surprins pe fața lui expresia aceea de dorință exasperată, pe care o observasem și mai înainte.

— Ești un bărbat foarte norocos, spuse el.

— Știu, am răspuns.

— Susan e un înger. Nu știu ce s-ar fi făcut Sybil fără ea. Zi de zi a stat lângă ea și a ajutat-o. Sybil — ei ce să mai vorbim, știi cum sunt femeile! Par foarte rezistente și pe urmă odată se prăbușesc. Numai o altă femeie e în stare să le ajute.

Vorbea ca și când cele întâmplate în ultimele zece zile nu l-ar fi privit câtuși de puțin; și cum începuse să-mi înfățișeze cu lux de amănunte felul în care o ajutase Susan pe Sybil, am simțit că m-apucă toți dracii.

— Data viitoare vezi de fii mai atent, l-am prevenit. Ce naiba te-ai legat și tu tocmai de Lucy — alta nu găseai în toată lumea asta?

Se strâmbă.

— Nu tu alegi fetele, băiete, nu. Ele te aleg pe tine.

Se privi în oglindă și își îndreptă cravata. Era o cravată cu picățele albastre și cu nodul pătrat care pe mine m-ar fi făcut să arăt ca un actor șomer; lui Mark însă îi dădea un aer vesel, prosper. Purta o haină gri la două rânduri; de zece ani nu se mai purtau haine la două rânduri, și totuși Mark mă făcea să mă întreb, stânjenit,

dacă nu cumva eu, cu costumul meu nou, la un rând, nu eram demodat.

— Nu știam cine pe cine alege, am spus. Dar mai bine e să pescuiești cât mai departe de casă.

— Tu arunci piatra! făcu el mustrător. Știu că m-am purtat urât. Ție de fapt nu-ți place portoul, spune că nu-i așa? În orice caz e infect. Mai trebuie pritocit, dracu știe . . .

Se duse la bufet și scoase o sticlă de whisky White Horse.

— Ăsta-i mai bun, am aprobat. Mă gândeam ce însemnase pentru mine ajutorul pe care i-l dăduse Susan lui Sybil; zece zile de mese pe apucate, zece zile de audiție a nefericirilor lui Sybil, istorisite fie de ea, fie de Susan; zece zile în compania Scandalagiilor-cu-față-de-budincă cc puseseră stăpânire pe casa noastră și intrau în ea și ieșeau când voiau . . .

Mark turnă două pahare mari de whisky.

— Ți-ai cam sacrificat confortul în ultima vreme, spuse el, ca și când mi-ar fi citit gândurile. Regret.

— Lasă! am spus, nu te mai gândi la asta.

— Am fost un imbecil, spuse el. Da, imbecil. Dar după zece ani simți nevoia unei schimbări. O simplă schimbare de decor, atât. Crede-mă, eu îmi iubesc soția.

Era clar că n-o iubea; cuvintele le rostise foarte repede, și, întâia oară de când îl cunoșteam, citisem pe fața lui vinovăția, vinovăția reală.

— Femeile sunt neînțelegătoare, am murmurat.

— Așa-i. Și fără ele nu se poate . . . Sorbi o înghițitură de whisky. Tu ești băiat bun, Joe, dar poate că nici tu nu înțelegi. Lucy o fi ea o curvișină, dar m-a făcut să mă simt iar tânăr.

Întoarse scaunul și se așează călare, cu o mână pe spătar. Era o poză de comedie muzicală, felul în care se așază frumosul husar în scena din tavernă; mă gândeam că mie atitudinea asta nu mi s-ar fi potrivit de loc.

— Îți irosești toată viața neîăcând lucrurile pe care ai vrea să le faci, și-apoi deodată, îmbătrânești. Copiii, când sunt mici, sunt o mare bucurie, dar uite că nu rămân mici. Și-atunci nu faci ce-ai vrea din pricina copiilor și culmea e că-ți rai seama că lor nici nu le pasă de tine. Altă grijă n-au decât să-și ia valea, să te lase, cum li se ivește prilejul. Dacă ești normal, trebuie să faci co-

pii fie și numai fiindcă femeile devin bizare dacă nu alăptează. Dar prea mult să nu-i iubești.

— Asta nu se poate evita, am spus.

— Ba da! ripostă Mark și goli dintr-o dată paharul. Bea, Joe, ăsta e singurul leac al durerii noastre. Își umplu iar paharul.

— Eu mă duc să mi-l mai împrospătez un pic pe-al meu, am spus.

M-am dus la bufet și am scos un sifon. Bufetul, ca și masa și scaunele, era, după numele dat de magazinele de mobile, o reproducere jacobină, cu picioare groase, curbate, canelate și cu tăblia din față împodobită cu fel de fel de sculpturi. Partea de deasupra era zgâriată și plină de cerculețe albe — semnele celor ce-și puseseră paharele direct pe lemn, uitând suporturile. Închizând bufetul, am băgat de seamă că hârtia dinăuntru era pătată și scorojită. Un dor năprasnic m-a făcut să mă gândesc la sufrageria noastră din Harling Crescent, de parcă fiece clipă petrecută în odaia aceea ar fi fost o trădare. Confuz, îmi vedeam casa parcă năpădită, asediată de urâțenia, de murdăria casei lui Mark.

M-am întors cu paharul plin, la masă; sorbind din whisky, parcă mi-a mai venit inima la loc. Încă un pahar și umflăturile acelea și incrustațiile de pe spătarul scaunului meu vor înceta să mă mai împungă în spinare; sau poate că, imitându-l pe Mark am să mă așez și eu de-a călare cu speteaza înainte. Simțeam chiar un fel de plăcere — deși nu eram prea mândru de ea — comparând casa lui Mark în viața lui cu a mea. Dar el nu arăta ca și când ar fi știut că eram mai norocos ca el; pe chipul lui apăruse un rânjet larg, un rânjet neîndoielnic de automulțumire.

— De ce zâmbești? l-am întrebat.

— Așa mi-a venit, băiete. Mă gândeam și eu cât de ciudată-i viața.

— Ai noroc, am spus, ar putea să fie și mai ciudată, usturător de ciudată. Tatăl lui Lucy e omu' dracului, un hapsân . . .

I-am întins o țigară. Mark dădu din cap.

— Nu, mulțumesc, băiete. Știi că eu prefer otrăvurile mele personale . . .

Scoase o țigară și o bătu tacticos pe portțigaret. Era o manie, ca și aceea — caracteristică femeilor — de a-și

vârî batista în mânecă, obicei care pur și simplu mă enerva. Și mirosul țigării — Mark fuma întotdeauna, ca și Susan, țigări turcești — mi se părea insuportabil de grețos.

— Mă mir că nu te-a snopit, am spus.

Mark râse.

— A, nu, el nu . . . Credea că o să m-atingă la pungă. Nu mă-ntreba pentru ce.

— I-ai dat ceva?

— Băiete dragă, ce să-i dau? eu nu pot să dau ce n-am. Uite unul din foloasele de a nu avea nici o lețcaie. Și la urma urmelor de ce dracu aș fi plătit? Fata a trecut de 16 ani.

— Abia i-a împlinit, am spus.

Se ridică și deschise fereastra.

— Taci, nu-mi mai aduce aminte, vorbi întors cu spatele la mine.

O adiere răcoroasă împrăștie în odaie o mireasmă dulce de liliac. Mark trase aer în piept, adânc și zgomotos.

— Asta face bine, murmură, furat de plăcerea clipei. Face foarte bine. Urcă în tine seva . . .

— Ai grijă să nu ți se urce într-o zi prea sus, am replicat.

Reveni la scaunul lui.

— Știu. Dar ce rost are să-mi mai bat capul cu asta? Crede-mă, Joe, altădată eram cel mai frământat om din lume. Dumnezeule, luam parte la orice demonstrație. Și nu mă frământam numai pentru mine, mă chinuiam pentru toți. A venit apoi războiul și am aflat ce contează cu adevărat. Să te bucuri de ziua de azi! Ziua de azi nu se mai întoarce. Am vrut s-o pipăi pe Lucy, am pipăit-o. De n-aș fi făcut asta, m-aș fi bătut cu pumnii în cap că am pierdut ocazia. Acum, știu, mă invidiezi. Nu-i așa?

— Mie nu-mi place Lucy, am murmurat. Mi-am băut restul de whisky înmuiat cu sifon. Hai mai bine la nevestele noastre.

— Nu, mai stai, a spus. Lasă-le să-și bea cafeaua și să ne foarfece puțin — să aibă și ele o plăcere. Mai ia nițel whisky și ce dracu, nu-l mai boteza atâta cu sifon.

L-am lăsat să-mi umple paharul.

— În privința lui Lucy greșești, am spus. Lucy cred că te place.

— Nu mă gândeam la ea, oftă Mark. Mă gândeam la tine. Uite, eu am patruzeci și șase de ani, trei copii și o

slujbă amărâtă, pe care am căpătat-o numai și numai prin influența soacră-mi. Trăiesc din împrumuturi și singurul motiv pentru care lumea îmi dă bani cu împrumut, e că soacră-mea n-o să trăiască veșnic. Și uite, tu, cu o slujbă grasă, însurat cu un înger de femeie... tu care ești un stâlp al societății, un om de vază — ești fericit, nu-i așa?

— Nu cine știe ce, am spus.

— Da, știu, te-ai spetit, ai muncit din greu. Dar ai avut și un piculeț de noroc, nu-i așa?

După tonul pe care-l avusese, mi-am dat seama unde bătea.

— Cred că cineva ți-a spus că Harry era prea mare pentru un copil prematur, am spus.

M-am uitat pe geam în grădină; nu mai aveai la ce să te uiți decât la tufele de liliac și la câteva niprale ofilite, dar nu voiam să-l privesc pe Mark în față.

— Nu, să lăsăm, spuse el cu blândețe. Dar tu *ești* fericit, știi bine. Și totuși — și asta e important — mă invidiezi. De ce?

Cu un efort mi-am întors privirea spre el. Nu era supărat pe mine dar mă acuza. O com luaserăm razna.

— Hai s-o lăsăm, am zis și i-am surâs. Sunt sigur că Lucy face toate paralele; dar, îți mărturisesc, nu-i pe gustul meu.

— Te cred, te cred... Rânjea iarăși. Și altcineva nu mai există? O femeie care să-ți placă? Ce-ai de gând?

Începu să râdă pe înfundate; spre mirarea mea, am simțit că roșesc.

CAPITOLUL X

Cavalerul avea o poză falnică, ținând un picior pe gâtul balaurului. Armura lui era aurie, pe scut purta zugrăvită o cruce roșie și avea o spadă cât el de mare. Pe spadă nu se vedea nici o urmă de sânge, dar nu încăpea îndoială că balaurul crăpase. Era un balaur albastru cu o coadă lungă, răsucită ca un tirbușon și avea un aer mai curând patetic decât periculos. Cavalerul își ridicase viziera; arăta tânăr — tânăr și grav. În celălalt vitraliu

apărea cu casca scoasă, îngenuncheat înaintea unei fete cu părul negru, lung, și cu o coroniță de nestemate pe creștet. Deși culorile erau cam țipătoare, vitraliile aveau un farmec al lor. Barbarei i-ar fi plăcut, însă cred că ei i-ar fi fost milă de balaur. Dar poate că ar fi fost o greșeală să o duc la Palatul Sindram. Mai bine să rămână pentru ea un castel, cum fusese întotdeauna pentru Tom Sindram, judecând după colecțiile de armuri, săbii, tapiserii și toate celelalte. El își făcuse averea în secolul XX în Leddersford; dar aici, la Palatul Sindram, fusese un baron spintecător din Evul mediu, sau mai probabil vreun tânăr cavaler care omora balauri.

Pierdusem șirul cuvintelor; m-am oprit și am băut niţică apă.

— Și ajungând aci, am putea să ne oprim, am spus. Mai ales că e o frumoasă noapte de vară. Am schițat pe scurt modul de organizare al administrației locale. Am încercat să vă înfățișez un tablou a ceea ce face de fapt un consilier ca să-și justifice existența. Dar mai e încă o chestiune pe care vreau s-o ridic în concluzie...

Am privit-o pe Norah care stătea în ultimul rând alături de un tânăr cu o cămașă de un roșu aprins și mi-am pierdut iar șirul. Mi-am întors ochii de la ea și timp de trei minute, le-am explicat că aș putea vorbi mai mult despre administrația locală, dar că nu voi mai adăuga decât un singur lucru. Am zâmbit auditoriului și am mai băut o înghițitură de apă. Începuseră să se cam foiască: trebuia să termin, și cât mai repede.

— Multe lucruri rele se petrec în administrația locală. Este încă departe de a fi o instituție perfectă. Ar putea fi infinit mai bună. Ei bine, doamnelor și domnilor, leacul se află în mâinile dumneavoastră. Cu riscul de a mă repeta, o voi mai spune încă o dată. Eu nu vă cer decât să priviți cu un ochi mai ager administrația locală. În orice caz, participând la acest curs ați și dat dovadă că înțelegeți să pășiți pe această cale. Cer fiecăruia dintre dumneavoastră, care se simte în stare să îndeplinească funcția de consilier, să facă tot ce se poate ca să devină cu adevărat un consilier. Nu contează ce politică faceți: sarcina dumneavoastră e clară. Am ridicat glasul. Adresez — am spus — adresez acest apel mai ales oamenilor tineri din auditoriu. Știți care este definiția imbecilului — adevărata definiție vreau să zic. Imbecilul e

individul care nu se interesează de problemele publice. Vă rog să nu fiți imbecili. Da, urmăriți-ne ca niște șoimi. Veniți cu întrebări. Criticați-ne. Înjurați-ne chiar, dacă meritățm. Dar, întâi și întâi, alăturați-vă nouă. Alăturați-vă nouă în munca noastră pentru binele public; alăturați-vă nouă ca să facem din democrație o realitate. Vă mulțumesc, domnilor!

M-am așezat, întrebându-mă, cum obișnuiam întotdeauna, pentru ce le mulțumisem în fond? Guvernatorul se ridică și rosti frazele uzuale: că sunt un înnoitor, că umblu cu picioarele pe pământ, că dau dovadă de spirit practic, că posed o experiență neobișnuit de cuprinzătoare în administrația locală... M-am uitat din nou la Norah. Purta o rochie albastră ca cerul, cu păsări pe ea, aurii; era închisă până sus, sub bărbie, dar fusta abia îi acoperea genunchii. Stătea picior peste picior; am auzit un foșnet slab, sunetul nylonului frecat de nylon.

Zgomotul ăsta mă înnebunea; nu era prea tare, nu l-ai fi putut auzi dacă n-ai fi ciulit urechea — era ca atunci când îți treci degetele peste o sticlă. Asta atinsese în mine un nerv foarte sensibil, trezise o senzualitate pe care o credeam domolită. Am început să pricep ce-nseamnă pentru un bărbat dorința de a viola o femeie. Nu actul sexual în sine — nevoia violului!

Mark zicea că partea proastă în treaba asta e că femeia-i de vină. Acum — în ce mă privea pe mine — vina o purta Norah. Mă întrebam dacă ea știa lucrul acesta, dacă dezvelirea genunchilor — albi și rotunzi — fusese voită; iar zâmbetul ei abia fluturat avea aerul să spună că nici nu se gândea să-mi dea ce voiam eu — și nu voia pur și simplu fiindcă nu mă considera bărbat.

— Și acum, vorbea guvernatorul, domnul Lampton va fi amabil să răspundă întrebărilor dumneavoastră.

S-a lăsat o liniște grea. Era ca și cum încăperea i-ar fi intimidat, ca și cum pereții îmbrăcați în lambriuri de stejar, imensul cămin gol și chiar și vitraliile le-ar fi luat tuturor piuitul. Sau poate mirosiseră că nu țineam să vin acolo, că nu prea credeam în ce spusesem și că tot ce mă interesa în clipa aceea era dacă aveam să mai văd câțiva centimetri în plus din piciorul unei tinere și frumoase femei.

Apoi un băiat într-o cămașă sport albastră —numai eu și guvernatorul purtam haine — începu să bălmăjească

ceva fără cap și coadă despre politica și administrația locală. El își închipuia că politica putea fi ținută la distanță de administrația locală; i-am răspuns pe scurt și ferm că asta nu-i cu putință. Am continuat să răspund la întrebări, în mijlocul unei zăpăceli plictisitoare: nu au consiliile prea mică putere? nu au consiliile prea mare putere? sunt oare unitățile administrative mari cu adevărat eficiente? și cât timp își va mai menține Warleyul independența? Spre sfârșit a trebuit să fac un efort ca să-mi stăpânesc nervozitatea. Erau tineri, se presupunea că au o educație bună, dar ei habar n-aveau, cereau să se facă dreptate, voiau ca balaurul să fie doborât. Apoi am observat că Norah mă privea. Imediat după aceea îi șușoti ceva vecinului ei.

Tânărul în cămașa roșie se ridică. Avea pe față un zâmbet neplăcut. Pielea îi era galbenă, gingiile vinete, dar dinții îi străluceau, puternici, sănătoși. Și-i arăta în diverse feluri: am simțit că o să-mi pună o întrebare grea, ca să mă încuie.

— Dacă îmi permiteți, spuse el, aș vrea să fiu foarte concret. Domnul Lampton a făcut mult caz aici în legătură cu faptul că administrația locală este condusă în mod public. Că onoratele consilii, vreau să spun, nu au nimic de ascuns, că ele sunt întotdeauna bucuroase să informeze cetățenii exact despre activitatea lor.

Am aprobat cu o înclinare a capului.

— N-ați fi dispus, domnule Lampton, să reveniți mai pe larg asupra aceestor probleme? Și-apoi sunteți chiar atât de sigur că aceasta este realitatea?

Norah zâmbea acum. Am avut sentimentul unei trădări. Ca și când aș fi fost judecat, ca și când împotriva mea s-ar fi urzit un complot.

— Desigur că aceasta este realitatea, am răspuns.

— Cum explicați atunci faptul că adunările consiliului se țin cu ușile închise, că nici presa nu are voie să participe la ele, — și asta de nu mai puțin de trei ori în ultimele douăsprezece luni? Și aș mai adăuga că acest fapt s-a petrecut ori de câte ori s-a luat în discuție o anumită chestiune. Și asta nu-i tot. Comisia pentru locuințe . . .

Vocea lui cam aspră o tot ținu astfel, scrâșnind; după ce a vorbit patru minute, am încetat de a mai fi atent la ce spunea.

Nu-l mai asculta aproape nimeni pentru că nu se limitase la o singură chestiune; când mai aduse vorba și despre mult tărăgănatul plan al ștrandurilor publice m-am uitat ostentativ la ceas și apoi cu o rugăminte în ochi la guvernator.

— Mă tem că trebuie să vă întrerup, domnule Graffham, interveni guvernatorul. Nu pentru că domnul consilier Lampton nu ar voi să vă răspundă la întrebări. Dar am impresia că dumneavoastră țineți aici un fel de prelegere . . .

I-am zâmbit.

— Mă tem că astă-seară nu mă aflu la locul potrivit, am început. V-am prevenit de la începutul cuvântării că nu sunt un bun orator, iar acum, după expunerea foarte lucidă și amănunțită a domnului Graffham asupra lipsurilor consiliului districtual al orașului Warley, mă mir de îndrăzneala pe care am avut-o de a lua aici cuvântul. Dar domnul Graffham a pus o întrebare. E într-adevăr o întrebare justă. O întrebare care trebuia pusă și, ca să fiu sincer, care speram că nu va fi pusă. Fiindcă, recunosc, e greu să-i găsești un răspuns . . .

Și totuși într-un fel răspunsesem, făcând paradă de noțiunea de membru de consiliu — zicând că toți membrii sunt devotați binelui public ș.a.m.d. În orice caz chestiunea nu prea mai avea importanță, simțeam că seara se terminase, că toți se săturaseră de problemele administrației locale. Eu ghicisem asta și mă gândeam mulțumit că lui Graffham îi scăpase. Apoi mi-am amintit că el era cu Norah și eu nu, și toată mulțumirea mea se spulberă.

După ce s-a terminat întrunirea l-am întrebat pe guvernator cine e Graffham.

— E un individ foarte de stânga, răspunse guvernatorul.

Își umplu pipa. Am remarcat că avea o mutră care nu mergea de loc cu pipa, — o figură lucioasă de prelat, de episcop . . . Acum, privind-o, găsii că semăna cu fața lui Graffham. N-avea pe ea nici o urmă de neliniște. Își aprinse pipa; răspândea o duhoare neobișnuit de tare și de acră.

— Tutun negru, explică el. Singurul tutun care mai are un gust . . . Da, și ai adus-o bine din condei — mi-a plăcut.

— Din ce trăiește?

— A, asta chiar că e o întrebare. Și încă una foarte nimerită. E profesor undeva în Leddersford. Ai văzut ce rochie picantă purta Norah Hauxley?

— E o fată foarte nostimă, am spus.

Se uită la mine șiret.

— Și foarte ambițioasă, răspunse. Nu cred că o să stea mult timp în nord.

— Nimeni nu stă locului, am spus.

— Și Peter e ambițios. Seamănă mult unul cu altul.

Tăcu. Graffham și Norah se apropiau. Graffham îmi întinse mâna.

— Cred că o cunoașteți pe Norah. Mă numesc Graffham, nu știu dacă ați auzit până acum de numele meu?

— A auzit, spuse guvernatorul. A fost într-adevăr impresionat de întrebarea ta, Peter.

— Dimpotrivă, eu am fost impresionat de răspunsul dumnealui, o întoarse Graffham. Găsesc că e un conservator simpatic.

— Pișicher vreți să spuneți — am ripostat. Aștia sunt cei mai periculoși.

— Și însetat, pe deasupra, sunt sigur, adăugă guvernatorul. Domnilor, să trecem în camera funcționarilor.

— Perfect! exclamă Graffham. Domnule Lampton, știi de ce vin săptămânal aici? Pentru că guvernatorul face cinste cu bere. Și termină totdeauna întrunirile cu o oră înainte de închidere . . .

Apoi vorbi despre binefacerile berei, vara, pe caniculă; mergând pe coridorul lung, cu mozaic pe jos, ce ducea spre camera funcționarilor, atacă tema legii engleze a băuturilor alcoolice, pe urmă, pe nesimțite, se legă de planul primăriei pentru construirea unor șranduri publice. Norah vorbi foarte puțin; și cu toate că îmi adresa mie toate observațiile, am observat că ori de câte ori mă apropiam de ea, Graffam se interpunea; la un moment dat mă apucă chiar de rever.

— Trăim ca la închisoare, spuse el. Și dacă vrei să știi ce-i o închisoare, poftim, privește zidurile acestui monument pseudo-medieval. Și cetățenii orașului vor bazine de înot.

— Au râul, am spus. Ca să nu mai vorbim de canal.

— Hoituri de câini morți, curenți, buruieni, replică

el. L-ai lăsa pe copilul dumitale să se scalde în râu sau în canal?

Am alungat din minte imaginea Barbarei. În ultima vreme numai ideea că ar fi putut s-o pândească o primejdie, mă îmbolnăvea de frică.

— Batem câmpii, am spus. Planurile pentru bazine sunt acum în studiu.

— Barem de-ar fi adevărat, răspunse el.

— Norah poate confirma, am replicat.

M-am îndreptat spre ea. Dintr-o dată odaia aceea mică și mizerabilă, cu lambriurile de stejar acoperite pe jumătate cu anunțuri, mi se păru, iarăși, mai curând un alcov decât un birou de institut.

— Nu-i așa că vom avea și noi șranduri, Norah?

Aveam o plăcere aproape sexuală să-i rostesc numele de botez; iar acum, fiind mai aproape de ea, puteam să-i miros distinct parfumul de lăcrămioare.

— Consiliul discută problema, spuse ea. Și una e a discuta și alta a trece la fapte . . .

— Ești neloială, am spus. A fost ales chiar și locul.

— Da, la Palace. Într-adevăr ar fi ideal. E central, aveți alături calcanul clădirii principale, care în orice caz e un ghimpe în ochi. Dar ce se-ntâmplă dacă Amborough nu vrea să vândă?

Părea că știe multe despre chestiunea asta. Amborough, proprietarul cinematografului Palace, nu voia să-l vândă primăriei.

— Eu nu reprezint întreg consiliul, am ripostat. Eu nu pot să vă spun ce-o să fie sau ce n-o să fie. Dar dacă s-a hotărât că Palace este singurul loc posibil, există căi și mijloace de a-l obține. Să nu spuneți însă că o știți de la mine . . .

Graffham avu un râs ca un nechezat.

— Ești foarte prudent, domnule consilier Lampton. Vrei să spui cumpărare cu sila?

Sorbi o înghițitură de bere. Avea gâtul sfrijit; vedeam cum aluneca pe el băutura. N-avea fizicul sau figura potrivită unei cămăși roșii, sport; m-am întrebat cu gelozie ce găsea Norah la el. Mi-am închipuit fața lui cu fălci mari gălbui-vinețiie alături de a ei în pat; când i-am răspuns, mi-a fost greu să-mi stăpânesc iritarea din voce.

— Dacă va fi absolut necesar, se va proceda și așa. Sau mai bine zis, dacă onoratul consiliu va socoti că e

absolut necesar. Deși, după cum știi, partidul meu nu pune nici un preț pe procedeele astea.

— Vom vedea, spuse Graffham. Dar dacă mi-ar place să fac pariuri . . .

Norah clătină ușurel din cap. Omul în cămașă roșie se opri.

— Ah, da, mi-am adus aminte, Norah, exclamă el. Am promis familiei Hewley să cinăm cu ei.

Problema era ușor de dezlegat. Hewley era conducătorul grupului laburist din consiliu și Graffham vorbise cu el. Hewley considera că nu se va aproba vânzarea cu forța. Era un individ care peste tot vedea comploturi sinistre de-ale conservatorilor, și avea mândria că nimic nu putea să scape ochiului său de stânga, vigilent și neiertător. Lui nici prin cap nu i-ar fi trecut că făgăduiala noastră de a construi șranduri putea să fie altceva decât o șmecherie electorală și când lansa câte un zvon, în imaginația lui gogoașa căpăta proporții.

Ce-avea să se mai laude în fața lui Graffham și Norah! Mă gândeam că era singura plăcere de care se bucura și el în viață, sărmanul. Familia lui trăise mult timp în Warley, dar nu făcuse niciodată avere; iar nevastă-sa, care nu împărtășea dragostea lui pentru neprivilegiați, îl cicălea într-una că la 45 de ani nu era decât asistent șef la Warley Secondary Modern, și că acolo avea să rămână îngropat. Era amară și închistată. Amară și închistată; de ce oare îmi revenea atât de des în minte fraza asta?

— Eu o iau în partea asta, i-am spus lui Graffham. Pot să te duc cu mașina, dacă vrei.

— Am cu ce merge, spuse el.

— Bine. Salutări din partea mea consilierului Hewley. Îmi pare rău că n-a venit în seara asta aici. Spune-i să n-aibă grijă cu șrandurile, chestiunea e ca și aranjată.

Spre surprinderea mea Norah părea supărată.

— Ai un aer cam protector, spuse ea.

— Am un respect imens pentru domnul Hewley, am răspuns. Știu ce înseamnă pentru el acest proiect. Știu că dumnealui s-a opus când Palaceul a început să fie construit acolo. Dumnealui fusese de părere că locul acela era mai bun pentru un bazin de înot. Iar acum când Palaceul s-a închis, desigur că nu-și poate imagina alt loc. E și de înțeles . . .

— Mai există și alt loc? întrebă ea.

— Sincer vorbind, n-aș putea să-ți spun, dar s-ar putea să mai existe unul . . .

— E tocmai răspunsul pe care-l așteptam, spuse ea. Ești foarte inteligent, domnule consilier Lampton.

— Nu-mi spune așa, am zic. Te rog, nu-mi spune așa. Mă simt ca un moș de o sută de ani . . .

Spre mirarea mea, obrajii i se colorară puțin.

— Sunt cam aspră, recunosc.

— Nu face nimic. Fetele nostime cu rochii nostime pot să-mi spună ce vor.

— De fapt, nici nu-ți prea pasă, nu?

Ședea lângă fereastră: lumina soarelui părea acum și mai puternică. Privind forma pulpelor ei reliefate prin rochie, am avut siguranța smintită că eu silisem lumea să se miște spre apus, în așa fel ca materialul rochiei ei să fie mai străveziu, s-o pot vedea — chiar dacă numai pentru câteva clipe — ca pe-o femeie și nu ca pe o lecție de opinii. Cu opiniile astea mă lămurisem; eram sătul de ele până în gât, chiar și de cele pe care mi le debita socru-meu. Ce-mi păsa mie de șțranduri — ce-mi păsa mie de administrația locală. Dar asta nu din pricinile pe care le presupunea ea. Norah era singura ființă din odaie care ar fi priceput motivele indiferenței mele: însă nu puteam să-i înșir acum aceste motive. Ea mă socotea un om perfect cinic, îmbrăcat într-un costum nou de mohair, un tip care poseda puterea ca pe butonii de aur ai manșetelor, nu cu ostentație, însă măgulit când strălucirea lor bogată se făcea simțită.

Mi-am dat seama că toată lumea aștepta răspunsul meu. Îmi venea să-i dau tocmai răspunsul pe care ea îl aștepta, chiar dacă asta n-ar fi fost decât un impuls pentru a-i împinge pe toți ceilalți într-o aparență de viață. M-am uitat în jur: părea o mulțime ștearsă, nici prea tineri nici prea bătrâni, cu o tendință vestimentară spre pulovere și veste de lână și pantofi cu tocuri joase. Apoi am zărit-o și pe doamna Fulwood, grasă, molâie, într-o rochie de stambă spălăcită cu tivul descusut. Doamna Fulwood era cea mai neobosită activistă din Warley, membra tuturor comitetelor și organizațiilor, cu excepția francmasonilor și a „celibatarilor“; ea era și paznica spontană a contribuabililor. La primărie, chiar așa i se zicea „Cățeaua de pază“. Nu mă înghițea de loc, cum nu înghițea

pe nici un consilier: partidul conservator refuzase de două ori, fie s-o treacă pe liste, fie să-și retragă vreun candidat pentru a-i da ei posibilități ca „Independentă". De fapt nu putea suferi nici un fel de consilier; celelalte două partide aveau față de ea aceleași sentimente ca și noi.

Acum aștepta să scap o vorbă deocheată sau vreo reflecție cinică, ceva care să-i asigure muniții în vederea unuia dintre atacurile ei obișnuite pe care le dădea împotriva consiliului. Persoana doamnei Fulwood nu conta prea mult; n-aveam însă o majoritate prea mare, ca să riscăm cât de cât.

— De ce anume spuneai că nu-mi pasă? am întrebat-o pe Norah.

— De pildă de ștrand. Nu crezi cu adevărat că asta e important. Sau de locul unde va fi plasat. Sau politica — de politică abia dacă te-ai atins . . .

Graffham îi puse mâna pe umăr.

— Trebuie să plecăm, spuse el. Ești foarte crudă, Norah. Nu vezi că bietul om e obosit?

I-am ghicit numaidecât intenția.

Domnule Graffham, am spus, te rog, nu mă salva. Norah nici n-a început încă să-mi pună marile întrebări. Dă-mi însă voie să afirm un lucru: ștrandul mă interesează în mod sincer. Mă interesează foarte mult tot ce privește bunăstarea orașului. Să ne oprim aici. Despre politică o să discutăm noi altă dată. I-am întins mâna.

— Aștept cu nerăbdare, spuse el. Avea palma nădușită; mi l-am închipuit cum o mângâia pe Norah și am simțit că mă împunge în inimă ghimpele geloziei.

Doamna Fulwood mă dăduse uitării — își îndreptase acum atenția asupra guvernatorului; tensiunea scăzuse tot atât de repede cum crescuse.

— Nu știam că pui atâta pasiune în lucruri, i-am spus lui Norah. E o revelație plăcută. Nu uita că ai promis să ne faci o vizită. Am să-ți arăt trandafirii.

— Mulțumesc, spuse ea. O să ne facă plăcere, nu-i așa, Peter?

Tânărul în cămașa roșie o luă de braț posesiv, mai mult ca un polițist decât ca un îndrăgostit. Deschizând ușa, o clipă curentul de pe sală îi lipi fusta de șolduri; am observat că nu erau chiar atât de înguste cum păreau

la prima vedere. N-avea șolduri băiețoase, avea șolduri de femeie care a făcut copii.

Ușa se închise. Mi-am terminat berea și m-am dus la masă să deschid altă sticlă. Dar chiar în timp ce o deschideam mi-am dat seama că nu mai aveam chef să beau. Aveam s-o beau, dar fără plăcere. M-am îndreptat spre fereastră; curtea era aproape goală — doar vreo cinci-șase mașini și un microbuz Volkswagen.

Cu excepția Zephyrului meu și a unei M. G. Midget roșii, strălucitoare, mașinile erau vechi și cam rablagite. Am încercat să-mi confecționez un sentiment de superioritate, zicându-mi că a mea era cea mai nouă și cea mai scumpă, dar n-am reușit decât să mă gândesc iarăși la Norah.

Guvernatorul se apropie de mine.

— Dumnezeule! exclamă el. Mai sunt multe ca ea în Warley? Aruncă o privire în spate spre doamna Fulwood, care își îndreptase acum atenția spre o femeie tânără pe care am recunoscut-o, ajutoarea de bibliotecară.

— E unică în felul ei, am spus. După ce meșterul a făcut-o, a spart tiparul.

Graffham și Norah se urcară într-un Ford popular. Când mașina a pornit, m-am îndepărtat de fereastră. Atât așteptasem; dar acum când sosise momentul, nu puteam suporta să-i văd plecând împreună.

— Fantastic loc, vorbea guvernatorul. Uită-te la curtea asta. Atâta piatră — Dumnezeu știe cât o fi costat s-o care până aici, sus.

— Nu-i plăcea pavajul, asfaltul, am spus. Pe vremuri aici parcau până la 100 de mașini, și toate conduse de șoferi. Ehei, când Tom Sindram dădea recepții, o făcea în stil mare

— Și eu care credeam că era zgârcit, spuse guvernatorul.

— Era. Dar nu când își primea prietenii de afaceri — asta e cu totul altceva. El zicea atunci că „arunca pâine pe apă".

— O sută de mașini, exclamă guvernatorul. Fantastic!

— Seară de seară inspecta crenelurile, am continuat. Și noaptea punea să se închidă grilajele.

— Acum au fost scoase. Mi se pare că eu am luat hotărârea asta. Apropo, consiliere Lampton, sper că nu te-au ofensat întrebările acelea, ca să zic așa, animate ..

— Cu cât sunt mai animate, cu atât e mai bine, am răspuns.

— Foarte frumos din partea dumitale c-ai venit, deși ai fost anunțat atât de târziu. Să nu-ți închipui însă că lucrul acesta nu va fi apreciat . . .

— Sunt întotdeauna bucuros să vă dau o mână de ajutor, am spus.

Din pasaj se auzea o melodie. Era melodia veche a Verei Lynn, *Auf Wiedersehen;* m-a cuprins o melancolie plăcută. Odaia începu să se golească.

— Avem o mică reuniune intimă, spuse guvernatorul. Vrei să vii cu noi?

— Nu, mulțumesc. E cam târziu.

„O să ne mai întâlnim, o să ne mai întâlnim, draga mea. Mai bine ar fi să nu ne întâlnim, dar ce să-i faci, orașu-i mic.“ Am s-o văd la biserică, am s-o văd la „Thespieni“, în casele altora, aș putea să o văd chiar la mine acăsă, dacă aș vrea să mă chinui. Acum nu voi mai putea privi Palatul Sindram fără să mă gândesc la ea.

Mi-am luat rămas bun și am ieșit repede afară, să nu mă observe doamna Fulwood. Se întuneca; în timp ce mașina clănțănea trecând peste podul mobil, am început să presimt cu o intensitate absurdă aventura. Nu sfârșeam ceva, nu mă eliberam — ieșeam din castelul de pe deal coborând pe drumul întortocheat și îngust. Norah era acolo, cu plopii de pe marginea drumului, cu mestecenii argintii de la cotitura următoare; în clipa aceea se afla la familia Hewley. Și mă avea, mă purta în gând; mai curând ne amintim de cei cu care nu suntem de acord decât de cei cu care suntem perfect de acord.

Apoi m-am gândit la doamna Hewley. Nu demult auzisem, pe căi ocolite, că spusese despre mine că aș fi un „filfizon în retragere“. Probabil că acum îi istorisea lui Norah povestea vieții mele; cu siguranță că nu-i va spune nimic care să mă pună într-o lumină favorabilă. Eu voi fi eroul negativ al piesei, ticălosul cu mască pe obraz, ridicat din rândurile clasei muncitoare, nu prin inteligență, nici prin străduanii, ci însurându-se pur și simplu cu fata unui bogătaș. Și povestea cu Alice va fi iar dezgropată; și ce-avea să mai iasă din gura doamnei Hewley! M-am gândit că probabil doamna Hewley răspândise zvonul că cu i-aș fi spus lui Alice că mă săturasem de ea, că e o

femeie bătrână care se ține scai de mine și că cel mai bun mijloc de a ieși din încurcătură ar fi să se sinucidă.

Chiar dacă nu ea lansase zvonul, îl avea încă proaspăt în memorie. Iar domnul Hewley și Graffham, bineînțeles, n-aveau să-mi ia apărarea.

M-am oprit să privesc oglinda și m-am uitat îndărăt spre Palatul Sindram. Era oribil și mare cât să încapă în el o sută de consilii; un moment barbar al lăcomiei și al egoismului, expresia parvenirii, materializarea în piatră a unui vis de copil. Și totuși făcea să-l privești; m-am simțit fericit contemplându-i acum silueta melodramatică, proiectată pe fundalul amurgului.

Am pornit iar motorul. Norah asculta probabil povestea vieții mele stând în căsuța familiei Hewley, ca într-o cutie acoperită cu pietriș. Nu, nu va auzi nimic nobil despre mine; dar nici ceva plictisitor.

Și cine știe, poate că tocmai asta îi va ațâța curiozitatea; un filfizon nu e o ființă umană vrednică de laude, dar are o oarecare strălucire. Nu ajunsesem chiar atât de departe cât dorisem; eram mai gras decât trebuia, Susan începuse iar să mă cicălească, nu eram atât de deștept ca Graffham și nici bogat ca tânărul Hethersett; în schimb aveam trecere la femei. Știam că discursul meu de la Palatul Sindram fusese o performanță de duzină, ceva curgător, coerent, limpede expus și cu glas tare, dar fără pic de originalitate, și îmi dădeam seama că o sâcâisem, o enervasem pe Norah. În pat însă, în pat ar fi fost cu totul altceva . . .

O și vedeam lângă mine; vântul intrând pe fereastra deschisă, i-ar fi răvășit buclele tunse scurt în timp ce ea ședea cu mâna nepăsător așezată pe genunchiul meu. Dacă o doream, nu era exclus să-mi pice în laț; dorința molipsește când e foarte puternică. Era momentul să intervină o schimbare, era momentul ca viața mea să capete alt curs. Mark o nimerise: îl invidiam! Parcă-i auzeam vocea ironică. *Altcineva nu mai există? O femeie care să-ți placă? Ce ai de gând?*

Și atunci, încetinind, ca să trec peste podul ce ducea spre Pasul Veveriței, știam ce aveam de gând. Foloseam logica cea mai directă, ca pe vremea când eram burlac. Ultimii zece ani aș fi vrut să-i dau uitării. Îmi plăcea Norah, dacă acesta nu era un cuvânt prea slab; dar n-a-

veam să întreprind nimic, așa cum procedasem și cu Jean, atunci când fusese cazul.

Peste un minut voi fi în Market Street, în două minute în St. Clair Road și în cinci minute voi ajunge acasă, iar soția mea va pregăti masa de seară și după-masă voi bea un whisky și mă voi duce la culcare; atunci voi putea să-mi închipui că femeia de lângă mine este Norah. Eu nu eram Mark, n-aș putea niciodată să fiu Mark; dar în privința asta, cel puțin, îl întrecusem.

CAPITOLUL XI

Străbătând coridorul spre biroul meu, mă gândeam concentrat la Hilington, căruia i se dăduse în primire mașina de calculat electronică. Era un tânăr palid, cu părul dat cu briantină, despărțit la mijloc printr-o cărare, cu buzunarul de la piept înțesat de tocuri, creioane și care purta totdeauna gulere înalte, demodate și un ac de cravată destul de fistichiu, ca un baston de vânătoare. Ori de câte ori îl vedeam, mă apuca stenahoria și făceam pe dracu în patru, numai să nu dau ochi cu el. Rareori reușeam însă; aveam o certitudine sinistră că acuși-acuși am să mă pomenesc cu el în față și o să mă apuce de nasture; și n-ar fi avut nici o justificare — era subalternul lui Middridge, nu al meu. Mi-am amintit cu precizie că de fapt Middridge răspundea de tot ce era în legătură cu mașina electronică de calculat. Era ceva la care țineam foarte mult. Middridge își petrecuse toată viața aducând ghinioane altora și acum, în sfârșit, și le purta lui personal, în exclusivitate.

Coridorul mirosea plăcut a vopsea proaspătă și-mi venea — o pornire absurdă — să ating pereții gălbui, strălucitori, să văd dacă mai erau umezi. Cinci ani la rând îl pisasem pe Middridge să mai înviioreze niței partea asta a uzinei; și, cu o lună în urmă, cu totul pe neașteptate, îmi făcuse hatârul. Se învoise chiar să pună și un glasvand la capătul coridorului. Acum, prin acest glasvand, vedeam lumina soarelui. Am iuțit pasul. Apoi, când am ajuns în dreptul camerei mașinii electronice, Hillington îmi apăru deodată în cale. Era a treia oară în ultimul

timp; mă întrebam cum naiba ghicește momentul exact când treceam pe lângă ușa lui.

— Aș vrea să discut ceva cu dumneavoastră, domnule, începu el.

Purta o haină neagră de alpaca lucioasă; adăugând la asta cărarea și gulerul înalt, puteai să crezi că rămăsese în urmă cu trei decenii. Ar fi putut figura într-unul din manualele ilustrate pentru uzul funcționarilor, pe care le studiasem înainte de război; intrând cu el în camera mașinii electronice am simțit că mă apucă obișnuita stenahorie. El era deci subalternul lui Middridge și prin el Middridge mă vâra în buclucurile lui, îmi transmitea și mie ceva din ghinioanele de care avea parte.

— Mă grăbesc, am spus. Dar dă-i drumu', bătrâne. Zii ce-ai pe suflet.

Ori de câte ori îl aveam în față pe Hillington mă pomeneam folosind expresii din astea de o jovialitate învechită.

— E ceva grav, domnule. M-am gândit foarte mult la problema aceasta. Am de gând să demisionez.

— Cu toții avem din când în când gânduri deastea, am spus. Dar ce s-a întâmplat?

— Eu nu mă las înjurat, să știți! Dar ce s-a întâmplat a fost mai rău decât o înjurătură. Mai rău, vă asigur.

— Cu cât mai rău?

Făcea impresia că nu-mi auzise întrebarea.

— Mașina de calculat execută exact ce ie se comandă, domnule Lampton. Nici mai mult nici mai puțin.

— Știu, am spus cu o voce scăzută.

— Orice început e greu, domnule Lampton, sunt unele greutăți inerente începutului. Și la urma urmei, nu eu am proiectat mașina. Există anumite lucruri care ar trebui să fie făcute la început și n-au fost făcute... De ce să mă înjure pe mine domnul Brown?

Se făcuse roșu ca sfecla și ochii îi erau suspect de umezi. L-am bătut pe umăr.

— Ei, ei, nu-ți mai face sânge rău degeaba, am spus. Domnul Brown e iute din fire, dar mai mult latră decât mușcă. Ai stat de vorbă cu domnul Middridge?

— Da, ieri. Dar dumnealui s-a îmbolnăvit. Nu cred că a avut timp să-i vorbească domnului Brown.

— Și atunci te-ai gândit la mine, nu-i așa?

Știam ce chiulangiu e Middridge; fie că era bolnav ori nu, bolile lui soseau totdeauna la țanc, și ținеau cât trebuia.

— Eu mi-am și scris demisia, bolborosi Hillington, dar tata a zis că să nu mă grăbesc . . .

— Foarte frumos, am zis. E frumos că asculți de tatăl dumitale. Fii pe pace, bătrâne. Lasă că explic eu ce-i cu greutățile astea inerente începutului . . .

M-am uitat peste umărul lui în biroul în care se afla instalată mașina. Camera mașinii electronice era lugubru de urâtă. Avea pereți cenușii, ca ai unui vas de război și podeaua acoperită cu linoleum ieftin. Iarăși falsa economie a lui Middridge! O îmbinare mai luminoasă de culori n-ar fi costat mai mult, și într-una din zile, hop! cineva o să se împiedice într-o gaură a linoleumului și-o să mai plătim și daune — lăsând la o parte faptul că vom rămâne cu o dactilografă în minus.

— Nu sunt numai greutăți de început, se văicărea Hillington. Un proiect ca acela la care se gândește domnul Brown nu se poate realiza doar cu două-trei luni de pregătire.

El știa mai multe decât Brown despre asta, dar și el umaniza mașina; glasul lui avea o notă de sinceră indignare, ca și când mașina ar fi fost o ființă umană prea muncită. Era o simplă mașină, și încă o mașină destul de banală ca aspect. Tablourile ei de comandă cu discursuri, șaltăre și butoane puteau avea orice fel de întrebuințare, care ți-ar fi trăsnit prin cap. Sau la care nici nu te-ai fi gândit; aparatul nu apăruse pe piață până în 1955, deoarece firma producătoare era ocupată cu executarea contractelor militare pentru apărare. Și în orice caz nu era nici un motiv să te gândești la *asta* într-o dimineață însorită de iunie. Tabloul de comandă era un simplu mijloc de a obține informații despre aliajele de oțel și nu despre explozia bombei cu hidrogen, iar cele patru fete care se învârteau în jurul ei purtau halate verzi de bibliotecă și nu salopete albastre de aviație. Toate astea însă nu mi le-am amintit decât cu efort. I-am întins lui Hillington o țigară; spre surprinderea mea (avea mutra unui nefumător, dacă nu chiar a unui antialcoolic și vegetarian) a primit-o.

— Ascultă, i-am spus. Ce-ar fi să-mi povestești mie toată tărășenia?

— Domnul Brown m-a chemat în biroul său, știți, în legătură cu cifrele rebuturilor. Era furios. Întâi și întâi a zis că nu-mi poate oferi un scaun fiindcă biroul e plin până în tavan cu rebuturi. Și nu numai biroul — cică toată uzina, așa a zis . . .

— E de închipuit. Și care-i cifra?

Îmi întinse un petic de carton verde. Privindu-l, m-a apucat râsul.

— Ei află că dacă cifra-i exactă, chiar că n-ai mai avea unde să te așezi, am spus. Un miliard de tone e o imensitate de rebuturi.

— Dar nu mașina e de vină, domnule Lampton.

— Nu știu pe cine altul ai putea da vina, am spus.

Iată că bănuielile pe care le avusesem încă de la instalarea mașinii se adevereau. Știam destule despre producție ca să-mi dau seama că într-o uzină n-ajunge să ai forțe de muncă, mașini și materiale, ci îți mai trebuie și date corecte. În momentul acela nu mă interesau prea mult rebuturile; deși latura asta a afacerilor nu mă privea în mod oficial, până și eu puteam să apreciez în linii mari cât aveam în stoc. Dar dacă mașina dăduse o cifră greșită la rebuturi, putea să greșească oricând și la orice operație.

Hillington făcu o mutră de înmormântare și clătină încet din cap.

— Nu, domnule Lampton, nu, nu și iar nu. Nu mașina-i de vină. De vină e sistemul nostru. Chiar și greutățile de început nu sunt decât o chestiune secundară. Dacă nu bagi în mașină date exacte de unde vrei să-ți dea ea rezultate exacte? Asta-i situația . . .

Și continua astfel cu explicațiile. Ascultam cu o bucurie crescândă. Totul se petrecea după cum prevăzusem. Brown — nici vorbă — era un om care știa să producă oțel. El nu făcuse nici un fel de studii în domeniul metalurgiei, dar putea să-ți spună totul despre o șarjă după felul cum arăta, după pipăit, și uneori — aveam impresia — chiar și după miros. Nu exista proces de producție a oțelului pe care să nu-l fi învățat din experiența lui practică. Altminteri, după cum se exprimase vechea pasiune a lui Susan, Brown era un fabricant gen secolul al XIX-lea. Cât nu ne bătusem capul cu el să-l înduplecăm să instaleze mașina de calculat, ce ne mai ciorovăisem până să accepte sistemul de calcul cu fișe perforate! Dar

o dată convins, voia să termine iute cu vechiul și s-o ia imediat pe calea cea nouă. Nu era un om răbdător. Trecerea de la sistemul fișelor perforate la mașina de calculat nu se putea face în mai puțin de trei ani; el voia s-o facă musai în trei luni. În consecință, deci, se afla într-o încurcătură, și încurcătura asta costase firma 90.000 de lire. Și ar fi costat-o și mai mult dacă nu s-ar fi luat măsuri. Middridge, devotatul, demnul, respectabilul domn Middridge, nu era omul care să salveze situația. Cu siguranță că el s-ar fi lepădat la iuțeală de orice răspundere. Hillington nu era prost; el știa cui să se adreseze. Începuse să mă cam sâcâie; m-am uitat la ceas.

— Dumnezeule, conferința!

I-am adresat ceea ce speram a fi un zâmbet amical, întrucât în zilele acelea operatori de mașini de calcul și în general orice fel de funcționari nu se găseau pe toate drumurile.

— Trebuie să fug, domnule Hillington. Voi discuta problema cu domnul Brown, n-ai nici o grijă.

— Mulțumesc, spuse el. Dar mai e ceva. Privi mașina aproape cu duioșie. Nu mă plâng de mașină. E într-adevăr grozavă, domnule Lampton.

— Grozav e și abacul, am spus.

— Nu v-am înțeles, domnule Lampton.

— Cu un creier electronic în cap, n-am mai face nimic, pricepi? Eu sunt contabil și abacurile mi se par mai ușoare.

— Aha, pricep ce vreți să ziceți, făcu el.

— Bine. Acum lasă, nu te mai perpeli. Curând ajungem iar la bile.

— Care bile? întrebă tare Ralph Hethersett, răsărind în spatele lui Hillington.

— Nu, nimic important . . .

Purta un costum ușor, bej, pepit; parcă era pe un teren de golf nu în uzină. Deși aveam drepul mai mult decât el să mă aflu în camera mașinii de calculat, m-a făcut să mă simt ca și când n-aș fi fost la „A. Z. Brown & Co.“, ci în încăperea unui club din care nu făceam parte.

— Tocmai îi spuneam domnului Lampton necazurile mele, reîncepu Hillington. Pe fața lui se întipărise o expresie care semăna cu frica. Nu v-am auzit întrând, domnule Hethersett. Vă rog să mă scuzați.

Se îndreptă spre biroul de încărcare de la celălalt capăt al camerei și începu să-i șușotească ceva fetei care ședea la masa alăturată.

— Mă învârt p-aici ca o dihanie-n junglă — spuse Hethersett — o bestie care-și arată mușchii și strâmbă din bot. De fapt socrul dumitale m-a trimis iar acasă cu mâinile goale. Ori de câte ori consiliul de administrație al întreprinderii noastre are o idee strălucită despre care tăticul meu știe foarte bine că n-o să fie acceptată de cumpărători, tăticul meu e totdeauna de acord cu ei și atunci mă trimite pe mine. El zice că nu-i bine să trimită deștepți. Zice că pe deștepți asta îi descurajează și le iroseşte prețiosul stoc de autoîncredere. Tăticul meu e un mare psiholog, să știi. Găsește o întrebuințare și pentru proști ca mine. Căscă. Dar ce-ar fi să ne uităm și noi un pic la mașinuța aia inteligentă, ce zici? Crezi că băiatul ăla cu expoziția aia de creioane pe piept o să aibă amabilitatea să mă conducă?

M-am uitat la Hillington care părea că se apropiase și mai mult de fata de lângă biroul de încărcare. Nu-i vedeam fața, dar avea un gât lung, subțire și părul negru bogat; după felul cum își ținea capul, puteam să deduc că e foarte tânără.

— E ocupat acum, am spus. Sunt sigur însă că pentru dumneata se va smulge oricărei ocupații, oricât l-ar pasiona. Dacă ții neapărat să afli câte ceva despre drăcovenia asta... Pe la dumneavoastră există așa ceva?

— Da, dar la noi e altfel, zâmbi Hethersett. A noastră face *clic-clic-clic-clac*, pe când a voastră face *clic-clac-clic-clac*. E foarte, foarte important. Se îndreptă spre Hillington. Ei, o să ne mai vedem noi, bătrâne, îmi aruncă peste umăr.

— La revedere, am rostit cu gândul aiurea.

Cum am ieșit din cameră, am dat totul uitării. Trebuia să recapitulez informațiile pe care mi le strecurase Hillington. Concluzia era evidentă. Curând avea să iasă un scandal monstru și cineva trebuia să găsească o soluție. Cineva care muncise din greu ca să capete un loc în consiliu. Cineva care nu era câtuși de puțin răspunzător de buclucul ăsta, și care, totuși îi atrăsese de la început atenția domnului Brown că nu-i bine să treci prea rapid de la un sistem de calcul la altul. Exista aici un fel dubios de a pune problema; fiindcă așa după cum o

roată trebuie să fie rotundă ca să se învârte, și munca mașinii electronice trebuie organizată după un plan anumit. Acum planul acesta va trebui să fie schimbat și totodată să rămână, în fond, același. Cineva care voia să obțină un loc în consiliu trebuia să se inițieze cât mai repede și mai adânc în misterele mașinilor electronice. Deschizând ușa cu glasvand, am ieșit afară la lumină, rumegând fericit această problemă.

CAPITOLUL XII

O săptămână mai târziu, la Londra, încă mai rumegam problema mașinilor electronice. Nu era o problemă prea ușor de rezolvat, după cum crezusem la început. Pentru prima oară am simțit față de Middridge o simpatie nemărturisită. Nici vizita la birourile întreprinderii de mașini electronice „Flamville", făcută după o masă copioasă la Epicur, împreună cu Tiffield, nu reușise să mă lămurească; plecasem de acolo cu un braț de broșuri, cu o durere de cap și cu zece pagini de notițe indescifrabile.

A doua zi după ce fusesem la „Flamville" hotărâsem să mă întorc acasă. La început hotărârea asta mi se păruse clară și rațională. Încheiasem cu succes afacerea Tiffield, hotelul la care trăsesem de astă dată era cu mult inferior hotelului Savoy; și, pe deasupra, sosirea mea cu o zi mai devreme ar fi putut s-o bucure pe Susan, ale cărei proteste față de această călătorie — anunțată cu numai trei ore înainte — fuseseră mai vehemente decât de obicei.

În ciuda tuturor acestor lucruri, când m-am dus la biroul de recepționare, m-a cuprins o inerție ciudată. Nu-mi venea să stau, nici să plec. Și iar am avut senzația că mă copleșeau prea multe greutăți, prea multe decizii luate; voiam să las totul baltă, să mă culc, să mă trezesc, să beau un ceai și iar să mă culc. După cum îmi spunea o voce tânguitoare din mine, nu păream să cer mult. Într-o zi . . .

Vocea tăcu; nu era o voce pe care ai fi putut s-o asculți mult timp. Am apăsat pe butonul soneriei.

— Vă rog nota de plată la două sute unu.

Funcţionara mă privi după un teanc de foi dactilografiate. Ochelarii ei caraghioşi de clovn nu reuşeau să-i îndulcească severitatea.

— O secundă, domnule.

Secunda asta se făcu un minut; apoi, după ce consultă un tabel, veni spre mine.

— Trebuia să plecaţi abia mâine, spuse ea.

Faţa ei căpătase un aer bănuitor. Purta o rochie bleumarin; când şi-a ridicat braţul ca să-şi potrivească ochelarii, am văzut la subsuoară o pată de transpiraţie. Nu era urâtă, dar avea faţa prea obosită şi părul ca blana unui şoarece.

— Mi-am terminat treburile mai repede decât mă aşteptam, am răspuns. Aşa încât mă reîntoro să mă bată brizele reci ale nordului . . .

Nici nu-mi luă în seamă vorbele. Bănuiala ei era precisă: hotărât, voiam s-o duc! Mi-am şters faţa; inutil, batista era leoarcă de năduşeală.

— Cred că va trebui să plătiţi toată suma, domnule. Regulamentul specifică clar . . .

— Da, da. Desigur. Vă rog nota de plată.

Mă gândeam la călătoria cu trenul pe care o aveam înaintea mea şi o clipă era să mă răzgândesc. Nu-mi păsa că trebuia să plătesc 30 de şilingi pentru o cameră pe care n-aveam s-o foloseso; dar mi se părea ruşinos să-i dau proprietarului hotelului posibilitatea — oricine ar fi fost el — să încaseze un dublu câştig. Căci orice mi-ar spune funcţionara, camera mea nu va plânge la noapte. Londra era plină ca totdeauna. Şi Jean se înapoiase la Kensington, după ce căpătase un mic rol într-o revistă. Îl dusesem pe Tiffield cu o seară înainte să vadă revista; Jean avea un solo, un cântec, după câte am înţeles, în care e vorba de o nevoie acută de bărbaţi care pot să facă dragoste de mai multe ori pe noapte. Amintindu-mi de cântec şi de toaleta lui Jean, am simţit că oraşul şi vara m-apasă; cluburile de *strip-tease*, prostituatele, perechile din Hyde Park, fetele în costume de baie la Lido, toate se adunau într-un singur lucru, şi nu eram chiar atât de mulţumit de Susan, încât să fiu dispus să alung toate ispitele.

— Nu putem da camera pentru un timp atât de scurt, vorbea funcţionara. În sezonul acesta am putea închiria de două ori numărul camerelor pe care le avem şi lu-

mea nu se mai așteaptă să găsească în seara asta o cameră liberă.

— Bineînțeles, am spus.

Eram lac de sudoare, îmi curgea și în ochi, înțepându-mă; am scos din buzunarul de la piept batista curată.

— Așa e regulamentul, spuse ea și începu să calculeze nota.

Am privit avizul agățat în dreapt, pe perete. Erau multe lucruri pe care n-aveai voie să le faci în hotel. Și în lift mai văzusem un aviz despre bunele purtări.

— Nu duceți lipsă de regulamente, am spus. Am scos carnetul de cecuri.

— Sunteți amabil să treceți adresa dumneavoastră pe dos, domnule?

— Dacă asta te face fericită, am zis.

Zâmbi.

— Așa e regulamentul, domnule, nu eu dispun . . .

Își formase o părere despre mine; zâmbetul era o invitație, o invitație pe care nu mă așteptam s-o întâlnesc aici într-un hol de hotel destul de modest. Sau poate că îmi închipuiam doar . . .

Am refuzat oferta hamalului din hol, de a-mi aduce un taxi; n-aveam decât servieta, și nu vedeam nici un sens să-i plătesc jumătate de coroană, ca să răcnească un singur cuvânt. Mica economie, mica victorie asupra forțelor reprezentate de grupul anonim care deținea hotelul, m-a bucurat o clipă; dar nu puteam alunga regretul că părăseam sindrofia înainte de a se sfârși, că mă mai aștepta la Londra ceva ce mă temeam să iau.

N-aveam de ce să plec. Susan nu mă aștepta decât mâine. Plătind un taxi la King Cross, m-am gândit că n-avea importanță că scăpasem de camera aceea de hotel; aș fi putut găsi ușor un pat pentru o noapte. M-am oprit nehotărât lângă ghișeul de bilete și am dat cu banul. Era o copilărie; dar eram prea obosit ca să mai fiu om mare, prea obosit să mai joc rolul de soț model, prea obosit ca să mai fiu rezonabil.

Măcar o dată voiam să-mi fac și eu mendrele, să-i arăt lui Jean că ce spunea ea în cântecul ei nu era adevărat. „Capul sau pajura“ am zis. Dacă e capul, îi telefonez lui Jean cum i-am promis, văd revista, acum cu altfel de plăcere, știind că eu voi căpăta ceea ce toți ceilalți râv-

neau dar nu puteau obține... Și am s-o aștept în culise și o să supăm împreună la Prunier...

Banul căzu. Era capul. L-am pus în buzunarul de la piept cu gândul să-l păstrez drept amintire a eliberării mele. Apoi, punând mâna pe receptor, mi-am dat seama deodată că era cu zece ani prea târziu ca Jean să-mi mai facă plăcere. Mă obișnuiesem prea mult să țin seama de urmările fiecărei acțiuni, să cântăresc lucrurile pro și contra, ajunsesem prea scrupulos, ca să mai fac o nebunie.

Bucuria vădită a lui Jean de a mă auzi și glasul ei argintiu de școlăriță, pigmentat acum de o urmă de accent *cockney*, rămas de pe scenă, nu-mi displăcu — mă făcu o clipă să-mi pierd capul.

— Vrea să fiu cu tine, i-am spus.

Apoi în minte mi-a răsărit imaginea lui Susan ridicând receptorul din dormitorul nostru. Telefonul era galben, asortat cu perdelele; îl puteam vedea acum tot așa cum aș fi auzit-o pe funcționara hotelului spunându-i cu o mare satisfacție că părăsisem hotelul la ora 4. Susan rareori îmi telefona când eram plecat; dar asta nu însemna că n-avea să-mi telefoneze niciodată. Ar fi trebuit să mă gândesc — deși nu-mi făcea plăcere — să caut un motiv — un motiv serios.

— Și eu te doresc, iubitule, spuse Jean. Mi-e dor de casă.

În cabina telefonică era o căldură sufocantă. Am deschis ușa cu piciorul.

— Mă tem că va trebui să plec, am spus. Barbara nu se simte bine. Nu-i nimic grav, dar i s-a făcut dor de tăticul ei.

— Vai, îmi pare atât de rău! Micuța de ea! Dar ce are?

— Nu știu exact, am spus. O să-i treacă. Vreo boală infecțioasă care bântuie.

Ieșind din cabină mi-am dat seama că, prins de minciună, continuasem să-i atribui Barbarei majoritatea simptomelor unei boli care în vremea aceea era o sperietoare o boală de care mă temeam mai mult decât de orîcare alta. Nu că ar fi fost prea puține de ales: dacă Dumnezeu iubea copiii, avea un fel curios de a-și dovedi iubirea.

O voce anunță la megafon ceva în legătură cu trenul care pleca spre Leddersford; cum stăteam acolo, transpi-

rat și murdar, mi s-a părut că vocea avea în ea ceva mustrător. Trenul de patru patruzeci și cinci spre Leddersford, cu oprire la Peterborough, Grantham, Wakefield și Tanbury, sosise pe linia a zecea. Era ca un mesaj pentru domnul Joe Lampton din Warley. Domnul Joe Lampton din Warley. Minciuna lui fusese descoperită. Domnul Lampton va avea de suferit. Domnul Lampton va avea de suferit.

Mi-am adus aminte de Barbara, cum îmi luasem rămas bun de la ea luni dimneața. Mă strecurasem în odaia ei încet, ca să n-o trezesc, dar cum am deschis ușa, s-a trezit și a întins mâinile.

— Tăticule, acum să câștigi o mulțime de bani, a strigat. O grămadă mare de bani.

— De ce? am întrebat.

— Ca să nu mai fie nevoie să pleci iar, tăticule!

Am zâmbit acestei amintiri și vocea de la megafon a slăbit devenind o voce obișnuită care anunța ora și destinația. Ar fi putut adăuga foarte bine că în ciuda numeroaselor sale lipsuri, Joe Lampton își iubește fiica; dar asta nu conta. Iar el trăsese minciuna aceea numai ca să fie mai repede alături de ea.

Așezându-mă în vagonul restaurant, îmi spuneam că, deși nu câștigasem personal nici un ban de pe urma acestei călătorii îi făcusem totuși bunicului Barbarei o mare economie. Ceea ce prezisesem cu două săptămâni în urmă se întâmplase mult mai repede decât prevăzusem. Livrarea multor comenzi, și dintre cele mai importante, fusese întârziată, printre care și comanda făcută de Tiffield. Plecasem la Londra ca să-i cer scuze cu umilință — totuși nu prea umil — că livrarea aliajelor KL 51 și XA 81 avea să fie făcută cu cel puțin o lună mai târziu decât făgăduiserăm și, cu riscul de a-i fi oferit condiții și mai avantajoase, trebuia să-l înduplec să nu-și anuleze comanda. Spre surprinderea mea, Tiffield, deși nu-și ascunse de loc bucuria că-l avea la mână pe Brown și că-l silise să se roage de el, dăduse dovadă de mai multă înțelegere decât avusesem îndrăzneala să sper. Vânzarea produsului KL 51 avea să ne aducă un profit ceva mai mic, dar paguba ar fi putut fi mai mare. De fapt el era obligat să procedeze astfel; deși nu exista, în sensul obișnuit al cuvântului, o clauză de termen în contractul pentru KL 51, Tiffield ar fi avut dreptul să refuze să accepte

o livrare întârziată. Singura noastră miză de negociere era XA 81; întreprinderea Tiffield însă era o organizație atât de mare, încât asta nu avea nici o importanță. Noua operațiune se baza pe XA 81 și natural că Tiffield voia să pornească producția conform planului; o amânare de câteva luni n-avea să însemneze nimic și noi nu eram singura firmă care producea acest material.

Totul se lămurise pe loc; la aperitive îi explicasem situația, iar înainte de cafea și coniac, bătrânul primise. Chiar și reducerea prețului îi venise mai târziu în minte; menționase cifra în timp ce chelnerul servea friptura, iar eu mă mulțumisem să dau din cap afirmativ. Acum îmi venea greu să cred că reușisem atât de ușor, la fel cum îmi venea greu să cred că fusese serios când îmi oferise o funcție în întreprinderea lui. Am încercat să-mi amintesc exact cuvintele lui înainte de a-l lăsa cu mașina într-o piață.

— N-ai nici o grijă, băiete, mi-a spus. N-ai nici o grijă. Du acasă ploconul. Socru-tău o să fie încântat de tine. Sau cel puțin ar trebui să fie.

Atunci și-a făcut oferta; ghiftuit de mâncare, ametit de băutură și de succese, m-am trezit interpretându-i cuvintele ca și când s-ar fi referit la un alt tânăr isteț și energic, nu îndeajuns de apreciat de patronul său actual, un tânăr care s-ar fi devotat trup și suflet companiei și care în schimb... Poate un loc în consiliul de administrație...

Chestiunea nu stătea în picioare; ofertele de serviciu nu se fac pe neașteptate. M-am hotărât să mă fac ca și când n-aș fi auzit nimic; dacă ar fi ceva serios, o să-mi dea el de veste curând. Mai rămânea să văd ce era de făcut cu abacul, cum botezasem mașina de calculat. Mi-am scos carnețelul de note din servietă și m-am uitat peste cifrele pe care le însemnasem după vizita făcută la direcția întreprinderii „Flamville". Și iar mi s-a părut că cifrele nu aveau nici o legătură între ele, dar după câteva pahare de gin, mintea mea uită de oboseală, de transpirația care mă scălda și începu să extragă fapte concrete din cifrele mâzgălite și prescurtări. În momentul în care, cu o tresărire, mi-am dat seama că ajunsesem la Leddersford Victoria, reușisem să întocmesc prima schiță a unui raport care știam că va fi cel mai bun lucru pe care-l făcusem vreodată. M-am dat jos din tren cu un fel de

regret. Cât stătusem în compartiment, lucrasem cu spor. Aș fi vrut să mai stau în tren, să fi terminat raportul până în cele mai mici amănunte.

Îmi aduc aminte de sentimentul de nemărginită fericire ce mă cuprinsese în timp ce părăseam gara. Am tras adânc aer în piept și pentru prima dată în ziua aceea m-am simțit proaspăt și curat. În spatele orașului se înălțau dealurile și uriașa arcadă centrală a gării ca un răspuns al orașului aruncat dealurilor. Iar în ce mă privește, și eu dădusem orașului răspunsul meu. Voi face ordine în haos — îmi cunoșteam bine meseria. Eram o inteligență, un creier uman. Eram mai bun decât oricare alt mecanism de calculat.

Am simțit o mână atingându-mi ușor spatele. Întorcându-mă, am dat ochii cu Larry Silvington.

— Dragul meu, exclamă el. Ce surpriză! Acum m-am întors de la Manchester. Dar tu unde mi-ai fost?

— La Londra.

— Fericit muritor, spuse el. Eu nu mai găsesc nici un fel de scuză ca să plec la Londra.

— Pe vremea asta nu-i nici o plăcere, am răspuns.

— Londra e întotdeauna o plăcere. Apropo, ai văzut noua revistă? Prietena ta joacă în ea . . .

Se apropie de mine; am simțit un iz de apă de colonie și de whisky.

— *Strip-tease*, rosti — face un *strip-tease*.

— Dacă te referi la Jean — te înșeli. Deși își pune la dispoziție aproape toată marfa.

Îmi făcu semn înspre hotelul gării.

— Hai să bem ceva — poate-mi mai povestești câte ceva . . .

Avea o expresie rugătoare; nu voia să bea, avea nevoie de cineva care să-i țină de urât. Pe fața lui netedă nu erau linii, și în ochii săi înguști, nici o supărare, ci doar singurătate. Cravata roz și costumul de pânză de culoarea biscuitului o făceau și mai bătătoare la ochi; n-avea casă — rătăcise drumul.

— Mi-ar face plăcere, Larry, am spus. Dar am avut o zi infernală. Abia aștept să ajung o dată acasă și să mă vâr în pat.

— Cu atât mai mult ai avea motiv să iei ceva care să te reînvie, spuse el.

— Nu pot, am spus. I-am promis lui Susan că mă-ntorc...

Mă amenință cu degetul.

— Ah, cum mai sunteți voi, bărbați ăștia însurați!

Un taxi trase în spatele gării.

— Hai să bem ceva la mine acasă, am spus. Susan ar fi încântată să te revadă.

— Nu, dragă, nu. Musafiri la ora asta? La revedere.

În timp ce taxiul ieși din gară am privit înapoi. Zâmbi și îmi făcu semn cu mâna; am simțit o milă care mă depășea. Nu era cinstit ca el să aibă așa de puțin, nu era cinstit ca eu să am așa de mult — apoi m-am gândit mulțumit la mine că nu eu făcusem lumea.

Când am ajuns la Harling Crescent am văzut că în salon ardea lumina. M-am oprit la poartă o clipă; geamul acela luminat mi se părea întruchiparea căminului. Era un schimb bun. Incomparabil. Decât o noapte cu Jean, cu remușcări dimineața, mahmur și deșălat... Acum mă aflam iar între dealuri și dealurile care înconjurau orașul mă înconjurau și pe mine.

Am deschis poarta și am intrat în grădina din spate; am mai privit o dată Palatul Sindram, l-am privit cu ochii Barbarei, cum îl vedea ea ca pe un castel vrăjit cocoțat în vârful dealului, deasupra râului. Norah n-avea nici o legătură cu toate astea, și n-aveam s-o las să mi le strice, mie sau Barbarei.

Probabil că Barbara dormea acum sub tavanul albastru închis, cu stele argintii, neștiind că eu stăteam aici afară sub clar de lună. Iar când o să mă vadă, întâi o să-mi spună că e bucuroasă că mă vede, și după aceea o să mă întrebe ce i-am adus; dacă o să mă întrebe. Nu era un copil lacom.

Am scos pachetul de țigări să fumez, dar l-am vârât la loc în buzunar. Aș fi stricat aerul nopții. Hârșâitul chibritului ar fi tulburat liniștea. M-am rezemat cu spatele de zid și am stat așa, să mă învăluie noaptea și liniștea. Viitorul se arăta, în sfârșit, limpede înaintea mea; nu mai aveam nici o teamă.

Departe, jos, în vale, am auzit uruitul unui tren. Era probabil cel de zece și douăzeci care mergea spre Leddersford. Surprins, mi-am dat seama că stătusem în grădina din spate vreo douăzeci de minute. Orașul n-avea să plece,

aveam să-l găsesc acolo și mâine, apoi se făcuse și frig. M-am mai uitat o dată lung în vale și, încet, m-am furișat înăuntru prin ușa din față.

Salonul era gol. Am pus jos servieta, puțin iritat. Voiam să-i fac o surpriză lui Susan, atât cu știrile mele despre contractul lui Tiffield, și cu darul meu, un halat de nylon albastru; ea știa cât de important era contractul, și se gândea la halatul de nylon încă de când văzuse reclama în ziarul *Observer*. Și acum se culcase devreme lăsând lumina să ardă, să-mi consume banii mei munciți din greu. Scrumiera era arhiplină.

Mi-am amintit de starea mea sufletească de adineauri și nemulțumirea mea stărui. Am scos halatul din servietă; părea că nu cântărește mai mult decât hârtia de 8 lire cu care îl cumpărasem. Mi-am imaginat fața lui Susan când îl va despacheta. M-am hotărât să i-l dau chiar acum, și m-am dus sus, ținând la spate pachețelul mic și plat.

Odaia Barbarei era la celălalt capăt al palierului, iar odaia lui Harry alături. M-am oprit și am deschis ușa. Dormea dusă, cu „domnul Mupsy“ în brațe. Am închis ușa încetișor.

Mai aveam încă pe față un zâmbet când am auzit în dormitor glasul lui Susan. Nu m-a speriat ca altădată; adeseori vorbea sau mai curând mormâia prin somn. Apoi, punând mâna pe clanță, am auzit-o vorbind:

— Haide. Haide, dragule... Haide...

Apoi am auzit o voce mai profundă, care nu spunea nimic, gemea doar, la fel ca vocea ei acuma, ca și când ar fi fost cuprinsă de o durere insuportabilă. Mi-am ținut răsuflarea, dar ei n-auziseră nimic; am coborât încet; covorul gros îmi înăbușea pașii, dar ei nu m-ar fi auzit să fi tras cu tunul.

Când m-am întors salonul mi se păru străin. Parcă în cele câteva minute cât lipsisem, mobila se schimbase de tot. Și duhoarea aceea insuportabilă de tutun turcesc; m-am îndreptat spre fereastră, s-o deschid, dar m-am răzgândit. Nu de teamă că ar fi auzit, dar nu voiam să risc să fac nici un zgomot inutil.

Mi-am turnat un whisky mare și m-am așezat în fotoliu în celălalt colț al camerei. Când vor coborî, nu mă vor vedea imediat. Dar poate mai bine ar fi să mă duc iar sus. Cu o singură lovitură aș face să zboare ușa; dacă se

gândiseră s-o încuie. Cu o altă lovitură între picioare l-aș da gata pe Mark; cu puțin noroc, nu l-aș trimite pe lumea ailaltă, aș face ceva mai cumplit.

Eu eram înalt de șase picioare și el numai de 5 picioare și 6 inci. Eu eram îmbrăcat și el era gol. Eu știam că el e acolo, pe când el mă credea la 200 de mile distanță. Era prea ușor, mult prea ușor. Și n-aș omorî-o nici pe Susan. Sunt lucruri mult mai rele pe care poți să le faci unei femei frumoase decât s-o ucizi.

Suiam scara și când am ajuns la jumătatea treptelor mi-am adus aminte de Barbara. Un țipăt va face să răsune casa — cel puțin un țipăt; Barbara se va trezi și va veni la noi în dormitor, cu „domnul Mupsy“ în brațe. Și ce va vedea ea în dormitorul părinților ei îi va sfărâma lumea, de la un capăt la altul. Așa se va întâmpla cu siguranță; oglinda se va sparge și nu va mai putea fi lipită la loc. În mâinile mele aveam toată viața Barbarei.

Încet, am parcurs drumul până jos, drumul lung pe scări, șaisprezece trepte acoperite cu o mochetă cenușie, trecând pe lângă scena marină a lui Duffy, pe lângă scena de junglă a lui Rousseau-Vameșul, apoi prin hol, unde mocheta cenușie făcea loc covorului roșu închis, înapoi în salon.

M-am așezat din nou în fotoliu, în celălalt colț al camerei. Am luat o înghițitură de whisky, dar parcă nu mai avea nici un gust. Nu era chip să înlătur lovitura. N-aveam altceva de făcut decât s-aștept. M-am gândit să iau o țigară, dar efortul pe care l-ar fi cerut scoaterea pachetului și aprinderea chibritului mi se părea înspăimântător. Aveam nevoie de toate forțele ca să aștept. Acum, n-o să mai dureze mult; el n-o să îndrăznească să mai rămână prea mult afară după închidere.

M-am uitat sus — mi se păruse că deasupra capului auzisem un zgomot de pași. Dar nu era nimic. Și dintr-o dată mi-am dat seama că în mâna stângă țineam ceva moale și lunecos. Era ca și când lucrul acela mi-ar fi fost pus în mână de cineva străin. În ultimele cinci minute despachetasem halatul de nylon și-l făcusem ghemotoc — un ghemotoc albastru. L-am lăsat să cadă pe jos împreună cu hârtia de ambalaj, ruptă, vărgată, cu dungi bleu și caramel.

Când au pătruns în cameră, mână în mână, n-am simțit decât o sfială ciudată. N-am vrut să-i privesc, și, prostește, nu voiam să mă privească nici ei. Dar îi văzusem destul, ca să-mi dau seama cât de încântați erau, fizic, unul de celălalt — țipător de încântați; invidios, fără speranță, m-am simțit aproape ca un intrus.

Mark m-a văzut primul. Lăsă mâna lui Susan. Ea îl privi mirată.

— Ce-i? făcu ea.

Apoi m-a văzut. Gura i se deschise ca și când ar fi vrut să scoată un țipăt, dar nu se auzi nici un sunet. Mai curând căzu decât se duse spre un fotoliu și se așeză cu picioarele desfăcute, cu mâinile atârnate pe brațele fotoliului. Mâinile acelea nu mai aveau nici un pic de vlagă, totul în ea părea fără viață, pieziș. M-am îndreptat spre ea.

— Nu sta așa, ca o târfă, i-am spus, chiar dacă ești.

Își strânse picioarele, dar fața păstră aceeași expresie încremenită.

Mark părea că își revenise.

— Fii cuminte, băiete, spuse el. Nu te pripi să tragi concluzii... Am venit pentru o clipă numai. Fereastra...

— Sunt aici de o jumătate de oră, am spus. Ieși afară!

— ...nu se închidea...

— Ieși afară, că de nu, te omor.

Se uită încurcat la Susan.

— N-ar trebui să te las cu el, spuse. Dacă i-a intrat în cap ideea asta prostească...

— Mai bine pleacă, Mark, îl îndemnă ea. Dacă nu pleci, să știi că e în stare să te ucidă. Uită-te la el cum arată.

Rostise cuvintele cu același ton cu care i-ar fi recomandat să-mi privească cravata sau cămașa sau pantofii — nici o emoție în plus.

M-am îndreptat spre el. În clipa când am schițat primul pas, mi-am dat seama că făcusem o greșeală: dorința de a-l omorî încetase de a mai fi fierbinte, sălbatică; acum mintea îmi era plină de un șir rece și rațional de metode.

— Să nu te mai văd aici, am scrâșnit.

Ochii i se deschiseră mari. Erau mai mult gălbui, spre auriu, decât căprui; până atunci nu le observasem nuanța.

Mi-am amintit de o ceartă pe care o văzusem la Wapping într-o tavernă, între doi soldați, pe vremea războiului. Atunci îmi făcuse rău, dar acum nu; am zâmbit și am strâns amândoi pumnii, scoțând în afară degetele mari. Mi se părea că nu exista preț prea mare pentru plăcerea ce avea să mă cuprindă în secundele următoare, o plăcere mai intensă decât cunoscusem vreodată; mi-am ridicat încet de tot mâinile și atunci, chiar în clipa când eram să trec la faptă, a întors capul.

— Dumnezeule! strigă, aproape plângând. Dumnezeule! și o zbughi afară.

Am auzit ușa de la intrare trântindu-se. M-am așezat, amețit.

— Dă-mi ceva de băut, am murmurat.

Îmi aduse un pahar de whisky, apoi se așeză iar în fotoliul ei.

— Mă simt ca un patron de bordel, am spus. Nu știu de ce nu l-am omorât pe nenorocitul ăla.

— Era să-i faci ceva mai rău decât să-l omori, spuse ea cu o voce albă. Mai rău, nu? Și începu să chicotească isteric.

— Potolește-te, am spus. Ați fost în siguranță, și el și tu, atâta timp cât fiica mea este în casă. Și totuși asta nu mă împiedică să mă simt ca un patron de bordel.

Continuă să chicotească. M-am apropiat de ea și i-am tras o palmă. Deodată râsul acela isteric încetă.

— Vrei să divorțezi? mă întrebă.

M-am așezat și am luat o gură de whisky.

— Nu știu, am spus. Nu știu. De cât timp durează asta?

— Nu e prima dată în seara asta.

— De cât timp durează asta?

— Din mai.

— Se potrivește, am spus. Acum înțeleg de ce a plecat Gerda. Ea a ghicit, nu?

Susan aprobă din cap.

— Trebuia să ghicesc și eu, am spus. El ți-a dat parfumul acela ieftin, îngrozitor? D-aia îl foloseai. Cred că dă câte o sticlă tuturor târfelor lui. N-ai prea multă mândrie, nu-i așa? Abia terminase cu una și te-a luat pe tine la rând. Ce te-a atras? E mai bun la pat decât mine? Este?

— Nu-i asta, spuse ea. Tu crezi că ăsta e răspunsul la toate. Se ridică. Joe, îmi pare rău, dar mor de somn. Sunt prea obosită ca să mai înțeleg ce spui. Vorbim mâine...

Am apucat-o de braț.

— De ce te-ai încurcat cu el?

— El mă ascultă. El mă ascultă întotdeauna. Și el nu-i atât de — căuta cuvântul — atât de triumfător ca tine... Era la pământ, se scufundase, toată lumea îl disprețuia. Avea nevoie de mine. Tu n-ai nevoie de nimeni. Tu doar te folosești de oameni.

Mi-am luat mâna de pe brațul ei.

— Niciodată nu te-am înșelat, i-am spus.

— Ba m-ai înșelat în acești zece ani.

Am privit-o perplex.

— Jur pe Dumnezeu...

— Crezi că sunt proastă, Joe? Eram când ne-am căsătorit, dar de atunci am deschis ochii. Crezi că oamenii nu vorbesc despre asta?

— Alice e moartă.

— Asta-i. Tocmai de asta mă plâng. Își aprinse o țigară. Eu măcar te-am înșelat cu un om viu. Am avut atâta decență. Și tu acum crezi că ai dreptul să mă jignești? Crezi că ai dreptul să-mi spui târfă?...

— Alice e moartă, am bâiguit pierdut. Alice nu mai e, n-o mai am în minte...

— Dacă nu-i ea, atunci e alta! Știu că nu pe mine m-ai iubit — știu că nu m-ai iubit niciodată...

Mă privi acuzatoare; deodată am simțit o pornire nebunească să cad în genunchi la picioarele ei și să-i cer iertare.

CAPITOLUL XIII

Cei patru puișori stăteau cu ciocurile caraghios de căscate; parcă s-ar fi autoparodiat, ca și mama lor, vrăbiuța, care stătea descurajată, cu capul în jos, ca și cum s-ar fi dat bătută și ar fi renunțat la lupta de a-i hrăni.

Harry făcuse fotografia, cu *Zeiss*-ul meu. Era o poză bună pentru un băiețel de nouă ani. Mă întrebam ce căuta fotografia aceea pe peretele dormitorului nostru și de ce tapetul gri cu buline roz se schimbase, făcându-se

crem, și de ce în locul covorului moale, cenușiu deschis, aveam pe jos linoleum negru, cu un covoraș zdrențuit lângă pat, de culoarea făinii de ovăz.

Pe urmă mi-am dat seama că mă aflam în odaia lui Harry, numai în cămașă, trântit pe patul nedesfăcut. Pantalonii și haina zăceau pe podea; nu-mi vedeam pantofii și nici ciorapii. M-am dat jos din pat și m-am îndreptat spre fereastră în picioarele goale, înfiorat de răceala umedă a linoleumului. Am dat puțin la o parte perdelele. Era o dimineață senină. De aici aveai o vedere mai frumoasă decât de la fereastra dormitorului nostru. În dimineața aceea puteai vedea chiar și turla bisericii Gilden Parish, care se înălța departe la nord.

Pe lângă biserică un pârâiaș curgea la vale, spre râu. Într-o zi, în vacanța de paște, Harry căzuse în el și venise acasă ud până la piele. De aici părea un pârâiaș drăguț și neprimejdios care sclipea în soare, șerpuind spre pădure de-a lungul bisericii; în locul acela din pădure, însă, unde căzuse Harry, apa se făcea adâncă și vara trecută se înecase acolo un băiețel.

Am lăsat perdelele să cadă la loc și m-am întors spre pat. Nu m-am vârât în așternut, m-am înfășurat în pătura indiană a lui Harry. La drept vorbind, nu era indiană, ci norvegiană, moale și groasă, cu niște brazi stilizați, de un verde crud, risipiți pe un fond roșu și negru. Era singurul lucru luminos din odaie; de ce oare îmi dădusem atâta osteneală pentru camera fiicei mele și atât de puțină pentru a fiului meu? De ce mă supăram atât de des pe el?

Când va veni acasă în vacanță, va trebui să aranjăm iar odaia. O să mergem împreună la magazin să alegem tapetul și vopseaua și chiar, dacă o să vrea, ceva mai civilizat pentru podea decât linoleumul. Ori poate, lângă pat, i-ar place o blană de oaie în loc de covoraș, una nevopsită, care să dea odăii o atmosferă de peșteră de haiduci trăind în creierul munților. La urma urmelor n-avea decât nouă ani.

Am întins mâna și mi-am luat din buzunarul hainei țigările și cutia de chibrituri. Pe măsuța de lângă pat era o ceașcă pe o farfurioară. Seara trecută, după plecarea lui Mark, Susan îmi făcuse un ceai. Fusese o figură — cea mai tare figură. Îmbrăcată în halat, venise în cameră cu ceașca de ceai, o lăsase jos lângă mine și rămăsese ast-

fel, așteptând în liniște. N-am spus nimic; spusesem destul după ce coborâseră.

Chiar și acum, în ciuda înțelegerii la care ajunseserăm în cele din urmă, Susan și cu mine, de dragul copiilor, simțeam că nu mai aveam pace. Oricare ar fi fost urmările, ar fi trebuit măcar să-mi las amprenta pe fața aia lucioasă, măslinie. Să-i șifonez mutra lui de idol de matineu. Odinioară învățasem cum să spargi timpanele adversarului, cum să-i scoți ochii, cum să-l boșorogești dintr-o singură lovitură. Am dus mâna la gură și m-am mușcat până la sânge, gândindu-mă la toate mijloacele prin care l-aș fi făcut să sufere, apoi încercai să dau uitării totul.

Dintr-o dată mi-am amintit de părul lui Tom Larriman. Tom era un văduv de 70 de ani, foarte mândru de coama lui colilie. O purta lungă și o spăla de trei ori pe săptămână. Unii ziceau că se clătea cu puțină albăstreală. Murise de cancer; o săptămână înainte de a muri, urla de se auzea până în stradă. Și-a smuls tot părul lui alb frumos, s-a scalpat singur, bucățică cu bucățică. Durerea asta îl făcea să uite de cealaltă durere mai mare, și pesemne o alesese anume ca s-o poată controla.

Acum îl înțelegeam, deși pe atunci, la Dufton, când închideam geamul dormitorului ca să nu-i mai aud zbieretele, nu reușisem să-l înțeleg. Mi-am mușcat și mai tare mâna; începea să zvâcnească. Apoi mi-am scos mâna din gură — mi se făcuse rău. Încet și cu multă grijă, m-am dat jos din pat; avem senzația că am să vomit pe jos dacă o să-mi schimb brusc poziția. Stând pe marginea patului mi-am tras pantalonii și am pornit-o încet pe palier.

Când a venit Barbara, tocmai mă spălam pe dinți. Am pus la o parte periuța și am sărutat-o. Era întâia oară, din clipa când stătusem singur lângă ușa dormitorului, când începeam să mă simt readmis în rasa umană.

— Cineva era în baie și i s-a făcut rău, spuse ea.

— Ai visat, am răspuns. Am ridicat-o ca să se uite în oglindă. Uite ce mutrișoară obraznică ai tu. Fetițelor obraznice nu le aduc cadouri.

— Eu sunt o fetiță bună, spuse ea. Tăticule, ai fost plecat mult timp, nu-i așa?

— Prea mult, am spus.

— Ieri am fost la ceai la unchiul Mark, am fost...

Am lăsat-o jos.

— Și te-ai simțit bine, draga mea? ți-a plăcut?...

— Vai, ce gust caraghios aveau prăjiturile! Și Linda bea ceai. Și gemenele beau ceai. De ce or fi bând ei ceai, tăticule?

— Fiindcă e mai ieftin decât laptele, așa cred, am spus.

Am umplut chiuveta pe jumătate cu apă rece și mi-am băgat capul în ea. Mi-am muiat capul de cinci-șase ori, făcând mare tapaj și stropind-o pe Barbara când îmi scuturam apa de pe păr. Ea țipa râzând:

— Tăticule, n-ai voie! Mama spune că asta e urât!

— Atunci să nu mai facem, nu-i așa? Dă-mi prosopul, fetița tatii.

Prosopul, pus lângă uscătorul electric, era curat, uscat și cald; era mai mare și mai scump decât prosopul de la ultimul hotel unde trăsesem.

Mă aflam, acasă, acasă la plăcile de faianță roz, la baia roz și chiuveta dublă, la uscătoarele electrice pentru prosoape și la dulăpiorul din perete ticsit cu apă de colonie, talc și săruri de baie. Asta era singura deosebire dintre casa mea și camera de hotel; confort mai mare, și lucruri mai multe, lucruri care pot fi cumpărate...

Mă uitam la Barbara. Era îmbrăcată în pijamaua ei albastră cu rățuște galbene. Casa o puteam părăsi oricând, dar pe ea niciodată. Mă simțeam oarecum ușurat știind acest lucru — ușurat că puteam să înfrunt faptele. N-aș fi luat-o pe Barbara de lângă mama ei, așa că trebuia să rămân pe loc. Ne vom muta în altă locuință, o casă izolată, și o vom lua de la capăt; dar vocea care în noaptea trecută șoptise cuvintele acelea nerușinate, trupul care stătuse gol în brațele lui Mark îi va aparține în continuare tot lui.

Târfă, târfă și iar târfă. Indiferent de ce spusese aseară, dorința se va repeta. Și n-o să se mai sinchisească să încuie ușa dormitorului: desfrâul și prevederea nu merg mână-n mână. Și Barbara, data viitoare, ar putea să nu doarmă; mi-am dus iarăși mâna la gură gata să muște.

— Ce faci, tăticule?

Am mângâiat-o pe păr.

— Nimic, scumpo. Hai să luăm micul dejun.

— De ce ți-ai pus pantalonii și pantofii, tăticule? Unde ți-e halatul de casă, halatul tău pufos?

— E la noi în odaie, am spus. E nevoie să-l iau?

Bătu din picior.

— Eu vreau halatul tău pufos! țipă ea. Altfel nu te mai las să fii căluțul meu, să știi...

— Nu-mi pasă, am spus.

Ochii i se umplură de lacrimi. Prea des nu plângea, dar putea să plângă oricând. Făceam rău că o răzgâiam, că îi încurajam șantajul acesta; prea mult îmi consumasem însă în seara trecută rezervele mele de voință ca să-i mai pot rezista.

— Foarte bine, am spus. Așteaptă aici. Și să taci, să taci ca un pește.

Când m-am dus în dormitor Susan dormea adânc. Am luat halatul de după ușă, dar nu am ieșit numaidecât din odaie. Dormea cu părul ei negru despletit pe pernă; arăta foarte tânără, și împotriva voinței mele, am simțit ceea ce era neîndoielnic milă. „Te-ai folosit de mine, spusese seara trecută, te-ai folosit de mine chiar de la început".

Era destul de adevărat; de mult nu mă mai gândisem la ea ca la o persoană. „Mark mă ascultă întotdeauna, spusese. Tu nu mă asculți niciodată, ție nu-ți pasă..."

Am îmbrăcat halatul și am ieșit. Am îngenuncheat lângă ușa băii și Barbara mi se cocoță în spinare. M-a oprit la fereastra de pe palier, trăgându-mă de păr. Am deschis obloanele.

— Uriașul a făcut o grămadă mare-mare de bani, spuse ea. O grămadă maaare, până la cer. Și a fugit sus la castel, a fugit, da, și a pus banii sub fereastra castelului... Mă trase iar de păr; era semnalul că trebuie s-o iau din loc.

— Și mai departe? am întrebat. Ce-a făcut mai departe uriașul?

— Mi-e foame, spuse ea.

— Și cine era în castel? am întrebat privind Palatul Sindram.

— Prințesa! Și prințesa avea acolo fragi. Și avea și trandafiri. Vreau prăjituri, tăticule! Vreau! Și iaurgeł. Și brânză.

Iaurgel era iaurt, pentru care în ultimul timp făcuse o adevărată pasiune. Iar brânza era o brânză canadiană, portocalie, pe care o devora cu coajă cu tot.

— Dumnezeu să-ți apere burtica, am spus.

— Și ție să-ți apere Dumnezeu burtica, tăticule. Tu ce mănânci?

— Știu și eu? Ceva aș mânca, mor de foame.

Am deschis ușa salonului și am tras perdelele. Halatul albastru de nylon mai era acolo, pe podea, lângă fotoliu. I-am dat una cu piciorul, trimițându-l într-un colț, și am îngenuncheat să ridic servieta cu darul pe care i-l adusesem Barbarei.

— Ce-i aia albastră? a întrebat.

— O cârpă nouă de șters podelele, am răspuns. Apoi am dus-o în bucătărie și am așezat-o pe un scaun.

Scoase limba la mine.

— Nu-i cârpă de șters podele, a spus. E o cămașă de noapte. Vai ce mincinos ești tu. Privi servieta. De ce ai adus asta, tăticule?

— E ceva frumos aici, pentru o fetiță cuminte.

Am deschis servieta.

— Am fost o fetiță cuminte, tăticule, cuminte tot timpul.

I-am întins pachetul de la magazinul Hamley. Era un cățeluș mic alb; nu știu cum se făcuse, dar în colecția ei de jucării, nu avea nici un cățel.

— Ce frumos e, tăticule, exclamă ea, și mă sărută. Acum dă-mi prăjiturile, tăticule. Și iaurgelul. Și brânza. Și sucul cu gheață și paiul.

Am pus puțin salam pe grătar, am luat ceainicul și m-am dus la robinet.

— Numaidecât, am spus.

— Dacă ți-e tare foame, tăticule, poți să-ți faci ție întâi micul dejun.

— Frumos din partea ta, am spus.

Am pus în priză ceainicul și am aprins gazele, să prăjesc salamul. Am deschis frigiderul, am scos sucul de portocale, tăvița cu gheață.

— Eu beau cu pai, tăticuțule, nu uita!

— Nu mă zori, iubito, am spus.

Sări jos de pe scaun și mă prinse de genunchi.

— Vreau să-ți spun ceva, zise ea. Apleacă-te în jos, tăticule. Își apropie gura de urechea mea.

— Când am să fiu mare, șopti — și se uită la ușă să vadă dacă nu vine cineva — când am să fiu mare, auzi? am să-ți aduc în fiecare dimineață la pat micul dejun, așa am să fac, zău...

— Ești o fetiță scumpă, am spus.

— N-am să te las niciodată, niciodată.

I-am întins paharul cu suc de portocale. Zâmbi; avea dinții mici, albi, regulat plantați.

— Ai să mă lași într-o zi, am spus. I-am petrecut brațul pe după umeri; deși mânca bine, era foarte slăbuță.

— Am să rămân lângă tine totdeauna — todeauna.

Se cățără iar pe scaun.

— Mi-e foame, tăticule.

— Așteaptă un moment, nu am decât două perechi de mâini, am imitat un moșneag, aplecat de șale, gârbov și care gâfâia.

Explodă într-un râs gâlgâitor.

— Vai, tăticule, ce caraghios ești! Hai, tăticule, mai fă o dată!

— Am doar trei perechi de mâini, am spus abia târându-mi picioarele prin bucătărie. Sunt un biet bătrân și n-am decât patru perechi de mâini...

— Tu ai două mâini, numai două mâini, țipă Barbara. Tu minți, tăticule, minți...

— Ba nu, am spus. Am zece mâini, cinci perechi de mâini. I-am turnat în farfurie fulgii de ovăz.

Eram liber, salamul se rumenea pe grătar, bucătăria strălucea de lumină și de râsul Barbarei. Eram liber — Susan mă eliberase. Două lucruri contau în jocul ăsta: îmi salvam mândria și în același timp puteam să fac ce vreau. Era ca și când aș fi redobândit cei zece ani de căsnicie pierduți.

Barbara mai râdea și acum. Uneori râsul trecea bariera și se făcea plâns. Am scuturat-o ușor.

— Mănâncă — am spus — sau te bat, eu am șase perechi de mâini, te bat...

— Nu mă bați tu — râdea — nu mă bați tăticule, nu-i așa?...

— Tu nu știi ce-aș putea să fac, nu știi, am spus. Tăticul tău e un om nemaipomenit.

CAPITOLUL XIV

— Cât o să mai țină măcelul ăsta? strigă Hewley, și bătu cu pumnul în masă. Era un gest care altădată îi făcea pe toți să tresară; acum însă nu însemna altceva decât că Hewley se apropia de sfârșitul diatribei. De câte

ori n-am cerut Ministerului Transporturilor să ne permită să instalăm semnalizatoare la răscrucea aceea. De la ultima dată când am cerut s-au întâmplat trei accidente grave...

Am închis ochii ca să nu-i văd fața. De obicei avea o față absolut inexpresivă de om nici prea tânăr, nici prea bătrân. Acum se zbârcise, se scofâlcise de atâta amărăciune. Nu numai gura i se strâmbase de parcă ar fi băut oțet, dar până și ochii și fruntea i se încrețiseră și părul care îi atârna în smocuri lungi.

După ce s-a așezat am deschis iar ochii. Eram de acord cu tot ce spusese, numai un nebun ar fi putut să-l contrazică; dar el nu avea nici cea mai mică putere asupra evenimentelor. La fel de bine și-ar fi putut petrece timpul cântând cuplete. Semnalizatoarele aveau să fie instalate atunci când cineva de la Ministerul Transporturilor ar fi dat dosarul U.D.C.[1]-ului din Warley, sau, ceea ce mi se părea mai plauzibil, când cineva ar fi tras orbește acest nume dintr-o pălărie.

M-am uitat la Brown care, ca președinte al Consiliului, stătea deasupra noastră pe o estradă, în celălalt capăt al încăperii. Estrada era cam prea înaltă și cam prea departe de masa lungă de mahon în jurul căreia era așezat restul Consiliului. În general, el îți dădea impresia că se socotea nu primul între egali, ci stăpânul nostru absolut. În seara aceea parcă se simțea neplăcut surprins că se găsea atât de sus pus. Rapoartele le citise cu un glas murmurat, foarte departe de obișnuita lui încredere gălăgioasă, și din când în când dădea nervos din umeri, sub povara lanțului de aur, însemnul funcției sale.

— Trei, subsecția întâi, spuse funcționarul primăriei. Trei, subsecția a doua. Patru. Cinci. Șase. Șapte...

Cu gura pe jumătate deschisă Brown își ștergea fruntea cu batista; am mai întors o filă; am observat că Brown nici nu se uita la agenda lui. Funcționarul îi șopti ceva; Brown clătină nerăbdător din cap și bău o înghițitură din paharul cu apă care se afla lângă el.

Funcționarul continua să citească din agendă; acum aproape că nu mai făcea nici o pauză. De obicei Brown, încruntându-se, sau ridicând un deget ca să i se repete cifra, îl obliga pe funcționar să citească mai rar. În afară

---

[1] *U.D.C.* — Consiliul Districtual Urban.

de considerația pe care o avea față de conducerea treburilor consiliului, lui nu-i prea plăcea Ray Kempett. Simțea, nu fără oarecare dreptate, că acest Kempett, dacă i s-ar fi permis, ar fi condus toate treburile. Mă gândeam că tocmai asta făcea acum; stând acolo, înalt, ferches, proaspăt bărbierit, părea că radiază în mod palpabil energie și competență. N-avea să mai rămână mult timp în Warley; la 33 de ani, un mic consiliu districtual urban nu reprezintă decât începutul unei cariere.

M-am pomenit că-l invidiam. El era obligat să lucreze în cadrul unei proceduri stricte, și mai mult i se interzicea decât i se permitea libertatea de acțiune; dar acest lucru i se aplica și patronului lui, Consiliul Districtual Urban din Warley. Salariul lui se ridica doar la jumătatea salariului meu, contul său de cheltuieli era microscopic; a-și cumpăra o mașină era pentru Kempett un vis; dar el era un om liber pe când eu, nu.

Brown scoase din buzunar un tub mic de sticlă și înghiți două tablete albe. Culoarea îi reveni în obraji aproape numaidecât. Luă agenda și începu s-o răsfoiască tacticos; devenise iarăși președintele Consiliului Districtual Urban din Warley și pivotul central al întreprinderii „A. Z. Brown & Co".

Iar eu eram tânărul inteligent și energic care oricând putea să se angajeze la „Tiffield Products". De ce să mai suport plictiseala acestor ședințe de consiliu, de ce să mai fiu la cheremul lui Brown, legat de raportul asupra mașinii de calculat? Tiffield fusese cu adevărat serios când îmi făcuse propunerea aceea, și chiar menționase în scrisoare o cifră care era cu 400 peste ceea ce îmi plătea Brown. Trecuse o săptămână de când primisem scrisoarea; răspunsesem mulțumindu-i din tot sufletul pentru încrederea ce o avea în mine, asigurându-l că a intra într-o întreprindere ca „Tiffield Products" era dorința mea cea mai scumpă, și cerându-i un răgaz să mă gândesc. Pe scurt, nu spusesem nici da, nici nu; apoi nu mai primisem de la el nici o veste.

Acum se ridicase, luând cuvântul, John Daynton, cel mai bătrân membru al consiliului. Acesta se plângea cu o voce tremurătoare că nu știu ce ordin obligatoriu de cumpărare nu avea o compensație potrivită. Uitase că el însuși aprobase în comitet ordinul acela obligatoriu de cumpărare. Nimeni nu i-ar fi spus asta; și dacă i s-ar fi

spüs, tot n-ar fi înțeles. Avea aproape 80 de ani, era văduv, și își pierduse în război unicul fiu; singurul loc unde sărmanul bătrân nebun putea fi fericit acum era Camera Consiliului. Aici asistase la toate adunările consiliului din ultimii 45 de ani; aici după fiece adunare, părul lui negru, des, i se mai rărise puțin, dinții, și ei, i se clătinaseră puțin în gură, spinarea i se cocoșase cu încetul, carnea i se desprinsese și ea puțin de pe oase. În acești 45 de ani, tavanul fusese reparat, pereții de stejar lăcuiți, covorul roșu înlocuit, noi portrete de-ale foștilor președinți se adăugaseră celor ce umpleau acum doi pereți. Și, atâta timp cât n-am să fac ceva să fiu băgat la închisoare și am să votez cum mi se spune, o să am și eu toate șansele să ajung acolo, sus, pe estradă. Portretul meu va sta atârnat pe perete, iar numele îmi va fi gravat pe placa comemorativă, de sub blazonul orașului Warley.

În cele din urmă Daynton se așeză jos, pe scaunul lui. George Aisgill, în funcția sa de președinte al comitetului pentru locuințe, spusese ceva plăcut și consolator despre echilibrul dintre bunurile particulare și bunurile publice pe care comitetul pentru locuințe reușise totdeauna să-l păstreze, oricât de greu ar fi fost acest lucru — admisese el în mod cinstit.

Auzind acestea, Norah, așezată în partea încăperii rezervată publicului, își scoase carnetul de însemnări. Graffham care în seara aceea purta o bluză bleumarin, pantaloni de flanelă gri, o cămașă albă și o cravată tot bleumarin — ceva în genul unei uniforme marinărești cu gradele scoase — puse și el mâna pe carnetul de însemnări.

Adunarea se apropia de sfârșit; se desfășurase așa cum era de așteptat să se desfășoare; toată lumea și în primul rând consilierul Lampton, votase cum era de așteptat să voteze. Graffham scrise ceva, preocupat, timp de vreo zece minute, apoi își îndesă carnetul în buzunar. Atingând mâna lui Norah, îi șopti ceva; fata zâmbi. M-am uitat spre ea: prinzându-mi privirea, zâmbetul îi dispăru. Dinadins am continuat să mă uit la ea: voiam s-o tulbur, s-o fac măcar să se întrebe dacă nu-i cumva murdară pe față sau dacă nu i se vede combinezonul. Am rămas puțin mirat că nu și-a scos oglinda și nu s-a uitat în jos spre fustă: după un timp mi-a întors privirea, dar expresia din ochii ei mari, cenușii, nu o mai întâlnisem până acum.

De astă dată începusem eu să mă simt jenat; mi-am îndreptat iarăși atenția asupra agendei.

După ce Brown a închis ședința, m-am uitat iar înspre ei. Plecaseră. Mi-am croit drum afară, prefăcându-mă că nici nu-l văd pe George Aisgill, căruia îi făcusem vagi promisiuni că-l voi vizita, nici pe doamna Fulwood, care se îndrepta spre mine cu un teanc de foi dactilografiate, cuprinzând, după cum știam, treizeci și două de întrebări — sau mai curând plângeri — cu privire la cartierul Park.

M-am uitat după Fordul popular al lui Graffham; l-am văzut în Horner Place, un mic intrând în partea opusă a străzii. Am traversat și am bătut ușor la portiera din față. Norah lăsă geamul în jos.

— Sper că ați petrecut o seară folositoare, am spus.

— Nu s-ar putea spune că am pierdut-o în zadar, răspunse ea. Observ că în cele din urmă ați solicitat un ordin de cumpărare obligatorie a locului Palace.

— Oare?

— Doar ați votat pentru asta, interveni Graffham.

— Presupun că da. Era teribil de cald acolo — abia mă mai țineam treaz... Norah își lăsase mâna pe marginea portierei. Am pus-o pe a mea deasupra. În afară de clipa când m-am uitat la dumneata, i-am spus ei.

Graffham porni motorul.

— Mai e nevoie să-ți amintesc că trebuie să transmiți articolul prin telefon, Norah? vorbi el. Dacă domnul consilier Lampton o să te scuze.

Ea nu-i dădu nici o atenție.

— Te-ai uitat până te-ai săturat, nu? mă întrebă ea.

— Nu, am spus. Abia încep. Nu vrei să bem un pahar împreună, undeva?

Își retrase ușor mâna.

— Ai auzit ce a spus Peter. Am treabă.

— Poți să telefonezi de la mine de acasă.

Graffham ambala motorul.

— Să nu se supere soția dumitale. Musafiri la ora asta? Noapte bună, consilier Lampton, adăugă și ridică geamul portierei.

— Joe, așa mă cheamă, am exclamat, dar mașina pornise.

Am traversat din nou strada și m-am urcat în mașina mea. Ședința a fost mult mai lungă decât de obicei: când

am pornit pe Market Street, soarele apunea. Peste Palatul Sindram, cerul era vărgat cu dungi albe și roșietice ca bomboanele de mentă; culorile gingașe păreau să arate că seara care începuse atât de prost avea să se termine cu bine. Dacă avea să iasă ceva sau nu din asta, nu știam, dar Norah luase cunoștință de existența mea și nu mai putea reveni asupra acestui fapt.

Când am ajuns la Harling Crescent, am observat cu ușurare că perdelele de la dormitorul din față erau trase. Susan se culcase devreme, cum făcuse în șase din cele nouă nopți de când dormeam despărțiți. Nu trebuia s-o ascult, nu trebuia s-o privesc, nu trebuia să-i miros blestematele ei de țigări turcești, nu trebuia să-mi controlez fiece cuvânt, ca să previn continuarea certei pe care o începusem chiar înainte de a fi plecat la primărie.

În timp ce intram pe ușa din spate, mi-am amintit frânturi din ce-mi spusese. „El este autentic, e un om real, el nu se teme de consecințe. Tu ești ca afurisitele tale mașini de calculat, tu nu ești un om real...“

Am zâmbit și m-am dus la bucătărie. Dintr-o dată cuvintele ei și-au pierdut puterea de a mă jigni. Nu o mașină de calculat se uitase la Norah; nu o mașină de calculat făcuse primul pas spre o idilă cu ea. Și ea nu era femeia care să se încurce cu un bărbat care s-ar fi temut de urmări. Represaliile împotriva lui Susan erau gata pregătite și nu aveau să fie doar vorbe...

Mi-am umplut o farfurie cu tartine cu brânză și am scos din frigider o sticlă de bere. Era prima mâncare de care mă bucuram în ziua aceea; micul dejun îl ratasem din cauza tăcerii lui Susan, la dejun, nu fusesem în stare să mănânc, iar cearta noastră mă făcuse să uit de cină — sau mai curând de ceaiul întârziat de care aproape că nu mă atinsesem.

Isprăvind masa, ideea unui whisky mare deveni urgentă și atrăgătoare. Am înlăturat-o fără prea mare greutate: în seara aceea nu mai trebuia să stau să beau până târziu, înduioșându-mă și indignându-mă din ce în ce mai mult, pe măsură ce dublam și triplam paharele de whisky, până ce goleam sticla pe jumătate. Era de ajuns să-mi amintesc că Norah avea pe frunte un mic semn, pe care înainte nu-l observasem, că părul ei era fără îndoială natural ondulat, că atunci când mă întrebase dacă mă săturasem privind-o, mă întrebase, de fapt, fără cuvinte

și dacă *îmi plăcuse* ceea ce văzusem. Era, iarăși, destul să mă uit la picturile murale ale lui Larry Silvington ca să mă bucur de ele pur și simplu ca de niște poze de stele de cinema; erau lucruri care nu mă mai puteau răni, și nimic din casa asta nu mai putea să-mi facă vreun rău.

Am clătit paharul și farfuria și le-am pus pe raftul uscătorului. Mergând sus era ca și când aș fi fost absolut singur în casă. Nu mă mai gândeam nici măcar la Barbara; în schimb simțeam sub mâna mea, cu o intensitate aproape ridicolă, căldura mâinii lui Norah. Dacă aș fi știut vreo rugăciune de mulțumire lui Dumnezeu, care să se potrivească momentului, aș fi îngenuncheat acolo pe trepte... Revarsă-ți mila și îndurarea asupra robilor și oropsiților tăi; dar eu nu eram rob.

Când am deschis ușa odăii lui Harry, am auzit vocea lui Susan.

— Tu ești, Joe?

— Da' cin' să fie? am răspuns.

M-am strâmbat; pe viitor va trebui să țin minte să nu-mi mai iasă din gură asemenea vorbe.

— Vino aici! am auzit-o.

M-am îndreptat spre ușa odăii pe care — îmi dădui seama cu o ciudată împunsătură în inimă, plină de regret — n-aveam s-o mai pot considera *a noastră*. Ușa era deschisă pe jumătate și înăuntru ardea lumina.

— Ce vrei?

— Nu fi idiot. Nu pot să vorbesc cu tine așa. Intră înăuntru să nu se trezească Barbara.

Am intrat în dormitor. Ea stătea culcată, cu două perne sub cap. Își trăsese cuvertura până sub bârbie și brațele erau sub ea. Cuvertura era galbenă — un galben deschis — ca ața de fitil; nu-mi aminteam s-o mai fi văzut înainte.

— Ai întârziat, spuse ea.

— A ținut mult ședința.

M-am așezat pe marginea patului și am aprins o țigară.

— Eram îngrijorată, continuă.

— Drăguț din partea ta. Dar nu era de loc nevoie. Am atins cuvertura. Când ai cumpărat asta?

— Ieri, ca să mă înveselesc. Ai mâncat ceva?

— Mi-am făcut câteva tartine.

— Văd că știi să-ți porți de grijă...

— Mă descurc. Am pipăit cuvertura. Îmi place — am spus. Schimbă atmosfera odăii.

— N-ai băut nimic, nu-i așa?

— Vezi bine că nu. Dar la urma urmei ce-ți pasă?

— Eu știu cât țin ședințele astea. Cel mult un ceas. Se încruntă. Parc-ai veni de la o femeie. În orice caz miroși așa ceva . . .

— Ți-am spus. Am stat la ședință toată seara. Am venit de-a dreptul acasă.

— Arăți ca un cotoi care a dat iama la oala cu smântână. Crezi că sunt proastă?

M-am ridicat.

— Sunt obosit. Noapte bună, Susan.

— Așteaptă, tresări ea. E un lucru pe care ar fi preferabil să-l știi. . . Sybil a telefonat azi.

— Ce? A aflat ceva?

— Nu. Dar în curând o să bănuiască ceva. Nu putem să-i ocolim așa. . .

— Eu pot. M-am așezat din nou.

— Joe, dacă ți-ai vedea fața! E plină de ură.

— La ce dracu te aștepți?

— Joe, acum, gata! Ce-a fost, s-a dus. S-o luăm de la început, de dragul copiilor. Nu știi de ce am fost supărată azi după-amiază? Nu știi?

— Conștiința ta, sper. Pe albeața pernei părul ei lucea negru-negru.

— Ah, Doamne, exclamă ea. Nu m-ai jignit destul? Mi-ai spus că mă ierți, dar n-au fost decât vorbe. Mă urăști, și îl urăști pe el tot timpul. . .

— Să lăsăm asta, am spus.

— Decât să te jignesc, eu, în locul tău, aș fi făcut cu totul altceva. Tu nu vrei să înțelegi. . .

— Ah, Dumnezeule. Înțeleg. Înțeleg totul. Sunt un ramolit, sunt un burtos și ți-e greață de mine. Nu sunt nici măcar un om real ca Mark. Nu vrei să te culci cu mine.

— Eu nu vreau? țipă ea. Eu nu vreau? Cine a-nceput? Cine a-nceput — nu tu?

— Ce rost mai are — am căscat. Zău, pic de somn, Susan.

— Știai că Jean Velfrey este acasă?

— Nu știam. Nu-mi pasă de ea nici cât negru sub unghie, ăsta-i adevărul.

Pentru prima dată de când intrasem în dormitor, zâmbi.

— Te-ai dus la o serată, acasă la ea, la Londra, nu-i așa?

— N-a fost nimic.

— Eu, dimpotrivă, am fost asigurată că da, că a fost, spuse ea. Nu știai că există un serviciu telefonic între Warley și Londra? Și un serviciu poștal? Se ridică. Nu că te-aș mustra, dragul meu. Dădu la o parte cuvertura.

M-am uitat la trupul ei gol, o clipă, apoi am început să mă dezbrac. Susan se dădu jos din pat și se duse la ușă. O încuie și veni spre mine.

— Jean e blondă, dar nu-i naturală, nu? bâigui ea. Îmi descheia cămașa. Am lăsat-o să mă ajute, apoi am apucat-o de păr și i-am dat capul pe spate.

— Eram singură, scânci ea. Eram singură, Joe.

Am sărutat-o.

— Meriți să fii singură, am spus.

Ochii i se dilatară.

— Bate-mă, Joe. Merit să fiu bătută. Lovește-mă, Joe. Omoară-mă, fă ce vrei cu mine, Joe. Se lăsă să cadă în genunchi la picioarele mele, plângând.

— Am să te lovesc, am șoptit. Am să te lovesc să mă ții minte toată viața.

Niciodată nu fusesem atât de excitat și niciodată nu m-am urât mai mult.

CAPITOLUL XV

Când mă văzu, Hethersett se opri cu mâna pe portiera mașinii lui albe — un Porsche decapotabil. În costumul lui de mohair gri deschis și cu ochelarii de soare arăta ca un patron, foarte asortat cu mașina aceea sport care făcea vreo 3000 de lire. De două ori mai mult decât Bentleyul lui Brown. Privind-o, nemulțumirea față de mine însumi spori.

— Credeam că ești în vacanță, am spus.

— Sunt, bătrâne. Mâine dimineață cum mă scol îmi iau zborul spre Spania cu pasărea cea mare argintie. Mai aveam de lămurit cu socrul dumitale un mic amănunt neclar — asta-i tot. N-am reușit să lămuresc nimic, dar măcar am conștiința împăcată.

— Ceea ce nu pot afirma despre a mea. Aveam de gând să o pornesc devreme azi.

Mi-am controlat ceasul după orologiul mare pătrat de deasupra porții direcției generale. Orologiul avea, în loc de cifre, literele care alcătuiau numele firmei, un gen stupid de reclamă care totdeauna mă enerva. Acul care arăta orele era acum îndreptat spre L iar minutarul spre R; calculând ora, cum trebuia să fac mereu, nemulțumirea mea spori și mai mult. Nu eram obligat să vin fix la ora 9 și n-avea să mi se taie din salariu că venisem la 10 și 20, dar până atunci nu întârziasem niciodată.

— Arăți cam mahmur, spuse Hethersett. Strașnică petrecere! Foarte drăguț din partea ta că m-ai invitat. Credeam că o să-mi pierd toată seara cu împachetatul și când colo la opt m-am trezit că nu mai aveam ce face. Duminică seară în Leddersfordul ăsta mori de urât.

— Ne-am bucurat că ai venit. Să mai vii pe la noi, acum știi drumul...

Chefuiserăm până la trei dimineața. Mi-am trecut limba peste buzele uscate, necăjit că Susan și cu mine nu găsisem altă cale de a sărbători prima săptămână a împăcării noastre.

— Cred că am să-mi caut un apartament la Warley, spuse el. Cartierul ăsta din Leddersford e plin de cocote, de mutre suspecte.

Se uită la ceas.

— Ce înseamnă litera Z? De multe ori m-am întrebat.

— Zachariah, am spus. Dar numele ăsta nu-l folosește...

Zâmbi.

— I se potrivește. Deschise portiera mașinii. Trebuie să plec. Cu bine, cum se spune pe-aici.

— Petrecere, frumoasă, i-am urat.

Motorul mașinii Porsche tuși ca un om bine hrănit și mulțumit de sine; m-am întors ca să nu-l privesc — sau să nu fiu văzut că-l privesc — plecând.

Urcând scările, m-am gândit la revista întreprinderii „Tiffield Products“ pe care tocmai o primisem în dimineața aceea. Era primul semn de viață pe care mi-l dădea Tiffield, de când îi scrisesem, cu o săptămână în urmă. Revista în sine nu era grozavă; ca toate revistele de acest soi prezenta o situație cam prea trandafirie. Ce mă interesase pe mine mai mult, era pagina rezervată dezvoltării

viitoare a întreprinderii. Pe scrisoarea anexată, o scrisoare tip, Tiffield indicase numărul paginii cu trei semne de exclamare, și jos își pusese iscălitura. Ca și cum asta n-ar fi fost de ajuns mai scrisese la începutul și la sfârșitul paginii: DAR ASTA NU-I TOTUL!!! Atât și nimic altceva. Era singurul răspuns posibil la scrisoarea pe care i-o trimisesem. „Tiffield Products“ se mărea, construind noi fabrici, reconstruindu-le pe cele vechi; „A. Z. Brown & Co.“ se osifica, și beleaua cu mașina electronică era doar unul dintre aspectele care dovedeau în ce hal ajunsese întreprinderea noastră. Care dintre cele două firme avea nevoie de un tânăr inteligent, gata să-și cheltuiască energia? Câtva timp am cochetat cu ideea unei vieți noi într-un loc nou, știind prea bine că asta era o imposibilitate. Prea multe mă legau de Warley și de „A. Z. Brown & Co.“ Susan cu siguranță că n-ar fi părăsit Warleyul; în consecință, nici Barbara. Asta era situația; nu mai trebuie să înșir și celelalte pricini care mă făceau să nu pot primi oferta lui Tiffield.

Dar slujba mea, comparată mai ales cu postul pe care putea să mi-l ofere firma „Tiffield Products“, mă silise să nu declin oferta în mod categoric. Mă săturasem până în gât de slujba pe care o aveam în întreprinderea lui socru-meu. Mi se dăduse odaia cea mai strâmtă și mai neaerisită din toată clădirea administrației. Iar titlul scris pe ușă nu se concretizase cu un covor pe podea, ci doar cu o biată împletitură roasă, din fibre de cocos, și cu un birou prăpădit, zgâriat, cu sertare care mereu se înțepeneau.

Am privit-o pe Hilda, secretara mea, cu ceva mai puțin dezgust ca de obicei. Era o fată bondoacă, de vreo douăzeci de ani, cu o față mică, rotundă și cu o claie de păr roșcat zburlit. Nu mă ispitise niciodată, dar era mereu veselă, scria destul de corect și, cel mai important lucru, cunoștea toate cancanurile din birouri.

— Ce faci? am întrebat-o. Ce mai e nou?

— Tot cu devizele alea, răspunse ea.

Am scos semnul din mapa de intrări. Era o muncă de cel puțin patru ore; am dus mâna la cap.

— Nu pot să mai aștepte?

— Domnul Robin zice că la trei trebuie să fie gata. Și nu uitați, la trei și jumătate aveți întâlnire cu domnul Smithers.

— E la Wakefield, am spus. Simt că-mi plesnește capul.

— Am să-l amân cu o jumătate de oră. Cotrobăi prin geantă și îmi întinse un flacon cu aspirină. Fac rost și de un ceai îndată. Ridică telefonul.

După ce comandă ceaiul, mă măsură lung cu privirea și se întoarse la dactilografia ei.

— Foarte bine, am spus. Admit. Sunt nițel cam descompus.

Chicoti.

— Așa zicea și domnul Hethersett.

— Ce-a vrut?

Își umflă obrajii și își îngroșă vocea.

— Ei, păpușico. Unde-i domnul Lampton, am să-i spun ceva... Eu i-am zis că n-ați venit încă și dumnealui a râs și a zis că nu se miră de loc, așa a zis, și s-a dus în birou la domnul Middridge.

Am luat ceașca de ceai din mâna băiatului de serviciu.

— Parcă spusese că se duce la domnul Brown.

— N-a fost, dădu din umeri Hilda.

Am aruncat în gură patru aspirine și le-am făcut să alunece în jos, pe gât, cu o înghițitură de ceai.

— Am impresia că nu-ți prea place domnul Hethersett, am observat.

Se strâmbă a greață.

— Vai, e atât de lipicios... brr! Parc-ar avea trei mâini și cu a treia nu știi niciodată pe unde umblă...

— E un bun supraveghetor, am spus și am căscat. Ah, Dumnezeule, ce vreme urâtă! Mi-aș lua concediu chiar acum...

— Plecați în Cornwall, nu-i așa?

— Avem acolo o vilă.

Am desfăcut dosarul cu devize, apoi m-am uitat pe copia raportului meu din mapa cu ieșiri. Am întins mâna după el.

— Nu! sări Hilda. E perfect. E o bijuterie de raport. Ați analizat toată situația și ați spus cu precizie ce trebuie să facă „A. Z. Brown & Co". Acum n-aveți decât să așteptați.

— De două săptămâni aștept, am spus. Nu m-a chemat azi dimineață, nu?

— Dacă vă chema, v-aș fi spus eu.

— Fă-mi legătura cu el.
— Cu domnul Brown?
— Dar cu cine altul?
— Sincer vorbind, eu nu i-aș telefona acum domnului Brown.
— La naiba, Hilda, nu mai discuta. Am muncit prea mult la raportul ăsta, ca să-l las să uite de el.
Scoase limba la mine.
— Nu cred că e în biroul dumnealui...
— Nu-i nimic. Caută-l peste tot...
Îmi arătă iar limba, dar peste un minut și jumătate stăteam de vorbă cu Brown.
— Ce dracu vrei?
— În legătură cu raportul...
— Care raport?
— Raportul meu în legătură cu situația mașinii electronice de calculat.
Pufni supărat pe nări.
— Pentru asta m-ai deranjat?
— E important.
— Ce fac eu acum e și mai important. Am să mă ocup de raportul tău când oi avea timp.
— Ți l-am trimis de două săptămâni. Și nimic, nu se constată nici o îmbunătățire.
— Asta nu-i treaba ta, băiete. Iar de mașina de calculat răspunde domnul Middridge, nu tu. E clar?
— Nu-nțelegi... am spus desperat; dar el și închisese. Am trântit jos receptorul.
— Mai bine aș rupe bucățele raportul ăsta afurisit! am strigat.
— Eu v-am spus... Îmi puse mâna de frunte.
Mâna era rece și mirosea plăcut a săpun parfumat.
— Nu vă necăjiți, murmură ea. Gândiți-vă la vacanță. Luați și copiii cu dumneavoastră?
— Pe-amândoi.
Mână ei îmi mângâie fruntea ușor și plăcut; am închis ochii. N-aveam nici un gând cu ea; dar mâna aceea mică, moale și rece, cu mirosul ei de iasomie, îmi alungă o clipă sentimentul meu tot mai intens de zădărnicie.
— Are să fie frumos, murmură ea. O să vă bucurați că sunteți împreună cu Harry.

Am deschis ochii. Își retrase mâna și se duse îndărăt la măsuța ei.

— Nu-l văd decât în vacanțe, am spus.

Stând cu spatele la mine, răspunse:

— Eu un băiețel foarte drăguț.

— Da, și o să răzbească în viață, am adăugat absent.

Acum nu mă mai gândeam la Harry, mă gândeam la Tiffield. Dintr-o dată mi-am amintit că Brown nu mai avea puterea să mă umilească. Fie că primeam ori nu, oferta asta mă făcuse să-mi dau seama de propria mea valoare, Brown nu putea să mă mai sperie. I-am zâmbit Hildei; mă gândeam că dacă aș fi acceptat vreodată oferta, aș fi convins-o să vină cu mine . . .

— E un copil foare sensibil, spuse ea. Așa e și frățiorul meu. Are nevoie de o îndrumare atentă.

— Harry? La Harry te gândești?

— Harry e foarte-foarte sensibil . . .

Am râs.

— Draga mea, Harry e un dur. Independent și tare ca fierul. Crede-mă, își poartă foarte bine singur de grijă, n-are nevoie de ajutorul nimănui . . .

— Atunci e fericit, zise ea.

Se răsuci spre mine, cu scaun cu tot și mila din ochii ei mă luă prin surprindere.

CAPITOLUL XVI

A doua zi dimineața ploua și vântul bătea tare. Mergând pe Market Street spre Forest Bridge, mă cuprinse o resemnare ciudată. De mii de ori condusesem mașina pe drumul acela, pe lângă primărie, pe lângă bijuteria Vintrip, pe lângă croitoria Finlay, pe lângă florăria Ingett, pe lângă băcănia Priestley, pe lângă sutele de clădiri înșirate de-o parte și de alta a străzii; astăzi conduceam ceva mai încet din pricina ploii, dar asta era singura deosebire dintre ieri și azi.

Nevasta mă înșelase și totuși în fața mea aveam același număr de stopuri de respectat! Raportul despre mașina de calculat fusese primit, se pare, cu indiferență, și totuși trebuia s-o iau la stânga pe lângă capela Christadelphia. Iar peste încă o mie de drumuri, nici n-o să

le mai știu numărul, și n-o să-mi mai pese dacă Mark e invitat ori nu la noi acasă, sau dacă altcineva mi-o lua înainte la „A. Z. Brown & Co"; peste încă o mie de drumuri nu va mai exista decât unul singur, numai unul. Nu mă așteptasem la prea multe din partea oamenilor, în afara unei singure ființe; și ființa aceea murise; și murise fiindcă era pe măsura mea și nu se bazase pe alții, căutând fericirea . . .

Am privit coada din stația autobuzului care mergea la Leddersford. O dată, mai demult, după ce îmi luasem prima mașină, una dintre cele mai mari plăceri ale mele era să văd în stațiile de autobuz pe cineva cunoscut, fie că mă observa sau nu. Acum, toți cei pe care-i cunoșteam aveau mașină și asta încetase de a mai fi un simbol strălucitor al bogăției cum fusese înainte de război. În dimineața aceea însă eram prea rău ca să nu privesc mutrele celor care stăteau la coadă, în stație, ca să descopăr pe ele o urmă de invidie. Era o consolare; deși făceam același drum ca și ei, eu măcar îl făceam mult mai comod.

Apoi am văzut singura fizionomie care nu putea să cunoască invidia, o față senină și roză sub o umbrelă albastră. Am oprit mașina și am deschis portiera de lângă volan.

— Mergi la Leddersford?

— În centru, îmi aruncă Norah.

— Și eu. Intră repede, să nu te uzi . . .

— Mă bucur c-ai trecut pe-aici, mai spuse așezându-se lângă mine. Ești sigur că mergi în centru? Parcă firma Brown este dincolo de drumul care duce spre Birmingham, sau mă-nșel eu?

— Nu, nu te-nșeli. Dar noi nu mergem acolo. Și nu mergem nici spre oraș. Peste o secundă, când o să trecem podul îți pun o pernă pe cap și știi ce urmează . . .

— Am să mă trezesc la Buenos Aires. Râse. Trebuie să-ți spun că ești mult mai vesel decât erai când ne-am văzut ultima oară.

— La ședințe nu sunt niciodată prea veșel.

— Și nici în altă parte, adăugă ea.

— Se vede? — am privit-o. Nu știam că se vede.

— Ba da, domnule consilier Lampton, se vede perfect. Sunt sigură că ți-ar plăcea să poți să-ți ascunzi gândurile, dar n-ai o mutră potrivită pentru așa ceva.

— Nu-ți place mutra mea?

— Nu prea. De fapt, ca să fiu sinceră, nu-mi place nimic la dumneata.

— Halal de mine! Și ce anume nu-ți place?

— La ședința aia, te-ai zgâit la mine tot timpul. Cred că toată lumea a observat. Și după aceea vorbeai cu mine ca și cum Peter n-ar fi fost de față.

— Nici nu era, am spus. N-am văzut decât un carnet de însemnări și o pereche de ochelari. Te-ai supărat?

— De ce să mă fi supărat?

— Că ți-am arătat cât te doresc. Nu m-am purtat frumos, nu?

— Cred că niciodată nu te-ai purtat frumos.

Am privit-o; zâmbea. M-am uitat îndărăt pe șosea.

— Și nu ți-a părut bine că nu m-am purtat frumos?

— Nu fi șiret, mi-o retează ea. Și dă-mi o țigară.

— În buzunarul din dreapta, am spus. Și aprinde-mi și mie una, te rog.

I-am simțit mâna scotocindu-mi buzunarul.

— Nu știu cum, dar ori de câte ori te văd, îmi vine să fumez, spuse punându-mi în gură țigara.

Pe capătul țigării nu se vedea nici o urmă de ruj, dar tutunul părea că și prinsese gustul parfumului ei. Mi-am amintit de o poveste dintr-unul din manualele mele de latină cu o comoară și un hoț viclean. Comoara era adânc îngropată și învelită în plumb, dar hoțul cel viclean a reușit în cele din urmă să ajungă la ea. În poveste el era pedepsit; dar la urma urmelor fusese o poveste pentru copii, nu pentru oameni mari.

Ieșiserăm din pădure și coboram dealul spre satul Harcombe. Curând, la stop, imediat după biserica parohială, vom ieși din Warley și vom intra în Leddersford; aerul își va pierde prospețimea; vântul se va rătăci pe câmpia îmbibată de apă, șoseaua Ring Road, dreaptă ca o riglă, se va transforma într-un drum rău, drumul la care mă resemnasem înainte de a o întâlni pe Norah. Curând coșurile din Leddersford îmi vor reaminti că sunt un om cu răspundere și că toate acțiunile mele trebuie să se călăuzească după bunul simț; dar acum cât mă aflam încă în Warley, eram pe terenul meu și nu trebuia să pierd momentul.

— Te neliniștesc? am întrebat-o. Nu asta voiam să spun, dar dintr-o dată, nu știu cum, mi se făcuse milă de ea.

— M-ai neliniștit din prima clipă când te-am văzut. Ești atât de complet opus față de ceea ce doresc eu la un bărbat. Simt că e necinstit din partea mea să fiu atât de mult *împotriva* cuiva.

— Vorbește, am spus. Descrie-mă. Mai spune-mi ceva plăcut.

— M-am săturat de atâta vorbărie. Chiar de-am vorbi toată ziua, la sfârșit ai rămâne tot așa cum ești, vreau să zic tot atât de îngrozitor.

Îmi luă mâna și mi-o sărută.

— N-am să mă mai spăl, am spus. De ce-ai făcut asta?

— Îmi plac mâinile tale. Asta nu-nseamnă nimic.

Tocmai ieșeam din Warley; nu simțeam însă nici o schimbare. Nu mai răspundeam decât de mine însumi, și alt lucru mai important nu exista pentru mine decât să smulg de la ea răspunsul dorit.

— La tine asta înseamnă ceva, am spus.

Dintr-o dată m-am gândit la Mark și la Susan; acum amintirea trădării lor încetase să mă mai doară, aveam pentru ei o îngăduință plină de dispreț. Am aruncat țigara și brusc i-am pus lui Norah mâna stângă pe coapsă. Am simțit-o cutremurându-se.

— Aș vrea să nu fii atât de îngrozitor, spuse ea. Nu că ar fi ceva de făcut în privința asta. Aș fi vrut doar să nu fi fost însurat . . .

— Ah, Doamne, am exclamat. N-am putea orpi mașina?

— Nu, n-avem unde. Și nici nu-i momentul. Vârî mâna în buzunarul meu de la piept și scoase un carnețel. Am să-ți dau numărul meu de telefon.

Priveam câmpia pe care o străbătea șoseaua. Nu erau nici poteci șerpuite, nici ziduri înalte, nici văgăuni, era doar o întindere mare și netedă în ploaie.

— Și . . . când are să fie momentul?

— Nu știu. Poate niciodată. Când pleci în vacanță?

— Luna viitoare, pentru trei săptămâni.

Am încercat s-o cuprind cu brațul pe după umeri.

— Nu, făcu ea. Ne vede lumea.

— Bine. Dar pune mâna pe mine o clipă. Vreau să-ți simt mâna, doar atât.

Mă apucă și mă strânse de genunchi.

— Ah, Doamne, ești teribil! N-o să iasă nimic bun din asta, nimic bun . . .

— Poți să păstrezi stiloul.

— Chiar mă gândeam, replică ea.

CAPITOLUL XVII

— Am văzut-o pe mătușa Sybil azi după-masă, ne anunță Harry a doua zi la ceai. A întrebat când vă duceți la ei, tu și cu mama, să-i vedeți.

— Întreabă-l pe tata, bodogăni Susan. Se încruntă la Barbara. Barbara, pentru numele lui Dumnezeu, mănâncă-ți chifla, nu mai fă firimituri.

— Nu-mi place tanti Sybil, spuse Barbara. E urâtă și încruntată. Și miroase, zău că miroase.

Mi-am reținut un zâmbet.

— Ești foarte obraznică, Barbara.

— De ce trebuie să fie ea mătușa mea?

— De fapt nu-i, spuse Harry, turnându-și peste cârnați sos de roșii. Bunica zice că e vulgar să-i spui unui om unchi sau mătușă, atunci când nu-ți este . . .

— Sybil e verișoara voastră, interveni Susan. E un semn de respect și de dragoste față de persoanele mai în vârstă, acceptat în general. Și, cu toate că nu-mi place să te cicălesc din prima zi de vacanță, te rog fii drăguț și nu băga în gură tot cârnatul.

Aprinse o țigară și privi posomorâtă afară pe geamul bucătăriei. Ploua într-una încă din zori.

Harry mesteca de zor cu gura plină.

— Cam joacă teatru, nu-i așa, bolborosi el.

— Taci din gură! țipă Susan. Ești un mic monstru, un monstru îngrozitor.

Barbara începu să plângă.

— Nu țipa, mămico. Te rog, nu țipa!

Am strâns-o la piept.

— Închide robinetul de lacrimi, Barb, am spus. Dacă ești cuminte, am să-ți citesc.

Susan sorbi o înghițitură de ceai; am observat că ceașca îi tremura în mână, lovindu-se ușor de farfurioară.

— Bine, făcu ea. Răsfață-o și răsfață-l și pe Harry. Să nu-ți pese de mine. Eu nu sunt decât o biată slujnică bătrână.

— Nu te enerva, am replicat, ținând-o în continuare de umeri pe Barbara. Aș fi vrut să-l țin și pe Harry; avea o privire speriată. Dar școala îl învățase de mult că orice manifestare fizică a dragostei dintre părinți și copii era — după cum mi-o spusese când, pe negândite, încercasem să-l sărut la venirea acasă — neplăcută și stânjenitoare.

— Nu te enerva! Am încercat clipă de clipă, toată ziua, să nu mă enervez. Știi că doamna Morlatt a plecat și că trebuie să fac totul singură, știi că nu m-am simțit bine, și tu ce faci ca să mă ajuți?

Barbara începu să urle.

Era un sunet înalt, animalic, jumătate furie, jumătate suferință. Îi țineam strâns în brațe trupușorul mic:

— Nu, inimioara mea, nu, draga mea, comoara mea . . .

Harry își mânca liniștit cârnatul.

— Mucoaso, mormăi el. Plângi degeaba!

Barbara îl privi ca și cum ar fi fost trădată; pe fața lui Harry apăruse brusc expresia „Carruthers"; urletele ei se întețiră — plângea acum cu sughițuri și fața i se învinețise.

— Las-o-n pace, am spus. De ce o faci mucoasă, știi că nu-i place.

Am bătut-o ușor pe spate.

— E obosită, i-am spus lui Susan.

— Atunci du-o la culcare. Dacă o iubești atât de mult, ai puțină grijă de ea, să vezi și tu cum e.

— Dă-mi naibii un șorț, am spus, și tu pleacă, du-te în locul meu la serviciu. Crede-mă nu mi-ar părea rău. O să te descurci probabil mai bine decât mine. Obrazul meu nu-i potrivit, știi . . .

M-am oprit; mă văicăream, mă văicăream de față cu copiii, făceam ceea ce de mult jurasem să nu fac niciodată.

— Îmi pare rău, am spus. Lasă copiii cu mine. Harry ajută-mă să spăl vasele, vrei, Harry?

Susan mă privi cu fața schimonosită de ură, apoi fugi afară din odaie. M-am întors la farfuria mea, dar am împins-o într-o parte — abia mă atinsesem de mâncare. Cârnați, cartofi prăjiți și fasole; mâncarea preferată a lui Harry, dar nu și a mea.

Mi-am aprins o țigară. Așa se termină o căsnicie. Nu simțisem nici o milă privind obrazul palid și schimonosit al lui Susan; îmi venise doar — sincer, serios — s-o plesnesc.

Ploaia spălase culoarea cerului, iar țăranii zâmbitori de pe tapet jucau parcă înaintea unui rug, nu la o serbare — jucau râzând la cineva care se zvârcolea în flăcări, dansau în mijlocul pieței pietruite, în jurul unei figuri carbonizate, cu gura crispată de spasmul agoniei într-un dreptunghi simetric grotesc. Acum, privindu-l bine, tapetul nu părea să cuprindă piața în întregime. Modelul era incomplet; și, uitându-mă cu multă atenție, am descoperit și bucata care lipsea.

— Unde s-a dus mămica? întrebă Barbara.

— Vine numaidecât, am spus.

Am început să strâng farfuriile.

— Hai și ajută-l pe tăticu. Și tu, Harry.

— Eu o vreau pe mămica, spuse Barbara.

— Așteaptă că vine îndată. Până atunci am să-ți ciutesc o poveste.

— Nu vreau nici o poveste. Începu iar să bocească. Eu o *vreau* pe mămica mea.

Își scoase în afară buza de jos, ochii i se înroșiseră iar fața ei de obicei drăguță căpătase o maturitate stranie, liniile regulate și pure i se lăsaseră în jos ca la maimuțe; pentru prima dată în viața mea mă simțeam sincer supărat pe ea, și mi se părea mai curând fiica lui Susan decât a mea.

— Ce-nseamnă, *vreau?* Ce-i asta *vreau?* Să taci că de nu, am să-ți dau una de-ai să plângi de-adevăratelea.

Lacrimile i se opriră. Niciodată nu auzise în vocea mea un astfel de ton.

— Draga mea, trebuie să-ți spun. Tăticu te iubește, știi bine... Spre surprinderea mea, vocea îmi tremura și slăbise deodată.

— Eu o vreau pe mămica, se încăpățâna ea.

— Am să ți-o aduc, am zis.

Mai târziu, după ce Harry se duse la culcare, Susan ridică ochii de pe lucrul ei și începu, calmă:

— Joe, așa nu mai merge . . .

— Las' că se aranjează de la sine, am spus.

— Mi-e teamă că Barbara a ghicit ceva.

— Nu fi proastă. N-are decât patru ani.

— Barbara nu-i proastă. Și tu îi arăți deschis sentimentele tale față de Mark și de Sybil.

— Da? Iarăși mi-a venit s-o plesnesc. Poate că nu *sentimentele* mele supără copilul. Poate că o fi văzut ea ceva . . .

Susan se ridică.

— Ai promis, spuse ea. Ai promis. Nu-i cinstit din partea ta.

— Foarte bine. Uitasem. Dar spune-mi ce-i în capul tău, pentru numele Domnului!

— Joe, ești plin de ură. Nu poți să ascunzi asta, Joe. Te chinuește, nu vezi?

— Sunt necăjit, sunt frământat, asta-i? Ce dracu altceva aștepți de la mine?

— Copilul vede. Nu știe, nu poate să știe care e cauza, dar de văzut vede. La fel și Harry.

— Și ce trebuie să fac? Să-i fiu recunoscător lui Mark? Să-i trimit un papirus în care să-mi exprim profunda mea recunoștință? Să-ți spun eu ce i-aș face . . .

I-am spus-o pe șleau, cu toată grosolănia, în speranța că o voi șoca, că o voi sili să admită că încă îi mai pasă de ceea ce i s-ar fi putut întâmpla lui; dar fața ei rămase netulburată și asta mă dezamăgi. Nu era nici măcar dezgustată, pentru că nu mă asculta; glasul meu continua să debiteze obscenități.

— Ai terminat, Joe?

— Nici n-am început. Ai să-ți dai seama de asta într-una din zile.

— De ce vorbești așa, la ce-ți folosește? murmură ea, obosită. Numai orgoliul tău a fost rănit, nu tu.

— Nu văd nici o deosebire.

Mi-am turnat un whisky mare.

— Asta e nenorocirea ta, Joe. Asta te va distruge într-o zi dacă n-ai să fii atent. Ești plin de mândrie și de ură. Așa ai fost întotdeauna. Îl urăști pe tata, o urăști pe mama, îi urăști pe toți cei cu care lucrezi, totdeauna i-ai urât.

Tapetul salonului nu avea un model definit, dar culoarea crem predomina asupra dungilor verticale aurii. Nu era prea mare diferență între cele două culori și tocmai de-asta tapetul era atât de scump. Dintr-o dată mi-am dat seama că sunt indignat — indignat că-l găseam de prea bun gust. Era ca și când s-ar fi aflat în casa altcuiva; ca și parchetul casetat, ca și radioul Grundig, ca toate celelalte lucruri din odaie, tapetul costa mai mult decât îmi puteam eu îngădui. Am pus jos paharul cu whisky fără să fi băut nimic.

— Mă duc să mă plimb, am spus.

— La asta mă și așteptam, răspunse Susan. Vocea ei era în mod conștient calmă. Tu faci ce faci și pleci, la asta te pricepi, nu-i așa?

— Ce vrei să zici? Pentru Dumnezeu, ce vrei să zici? N-am făcut destul pentru tine? N-am înghițit destulă murdărie? Ce vrei mai mult?

Puse mâna pe brațul meu.

— Joe, fii calm. Fii calm, dragul meu, fii calm. Strigi. Ai să trezești copiii.

Duioșia din glasul ei mă făcu să mă simt inexplicabil de vinovat. Mi-aș fi pus capul în poala ei, și aș fi plâns, ocrotit, cu lacrimi fierbinți; da, mă gândeam cu mirare, îmi pare rău, voiam să-i spun că-mi pare rău, dar de ce mi-o fi părând rău?

— Am să fiu înțelegător, am spus. Aveam un nod în gâtlej, abia mai puteam să vorbesc. Îți promit că n-am să mă mai supăr. Dar spune-mi ce vrei?

— Joe, nu se poate să continuăm să nu-i vedem pe Mark și Sybil. Orașul e prea mic. Lumea o să vorbească. E ciudat să te vezi mereu cu cineva și apoi, deodată, să rupi legăturile. Sybil cred că a și intrat la bănuieli. Nu pot s-o ocolesc la infinit.

M-am ridicat.

— Mă duc afară.

— Joe, te asigur, între mine și Mark, totul s-a terminat, crede-mă.

— Așa se pare, am spus.

— Unde te duci?

— La plimbare.

Mormăi ceva. Am apucat-o de umăr.

— Ce-ai spus?

— Nimic, șopti ea. Am fost o proastă că m-am așteptat să te porți ca un gentleman.

Am scuipat pe podea.

— Eu nu sunt un gentleman, am spus.

În ușă, m-am întors; părea amuțită de frică și avea ochii întunecați de atâta uluire.

— Să nu m-aștepți, am scrâșnit. Eu nu sunt gentleman. Nu merit așa ceva.

Gura i se mișcă, dar nu scoase un sunet și iar m-am simțit vinovat, inexplicabil de vinovat.

Am înhățat pardesiul, pălăria și am alergat afară în ploaie.

După vreo jumătate de oră de plimbare rapidă, am început să mă simt mai bine. Trecuse mult timp de când nu mă mai plimbasem prin ploaie, mult timp de când nu mai bătusem străzile orașului; și încă și mai mult, se pare, de când nu mai fusesem singur.

M-am trezit lângă podul din Snow Park privind râul. Era umflat de ploile mari ce cădeau de două zile; încă o zi ca asta, mă gândeam visător, și are să se reverse. Mi-am tras pălăria mai tare pe ochi. Ideea unei inundații îmi dădu o bucurie adâncă și neagră; apa, vânătă, rece înghițind mai întâi parcul, apoi orașul. Dar asta n-avea să se întâmple; nu putea să se întâmple fiindcă orașul era prea sus, deasupra râului, dar ar fi trebuit să se întâmple; râul avea drepturile lui ca și orașul, apa vânătă, rece, învârtindu-se, învolburându-se sub podul de fier era la fel de vie ca și orașul.

Balustrada îmi venea până la piept; m-am aplecat peste ea, simțind în mâini răceala fierului. La capătul podului ardea o lampă de gaz; vedeam cum stropii de ploaie încrețeau apa. În stânga nu se zărea decât conturul vag al pădurii; în dreapta, copacii ascundeau la orizont estrada pentru orchestră și terenurile de tenis. Eram singur cu râul, cu arborii din jur, iar acum, din pricina luminii, apa nu mai era vânătă, lucea argintie. Și curgea, curgea printre copaci, curgea departe de oraș, curgea încotro curg toate râurile, dar curgea. Vântul bătea mai tare; simțeam mirosul râului, fetid, ca un câine plouat, ca un dulău mare ieșind din beznă.

M-am urcat cu picioarele pe gratiile de sub balustradă . . . o rafală de vânt era cât pe-aci să-mi ia de pe

cap pălăria; automat am prins-o de bor. M-am îndepărtat de râu și am luat-o spre Market Street. Apa se făcuse iar neagră și nu mai eram singur; în fața hotelului Grent Western am șovăit o clipă, apoi am continuat să merg spre biserica St. Alfred.

Când m-am apropiat de ea, orologiul bătea ora zece. M-am uitat înapoi spre hotel; știam ce aș fi primit acolo în schimbul câtorva monede; nu era tocmai ceea ce voiam, dar era mai bine decât să mă fi dus direct acasă. Alcoolul nu era o soluție; soluția ar fi fost să mă aflu acolo, printre ființe vii, fără a fi nevoit să vorbesc cu ele. Pentru o jumătate de oră aș avea soiul acela de singurătate pe care-l căutam; pentru o jumătate de oră aș fi, dacă nu fericit, măcar amorțit.

Am hotărât însă că asta n-ar fi ajuns. Am luat-o spre Carmel Street. Stând afară la ușă, cu degetul pe butonul soneriei, am început să iau act de mine însumi. Carmel Street era o stradă cu case de cărămidă roșie, clădite pe vremea când prin împrejurimi începuse să nu se mai găsească piatră; era o stradă liniștită, o stradă respectabilă, o stradă de oameni retrași și de mâini care trag perdelele atât cât să vadă și să nu fie văzute.

Să fii însurat și să te duci la o femeie tânără, noaptea, la zece, nu era în Warley un lucru prea cuminte; mai cu seamă aici. Lui Norah, desigur, nu i-ar fi făcut plăcere să mă vadă. Am apăsat din nou pe butonul soneriei. Ușa se deschisese scârțâind. Norah mă privi țintă.

— Joe, ce naiba . . .

— Te rog, invită-mă să intru, am bâiguit.

Duse degetul la gură și îmi făcu semn s-o urmez. În hol nu era lumină; doar un bec chior ardea pe scară; casa mirosea a umezeală și a camfor și, în comparație cu casa mea, părea înghesuită până la claustrofobie.

Alergă sus pe scări; ajungând sus pe palier, așteptă o clipă s-o ajung din urmă. Aproape că mă împinse în odaie, tot cu degetul pe buze.

M-am așezat pe scaunul cel mai apropiat, gâfâind. Închise ușa și se apropie de mine încruntată.

— Dumnezeule, spuse ea. Ești într-un hal fără de hal. Îmi atinse pardesiul. Ești ud leoarcă. Scoate-l. Ai să-mi strici frumusețea de covor turcesc.

Îngenunche lângă soba cu gaze. Scăpărând un chibrit, am observat iar curba puternică a spatelui ei și lățimea șoldurilor; fusta gri în carouri pe care o purta nu făcea nimic ca să le ascundă. Și m-am gândit atunci că, spre deosebire de majoritatea femeilor, ea ar arăta mai bine goală decât îmbrăcată.

— Am ieșit la plimbare, am spus.

Îmi luă haina de ploaie, o scutură la ușă și o atârnă pe un scaun în fața focului.

— Așa, da, scoate-ți pantofii.

— Sunt aproape uscați, am spus cuprins de o panică ciudată.

— Scoate-i. Întinse mâna. Sunt uzi, muiați. Ești un prost, nu-i așa?

— Da, am încuviințat. Nu trebuia să vin aici la ora asta.

Luându-mi pantofii, începu să-i umple cu hârtie de ziar.

— N-ar fi trebuit să vii, spuse ea. Și în orice caz nu singur și fără să te fi invitat . . .

— Am telefonat ieri, dar n-a răspuns nimeni.

— Ți-am spus că nu mă întorc decât târziu. De ce nu mi-ai telefonat astă-seară?

— N-avea rost, am spus.

— De ce? Și, pentru numele lui Dumnezeu, privește-mă în ochi.

— Imediat, am spus. Dar mai lasă-mă puțin.

— N-am pomenit, ești cel mai curios bărbat pe care l-am cunoscut în viața mea. Dai buzna peste mine la zece noaptea, ud leoarcă, nu zici nimic și te uiți fix la stomacul meu. N-ai curaj să mă privești în față?

M-am ridicat și m-am dus la fereastra mansardată. Am dat puțin perdeaua la o parte; ploua încă și strada era pustie. Peste acoperișurile de vizavi se zărea turla bisericii St. Alfred. N-o mai văzusem din unghiul ăsta și o clipă n-o recunoscui. De aici și strada arăta altfel: cărămizile roșii aveau o nuanță mai dulce iar linia dreaptă a parapetului părea făcută mai curând să placă ochiului, decât să înghesuie un cât mai mare număr de case în spațiul dat.

M-am reîntors la scaunul meu. Trecuse multă vreme de când nu mai fusesem într-o asemenea odaie, de când

nu mai avusesem sub picioare un covor uzat și scânduri negre.

Mobila toată era întunecată și masivă: un dulap cu două uși, un scrin înalt până aproape de tavan, o masă care ocupa aproape un sfert din suprafața camerei, două fotolii și o canapea îmbrăcată în piele, cu aspect soios. Era o cameră apăsătoare, urâtă; acum însă era singurul loc în care doream să mă aflu.

— Ai văzut tot-tot? întrebă Norah. Mai am și o baie și un dormitor, și o bucătărie. Te rog să le vizitezi, să le vezi pe toate.

Am înălțat capul.

— Vrei să fii drăguță să mă lași să stau așa, aici? N-am chef de vorbă, nu vreau să vorbesc...

Se apropie de mine, mă mirosi:

— Ai băut ceva, dar nu ești beat. Ce s-a întâmplat? Ai necazuri?

— Nu acum, am spus.

— Vrei să bei ceva?

Am dat din umeri.

— Chiar dacă tu nu vrei, vreau eu. Stai aici — nu, adică, hai cu mine. Se uită la picioarele mele. Am niște papuci jos în dulap, într-o cutie roșie. Poate că ți se potrivesc.

Bucătăria era curată; boilerul cu gaze, masa mare și spălătorul umpleau spațiul — încă o persoană în plus și n-ai mai fi avut cum să te miști. Am cuprins-o de mijloc. Oftă, se dădu mai aproape de mine, și brusc îmi respinse mâna.

— Ai grijă, sparg paharele.

Suspină din nou. Trupul i se înțepeni deodată. Am privit-o. Obrajii îi ardeau.

I-am luat tava din mână și am urmat-o înapoi în odaie. Uitându-mă la ea cum toarnă băutura, mi-am dat seama deodată că fusese rezolvată o problemă. Fusese rezolvată pentru că eu nu eram un gentleman, pentru că n-aveam scrupule că o voi compromite pe Norah.

I-am aprins o țigară.

— Mulțumesc, murmură ea. Îmi întinse un pahar cu whisky. Apă vrei?

Am clătinat din cap în semn că nu.

— Nici eu nu cred că vreau. Se așează pe scaun în fața mea.

— Te iubesc, i-am spus.

Mai bău o înghițitură de whisky.

— Mă bucur că ți-ai recăpătat graiul.

M-am îndreptat spre canapea.

— Vino aici.

— Nu. Și în orice caz trebuie să pleci cât mai repede.

— Îmi place aici. Aici e locul meu potrivit. Nu-i așa că e locul meu potrivit? M-am sculat în picioare. De ce nu mă lași să stau lângă tine?

— N-am să te las niciodată. Nu-mi placi. Dacă n-ai fi atât de încrezut, ai pricepe.

— Atunci, de ce m-ai primit?

— Fiindcă mi-era milă de tine. Fiindcă e foarte clar că ai mâncat o trânteală. Se duse la scrin și scoase un prosop. Îl azvârli peste mine. Și ciorapii îți sunt uzi, domnule consilier Lampton. Ți-am spus unde sunt papucii.

Am deschis ușile dulapului. Papucii erau nou-nouți, albaștri, de marochin.

— O, ce luxoși sunt! am făcut.

— Un cadou pentru tata. Acum va trebui să ți-i fac ție cadou, nu?

— Ține-i aici pentru mine.

— Nu, n-o să mai calci pe-aici, domnule consilier.

Cu spatele spre ea, am întins mâna spre un combinezon alb, frumos împăturit, dar am retras-o numaidecât.

— Aș vrea să nu-mi zici așa.

— Așa sunt mai tare pe situație. La ce te uiți?

— La rochiile tale. Am închis ușile dulapului.

— N-am prea multe... Eu călătoresc cu puțin bagaj.

— Am să-ți cumpăr eu, am spus. M-am așezat, mi-am scos ciorapii și am început să-mi frec picioarele.

— Știu c-ai vrea, spuse ea. Dacă te-aș lăsa. Îngenunche înaintea mea, îmi luă prosopul din mână și începu să-mi frece picioarele cu putere. Ai bătături, râse. Și degetele mici le ai strâmbe. La tine nimic nu e cum trebuie.

Am mângâiat-o ușor pe păr. Bătea în roșcat, nuanță pe care înainte n-o observasem, iar buclele le avea ușor răsucite; era un păr plin de electricitate, și neașteptat de moale și fin.

Lăsă să-i cadă prosopul din mână și mă apucă de mijloc.

— N-ai să mai fii trist, nu-i așa, domnule consilier Lampton?

— Joe, am spus eu.

Am mângâiat-o pe ceafă; părul, după cum confirmau cu plăcere degetele mele, începea de sus de tot și pielea era mătăsoasă, mai mătăsoasă chiar decât obrazul pe care degetele mele începuseră să-l exploreze.

— N-ai să mai fii trist, nu-i așa, Joe? Ce mutră caraghioasă aveai atunci la ședință! Ceilalți parcă nici nu erau acolo. Nu erau oameni răi și nici măcar prea nesuferiți, dar pur și simplu nu contau. Și nădușeai și erai atât de nenorocit și te uitai într-una la mine. Parc-ai fi strigat în gura mare: „Aici sunt, ce-ai de gând cu mine?“ Mă doreai, știi? Asta e un lucru foarte rar.

— Nimeni nu te poate privi fără să te dorească, am murmurat.

Mâna ei se mișcă în jos. Era o mână pătrată, o mână de om capabil, cu unghiile ca aluna, scurt tăiate. Acum tremura:

— N-ai să mai fii trist, Joe. N-ai să mai fii trist niciodată.

Când m-am întors, pe la unsprezece și jumătate, Susan dormea pe canapeaua din salon, cu o carte întoarsă cu fața în jos, pusă alături pe măsuța de servit cafea. M-am dus la bucătărie și mi-am făcut un ceai.

Am așezat toate cele necesare pe o tavă, apoi, ca un gând întârziat, am tăiat o lămâie și am pus pe farfurie câțiva biscuiți cu ciocolată. Problema fusese rezolvată, mă gândeam cu mulțumire. Chiar dacă n-aș mai face niciodată dragoste cu Norah, îmi recăpătasem din nou respectul față de mine însumi. Acum îmi puteam permite să-mi amintesc că lui Susan îi plăcea ceaiul cu lămâie, și biscuiții aranjați în cerc, nu îngrămădiți la întâmplare pe farfurie; acum îmi puteam permite să mă comport la fel ca înainte de a descoperi că mă înșelase. Acum nu mi se părea că faptul ar avea prea mare însemnătate; important era că lui Susan îi plăcuse întotdeauna să i se facă ceaiul înainte de culcare.

Am pus tava pe măsuță și cu multă gingășie i-am deschis pleoapele.

— Joe, unde ai fost?

— M-am plimbat. Ți-am făcut un ceai.

Zâmbi.

— De când nu mi-ai mai făcut tu ceai, Joety . . .

— M-am plimbat și plimbându-mă mi-a trecut toată supărarea.

M-am dus la bar. Abia gustasem băutura pe care mi-o dăduse Norah; dar acum îi simțeam nevoia. Privind obrazul lui Susan, atât de palid în contrast cu al Norei, atât de copilărește încântată de ceai, de biscuiți și de lămâie, m-am simțit iarăși vinovat fără motiv. M-am așezat la piciorul canapelei.

— Ești ud tot, spuse Susan.

Mi-am scos pantofii.

— Am trecut pe la Great Western. Și cum nu-mi trecuse furia, m-am plimbat pe Golden Lane și pe urmă m-am întors înapoi prin parc.

— Nu-i mai chemăm dacă tu nu vrei, spuse Susan.

— N-are rost să-i ocolim, am răspuns. M-am gândit la asta — ai dreptate. Sybil cu siguranță că va bănui ceva dacă vom continua să-i evităm. Dacă o să-i vedem așa, din când în când, n-o să mai fie nimic care să-i pună în mișcare creierul ei micuț și activ . . . Am căscat . . . Să căutăm ceva . . .

— Joe, vino încoace.

— Ce-i, dragă?

— Joe, am fost rea, foarte rea. Te-am jignit adânc. Dar o să ne împăcăm, o să ne împăcăm, Joe. Jur!

— Lasă, nu te mai gândi, am spus. Primii zece ani sunt mai grei. Nici eu nu-s ușă de biserică, știi.

— Sărută-mă.

Brațele ei încolăcite în jurul gâtului meu ardeau.

— Știi de ce am fost atât de îngrozitoare, spuse ea. Trebuia să se întâmple azi.

M-am simțit vag stânjenit.

— Da, da, uitasem, am făcut.

— Bărbații nu înțeleg . . .

— Am să mă străduiesc să fiu mai înțelegător.

— Joe, încearcă să fii drăguț, atât. Orice ar fi, nu-mi pasă, dacă te porți drăguț cu mine.

— Am să mă port drăguț, draga mea.

— Și plecăm în vacanță, nu-i așa? Plecăm și ne distrăm. Nici nu mă mai gândeam la asta, uitasem, dar acum mă gândesc.

— Și eu simt tot așa. Acum am trecut peste amărăciune, sincer.

Mă strânse mai tare de gât, agățându-se de mine ca ùn copil, cum făcea Barbara. M-am uitat cu jind la paharul de whisky de pe bufet, la care nu puteam ajunge. Nu era adevărat: nu trecusem peste amărăciune și nici n-aveam să trec vreodată. Dar acum era ceva care mă sprijinea, acum posedam ceva la care puteam privi înapoi, dar și înainte: începusem să mă răzbun.

— Sunt obosită, spuse Susan. Vai, sunt atât de obosită, Joety.

Mă gândeam la Norah; trupul ei, chiar când sta moleșit, după dragoste, cu brațele și picioarele larg desfăcute, ca răstignite, emana o sănătate țipătoare.

— Ai să te simți mai bine după vacanță, am răspuns. Amândoi avem nevoie de odihnă.

Și iar am sărutat-o.

CAPITOLUL XVIII

Când i-am văzut pe Mark și pe Sybil în prag, prima mea pornire a fost să le trântesc ușa în nas. În cele șase săptămâni de când îl văzusem ultima oară, Mark crescuse în închipuirea mea, căpătase proporții mai mari decât în realitate, devenind un fel de monstru. În sinea mea simțeam că se culcase cu Susan nu fiindcă o dorea, ci fiindcă mă ura pe mine, și spre a dovedi că totdeauna și în toate domeniile, clasa *sahibilor* poate fi superioară fără eforturi. Apoi la lumină, n-am mai văzut înaintea mea decât un bărbat de vârstă mijlocie, cu o cămașă albă ce căpătase o ușoară nuanță gălbuie de prea mult spălat.

— Ei, bătrâne, spuse el. Nu ne-am văzut de mult.

— Ne-am jucat de-a v-ați ascunselea, am spus. Când ne-am întors noi din vacanță, ați plecat voi.

Am sărutat-o pe Sybil.

— Cum te mai simți dragă? Dar copiii?

— Voinici, plini de putere, spuse ea. Toți, în afară de Mark. Pe Mark l-a mușcat o gânganie groaznică la Majorca . . .

— Îmi pare rău, am spus.

Mark își frecă mâinile nervos.

— Nu-i nimic, vorbi el. Am niște crampe spaniole, asta-i tot. Mi-a răscolit bolile vechi.

Boala veche era o boală tropicală pe care o luase în Birmania și nu uita niciodată să amintească de ea în cursul conversațiilor, așa cum alți oameni — mai puțin subtili — ar tot aduce vorba despre decorațiile lor. Dar în seara aceea arăta cu adevărat bolnav; avea ochii roșii, iar bronzul de pe față nu reușea să-i ascundă paloarea.

— Ar trebui să te îngrijești, bătrâne, am spus.

— Eu mereu îi spun, se văită Sybil și îl cuprinse pe după mijloc. Nu avea voie să se dea jos din pat, dar n-ar fi suportat să nu vină la voi de ziua lui Susan. Mă privi supărată, ca și când eu personal l-aș fi făcut pe Mark să se dea jos din pat. I-am spus că Susan o să înțeleagă, dar el n-a vrut să o dezamăgească . . .

Am zâmbit.

— Bine dar ăsta e un adevărat omagiu. Și noi am fi fost dezamăgiți, dacă n-ar fi venit Mark.

— Pentru Dumnezeu, Sybil, nu sunt pe moarte, spuse Mark. Îl faci pe Joe să se simtă prost.

— Ea se gândește numai la sănătatea bărbatului ei, bătrâne, am spus eu. I-am condus în salon

— De asta sunt pe lume neveste, nu-i așa, Sybil?

Mă privi mirată. Am pufnit în râs.

— Cum, nu-i așa? Bea ceva, dragă, și ai să te simți mai bine. Și tu, Mark. Spuneți ce vreți, că avem de toate.

M-am uitat prin odaie; petrecerea era în toi. Cu cinci minute în urmă nu fusese decât o adunătură de douăzeci de oameni izolați care făceau conversație, bând încet, servindu-se la bufet aproape pe furiș, ca și când mâncarea n-ar fi fost pusă acolo anume pentru ei; și acum era o petrecere, o entitate colectivă care mânca, bea și dacă nu făcea propriu-zis dragoste cu soția vecinului, măcar întrevedea posibilitatea.

Am adus două whiskyuri mari pentru Mark și Sybil.

— Toată lumea se cunoaște, nu? am întrebat.

— Cine e fata aceea cu părul creț de lângă fereastră, întrebă Sybil.

Mark se uită înspre Norah. Fața i se lumină o clipă.

— Nu se poate să n-o cunoști, dragă. Am întâlnit-o la familia Brown. E Norah Hauxley.

— Ai o memorie bună! E foarte drăguță, nu? Socru-tău pare cucerit de ea, Joe.

În larma care domnea în încăpere nu puteam auzi ce spunea Brown, dar era evident că vorbele lui o amuzau pe Norah. Luându-i mâna, i-o întoarse cu palma în sus, și o studie un timp, absolut netulburat în plăcerea lui de a-i ține palma în mână. Gălăgia din jur scăzu puțin.

— Nu greșesc niciodată, l-am auzit spunând. Privește linia vieții dumitale.

Din colțul în care se afla Larry Silvington izbucniră râsete; m-am întors din nou spre Sybil. Socru-meu nu mă încânta niciodată, dar acum încercam o bucurie dezinteresată că-i făcea și lui plăcere să flirteze puțin cu o fată drăguță. Și, la urma urmei, asta nu era și un fel de confirmare a propriului meu gust? Își pusese ochii pe cea mai frumoasă femeie. Nasul lui Anne Rogers era prea mare. Eva Skyes se îngrășase prea mult. Picioarele lui Sally Timbal erau prea subțiri. Coral Smith era mioapă, nu voia să poarte ochelari și totdeauna se uita la tine ori cruciș, ori cu fața schimonosită. Soacră-mea și Sybil nu contau; deși nu era prea cinstit să le pun în aceeași categorie. În ciuda cusururilor ei, soacră-mea n-ar purta niciodată o rochie de un roșu atât de țipător și nici atât de scurtă, ca să i se vadă picioarele . . .

Mark tremura.

— Arăți cam prost, am spus. Vrei ceva?

— Un whisky, bătrâne. Își frecă iar mâinile. În ultima vreme a fost frig al naibii.

I-am luat paharul gol.

— Acum suntem în toamnă, am spus, și vremea friguroasă abia începe.

— I-am umplut iar paharul.

— Vrei să te întinzi o clipă, Mark. Du-te în camera lui Harry . . .

— De ce să se ducă în camera lui Harry? întrebă Susan.

— Mark nu se simte prea bine.

— Bietul de el, spuse Susan. Se clătină puțin când se aplecă peste el; era clar că se fortificase anticipat.

Nu stați în picioare, spuse ea, și îi sărută pe fiecare în parte. Sărutările erau zgomotoase și umede. Mă bucur că vă văd pe amândoi iar. V-am simțit lipsa . . .

— De-a v-ați ascunselea, spuse Sybil. La mulți ani, Susan.

Mark se ridică.

— La mulți ani, dragă Susan. Și te rog primește acest mic dar cu toată dragostea noastră.

Era un halat albastru de nylon.

— E minunat, exclamă Susan. E tocmai ce-mi doream.

— Mie să-mi mulțumești, dragă, spuse Sybil. Mark voia să-ți cumpere ceva folositor.

Am ținut halatul în lumină.

— Halatul ăsta mai mult lasă să se vadă decât ascunde, am spus. Ești sigură că tu l-ai ales, Sybil? Eu cred că Mark l-a ales și nu vrea să se demaște . . . Ești un șmecher, nu-i așa, Mark?

Nu era la fel cu halatul pe care-l adusesem eu de la Londra; ales de Sybil, avea prea multe zorzoane și o culoare curioasă, închisă, metalică. Nu mai văzusem niciodată nuanța aceea de albastru.

Al doilea whisky îl făcu pe Mark să-și recapete culoarea.

— Nu l-am ales eu, Joe, protestă el.

— Glumeam, am răspuns. Am observat că era speriat: n-ar fi vrut să vină la petrecere, dar n-ar fi îndrăznit să refuze, chiar cu scuza valabilă a bolii sale.

— E tocmai ce-mi doream, repetă Susan. Foarte drăguț din partea voastră.

— Ideea a fost a lui Sybil, spuse Mark. Mă privi rugător. Ea s-a dus și l-a cumpărat.

Îmi pândea reacțiile ca și când s-ar fi așteptat la o lovitură pe care nu putea s-o pareze. El știa ce semnificație avea halatul acela, știa cât de greșită fusese alegerea, dar nu mai putea face nimic. Era la capătul puterilor, nu mai rezista. În ultimele șase săptămâni se prăbușise. Nu știam de ce sau cum, știam doar că aveam înainte un om de-a dreptul înspăimântat.

— Ideea a fost foarte bună, am spus. Am luat-o pe Susan de mijloc. Începem a doua lună de miere, nu-i așa, draga mea?

— Strengarule! chicoti ea.

Socru-meu își croia drum spre noi cu Norah de mână.

— Un om bătrân la ora asta trebuie să se ducă la culcare, nu mai poate să stea treaz și să bea, zise el. Îmi răpesc nevasta din cercul ei de cucoane și plec...

— Nu sunteți bătrân, spuse Norah. Sunteți un bărbat bine, știți asta.

Brown scoase portțigaretul, îl deschise, îl privi cu jind, apoi îl închise la loc cu un țăcănit. Observația ei era destul de adevărată; cu sprâncenele groase, cu trăsăturile lui mândre care până acum nu se lăsaseră, era ceea ce se numește un bărbat impunător. Îi adresă lui Norah un surâs.

— Încă vreo câteva complimente, tânără doamnă, și nu-mi mai aștept nevasta, vă invit pe dumneavoastră acasă.

— Sper că te-ai simțit bine, am spus. Chiar trebuie să pleci?

— Mi-e teamă că da, Joe. Se întoarse spre Norah. Nu uita să vii la petrecerea noastră de duminică, la un pahar de sherry, spuse el. Și spune-i fratelui dumitale să treacă pe la mine în legătură cu slujba aceea.

— Dar nu l-ați cunoscut, spuse Norah.

— Dacă e tot atât de inteligent pe cât este sora lui, va face față.

Îi sărută mâna lui Norah.

Dintr-o dată m-a cuprins mila — mila de bătrânul acesta care nu îndrăznea să fumeze o țigară de foi, care trebuia să plece de la o petrecere la ora 9 și jumătate; și mila de Mark, care, la fel de înfricoșat, aștepta încă o lovitură. Nu mai aveam pe cine urî. Am strâns-o și mai tare pe Susan de mijloc.

CAPITOLUL XIX

Era un moment când nu mai conta unde suntem, când plăcerea, confortul și chiar tandrețea noastră se topeau în cererile ei șoptite, apoi țipătoare; călătoream fiecare afară din noi înșine, afară din noi înșine ca persoane distincte; afară din noi înșine, ca una și aceeași ființă: eram actul în sine și actul era orb și adânc ca moartea.

Apoi ne trezeam pe bancheta din spate a mașinii, la cotitura din Gilden Lane. Era noapte, era frig, o ceață albă ne învăluia ca și când ar fi mustit de jos din frunzele moarte. I-am mângâiat ușor spatele, ținându-mi obrazul lipit de al ei. Nu știam dacă eram fericit ori nu, ce știam sigur era că nu mai eram trist; pentru că acum începea afecțiunea, o afecțiune care pătrundea pânâ și în hainele zvârlite pe banchetă; rochia, sutienul nu erau prozaice, nu alcătuiau elementele unui tablou obscen — erau o parte din ea, la fel ca spatele catifelat și puternic, ca părul ondulat, ca fața senină, surâzătoare. Între noi nu exista nici o trădare; nu puteam fi triști după act, și până și nylonul, dantela, mătasea intrau în tandrețea noastră, puteau fi chiar înduioșător de comice, cum era în acea clipă toată dezordinea ei.

— Ai mâinile calde, șopti Norah. Suspină. Crezi că am putea sta așa toată noaptea?

— S-ar putea să fim nevoiți, am spus. Cred că se lasă ceața.

— Să mergem undeva, spuse ea. Să mergem undeva spre nord până nu se îngroașă ceața.

— Nu. Și eu aș vrea la fel de mult ca și tine, dar nu se poate. Susan ar mirosi numaidecât.

Brusc se ridică din brațele mele și se așează lângă mine.

— Mă-nfurii de câte ori te-aud vorbind așa, zise ea. Ce naiba-mi tot pomenești de Susan, ce importanță are?

Mi-am tras pantalonii.

— Să fim rezonabili, draga mea, am murmurat. Acum ea e partea prejudiciată — cel puțin juridic. Să nu ne arătăm prea mult — am tras de fermoarul pantalonilor; la jumătatea drumului fermoarul se încăpățână să mai înainteze și se opri. Ah, fir'ar al dracului, am exclamat.

Ea râse.

— Lasă-mă pe mine, zise, și se aplecă peste mine. Poftim! Îndemânare, nu forță brutală.

— Te iubesc, am spus.

— Mă iubești, Joe? chiar mă iubești?...

— Nu pot trăi fără tine. Dacă nu ne-am mai întâlni, dacă nu ne-am mai vedea, aș înnebuni. În noaptea aceea când am venit la tine acasă ajunsesem aproape la capătul puterilor. De atunci totul s-a schimbat.

— Și pentru mine s-a schimbat totul, spuse ea. Tremura. Mi-am petrecut brațul pe după umerii ei.

— Ți-e frig, draga mea.

— Nu, nu mi-e frig de loc.

Am privit mormanul de haine de pe banchetă și pe neașteptate nu știu ce m-a apucat și n-am mai vrut să-i văd sânii goi.

— N-ar fi mai bine să pui ceva pe tine, Norah?

Se dezlipi de mine.

— De ce mă pui mereu să mă-mbrac? Nu-ți place să te uiți la mine?

— Știi bine că da. Prea des n-am avut norocul, nu-i așa?

— De patru ori. De patru ori din august, și acum uite, nu mai e mult și se duce octombrie. Și n-am mai pus la socoteală afurisita aia de petrecere, când mă uitam la tine cum îți țineai nevasta de mijloc și făceai conversație politicos cu domnul acela care ți-a pus coarne. N-am o părere prea bună despre gustul ei, să știi...

— Acum nu mai are nici un rost, am spus.

— Nu, n-are. Fiindcă ți-ai luat o amantă drăguță, care te consolează.

— Ah, Dumnezeule, am exclamat. De câte ori vrei să-ți spun? Te iubesc. De ce-mi spui mereu că ești amanta mea!

— Și eu te iubesc, zâmbi ea. Te-am iubit din noaptea aceea. Îmi luă mâinile și le puse pe pieptul ei. Tu mi-ai schimbat viața. Erai ca un animal mare care fugea, care fugea urlând...

— Drăguț din partea ta. Totuși n-aș vrea să-mi fac nici un fel de iluzii despre mine.

Mă sărută.

— Dar așa ești tu, Joe. Tu crezi că ești grozav de subtil și de șiret, dar orice femeie te simte numaidecât. Oricum, și-așa ești periculos. Mi-ai întors pe dos toată viața, pe negândite...

Mi-am retras mâinile.

— N-am impresia că te fac prea fericită, nu? am spus.

— Băiețelule, exclamă ea. Ești un băiețel mare și durduliu. Sigur că mă faci fericită. Dar să știi, eu nu prea sunt bună de amantă...

Țipă. La geamul portierei apăru un cap. O clipă capul umplu toată fereastra, rânjind cu toți dinții, apoi dispăru. Am împins-o pe Norah și am deschis ușa.

Un bărbat îmbrăcat într-o haină de ploaie de culoare închisă gonea spre pădure. Nu-l mai puteam ajunge: în partea în care ne aflam noi pădurea Gilden se întindea neîntreruptă pe vreo trei mile. Necunoscutul se opri la marginea pădurii, acoperit până la mijloc de ceața albă, lăptoasă.

— Nerușinaților! zbieră el. V-am văzut, nerușinaților!

În timp ce ne spunea exact ce văzuse, am pus mâna pe o piatră și am azvârlit-o spre el. Piatra se pocni de un pom la o sută de iarzi depărtare de locul țintit. Necunoscutul își ridică brațele, ca și cum ar fi vrut să-și apere fața și pieri în pădure. Când m-am urcat în mașină, Norah își punea sutienul.

— Ai fi putut să-l omori, spuse ea.

— N-ar fi fost o pierdere prea mare.

Își trase pulloverul peste cap.

— În orice caz a fost urât ce-ai făcut, spuse ea scoțând capul afară.

— Nu mă cicăli.

Scoase un pachet de țigări din buzunarul hainei mele.

— Da, am uitat, oftă ea, amantele nu trebuie să fie cicălitoare. Àsta e privilegiul nevestelor, nu? Amantele sunt niște făpturi umile, mulțumite cu ce li se aruncă... O dată pe săptămână, pe bancheta din spate a mașinii, cu un nebun care se holbează la tine...

— N-o lua așa, am spus. E prima dată...

— Și ultima, replică ea. Aprinse două țigări și îmi întinse una.

— Mergem în altă parte, am mârâit. Găsim noi un loc...

— Cu mine, nu, gata...

O clipă n-am putut să articulez un sunet; gâtul mi se uscase, îl simțeam ca zgâriat, nu mai puteam să-nghit — parc-aș fi avut pe beregată nisip.

— Te-ai plictisit de mine, am reușit să bâigui. Vrei să termini cu mine?

— Nu. Of, Doamne, ești nebun. N-aș fi venit aici cu tine, dacă voiam să termin, ce crezi? Plec, atâta tot.

— La Londra?

— Da, de mult trebuia să fi plecat. Aici am stat doar așa, ca să-mi omor timpul.

— Și trebuie neapărat să pleci?

— Nu pricepi? Glasul ei avea o notă de iritare. Postul la care râvnesc de ani de zile a devenit vacant. O dată am renunțat la el pentru că bărbatu-meu nu voia să plece din Leddersford. Încă o dată n-o să mi se mai ivească ocazia.

— Când pleci?

— Vinerea viitoare.

— Abia acum ți-au spus? Te-au anunțat în ultimul moment?

— Știam din septembrie.

— Și de ce nu m-ai prevenit?

M-am uitat înspre pădure. Un vânticel risipea ceața; departe, in stânga, se zărea coama dealului Gilden. Vântul se înteți și un vârtej de frunze lovi geamul; acum le simțeam și mirosul — un miros jilav și totuși înțepător, puțin afumat, puțin metalic. Odinioară îmi plăceau peisajele acestea, până și pomii desfrunziți și izul acela de frunză moartă; de aici înainte n-avea să-mi mai placă.

Norah mă sărută.

— Ai fi putut măcar să încerci să mă oprești, șopti ea.

— Nu pot, am spus. Dacă vrei morțiș să pleci la Londra, trebuie să pleci, nu? De ce plângi?

— Ai stricat totul, bolborosi ea. Mă faci să mă simt nenorocită, complet nenorocită. Știam că așa o să fie, am știut din prima clipă când te-am văzut.

I-am întins batista.

— Ai să mă uiți, am spus. Găsești un altul și mă dai uitării.

— Asta de tine depinde. . .

— Vreau să mă însor cu tine. Am făcut o pauză, gândindu-mă la tot ce-mi stătea în cale. Am privit-o pe Norah; acum zâmbea. Zâmbetul, sincer, senin, triumfător, hotărî totul. Vreau să mă însor cu tine, am repetat. Nu pot trăi fără tine. N-o să fie însă ușor. . .

— Destul. Deschise ușa. Mai bine hai să plecăm. Mai avem timp să bem ceva, dacă vrei.

Am urmat-o ușor mirat.

— Te deranjează dacă conduc eu? întrebă ea.

— Dacă-ți face plăcere.

— La Londra o să-mi cumpăr o mașină. De mult aștept. Aș fi putut să-mi cumpăr una, dar am tot așteptat să-mi cumpăr o mașină la Londra.

Răsuci cheia de contact; mașina porni înainte smucindu-se, apoi se opri.

— Mai întâi pune-o în punctul mort, am spus. Vrei să te măriți cu mine?

— Sigur că vreau.

— No să fie ușor. N-am să pot veni imediat...

Răsuci din nou cheia de contact.

— Mult n-o să dureze, spuse ea. Mașina o porni lin spre Harp Lane. Acum aproape că te-ai hotărât...

— Mai întâi trebuie să-mi caut o slujbă, am spus.

— Găsești tu. Tiffield nu poate să te ajute?

— Mă îndoiesc, am spus.

— Mi-ai spus că l-ai impresionat foarte mult.

— Fiindcă i-am dat o masă regească. De atunci n-am mai primit de la el nici o veste. Rostind aceste cuvinte, mă întrebam dacă la mijloc era o prudență normală sau o teamă, teama moleșitoare care te face să minți; am hotărât — nefericit — că de fapt între ele nu era prea mare diferență. Mai sunt și copiii, am spus. Aș lăsa-o și mâine pe Susan dacă n-ar fi copiii...

— Știu ce simți, dragul meu. Știu cât o iubești pe Barbara. Dar uiți un lucru...

— Ce?

Zâmbi.

— Copii am să-ți fac și eu...

CAPITOLUL XX

— Vreau să te văd, spuse Brown. Acum, numaidecât...

Vocea lui avea un ton poruncitor care nu-mi plăcu.

— Am lămurit chestiunea de la Bradford, am spus. Vrei să te mai uiți o dată prin dosar?

— Vreau să te văd în legătură cu raportul tău. Raportul. Capodopera aia...

— Vin imediat, am spus și am pus în furcă receptorul înainte ca el să fi apucat să închidă.

— Nu arătați prea încântat, spuse Hilda.

— Am așteptat prea mult.

Am tras de sertarul în care raportul zăcuse neluat în seamă aproape trei luni; deodată sertarul, înţepenit, se eliberă şi căzu de sus pe podea. Am scos raportul dintr-o grămadă de cataloage şi de tăieturi de ziare.

— Lăsaţi, le aranjez eu, spuse Hilda. Şi-aşa trebuia de mult să fac curăţenie în sertarul ăla.

Am deschis raportul. Ea se încruntă şi arătă cu degetul spre uşă. Am rânjit.

— Bine. Dacă e ceva rău, tot nu mai am timp să mai fac ceva. Urează-mi succes.

Zâmbi.

— V-am spus eu că o să-i vină rândul până la urmă.

Ieşind din birou, i-am trimis o sărutare; ea duse două degete la buze şi — culmea! — se roşi. M-am hotărât să mă înfrânez puţin: mai ales de când Norah plecase din Warley, cu o săptămână în urmă, gesturile acestea de afecţiune dintre mine şi Hilda se cam înmulţiseră. Nu era momentul să mă întorc cu secretara mea, şi de fapt cu nici o altă femeie.

În biroul lui Brown am dat de Middridge care stătea lângă masă. N-a scos o vorbă, s-a mulţumit doar să înclîne scurt din cap. Purta un costum gri deschis care-l făcea parcă ceva mai înalt — din mititel devenise doar mic, cam aşa ceva. Lucra la firma Brown de peste 30 de ani şi nu călca niciodată principiile contabilităţii corecte; el nu era un original, nu făcea nimic cu perspectivă. În afară de asta, locuia în Warley, era un predicator laic şi prin urmare nu numai că ştia totul despre mine, dar era obligat să dezaprobe tot ce ştia.

I-am răspuns dând din cap şi am tras un scaun lângă masă. Brown îşi ridică ochii de pe o pagină cu cifre scrise de mână — nişte cifre mici şi curate, trecute cu cerneală verde; chiar privite pe dos, le-am recunoscut îndată: erau aşternute de mâna lui Middridge.

— Sunt de acord, îi spuse el lui Middridge. Dar tânărul nostru prieten, aci de faţă, m-a cam pus pe gânduri.

Middridge zâmbi. Avea gura mică, şi faţa mare, pătrată; gura era atât de mică, încât trebuia să te uiţi foarte atent la ea ca să-i poţi deslueşti zâmbetul. În dimineaţa aceea însă, gura lui se lărgise atâta, că părea dublă faţă de mărimea ei obişnuită. Nu încăpea nici o îndoială că

domnul Middridge era foarte, foarte mulțumit de persoana sa.

— Domnul Lampton e puțin cam impetuos, observă el. Noi ăștia mai bătrâni ne-am învățat să ne uităm bine înainte de a sări...

Glasul lui avea două tonuri: unul de profesionist, liniștit și precis, celălalt de predicator, un predicator laic, îngâmfat și mieros. Acum folosea glasul predicatorului.

— Noi am calculat prețurile de cost — domnul Middridge și cu mine — începu Brown. Am calculat și eu câteva cifre la sfârșitul săptămânii și mi s-au părut oarecum deosebite de ale tale. Dar eu nu sunt contabil, s-ar putea să greșesc. Eu mă bazez pe instinct. Sunt doar un om de afaceri ignorant...

— Cifrele acelea nu sunt definitive...

Trânti raportul meu pe masă.

— Nu sunt definitive? Atunci ce dracu mai e bun în hârțoagele astea? Deschise dosarul. Toată munca obișnuită a funcționarilor — care în mod normal include controlul stocului — să fie trecută în sarcina mașinilor de calculat cu claviatură. Asta spui aici. Ceri să cumpărăm șase drăcovenii de-astea — știi cât costă? Aproape două mii de lire. Pe urmă mai e livrarea — cine ți le livrează? Te-ai gândit?

— Sigur că m-am gândit, am spus. Uită-te la pagina 10.

— Am citit. La prima vedere se pare că acoperă toate problemele. Notează, am zis *se pare* că acoperă. Pentru că — una la mână — ai subevaluat numărul de funcționari de care vom avea nevoie până vom obține mașinile.

— Și ați umflat enorm salariile pe care trebuie să le plătim, adăugă Middridge.

Se duse spre canapea și se așeză. De obicei, când i se întâmplă să ia loc pe un scaun sau în fotoliu, ședea țanțoș, bățos; acum ședea tolănit cu ochii ațintiți asupra bufetului cu băuturi, gata să facă și el o dată o concesie, să treacă peste principiile lui austere.

— Pe aici nu se găsesc ușor funcționari, am replicat. Nu le oferim propriu-zis garanții, nu-i așa?

— Garanții! Brown făcu mutra unuia care e gata să scuipe. Dar ce noi suntem societatea de binefacere? De

câte mașini de calculat cu claviatură crezi că avem noi nevoie, domnule Middredge?

— De cel mult patru. E maximum, vă asigur.

— Vezi, Joe, tu apreciezi altfel...

— Eu totuși cred că avem nevoie de cel puțin șase, am ripostat.

— Îmi pare bine că ești stăruitor, spuse Brown, deși greșești. Îmi întinse foaia cu calcule. Mai sunt și altele.

Am privit cifrele curățele, scrise parcă de o fată bătrână. Un moment, m-am uitat la ele ca vițelul la poarta nouă; parcă n-aș mai fi știut să număr. Apoi mi-am dat seama că eram înfrânt. Nu-mi dădusem destulă osteneală cu raportul, îl făcusem prea superficial.

Știam că aveam dreptate, dar nu puteam s-o dovedesc aici, și acum; și asta era cel mai important. Când ar fi trebuit să mă gândesc la raport, mă gândisem la Susan; iar acum, când ar trebui să argumentez raportul, apărându-i justețea în punctele esențiale, mă gândeam la Norah. Dintr-o dată nimic nu mi se mai păru important decât nevoia de a fi cu ea; după zece ani, ajunsesem la punctul la care jurasem că nu voi mai ajunge vreodată: starea de dependență deznădăjduită față de o altă ființă umană. Am lăsat jos foaia de hârtie.

— Aș mai putea argumenta, am spus. Dar nu vreau.

— Argumentează, băiete! Hai. Ți-am spus că mie îmi plac oamenii care nu se dau bătuți, care luptă pentru ceea ce cred ei că e adevărat. Nu-mi pasă când cineva e îndărătnic; ar trebui să mă cunoști — doar lucrăm de zece ani împreună. Nu-i așa, domnule Middridge?

— Domnului Brown nu-i place ca funcționarii dumisale să cedeze ușor, rosti Middridge.

Am aprins o țigară.

— Eu n-am cedat ușor nici în ce privește proiectul mașinii electronice, am spus. Dacă s-ar fi făcut de la început ceea ce am propus eu și oamenii care au lucrat la ea, n-am fi avut acum atâta bătaie de cap.

— Tocmai asta voiam și eu să spun. Îmi aruncă o privire. De ce naiba nu mi-ai adus argumente?

M-am uitat la el chiorâș. Pe urmă m-a apucat râsul.

— M-ai făcut mat, am spus. N-am ce să-ți mai răspund.

Brown își permise și el un zâmbet.

— Știu să manevrez oamenii, nu-i așa că știu, Middridge?

— Așteaptă puțin, am adăugat. Acum chestiunea e să facem în așa fel ca mașina electronică să lucreze ce ne trebuie nouă. Trebuie să revizuim toată problema și pentru asta avem nevoie de ajutor.

Lasă că o scoatem noi la capăt, Joe, mormăi el.

— Nu poți nega că măcar în această privință am dreptate.

— Bine, ai dreptate. Famville e singura întreprindere care poate face ceva. Ei au născocit drăcia asta și tot ei sunt singurii care pot face programarea. Se opri. Programare. De ce dracu nu-i zic planificare? În orice caz ei o vor face. Dar n-au să scoată de la noi cinci mii de lire.

— Cifra e a lor, am intervenit.

Middridge surâse iarăși.

— Scuzați-mă, domnule Lampton, dar dumneavoastră nu vi s-a dat dezlegare să le cereți o cifră.

— N-are importanță, spuse Brown. Joe i-a întrebat și ei i-au răspuns. Joe avea o idee cam care ar fi cifra, înainte de a-i întreba. De altfel e și destul de rezonabilă. După cum a spus Joe adineauri, n-am fi avut toate buclucurile astea, dacă am fi făcut ce-a propus el încă de la bun început.

— Și ce-au propus ei, am adăugat. N-avem nici o ieșire.

Mă gândeam la situația asta absurdă: pierdusem toate hărțuielile și acum era gata să câștig ultima bătălie. M-am aplecat înainte.

— Puteam să-i întrebăm în mod oficial, am spus. Și atunci...

— Și atunci, nimic, făcu Brown. O să trimitem pe cineva la ei să le-o spună direct. Dacă nu ne fac gratis programarea atunci distrug mașina. O distrug și o să spun la toată lumea că nu face nici doi bani. Ei sunt o firmă mică și dacă am să procedez așa, o să-i coste mai mult decât 5000 de lire. O să-i ruinăm, nu?

— Intrăm în delict — spuse Middridge — ne fac proces de defăimare.

— Vorbești ca o babă. Nu există nici o lege care să-mi interzică să distrug mașina electronică și nici o lege care

să-mi interzică să spun că eu am stricat-o. Pricepi, Joe, nu?

— E clar, am spus.

— Da, dar nu din prima clipă și nu pentru mintea unor bătrâni demodați ca Middridge și cu mine. Un tânăr inteligent ca tine însă vede clenciul de la o poștă. Sau Ralph Hethersett.

— Ralph Hethersett? Dar Hethersett nu lucrează pentru noi...

Brown izbucni în râs.

— Ba da, Joe. Ne modernizăm. N-ai ghicit?

— Ce să ghicesc?

— Facem un concern cu întreprinderea Hethersett. Mergem în pas cu timpurile, Joe.

Am aruncat creionul pe care-l țineam în mână.

— Dumneata ai spus întotdeauna că n-ai să faci asta în ruptul capului. Va să zică ți-ai bătut joc de mine, cu bună-știință Herthersett! Intrigatul, șiretul ăla. Și în toate lunile astea mă lași să sper că ai să faci ceva cu raportul... Ei bine, ai făcut, nu?

— Ț, ț, vai, ce nervoși mai suntem, glumi el. Încă puțin și începem să plângem. Ei băiete, scoate-ți vata din urechi și ascultă aici. După cum ai observat — și mi-am dat seama cu ce satisfacție ai observat — în ultima vreme nu m-am simțit prea bine. Mi s-a recomandat s-o iau mai usor. Nu mai pot conduce totul. Și în afară de asta, o firmă de mărimea noastră nu mai este ceea ce se cheamă o unitate viabilă. Asta era înainte, când afurisitul de perceptor avea în mână pâinea și cuțitul, dar acum s-a schimbat socoteala. În orice caz, vei avea într-o zi o discuție plăcută și lungă despre asta cu domnul Middridge. Îi explici, Donald, nu-i așa?

— Cu multă plăcere, răspunse Middridge.

— Lasă nu te mai gândi la raport, spuse Brown. Are și lucruri pozitive, chiar și în faza asta.

— Dacă facem unificarea, nu mai valorează nimic, poți să-l arunci la coș, zise Middridge.

— Nu-l descuraja prea tare pe băiat, Donald. Vreau doar să-i explic că la noi se vor petrece mari schimbări.

— Vin mutre noi, am spus. Și bineînțeles nu-mi vor fi subalterni.

— Mutrele vechi vor rămâne pe loc, spuse el pe un ton mângâietor. Totdeauna va exista un loc pentru un om de încredere ca tine, Joe. Totdeauna va exista pentru tine un serviciu — îți promit.

Mi-am amintit că oferta lui Tiffield rămăsese în picioare; la început ideea nu avea realitate, dar apoi începuse să prindă din ce în ce mai multă consistență. Mai târziu, oferta aceasta îmi va reface încrederea în mine însumi; mai târziu poate mă va elibera; acum însă știam că dădusem de fund. Nu mai puteam să rabd. M-am sculat în picioare.

— Ați terminat?

— Cred că da, spuse el. Tu și cu domnul Middridge puteți lua cu voi raportul chiar acum.

Am pus mâna pe spătarul scaunului.

— Atunci rămâne hotărât că Hethersett se duce la Flamville?

— Ideea a fost a lui, spuse el. Ce-i drept e drept.

Mi-am șters fruntea. Luând mâna de pe spătarul scaunului, am simțit deodată că se învârte podeaua cu mine; m-am clătinat și am pus mâna la loc, cu batista strânsă în palmă.

— Arăți cam prost, zise el. Stai puțin pe scaun să-ți revii.

Am tras adânc aer în piept.

— Lasă că-mi trece, am bolborosit.

— Vrei să bei ceva? Coniac? Whisky? Gin? Vodcă? Stai jos, băiete. Trebuie să bei ceva.

Am luat mâinile de pe scaun.

— Nu-i nimic grav. Cred că am să mă duc acasă.

— Du-te, băiete, N-are rost să faci eforturi dacă nu te simți bine.

Cum ședea după masa mare de lemn de nuc, cu fața schimonosită într-o expresie de îngrijorare care nu i se potrivea de loc, Brown era întruchiparea tatălui, a tatălui bun, ideal. I-am întors spatele și m-am îndreptat încet spre ușă. Când să pun mâna pe clanță, m-a strigat pe nume. Am întors capul.

— Ai muncit, Joe, a murmurat el. Ai muncit mult, băiete.

— I-am răsucit mâna până când a urlat, spuse Hethersett.

— Mi-ai spus. Am privit mohorât la scrisoarea de pe mapa mea de intrări. N-ai vrea să răsucești mâna vreunuia din ăștia cu mașinile de calculat cu claviatură? I-am întins scrisoarea. Observă tonul, am spus. Un adevărat șoc. Vrem mașinile nu anul viitor, nici peste doi ani, ci acum. Nu te mai obosi să te uiți la celelalte scrisori, toate-s la fel.

Lăsă scrisoarea să-i cadă în apă.

— Așa merg lucrurile, zise. După lovitura spectaculoasă, urmează o corvoadă grea și plicticoasă. Mă bătu pe umăr. Ceea ce am făcut eu a fost ușor, Joe. Tu trebuie să continui, tu ești acela care trebuie să ai grijă de amănunte. În Anglia, afacerile se bazează pe spinările late ale unor oameni ca tine.

— Drăguț din partea ta, am spus. Dar asta n-o să-i facă să livreze mai repede mașinile cu claviatură.

— Angajează mai mulți funcționari, Middridge o să se bucure. Și el are spinarea lată. Solid tip Middridge ăsta.

— Parcă ați spus că ați vrea să-l vedeți azi după-amiază? întrebă Hilda.

— Da, dragă, am spus. Și așa am să și fac. Muncește, Joe! Ieși fluierând.

— Naiba să-l ia, am spus. E a șaptea oară că-mi amintește ce deștept a fost în afacerea Flamville. Dacă o mai face o dată, jur pe Dumnezeu că-i dau cu ceva în cap.

— Are un cordon de judo, spuse Hilda. Nu-mi mai amintesc ce culoare.

— Toți cei pe care vreau să-i bat, au cordoane de judo. Sau dacă nu, sunt experți în arme de calibru mic sau campioni de box. Dar de ce ți-a spus asta? Se teme de tine? Vrea să arate că își vinde scump onoarea?

Ea chicoti.

— Cred că vrea să spună că rezistența e fără speranță. Scoase foaia de hârtie din mașina de scris. Iată lista pe care mi-ați cerut-o.

— Pune-o peste maldărul din dreapta, am spus.

— Domnul Middridge a zis că ar vrea o rezoluție chiar azi.

— Nu pot să-i dau o rezoluție până mâine. Și în plus, e ocupat cu Superman, nu-i așa?

— N-o să vă ia prea mult timp. Uitați-vă puțin pe listă. Și-apoi o să aveți destul timp să vorbiți cu Varney.

— Ce legătură are Varney cu asta?

— Poate fi o chestiune personală ca oricare alta. Sau ceva cu care merită să-ți bați capul cât de cât.

Am luat lista: informațiile pe care le cuprindea părreau absolut esențiale la suprafață, dar nu fuseseră de fapt folosite niciodată. Uneori aveam impresia că în timp ce eu respingeam o lucrare inutilă, Middridge visa la alte două.

— Pe masa dumneavoastră e o harababură îngrozitoare, spuse Hilda.

— E sistemul meu: lucrările de azi în stânga, cele de ieri în mijloc, listele lui Middridge în dreapta.

In mod normal eram mândru că-mi țineam masa curată; dar de vreo trei săpămâni se îngrămădiseră atâtea lucrări, încât era imposibil să le fac față, chiar când luam în fiecare seară acasă o servietă plină. Era ora patru și jumătate și curând trebuia să mă întâlnesc cu Middridge; nu-mi rămânea timp nici măcar să încep să mă ocup de hârtiile din mijlocul mesei. Și astfel, a doua zi, care nu va fi mai puțin ocupată decât ziua de azi, voi fi cu încă o zi în urmă în această corvoadă grea și plicticoasă . . .

— V-ați asumat prea multe lucrări, spuse Hilda. Majoritatea hârțoagelor astea nu cad de loc în răspunderea dumneavoastră.

— Știu foarte bine, am răspuns. Asta-nseamnă să ai „spinarea lată".

Ridică din umeri.

— Asta e și ceea ce vă handicapează. Mâine vă mai duceți la Leeds? întrebă.

— Nu prea am de ales, am răspuns.

Rostind cuvintele, mi-am dat seama că nu ăsta era adevărul: adevărul era că în cele trei săptămâni de când plecase Norah din Warley, mă narcotizam dinadins muncind. Aveam pe masă o grămadă de lucrări și, după vizita la Leeds, aceste hârțoage aveau să sporească. Așa uitam de Norah fără să vreau, așa eram forțat să re-

cunosc imposibilitatea de a mă însura cu ea, și chiar de a o mai vedea vreodată.

Hilda mă privi curioasă.

— E o frază pe care o folosiți des în ultima vreme, spuse ea.

— Am renunțat să mai determin desfășurarea lucrurilor, am spus. Le las să-și urmeze cursul lor.

M-am îndreptat spre ea și i-am pus mâna pe braț. Soarele apunea; în semiîntunericul din încăpere obrazul ei își pierduse ceva din rotunjime, devenind mai trist, mai matur. Brațul îi era gol; am mângâiat-o ușor.

— Acum las lucrurile să treacă peste mine, am spus.

Am auzit pași pe coridor; am luat mâna de pe brațul ei și m-am dus să aprind lumina. O clipă își strânse ochii din pricina luminii, cu obrazul schimonosit ca și când s-ar fi trezit brusc din somn. Am aprins două țigări și i-am dat una.

— Iartă-mă, am spus. M-am uitat încă o dată pe lista lui Middridge. Anunță-l pe Varney să vină, da?

„Totul s-a terminat, mă gândeam cu o desperare crescândă, totul s-a terminat.“ M-am sculat în picioare.

— Nu-l mai chema pe domnul Varney, Hilda. Și contramandează întâlnirea cu domnul Middridge. Mă duc acasă. Mi-am îmbrăcat haina de ploaie.

— Ce să le spun?

— Ce vrei. Spune-le că sunt beat. Sau bolnav.

Am deschis ușa. Mă apucă de mână.

— Ce s-a întâmplat, Joe?

— Nimic, am spus. Mă duc devreme acasă, asta-i tot.

— Mâine vii?

— Da, am spus. Și poimâine, și răspoimâine. Îmi lăsă mâna.

Trecând însă prin pădurea Warley, mi-am dat seama că nu voiam să mă duc acasă. Am tras mașina într-un mic luminiș pe marginea drumului și am oprit motorul.

Am stat în luminiș vreo jumătate de oră. Era liniște, numai copacii foșneau, și liniștea aceea nu avea nimic deosebit față de liniștea care domnea de obicei acolo; nu era însă ce-mi trebuia mie. Luna nu apăruse și în depărtare vedeam licărind luminile orașului: priveam în jur și nu mai simțeam nici o plăcere. Totul se terminase, totul se sfârșise. Norah nu însemnase o viață nouă, ci

un ultim elan. Îi voi răspunde la scrisori; aș putea chiar să-i smulg o întâlnire la Leddersford ori la Londra; dar n-am să mă însor niciodată cu ea, după cum niciodată nu voi intra la „Tiffield's Products". Totul era hotărât acum. Warleyul mă ținea, Brown mă ținea, Barbara mă ținea.

Zece ani la rând voisem să mă opresc pe această bucățică de șosea; zece ani la rând trecusem pe lângă ea, așteptând clipa în care aveam să simt cel mai mult nevoia de ceea ce puteam găsi aici. Și acum oprisem mașina și totul era le fel: deschisesem cutia cu rezerve pentru cazuri de urgență și cutia era goală.

CAPITOLUL XXII

— Nu mi-ai spus că ai plecat devreme de la serviciu marțea trecută, spuse Susan.

— Nu? Am căscat și m-am așezat mai comod pe canapea. Credeam că n-are nici o importanță.

— Poate pentru mine are...

Imi adresă un zâmbet rece, mohorât.

— Apropo, ești sigur că ai destule perne sub cap? Vrei să-ți mai aduc o cuvertură?

M-am așezat.

— Pentru Dumnezeu, lasă-mă să stau culcat pe canapea un minut. Nu vezi ce obosit sunt?

— Nu numai obosit, spuse ea. Mai rău decât obosit. Ești scârbit, nu-i așa, Joe? Viața ta nu mai are nici un sens, nu, Joe?

— M-am ridicat în picioare.

— Unde dracu vrei s-ajungi?

— În seara asta nu ești prea ager la minte. Mai bine te-ai întinde din nou. De ce te-ai ridicat?

Își aprinse altă țigară de la mucul celeilalte.

— Întinde-te, Joe; ești atât de încântător — salonul îți simțea lipsa.

— Plec, am spus. Nu știu de ce naiba ești atât de nesuferită — nu-mi pasă. Dar nu mai rabd, să știi, m-am săturat!

— Cred că ești obosit. Dar nu într-atât de obosit ca să nu te duci la blestemata aia de ședință, nu? Nu puteai s-o amâni ca să stai cu soția ta, nu-i așa?

M-am așezat.

— Susan, te rog, termină. N-am chef să mă cert cu tine. Fără să vreau, ridicasem glasul. Ei, drăcia dracului, ești idioată? Nu vezi că nu vreau să mă cert cu tine?

— Sst, trezești copilul, făcu ea. Parcă mult îți pasă ție de copil! Pe buze îi apăru iar zâmbetul acela rece. Îți face și ea alți copii, nu?

— Care *ea?*

— Recunoaște, Norah!

Deschizând poșeta, îmi întinse o scrisoare.

— Nu prea ai grijă de lucrurile tale, spuse ea.

Am îndesat în buzunar scrisoarea; o clipă mi-a venit să intru în pământ de rușine.

— Ce sunt eu de vină de ce scrie ea acolo, am murmurat.

— Înțeleg. Își turnă un pahar de coniac. Vrei să zici că e ceva rațional? Nu te-ai culcat cu ea? Nu i-ai promis că te căsătorești cu ea?

— N-am făcut nimic mai rău decât ai făcut tu. Te așteptai să mă răzbun? Și la urma urmelor, cum dracu ai pus mâna pe scrisoare?!

— *A* trimis-o secretara ta când erai plecat la Manchester. N-o certa pe biata fată. Scria pe ea *Personal* și *Urgent.*

— N-ar fi trebuit s-o deschizi, am spus. E urât din partea ta.

Se uită la mine chiorâș.

— Dumnezeule, am ajuns să te aud spunând și asta. Nu cumva devenim gentlemeni? Continuă, Joe. Zi, ce nu se mai cuvine să fac . . .

— Las codul manierelor elegante pe seama fostului tău amant, am spus. Dacă se poate spune *fostul amant . . .*

Dădu pe gât ultima picătură de coniac.

— Totul s-a terminat. Chiar dacă mă crezi sau nu. În orice caz, el e la spital acum.

— Bine. Sper că are cancer.

— Așa mai merge. Asta ți se potrivește mai bine. Din câte spune Sybil, s-ar putea să aibă cancer. Dar el rămâne un gentleman. Și de asta îl urăști, numai pentru asta.

— Pentru numele lui Dumnezeu, scutește-mă de analizele tale psihologice hiper-subtile. Ce-ai de gând să faci?

— Nu-ți propun nimic. Pentru că știu că n-o să te însori cu ea. N-ai curaj, Joe. Nu o să dai tu cu piciorul unui post bun, și tuturor lucrurilor ăstora — făcu ea un gest larg — ca să trăiești cu Norah Hauxley. Ai face-o dacă ai iubi-o. Dar tu n-ai iubit niciodată pe nimeni, în afară de tine. Înainte credeam că ai iubit-o pe Alice Aisgill. Eram chiar geloasă pe ea. Dar acum nu mai sunt, îmi pare rău de ea . . .

— Atunci de ce vrei să mai stăm împreună?

— N-am spus că vreau. Dar poate că nu vreau să divorțez de tine. Sau dacă vreau, am să aleg eu momentul. Poate că oi fi având și eu mândria mea. Poate că nu vreau ca vaca aia mare și grasă — Norah Hauxley să-mi ia bărbatul! E nostim cum se repetă istoria? Totdeauna ți-au plăcut vacile grase, genul matern, nu?

Avea ochii înlăcrimați. M-am apropiat de ea. Se dădu la o parte.

— Mă simt bine, spuse ea. Tu du-te la ședință. Nu uita să te duci pe la club să iei ultimele instrucțiuni de la tata. Apropo, i-ai spus că Tiffield îți oferă o slujbă?

Am privit-o uimit. Știam ce furioasă era, îi cunoșteam isteric alele și cât de rănită se simțea în orgoliul ei și ce învinuiri sălbatice îmi aducea, ca să mă rănească și pe mine; dar niciodată nu o văzusem păstrând atâta timp tonul acela de superioritate amuzată, calmă și glacială. Pentru prima dată îmi amintea că mă însurasem cu fata unui om bogat — și dându-mi seama de asta, am simțit pentru ea un fel de respect.

— Nu, am răspuns. Nu știu dacă am să accept slujba.

— N-ai s-o accepți, spuse ea. Tot așa cum n-ai să te căsătorești cu Norah Hauxley. Dar nu m-am așteptat că n-ai să-i spui tatei asta . . .

— De ce i-aș fi spus? Nici el nu-mi spune totul.

— Sigur că nu. Nu ți-a suflat nimic despre unificare, nu?

Am trântit pe masă paharul; câțiva stropi de whisky se vărsară în jur.

— Taci din gură!

— Chiar dacă nu-ți convine, tot se face. Se trânti pe canapea. Cred că am să petrec o seară de lenevie, spuse ea. Mă privi cu răceală. Ce mai aștepți?

Când am intrat în barul clubului conservator, l-am văzut pe Brown stând la o masă lângă fereastră.

— Salve, băiete, mă întâmpină el. Arăți cam abătut. Te-ai certat cu Susan?

— Am avut un mic diferend, am mormăit.

Râse.

— Așteaptă tu să împlinești treizeci de ani de căsnicie și o să vezi, n-o să-ți mai pese de nimic. Bei ceva?

— Nu, mulțumesc.

— Prostii. Dacă eu nu mai pot să beau, nu înseamnă că voi, tinerii, trebuie să vă abțineți. Îmi comandă un whisky dublu. Bea-l, spuse el, când sosi băutura. O să te mai învioreze puțin. Își frecă mâinile. Bea-l pentru mine, adăugă. Astă-seară am să mă distrez numai, uitându-mă la mutra lui Hewley, zău că da.

George Aisgill apăru cu Arthur Wincastle, un om mărunt, timid care conducea niște postăvării. Postăvarii, ca și când ar fi vrut să demonstreze că nu-și folosesc produsele, păreau să tindă spre tipul de masculinitate cărnoasă și cu mustăți; Arthur era o expresie care întărea regula.

— Scuzați-mă că vă deranjez, spuse George.

— Am terminat, zise Brown. Dar ce-i cu Arthur? Parcă s-ar fi p... în pantaloni...

George se așează:

— Are necazuri cu problema aceea a cumpărării obligatorii a localului Palace.

— Eu eram plecat, adăugă Arthur.

Brown râse.

— Te cred, te cred. Și... miroși o chestie bănoasă? Dumneata niciodată nu stai în Warley în perioada asta. Dar, oricum, ce s-a întâmplat?

Arthur se foi pe scaun neliniștit.

— Eu nu cred că e drept, începu el. Asta face parte chiar din programul nostru de pe anul în curs. Ne-am dat cuvântul.

Brown ridică o mână.

— Un moment, Arthur. Bazinele sunt o parte din programul nostru. Am căzut de acord că sunt necesare. Și bazinele se vor face de îndată ce va fi posibil. Dar cine a vorbit de Palace?

— Comitetul sănătății a fost de acord.

— Putem să ne răzgândim, nu? Am putea găsi un loc și mai bun decât Palace, cu siguranță.

— Vrei să zici că toate argumentele aduse pentru cumpărarea obligatorie a Palace-ului au fost vorbe goale?

Brown oftă.

— Ești un drac împielițat, Arthur. De ce nu-l asculți pe președinte care vrea să procedeze cum e mai bine pentru toți cei în cauză? De ce dracu ții întotdeauna morțiș să știi toate amănuntele blestematelor ălora de probleme trecute pe ordinea de zi?

— E de datoria mea, răspunse Arthur. N-am să votez orbește.

— Foarte bine, spuse Brown. Am să-ți explic. Dar să nu te apuce damblaua când s-o face propunerea. George se abține pentru că a declarat că are o participație, și fiecare vot contează.

Scoase iarăși un oftat.

— De ce nu ești și tu la fel ca ceilalți? De ce nu ești iute, ca Joe? Mă bătu pe spate. Joe nu clatină barca, nu-i așa, Joe?

— Dacă aș clătina-o s-ar putea să ne scufundăm, am zis.

— Da, așa, ne-am scufunda, întări Brown. Dar tu, Joe, nu faci una ca asta. Tu socoți că hotărârile partidului nostru sunt întotdeauna juste. Altfel de ce ai mai fi în partid?

Iar mă bătu pe spate; gestul era ca mângâierea unui câine ascultător. Începu să-i explice lui Arthur de ce se hotărâse în cele din urmă să nu ceară un ordin de cumpărare obligatorie; nu mă oboseam să ascult; știam totul despre blocul de apartamente luxoase care urma să fie construit pe terenul Palace-ului. Știam și diferența dintre suma pe care Amborough ar fi primit-o pentru teren, din partea consiliului, și suma pe care o va primi din partea companiei ce urma să construiască blocul.

Părerea mea despre etica acestei chestiuni era străină de subiect; eu eram un om de încredere care nu clătina barca — nici n-aș fi avut curajul s-o fac, niciodată n-avusesem îndrăzneala să fac ce dorisem: mă vândusem primului licitant, și n-aveam să fiu nicicând mai mult decât un om de încredere care ascultă ordinele fără a crâcni. O trădasem pe Alice, o trădasem pe Norah: mi se dăduseră două posibilități de libertate, dar n-avuse-

sem curajul să le urmez calea. Uram clubul, uram lumea asta a verdelui și a galbenului, dar aveam să trăiesc în ea până la moarte.

M-am gândit la ziua când o cunoscusem pe Norah. Era întuneric și vânt; purta un fulgarin alb și o eșarfă albastră; stătuse o clipă în afara clădirii în care mă aflam, apoi plecase. Plecase. Eu urcasem treptele clubului, trecusem prin hol, călcând pe pardoseala de mozaic, pe urmă intrasem în camera asta. Totul se terminase, de ce mă chinuiam singur?

George Aisgill mă privi tăios.

— Nu ești prea vorbăreț, Joe.

— Vorbește socrul meu pentru amândoi, am răspuns.

Pufni în râs.

— Știi, îmi pare rău de Hewley.

— Lui nu, am spus făcând un semn cu capul spre Brown.

George se aplecă spre mine și murmură:

— E un tartor bătrânul! Face totdeauna ce vrea.

— Da, cel puțin până acum.

— Sper că Hewley are să se încline în fața inevitabilului. N-am chef să-mi țină aici una din predicile lui interminabile. Se uită pe geam. Frumoasă seară! șopti. Luna luminează ca ziua.

— E frig, am spus.

— Nu știu de ce stăm aici. Vrei să-ți spun ce-aș fi vrut să fac astă-seară? M-aș fi plimbat ceasuri întregi pe lumina lunii. N-am mai făcut asta de nu știu câți ani.

— Și de ce nu te-ai plimbat?

— Mai întrebi? Nu facem întotdeauna ce ne place.

— Chiar nu putem?

Deodată, văzând expresia lui visătoare în timp ce se uita pe fereastră, mi-au căzut și mie ochii pe panglica albă a șoselei care șerpuia urcând spre dealuri.

În acel moment am înțeles ce aveam de făcut. Și mi s-a părut că dintotdeauna înțelesesem. Nu mai aveam de ce să mă tem.

George își luă ochii de la fereastră.

— Trebuie să plecăm, spuse.

Fața lui își recăpătase expresia normală de răceală puțin amuzată.

— Cred că socru-tău l-a dăscălit destul pe Arthur, spuse el. Probabil că nu-i nevoie să te mai dăscălesc și eu pe tine, nu-i așa, Joe?

— Fii pe pace, am spus. Am chibzuit totul.

Când m-am întors de la primărie, Susan citea o carte. N-a ridicat capul când am intrat; cum ședea cu fața ascunsă după coperți a făcut un mic zgomot, ca să-mi dea de înțeles că mă văzuse.

O singură veieuză lumina odaia; un moment, lumina ei slabă păru mai curând că o îmbătrânește. Cea care ședea acolo și citea o carte putea tot atât de bine să fie și soacră-mea. O clipă am fost tentat să-i smulg cartea din mână. Calmul ei exagerat mă scotea din fire; cunoșteam sentimentul de neclintită superioritate pe care se întemeia această prefăcută indiferență.

M-am așezat. Purtarea pe care o avusesem la consiliu în seara aceea fusese determinată pur și simplu de dorința de a-i face în ciudă socrului meu. Amintirea mutrei lui, după ce văzuse că votasem împotrivă, avea să-mi fie întotdeauna prețioasă, deși nu putea să schimbe nimic. Apoi mi-am adus aminte cum se îngălbenise la față; îl sfidasem pe calea cea mai publică, îmi bătusem joc de el nu numai în fața prietenilor, dar și a dușmanilor săi.

N-avea să mi-o ierte niciodată. N-avea să mi-o ierte niciodată, și tocmai asta voiam. Deschisesem larg poarta închisorii; omul de încredere, încornoratul milog și iertător, se eliberase. Curând aveam să șterg de pe chipul lui Susan aerul acela de superioritate. Dar nu era nici o grabă; nu trebuia să vorbesc înainte de a deschide ea gura. Mi-am descheiat gulerul cămășii și m-am lăsat pe spate în fotoliu. Abia atunci a ridicat ochii de pe carte.

— Pari foarte satisfăcut, spuse. Îmi dai să beau ceva? Un coniac cu sifon, slab.

— Desigur, dragă. M-am ridicat. Cred că am să-mi iau și eu unul.

Când luă paharul de la mine mă privi bănuitoare.

— N-ai băut, nu?

— Doar știi unde-am fost.

— Trebuie să știu. E a doua casă a ta, nu-i așa?

M-am înapoiat la scaunul meu.

— Nu mai este, am spus.

— Să nu-mi spui că ți-ai dat demisia.

Am aprobat din cap. Zâmbi.

— Joe, dar e minunat. Nu-mi vine să cred.

— E adevărat, am spus.

Veni la mine și mă sărută.

— Acum ți-ai venit în fire, spuse ea.

— Poți s-o iei și-așa dacă vrei, am spus.

— Și încurcătura aia urâtă cu Norah Hauxley — s-a terminat, ți-a trecut? Râse. Ah, Joe, să nu crezi că-ți fac reproșuri, știu ce trebuie să mai simți după întâmplarea cu Mark — dar femeia asta, sincer vorbind, nu face de tine. Ai vrut să te răzbuni, ei acum gata, te-ai răzbunat. Mi se așează în brațe. Admite, Joe, că te terorizează. Sunt sigură că te terorizează. Are ceva tiranic, o să te vâre sub papuc. Are prea multă personalitate, e prea copleșitoare. Mult mai bine te simți cu nevestica ta nesuferită. Îmi luă mâna și o puse pe genunchiul ei. Joe, vreau . . .

Mi-am tras brusc mâna.

— Ridică-te, am spus. Mi-am dat demisia din consiliu pentru că părăsesc orașul. Da. Și pe tine. M-am săturat până în gât, nu mai rabd. Măcar o dată să fac și eu ce vreau. Am să mă însor cu Norah. Am să fac copii cu ea. Am să uit că am fost însurat cu tine sau că am lucrat vreodată pentru taică-tău. Ai spus că n-am curaj. Ai crezut că mă duci de nas. Că mă joci pe degete. Nu-i așa? Nu-i așa?

Se așează jos, greoaie.

— Asta-i tot? șopti ea.

Nu mai avea pic de sânge în obraji.

— În seara asta am să dorm în odaia lui Harry, am spus. Pe urmă găsesc eu un loc unde să stau până plec la Londra. Nu vreau să stau în casa asta mai mult decât e nevoie.

Aș mai fi spus ceva despre resentimentul meu că nu este casa mea, dar acum când venise clipa triumfului, nu mai aveam înainte un dușman: părea prea mică, prea bolnavă, prea rănită.

— Și cu copiii ce ne facem? întrebă ea.

— Nu pot să fac mai mult pentru copii. Nu pot să mă mai prefac de dragul lor. Nu mai pot. Până la urmă, vor suferi. Nici tu nu vei putea să le ascunzi adevăratele tale simțăminte.

— Până acum am făcut-o.

— Dar când Barbara o să crească, ai să mai poți? Eu am să pot? Nu. Să nu ne mai amăgim. Mai bine s-o rupem definitiv.

— De ce definitiv? spuse ea. Câte minciuni va trebui să-i spun Barbarei? Dar lui Harry?

— Lui Harry n-o să-i pese prea mult, am spus. Cât mă vede el pe mine și-așa!

Pe obraji îi apăruseră două pete urâte. Trase adânc aer în piept.

— Bine, în ce-l privește pe Harry. Dar cum rămâne cu favorita ta? Cum rămâne cu cea pe care o iubești cel mai mult? Cum rămâne cu Barbara?

Am întors ochii în altă parte. Pe fața ei apăruse o expresie înspăimântătoare. Triumfa acum, chipul i se schimonosise de efort, ca al unui alergător la sosire.

— Am să vin s-o văd, am spus. Și pe Harry.

— Și crezi că asta n-ar putea să-i neliniștească?

— Dumnezeule, sunt doar copiii mei. Fii rezonabilă, Susan. E natural să vreau să-i văd.

— A, ești chiar atât de sigur? Foarte, foarte sigur? N-ar fi mai bine s-o rupem definitiv?

— Sigur c-am să-i văd, am spus. Nu poți să mă împiedici.

— Niciodată n-aș face una ca asta. Îți cer doar să te gândești foarte bine.

— Nu e nevoie.

— Foarte bine atunci. Te întreb pentru ultima dată: vrei o ruptură definitivă, sau vrei să vizitezi copiii?

Mi-am umplut din nou paharul.

— Nu poți să mă oprești să-i văd.

— Poți să te mai gândești la noapte, spuse ea. Nu e nevoie să-mi dai răspunsul acum.

— Am să vin să-i văd. E hotărârea mea definitivă.

Își mușcă buza de jos.

— Tu faci întotdeauna ce vrei, spuse ea. Nu-i așa?

— Acum, da.

— Ai să mă părăsești și eventual o să și divorțăm. Cred că numărul vizitelor va fi stabilit de judecător. La tribunal, nu? Dar tu ai să scrii, și sunt sigură că o să putem aranja ceva între timp. În timpul anului nu va fi greu. Școala e chiar în apropiere de Londra.

— Și am s-o pot vedea pe Barbara din două în două săptămâni. Pot să vin și s-o iau la plimbare. Nici nu e nevoie să te văd pe tine. Vreau să spun că poate să stea cineva cu ea și tu ai putea pleca înainte de venirea mea. M-am oprit. Nu mă privi așa. Mă gândesc doar la sentimentele tale.

— Nu-ți bate capul cu asta, Joe. Văd că ai analizat lucrurile cu mare grijă. Probabil că ai discutat și cu Norah. Ea nu e genul de om care să lase ceva în voia soartei. Totuși mai e încă ceva: ai să vrei să-l vezi numai pe Harry.

Petele din obraji îi dispăruseră, iar glasul nu-i mai tremura; ajunsese la sosire și încetinea cursa ca să pozeze în fața aparatelor și să primească felicitări.

— Ce vrei să zici? Ce vrei să zici?

— Că n-ai să vrei să-ți vezi decât copilul tău.

— Ești nebună, am bâiguit. Ești nebună.

— A, nu. Tu nu ești tatăl Barbarei. Sunt absolut sigură. Începu să râdă isteric, ținându-se cu mâinile de piept, de parcă i-ar fi fost frig. Am apucat-o de umăr.

— Târfă, am spus. Lepădătură . . .

Continuă să râdă.

— Dacă mă omori, n-ai să te poți căsători cu Norah.

I-am dat drumul.

— Nu meriți să te omor, am spus. M-am îndreptat spre ușă.

— Nu vrei să știi cine a fost, Joe? Se ținea iarăși cu mâinile de piept: trăsăturile i se adunaseră în jurul gurii.

— Ce să te mai întreb, am strigat. Ți-oi fi făcut de cap destul în ăști patru ani, nu? Privind-o alături de scandalagii cu fețe de budincă . . . Privind-o alături de surorile ei . . .

— N-a fost de loc așa, spuse ea plictisită. A început din nou acum în mai. Și numai din cauza ta. Am încercat, am încercat cu adevărat să te iubesc. Se opri. Nu, n-am încercat. N-a trebuit să încerc. Pentru că te iubeam. Am încercat să te fac pe tine să mă iubești. Dar tu n-ai putut, pentru că așa ești tu. Se încruntă. E ca și cum i-ai explica unui orb culorile.

— Foarte bine, am spus. Ai încercat să nu fii cocotă. Patru ani. De fapt aproape cinci. E mult timp — ai fost cam prea mult timp fidelă soțului tău, nu-i așa? și

la prima ocazie te-ai întors la Mark. Normal, nu? Aproape cinci ani.

Apoi mi-am amintit ceva. Un moment n-am putut să articulez un cuvânt.

— Cățea, am rostit cu vocea răgușită. Ești o târfă mai mare decât credeam. Nu-i Mark. Spune-mi adevărul! Cine e? Cine e?

— Ai înnebunit, murmură ea. De ce n-ar fi Mark?

— El a venit în Warley abia cu trei ani în urmă.

— Nu-ți aduci aminte că le-am făcut o vizită cu un an înainte de nașterea Barbarei, nu-ți amintești? Când m-am dus să stau la mătușa Cora la Hampstead? Nu-ți aduci aminte de cearta pe care am avut-o înainte de a pleca? Și de lucrurile drăguțe pe care mi le-ai spus?

— Acum totul s-a terminat, am șoptit.

— Da, așa-i. Sau așa ar fi fost, dacă nu erai tu. El nu știe nimic . . .

— Pun pariu că i-a mers ușor. Pariez că n-a trebuit decât să-ți facă un semn ca să-i cedezi. Ori nici atât. Te-a mirosit ca un câine o cățea.

Am devenit mai explicit, dar expresia ei era de un haz distant.

— Curios, spuse ea. Vorbești de Mark de parcă l-aș fi întâlnit prima dată acum cinci ani. Dar eu îl cunosc de cincisprezece ani. Tu nu-ți amintești nimic de mine, nu-i așa? Sunt doar un obiect, un lucru — nici nu știu să gândesc, nici nu am mintea mea . . . Să-ți spun ce a făcut acest obiect? Respira greu. Să-ți spun ce-a făcut obiectul când i-au fost rănite sentimentele? De câte ori și unde?

Am simțit pe obraz o lovitură, apoi încă una; am privit mâna care mă lovise și era a mea. Mă auzeam punând întrebări; auzeam răspunsurile, dar nici nu era nevoie să ascult răspunsurile. Le-aș fi știut cu mult înainte, dacă îngâmfarea și prostia mea nu mi-ar fi tocit instinctele. M-am lovit din nou, de astă dată nu așa de tare; violența primelor două lovituri mă făcuse să-mi fie puțin rău.

— Destul! am spus. Acum știu ce-mi rămâne de făcut.

Pentru prima dată arăta cu adevărat înfricoșată.

— Joe, n-am vrut să-ți spun chiar toate astea. Se

duse spre telefon. Ți-am spus că sunt obosită. Ți-am spus să mă lași singură.

— Lasă telefonul în pace, am strigat. Nu meriți să se omoare cineva din cauza ta.

— Tu ești de vină. N-ai înțeles niciodată. N-ai vrut niciodată să mă înțelegi.

Dintr-o dată, împotriva voinței mele, mi-am dat seama că o doream; și privind în ochii ei, dilatați ca de droguri, am știut că și ea mă dorea împotriva voinței ei. Dar asta era o excitare de vizionar, nu-mi răscolea măruntaiele. Am plecat fără să mai adaug vreun cuvânt și m-am dus sus să împachetez.

Când m-am întors în salon, l-am văzut pe Brown stând în fața radiatorului. Se uită la valiza mea.

— Ce dracu mai e și asta?

— Tată, Joe mă părăsește, îl anunță Susan.

— Cine e femeia?

— Norah Huxley. Pleacă cu ea la Londra.

— Mi s-a părut mie că iar a început cu poveștile lui vechi. Scoase pachetul cu țigări de foi, ezită, apoi scoase porttigaretul din piele. Atunci mâine n-o să mai fim onorați cu prezența lui la lucru. Rupse vârful unei țigări Corona și o aprinse ca și cum ar fi oficiat un ritual.

— Dacă vrei, am să lucrez perioada de preaviz, am spus.

— Putem să ne descurcăm și fără tine. Părerea mea însă e că nu poți pleca prea repede. Suflă un rotocol de fum.

În bar era o cutie neîncepută de țigări Capstan; am pus-o în geamantan.

— Ia tot ce dorești, spuse el. De ce nu iei cu tine și niște băuturi.

— Sunt țigările și băuturile mele.

— Ești foarte plin de persoana dumitale... Bine, nu te mai rețin. Poți să-ți trimiți prin poștă demisia. Își strânse pumnul. Ți-ai bătut joc de mine, ticălosule!

— Am și eu ideile mele, am spus. Nu mă poți obliga să demisionez. Votez cum îmi place și nu poți să-mi faci absolut nimic.

Mi-am turnat un whisky mare. Lângă scaunul meu se afla un pahar neîncepute; văzându-l pe Brown cum ședea lângă foc, cu poza lui de stăpân, mi s-a părut absolut ne-

cesar să-mi afirm proprietatea conținutului barului și să-i arăt că nu-i ofeream nici o ospitalitate.

— Suntem foarte inteligenți, nu? Fața i se întuneca Și ești drăguț să-mi spui cum ai să-ți câștigi de aici înainte pâinea?

— Mi-a oferit Tiffield o slujbă. N-ai știut de asta, nu?

— M-am gândit eu că babalâcul urmărește ceva, mormăi Brown. Dar și el e doar pe jumătate deștept. El nu te angajează pentru că ai fi un tânăr atât de strălucit, știi bine. El te angajează pentru că se gândește că ești băiatul meu cu ochi albaștri și o să mi se rupă inima văzând că pleci. Nu, nu-i cine știe ce de capul tău. Joe. În fond ai rămas tot contopistul de la primărie — n-ai să ajungi niciodată mai departe . . .

— Taci. La uzină sunt silit să te ascult, dar al dracului să fiu dacă am s-o fac, aici, în casa mea.

— Nu-i casa ta. În privința asta m-am asigurat. Aici ești chiriaș, crai de mahala, și te anunț că am rupt contractul.

M-am întors spre Susan.

— Lasă-l să aiureze, am spus. Acum plec Spune-i te rog Barbarei c-am plecat . . . să câștig bani. Da?

— Ajungi exact la trenul de zece treizeci, mârâi Brown.

— Mă duc cu mașina.

— A, nu! Mașina e a firmei, nu uita. Întinse mâna. Cheile!

Le-am azvârlit pe podea.

— Poftim, am făcut. Apleacă-te și scurmă cu râtul ca porcul după ele. Susan, îmi împrumuți mașina ta?

Ea își luă geanta.

— Nu, o opri Brown. Eu ți-am dat mașina. Nu-i a lui.

Susan îmi întinse cheile mașinii Morris.

— Dacă mi-ai făcut-o cadou, înseamnă că e a mea. Pot s-o împrumut cui vreau. Joe, nu-i nevoie să pleci în seara asta. Stai aici, așteaptă până te calmezi. Drumul e lung . . .

— Trebuie să plec, am repetat. Știi de ce.

Mă privi rugător.

— Joe, ești obosit. Ai băut . . . Așteaptă măcar până dimineața, dragă.

Brown pufni pe nări.

— Dragă! bombăni. El o părăsește și ea îi zice dragă! Lasă-l pe nemernic să crape, să-și facă seama și drum bun pe lumea cealaltă.

— Nu te amesteca în chestiunea asta, spuse Susan. Vreau să vorbesc cu soțul meu. De fapt, cred că ar fi mai bine să pleci.

Căscă gura, uluit.

— Să plec? Sunt tatăl tău, e de datoria mea să am grijă de tine. Dumnezeule, nu poți să ai singură grijă de tine.

— Ieși afară! zbieră. Se clătina de furie. Toată viața m-ai condus. M-ai tratat ca pe o marionetă; la fel cum îl tratezi și pe nepotu-tău. Faci pe patronul cu toată lumea Ești o brută, un tiran. M-am săturat să mă dădăcești. Și te rog, încetează să-i vorbești lui Joe în felul ăsta. E încă soțul meu.

— Nu pentru mult timp — mai sunt și eu aici. Dădu s-o cuprindă cu brațul; ea îl respinse iritată. Te-a atâțat împotriva mea și tu nu știi cine îți vrea binele. Eu te-am prevenit de la început . . .

— Da, m-ai prevenit, spuse ea cu o voce mai liniștită. Poate că dacă n-ai fi fost atât de pornit împotriva lui, nu m-aș fi măritat niciodată cu el.

— Lasă că am eu grijă de el. Am să-l fac eu să sufere. Tu ai o inimă prea bună, Susan, asta-i nenorocirea ta.

— Tu nu știi nimic despre mine, tată. Și nici despre Joe.

— Eu să nu-mi cunosc fata? Te cunosc ca pe buzunarul meu. Și pe el îl cunosc. Se încruntă la mine.

— Știi de ce mă părăsește?

— Nu-i nevoie să-i spui, Susan, am zis.

Ea bătu din picior. Gestul acesta copilăresc era ciudat de șocant.

— M-am culcat cu Mark, rosti ea.

Fața lui Brown păru că se micșorează; trupul i se aplecă înainte, apoi se opri singur.

— Nu cred, îngăimă.

— E adevărat. Întreabă-l pe Joe.

Strânse pumnul.

— Tu ești de vină! zbieră la mine. N-ai fost un soț bun. Numai tu ești de vină!

— Acum cred că ar fi mai bine să pleci, spuse Susan liniștită.

— Mark! exclamă el. Ție întotdeauna ți-au plăcut oamenii de nimic... Privi în cameră ca și cum ar fi fost înconjurat de o mulțime ostilă. Nu vezi? murmură el. Am făcut tot ce-am putut...

Ieși împleticindu-se și lovi cu piciorul cheile de la mașină. Cheile zornăiră lung pe parchet; nu schiță nici o mișcare să le ridice — părea că nici nu le observase.

— Să-ți fac puțină cafea pentru drum, murmură Susan.

— N-am nevoie. Deodată genunchii mi se muiară. M-am așezat și am început să plâng. De ce ai făcut asta, Susan? De ce?

Îngenunche lângă mine și mă mângâie pe cap cu gingășie.

— Bietul Joe, spuse ea. Bietul Joe e obosit.

— Îmi pare rău, am spus.

Îmi luă batista din buzunarul de la piept și-mi șterse ochii.

— Bietul Joe, repetă ea. Părerile de rău n-ajută la nimic. Mă luă de mână. Hai cu mine cât timp fac cafeaua.

Am lăsat-o să mă tragă după ea în bucătărie. Privind-o cum scotea cestile, cum încălzea laptele, cum umplea filtrul, nu mai simțeam nevoia să rostesc vreun cuvânt. Aveam chiar un sentiment de mulțumire: mi se întâmplase absolut tot ce putea să mi se întâmple.

După ce am băut o ceașcă și încă o ceașcă de cafea, m-am uitat la ceas.

— Trebuie să plec, am spus.

Susan închise termosul.

— Joe, asta e casa ta. Poți să rămâi peste noapte dacă vrei. De ce nu te odihnești puțin?

— Nu pot să mă odihnesc acum. Am luat termosul. Am să-ți scriu.

— Telefonează-mi. Telefonează-mi cum ajungi la Londra. Promiți?

— Bine.

Începu să plângă.

— Ai grijă, Joe. Te rog, ai grijă!

Am privit-o uimit; nu mă simțisem atât de aproape de ea de când ne căsătoriserăm. Dar n-am făcut nici o mișcare ca s-o consolez.

CAPITOLUL XXIII

— Azi mă duc să-mi iau mașina, mă anunță Norah.

Mi-am turnat încă o ceașcă de ceai, gândindu-mă că apa din Londra amestecată cu ceaiul de Ceylon nu era o băutură prea tare. În ciuda faptului că Norah pusese în ceainic vreo două lingurițe de ceai.

— Foarte interesant, am spus. Și te-ai hotărât ce mașină iei?

— Ți-am spus doar! făcu ea nerăbdătoare.

— Mi-amintesc, am răspuns. Un Morris Minor.

— Una la fel staționează afară chiar în momentul ăsta. Și stă acolo de două săptămâni.

— Foarte bine, dragă. Am să aranjez să fie restituită.

— E totuna, trebuie s-o duci singur. Va trebui s-o mai vezi o dată pe Susan; fie și numai ca să aranjezi divorțul.

— Las asta pe seama avocaților. Nu mai vreau s-o văd și gata.

— Ai terminat cu ea definitiv — chiar definitiv?...

— Pentru mine e ca și moartă. Moartă și-ngropată.

— Și dacă îți cere înapoi mașina?

— Nu-mi pasă de mașină, dă-o dracului! am spus cu asprime. Ți-am spus să lași totul pe seama mea. Am sorbit o înghițitură de ceai și am continuat pe un ton mai calm. Imi pare rău, Norah. Sincer îți spun, Susan nici nu se gândește la mașină. Și apoi o să se folosească de mașina mea. Sau mai bine zis de mașina firmei. Mașina asta e trecută pe statul de salarii a lui Brown, știi bine . . .

— Deci e o mașină tot atât de deșteaptă pe cât e de drăguță. Și bineînțeles Susan nu se sinchisește de un fleac ca ăsta — o mașină Morris Minor aproape nouă.

M-am uitat la pata neagră, rotundă, de pe masa de bucătărie. Toată mobila și accesoriile din apartament

purtau semne similare de folosire îndelungată și de neglijență: partea de sus a micului frigider cu gaze era zgâriată, iar ușa de la compartimentul de gheață era ruptă, dopul băii n-avea lanț, W.C.-ul funcționa numai după a doua încercare, clanțele ușilor aveau joc; nici unul dintre numeroșii oameni care locuiseră acolo nu se învrednicise să aibă grijă de casă, fie să facă micile reparații cuvenite, fie măcar să evite stricăciunile.

— Nu știu dacă mașina e deșteaptă ori nu, am spus. Nu face nici un fel de muncă pentru firmă.

— Obișnuita șmecherie pentru impozite, probabil. Scoase un fornăit special care acum știam că exprimă indignare morală. Mi-e greață. Ah, simt cum mi se întoarce stomacul pe dos.

În dimineața aceea strălucea de sănătate, avea ochii limpezi, tenul trandafiriu și emana o curățenie pe care cineva ar fi considerat-o imposibil de obținut în micuța baie rece, verde, coșcovită, aflată lângă bucătărie și de unde acum se auzeau gâfâielile și hârâiturile aparatului de încălzit apa ca și cum aparatul ar fi fost supărat că amândoi făceam baie zilnic.

— Nimănui nu-i place să plătească un impozit mai mai mare decât poate, am spus. Banii pot fi plătiți tot atât de bine lui Susan ca și guvernului.

Am constatat cu plăcere că Norah începea să se supere. Până nu mă încăierasem cu ea, evitam întotdeauna discuțiile, dar acum, contrar obiceiului meu, le provocam. Mă gândeam cu răutate că asta era ca și când am fi avut în urma noastră câțiva ani de căsnicie.

— Dacă oameni ca socrul tău nu s-ar sustrage atât de mult de la plata impozitelor, ceilalți ar avea mai puțin de plătit.

Vocea ei devenea stridentă.

— Da' de unde! am spus. Ar găsi guvernul un alt mijloc ca să ne jecmănească.

— S-o lăsăm baltă, răspunse ea. În dimineața asta trebuie să iau două interviuri.

Mă sărută din fugă, din vârful buzelor.

— Așa săruți, tu? Mai bine nu poți? am întrebat-o și am tras-o repede pe genunchi.

— Nu, protestă ea. N-am timp. Oftă! Nu! Ah, Doamne, ești un nesuferit — și ți-am spus, ți-am spus că...

Se uită peste umărul meu spre patul din *camera anexă*, cum îi zicea proprietarul. Suspină iarăși cu fața radiind de o plăcere atât de mare încât avea aproape aerul unei demnități înghețate; se ridică apăsându-mi mâna pe locul unde se afla.

— Hai, iubește-mă, șopti ea, și când trecurăm în *camera anexă*, folosi un cu totul alt cuvânt, zâmbind în timp ce-l repeta.

— E așa de bine să poți face asta când vrei, spunea o jumătate de oră mai târziu.

— Dar ce, când erai căsătorită, nu era tot așa?

Își prinse ciorapii de jartiere.

— Nu chiar așa. Eric le făcea pe toate la vremea lor. Într-o sâmbătă dimineața, la micul dejun, l-am provocat și niciodată nu și-a iertat că cedase. Și nici mie că-l tentasem. Eric se temea tot timpul. Se temea să plece din Leddersford, se temea să n-avem copii înainte de a fi strâns destui bani ca să ne facem o casă, se temea de gura vecinilor.

Își luă fusta de pe fotoliul de lângă pat, apoi o lăsă iar să cadă pe jos și îngenunche lângă mine, lipindu-și capul de coapsa mea.

— E mai bine la Londra, spuse ea. Toate sunt mai bune la Londra. Nicăieri n-am fost mai fericită. Suspină și se uită prin odaie. Știu că aici e o mizerie groaznică, dar îmi place — îmi place până și afurisitul ăla de gazometru automat cu taxă. Suntem la Londra — asta-i important, restul nu mai contează. Când ies pe ușa asta dimineața, știu că pășesc în Londra. Nu ți-am spus că pe vremea când eram la școală aveam pe peretele din dormitor o hartă a metroului.?

— Nu, nu mi-ai spus. Nici nu mi-aș fi închipuit că îți place atât de mult Londra.

— Ți-am spus-o de o mie de ori. Glasul ei deveni visător. Piața Sloane, Victoria, St. James, Westminster. Charing Cross, Temple . . . Joe, dacă luăm apartaamentul din Hampstead, mă gândesc să facem copii cât mai repede.

— Așteaptă să-mi găsesc și eu o slujbă, am spus.

— O să avem doi — nu, trei. Cu unul mai mult. Se opri. Îmi pare rău. E urât. Asta aduce ghinion.

— Nu te necăji, am spus. Poți să faci și patru dacă vrei. O să le dăm nume după stațiile de metrou.

Dintr-o dată își trase capul.

— Iubitule, nu. Nu pot să cred. Își îmbrăcă fusta.

— Ce nu poți să crezi?

Îmi aruncă halatul. Am apucat-o de încheietura mâinii.

— Întâlnirea o ai abia la unsprezece, am spus.

— Trebuie să trec pe la birou întâi. Mă ajută să-mi îmbrac halatul și-mi legă strâns cordonul.

— Nu-ți bate capul cu asta. Spune-le că a trebuit să-mi mai dai la despărțire un sărut.

Chicoti, apoi când i-am atins genunchiul, expresia aceea plină de voluptate îi apăru iarăși pe față. Îmi împinse mâna și se îndreptă spre ușă.

— Nu! făcu ea, cu aceeași expresie în ochi. Nu! Ne vedem la Poppin la prânz. Odihnește-te, iubitule. Deschise ușa. Nu te mai gândi la mașina lui Susan. Mi-a venit o idee. Tony pleacă la Leddersford săptămâna viitoare. N-ar putea să-i ducă el mașina?

— Tony?

— Da, lucrează cu mine. E ziarist, dar e un om destul de cumpătat și demn de încredere. Familia lui locuiește în Leddersford. N-ar fi o soluție?

— Cred că da, am spus indiferent. M-am apropiat de ea.

— A, nu, acum gata! protestă. Șezi la locul tău, țap bătrân.

Am sărutat-o; o clipă trupul i se lăsă moale în brațele mele, apoi se eliberă.

— Țip! exclamă. Vai, de-ai ști cât am întârziat. .

I-am privit obrajii care străluceau.

— Oricine poate ghici de ce ai întârziat.

— Nu-mi pasă, răspunse. Joe, ai să ții minte un lucru?

— De câte ori stau cu tine și pleci, totdeauna îmi amintesc de câte un lucru, am spus.

— Pot să fac și trei copii, dacă vrei cu adevărat. Asta înseamnă cu unul mai mult decât ea, nu?

Închise ușa. Am auzit-o alergând prin hol.

Abia când m-am întors la bucătărie să-mi fac un ceai, am înregistrat ce spusese. M-am așezat deodată pe scaun și pachetul de țigări Earl Grey îmi pică din mână pe podea.

Durerea stăruia; și dacă nu se făcea mai ascuțită, asta nu se datora faptului că trăiam cu Norah — adevărata cauză a durerii era că în momentul acela mă simțeam singur. Am încercat să mă gândesc la cei trei copii pe care mi i-ar fi făcut Norah; nu le puteam deslușI obrazul, dar o clipă am avut o imagine clară a noastră într-o mare forfotă de fericire și de larmă de voci venind dintr-o grădină întinsă. Mă gândeam la o casă mare care întrege imaginea, o casă mare de țară, una veche. Ca aceea din Pudney Lane, o casă în care ai fi avut loc să te miști în voie. Amintindu-mi de casa din Pudney Lane, mi-am adus aminte de Barbara.

Dacă definiția dușmanului este un individ care prin însăși existența lui îți provoacă durere si umilință, atunci ea era dușmanul meu. Dar nu mă puteam gândi la ea decât cu dragoste; era prea târziu ca să-mi schimb obiceiul.

Am luat pachețelul de ceai. Umplând ceainicul, m-am lăsat pradă duioșiei, îngăduindu-mi să-mi aduc aminte de ea, îngăduindu-mi să fiu, așa cum eram altădată, uriașul cald îmbrăcat în halatul pufos. Și parcă apartamentul s-ar fi luminat, deodată, parcă — urât cum arăta — toate erau ale mele, nici un lucru de acolo n-ar fi fost ales de mână străină. Pe când beam ceaiul cu gustul și aromele lui familiare — portocale, lămâi, mirodenii, fum — senzația prezenței ei fizice deveni din ce în ce mai reală. Era alături, și dormea ca totdeauna târziu cu „domnul Mupsy“ sau cu cățelul ei: iar eu, după ce îmi voi bea ceaiul, îi voi pregăti micul dejun. Fulgi de ovăz, brânză, suc de portocale; în frigider mai era și un iaurt cu aromă de fragi. După micul dejun o voi duce la grădina zoologică. Nu văzuse niciodată o grădină zoologică, deși cunoștea majoritatea animalelor.

Mi-am luat ceaiul în *camera anexă*. Nu era nimeni de față; știam că nu va fi nimeni de față. Eram singur într-un apartament mobilat din Earl Court și o ceață galbenă se lipea de geamuri. Patul zăcea desfăcut, covorul verde spălăcit, linoleumul cenușiu, crăpat, erau nemăturate; dar chiar dacă patul ar fi fost făcut, chiar dacă podeaua ar fi fost măturată, odaia tot nu ar fi arătat altfel. Praful s-ar așeza din nou, iar mobila gălbuie alcătuită din trei piese ar ajunge și mai vrednică de milă, scândurile de pe jos ar scârțâi mai tare, pata

de igrasie de deasupra lămpii s-ar lăți; și nimănui nu-i va păsa de toate acestea, fiindcă aici nimeni nu trăia, și nimeni nu trăise vreodată cu adevărat.

În Earl Court oamenii nu trăiau; ei ședeau acolo un timp, apoi se mutau cum aveam să ne mutăm curând și noi, Norah și cu mine. Toți veneau acolo doar ca să se ascundă. Și eu mă ascundeam — de soția mea, de socru-meu, și, mai presus de toate — mă ascundeam de un copil de patru ani.

Umblând prin buzunarul halatului după țigări, dădui iarăși de scrisoarea care, după ștampila din Warley și după scrisul greoi, colțuros, nu putea să fie decât a lui socru-meu. O purtam în buzunar de zece zile; și timp de zece zile simplul act de a o scoate și a o vârî la loc nedesfăcută, era o aducere aminte efectivă și de netăgăduit a rupturii mele complete cu Capua. Așa îi spunea Norah Warleyului; acum numele acesta ne venea foarte natural pe buze. Ca și orașul roman, Capua era locul unde oamenii duceau o viață de lux și de plăceri, un loc unde toți se căpătuiseră. Scrisorile din Capua nu se deschideau, ținând mai ales seamă de faptul că ele, cu siguranță, nu puteau să conțină decât insulte. Tăcerea și nepăsarea erau singurul răspuns la misivele acestea trimise din cetatea desfătărilor.

Totusi am vârât degetul pe sub capacul plicului, dar dându-mi seama ce eram gata să fac, l-am rupt și i-am dat foc cu bricheta. După ce scrisoarea arsese, mi-am dat seama că făcusem o greșeală; eram singurul care văzusem scrisoarea arzând nedesfăcută. Asta l-ar fi supărat mai mult decât dacă i-aș fi returnat-o. Faptul că-i dădusem foc constituia un act exagerat de ceremonios. Astfel îi dădeam o prea mare importanță, atât lui cât și cetății Capua.

M-am dus la bucătărie și mi-am turnat un pahar mare de whisky. Când l-am dus la gură, am văzut desfășurându-se în fața mea programul întregii zile. Așa cum făceam întotdeauna, la ora aceasta voi bea doar acest pahar, nu mai mult; mă voi îmbrăca, mă voi duce la stația de metrou Earl Court, voi lua o ceașcă de ceai la ABC sau Lyons, voi lua metroul spre Leicester, Square, mă voi da jos la Bedford Screet la Strand, voi mergem pe jos pe Strand spre Fleet Street, uitându-mă în drum la vitrine. La unsprezece și jumătate

voi intra la Poppin's și mă voi așeza în colț lângă scară, așteptând-o pe Norah. Până va sosi ea, pe la douăsprezece și jumătate, voi bea trei pahare de bere, apoi vom lua prânzul, eu mă voi duce la un matineu și mă voi întoarce pe la cinci și ceva s-o iau.

În ziua aceea ne duceam să mâncăm la Cock, unde urma să ne întâlnim cu Nick Halberton, un prieten de-al ei care ar fi putut să-mi facă rost de o slujbă. „Poate că nu e neapărat nevoie să te angajezi undeva, dar e bine să-l cunoști pe Nick. Nu mai fi așa, pasiv, dragă . . .“

Am pus pe masă paharul cu whisky, fără să-l gust. Eu tocmai asta îmi doream: să fiu pasiv. Nu voiam să mă angajez la Tiffield, presupunând chiar că oferta se menținea; nu doream să-l văd pe prietenul Norei pe care „e bine să-l cunoști“. Voiam, un timp, să fiu pasiv. Voiam să nu fac nimic. Îmi renegasem vechea viață și eram gata să încep alta nouă; dar oare chiar doream vreunul din toate lucrurile astea? Mi-am băut repede whisky-ul, apoi, pentru întâia oară, călcând regula, mi-am mai turnat unul.

După ce l-am băut, am pus sticla la loc în bufet. Era un bufet nevopsit, dintr-un lemn albicios, unica mobilă nouă din apartament; privindu-mi obrazul roșu, în oglinda prinsă pe ușa lui, m-am amenințat cu degetul:

— Ai grijă, Joe, am spus. Ai grijă ce faci!

CAPITOLUL XXIV

Șoseaua era înțesată de mașini care circulau în ambele sensuri. Am căutat o cotitură la stânga, dar n-am văzut nici una. Mașina din fața mea înaintă vreo sută de iarzi; am urmat-o, apoi se opri brusc — cât pe-aci să dau peste ea. M-am uitat în oglinda retrovizoare; mașina din spatele meu stopase și ea la timp, gata să mă ciocnească.

Am lăsat în jos geamul; mai întâi aerul nopții mi se păru rece, pe urmă cald și îmbâcsit și cu un miros ciudat, animalic. După cinci minute am stins motorul; ca și când și-ar fi dat una alteia replica, și celelalte ma-

șini își opriră deodată motoarele. Se auzea o hărmălaie de voci; am închis geamul — începusem să dârdâi. Eram pe la periferie, în drum spre Londra; voiam să mă întorc însă iarăși spre nord.

Apoi am văzut cerul luminat și m-am uitat mirat la ceas. Era trei dimineața, conduceam noaptea ca să evit aglomerația. Mă aflam pe o șosea oarecare de la periferia Watfordului și totuși era o circulație nemaipomenită, câtuși de puțin potrivită pentru ora și anotimpul acela. Lumina se făcu și mai puternică; acum puteam vedea că mă aflu în vârful unui deal.

Înaintea mea se întindea un șir nesfârșit de mașini; oamenii ieșeau afară din mașini privind lumina care umplea cerul. Era o lumină cum nu mai văzusem niciodată; cum nu mai văzusem și n-aveam să văd nicicând. Era Sfârșitul și vocile acelea se auzeau chiar și prin geamurile închise strigând, și din ce în ce mai mulți oameni coborau din mașini și nu mai priveau lumina, acum fugeau de lumină, gonind în sus pe deal, spre mine, cu gurile căscate; o femeie grasă, bătrână, se izbi de fereastra mașinii mele, se izbi încă o dată și încă o dată până când geamul se sparse; mirosul pătrunse liber înăuntru — hotărât era o duhoare de leu, totul mirosea ca un leu din grădina zoologică — oroare, neputință, ură, desperare, și mâna aceea grasă bătea într-una în geamul spart și plopii de pe marginea șoselei nu ofereau nici un adăpost. M-am săltat spre cealaltă ușă; mânerul îmi rămase în mână și am început și eu să zbier, spunându-mi în vis că ăsta nu era vis, trezindu-mă apoi și înțelegând că totul nu fusese decât vis, cu senzația că nu mai puteam scăpa de strânsoarea cuverturii care mă apăsa de gât. În sfârșit, deschisei ochii; era după amiază, ploaia bătea în geam. După prânz mă trântisem un pic în pat și adormisem. Norah prânzea în ziua aceea la Ivy cu un actor; îmi prăjisem în tigaie un cotlet și apartamentul mai mirosea încă a carne friptă.

M-am dus în baie și am dat drumul la gaze: după zece minute de huruială, începu să picure în cadă un lichid caferiu. Am aprins o țigară și m-am întors cu spatele; dacă nu te uitai, în cincisprezece minute picăturile se transformau într-un șuvoi continuu; mi-am inspectat obrazul în oglinda care atârna agățată de un cui deasu-

pra spălătorului; arăta mai pătat și mai umflat, cum nu arătase niciodată la Warley.

Mi-am scos tremurând pijamaua, în timp ce curentul de aer care se strecura pe sub ușă, făcea să se miște linoleumul. În bucătărie și în *camera anexă* aveam sobe cu gaz; în baie însă singurul mijloc de încălzire era o lampă cu petrol ruginită așezată lângă W.C. Mi-am îmbrăcat halatul, mulțumindu-i în gând că era atât de călduros. Aparatul de gaz începu să bâzâie; am dat drumul la apă rece și apa cafenie se închise și mai mult la culoare. Privind apa și dunga negricioasă din jurul căzii pe care nimic nu o putea șterge, am înțeles că în foarte scurt timp voi lua baia mea zilnică numai o dată la două zile și apoi săptămânal. Norah părea că nici nu ia în seamă acest lucru, la fel cum nu părea să observe pereții verzi spălați și coșcoviți și colacul W.C.-ului croit dintr-un lemn aspru; dar eu stătusem prea mult în Capua. M-am cufundat în apa călduță, ruginie, silindu-mă să nu mă ating de marginile căzii.

După ce m-am frecat bine cu prosopul și am băut un ceai lângă foc, în *camera anexă*, mi-a mai venit inima la loc; dacă baia în sine nu fusese o plăcere, măcar acum mă bucuram că scăpasem de încăperea aceea imposibilă. Ceaiul făcu să-mi piară din gură gustul coclit al somnului de peste zi; în afară de asta mai aveam satisfacția că deși era trei și jumătate după-masă, leneveam fără să fac nimic.

Da, asta îmi trebuia: să abdic de la orice răspundere, să mă retrag din arenă. Privind înapoi, nu vedeam altceva decât un șir interminabil de lupte: lupta ca să ajung la școala din Dufton, lupta ca să-mi trec examenele de admitere, luptă ca să ajung funcționar la caseria din Dufton, luptă ca să mă însor cu Susan, și lunga hartă pe care numai din vară o cunoscusem cu adevărat, a căsătoriei însăși. Curând aveam să încep viața cea nouă, viața pe care eu o alesesem; în sfârșit trăiam în prezent. Mi-am trecut mâna peste obraz și mi-am luat de pe cuier aparatul electric de bărbierit.

Atunci am auzit zbârnâitul soneriei.

Nu mi-am dat seama de la început ce era; avea un sunet mai slab decât țârâitul telefonului — și totuși, parcă aș fi auzit clopotele unei biserici. Un moment, o teamă subțire mă învălui, ca și când visul nu s-ar fi

terminat. Era un sunet pe care nu-l mai auzisem în cele trei săptămâni de când stătcam la Londra; nimeni nu ne făcuse nici o vizită.

Nu voiam să văd pe nimeni, eram și nebărbierit, nebărbierit la orele patru după-amiaza și mă întrebam dacă să las soneria să sune — lucru pe care de mult îl dorisem — ca și scoaterea telefonului din priză. Încet însă și fără voie, m-am îndreptat spre ușă.

Era doamna Brown. Într-un fulgarin alb, imaculat, legat cu un cordon în talie. Am observat că pantofii ei negri *glacé* erau uscați iar umbrela parcă nici n-ar fi deschis-o; faptul nu avea nimic extraordinar, era de presupus că venise cu un taxi, dar în clipa aceea m-am gândit că nu cunoscusem pe lume o ființă pe care intemperiile să o afecteze atât de puțin. La fel ar fi arătat dacă ar fi mers pe jos douăzeci de mile pe o ploaie torențială.

— Pot să intru? mă întrebă.

— Desigur.

Am ajutat-o să-și scoată fulgarinul. Purta, ceea ce pentru ea însemna o rochie pe corp, din jerseu negru de nylon; pe scurt, în ciuda părului ei cărunt, ceva din linia spatelui îmi aminti de Susan. Am fost surprins că nu simțeam ură sau durere, ci doar un fel de mâhnire.

Se așeză pe canapea și își încrucișă mâinile în poală.

— Cred că te întrebi de ce am venit, începu ea.

Am zâmbit.

— Sunt sigur că n-ai să șovăi nici o clipă să-mi spui tot ce crezi despre mine, nu? am răspuns.

Mă privi.

— La asta te gândești?

— Ai venit să-mi spui câtă dreptate ai avut în privința mea. Nu? Ai venit să-mi faci ceea ce voi numiți *morală*, nu-i așa? Mă mir că n-ai venit mai devreme. Dar unde este soțul dumitale? Dumnealui nu poate să facă singur demersurile astea murdare?

— A vrut să vină, mă întrerupse ea. Dar nu din motivele pe care le presupui.

— Pentru Dumnezeu, asta ar mai lipsi, să-mi înșiri motivele.

Vorbindu-i aveam impresia că tot ce-i spuneam era impersonal — nu găseam un nume cu care să mă adresez ei.

— Nu lua numele Domnului în deșert, mi se adresă cu răceală.

— Mă rog. Dar spune-mi o dată ce-ai de spus. Nu umbla cu menajamente. Pe mine nu mă menajează nimeni.

— E greu, murmură ea. E greu. Greșești mult în privința mea. Și a lui Abe, de asemenea. Așa ai fost întotdeauna.

— Oare? Mi-am aprins o țigară. Conversația asta o purtasem de multe ori în gând, dar acum când ea se afla aici, nu mai îmi venea pe buze nici o replică. Spune-mi ce ai de spus. Știu dinainte totul. Am băut o înghițitură de whisky din paharul de lângă mine. Soțul dumitale s-a înțeles cu Tiffield să nu-mi dea nici o slujbă. Și a dat dispoziții peste tot să nu mi se încredințeze nicăieri o slujbă ca lumea. Și numai eu, nu-i așa? numai eu sunt de vină că Susan mi-a fost necredincioasă, fiindcă sunt grosolan, brutal — un om descompus. Și casa și toate celelalte sunt pe numele ei. Și o să angajați un avocat bun și copiii vor fi ai lui Susan și o să aveți grijă să-i faceți să uite că le-am fost tată. . .

M-am oprit. Mă numisem tatăl copiilor mei — deci și al Barbarei — de față cu Norah, și nu simțisem nimic. Dar acum, privind fața albă a soacrei mele, n-am mai putut continua.

— Vino aici, spuse ea.

M-am așezat lângă ea. Îmi luă mâna în mâna ei.

— Dragul meu, îmi pare atât de rău! Dar nu-ți faci nici un bine fugind de asta. Și n-are nici un rost să mă insulți pe mine, sau pe Abe. N-am venit aici ca să te jignesc.

— Nici nu poți, am spus. Nimeni nu mai poate. Nu mai puteți să-mi faceți nici un rău, Barbară. . .

Rostindu-i numele, m-am trezit deodată că încep să plâng.

— Nu pot s-o mai văd pe Barbara; nu pot s-o mai văd pe Barbara. Și dacă n-o mai văd pe ea, n-am să pot să-mi văd nici băiatul. Nu mi-a mai rămas nimic.

— Susan mi-a spus totul, zise ea.

— Nu trebuia.

Deodată m-am simțit murdar și înfrânt, un încornorat gras, neras, în halat, plângând ca o babă. Mi-am retras mâna din mâna ei.

— Un moment să mă bărbieresc, am spus, dacă nu te deranjează... Imi pare rău că mă vezi în halul ăsta.

— Nu-i nimic, spuse ea. Am mai văzut bărbați nebărbieriți.

Am pus în priză aparatul electric de ras.

— Ți-a spus totul?

— Da, totul...

Am lăsat jos aparatul.

— Ah, Dumnezeule, ce trebuie să te mai fi amuzat! Văzându-mă pe mine cu fiica lui...

— Oprește-te. Nu-i fiica lui. Așa ai putea spune că și Harry e fiul lui. E mai important să crești copii decât să-i concepi.

M-am așezat din nou lângă ea. Întinse mâna; am apucat-o strâns, nu din dragoste, nu din dorință, ci pur și simplu din nevoia de a mă încredința pe mine însumi de prezența unei alte ființe umane.

— Nu pot pricepe ce spui, am zis. Nu mai înțeleg nimic. E sau nu e Barbara fiica lui Mark?

— Îl cunoști doar, nu? Nu-i un om rău, dar nici bun. În unele privințe vă asemănați, atâta doar că el n-a avut niciodată avantajele tale.

— Avantajele mele? Străduța din Dufton? Școala din Dufton? Că am asudat din greu pentru tot ce am obținut? El a avut avantaje, nu eu...

— Eu știu ce spun. Tu nu puteai merge decât în sus; iar Mark, de când tatăl lui s-a ruinat, nu putea merge decât în jos.

M-am strâmbat.

— Vrei să zici că originea mea a fost atât de joasă încât orice schimbare nu putea fi decât o schimbare spre mai bine?

— Ești ridicol de susceptibil. Mark a fost răsfățat de mic copil — toate i-au venit de-a gata. Pe când tu ai învățat să te bizui pe tine. Din cauza asta ai avut o copălărie mult mai fericită decât a avut Mark vreodată. L-am cunoscut pe tatăl lui. Era un om foarte rău, și să știi că nu exagerez.

— Nu-mi pasă de suferințele lui din copilărie, am răspuns. Doar n-ai venit aici să mi-l căinezi...

— Suferințe din copilărie e destul de corect spus. Bineînțeles, nu mă așteptam să-ți pese de asta.

— S-a întâmplat ceva, am replicat. Cineva i-a spus, nu-i așa?

— Nu i-a spus nimeni. Și chiar dacă ar fi fost așa, n-ar fi suflat un cuvânt. Mark e un gentleman.

Cuvintele acestea le rostise cu un fel de mândrie pentru el.

— Deci secretul vostru e în siguranță. Căci orice s-ar întâmpla, el e un gentleman și orice s-ar întâmpla, eu nu sunt un gentleman. Eu n-o să-i aduc la cunoștință în ce hal și-a bătut joc de mine. N-o să iasă nici un scandal. Te-ai temut de scandal? De-asta ai venit?

Oftă.

— Nu se poate să nu fi citit scrisoarea lui Abe.

— Nu. Am ars-o.

— Ah, Doamne! Fața i se lungi grotesc de durere. Ne urăști. Ne urăști cu adevărat. De ce, Joe, de ce? Scrisoarea n-avea nimic jignitor. Lui Abe îi pare rău de tine. Simte o oarecare răspundere față de ce s-a întâmplat...

— Așa ar fi trebuit, am spus.

— Dar, ar fi trebuit. Amândoi ar fi trebuit să fim mai cu grijă. Dar nu cere prea mult deodată, Joe. Și Abe nici nu se gândește să te concedieze. El înțelege că ai nevoie de timp ca să reflectezi.

— Știe și el, deci.

Scutură din cap.

— Există o limită a șocurilor pe care le poate suporta. Nu văd de ce ar trebui să știe.

— Nu te teme, am încercat s-o liniștesc. N-o să afle de la mine.

— Niciodată nu mi-a fost teamă de asta, spuse ea cu blândețe.

— Nu mă mai întorc la Warley. Acum vă cunosc bine pe toți. N-ați crezut că voi avea curajul să plec. Am s-o iau iar de la început. Nu vreau nimic de la voi, mi-e silă de voi toți...

M-a apucat din nou plânsul.

Îmi mângâie ușor mâna.

— Începutul acesta nu pare să te facă prea fericit, murmură ea. Știi la ce mă gândeam când te-ai căsătorit cu Susan? Pe atunci nu-mi plăceai, nu-mi plăcea cum te-ai purtat cu Alice Aisgill, nu-mi plăcea că te foloseai atât de vizibil de Susan ca să obții ce doreai. Dar aveai

în tine ceva — indiferent că erai fericit ori nu: credeai că poți să fii fericit. Acum nu mai crezi, nu-i așa?

— Crezi c-aș mai avea motive să fiu? am mormăit.

— Nu te supăra că te întreb, dar ești sigur că o iubești cu adevărat pe Norah?

— De ce îți închipui că am plecat de acasă?

— N-ai plecat pentru ea.

— Ea e sigură că pentru ea. Asta-i de ajuns.

— N-o să fie de ajuns dacă va afla vreodată despre Barbara.

— Am să-i explic când va veni vremea.

— Te-ai schimbat, dragul meu.

Se lăsa noaptea și în semiîntuneric liniile aspre păreau că îi dispăruseră de pe față, iar argintiul părului ei moale, strălucitor părea mai curând ales de modă decât de vârstă.

— Nu m-am schimbat, am spus.

— Ba da. Nu mai ai nici o voință. Altădată nu obișnuiai să amâni lucrurile.

I se vedea puțin marginea combinezonului; arăta foarte alb alături de rochia neagră. Privi în jos spre tivul ieșit la iveală și se încruntă ușor, dar nu încercă să-l aranjeze.

— Rămân în spatele frontului, am spus. Aici locuim temporar. Ne vom muta curând la Hampstead.

— Ai să te angajezi la Edgar Tiffield?

— Nu știu.

— Abe n-o să-ți stea în cale.

— E o generozitate din partea lui.

— E mai generos decât crezi. Eu sunt singura ființă care știe cât e de generos. Sau poate că nu singura...

În clipa aceea mi s-a părut deosebit de important să-i iau eu mâna în mâna mea, dar în clipa de liniște care urmă, era greu să hotărăști cine pe cine îmbărbăta. Nu i-am pus nici o întrebare — nu mai avea nici un rost; știam însă că, în moduri diferite, amândoi ne aflaserăm în aceeași situație.

— Nu-i vorba de persoana la care te gândești, murmură ea cu o voce liniștită.

O clipă i-am pus mâna pe obrazul meu.

— Cel mai greu e să trăiești cu tine însuți, am spus. Nu pot să mă întorc la ea. Ea vrea să vin?

— Asta tu trebuie s-o hotărăști..

— Barbara a întrebat de mine?

— Nu uita că mai ai și un băiat. Harry a întrebat de tine.

— El e la școală.

— Nu, a fugit de la școală. Nu vrea să spună de ce

— Trimiteți-l înapoi, am spus cu severitate.

Îmi dădu drumul mâinii.

— Cu o clipă înainte, erai foarte simțitor, spuse ea. Sufereai atunci, nu?

— N-are importanță. Dar nu poate nimeni să-l lămurească? Nici dumneata? Nici mama lui? Nici iubitul lui bunic?

— Se pare că nu, zise ea. Îl vrea pe tatăl lui. Se ridică. Nu te mai reţin, Joe. Nu, nu Susan m-a trimis, să știi. Harry m-a trimis.

— Nu pot să mă duc, am spus. E cu neputință.

— Ține să vii să-l vezi, spuse ea. Eu n-am făcut decât să-ți transmit un mesaj...

Am ajutat-o să-și îmbrace haina.

— Va trebui să fiți mai fermi, i-am recomandat. Nu pot să vin acum la Warley.

— Asta depinde numai de tine, răspunse ea indiferentă. Nimeni nu te poate obliga să-ți vezi fiul, dacă nu vrei.

— Am să telefonez după un taxi, am spus.

— Nu mai plouă. Am să fac o plimbare — mie îmi place să mă plimb pe jos...

— Trebuie să pleci?

— Am o întâlnire. Dar e drăguț din partea ta că vrei să ții companie unei femei bătrâne. La revedere, Joe.

— La revedere, Margaret, am spus folosind pentru prima și ultima dată în viața mea numele ei de botez.

Zâmbi și pe neașteptate mă sărută pe obraz.

— Ești drăguț, spuse ea. Cramponează-te de asta, Joe, e mai important decât crezi.

Ieși din odaie aproape fugind.

CAPITOLUL XXV

Nick Halberton controlă încruntat nota de plată. Mâzgălind ceva pe ea, fața i se lumină; chelnerul se îndepărtă cu plecăciuni adânci, mulțumit de parcă ar fi purtat în mâini un maldăr de bancnote de 5 lire.

— Splendid, exclamă Nick. Trebuie să facem asta mai des, mult mai des. Se ridică. Nu, nu, termină-ți coniacul. O sărută pe Norah. Și tu, Joe, ai grijă, nu uita să-mi telefonezi mâine.

Chelnerul trase puțin masa îndărăt, anume pentru el. Nick se îndreptă spre garderobă mișcându-și încet capul, când într-o parte când în cealaltă; la fiecare mișcare saluta pe câte un cunoscut, cu o mică fluturare a mâinii.

Mersul lui avea ceva smucit, bățos — la Anzio primise câteva schije în burtă, după cum îmi povestise. Acum însă, în timp ce-și lua servieta și un *piccolo*, îl ajuta să-și îmbrace pardesiul albastru închis, îmi amintea de magnații din setul de figurine pe care i-l cumpărasem lui Harry de crăciun; pardesiul avea aceeași lungime iar obrazul, cam turtit, aceeași culoare ca al figurinelor. Și m-am mai gândit că, aidoma figurinelor lui Harry, probabil că avea o bază din plastic transparent. Pe Nick îl împingea ceva. Pe toți ne împingea câte ceva: el fusese determinat să vină aici să prânzească, fiindcă fusese coleg de facultate cu Norah; eu, fiindcă Norah voia să nu mai stau *pasiv*, și ținea să mă lege de Londra și de ea; nimic nu se schimbase prin urmare.

Atât doar că fiul meu mă dorea, mă dorea pentru întâia oară de când țineam minte, și eu nu eram lângă el. Ieri nu plecasem la Warley pentru că Norah avusese două bilete de teatru; azi fiindcă prânzisem cu Nick Halberton; mâine cine știe ce altă scuză aveam să găsesc. În momentul în care mă voi duce la Warley, nevoia lui Harry de a mă vedea va fi trecut. Iar el nu va uita trădarea; degeaba îi voi spune că nu puteam pierde ocazia să văd *My Fair Lady* sau că trebuise să iau masa cu Nick Halberton. Pentru el un singur lucru conta: că avusese nevoie de mine și eu nu alergasem să-l văd.

Norah se aplecă peste masă.

— Cred că te-a plăcut, Joe.

— Cine?

— Nick, prostule.

— Nu cred că-i place cineva cu adevărat, am spus.

— Eu știu când îi place cineva. Nick va ajunge curând foarte departe și are nevoie de oameni destoinici. Nu-i chiar atât de prost ca să încerce să facă totul sin-

gur. El vrea oameni buni și o să plătească salarii grase. E bun, generos, dar dacă îi înșeli încrederea...

— Știu. Atunci e fără milă. Am mai auzit de-alde astea. Se pare că te-ai gândit la el destul de mult. Nu ți-ar displace să lucrezi cu Nick, nu?

Spre mirarea mea, Norah păru încurcată. Nu era o expresie care să se potrivească cu firea și cu înfățișarea ei: o clipă, privirea i se înăspri si ochii părură să-i iasă din orbite; tenul de o nuanță artificială și rochia decoltată păreau să aparțină unei femei dindărătul tejghelei unui bar.

— Mi-a oferit o slujbă. Dar asta din milă. Nu era o slujbă prea grozavă. Dacă aș fi primit-o, nu m-ar fi respectat. N-aș fi putut ajunge mai departe.

Glasul ei se făcea din ce în ce mai ascuțit.

— Trebuie să mă gândesc la lucrurile astea. Trebuie să-mi port singură de grijă. Dacă n-am eu grijă de mine... Bărbatul meu n-a făcut asta niciodată. Nici tata. Se opri, apoi păru că își regăsește stăpânirea de sine. Joe, așa nu mai merge, să stai si să lenevești toată ziua acasă, bând din ce în ce mai mult. Nu-mi pasă câți bani ai avut — n-au să țină o veșnicie. Dispar dintr-o dată și atunci esti forțat să iei o slujbă numai ca să ai ce mânca. Și în clipa aceea ți se oferă doar una din slujbele astea amărâte pe care toți le resping. Crezi că l-ai interesa pe Nick dacă el ar crede că ai nevoie de o slujbă? Ar mirosi numaidecât că ești flămând, ar pretexta nu știu ce întâlnire și-ar pleca. De ce crezi că m-am zbătut ca să aranjez masa asta? Crezi că a fost ușor? Știi câte mașinații, câte telefoane, cât a trebuit să mă-nvârt în jurul lui? Crezi că mie îmi place să cer favoruri? Crezi?

Deodată m-am gândit, nu la magnații din figurile lui Harry, ci la *femeia șezând*. *Femeia șezând* purta o fustă plisată și ținea strâns la piept o poșetă. Avea sâni ascuțiți sub o bluză cu nervuri, iar expresia ei ca și a lui Norah, în momentul acesta, era furioasă. Nu avea o bază de plastic, pentru că nu era nevoie. Dar, ca și magnații, nu se putea mișca singură. Nici eu nu eram mai breaz. O mână a venit și m-a împins în brațele ei; o altă mână a venit și m-a împins spre Londra, o a treia mână a venit și m-a împins departe de fiul meu. Și oricum aș fi numit mâna care o împinsese pe Norah,

orice nume i-aș fi dat mâinii care mă împinsese și pe mine — aceasta nu putea fi dragostea.

— Joe, spuse ea, tu nu mă asculți.

- Mă gândeam.

— Îi telefonezi mâine?

— Da, dac-am să pot, am spus.

— Joe, dacă Nick a zis să-i telefonezi mâine — mâine să-i telefonezi! Dacă nu, nu mai are nici un rost să-l cauți. Are să uite complet de tine.

— Vai, și ce-am să mă fac! am exclamat ironic: N-am să mi-o iert în vecii vecilor!

— Nu vrei slujba?

— Ce, mi s-a oferit vreo slujbă?

— Sigur că da, prostule. Mâine o să te cheme la el și o să te prezinte cuiva — or să-și trimită unul altuia bilețele, de față cu tine. Așa face el.

— N-am să pot să-l văd mâine. Plec la Capua.

— Pleci la Capua?

— Parcă așa îi spunem noi Warlevului, nu?

— S-a întâmplat ceva, spuse ea. Își îndreptă spatele, ca și când ar fi așteptat pronunțarea unei sentințe. Aș prefera să-mi spui direct orice ar fi. Promit să nu fac nici o scenă, Joe.

— Nu-i nimic, am spus, n-ai de ce să-mi faci o scenă. Harry a fugit de la școală. Și ține morțiș să mă vadă pe mine. Atâta tot.

— Trebuie să pleci chiar acum? Nu poate să mai aștepte o zi?

— Ar fi trebuit să plec încă de acum două zile. Nu m-aș mira dacă acum ar refuza să mă vadă. Strengarul de el!

Mi-am dus mâna la ochi. Mi-o trase în jos.

— Să nu te rușinezi, spuse ea. Nu te-am văzut plângând niciodată. Pentru mine e o răsplată, Joe. Eu am plâns din cauza ta, Joe. Am plâns noapte de noapte pentru tine când am plecat din Capua. Pe urmă visam la viața pe care am fi dus-o când ai fi fost lângă mine, și nu mai plângeam. Bătu în masa roz. Locul ăsta făcea parte din ea. Din viața pe care am fi dus-o. Mi-a plăcut întotdeauna localul ăsta. Nu știu de ce. Aș fi putut lua prânzul aici și înainte, dar n-am făcut-o niciodată. Îl păstram pentru o ocazie specială. Se uită în jur. Luminile astea roz, covoarele, pereții roz tapetați — e ca și

cum ai sta într-o cutie de fondante — e chiar prea frumos pentru un prânz de afaceri. Când Nick a spus că o să luăm prânzul aici, a fost ca o precizare. O precizare bună. Totul se va aranja . . .

— Totul va merge pe calea cea bună, am spus.

— Nu, dragul meu. Vrei să-mi mai dai un coniac?

Am chemat chelnerul. După ce am comandat băuturile, mi-am pus mâna peste mâna ei.

— Am să mă întorc, am spus. Crezi că plec pentru totdeauna la Capua?

— Nu înțelegi, spuse ea supărată. Aș fi vrut să te duci la momentul oportun. Acum nu-i timpul potrivit.

— E doar un băiețaș, am spus eu șovăind. Sunt tatăl lui. Trebuie să mă duc la el.

— Ești și tatăl Barbarei, spuse ea. Știu ce simți pentru ea. Vorbești în somn, Joe. Îi strigi numele în somn, dar nu-l pronunți niciodată când ești treaz.

— Barbara nu e . . ., am început și m-am oprit numaidecât.

Dădu din cap.

— Vrei să zici că nu e atât de importantă? Ba da, Joe. E mai importantă chiar decât Harry. Și decât slujba pe care vrea să ți-o ofere Nick și decât mine . . . Sau decât copiii noștri. Râse. Earl's Court, Gloucester Road, South Kensington — nu s-au născut încă, nu-i așa? Îmi dădu la o parte mâna. Mai bine te-ai reîntoarce la copiii tăi, adăugă.

— Norah, am zis. Trebuie să-ți spun adevărul. Nu e cum crezi tu.

M-am oprit. Pierdusem momentul, nu mai puteam să-i mărturisesc adevărul: acum i-aș fi rănit mândria în mod ireparabil.

— Taci, iubitule, taci. N-ai grijă de mine. N-am să fac nici o nebunie.

— Te iubesc, am spus.

— Și eu te iubesc, șopti ea. Măcar de mi-ar face bine . . .

— Norah, am reluat. Nu vreau să terminăm așa. Am să-ți telefonez deseară . . .

— Ți-am spus — nu-mi duce grija, repetă ea. Nu mai încerc să fac concurență. Am văzut cum ai reacționat când ți-am adus aminte de Barbara. Asta mi-a fost de ajuns. Nu-i pot face concurență.

Când a sosit coniacul, ciocni paharul de-al meu.

— Să te simți bine la Capua, îmi ură

— Am să mă întorc, am spus.

— Nimeni nu se întoarce de la Capua, murmură ca.

CAPITOLUL XXVI

— Dacă nu vrei să-mi spui ce s-a întâmplat, la ce bun am mai venit aici?

M-am uitat în jur după o scrumieră și pentru a cincea oară, de la ora nouă, am stins țigara direct pe podea.

— Te rog să pleci, bombăni Harry, și își trase pătura peste cap.

— Bine . . . În definitiv, camera e a ta, am spus.

Mă foiam stincherit în scaunul pe care-l trăsesem lângă pat; și iar m-a izbit faptul că odaia lui Harry era cea mai neconfortabilă din toată casa, doar cu puțin mai bună decât odaia pe care o avusesem eu însumi ca băiat. Grămăjoara de mucuri de țigară de pe linoleumul negru nu făcea decât să-i sporească aerul sărăcăcios. I-am tras ușor pătura în jos. Își întoarse fața într-o parte.

— De ce nu mă lași în pace?

— Nu m-ai chemat la tine? . . .

— Da, dar asta acum trei zile . . .

— Harry, te rog, nu-mi mai aduce aminte . . .

Se ridică în capul oaselor.

— Credeam că am să te găsesc aici când am venit acasă, începu el. Nimeni nu mi-a spus c-ai plecat. Nimeni nu-mi spune niciodată nimic. Și atunci bunica a zis că pleacă la Londra și am rugat-o să-ți spună să vii. Și tu n-ai venit . . .

— Acum iată-mă aici.

Am întins mâna spre mâna lui.

— Lasă-mă, făcu el. Știu de ce n-ai venit. Fața păru că i se zbârcește sub povara cunoștințelor sale de adolescent. Am auzit-o pe mama vorbind cu bunica. Ea zice că femeia aia . . . Hauxley . . . a pus gheara pe tine. A zis că trăiești cu ea . . .

— N-ar trebui să tragi cu urechea, am zis, să asculți ceea ce nu te privește pe tine . . .

— Da, dar tu ai dormit în camera mea. Am întrebat-o pe mama și ea a zis că nu. Am întrebat-o când a venit în vacanță și a zis că nu. Dar eu am știut că da — ia uită-te la arsura asta de țigară de pe cuvertura mea indiană.

— Lasă că-ți cumpăr alta, am spus, cu aceeași senzație de vinovăție ca și când ar fi fost singura lui avere și i-aș fi vândut-o, ca să mă-mbăt.

— Nu vreau nici o cuvertură, mormăi el. Ai stricat-o — și gata. Începu să-și roadă unghiile. De ce ai dormit în camera mea?

— I-am luat mâna de la gură.

— Sunt lucruri pe care nu poți încă să le înțelegi, am spus. Dar oamenii fac greșeli. Eu am făcut o greșeală si mama ta a făcut o greșeală.

Mâna lui rămase într-a mea.

— Și unchiul Mark a făcut o greșeală?

— El a făcut multe . . .

— Au, mă doare mâna, tăticule!

— Îmi pare rău . . .

Deodată aerul părăsit de pe fața lui Harry deveni insuportabil. Numele lui Mark reaprinse în mine vechea ură și dorința de nimicire; n-aveam să scap niciodată de ura asta, dar acum trebuia să mă ocup de altele. Harry era singur, Harry era pierdut, și mai era și arsura aceea de țigară de pe cuvertura lui indiană. L-am îmbrățișat.

— Harry, tu crezi că eu te-am părăsit. Nu, băiatul tatii, să nu-ți închipui asta. A fost prea greu pentru mine si am fugit. Și cei mari fug câteodată. M-am întors fiindcă am crezut că ai nevoie de mine. Ești băiatul meu. Dacă ai nevoie de mine, n-am să mă mai mișc niciodată de lângă tine.

— Asta o spui acum, dar când te-am chemat, n-ai venit. Nici nu te-ai gândit să-mi scrii. La școală nu veneai să mă vezi . . . Erai prea ocupat cu doamna aia . . . Hauxley. Știu eu ce făceai cu ea, dar n-am voie să vorbesc. I-am spus mamei și mi-a tras o palmă.

— Poți să spui, dacă vrei. Știu tot ce se vorbește. Totuși, asta nu schimbă lucrurile cu nimic, nu?

Se îndepărtă de mine. *

— Acum ai să te enervezi, spuse. Toată lumea țipă la mine. Și tu ai să începi să țipi. Așa fac toți, totdeauna. Nu-ți spun nimic. N-am să vă spun nimic, nici unuia, toți sunteți niște nesuferiți, niște stricați și n-aveți nevoie de mine, nici măcar Barbara . . .

— Ea e doar o fetiță, am șoptit.

— N-are nevoie de mine. Nimeni n-are nevoie de mine. Duceți-vă cu toții la dracu!

Mă privi să vadă ce efect avuseseră asupra mea vorbele lui. I-am zâmbit.

— Nu te enerva, Harry, am spus. Nu pot să te oblig să vorbești, dacă nu vrei. Dar orice ar fi, eu sunt de partea ta. Ține minte. L-am sărutat. Și acum încearcă să dormi.

M-am ridicat. Când am ajuns la ușă, m-a chemat înapoi. I-am surâs.

— Pe mâine, am spus.

— Hai, aici, tăticule.

M-am așezat pe pat.

— Vrei să-ți spun tot — *orice* aș fi făcut?

— Da, eu nu mint, am zis.

Mă apucă de braț.

— Și n-ai să te superi pe mine? Ai promis.

Susan și ceilalți ai casei spuneau că ochii lui albaștri si genele lungi, negre, erau o adevărată risipă pentru un băiat: privindu-l acum pentru prima oară, după cele două luni de când nu ne mai văzuserăm, am început să pricep ce-l făcuse să fugă de la scoală. Era un băiat frumos: trăsăturile lui, dacă le studiam atent, erau mai delicate decât ale Barbarei. Si iar m-am supărat: de data asta însă pe mine însumi. În ce captivitate îmi permisesem să-mi trimit băiatul . . .

— Harry, ascultă. N-are nici o importanță ce-ai făcut: îți promit că n-am să te cert. Toți gresim. Harry. Și o greseală nu-i sfârsitul lumii.

— M-au pus la index, bombăni el. N-am mai putut să rabd. Urăsc scoala asta blestemată!

— Ar fi trebuit să-mi spui dinainte că nu-ti place, am zis. Dar acum n-are importanță. De ce te-au pus la index?

Mă privi chiorâs.

— N-ai să vrei să mai vorbești cu mine, spuse el. Începu să plângă cu sughițuri. Îl țineam strâns lipit de

mine și îi ștergeam ochii. După ce își suflă nasul, îmi dădu batista înapoi.

— Sunt slab, scânci el. Uite cum bocesc. Îmi respinse brațul.

— Ah, Dumnezeule, am exclamat. Plângi, dacă vrei. Dar spune o dată, dă-i drumul. Ce dracu vă învață să fiți la școala aia afurisită? Piei roșii?

— Au vrut să mă vopsească, hohoti el. Și eu . . . nu i-am lăsat. E o ceremonie . . . de inițiere . . . în anul doi. Îmi luă batista și iar își șterse ochii.

— Nu prea înțeleg, am spus. Dar eu n-am fost niciodată la o școală superioară. Cum adică să te vopsească?

— Îți vopsește . . . *știi tu ce!* Așa fac cu toții . . .

— Și directorul știe?

— De un-să știe? Lăsă batista. Dar să nu-i spui, tăticule, te rog nu-i spune . . .

— Nu. Doar nu te-au eliminat numai pentru că nu i-ai lăsat să te *inițiezc*. Dacă prin asta se înțelege că au vrut să-ți vopsească . . . *știu eu ce*. Și cum a fost, ai?

— Ei erau zece . . .

— Foarte bine, zece. Și ce le-ai făcut celor zece eroi?

— Pe unul l-am tăiat cu cuțitul.

— Atâta tot? Și ce atâta tevatură?

— L-am tăiat la mână, nu cine știe ce, că n-aveam la mine decât briceagul ăla mic pe care mi l-ai dat tu.

— Derbedeul! Păi trebuia să i-l înfigi în burtă, am spus zâmbind ușurat.

— Nu ești supărat, tăticule?

— Supărat? Păi ce alta puteai face?

— Da, și au zis că sunt un criminal. Au zis că eu nu sunt englez. Lacrimile îi curgeau șiroaie pe obraji.

— Și ce-ți pasă ție, Harry? Bine ai făcut. Dacă cineva încearcă să-ți dea brânci . . .

M-am oprit; vedeam că, deocamdată, își irosise rezerva de curaj.

— N-ai să mă trimiți înapoi acolo, nu-i așa, tăticule?

- Mai vorbim noi mâine dimineața, am spus. Dacă nu vrei să te-ntorci, nu te-ntorci, îți promit.

— Tăticule. Batista. Mi-o dădu înapoi.

— Ești sigur că nu mai ai nevoie de ea?

— Am și eu una. O mirosi. A ta miroase, tăticule.

Norah o spălase și o călcase în seara trecută, iar azi dimineață, punându-mi-o în buzunarul de la piept, mi-o parfumase din cochetărie. Batista avea inițiale și litera J era în așa fel plasată, încât cădea chiar la mijloc, în centrul triunghiului ieșit în afara buzunarului. Ca și apa de colonie, batista mi-o dăruise Norah: eu nu voisem s-o port nici parfumată, nici neparfumată, dar ea stăruise. O vârâsem în buzunarul pantalonilor.

— Iese la spălat, am zis. Noapte bună, Harry.

— Tăticule, vino-ncoace.

— Ești la fel de rău ca Barbara, am spus. Ce mai e?

— Tăticule, eu nu trebuie să lucrez pentru bunicul nu-i așa?

— Cred că putem amâna analizarea acestei chestiuni până peste câțiva ani, am spus. Cine ți-a băgat în cap asta?

— Nu știu, dădu el din umeri. Credeam că tu vrei . . .

— Și eu credeam că tu, am răspuns.

— Tu ai crezut că mie îmi place școala aia veche și tâmpită, spuse el, acuzator. Toată lumea crede că știe mai bine decât mine ce-mi place.

I-am îndreptat pernele.

— Lasă că vorbim noi mâine despre asta, am adăugat. Mama și cu mine o să ne gândim ce să facem. I-am ciufulit părul. Dormi, băiatule.

Când m-am dus în salon, Susan ședea la măsuța de scris și scria o scrisoare. A întors capul când am intrat.

— Ai rezolvat misterul? întrebă ea.

I-am povestit totul pe scurt.

— Ești foarte deștept! îmi surâse.

— Aș vrea să fiu, am murmurat cu tristețe.

Își aprinse o țigară.

— Noi cu toții am fost înfrânți, și tu, uite, ai reușit să-i smulgi lui Harry secretul. Răsuflă zgomotos. Tocmai îi scriam directorului o scrisoare. Acum pot s-o rup, nu mai are nici un rost.

— I-am promis că n-o să-l mai trimitem la școala aceea.

— E foarte ușor să promiți. Nu că ar vrea neapărat să-l primească înapoi . . .

— I-am promis, am spus.

Se uită peste umăr la harta lumii din secolul 18, atârnată pe peretele din stânga mea. Se apropie de ea

s-o îndrepte. Cu degetul mare pe un semn heraldic, spuse cu răceală:

— Așadar, ea s-a plictisit de tine?

— Nu mai departe de azi la prânz, încerca să-mi aranjeze viitorul.

Se îndepărtă câțiva centimetri de hartă, cu capul într-o parte.

— Inclusiv noua familie?

— N-o să fie nici o familie nouă, am răspuns. Am una.

— Vrei să rămâi?

Ședea parcă mai dreaptă ca altădată; doar umerii și-i ținea puțin lăsați, ca și când și-ar fi dat seama de noua povară care o aștepta. M-am așezat într-un fotoliu.

— Nu-i ușor, am spus.

— Vrei să rămâi?

Deodată mi-am adus aminte că îmi dăduse cheile mașinii. Era ceva care nu se putea uita. Ea fusese de partea mea — fusese de partea mea, așa cum fusesem eu în seara asta de partea lui Harry.

— Vreau să rămân, am spus.

Îngenunche și îmi dezlegă șireturile pantofilor.

— Ții cu adevărat să rămâi, sau vrei doar să fii un gentleman?

— Nu știu dacă sunt gentleman sau nu, știu doar ce am de făcut . . .

Îmi aduse papucii.

— El e ca tine, spuse ea.

— Cine?

— Harry. Îmi încălță papucii. Vrea să le facă tuturor pe plac și în același timp ține să fie propriul său stăpân.

— Nu știu prea multe despre el. Nici despre tine.

Zâmbi.

— Acum știm mai multe, nu?

Un scâncet se auzi sus, apoi vocea crescu și un țipăt făcu să răsune casa.

— E fata mea, am spus. Știe că sunt aici?

Susan dădu din cap.

— Stai liniștit, Joe. Poate că se întoarce . . .

S-au auzit pași. Susan se îndreptă tremurând spre ușă. Barbara stătea în prag, plângând, cu cățelul sub braț. Alergă la Susan.

— Vreau să beau puțin suc, mămico.

Am îngenuncheat și le-am strâns pe amândouă în brațe.

— Unde ai fost, tăticule?

— Să câștig bani.

— O grămadă mare de bani, spuse ea adormită. O grămadă mare de bani . . .

Susan o așează pe canapea.

— Stai aici cu tăticul pân-îți aduc ceva de băut, draga mea.

— Nu, spuse ea. Să-mi aducă tăticu suc! Cu gheață. Și cu pai.

M-am dus la bucătărie și am deschis frigiderul, apoi mi-am amintit că noaptea ea nu bea suc de portocale. Am făcut într-o ceașcă un amestec de Kia-Ora și i-am dus-o în salon.

Barbara ședea pe genunchii lui Susan, cu pleoapele lăsate în jos. Când am intrat în cameră, a deschis ochii. I-am dat ceașca; o goli cu nesaț, cu sorbituri zgomotoase. Ținând mâna sub ceașcă, îi priveam fața, să văd dacă mă recunoaște. Acum însă, reale pentru ea erau doar băutura Kia-Ora și Susan. Lăsă ceașca să cadă; am prins-o înainte de a atinge parchetul.

— Să te duc sus, draga mea? am întrebat-o.

Se înfundă mai adânc în brațele lui Susan. Am sărutat-o pe frunte.

— Tăticul s-a întors, am spus. Somn ușor, fetița tatii.

Dar ea și adormise. Nu-i vedeam fața, numai partea din spate a capului, care, ca la toți copiii mici, era mare în raport cu restul corpului.

Ar fi putut să fie copilul oricui, m-am gândit; și când Susan o duse spre ușă, nu m-am mai gândit. Hotărârea fusese luată; dragostea biruise în cele din urmă. Nu fusesem pregătit ca dragostea să ia asemenea forme, nu mă așteptam ca cererile ei să fie atât de stăruitoare, sperasem să primesc măcar vreo răsplată, chiar dacă mi-aș fi acordat-o singur. Și totuși nu m-am simțit altfel decât înainte; nu mă schimbasem, nu eram mai bun, nu căpătasem puteri noi: mă aflam singur într-un salon mare cu tapet crem și auriu și cu parchet pe jos, un salon care, în ciuda aerului său imaculat avea ceva din melancolia unui vechi teatru de luptă.

Susan veni în odaie și se așeză pe brațul fotoliului în care ședeam.

— Să nu fii supărat, Joe, că nu s-a bucurat prea tare de tine, spuse ea cu drăgălășenie. Ai lipsit mai mult de o lună. Asta, la un copil de vârsta Barbarei echivalează cu zece ani.

— Nu sunt supărat, am răspuns. Curând are să se obișnuiască iar cu mine.

Își vârî degtul arătător pe după cureaua mea.

— Ai slăbit, murmură. Mama zicea că nu arătai bine . . . Joe, ce ți-a spus?

— O groază de lucruri . . .

— Nu eu am trimis-o, să știi. Se așează pe genunchiul meu. Ce ți-a spus?

— Mi-a spus că Barbara nu e copilul lui Mark.

Se înțepeni toată.

— Ah, Dumnezeule, exclamă. Joe, aș vrea să nu-ți fi spus niciodată adevărul, dar n-are rost să neg. Nu acum . . .

Am strâns-o tare de mijloc.

— Mi-a trebuit mult timp ca să ajung aici, am spus. Maică-ta are dreptate. Nu copiii își aleg părinții — părinții își aleg copiii! Știu că mi-ai mărturisit adevărul. Eu însă o iubesc pe Barbara, și acum nu mă mai pot opri s-o iubesc. E copilul meu, ca și Harry. Eu m-am declarat singur tatăl ei. Ție ți-e ușor să știi care-i copilul tău, dar eu a trebuit să descopăr, iubindu-l. Poate că nici Harry n-a fost fiul meu până în seara asta.

Mă mângâie pe păr.

— N-ai să regreți ce-ai spus, nu, Joe? N-o să mai fii amărât?

— N-am să regret. Nu știu dacă am să fiu sau nu amărât. Dar am să încerc.

— Vrei să pleci din Warley? Eu te las, dacă așa ai să fii mai fericit.

— Nimeni nu pleacă din Capua, am zis.

Mă privi întrebătoare.

— E o vorbă. . .

— Știu a cui, vorbi ea. De aici înainte, va trebui să fim atenți când pomenisem de anumite lucruri, nu? Se ridică. Ești obosit acum, dragul meu — mai vorbim mâine. Căscă. Vrei o ceașcă de ceai?

— Îmi fac singur, am spus. Și tu cred că ești obosită...

Ochii i se umeziră.

— Joe, ce bun ești. Tu ești singurul meu iubit, Joe, tu ești singurul meu iubit...

Am luat-o in brațe.

— Și seara, la culcare, nimeni nu-ți făcea o ceașcă de ceai?

— Tu ești singurul, spuse ea. Numai pe tine te-am iubit, Joe, numai pe tine te-am avut in gând, tot timpul, Joe, nu mă mai urăști, nu-i așa? O să uităm totul, nu?

— Vom încerca, am spus.

— Și cu Norah, s-a terminat — gata?

M-am uitat la telefon, apoi iar spre Susan.

— Atât cât se poate în cazurile astea, am mormăit.

— Clătină din cap.

— Nu poți să rupi dintr-o dată, nu? Dar nu mai doare, Joe, nu-i așa?...

— Doar fiindcă doare pe alții, am spus. E ceva fără de sfârșit...

— Joe, chiar dacă ce-ți spun eu nu te ajută — să știi că te-am iubit întotdeauna. N-ai să crezi, dar te iubesc.

Am sărutat-o.

— Și eu te iubesc, am spus.

Cuvintele acestea însă cu greu le-am rostit; le rostisem numai fiindcă ea avea părul lung și negru, ochi mari căprui, fiindcă era o fată drăguță și nu departe de noi se afla un pat dublu; parcă aș fi sedus pe nevasta altcuiva.

— Te iubesc, am repetat, de data aceasta mai decis.

Se retrase de lângă mine.

— Am să te cred, murmură. Și tu ai să mă crezi. Va trebui să ne-o spunem mereu. Cu toții.

M-am dus la bucătărie și am umplut ceainicul electric; după ce l-am umplut, am lăsat robinetul să curgă, numai de plăcerea de a vedea apă limpele. Am pus ceainicul în priză și am așezat cele cuvenite pentru ceai pe tava pe care Harry o meșterise în vacanța de vară. Când ceainicul începu să fiarbă, mi-am adus aminte de ceaiul Orange Pekol pe care-l cumpărasem la Twinings pe Strand; după ce l-am luat din geamantanul meu rămas în hol, am stat un moment lângă ceainicul care bolborosea, gândindu-mă dacă să-l amestec cu ceai indian — după aceea

însă, m-am răzgândit. Luând tava s-o duc în salon, am băgat de seamă că uitasem ceva.

Am scos o lămâie din raftul cu legume. Am tăiat o felie, apoi m-am oprit și am lăsat cuțitul jos. Din senin, fără să-mi dau bine seama de ce, mă simțeam fericit, mai fericit decât fusesem vreodată în copilărie. Starea aceasta nu putea să dureze, abia începusem să-i fiu recunoscător și o și simțeam gata să se destrame din nou; dar știam că avea să revină.

EDITURA ET TRIBUNA

Într-o societate bazată pe competiţie şi supravieţuire, deseori, scopul scuză mijloacele.

Ascensiunea socială a lui **Joe Lampton** *este încă o dovadă. Dar oare poziţia socială cucerită îi conferă şi fericire ?! Şi dacă da, care este preţul cu care plăteşte această fericire ?*

Fiu de muncitori săraci, **Joe Lampton**, *o întâlneşte pe* **Susan Brown**, *fiica celui mai mare industriaş din oraş. Copilul care trebuie să se nască îl determină fortuit pe industriaşul* **Brown** *să accepte căsătoria.*

„Victoria" lui Joe însă este tristă şi dezolantă. Fiindcă, odată cu aceasta, el îşi pierde definitiv libertatea, onestitatea, sensibilitatea şi mai ales, dreptul de a fi şi a rămîne **EL**, *însuşi.*

Pentru că aşa este **„viaţa în înalta societate"** *: nu poţi avea totul fără să rişti pe măsură ...*

BESTSELLER

Vol. I + II